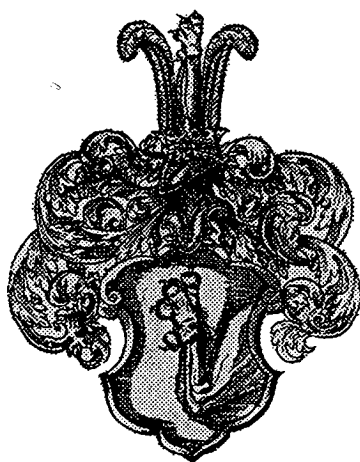

A Dernschwam-könyvtár

A Dernschwam-könyvtár

**ADATTÁR XVI—XVIII. SZÁZADI
SZELLEMI MOZGALMAINK TÖRTÉNETÉHEZ**

12.

**Szerkeszti
KESERŐ BÁLINT**

KIADJA A JÓZSEF ATTILA TUDOMÁNYEGYETEM

A Dernschwam-könyvtár

Egy magyarországi humanista
könyvjegyzéke

SZEGED

1984

Készült a József Attila Tudományegyetem Központi Könyvtárában és az
I. sz. Magyar Irodalomtörténeti Tanszéken

Kísérőtanulmánnyal közreadja

BERLÁSZ JENŐ

Sajtó alá rendezte és a mutatót készítette

KEVEHÁZI KATALIN

MONOK ISTVÁN

Munkatárs

VARGA ANDRÁS

Lektorálta

HOLL BÉLA

ISBN 963 481 187 6

HU ISSN 0230—8495

A borítón: Johann Dernschwam ex libris-e

TARTALOMJEGYZÉK

Catalogus librorum Joannis Dernschwammii	7
Index minor	199
Annotationes chronologicae Joannis Dernschwammii.....	259
Index nominum locorumque.....	261
Appendix.....	285
Berlász Jenő: Johann Dernschwam könyvtára	299
Szerkesztői utószó.....	341
Die Bibliothek des Johann Dernschwam (Zusammenfassung)	343

**CATALOGVS LIBRORVM
JOHANNIS DERNSCHWAMMII**

**ita ut mense Julio 1575 a Magnifico Domino Helfrico Gutt et Hugone Blotio
recensione Bibliothecae Caesareae facta fuit inventus**

(Wien, Österreichische Nationalbibliothek. Cod. 12652.)

IN FOLIO

(Codex noster mancus est. Desunt chartae 1—4., in quibus tituli librorum in folio a numero 1 usque ad numerum 19 conscripti erant. Haec pars textus ex indice minore a nobis redintegrata et ineunte codice publicata est.)

1 <hr style="width: 100%;"/> 6743	Platonis opera omnia Grece (246.)
2 <hr style="width: 100%;"/> 6744	Platonis opera omnia Latine. Marsilio Ficino interprete (246.)
3 <hr style="width: 100%;"/> 6745	Plotini Philosophi Opus de rebus Philosophicis libri LIII. per Marsilium Ficinum (247.)
4 <hr style="width: 100%;"/> 6746	Porphyrij Universalia Grece cum Aristotelis impressa (247.) Aristotelis Operum Tomus Primus et Secundus Grece (205.)
5 <hr style="width: 100%;"/> 6747	Aristotelis Operum Tomus Tertius Grece (205.) Galen de Philosopho Historia cum Aristotelis impressa (222.) Theophrasti Vita ex Laertio Grece (255.) Theophrasti de Igne liber I. Grece (255.) Theophrasti de Ventis liber I. Grece (255.) Theophrasti de Lapidibus Grece (255.) Philonis Judei de Mundo Grece (245.)
6 <hr style="width: 100%;"/> 6748	Aristotelis Operum Tomus Quartus Grece (205.)
7 <hr style="width: 100%;"/> 6749	Aristotelis Operum cum Theophrasto et Alexio Aphrodisio Tomus V. et IV. Grece (205.) Alexandri Aphrodisei Problematum libri II. Grece (202.) Theophrasti Methaphisicorum liber I. Grece (255.) Theophrasti de Historia Plantarum libri X. Grece (255.) Theophrasti de Causis plantarum libri VI. Grece (255.)
8 <hr style="width: 100%;"/> 6750	Aristotelis Operum omnium Latine Tomus Primus (205.)
9 <hr style="width: 100%;"/> 6751	Aristotelis Operum omnium Latine Tomus Secundus (205.)
10 <hr style="width: 100%;"/> 6752	Plutarchi opuscula Moralia omnia LXXXXII. Grece (247.)
11 <hr style="width: 100%;"/> 6753	Plutarchi Paralella hoc est Vite Illustrium Virorum Grece (247.)
12 <hr style="width: 100%;"/> 6754	Plutarchi illustrium Virorum Vite N° 48 a diuersis translata (247.) Aemilij Probi Vite Illustrium Virorum (201.) Flori De gestis Romanorum libri IIII. cum Annotationibus Camertis (221.) Messale Coruini De progenie Augusti (240.) Sexti Ruffi De Historia Romana libellus (252.)
13 <hr style="width: 100%;"/> 6755	Gregorij Primi Pape Epistole Ecclesiastice (224.) Plutarchi Opuscula Moralia omnia latine (247.)
14 <hr style="width: 100%;"/> 6756	Demostenis Orationes LXII. Grece et Vita eiusdem (216.) Libanij Sophiste in Orationes Demostenis Argumenta Grece (236.) Eiusdem de Vita Demostenis Grece (236.) Plutarchi de Vita Demostenis Grece (247.)

- 15 Demostenis Opera omnia per Hieronimum Vuolfium translata (216.)
6757 Hieronimi Wolffij translatio Operum Demostenis (226.)
Vlpiani Rhetoris Commentaria in Demostenem per Hieronimum Wolfium (257.)
- 16 Pausanie de uniuersa Gretia Geographia cum eius Historijs (244.)
6758 Strabo de Situ Orbis libri XVII. Grece (252.)
17 Abrahami Loescheri translatio Pausanie (201.)
6759 Nicolai Sophiani Cicerei Tabula descriptionis Gretie libri VII. (241.)
Nicolai Gerbelij declaratio tabule Gretie Sophiani (241.)
Pausanie Descriptionis Gretie per Abrahamum Lescherum (244.)
Sophiani Tabule descriptionis Gretie (253.)
- 18 Joachimi Vadiani in Pomponium Melam Commentarij (229.)
6760 Pomponius Mela de Situ Orbis libri III. cum Commentarijs Vadiani (247.)
Srabo Latine redditus a Guarino Veronensi et Georgio Triffennale (252.)
- 19 Aeschinis Rhetoris Orationes Grece IIII. et Vita eiusdem (201.)
6761 Alcidadantis Rhetoris Orationes Grece (202.)
Alcidamantis Oratio Greca contra dicendi magistros (203.)
Andocidis Rhetoris Orationes Grece (204.)
Antiphontis Orationes Grece (204.)
Antistenis Rhetoris Orationes Grece (204.)
Aristidis Rhetoris Orationes Grece (205.)
Arpocratonis Dictionarium X. Rhetorum (205.)
Demadis Rhetoris Oratio Greca (216.)
In XIII. Orationes Demostenis Enarrationes Grece (216.)
Dinarchi Rhetoris Oratio Greca (216.)
Gorgie rhetoris Orationes Grece (224.)
Harpocratonis Rhetoris Oratio Greca (225.)
Herodis Rhetoris Oratio Greca (226.)
Isei Rhetoris Oratio Greca (234.)
Isocrates recognitus et auctus Grece cum Orationibus etc. (234.)
Lesbonactis Rhetoris Oratio Grece (236.)
Licurgi Rhetoris Oratio Grece (236.)
Lysie Rhetoris Syracusani Orationes et Vita eius Grece (236.)
Marsilij Ficini De sole opusculum (239.)
Vlpiani Commentaria in Olintiacas Philippi Orationes Demostenis Grece (257.)
- 20 Eutropij Vniuerse Romane Historie volumen insigne. Grecorum Imperatorum Vite.
6762 De rebus in Oriente, Constantinapoli, Persia, Arabiaque gestis. Annales Constanti-
napolitane appellate, scripsit a Jano usque ad Jouinianum Cesarem.
Pauli Diaconi Aquileiensis: De gestis Longobardorum Libri VI.
Impress. Basilee, Anno 1532. in folio, per Frobenium.
Aristotelis de Historia Animalium Libri IX.
De partibus Animalium et earum causis Libri IIII.
De generatione animalium Libri V.
Theodoro Gaza interprete.
De communi animalium gressu Liber Vnus.
De communi animalium motu Liber Vnus
Petro Altionio interprete.
Theophrasti de Historia plantarum Libri Nouem.
Et decimi principium dumtaxat.
De causis plantarum Libri Sex
Theodoro Gaza interprete.

- Vocabula Latina et Greca ex Aristotelis Libris de Animalibus et Theophrasti de plantis.
Impress. Basilee, Anno 1534. in folio per Cratandrum.
- 21
6763 Xenophontis omnia que extant Opera Grece.
Impress. Venetijs, per Aldum, Anno 1525. in folio.
Athenei Dipnosophistarum, Id est argute sciteque Conuiuie disserentium Libri Quindecim Grece.
Impress. Venetijs, per Aldum, Anno 1514. in folio.
Tucidides Grece.
Impress. Venetijs, per Aldum, Anno 1502.
- 22
6764 Tucididis Atheniensis Historiographi De bello Peloponensium Atheniensiumque Libri Octo, Laurentio Valla interprete.
Impress. Colonie, Anno 1544. in folio, per Eucharium.
Isocratis Orationes omnes que extant Vna et Viginti numero vna cum Nouem eiusdem Epistolis in Latinum conuerse per Hieronimum Vuolfium Oetingensem.
Impress. Basilee, Anno 1548. in folio, per Oporinum.
- 23
6765 Xenophontis philosophi ac Historici Opera, que extant omnia partim iam olim, partim nunc primum Latinitate donata per diuersos.
Impressa Basilee, Anno 1545. in folio.
Eutropij Romane Historie vniuerse Volumen insigne.
Addite sunt Grecorum Imperatorum Vite. De rebus in Oriente et Constantinopoli, Persia, Arabiaque gestis.
Pauli diaconi de gestis Longobardorum Libri Sex.
Impress. Basilee, Anno 1532. in folio, per Frobenium.
- 24
6766 Lutiani dialogi et alia multa Opera, Quorum Index est in proximis paginis Grece.
Imagines Philostrati. Imagines Iunioris Philostrati.
Eiusdem Heroica. Descriptiones Callistrati.
Eiusdem Vite Sophistarum.
Impress. Venetijs, Anno 1522. in folio, per Aldum.
- 25
6767 Lutiani Samosatensis Opera que extant omnia e Greco in Latinum, partim iam olim diuersis Autoribus, partim nunc demum per Jacobum Micillum translata.
Impressa Francofurti, Anno 1543. in folio, per Christianum Egenolphum.
- 26
6768 Herodoti Libri Nouem, quibus Musarum indita sunt nomina Grece.
Impress. Venetijs. per Aldum, Anno 1502. in folio.
Aristophanis Comedie Nouem cum Commentario Grece.
Impresse Venetijs, per Aldum, Anno 1516. in folio.
- 27
ist Herodoti Halicarnasei Historiographi Libri Nouem musarum nominibus inscripti. In-
nit da terprete Laurentio Valla. Et a Conrado Heresbachio castigati.
Impress. Colonie, Anno 1537. in folio, per Eucharium Ceruicorum.
- 28
6769 Iamblicus de Mysterijs Aegyptiorum, Chaldeorum, Assyriorum Latine.
Deest Proclus in Platonicum Alcibiadem de anima, atque demone.
Proclus de Sacrificio et magia.
Porphyrius de Diuinis atque Demonibus.
Synesius Platonius de Somnijs.
Psellus de Demonibus.
Expositio Prisciani et Marsilij In Theophrastum de Sensu, phantasia et intellectu.
Alcinoi Platonici philosophi Liber de Doctrina Platonis.
Speusippi Platonis discipuli Liber de Platonis definitionibus.
Pytagore philosophi Aurea verba.

- Symbola Phytagore philosophi.
 Xenocratis philosophi platonici de Morte.
 Mercurij Trismegisti Pinander.
 Eiusdem Asclepius.
 Marsilij Ficini de triplici vita Libri Duo.
 Eiusdem liber de Voluptate.
 Eiusdem de Sole et Lumine Libri Duo.
 Apologia eiusdem In librum suum de Lumine.
 Eiusdem libellus de Magis.
 Quod necessaria sit securitas et tranquillitas animi.
 Preclarissimarum sententiarum annotatio.
 Interprete Marsilio Ficino.
 Impress. Venetijs, per Aldum, Anno 1516. in folio.
 Phylostrati de Vita Apollonij Tyanei Libri Octo Grece.
 Idem Latini, interprete Alemanno Rinuccino Florentino.
 Eusebius contra Hieroclem qui Tyaneum Cristo conferre conatus fuerit.
 Idem Latinus interprete Zenobio Acciolo Florentino monacho.
 Impress. Venetijs, per Aldum, Anno 1501. et 1502. in folio.
 Bessarionis Cardinalis in Calumniatorem Platonis Libri Quattuor.
 Eiusdem correctio Librorum platonis Georgio Trapezuntio interprete.
 Eiusdem de Natura et arte, aduersus eundem Trapezuntium.
 Eiusdem Metaphysicorum Aristotelis XIII. Librorum translatio.
 Theophrasti Metaphysicorum liber Vnus, Bessarione interprete.
 Index eorum omnium, que singulis libris pertractant.
 Impress. Venetijs, per Aldum, Anno 1516. in folio.
 29 Archimedis Syracusani Philosophi ac Geometre Opera, que quidem extant omnia,
 6770 Grece et Latinitate iam olim donata.
 Eutochij Ascalonite in Archimedis libros de Sphera et Cylindro atque alios quosdam
 Commentaria Grece et Latine.
 Impress. Basilee, Anno 1544. in folio per Heruagium.
 Ioannis Archiepiscopi Cantuariensis Perspectiua communis.
 Impress. Venetijs, Anno 1504. in folio.
 Alubather et Centiloquium Hermetis.
 Impress. Venetijs, Anno 1501. in folio.
 30 Suide Grecum Dictionarium, cui accessere varia aliorum Lexica 14.
 6771 Eudemi Rhetoris de dictionibus ordine alphabeti.
 Helladij similiter, qui uixit sub Theodosio Iuniore.
 Eugenij ex Augustopoli phrygie urbe de uarijs dictionibus ordine alphabeti.
 Zozimi Gazei de dictionibus rhetoricis ordine Alphabeti.
 Cecilij Siculi eclogae dictionum ordine Alphabeti.
 Longini Cassii de dictionibus ordine Alphabeti.
 Luperi Berytij Attice dictiones.
 Iustini Iulij Sophiste Epitome Glossarum Pamphilij librorum 91.
 Pacati de consuetudine Attica. Ordine alphabeti.
 Pamphili pratum uariarum dictionum, quod continetur libris 95, nempe ab e tenui us-
 que o magnum. Nam quae ab a usque ad d sunt, Zoperon fecerat.
 Polionis Alexandrini Atticarum dictionum collectanea ordine literarum.
 Impress. Venetijs per Aldum, Anno 1514. in folio.

- Hesychij grammatici Alexandrini Lexicon siue Dictionarium Grecum.
Impress. Venetijs per Aldum, Anno 1514. in folio.
- 31 Dictionarium Ambrosij Calepini Bergomatis auctum et castigatum.
6772 Impressum Lugduni Anno 1538. in folio per Grapheum.
- 32 Dictionarium Latino Germanicum, auctum per Petrum Colinum et Ioannem Frisium.
6773 Impressum Tiguri, Anno 1541. in folio per Frosthouerum.
- 33 Dictionarium Grecum cum interpretatione latina copiosissimum.
6774 Collectio dictionum que differunt significatum per ordinem literarum.
Dictiones Grece redditae ex latino.
Ammonius de similibus et differentibus dictionibus.
Vetus instructio et denominationes Praefectorum militum.
Orbitius de nominibus ordinum militarium.
Significata *τω η και ως*.
Ioannis Grammatici quedam de proprietatibus linguarum apud Homerum.
Corinthius de proprietatibus linguarum.
Verborum anomalorum declinationes secundum ordinem literarum.
Herodiani quedam de encliticis.
Cherobosci quedam de encliticis.
Ioannis Grammatici Caracis quedam de encliticis.
Eustachij quedam de proprietatibus linguarum apud Homerum.
Thome magistri eclogae Atticorum nominum et uerborum.
Phrynichi eclogae Atticorum nominum et uerborum.
Emanuelis moschopuli eclogae atticarum dictionum.
Impress. Venetijs, apud Aldum, Anno 1524. in folio.
- 34 Lexicon Grecolatinum Ioannis Vualderi.
6775 Farrago Libellorum Grecorum, quorum Elenchus sequitur.
Cyrilli opusculum de Dictionibus, quae accentum uariant ignificatum.
Ammonius de similitudine ac differentia dictionum.
De re militari ueterum et nominibus praefectorum libellus.
Orbitij de ordinibus exercitus.
Significata *του η* Significata *του ως*
In quibus dictionibus *ρ* addatur uel abitiatur ex Cherobosco.
Quod Uerborum Canones non exacte inuestigari possint ex eodem.
De proprietate linguae Graecae ex Joanne Grammatico Plutarcho et Corintho.
De passionibus dictionum ex Tryphone grammatico.
De uerbis anomalis.
De inclinatis encliticis et sinencliticis.
De Grecorum notis Arithmeticis.
De mensibus Grecorum.
Impress. Basilee, per Walderum, Anno 1537. in folio.
- 35 Dictionarium seu Latinae linguae Thesaurus non singulas modo dictiones continens Sed
6776 integras quoque latine et loquendi et scribendi formulas ex Catone N. etc. To. I.
Impressum Parisijs, Anno 1536. in folio Regali, per Robertum Stephanum.
- 36 Dictionarij siue Latinae linguae Thesauri Secunda Pars.
6777 Impress. Parisijs, Anno 1536. in folio Regali, per Robertum Stephanum.
- 37 Latine Linguae vniuerse Promptuarium ex diuersis ac optimis quibusque Autoribus
6778 concinnatum, omnibus qui hactenus sunt ab alijs collecti Dictionarijs multo locupletius, Theodosio Trebellio Foroiliensi Autore Pars Prima.
Impress. Basilee, per Oporinum, in folio, Anno 1545.

- 38 Promptuarij Lingue latine Pars Altera. Theodosio Trebellio Foroiuliensi autore.
6779 Impress. Basilee, Anno 1545. in folio, per Oporinum.
- 39 Commentariorum lingue latine. Tomus Primus Stephano Doletto Gallo Aurelio
6780 autore.
Impress. Lugduni, Anno 1536. in folio, per Griphium.
- 40 Commentariorum lingue latine. Tomus Secundus Stephano Doletto Gallo Aurelio
6781 autore.
Impress. Lugduni, Anno 1538. in folio, per Sebastianum Griphium.
- 41 Lodouici Celij Rhodigini Lectionum antiquarum libri XVI.
6782 Elenchus siue index eorum, que Capitibus singulis continentur.
Elenchus siue Syllabus rerum dignarum, que hisce commentariis continentur.
Impress. Venetijs, per Aldum, Anno 1516. in folio.
- 42 Lodouici Celij Rhodigini Lectionum Antiquarum Libri Triginta recogniti et locuple-
6783 tati, in tertia parte auctiores.
Impress. Basilee, Anno 1550. in folio, per Frobenium.
- 43 Alexandri ab Alexandro Iurisperiti Neapolitani Genialium dierum Libri Sex, Varia ac
6784 recondita eruditione referti. Cum duplici Indice.
Impress. Colonie, Anno 1539. in folio.
Polyanthea, Opus suauissimis floribus exortum. Authore Dominico Nano Mirabellio
auctius factum.
Impress. Salingiaci, Anno 1539. in folio.
- 44 De Asse et partibus eius Libri Quinque Guilielmi Budei Parisiensis, Secretarij regii.
6785 Impress. Parisijs, Anno 1516. in folio, per Ascensium.
In omnes C. Plinij Secundi Naturalis Historie libros Stephani Aquei Bituricensis Com-
mentaria.
Impress. Parisijs, Anno 1530. in folio.
- 45 Joannis Stobei Sententie ex thesauris Grecorum delecte et in Sermones siue locos com-
6786 munes digeste, a Conrado Gesnero in latinum sermonem traducte, tam Grece quam
latine.
Cyri Theodori dialogus de exilio Amicitie Grece et Latine.
Opusculum de Iusto Platoni ascriptum.
Aliud eidem ascriptum An Virtus doceri possit.
Omnia per Conradum Gesnerum latinitati donata.
Impress. Tiguri, Anno 1543. in folio, per Frosthouerum.
- 46 Martij Fabij Quintiliani Oratoriarum Institutionum, vna cum annotationibus Raphae-
6787 lis Regij, et deprauationes eiusdem.
Et tabula per alphabetum addita.
Impress. Venetijs, Anno 1522. in folio.
Martij Fabij Quintiliani Oratoriarum institutionum Libri XII.
Vna cum Declamationibus eiusdem XIX.
Impress. Colonie, Anno 1521. in folio.
Ioannis Tortelij Aretini Orthographia.
Ioannis Tortelij Lima quedam per Georgium Valla tractatum de Ortographia.
Impress. Venetijs, Anno 1501. in folio.
- 47 Prisciani Grammatici Volumen maius cum Expositione Ioannis de Aingre.
6788 Eiusdem volumen minus. Et de duodecim Carminibus
Ac etiam de Accentibus, Cum espositione Danielis Caietani.
De numeris, Ponderibus et Mensuris.

De preexercitamentis Rhetorice.

De Versibus Comicis.

De Declinationibus.

De situ Orbis.

Impress. Venetijs, Anno 1509. in folio.

Diomedis uetustissimi ac diligentissimi Grammatici Opus necnon Phoce, Prisciani, Capri, Agretij, Donati, Seruij et Sergij aurea Opuscula.

Impress. Venetijs, Anno 1511. in folio.

Nicolai Feretti Rauennatis Opera.

De ratione syllabarum in genere et specie.

De accentibus Grecis et Latinis seruandis.

De arte poetica.

De Pedibus et modo componendi uersus.

Commentarius in emendationes septem Aeneidos.

De sermonis latini elegantia et ueborum proprietate.

De ratione componendi epistolas et orationes.

De propositionum latinarum compositione et earum significatione.

De accentibus et sillabica ratione Compendium.

De Inuentione Kalendarum et ratione dierum festorum apud Romanos.

De Gerundijs et eorum significatione Commentarius.

Impress. Venetijs, Anno 1507. in folio.

Curij Lancilotti De litteratura non uulgari siue grammaticae institutionis Libri Decem.

Impress. N(escio?) Anno 1504. in folio.

Probi Catholica.

Cornelij Frontonis De nominibus uerborum differentijs.

Phoce Grammatici De flatili nota atque de aspiratione.

Impress. Veicecie(!), Anno 1509. in folio.

Laurentij Valle Opera, quorum Catalogus sequitur:

Elegantiarum Libri Sex.

De reciprocatione Sui et Suus Libellus.

Antidoti in Pogium Libri Quattuor.

In eundem Dialogorum Libri Duo.

In Antonium Raudensem Annotationum Libellus.

Ad Alphonsum Regem Epistola Apologetica.

Inuectiuarum siue Recriminationum.

In Benedictum Morandum Libri Duo.

In Bartolomeum Fatium et Antonium Panhormitam Libri Quattuor, In quorum ultimo Sex Titi Liuij de bello punico restituit.

In Bartoli de insignijs et armis Libellum, ad Candulum Decembrum Epistola Dialecticarum Disputationum.

Contra Donationis, que Constantini dicitur Priuilegium, ut falso creditum Declamatio.

Apologia pro se et contra Calumniatores, ad Eugenium Quartum Pontificum.

Annotationes in Nouum Testamentum.

De Voluptate et uero Bono Libri Tres.

De Libero Arbitrio.

Impress. Basilee, Anno 1540. in folio, per Petreium.

- 49 Macrobij in Somnium Scipionis interpretatio, a Cicerone confectum Libri Duo.
 6790 Eiusdem Saturnaliorum siue conuiuiorum Libri Septem.
 Impress. Basilee, Anno 1535. in folio, per Heruagium.
 Auli Gellij noctium atticarum Libri Viginti cum duplici Indice.
 Impress. Basilee, Anno 1519. in folio, per Cratandrum.
 De Germanorum prima Origine, Moribus, Institutis, Legibus pace et bello gestis omnibus omnium seculorum usque ad annum 1539.
 Libri Chronici XXXI. Ex probatioribus Germanicis Scriptoribus in latinam Linguam translati. Autore H. Mutio.
 Impress. Basilee, Anno 1539. in folio per Petreium.
- 50 Marci Tullij Ciceronis omnia que extant Opera in Tres secta Tomos, recognita et locupletata.
 6791

Ad hec:

- M. T. Ciceronis Vita ex Plutarcho et T. Liuio.
 C. Pomponij Attici Vita per Cornelium Nepotem.
 Annotationes in aliquot Ciceronis locos.
 Eorum, que Grece hoc Opere scribuntur Latina interpretatio.
 Index omnium que hisce tribus Tomis habentur.

Primus Tomus habet Opera Rhetorica, Oratoria et Forensia:

- Ad C. Herennium Rhetoricorum Libri IIII.
 De Inuentione que et Vetus Rhetorica Libri II.
 Topicorum ad Trebatium Liber.
 De partitione Oratoria Dialogus.
 De Oratore ad Q. Fratrem Libri III.
 De Claris Oratoribus, qui dicitur Brutus.
 De perfecto Oratore liber qui et Orator inscribitur.
 De optimo genere Oratorum Liber.
 Aeschinis contra Ctesiphontem Oratio. Et Demosthenis defensio Leonardo Aretino interprete.

Secundo Tomo insunt:

- M. T. Ciceronis Orationes Quinquaginta Septem.
 C. Crispi Salustij in Ciceronem Inuectiua.
 Ciceronis in eundem Recriminatio seu Responsio.
 Impress. Basilee, Anno 1528. in folio, per A. Cratandrum.

Tertius Tomus, in quo sunt:

- 51 M. Tullij Ciceronis Opera. Epistolica et Philosophica, secundum Catalogum sequentem:
 6792
 Epistolarum familiarium Libri XVI.
 Epistolarum ad Marcum Brutum Liber I.
 Epistolarum ad Q. Ciceronem fratrem Libri III.
 Epistola ad Octauium Vna.
 Epistolarum ad T. Pomponium Atticum Libri XVI.
 Epistole due Francisci Petrarche ad Ciceronem demortuum.
 M. Tullij Ciceronis Academicarum Questionum Libri imperfecti.
 De Finibus bonorum et malorum Libri V.
 Tusculanarum Questionum Libri V.
 De natura Deorum Libri III.
 De diuinatione Libri II.

De Fato Liber I.
 De Somnio Scipionis e Sexto de Republica.
 De Legibus Libri IIII.
 De Offitijs Libri III.
 Cato Maior siue de senectute Liber I.
 Lelius seu de Amicitia Liber I.
 Paradoxorum ad Brutum Liber I.
 Timeus seu de Vniuersitate Liber I.
 Q. Ciceronis de petitione Consulatis ad M. fratrem Liber I.
 De Re Militari incerto autore.
 In Arati Phenomena fragmentum.

Impress. Basilee, Anno 1528. in folio, per Cratandrum.

52
 6793 Observaiones in Ciceronem, Quibus omnis uere latine loquendi ratio per exempla Ciceronis demonstratur, per Marium Nizolium Brixellensem collectus.

Impress. Basilee, Anno 1536. in folio.

53
 6794 Latine lingue Dictionarium, siue de latinorum uerborum omnium scientia, cum Synonymorum contrariorumque explicatione, Que sic inscribuntur.

Marij Nizolij Brixellensis Obseruationes Latinorum Verborum in Opera Ciceronis omnia, In quibus apta rectaque collatio uerborum cum uero ac puro delectu latini sermonis plane demonstratur.

Impress. secundario Basilee, Anno 1544. in folio.

54
 6795 Antonij Codri Vrcei Orationes seu Sermones XV.

Eiusdem Epistole, Sylue, Satire, Egloge, Epigrammata.

Impress. Venetijs, Anno 1506. in folio.

Epistole et Commentarij Jacobi Piccolomini Cardinalis Papiensis.

Impress. Mediolani, Anno 1506. in folio.

55
 6796 Opera Agricolationum Columelle, Varronis, Catonis et Palladij, cum Annotationibus Philippi Beroaldi.

Impressa Bononie, Anno 1504. in folio.

56
 6797 Francisci Philelfi Epistolarum familiarium Libri Triginta Septem ex eius Exemplari transsumpti, Ex quibus vltimi XXI nouissime reperti fuere.

Impress. Venetijs, Anno 1502. in folio.

Marsilij Ficini Florentini Epistole Libri XII.

Impress. Venetijs, Anno 1495. in folio.

57
 6798 Apuleius de Asino Aureo cum Commentarijs Philippi Beroaldi et cum figuris.

Impress. Venetijs, Anno 1516. in folio.

Georgij Agricole De ortu et causis subterraneorum Libri V.

Eiusdem De natura eorum, que effluunt ex terra Libri IIII.

De natura fossilium Libri X.

De ueteribus et nouis metallis Libri II.

Bermannus siue de re metallica Dialogus.

Interpretatio Germanica Vocum rei metallice.

Index copiosus.

Impress. Basilee, Anno 1546. in folio, per Frobenium.

58
 6799 Baptiste Fulgosi De dictis factisque memorabilibus Opus collectaneorum a Camillo Gili-
 lino ex Italico idiomate latinitate donatum, Libri Nouem.

Impress. Mediolani, Anno 1509. in folio.

- L. Domitij Brusonij Contursini Lucani Facietiarum Exemplorumque Libri Septem.
Impress. Rome, Anno 1518. in folio.
- 59
6800 Georgij Trapezuntij Rhetoricorum Libri Quinque.
Consulti Chirij Fortunatiani Libri Tres.
Aquila Romani De figuris sententiarum.
P. Rutilij earundem figurarum e Gorgia Liber.
Aristotelis Rhetoricorum Georgio Trapezuntio interprete libri Tres.
Eiusdem Rhetorices a Francisco Philelpho in latinum uerse Liber.
Paraphrasis Rhetorice Hermogenis ex Hilarionis monachi uersione.
Priscianus de Rhetorice preexercitamentis ex Hermogene.
Aphtonij declamatoris Rhetorica progymnasmata Io. Mar. Cat(anaeo) interprete.
Impress. Venetijs, per Aldum, Anno 1523. in folio.
- Opera Marci Antonij Sabellici.
Epistolarum familiarium libri Duodecim.
Orationes Duodecim.
De situ Venete Urbis libri Tres.
De Venetis Magistratibus liber Vnus.
De Pretoris officio liber Vnus.
De reparatione latine lingue libri Duo.
De Officio Scribe liber Vnus.
De Vetustate Aquileie libri Sex.
- Poemata:
Genethliacum Venete Urbis.
De Apparatu Venete Urbis.
De Vicetie ortu et uetustate.
De Italie tumultu.
De coriolani luctu.
De munitione sontiaca.
De cede sontiaca.
De Incendio Carnico.
De Barione Cymba.
De Hunni origine.
De inuentoribus Artium.
De Laudibus Deipare Virginis Elegie XIII.
Impress. Venetijs, Anno 1502. in folio.
- 60
6801 Omnia Opera Angeli Politiani et alia quedam lectu digna.
Prefatio in Carmidem Platonis e Greco in Latinum.
Miscellanea.
Herodiani Historia e Greco in latinum.
Enchiridion Epicteti Stoici e Greco in latinum.
Defensio pro Epicteto ad Bartholomeum Scalam.
Alexandri Aphrodisei problemata e Greco in latinum.
Plutarchi amatorie narrationes e Greco in latinum.
Lamia. Panepistemon.
De Ira ad Laurentium Medicem.
Prefatio in Homerum.
Prefatio in Quintilianum et Statij Syluas.
Prefatio in Suetonium.

Oratio pro Oratoribus Senensium ad Alexandrum VI. Pontificem.
 Oratio pro Oratoribus Florentinorum ad Alphonsum Regem Siculum.
 Oratio pro Oratoribus Florentinorum ad eundem Alphonsum.
 Oratio pro Pretore Florentino ad Dominos Florentinos.
 Athanasij opusculum in psalmos e Greco in latinum.
 Dialectica. Prelectio de Dialectica.
 Prelectio in Persium. Nutritia.
 Rusticus. Manto. Ambra sylue.
 Epicedion in Albieram.
 Liber Epigrammatum latinorum.
 Liber Epigrammatum Grecorum.

Impress. Venetijs, per Aldum, Anno 1498. in folio.

61
 6803 Polygraphie Libri Sex Joannis Trithemij Abbatis Peapolitani, quondam Spanhemensis ad Maximilianum Cesarem.

Claui Polygraphie Joannis Trithemij Abbatis diui Jacobi Herbipolensis, quondam Spanhemensis Ordinis Sancti Benedicti.

Impress. Constantie, Anno 1518. in folio.

Henrici Cornelij Agrippe De Occulta Philosophia Libri Tres.

Impress. N(escio?) Anno 1533. in folio.

62
 6803 Anitij Manlij Seuerini Boethi Opera que extant omnia.

In Porphirium a Victorino translatus Libri II.

In Porphirium a se latinum factum Libri V.

In predicamenta Aristotelis Libri IIII.

In librum de interpretatione commentaria minora Libri II.

In eundem de interpretatione commentaria maiora Libri VI.

Analiticorum priorum Aristotelis Boethio interprete Libri II.

Analiticorum posteriorum Aristotelis Boethio interprete Libri II.

Introductio ad categoricos sylogismos Liber I.

De Sylogismo categorico Libri II.

De Sylogismo hypothetico Libri II.

De Diuisione Liber I.

De Diffinitione Liber I.

Topicorum Aristotelis Boethio interprete Libri VIII.

Elenchorum sophisticorum Aristotelis Boethio interprete Libri II.

In Topica Ciceronis Libri VI.

De differentijs topicis Libri IIII.

De Consolatione Philosophie Libri V.

Aduersus Euthichen et Nestorium Liber I.

Ad Symachum, quod Trinitas vnus sit Deus, non tres Dij Liber I.

Ad Joannem Diaconum, an personarum nomina de esentia prodicentur Liber I.

An omne quod est, bonum sit Liber I.

De Vnitate et vno Liber I.

De Disciplina scolarium Liber I.

De Arithmetica Libri II.

De Musica Libri V.

De Geometria Libri II.

Impress. Basilee, Anno 1546. in folio, apud Henricum Petrum.

- 63 Isidori Episcopi Hispalensis Ethymologiarum Libri XX.
6804 Impress. Parrhisij, Anno 1509. in folio.
 Papie Dictionarium.
 Impressum Venetijs, Anno 1491. in folio.
 Nestoris dictionarium.
 Impressum Argentine, Anno 1507.
- 64 Franciscus Petrarcha.
6805 De Ignorantia sui ipsius et multorum Liber I.
 De Otio Religiosorum Liber I.
 Itinerarium.
 Propositum factum coram Rege Hungarie.
 De Vita Solitaria Libri II.
 De Remedijs utriusque fortune Libri II.
 Libri, quem Secretum siue de conflictu curarum suarum inscripsit. Colloquium
 trium Dierum.
 De uera Sapientia Dialogi II.
 De rebus memorandis Libri IIII.
 Contra Medicum obiurgantem Inuectiuarum Libri IIII.
 Epistolarum de rebus familiaribus Libri VIII.
 Ad quosdam ex Illustribus quasi sui contemporanei forent Epistole.
 Epistolarum sine titulo Liber I.
 Ad Carolum Quartum Romanum Regem Epistola.
 Septem Psalmi penitentionales.
 Inuectiua contra Gallum.
 Epithoma Illustrium Virorum.
 Eiusdem Epitome post obitum Autoris supplementum N.
 Beneuenuti Libellus, Qui Augustalis dicitur.
 Vita Petrarche per Hieronimum Squarzasicum.
 Epistole rerum Senilium 128, Diuise in Libris 18.
 Epistole 57 Eiusdem et aliorum.
 Bucolicum Carmen in 12 Eglogas distinctum.
 Epistole Metrice ad Barbatum 64 et Libri tres.
 Testamentum suum.
 Priuilegium Laureationis sue.
 Impress. Venetijs, Anno 1501. in folio.
- 65 Aenee Syluij Epistolarum liber.
6806 Impress. Norinberge. Anno 1481. In folio.
- 66 Joannis Antonii Campani Opera omnia.
6807 Campani vita per Michaellem Fernum.
 Campani de Ingratitudine fugienda Libri Tres.
 De regendo Magistratu.
 De dignitate Matrimonij.
 Descriptio Trasimeni.
 De obitu fratris Cardinalis Papiensis epistola consolatoria.
 In uarios Autores Censure.
 Epistola, in qua comparat Ciceronem Quintiliano.
 Oratio is Ascensionem Domini.
 Oratio in principio studij Perusie.

Oratio Cineritia.
 Oratio de Spiritu Sancto.
 Oratio de Circumcisione.
 Oratio de Sancto Stephano.
 De Sancto Thoma Aquinate.
 Contra Turcos ad Principes Germanos.
 In Exequijs Pape Pij.
 In Exequiis Nelli de Balionibus.
 In Exequijs Joannis Archiepiscopi Beneuentani.
 In Exequijs Cardinalis Sancte Susanne Saxoferrariensis.
 In Exequijs Ducis Vrbinatis.
 Epistolarum Libri Nouem.
 Vita Pape Pij.
 De Vita et gestis Brachij Libri Vi.
 Epigrammatum Libri Octo.

Impress. Venetijs, Anno N(escio?) in folio.

67 Antiquitatum Romanarum collectanea in diuersis locis repertarum.

6808 Impress. Ingolstadij, Anno 1534. in folio, per P. Apianum.

Deest Antiquitatum Romanarum Maguntie repertarum.

Impress. Maguntie, Anno 1520. in folio, per Joannem Schoeffer.

Rerum Wiennensium Austriacarum commentarij Libri 4 Vuolfgangi Lazij.

Impress. Basilee, Anno 1546, in folio, per Oporinum.

68 Catalogus Glorie Mundi, Laudes, Honores, Excellentias ac Preeminencias omnium
 6809 fere Statuum, plurimarumque Rerum illius continens, Bartholomei Cassenei, cum
 typis Libri 12.

Prima Pars Operis Declarat et diffinit Terminos.

Secunda Pars complectitur Dignitates, Laudes, Excellentias hominis, precipue
 mulierum.

Tertia pars: De ordine Celestium corporum et de locis spirituum.

Quarta pars: De Laude, Gloria, Honore et Ordine Ecclesiasticorum.

Quinta pars: De Laude, Gloria, Honore et Excellentia Principum Secularum.

Sexta pars: Est de Offitiarijs Principum.

Septima pars continet Officia iustitie et Jurisdictionum.

Octaua pars Nobilium seu Gentilium ordinem extollit.

Nona pars Laudes et honores militum declarat.

Decima pars De preeminencia Scientiarum enunciat.

Undecima pars De Plebeis, Artificibus seu Opificibus tractat.

Duodecima pars Diuersarum rerum materias continet.

Impress. Lugduni, Anno 1546. in folio.

69 Joannis Capnionis alias Reuchlin Rudimentorum Hebraicorum Libri Tres ad Dioni-
 6810 sium fratrem suum.

Impress. Phorce, Anno 1506. per Thomam Anshelmum, in folio.

Joannis Capnionis De Verbo mirifico Libri Tres.

Impress. Tubinge, Anno 1514. per Thomam Anshelmum, in folio.

Joannis Capnionis De Arte Cabalistica Libri Tres ad Leonem X.

Impress. Hagenoi, Anno 1517. in folio, per Thomam Anshelmum.

- 70
7811 Raphaelis Volaterrani Commentariorum Vrbanorum Libri Triginta Octo, Tribus Tomis conscripti.
Primus Tomus Geographiam ueterem continet.
Secundus Tomus Antropologiam habet.
Tertius Tomus Philologiam continet.
Oeconomicus Xenophontis ab eodem latinitate donatus.
Index Duplex secundum Tomos collectus.
Impress. Basilee, Anno 1530. in folio Regali, per Frobenium.
- 71
6812 L. Annei Senece Opera.
Prefatio Erasmi Rotherodami.
Vita Senece incerto autore.
De beneficentia ad Ebutium Libri VII.
De institutione uite ad Lucilium balbum Sicilie presulem Libri XXII.
Epistole CXXIII.
De Diuina prouidentia ad eundem Liber I.
De paupertate Liber I.
De Remedijs fortuitorum ad Gallionem Liber I.
De Ira ad Nouatum Libri III.
De Clementia ad Neronem Libri II.
De Vita beata ad Gallionem fratrem Liber I.
De Tranquillitate Vite ad Serenum Libri II.
De Breuitate Vite ad Paulinum Liber I.
De Consolatione fratris ad Polibium.
De Consolatione ad Martiam Liber facundissimus imperfectus de quo dubitatur.
De Consolatione ad Albinam siue Elbiam matrem Liber I.
Naturalium Questionum Libri VII.
Declamationum Libri X. complectentes per Epitomen Argumenta 74.
Suasoriarum et Controuersiarum Libri VI. in quibus Declamationes 35.
De morte Claudij Ludus cum Commentarijs Beati Rhenani.
Oratio ad Neronem.
Falso Senece tributa:
De Quattuor Virtutibus moralibus Liber I.
De Moribus Liber I.
Epistole Senece ad Paulum et Pauli ad Senecam.
Mimi Publiani falso Senece inscripti cum alijs aliquot sententijs.
Impress. Basilee, Anno 1537. in folio, per Heruagium.
- 72
6813 Alberti Magni de Animalibus Libri Viginti Sex.
Impress. Venetijs, Anno 1519. in folio.
Auicenna de Animalibus Libri XIX. per Michaellem Scotum de Arabico in latinum translati.
Impress. —.
Bartholomeus Anglicus De Rerum proprietatibus Libri XIX.
Impress. Norinberge, Anno 1519. in folio, per Joannem Koberger.
- 73
6814 C. Plinij Secundi Naturalis Historie Libri XXXVII.
Elenchos Librorum omnium:
Primo: Prefatio Operis ad Titum Vespasianum Imperatorem. Item Autorum nomina, ex quibus desumpsit ea, que persequitur libris 36.
Secundo: De Mundo, Elementis et Syderibus.

Tertio: Primus et Secundus Europe sinus.
 Quarto: Tertius Europe sinus.
 Quinto: Describitur Africa.
 Sexto: Asie descriptio continetur.
 Septimo: De Homine et Rebus ab homine inuentis.
 Octauo: terrestrium Animalium genera et nature.
 Nonno: Aquatiliarum Animalium historie et nature.
 Decimo: Volucrum genera.
 Vndecimo: Insectorum siue paruorum Animalium et reptilium.
 Duodecimo: De Arboribus et Plantis peregrinis et odoratis
 Decimo tertio: De Arboribus peregrinis marittimis.
 Decimoquarto: De Vitibus, Vineis et Vinis, Vinisque ficticijs.
 Decimoquinto: De natura frugiferarum arborum et cultarum speciatim.
 Decimosexto: Nature Syluestrium Arborum, earumque partium.
 Decimoseptimo: De cultu arborum satiarum fere in genere, uaria earum cura.
 Decimooctauo: De Agricultura siue de naturis frugum et cerealium.
 Decimonono: De Lino, sparto Hortensibus et hortorum cura.
 Vigesimo: Que cibus et medicine in plantis satiuus conueniant
 Vigesimo primo: De floribus et coronamentis.
 Vigesimo secundo: Corone et medicine ex herbis.
 Vigesimo tertio: Medicine ex Vino et Arboribus urbanis.
 Vigesimo quarto: Medicine ex Arboribus siluestribus.
 Vigesimo quinto: Medicine herbarum sponte nascentium.
 Vigesimo sexto: Noui morbi et medicine quarundam herbarum per morbos.
 Vigesimo septimo: De reliquis siluestribus herbarum generibus et medicinis.
 Vigesimo octauo: Medicine ex Homine et animalibus magnis.
 Vigesimo nonno: De Medicine Autoribus, medicinis ex reliquis animalibus.
 Trigesimo: Magia et Medicine quedam per membra.
 Trigesimo primo: Medicine ex Aquatilibus.
 Trigesimo secundo: Reliqua ex Aquatilibus.
 Trigesimo tertio: Metalla auri et argenti.
 Trigesimo quarto: Metalla eris et plumbi et Artifices erarij.
 Trigesimo quinto: Pictura, Colores et Pictores.
 Trigesimo sexto: Marmora et Lapides luxurioseque structure.
 Trigesimo septimo: De Gemmis.
 Annotationes Sigismundi Gelenij in Plinium.

Indices Duo copiosissimi, Primus Materias, Secundus Geographica continens.

Impress. Basilee, Anno 1535. in folio Regali, per Heruagium.

Hermolai Barbari Veneti Patriarche Aquileiensis in Castigationes Plinianas.

74
6815

Impress. Rome, Anno 1493. fol.

Marci Antonij Sabellici annotationes veteres et recentes ex Plinio, Liuio et pluribus authoribus.

Philippi Beroaldi annotationes Centum.

Eiusdem contra Seruium grammaticum Libellus.

Eiusdem castigationes in Plinium.

Eiusdem Appendix annotamentorum.

Joannis Baptiste Pij Bononiensis annotationes.

Angeli Politiani Miscellaneorum Centuria Vna.

- Domitij Calderini Obseruationes quedam.
Eiusdem Politiani Panepistemon.
Eiusdem prelectio in Aristotelem, cui titulus est Lamia.
Joannis Baptiste Egnatij ueneti Racemationes.
Impress. Venetijs, Anno 1508. in folio.
- 75
6816 Polibij Megapolitani Historiarum Libri Quinque et epitome Duodecim Grece.
Polibij Megapolitani Historiarum Libri priores Quinque Nicolao Perotto interprete.
Item Epitome sequentium librorum usque ad Decimumseptimum Vuolfango Musculo interprete.
Impress. Basilee, per Heruagium, Anno 1549.
- 76
6817 Augustini Dathi Senensis Opera.
De immortalitate Animorum. Tractatus Decem.
Orationum Libri Septem, quarum latinarum sunt 222.
Epistolarum Libri Tres.
Fragmenta Historiarum.
Elegantiarum Libellus.
Stromatum Opus.
De Voluptate.
De ordine discendi.
De Nouem Verbis.
De Gemo et geniali hieme.
Lectio in Aeneida Vergilij.
De Vita beata.
De septem Virtutibus.
De Sacramentis panis et aque.
De Connubijs Sanctorum.
Flosculorum Liber.
Impress. Venetijs, Anno 1516. in folio.
Formularium Instrumentorum diuersarum generum
cuiusdam Procuratoris, in vsum Notariorum compositum.
Impress. Bononie, Anno 1499. in folio.
- 77
6818 Practica Musice utriusque cantus Franchini Gaffori Laudensis, Quattuor libris modulatissima, nouissime impressa.
Impressa Venetijs, Anno 1512. in folio.
Henrici Glareani Dodecachordi libri Tres.
Impressum Basilee, Anno 1547. in folio, per H(enricum) P(etrum).
Index in Dodecachordum Glareani Rerum summarum.
Rerum Musicarum Opusculum Joannis Frosthij.
Impressum Argentorati, Anno 1535. in folio.
- 78
6819 Bonifatij Simonete Abbatis De Cristiane fide et Romanorum Pontificum persecutionibus, in quo habentur infrascripta in Libris Sex.
Oratio et Epistole dedicatorie tres.
Orationes tres De tribus Sectis maximis totius Orbis.
Vita et mores omnium Romanorum Pontificum.
Epistole 289, Quarum quelibet singulare aliquid continet.
Regesta Duo, quorum alterum nomina Pontificum, alterum materiam operis insinuat.
Impress. Basilee, Anno 1509. in folio, per Nicolaum Kesler.

De memorabilius et claris Mulieribus, aliquot diuersorum scriptorum Opera, ut sequitur:

Plutarchi de claris mulieribus Alamano Rinuctio interprete. Jacobi Philippi Bergomensis de claris mulieribus ad Beatricem.

Joannis Pini Tolosani de Illustribus feminis.

Volerandi Varani Abauillei de gestis uirginis Joanne gallice.

Impress. Parisijs, Anno 1521. in folio, per Colineum.

79 Rituum Ecclesiasticorum, siue sacrarum Cerimoniarum Sacrosancte Romane Ecclesie

6820 Libri Tres, non ante impressi.

Que ratio creandi Pontificis. Que reliquorum Antistitum.

Qui modus admittendi Imperatoris, cum Vrbem inuisit.

Que Diuorum nostrorum apotheoses, id est Canonisatio.

Qui pietatis ordo, dum diuinis Pontifex operatur per anni circulum.

Explicatio personarum ac Officiorum Que operanti Pontifici adsunt.

Impress. Venetijs, Anno 1516. in folio.

Rationale diuinorum Officiorum Guillelmi durante, episcopi Mimatensis Libri Octo.

Impressum Venetijs, Anno 1519. in folio.

Epigrammata Antique Vrbis, Romane.

Valerij Probi de Notis Antiquarum litterarum.

Impress. Rome, Anno 1521. in folio.

Mare magnum, id est Priuilegia Carmelitarum.

80 Conradi Gesneri Tigurini Bibliotheca vniuersalis siue Catalogus omnium Scriptorum,
6821 in tribus linguis Latina, Greca et Hebraica, extantium et non extantium, Veterum et Recentiorum, in hunc usque diem, Doctorum et Indoctorum publicatorum et in bibliothecis latentium, Opus nouum.

Index Nominum Scriptorum inueniendorum.

Impress. Tiguri, Anno 1545. in folio, per Frosthouerum.

81 Pandectarum siue Particionum uniuersalium Conradi Gesneri Tigurini Libri XXI.
6822 Bibliothecae Tomus secundus, totius philosophie et omnium bonarum artium atque studiorum locos communes et Ordines uniuersales simul et particulares complectens.

Ordo Librorum huius Operis:

Primus: De Grammatica et Philologia.

II. De Dialectica

III. De Rhetorica.

III. De Poetica.

V. De Arithmetica.

VI. De Geometria, Opticis et Catroptricis.

VII. De Musica.

VIII. De Astronomia.

IX. De Astrologia.

X. De Diuinatione cum licita, tum illicita et Magia.

XI. De Geographia.

XII. De Historijs.

XIII. De diuersis Artibus illiteratis, Mechanicis et alijs humane uite utilibus.

XIII. De naturali philosophia.

XV. De prima philosophia seu metaphisica et Theologia Gentilium.

XVI. De morali philosophia.

- XVII. De Re politica, id est Ciuili et Militari.
- XVIII. De Jurisprudencia. Indices Tres.
- (XIX. Deest.)
- XX. De Medica.
- XXI. De Theologia Cristiana.
- Medicinales Particiones Author promisit.
- Index communis in Libros Viginti Pandectarum.

Impress. Tiguri, Anno 1547. et 1549. in folio, per Frosthauerum.

82
6823 Georgij Valle Placentini De Expetendis et Fugiendis Rebus opus, in quo hec continentur, Tomus Duobus diuisum.

De Arithmetica Libri III., vbi quedam a Boethio pretermisita tractantur.

De Musica Libri V. et primo de Inuentione et commoditate eius.

De Geometria Libri VI., in quibus elementorum Euclidis difficultates omnes fere exponuntur, ubi etiam de Mechanicis spiritalibus Catoptrici ac optici, deque Quadrato Circuli habetur Tractatus.

De tota Astrologia Libri III., in qua fabrica, ususque Astrolabij exaratur et que signorum in exhibendis medicaminibus sit habenda obseruatio.

De Physiologia Libri III., Vbi et Metaphisices quedam lectu dignissima utilissimaeque.

83
6824 Georgij Valle De Expetendis et Fugiendis Rebus Tomus Secundus.

De Medicina Libri VII., Vbi de Simplicium natura per ordinem litterarum.

Problematum liber Vnus.

De Grammatica Libri Quattuor.

De Dialectica Libri Tres.

De Poetica Liber Vnus.

De Rhetorica Libri Duo.

De Morali Philosophia Liber Vnus.

De Oeconomia siue Administratione Domus Libri Quattuor, in quibus de Architectura, Reque Rustica suus est locus.

Politicon Vnicum Volumen, Vbi de Jure Ciuili ac Pontificio primum, mox de Legibus in uniuersum, inde de Re militari agitur.

De Corporis commodis et incommodis Libri Tres, quorum primus totus de Anima, secundus de Corpore, tertius uero de vrinis, ex Hippocrate et Paulo Aegineta, deque Galeni questionum in Hippocratem.

De Rebus Externis Liber Vnus ac ultimus, Vbi de Gloria, Amplitudine et ceteris huiusmodi.

Hec summatim, sed insunt et alia plurima, que legendo licet cognoscere.

Tabula eorum, que in Opere continentur.

Impress. Venetijs, Anno 1501. in folio Regali, per Aldum.

84
6825 Titi Liuij Patauini Decades Tres cum dimidia, cum Beati Rhenani et Sigismundi Gelenij Annotationibus.

Addita et Chronologia Henrici Glareani.

Impress. Basilee, Anno 1534. in folio maiori, per Frobenium.

Titi Liuij Decadum Quattuordecim Epitome per Lutium Florum. Chronologia, siue temporum supputatio in omnem Romanam Historiam a Troia capta ad Millesimum Ducentesimum Octogesimum Tertium ab Vrbe condita Annum per Henricum Glareanum.

Impress. Basilee, Anno 1534.

Index Rerum et Vocum apud T. Liuium insigniorum.

Impress. Basilee, Anno 1534. in maiori folio, per Frobenium.

85 Valerij Maximi factorum dictorumque memorabilium Exempla ab Illustribus electa
6826 Authoribus et in Locos Communes digesta Libri Nouem, ad Tiberium Cesarem cum
Commentarijs Oliuerij Arziganensis et Jodoci Badij Ascensij familiari expositione.
Impress. Venetijs, Anno 1518. in folio.

C. Crispi Salustij Bellum Catilinarium cum interpretatione Laurentij Vallensis, Omni-
boni Leonicensi et Ascensij.

Eiusdem bellum Jugurthinum cum commentarijs Joannis Crisostomi et Ascensij.

Portij Latronis Declamatio contra L. Catilinam ab Ascensio cum sequentibus familia-
riter explanata fol. 122.

M. Tullij Ciceronis Inuectiue Quinque in Catilinam 143.

L. Sergij Catiline in Ciceronem Responsiue Inuectiue Due 143.

C. Crispi Salustij Inuectiua in Ciceronem 146.

M. Tullij Ciceronis in eundem Responsiua 147.

M. Aemilij Lepidi Oratio ad Populum Romanum 149.

Oratio Philippi in Senatu contra Lepidum 150.

Oratio C. Cotte ad Populum 151.

Oratio M. Tribuni Plebis ad Plebem 151.

Epistola Gnei Pompei Magni ad Senatum Romanum 152.

Epistola Mitridatis ad Arsacem 152.

Orationes Due ad Cesarem De Republica 153.

Impress. Venetijs, Anno 1514. in folio.

C. Julij Solini polihistoris siue Orbis Rerum memorabilium collectanea cum Joannis
Camertis enarrationibus, cumque Indice Rerum notabilium.

Impress. Wiene, Anno 1520. in folio.

86 Blondi Flauij Forliuensis Eugenij Pontificis IIII. Secretarius De Roma Triumphante
6827 Libri Decem priscorum Scriptorum lectoribus utilissimi, ad totiusque Romane An-
tiquitatis cognitionem pernecessarij.

Rome instaurate Libri Tres.

Italia illustrata. Sunt autem ab eo Italie Regionēs seu Prouintie 18 hoc ordine:

De Italia in genere.

Regio prima Liguria siue Genuensis.

2. Hetruria.

3. Latina siue Campania marittima.

4. Vmbria siue Ducatus Spoletanus.

5. Picenum siue Marchia Anconitana.

6. Romandiola siue Flaminia et Aemilia.

7. Gallia Cisalpina, siue Lombardia.

8. Venetie.

9. Italia transpadana siue Marchia Taruisina.

10. Aquilegiensis siue Foroiuliana.

11. Histria.

12. Samnitum siue Aprutium.

13. Terra laboris, siue Campania.

14. Lucania.

15. Apulia.

16. Salentini, siue terra Hydrunti.

17. Calabria.

18. Brutij.

Historiarum ab Inclinato Romano Imperio Decades Tres Libris 31., quas Historias morte preuentus non compleuit.

Index Rerum et Nominum Romane Antiquitatis.

Impress. Basilee, Anno 1531. in folio, per Frobenium.

87
6828 Pij Pontificis Decadum Blondi Epitome, qua omnis ab inclinato Romanorum Imperio Historia, que cepit fere Anno Cristi 407. per Mille et amplius annos miro compendio complectitur. Cum Indice.

Impress. Basilee, Anno 1533. in folio, per Bebelium.

Francisci Irenici Ettellingiacensi Germanie Exegeseos Volumina Duodecim. Cum Indice.

Impress. Hagenoe, Anno 1518. in folio.

88
6829 C. Suetonij Tranquilli Vite 12 Cesarum.

1. C. Julius Cesar	1.	7. Sergius Galba Imp.	118.
2. Octavianus Cesar	22.	8. Otto Syluius	124.
3. Tiberius Cesar	52.	9. Aulus Vitellius	128.
4. C. Caligula Cesar	71.	10. Vespasianus Imperator	133.
5. Claudius Cesar	87.	11. Titus Augustus	140.
6. Nero Claudius	101.	12. Domitianus Imperator	143.

Dionis Cassij Coccij Nicei Vite Imperatorum, Georgio Merula interprete.

Nerula Cocceius	151.	Adrianus	161.
Traianus	153.	Conflagratio Veseui Montis	168.

Aelij Spartiani De Vitis Imperatorum Romanorum.

Adrianus Imperator	170.	Aelius Verus	180.
--------------------	------	--------------	------

Julij Capitolini de Vitis Imperatorum Romanorum.

Antonius Pius	183.	M. Antonius Philosophus	188.
		Verus	199.
		Didius Julianus	203.

Ex Aelio Spartiano:

Aelij Lampridij de Vitis Imperatorum.

Commodus Antonius	206.
-------------------	------

Ex Julio Capitolino:

Ex Vulcatio Gallicano:

Ex Aelio Spartiano:

Seuerus	224.	Antonius Caracallus	237.
Pescennius	233.	Antoninus Geta	241.

Ex Aelio Lampridio:

Antoninus Heliogabalus	244.
Antoninus Diadumenus	255.

Ex Julio Capitolino:

Opilius Macrinus	259.	Maximini Duo	290.
Clodius Albinus	264.	Gordiani Tres	301.
Alexander Seuerus	269.	Maximus et Balbinus	312.

Ex Trebellio Pollione:

Valerianus pater	318.	Triginta Tyranni	328.
Valerianus Junior	320.	Titus	341.
Galienus	321.	Censorinus	341.
Salonius Galienus	322.	Diuus Claudius	342.

Ex Flauio Vopisco Siracusio:

Diuus Aurelianus	348.	Proculus	381.
Tacitus	363.	Bonosus	382.
Florianus	367.	Carus	383.
Probus	369.	Numerianus	385.
Firmus	378.	Carinus	387.
Saturninus	380.		

Herodiani Vite Imperatorum a Commodo ad Gordianum Libri VIII. ab Angelo Politiano translatus.

Sexti Aurelij Victoris De vitis et moribus Imperatorum Romanorum ab Augusto usque ad Theodosium, Epitome. 475.

Pomponij Leti Compendium Historie Ab interitu Gordiani Junioris usque ad Iustinum tertium. 497.

Ammiani Marcellini Rerum gestarum Libri XVII. a Decimo quarto usque ad Tricesimum, a Constantino Juliano et Valentiniano Romanorum Imperatoribus. 547.

Joannis Baptiste Egnatij Veneti Romanorum Principum a Dictatore Cesare ad Constantinum Paleologum, hinc a Carolo magno ad Maximilianum Cesarem Libri Tres. Annotationes Erasmi Rotherodami et Egnatij.

Impress. Basilee, Anno 1533. in folio, per Frobenium.

89
6830 Opera Marci Antonij Sabellici in Duos digesta Tomos
Rapsodie Historice Aennedum Vndecim:

Quinque priores Vno Tomo continentur, altero Sex relique.

Casparis Hedionis Syonopsis Historica Rerum gestarum ab anno Domini 1504., quo pertigit Sabellicus usque ad annum 1538.

Cum Indice et Authorum Catalogis, quibus tota Historia nititur.

Loci Communes Exemplorum Ethnicorum et Cristianorum Libri X.

Impressa Basilee, Anno 1538. in folio per Heruagium.

90
6831 Secundus Tomus Operum Marci Antonij Coccij Sabellici, continet Sex posteriores
Aenneades Rapsodie Historice, Sinopsim Historicam Casparis Hedionis, Locos
communes Exemplorum et Indicem.

Impress. Basilee, Anno 1538. in folio, per Heruagium.

91
6832 Suetonius Tranquillus de Duodecim Cesaribus vitis. Commentarijs Philippi Beroaldi,
et Indice.

Impressus Bononie, Anno 1506. in folio.

92
6833 Ammiani Marcellini Opus Rerum gestarum, a Libro Decimo Quarto usque ad Librum
Vigesimum Sextum.

Impress. Bononie, Anno 1517. in folio. Cum Indice.

Ammianus Marcellinus Rerum gestarum Libris quinque auctus ultimis.

Impressus Auguste, Anno 1533. in folio.

Magni Aurelij Cassiodori Senatoris Variarum Libri XII.

De Anima Liber Vnus.

Impressi Auguste, Anno 1533. in folio.

93
6834 Procopij Cesariensis De Rebus Gothorum Libri Tres Cristophoro Porsena interprete.
Cum Indice.

Eiusdem de Bello Persico Libri Duo.

Et item Duo de Bello Vandalico a Raphaelo Volterrano latinitate donati.

Agathie Scolastici Smyrnei de Bello Gothorum, et alijs peregrinis Historijs Libri Quinque Cristophoro Porsena interprete.

- Leonardo Aretini de Bello Italico contra Gothos Libri Quattuor.
 Jornandis de Origine Rebusque Gothorum Liber.
 Eiusdem de Regnorum ac temporum successione Liber.
 Chunradi Peuttingeri de gentium quarundam emigrationibus.
 C. Sollij Apollinaris Sidonij epistola, qua Theodericum Vese Gotorum regem eleganter describit.
 Procopij Liber de Aedifitijs Justiniani Augusti, grece.
 Impress. Basilee, Anno 1531. in folio, per Heragium.
- 94
 6835 Flauij Josephi Hierosolmitani Judei Opera quedam, Ruffino presbitero interprete.
 De Antiquitatibus Judeorum Libri XX.
 De Bello Judaico Libri VII.
 De Antiquitatibus contra Appionem grammaticum.
 De Imperatrice ratione, Vbi de morte Machabeorum agitur.
 Index totius Operis.
 Impress. Basilee, Anno 1524. in folio, per Frobenium.
- 95
 6836 Joannis Boccattij de Genealogia Deorum Libri XV. cum annotationibus Jacobi Miccyli.
 Eiusdem de Montium, Syluarum, Fontium, Lacuum, Fluuiorum, Stagnorum et Marium nominibus Liber I.
 Index fabularum copiosissimus.
 Impress. Basilee, Anno 1532. in folio, per Heruagium.
 Omnium Gentium mores, leges et ritus ex multis clarissimis rerum scriptoribus a Joanne Boemo Aubano sacerdote Teutonice militie deuoto collectos et in Libros Tres distinctos, scilicet Aphricam, Asiam, Europam. Cum Indice.
 Impress. Auguste, Anno 1530. in folio.
- 96
 6837 Antonij Bonfini Rerum Vngaricarum Decades Tres, id est Libri Triginta ad Vladislaum Regem.
 Vngarice Historie coronis, in qua continentur Auctores sequentes:
 Michael Ritijs Neopolitanus de Regibus Vngarie Libri II.
 P. Callimachus Experiens de Attila.
 T. Alexander Cortesius De Matthie Regis laudibus bellicis.
 Impress. Basilee, Anno 1543. in folio, per Robertum Wintter.
- 97
 6838 P. Cornelij Taciti Annalium ab excessu Augusti siue ut ipse uocat Historie Auguste Libri Sedecim, qui supersunt.
 Eiusdem libellus De Germanorum populis, moribus ac situ.
 Dialogus de Oratoribus.
 Vita Julij Agricole soceri sui.
 Thesaurus locutionum, constructionumque et Vocum Tacito solemnium per Beatum Rhenanum collectus.
 Annotationes Beati Rhenani, Beroaldi et Alciati.
 Index Rerum memorabilium.
 Impress. Basilee, Anno 1533. in folio, per Frobenium.
 Beati Rhenani Selestadiensis Rerum Germanicarum Libri Tres.
 Eiusdem de aliquot locis Plinij Epistola.
 Impress. Basilee, Anno 1531. in folio, per Frobenium.
- Deest Bellum Cristianorum principum contra Sarracenos Anno salutis 1088. pro terra Sancta gestum Roberti monachi.
 Carolus Verardus de Expugnatione Regni Granate per Ferdinandum Regem Hispaniarum.

- Cristophorus Colombus De prima insularum in mari Indico sitarum lustratione, sub Rege Ferdinando facta.
De legatione Regis Aethiopie ad Clementem Pontificem VIII. ac Regem Portugallie.
Joannes Baptista Egnatius de Origine Turcarum.
Pomponius Letus de exortu Maomethis.
Impress. Basilee, Anno 1533. in folio, per Henricum Petrum.
- 98
6839 Chronicum Abbatis Vrspergensis a Nino rege Assiriorum usque ad Fridericum Secundum Romanorum Imperatorem.
Paralipomena Rerum memorabilium a Friderico Secundo usque ad Carolum Quintum Augustum, hoc est ab anno Domini 1230. vsque ad Annum 1538. ex probatoribus Scriptoribus in arctum coacta, et Historie Abbatis Vrspergensis per quendam Studiosum annexa.
Index Cesarum Romanorum inuicem se succedentium.
Impress. Argentorati, Anno 1537. in folio.
Saxonis Grammatici Danorum Historie Libri XVI.
Rerum et Verborum historie Danice precipue memorabilium Index.
Impress. Basilee, Anno 1534. in folio, per Bebelium.
- 99
6840 Polidori Vergilij Vrbinatis, Pontificis Romani in Anglia Questoris Anglice Historie Libri Viginti Sex.
Impress. Basilee, Anno 1546. in folio, per Isengrinium.
- 100
6841 Dionisij Halicarnassei Antiquitatum siue Originum Libri decem Sigismundo Gelenio interprete. His additus est Vndecimus ex uersione Lapi. Et Chronologia temporum Henrici Glareani in Dionisij Historias comprehensorum.
Impress. Basilee, per Frobenium, Anno 1549, in folio.
- 101
6842 Vincentij Beluacensis presulis Ordinis predicatorum grande et admirabile Opus Speculorum De omni re scibili in multis uoluminibus comportatum, Quod ita prenotatum et distinctum est, in Tomos Quattuor.
Speculum Historiale, Libri XXXI.
Impressum Venetijs, Anno 1494. in folio.
- 102
6843 Vincentij Beluacensis Speculorum Tomus Secundus:
Speculum Naturale, Libri XXXII.
Impress. Venetijs, 1494. in folio.
- 103
6844 Vincentij Beluacensis Speculorum Tomus Tertius et Quartus:
Speculum Morale, Libri III.
Speculum Doctrinale, Libri XVII.
Impress. Venetijs, Anno 1494. in folio.
- 104
6845 Joannis Naucleri prepositi Tubingensis Chronica succinctim comprehendentia res memorabiles seculorum omnium ac gentium ab initio mundi usque ad Annum Cristi 1500. Cum Auctario Nicolai Baselij ab Anno Domini 1501. usque in Annum post Cristum natum 1544. Rapsodis partim Conradi Tigemanno, partim Bartholomeo Laurente.
Excusum Colonie, apud Petrum Quentel, Anno 1544. In folio.
- 105
6846 Chronica, hoc est rerum secundum temporum successiones in Orbe gestarum Elenchos, a mundi creatione usque ad Annum Cristi 1549. per claros Viros continuati,
Quorum nomina sunt:
Eusebius Pamphilus Cesariensis Divo Hieronimo interprete.
Divus Hieronimus presbiter: Ad chronicon Eusebij adiectio.
Prosper Aquitanicus: Ad chronicon Eusebij adiectio.

106
6847

- Mattheus Palmerius Florentinus: Temporum et Historiarum continuatio.
Matthias Palmerius pisanus et alij hos secuti ad hec usque Opera.
Adiectis quoque M. Aurelij Cassiodori, nec non Hermann Contracti Chronicis.
Excusi Basilee, per Henricum Petri, Anno 1549. in folio.
- Diodori Siculi, Scriptoris Greci Libri Duo. Primus de Philippi Regis Macedonie, aliorumque quorundam Illustrum Ducum. Alter de Alexandri filij Rebus gestis per Angelum Cospum Bononiensem latinitate donati.
- Alexandri Regis Vita, quam Grece scriptam a Joanne Monacho, Angelus Cospus uertit in nostram linguam.
- Index rerum.
- Impress. Venetijs, Anno 1518. in folio.
- Laurentij Vallensis Commentariorum grammaticorum secundum Elegantiam lingue latine Libri Sex.
- De reciprocatione pronominis Sui et Suus Libellus.
- Laurentij Vallensis Lima quedam per Antonium Mancinellum.
- Index Vocabulorum passim sparsa in margine repositurum.
- Impress. Venetijs, Anno 1513. in folio.
- L. Annei Senece Opus Tragediarum X. cum figuris, Cum expositoribus Bernardino Marmita et Daniele Gaetano.
- Impress. Venetijs, Anno 1522. in folio.
- Poggij Florentini Opera iuxta Elenchum sequentem:
- Historia disceptatiua de Auaritia.
 - Historia Coniuualis: Vter alteri gratias debeat pro Conuiuio, an qui uocatur, an qui uocat?
 - Historia Coniuualis: Vtra artium Medicina an Juris Ciuilis prestat?
 - Historia Coniuualis: Vtrum priscis Romanis latina lingua omnibus communis fuerit, an alia quedam Doctorum uirorum, alia plebis et uulgi?
 - De Nobilitate Liber disceptatorius I.
 - De humane conditionis miseria Libri II.
 - Inuectiua in felicem Antipapam I.
 - Inuectiue in Franciscum Philadelphum IIII.
 - Inuectiue in Laurentium Vallam III.
 - Orationes funebres IIII.
 - Epistolarum Liber.
 - De thermis badensibus.
 - Obitu Hieronimi.
 - Prestantia Raris.
 - In lasciuos poetas I.
 - Disceptatio super prestantia Scipionis et C. Julij Cesaris.
 - De infelicitate principum I.
 - Facietiarum Liber Vnus.
- Impress. Basilee, Anno 1538. in folio, per Henricum Petrum.
- 107
6848
- Nouus Orbis Regionum ac Insularum ueteribus incognitarum, vna cum Tabula Cosmographica et aliquot alijs consimilis argumenti libellis.
- In Tabulam Cosmographie introductio per Sebastianum Münsterum.
- Aloysij Cadamusti nauigatio ad terras ignotas.
- Cristophori Columbi mauigatio ad Insulas hactenus incognitas.
- Petri Alonsi nauigatio.

Pinzoni nauigatio.

Alberici Vesputij nauigationum Epitome.

Petri Aliaris mauigationis, et epistolarum quorundam mercatorum Opusculum.

Josephi Indi nauigationes.

Americi Vesputij nauigationes IIII.

Epistola Emanuelis Regis Portugallie ad Leonem X. Pontificem de Victorijs habitis in India et Malacha.

Ludouici Romani nauigationum Aetiopie, Aegipti, utriusque Arabie, Persidis, Sirie, Indie intra et extra Gangen Libri VII.

Locorum Terre Sancte descriptio autore Brocardo monacho.

M. Pauli Veneti de Regionibus Orientalibus Libri III.

Haithoni Armeni Ordinis premonstratensium de Tartaris Liber.

Mathie a Miechou de Sarmatia Asiana atque Europea Libri II.

Pauli Jouij de Moschouitarum Legatione Liber.

Petri Martiris de Insulis nuper repertis Liber.

Erasmi Stelle de Borussie Antiquitatibus Libri II.

Index rerum memorabilium.

Impress. Basilee, Anno 1532. per Heruagium, in folio.

108 Supplementum Chronicarum a mundi exordio usque ad Annum Domini 1510. editum
6849 a Jacobo Philippo Bergomate, monacho Heremitano.

Impress. Venetijs, Anno 1513. in folio.

P. Vellei Paterculi Historie Romane Duo Volumina ad M. Vinitium progenerum Tiberij Cesaris. Accesserunt Joannis Alberti Burerij castigaciones.

Impress. Basilee, per Frobenium, Anno Domini 1520. in folio.

109 Machumetis Saracenorum Principis, eiusque successorum Vite doctrina, ac Ipse Alcoran,
6850 Que ante annos CCCC Petrus Abbas Cluniacensis ex Arabica lingua in latinam transferri curauit.

His adiuncte sunt confutationes multorum authorum Arabum, Grecorum et Latinorum.

Item de Turcarum siue Saracenorum origine, ac rebus gestis a DCCCC. annis ad nostra usque tempora Libelli aliquot ut sequitur, Opera et studio Theodori Bibliandri in vnum collecta.

Catalogus Primi Tomi:

Philippi Melanctonis ad Alcorani lectorem premonitio.

Apologia pro editione Alcorani Theodori Bibliandri.

Summula contra hereses et sectam Saracenorum siue Ismaelitarum.

Epistola Petri Abbatis Cluniacensis de translatione Alcorani.

Prefatio Roberti Retenensis de Alcorani ersione.

Lex Saracenorum, quam Alcoran uocant, per Robertum Retensem et Hermanum.

Doctrina Mahumetis ab eodem Hermanno Dalmata translata.

De generatione Mahumetis et educatione eius, per Hermannum Dalmatam.

Chronica mendosa et ridiculosa Saracenorum, Vita Mahumetis.

Annotationes cuiusdam eruditi.

Catalogus Secundi Tomi:

Ludouici Vivis de Mahomete et Alcorano, ipsius censura.

De Mahometo eiusque legibus et Saracenorum rebus ex Volaterrano.

De Mahometanorum secta Hieronimi Sauanarole.

Disputatio Cristianis et Saracenis aduersus doctrinam Mahumetis.

Cribrationum Alcorani Nicolai de Cusa Libri III.

Richardi confutatio legis Mahumetane per Demetrium et Bartholomeum.

Cristiane fidei exomologesis siue confessio Saracenis facta.

Joannis Cantacuzeni contra Mahumeticam fidem Libri 4. per Rudolphum Gualterum e greco translati.

Catalogus Tertii Tomi:

Martini Epistola ad lectorem.

De moribus, religione, conditionibus et nequitia Turcorum N.

Epistola Pij Pape II. ad Morbisani Turcarum principem. 59.

Morbisani Turcarum principis ad Pium papam responsio. 99.

Ordinatio Politie Turcarum domi et foris, incerto autore. 108.

Turcicarum rerum commentarius Pauli Jouij ad Carolum V. 107.

Ordo ac disciplina Turcice militie Pauli Jouij. 135.

Joannis Lodouici Vivis de conditone uite Cristianorum sub Turca. 140.

Quibus itineribus Turci sint aggrediendi, Felicis Petantij. 143.

Jacobi Sadoleti de Regno Hungarie a Turcis oppresso et capto. 154.

Presagium Mahometanorum de Cristianorum calamitatibus et sue gentis interitu
Bartholomei Georgowitz. 174.

Epistola exhortatoria contra infideles eodem autore. 171.

Eiusdem de afflictione tam captiuorum, quam etiam sub Turce tributo uiuentium
Cristianorum. 174.

Eiusdem de ritu et ceremonijs domi militieque ab ea gente usurpare solitis. 181.

Cristophori Richerij de rebus Turcarum ad Regem Gallie: 192.

De origine Turcarum et Ottomanis successorumque eius imperio.

De Turcice gentis moribus et institutis.

Mahumetis pseudoprophetae.

Tamerlanus Parthus.

Constantinopolis a Mahumete secundo expugnata.

Castelli noui Dalmatie expugnatio.

Excusum Anno Domini 1550. in folio.

110 Belli sacri Historia libris XXIII. comprehensa de Hierosolima ac terra sancta, Syriaque
6851 per occidentales Principes Cristianos recuperata, usque ad Regnum Balduini
Quarti, per Annos LXXXIII. continuata ante annos CCCC, conscripta per Guilel-
mum Tirensen Archiepiscopum.

Impress. Basilee, per Oporinum, Anno Domini 1549. in folio 510.

De Bello sacro continue historie Libri VI commentarijs prioribus rerum Siriacarum
Guilelmi Tirensis, additi per Joannem Heroldt Hochstetensem.

De expugnatione Vrbis Ptolemaidos monachi Florentini Richini.

Insuper De Saracenis profligatis ab Alphonso X. Hispaniarum Rege rescriptum, cum
Epistola procerum etc.

111 Hegesippi Historiographi De rebus a Judeorum principibus in Obsidione fortiter ges-
6852 tis, Deque Excidio Hierosolimarum aliarumque Ciuitatum adiacentium Libri V, Di-
uo Ambrosio episcopo interprete.

Impress. Colonie, Anno 1544. in folio.

Freculphi Episcopi Lexouiensis Chronicorum Tomi Duo, Quorum prior ab initio
mundi usque ad Octauiani Cesaris tempora et Cristi natiuitatem, posterior usque ad
Francorum et Longobardorum regna rerum gestarum historiam continet.

Impress. Anno Domini 1539. in folio.

Witichindi Saxonis Rerum ab Henrico et Ottone primo Imperatoribus gestarum Libri III. Vna cum alijs diuersorum autorum historijs ab Anno DCCC. usque ad presentem etatem, Quorum Catalogus sequitur:

Witichindi Saxonis Historiarum Libri tres	1.
Vita Henrici Quarti Imperatoris a quodam conscripta.....	53.
Epistole Henrici IIII. Imperatoris ad Pontificem et alios principes.	73.
Conradi Vecerij libellus De rebus gestis Henrici VII.	84.
Hermanni Comitis Nuenarij de originē et sedibus pistorum Francorum	102.
Vita et gesta Caroli magni per Eginhardum siue Alcuinum.	107.
Aeneae Syluij de Boemorum et ex his Imperatorum aliquot origine et gestis.	126.
Luithprandi Ticinensis ecclesie leuite Rerum ab Europe Imperatoribus ac Regibus gestarum Libri VI.....	219.
Epitome Imperatorum Germanicorum opera Jacobi Wympfelingij et suorum contexta.	315.
Chronicon Rerum Maguntiacarum per Conradum episcopum.	381.

Impressi Basilee, per Heruagium, Anno 1532. in folio.

Reginonis monachi Prumiensis Diocesis Treuerensis Annales non tam de Augustorum Vitis, quam aliorum Germanorum gestis ante Sexingentos fere annos editi libris duobus.

Impress. Moguntie, Anno 1521. in folio.

112 Liliij Gregorij De Deis Gentium uaria et multiplex historia, in qua sit de eorum imaginibus et cognominibus agitur, Vt in sequenti Catalogo continetur XVII Syntagmatis
6853

De Deis in vniuersum.

De Joue, Belo, Ammone et ceteris.

De Junone, Hymeneo et Talassio.

De Celo, Saturno, Rhea, Magna mater, Bona dea, Venere, Jano et Vertumno Deis.

De Neptuno et Vxore et alijs Deis Aquaticis, item de Nymphis deque Aeolo et Ventis.

De Plutone et Proserpina, ceterisque inferorum Deis.

De Apolline et uarijs diuinationum generibus, et de Aesculapio et Musis et Aurora.

De Bacho, Osiride et Priapo.

De Mercurio et Somno.

De Marte, Bellona, Victoria, Hercule, deque Martis et Herculis uxoribus.

De Minerua.

De Diana et Iside et Latona.

De Venere, Cupidine, Gratijs, Adonide et Vulcano.

De Cerere et Triptolemo.

De Demonibus, Genijs et Lemuribus, Laribus, Iarijs, Pane, Satiris, Themide, Lamijs ceteris.

De Fortuna, multiplicique eius numine ac potestate, de Nemesi, Rhamnusia et Adrastea.

De Sacrificijs, de Templis, Sacerdotibus et festiuitatibus, item de Expiationibus, Supplicationibus, Lectisternijs, alijsque eiusmodi, de mortuorum inferijs, demum particularis sacrificiorum descriptio.

Impress. Basilee, per Oporinum, Anno 1548. in folio.

113 *Chronicum Regum Regnorumque omnium Catalogum et perpetuum ab exordio mundi, temporum seculorumque seriem complectens, ex optimis quibusque Hebraicis, Grecis et Latinis autoribus congestum Paulo Constantino Phrigione autore.*
6854 Impress. Basilee, per Heruagium, Anno 1534. in folio.

114 *Celii Calcagnini Ferrariensis Opera aliquot, quorum Catalogus sequitur:*
6855 *Epistolarum familiarium Libri XVI.*

Juditium Vocalium.

De rebus Aegyptiacis commentatio.

Disquisitiones aliquot in libros Officiorum Ciceronis.

De imitatione commentatio.

De iuditijs liber.

De talorum, tesserarum et calculorum ludis.

De re nautica.

Quod studia sunt moderanda?

Ne quis se a sua Vmbra uinci sinat.

De verborum et rerum significatione commentatio.

Collectanea Vetustatis.

Quod celum stet, terra moueatur commentatio.

De libero animi motu commentatio.

De Vita aulica.

Encomium pullicis.

De Concordia.

De Calumnia.

De salute et recta ualeitudine.

Paraphrasis trium librorum Meteororum Aristotelis.

De mutuo amore.

Compendium Rhetorice.

Paraphrasis in primum librum Ethicorum Aristotelis.

Paraphrasis in Politica Aristotelis.

Paraphrasis in commentationem de sensu et sensibili Aristotelis.

Quod Stoici dicunt, magis fabulosa, quam poete.

De citrio, cedro et citro commentatio.

In Venete classis expugnationem.

Descriptio silentij.

Compendium Magie.

Sermones et Orationes.

Dialogi V.

Apologi VII.

Apologorum liber, Oraculorum liber, Dicta Moralia.

Impress. Basilee, per Frobenium, Anno 1544. in folio.

115 *Cosmographie vniuersalis Libri VI., in quibus iuxta Certioris fidei Scriptorum traditionem describuntur:*
6856 *Omnium habitabilis Orbis partium situs, proprięque dotes, Regionum Topographice effigies.*

Terre ingenia, quibus fit, ut tam differentes et uarias speties res et animatas et inanimatas ferat.

Animalium peregrinorum nature et picture.

Nobiliorum Ciuitatum icones et descriptiones.

Regnorum initia, incrementa et translationes.
Omnium Gentium mores, leges, religio, res geste, mutationes.
Item Regum et Principum genealogie Autore Sebastiano Münstero.
Impress. Basilee, per Henricum Petri, Anno 1550. in folio.

116 Eusebij Pamphili Cesariensis Opera omnia, que hactenus inueniri potuerunt, Quorum
6857 Catalogus sequitur:

Tomus primus:

De Euangelij preparatione Georgio Trapezuntio interprete Libri XIII.

Tomus secundus:

De Euangelij demonstratione, quas Donatus Veronensis transtulit Libri X.

Tomus quartus(!):

De historia ecclesiastica Ruffino interprete Libri IX.

Ruffini presbiteri Aquileiensis Historie ecclesiastice, que Eusebius alijs post se commemoranda reliquit Libri II.

Eusebij aduersus heresim Hieroclis liber I.

Tomus quartus: Cronicon

Eusebij, quod Diuus Hieronimus transtulit.

Item Diui Hieronimi presbiteri.

Prosperi Aquitanici.

Matthei Palmerij Florentini.

Matthei Palmerij Pisani.

Item duorum quorundam doctrina et fide insignium Virorum, qui res gestas memoratu dignas usque ad hoc tempus perscripserunt.

Impress. Basilee, per Henricum Petri, Anno 1542. in folio.

Catalogus Annorum et Principum ab homine condito usque ad annum Domini 1540.
per Valerium Anshelmum Ryd.

Impress. Berne, 1540.

117 Flauij Iosephi Antiquitatum Judaicarum Libri Viginti.

6858 Adiecta in fine Appendicis loco Vita Iosephi per ipsum conscripta, a Sigismundo Gelenio nouiter iam conuersi.

De bello Judaico Libri Septem, ex collatione Grecorum codicum per Sigismundum Gelenium castigati.

Contra Apionem Libri Duo, pro corruptissimis antea iam ex Greco itidem non solum emendati, sed etiam suppleti opera eisudem Gelenij.

De Imperio Rationis siue de Machabeis liber vnus a Desiderio Erasmo Roterodamo recognitus.

Impress. per Frobenium, Basilee, Anno 1548. in folio.

118 Chronica Regnorum Aquilenarium: Danie, Suetie, Noruegie per Albertum Krantzium
6859 Hamburgensem.

Impress. Argentorati, Anno 1548. apud Joannem Schottum.

Saxonia Alberti Krantz.

Impress. Colonie, Anno 1530.

119 Denmarchische, Schwedische vnd Norwägische Chronika durch Albertum Krantzium
6860 von anfang aller Mitternächtischen Ländern, Kunigen, thaten, vnd Zufelligen Kriegshandlungen Bis auff die JarZall Cristi 1504.

Gedrugt zw Strasburg, Anno 1545. durch Hanss Schotten.

- 120 . Josephi von den Juden altten geschichten XX Buecher.
6861 Von dem Judischen Krieg vnd Zerstörung Hierusalem VII Buecher.
Wieder Apionem Grammaticum II. Buecher.
Von maisterschafft der Vernunft ader von den Machabeern I. alles durch Caspar Hedio vertheugscht.
Gedrugt Zw Strasburg Im 1535-sten Jar, in folio.
Egesippus von den Judischen geschichten, Belegerung vnd Zerstörung Hierusalem, durch Caspar Hedio vertheugscht.
gedrugt Zw Strasburg Im 1532-sten Jar, in folio.
- 121 Duplex confessio Valdensium ad Wladislaum Regem Vngarie.
6862 Augustini prepositi Olumucensis Epistola contra Valdenses.
Excusatio Valdensium contra litteras Augustini prepositi.
Jacobi Ziegleri Landaui contra heresim Valdensium Libri V.
Impress. Lipsi, Anno Domini 1512. in folio.
Historie Hussitarum Libri Duodecim per Joannem Cochleum, quibus adiuncti sunt Duo de Septem Sacramentis et de Ceremonijs Ecclesie Tractatus Duorum Boemorum, Joannis Rokizane et Joannis Pržibram, cum Philippica Septima Joannis Coclei De publica Caroli V. Imperatoris Ordinatione, que uulgo Interim dicitur.
Impress. Moguntie, Anno 1549. in folio.
- 122 Terre Sancte, quam Palestinam nominant, Syrie, Arabie, Aegipti et Schondie descriptio, Vna cum singulis Tabulis earundem regionum topographicis Authore Jacobo Zieglero Landuo.
6863 Holmie Regie Urbis calamitosissima clades per eundem.
Terre Sancte altera descriptio iuxta ordinem alphabeti authore Vuolfgango Weysenburgio mathematico.
Index totius operis in Palestinam Ziegleri.
Elenchus, quo libro et capite Bibliorum et quoties singuli Palestine loci continentur.
Impress. Argentorati, Anno 1536. in folio.
In C. Plinij de naturali Historia Librum Secundum Commentatio, quibus difficultates omnes Pliniane Astronomicæ presertim explicantur. Item Organum quo Catholica siderum ut apud Plinium est mira arte docetur per Jacobum Zieglerum.
Accesserunt in eundem Plinij Librum Georgij Collimitij et Joachimi Vadiani scolia.
Impress. Colonie, Anno 1550.
- 123 Authores Historie Ecclesiastice dicte Tripartite Eusebij Pamphili Cesariensis Libri IX.
6864 Ruffino interprete. Item ex
Theoderico Episcopo Cirense,
Sozomeno Et Socrate Constantinopolitano Libri XII Versi ab Epiphanio Scolastico, Abbreuiati per Cassiodorum Senatorem vnde illis Tripartite Historie uocabulum.
Impress. Basilee, per Frobenium, Anno 1523. in folio.
Eusebius de Euangelica preparatione a Georgio Trapezuntio e Greco in Latinum tractus.
Impress. Venetijs, Anno 1500.
- 124 Fasciculus Rerum expetendarum ac fugiendarum, in quo primum continetur Concilium Basiliense, Quod Aeneas Syluius, qui eidem interfuit, conscripsit.
6865 Insunt preterea huic Operi Summorum aliquot Virorum Epistole, Libelli, Tractatus et Opuscula numero LXVI, In quibus et admiranda quedam et obstupenda inuenies Ad celebrandum Concilium cognitum necessaria.
Impress. Colonie, Anno Domini 1535. in folio.

Theoderici a Niem De Schismate omnium longissimo, perniciosissimoque, Quod in Ecclesia Romana inter Vrbanum papam et Clementem antipapam eorumque successores per XXXIX annos, scilicet ab Anno Cristi 1374. usque ad Concilium Constantiense viguit atque durauit Libri III.

Impress. Norinberge, Anno Domini 1532. in folio.

Hieronimi Cardani De Subtilitate Libri XXI.

125
6866

Elenchus Librorum:

1. De Principijs, materia, forma, uacuo, corporum repugnatia motu naturali.
2. De elementis et eorum motibus et actionibus.
3. De Celo.
4. De Luce et Lumine.
5. De mixtione et mixtis imperfectis seu metallicis.
6. De Metallis. 146.
7. De Lapidibus.
8. De Plantis.
9. De Animalibus, que ex putredine generantur.
10. De perfectis animalibus.
11. De Hominis necessitate et forma.
12. De Hominis natura et temperamento.
13. De sensibus sensibilibusque ac uoluptate.
14. De anima et intellectu.
15. De Inceti generis aut inutilibus subtilitatibus.
16. De Scientijs.
17. De Artibus artificiosisque rebus.
18. De mirabilibus et modo representandi res uarias preter fidem.
19. De Demonibus.
20. De Angelis seu intelligentijs.
21. De Deo et vniuerso.

Impressi Norimberge, Anno 1550. per Petreium, in folio.

Vrbis Rome Topographia Libri Quinque Bartholomeo Marliano auctore.

Impressi Basilee, per Joannem Oporinum, Anno Domini 1550. in folio.

De Scribenda vniuersitatis Rerum Historia Libri Quinque Cristophoro Mileo auctore.

Impressi Basilee, per Joannem Oporinum, Anno Domini 1551. in folio.

126
6867

Georgij Agricole

De Mensuris et Ponderibus Romanorum atque Grecorum Libri V.

De Externis Mensuris et Ponderibus Libri II.

Ad ea, que Andreas Alciatus denuo disputauit de mensuris et ponderibus breuis defensio Liber I.

De Mensuris, quibus Interualla metimur Liber I.

De Restituendis ponderibus atque mensuris Liber I.

De pretio Metallorum et monetis Libri III.

Impress. Basilee, per Frobenium, Anno 1550. in folio.

Hieronimi Cardani De Subtilitate Libri XXI.

Impress. Norinberge, Anno 1550. per Petreium, in folio.

127
6868

Georgij Agricole Opuscula prescripta secundo empti.

Alberti Dureri Pictoris et Geometre De Symmetria partium in rectis formis humanorum corporum Libri in Latinum conuersi.

Impress. Norinberge, Anno Domini 1534. in folio.

- 128 Autores Historie Ecclesiastice.
6869 Eusebij Pamphili Cesariensis episcopi Libri IX. Ruffino interprete.
 Ruffini presbiteri Aquileiensis Libri II.

Item ex

Theodorico episcopo Cirense, Sozomeno et Socrate Constantinopolitano Libri XII.
 Versi ab Epiphanio scolastico abbreviati per Cassiodorum senatorem, Vnde illis
 Tripartite vocabulum.

His accesserunt:

Nicephori ecclesiastica historia incerto interprete.
 Victoris episcopi Libri III De persecutione Vandalica.
 Theodorici Libri V a Joachimo Camerario Latinitate donati.
 Impress. Basilee, per Frobenium, Anno 1544. in folio.

- 129 Aristotelis Ethicorum siue Moraliu Nicomachiorum Libri X.

6870

Deest

Vna cum

Eustratij, Aspasij, Michaelis Ephesij, nonnullorumque aliorum Grecorum explanatio-
 nibus, a Joanne Bernardo Felitiano Latinitate donati, cum eiusdem prefatione.
 Impress. Basilee.

Caroli Bouilli Samarobrini opera ut sequitur:

De Intellectu Liber.
 De Sensu Liber.
 De Nichilo Liber.
 Ars Oppositorum.
 De Generatione Liber.
 De Sapiente Liber.
 De Duocedim numeris Liber.
 Epistole complures.
 Mathematicum opus quadripartitum.
 De Numeris perfectis.
 De Mathematicis Rosis.
 De Geometricis corporibus.
 De Geometricis supplementis.

Impress. Anno 1510. in folio.

- 130 Conradi Gesneri medici Tigurini Historie Animalium. Liber siue Tomus primus De
6871 Quadrupedibus uiuiparis.

Impress. Tiguri, per Cristophorum Frosthauerum, Anno 1551. in folio magno.

- 131 Eustatij archiepiscopi Thessalonicensis Commentariorum in Iliada Homeri Grece. To-
6872 mus primus.

Impress. Rome, Anno, 1542. in folio.

Index copiosissimus in Commentaria Eustatij tam Iliada, quam Odissea a quodam eru-
 dito confecta Grece.

Impress. Rome, apud Antonium Bladum, Anno 1550. in folio.

- 132 Eustatij archiepiscopi Tesselonicensis Commentariorum in Iliada Homeri Grece. To-
6873 mus Secundus.

Impress. Rome, Anno 1542. in folio.

- 133 Eustatij archiepiscopi Tesselonicensis Commentariorum in Odissea Homeri Grece.
6874 Tomus tertius.

Impress. Rome, apud Antonium Bladum Asalanum, Anno 1549. fol.

- 134
6875 Vergilij Poetarum omnium longe Principis Opera quecunque extant et in hec Commentationes complurium doctissimorum uirorum.
In Bucolica et Georgica:
Seruius, Donatus, Mancinellus, Beroaldus.
In Aeneida autem hi:
Seruius, Domitius Calderinus, Augustinus Dathus, Beroaldus, Ascensius.
In XIII Aeneid. additio et reliquis opusculis Ascensius.
Impressum Venetijs, Anno 1515. in folio.
- 135
6876 Marci Actij Plauti Comedie Viginti cum Commentarijs Bernardi Saraceni, Joannis Petri Valle, Piladis Brixiani, necnon Obseruationibus Pij Bononiensis, Vgoleti et Grapaldi scholia, Anshelmi Epiphilladibus, adiuncto Indice.
Impress. Venetijs, Anno 1518. in folio.
Terentius cum Quinque Commentarijs, videlicet Donati, Guidonis, Calphurnij, Ascensij et Seruij.
Impress. Venetijs, Anno 1515.
- 136
6877 P. Ouidij Methamorphosis cum Raphaelis Regij enarrationibus.
Impress. Venetijs, Anno 1518. in folio.
P. Ouidij Nasonis Fastorum Libri, Antonio Constantino Fanensi, Paulo Marso Piscinate Commentatoribus.
Impress. Venetijs, Anno 1520. in folio.
Epistole heroïdes Ouidij, Commentatoribus Antonio Volsco et Vbertino Crescentinate. In Ibin autem Domitio Calderino et Cristoforo Zaroto.
Impress. Venetijs, Anno 1515.
P. Ouidij Nasonis Libri De Arte amandi et Remedio Amoris cum Commentarijs Bartholomei Merule et alijs additionibus nouis.
Impress. Venetijs, Anno 1509. in folio.
P. Ouidij Nasonis Libri De Tristibus cum Commentarijs Bartholomei Merule.
Impress. Venetijs, Anno (!).
- 137
6878 P. Ouidij Nasonis Libri De Ponto cum Commentarijs Bartholomei Merule.
Impress. Venetijs, Anno 1507. in folio.
P. Ouidij Nasonis Amorum Libri Tres.
De Medicamine fatiei Libellus et Nux cum Domitij Marij Nigri Veneti commentarijs. His accedunt Pulex et Philomela licet falso Nasoni adscribantur.
Impress. Venetijs, Anno 1518. in folio.
Marci Valerij Martialis Epigrammata Libri XIII vna cum Commentarijs Domitij Chalderini et Georgij Merule.
Impress. Venetijs, Anno 1514. in folio.
Annei Lucani Bellorum Ciuiliū Pharsalia scribentibus Joanne Sulpitio et Omnibono Vicentio.
Impressum Venetijs, Anno Domini 1511. in folio.
- 138
6879 Q. Horatij Flacci Odarum Libri Quattuor
Epodi Carmen Seculare.
Porphirio, Antonio Mancinello et Ancensio interpretantibus.
Eiusdem Ars Poetica,
Sermonum Libri Duo.
Epistolarum totidem,
Joanne Britanno Brixiano interprete.
Impressum Venetijs, Anno 1520. in folio.

- Junius Juuenalis cum Commentarijs Joannis Britannici.
Impressum Venetijs, Anno 1512. in folio.
- Auli Flacci Persij Satirographi opus, interpretantibus Joanne Baptista Plautio, cornutoque philosopho, Joanne Britannico ac Bartholomeo Fontio.
Impress. Venetijs, Anno 1520. in folio.
- Albij Tibulli Elegiarum Libri Quattuor Vna cum Valerij Catulli Epigrammatis, necnon et Sexti Propertij Libris Quattuor elegiaci cum suis Commentarijs, videlicet Cyllenij Veronensis in Tibullum, Parthenij et Palladij in Catullum et Philippi Beroaldi in Propertium.
Impress. Venetijs, Anno 1520.
- 139
6880 Cari Lucretij poete et philosophi De Rerum natura Libri Sex heroicis uersibus scripti, Videtur Epicurus fuisse, cum Commentarijs Joannis Baptiste Pij Bononiensis. Eiusdem retractationes ex commentarijs Plautinis.
Impress. Bononie, 1511.
- Martialis cum Commentarijs Domitij Calderini et Georgij Merule.
Impress. Venetijs, Anno 1514. in folio.
- 140
6881 Calpurnij et Nemesiani poetarum bucolicum carmen cum Commentarijs Diomedis Guidalotti Bononiensis.
Impress. Bononie, Anno 1504. in folio.
- Sydonij Apollinaris poema, eiusdemque epistole cum Adnotationibus Joannis Baptiste Pij.
Impress. Mediolani, Anno 1498.
- Philippica Ciceronis cum Annotationibus Philippj Beroaldi et Francisci Maturantij Perusini.
Impress. Bononie, 1501.
- 141
6882 Claudij Ptolemei Pelusiensis Alexandrini omnia que extant Opera, ab Erasmo Osualdo Schreckenfuchsio castigata, et ab eodem Isagogica in Almagestum prefatione, et in priores Libros annotationibus illustrata.
- Catalogus Librorum:
- Almagesti seu magne Compositionis mathematica Opus a Georgio Trapezuntio translatum Libri XIII.
- De Iuditijs Astrologicis, aut ut uulgo uocant Quadripartite Constructionis Libri IIII, quorum priores duo a Joachimo Camerario Latinitati donati sunt, in reliquis multa emendata.
- Centum Sententie, quod Centiloquium dicunt, a Jouiano Pontano Jose.
- Inerrantium Stellarum seu fixarum significationes per Nicolaum Leonicenum traducte.
- Procli Diadochi Hypotiposes astronomicarum positionum, quod est omnium, qui in Almagesto demonstrantur, epitome et compendium ad reminiscentiam rerum plurimum conducens Georgio Valla Placentino interprete.
- Addite etiam propter illustrationem Operum et memoriam rerum Luce Guarici Annotationes.
- Adsunt etiam Annotationes et Prefatio Isagogica in tres priores Libros Almagesti Erasmo Osualdo Schreckenfuchsio autore.
- Impress. Basilee, per Henricum Petri, Anno 1551. in folio.
- Geographia Vniuersalis complectens Veterem et Nouam Claudij Ptolemei Alexandrini enarrationes libros VI, quorum primus noua translatione Pirkheimeri et accessione commentarioli illustrior, que hactenus fuerit redditus est, reliqui cum Greco et alijs uetustis exemplaribus collati in infinitis fere locis castigatiores facti sunt.

Addita sunt insuper Scholia, quibus exoleta Vrbium, Montium, Fluuiorumque nomina ad nostri seculi morem exponantur.

Succedunt Tabule Ptolemaice opera Sebastiani Münsteri, nouo parate modo.

His adiecte sunt plurime noue Tabule, modernam Orbis fatiem literis et pictura explicantes.

Vltimo annexum est compendium Geographice descriptionis, in quo uarij gentium et regionum ritus et mores explicantur.

Index memorabilium populorum, ciuitatum, fluuiorum, montium, terrarum, lacuum etc.

Impress. Basilee, per Henricum Petri, Anno 1545. in folio.

142
6883 Euclidis Megarensis mathematici Elementale Geometricorum Libri XV. Cum expositione Theonis in priores XIII, a Bartholomeo Veneto Latinitate donata, Campani in omnes, et Hypsiclis Alexandrini in duos postremos.

His adiecta sunt Phenomena Catoptrica et Optica, deinde Protheoria Marini et data. Opusculum de Leui et Ponderoso eiusdem autoris.

Impress. Basilee, Anno 1537. per Heruagium, in folio.

Julij Firmici Materni junioris Siculi V. C. ad Mauorcium Lollianum Astronomicum Libri VIII Matheseos siue Asronomicarum.

His accesserunt:

Claudij Ptolemei Pheludiensis Alexandrini *αποτελεσματων* quod Quadripartitum uocant Libri IIII.

De Inerrantium stellarum significationibus Liber I.

Centiloquium eiusdem.

Ex Arabibus et Chaldeis:

Hermetis uetustissimi astrologi Centum Aphorismorum Liber I.

Betheni Centiloquium siue de consuetudinibus in astrorum iudicijs et horis Planetarum.

Eiusdem de horis Planetarum Liber alius.

Almansoris astrologi propositiones ad Saracenorum Regem.

Zahelis Arabis De electionibus Liber I.

Messahalal De ratione circuli et stellarum, et qualiter in hoc seculo operentur Liber I.

Omar De natiuitatibus Libri III et interrogationibus.

Marci Manilij poete Astronomicum Libri V.

Othonis Brunfelsij De deffinicionibus et terminis Astrologie.

Impress. Basilee, per Heruagium, Anno 1533. in folio.

143
6884 Aduersus usurpatam Romani Pontificis Jurisdictionem Marsilij Patauini De re Imperatoria et Pontificia Liber, qui Defensor pacis inscribitur tribus partibus, quas ipse Dictiones appellat sectas ad Imperatorem Cesarem Ludouicum Bauaricum a tribus Romanis Pontificibus indigna perpressum, circa Annum Domini 1324. conscriptus.

Impress. Anno 1522.

Eiusdem De translatione Imperij tractatus manuscriptus.

Sphera cum Commentis in hoc Volumine contentis tractatus IIII.

Cichi Esculani cum textu Joannis de Sacro Busto Anglici.

Expositio Joannis Baptiste Capuani in eandem.

Jacobi Fabri Stapulensis commentarij in Joannis de Sacro Busto libros IIII.

Theodosij De spheris libri II.

Michaelis Scoti super Autore Sphere cum questionibus.

Questiones Petri de Aliaco in Sphera mundi Joannis de Sacro Busto XIII.

- Roberti Linchoniensis Compendium sphere.
 Tractatus de sphaera solida.
 Tractatus de sphaera Campani.
 Tractatus de computum maiori eiusdem Campani.
 Disputatio Joannis de Monte Regio contra Cremonensia deliramenta.
 Textus theorice Georgij Purbachij cum expositione Joannis Baptiste Capuani.
 Ptolemeus De speculis.
 Thebith de imaginatione sphere, et Joannis cremonensis.
 Impress. Venetijs, Anno 1518. in folio.
 Organum Vranicum Sebastiani Münsteri, in quo explicantur theorice omnium planetarum, atque eorum singuli et quotidiani motus ad Annos usque centum et ultra exprimuntur, Lune quoque in lumine crescentis, senescentis et per eclipsim deficientis, item Solis deliquium patientis omnis uarietas, quibus omnibus commodi adiecti sunt canones.
 Impress. Basilee, Anno 1536. per Henricum Petri, in folio.
 Guidonis Bonati Foroliuiensis mathematici De astronomia tractatus X, Vniuersum quod Juditiariam rationem Natiuitatum aeris, tempestatum attinet comprehendentes. Adiectus est Cl. Ptolemei liber fructus cum commentarijs Georgij Trapezuntij.
 Impress. Basilee, Anno 1550. in folio.
 Albohazen Halij filii Abenragel Libri De iuditijs astronomicis, per Antonium Stupam Rhetum Pregalliensem Latinitati donati.
 Impress. Basilee, Anno 1551. per Henricum Petri, in folio.
 C. Julij Higini Augusti liberti Fabularum liber.
 145 Eiusdem Poeticon astronomicon Libri Quattuor.
 6886 Quibus accesserunt similis argumenti:
 Palephati de fabulosis narrationibus Liber I.
 F. Fulgentij Placiadis episcopi Cartagiensis Mithologiarum Libri III.
 Eiusdem De uocum antiquarum interpretatione Liber I.
 Arati Phenomenon fragmentum Germanico Cesare interprete.
 Eiusdem Phenomena Grece cum interpretatione Latina.
 Procli De sphaera libellus Grece et Latine.
 Index rerum et fabularum.
 Impress. Basilee, Anno 1535. per Heruagium, in folio.
 Joannis Stoffleri Jastingensis Sueui Variosum astrolabiorum compositionis seu fabricae libri duo, cum explanatione usuum eorundem ex postrema autoris recognitione.
 Impressum Moguntie, Anno 1535. in folio.
 Joannis Stoffleri in Procli Diadochi Spheram mundi commentarius
 Impress. Tubinge, Anno 1534. in folio.
 Introductorium astronomicum theorias corporum celestium duobus libris complectens Jacobi Fabri Stapulensis, cum commentario Judoci Clitoui Neoportuensis.
 Impress. Parisijs, Anno 1517.
 146 Vitellionis mathematici *περι οπτικής* id est De natura ratione et projectione radiorum
 6887 uisus, luminum, colorum atque formarum, quam uulgo Perspectiuam uocant Libri X. Habes in hoc opere pluriam Geometrie elementam, que in Euclide nusquam extant. De speculorum omne genus imaginum ratione, et cur quedam opposita soli urant. Deque Vmbris ac uarijs circa uisum deceptionibus, a quibus magna pars magie naturalis pendet.
 Impress. Norinberge, Anno 1535. per Petreium, in folio.

Cleonide Harmonicum introductorium, interprete Georgio Valla Placentino.

L. Vitruuij Pollionis De architectura Libri X.

Sexti Julij Frontini De aqueductibus Liber I.

Angeli Politiani opusculum, quod Panapistemon inscribitur.

Eiusdem in priora analitica prelectio cui titulus est Lamia.

Impress. Venetijs, Anno 1497. in folio.

147
6888 Rudimenta mathematicas Sebastiani Munsteri Libri II, quorum prior Geometrie tradit principia seu prima elementa vna cum rerum et uariarum figurarum dimensionibus, posterior uero omnigenum horologiorum docet delineationes.

Impressum Basilee, Anno 1551. in folio, per Henricum Petri.

Instrument Buech Petri Apiani Dorinne begriffen:

1. Ein newer Quadrant dardurch tag vnd nacht, bey der Sonnen Mon vnd andern Planeten, auch durch etliche gestirn die Stunden vnd ander nutzung gefunden werden.

2. Wie man die Hoch der thurn vnd ander gebew desgleichen die weyth, brayth, vnd tieffe durch die Spiegel vnd Instrument messen sol.

3. Wie man das wasser absehen ader abwegen sol, Ob man das in ein Stadt ader Schloss fueren möge, vnd wie man die Brunne suchen sol?

4. Szo seind 3 Instrument, Die man in der gantzen weltdt, bey tag vnd nacht prauchen mag etc.

5. Wie man durch die finger, der Hände die Stundt in der nacht an alle instrument erkennen sol?

6. Ein newer Messtab, dessgleichen man nent Baculum Jacob, Dardurch auch die Höch, brayt, weyt, vnd tieffe auff neue art gefunden wirt.

Impress. Ingolstadt, Anno 1533. in folio.

Von abmessung aller grosse, ebene ader nidere, In die lenge, höhe, braite vnd tieffe, als gräben, cisternen vnd brunnen man mag darzu khommen ader nit Mit einem Astrolabio ader Quadranten aus der Geometrei, Perspectiva vnd Arithmetica Durch Joannem Stofflerum beschriben.

Sonn Vhr, Horarium Bilimbatum genant, Alle stunden dem Sonnen schein nach zuerschen.

Ein leichtes kunstlichs Geometrisch Instrument, damit Zumessen alle Höhe, weyte vnd tieffe, als thurn, gepew, bawm, felder, egker, tieffe gräben, brunnen, thäler etc. durch Philipp Weyssthoff.

Impress. Frankfurt, Anno 1536. in folio.

Joannis Fernelij Ambianatis Monalospherium partibus constans IIII.

Impress. Parisijs, Anno 1526. in folio.

Eiusdem de Proportionibus libri II.

Parisijs, Anno 1528.

Francisci Sarzosi Cellani Arragonei In Aequatorem planetarum.

Impress. Parisijs, Anno 1526. in folio.

Orontij finei delphinatis Mathematicarum professoris Quadratura circuli tandem inuenta et demonstrata.

De circuli mensura et ratione circumferentie ad Diametrum Due demonstratione.

De multangularum omnium et regularium figurarum descriptiones. De Inuenienda longitudinis locorum differentia aliter quoque per lunares eclipses etiam dato quouis tempore.

- Planispherium geographicum, quo tum longitudinis atque latitudinis differentie tum directe locorum deprehenduntur elongationes.
 Impressum Parisijs, Anno 1544. in folio.
 Eiusdem Orontij Arithmetica practica Libri Quattuor.
 Impressum Parisijs, Anno 1542. in folio.
- 148
6889 Opera mathematica Joannis Schoneri, quorum Catalogus sequitur:
 Isagoge Astrologie Judiciarie.
 De Judicijs Natiuitatum libri III.
 Tabule resolute.
 De usu Globi celestis.
 De compositione Globi celestis.
 De usu Globi terrestris.
 De compositione Globi terrestris.
 Libellus de Distantijs locorum per numeros et Instrumentum inuestigandis.
 De constructione Torqueti.
 In constructionem atque usum Rectanguli siue radij astronomici annotationes.
 In fabricam et usum magne regule Ptolemei annotationes.
 Horarij Cylindrini canones.
 Aequatorium astronomicum, ex quo errantium stellarum motus, luminarium configurationes et defectus colliguntur.
 Planispherium seu Meteoroscopium, in quo singula que per motum primi mobilis contingunt inueniuntur.
 Organum Vranicum, e quo facillime absque scrupulosa supputatione ueri medijsque planetarum motus reperiuntur.
 Instrumentum impedimentorum Lune, per quod dies impediti facillime colliguntur, his apprime utile qui Almanach conscribere gestuit.
 Impressum Norinberge, Anno 1551. in folio.
- 149
6890 Tabule eclipsium Georgij Peurbachij.
 Tabula primi mobilis Joannis De Monte Regio.
 Indices monumentorum, que clarissimi Viri studij Wiennensis alumni in Astronomia et alijs Mathematicis disciplinis scripta reliquerant.
 Impress. Wienne, Anno 1514. in folio.
 Hieronimi Cardani mathematici Artis magne, siue de Regulis Algebraicis Liber Vnus, qui et totius operis de Arithmetica, quod Opus perfectum inscripsit est in ordine Decimarum.
 Impressum Norinberge, Anno 1545. in folio.
 Chiromantia, Physiognomia ex aspectu membrorum hominis.
 Periaxiomata, De faciebus signorum.
 Canones Astrologici de Iuditijs egritudinum.
 Astrologia naturalis.
 Complexionum notitia, iuxta dominium planetarum Autore Joanne Indagine.
 Impress. Argentorati, Anno 1534. in folio.
 Bede presbiteri Anglosaxonis De natura rerum et temporum ratione Libri Duo.
 Impress. Basilee, per Henricum Petri, Anno 1529.
 Joannis Stöffleri Tabule Astronomice.
 Verarum mediarumque coniunctionum et oppositionum Solis et Lune supputatio pro omni tempore et toti propemodum Europe accommoda.

- Cyclorum patrum antiquorum de coniunctionum et oppositionum reditu imperfectio
et fere redargutio.
Eclipsium lunarium predictio.
Impress. Tubinge, Anno 1514.
Albohazen Halij filius Abenragel de Iuditijs astrorum.
Impressum Venetijs, Anno 1520. in folio.
- 150
6891 Calendarium Romanum magnum Joannis Stöfleri.
Impressum Oppenheim, per Jacobum Kobel, Anno 1518. in folio.
Eiusdem Stöfleri Variorum astrolabium compositio seu fabrica necnon eorundem
usum ac variarum utilitatum explanatio.
Impress. Moguntie, Anno 1535. in folio.
Orontij Arithmetica practica libri IIII.
Impress. Parisijs, 1535.
Beschreibung der Horologien, nemlich wie man der Sonnen Vren In mancherley weys
vnd form vnd auff allerley gattung entwerffen soll, an die mawern, auff die nider
vnd aufgehebe ebne, auff rotund, schlecht, aufgraben vnd andere mancherlei ins-
trument, Durch Sebastianum Münsterum.
Impress. Basilee, 1537.
Folium populi Petri Apiani.
Impressum. Ingelstat. 1533.
Von Abmessungen Joannis Stöffler.
Impress. Frankfurt, Anno 1536.
Deutsch Astronomie.
Impressum. Frankfurt, Anno 1545. in folio.
- 151
6892 Instrument Buech Petri Apiani.
Impress. Ingolstadij, Anno 1533. ut supra folio 147.
Gualtieri Riuij Ineptie De Perspectiua et Geometria in Vitruuium, edite Germanice
conscripte.
Impress. Norimberge, Anno 1547.
- 152
6893 Vitruuij De Architectura Libri X per Gualterium Riuium in Germanicum
translati.
Impress. Norimberge, Anno 1548.
- 153
6894 Epitome compendiosaque introductio in Libros Arithmeticos Boetij per Jacobum
Fabrum Stapulensem, cum Commentario Iudoci Clichtoui Neoportuensis.
Impress. Parisijs, Anno 1503.
Arithmetica speculatiua Gasparis Lax Arragonensis de Sarinyena Duodecim Libris de-
monstrata.
Impress. Parisijs, Anno 1515.
Eiusdem proportionibus.
Impress. Parisijs, Anno 1515. in folio.
Liber de Triplici motu proportionibus annexis Aluari Thome Vlixobonensis phisicas
Suiseth calculationes ex parte declarans.
Impressum. Parisijs, Anno 1... (!) in folio.
Nicolai Copernici Torinensis De Reuolutionibus orbium celestium Libri Sex.
Impressum Norimberge, Anno 1543. in folio.

- 154 Joachimi Camerarij Pabenbergensis Commentarij utriusque lingue, in quibus est Ex-
6895 quisitio nominum quibus partes corporis humani appellari solent. Additis et functio-
num nomenclatoris et alijs his accedentibus, positis contra se Grecis ac Latinis uoca-
bulis.
Impress. Basilee, per Heruagium, Anno 1551. in folio.
Asconij Pediani In Orationes M. T. Ciceronis Enarrationes.
Georgij Trapezuntij in Ciceronis Orationem pro Q. Ligario interpretatio.
Antonij Lusci Vicentini in reliquis Ciceronis.
Xichonis Polenteni Patauini Argumenta super aliquot orationibus et inuectiujs Cicero-
nis.
Impress. Parisijs, 1520. in folio.
Omniboni Leonicensi Vicentini in oratorem Ciceronis Ad Q. fratrem commentaria.
Impress. Vicentie, Anno 1476.
155 Cronica Heluetiorum per Joannem Stumpf Germanice scripta Libris Tredecim cum
Deest. Tabulis Geographicis et (figu)ris(?).
15. Iulij Impress. Tiguri, Anno 1548. in Regali papiro.
75.

OMNIA OPERA

- 156 Desiderij Erasmi Roterdami quecumque ipse Autor pro suis agnouit Nouem Tomis dis-
6896 tincta, quorum Elenchum sequentes Catalogi perspicue exhibebunt, ex quibus hic
Primus ea continet que spectant ad Institutionem litterarum. Cum prefatione Beati
Rhenani vitam Auctoris describente.
Impress. Basilee, per Frobenium, Anno 1540.
Index Operum Desiderij Erasmi Roterdami cui in fine subnotati sunt loci Scriptura-
rum, quos hinc inde explicat. In folio.
157 Desiderij Erasmi Roterdami Secundus Tomus Adagiorum Chiliades Quattuor cum
6897 Sesquicenturia complectens, ex postrema ipsius Autoris recognitione.
Impress. Basilee, per Frobenium, Anno 1540. in folio.
158 Desiderij Erasmi Roterdami Operum Tertius Tomus Epistolas complectens vniuersas,
6898 quotquot ipse Autor unquam euulgauit aut euulgatas uoluit, quibus preter nouas
aliquot addite sunt et prefationes, quas in diuersos omnis generis Scriptores non pa-
ucas idem conscripsit.
Impressum Basilee, per Frobenium, Anno 1540. in folio.
159 Desiderij Erasmi Roterdami Operum Quartus Tomus, que ad Morum Institutionem
6899 pertinent complectens, continet libros sequentes:
Ex Plutarcho uersa. pagina
De discrimine adulatoris et amici. 5.
Quomodo utilitas capiat ex inimicis. 26.
De tuenda bona uoletudine. 31.
Cum Principibus philosopho maxime disputandum. 46.
Animi an corporis morbi grauiore. 48.
Num recte dictum sit *λαθελωσαξ* 50.
De cupiditate Diuitiarum. 52.
De cohibenda Iracundia. 57.
De curiositate. 67.
De vitiosa Verecundia. 73.

Apophtegmatum Libri Octo hoc est egregie data.	Pagina 84.
<i>μωριαξ εγκωρυιον</i> . Stultitie laus.	353.
Ad Philippum Burgundionum principem Panegiris.	390.
Ad Philippum eundem Carmen gratulatorium.	428.
Institutio principis Cristiani.	433.
Isocratis De regno administrando uersum.	474.
Declamatio de Morte.	479.
Declamatiuncula gratulatoria.	484.
Querela pacis.	486.
Lingua.	503.
Xenophontis Hieron.	583.
Carmen De Senectute.	595.
Impressum Basilee, per Frobenium, Anno 1540. in folio.	
160 Desiderij Erasmi Roterdami Operum Quintus Tomus, que ad pietatem	
6900 instituunt complectitur, qui sequentes libros continet:	
Enchiridion militis Cristiani	3.
Oratio de Virtute amplectenda	56.
Ratio vere theologie	63.
Paraclesis	116.
Modus confitendi	122.
Enarratio psalmi Beatus vir	144.
Enarratio psalmi Quare fremuerunt	166.
Paraphrasis in psalmum Cum inuocarem	205.
De puritate ecclesie Cristi	248.
Enarratio psalmi Dominus regit me	264.
De bello Turcis inferendo Consultatio	292.
Enarratio psalmi Benedicam Domino in omni tempore	310.
Enarratio in psalmum Dixi custodiam uias meas	351.
De amabili ecclesie concordia	394.
Contio in psalmum LXXXV	424.
De misericordia Domini contio	466.
Virginis et Martiris comparatio	493.
Contio de puero Jesu	501.
Epistola consolatoria ad Virgines sacras	508.
Cristiani matrimonij institutio	513.
Vidua Cristiana	603.
Ecclesiastes	643.
Modus orandi Deum	917.
Symbolum siue Catechismus	945.
Precationes	998.
Pean (scilicet: Paeon) Matri Virgini dicendus	1025.
Oratio ad Mariam in rebus aduersis	1030.
De contemptu Mundi	1034.
Paraphrasis in psalmum Quid multiplicati	147. (vlsz. 1047)
De redio et pauore Cristi disputatio	1057.
De preparatione ad Mortem	1082.
Ode de casa natalitia Jesu	1103.
Expostulatio Jesu cum homine pereunte	1104.

	Hymni uarij	Pagina 1106.
	Liturgia Virginis Lauretane	1110.
	Carmen uotiuum Genouese	1118.
	Commentaria in duos Hymnos De natali et epiphania pueri Jesu	1121.
	Cristiani hominis institutum carmine	1141.
	Epitaphia in Odiliam	1144.
	Impressum Basilee, per Frobenium, Anno 1540. in folio.	
161 6901	Desiderij Erasmi Roterodami Operum Sextus Tomus Noum Testamentum complectens, iam quintum ac postremum recognitum ab Autore, cum Annotationibus eiusdem ita locupletatis, ut propemodum Opus nouum uideri possit.	
	Impress. Basilee, Anno 1541.	
162 6902	Desiderij Erasmi Roterodami Operum Septimus Tomus Paraphrases in vniuersum nouum testamentum continens.	
	Impress. Anno 1540.	
	Desiderij Erasmi Roterodami Operum Octauus Tomus Theologica ex Grecis scriptoribus theologicis ab ipso in Latinum sermonem transfusa complectens, quorum nomenclatura sequitur:	
	Ex Ioanne Chrisostomo uersa:	
	Aduersus Iudeos homilia V	1.
	De Lazaro et diuitem homilia IIII	50.
	De visione Esaie homilia V	83.
	De Philogonio martire homilia I	104.
	De orando Deum libri II	110.
	De Dauid et Saule deque tolerantia homilie III	119.
	Quum presbiter esset designatus homilia I	139.
	In psalmum Cantate Domino canticum nouum homilia I	142.
	Quum Sartoninus et Aurelianus acti essent in exilium. I	147.
	De fide Anne homilie II	152.
	Commentariorum in Acta Apostolorum homilie IIII	162.
	Commentaria in Pauli II. ad Corinthios epistolam homilie VII	186.
	Commentaria in totam Diui Pauli ad Galatas epistolam.	229.
	In epistolam ad Philipenses homilie II.	272.
	Ex Athanasio Alexandriensi uerso:	
	De Sancto Spiritu Epistole II	280.
	Contra Eusebium de Nicena Sinodo epistola I	285.
	Apologetici II aduersus eos qui calumniabantur, quod in persecutione fugisset	302.
	De passione Domini ac de Cruce homilia I	311.
	De eo Euntes in Castellum quod etc.	328.
	De Virginitate, siue de Exercitatione	332.
	De peccato in Spiritum Sanctum	339.
	De Spiritu sancto liber	346.
	Ex Origene uersa:	
	Desiderij Erasmi Roterodami De uita, Phrasi, docendi ratione et operibus Origenis cum singulorum librorum censuris.	362.
	Fragmentum Origenis in Mattheum.	375.
	Ex Basilio:	
	Principium Esaie	413.
	De Spiritu Sancto liber	420.
	De Laudibus Jeiunij homilie II	457.
	Impressum Basilee, per Frobenium, Anno 1540. in folio.	

Desiderij Erasmi Roterdami Operum Nonus Tomus complectens quascunque Apologias aduersus eos, qui illum locis aliquot in suis Libris aut non satis circumspecte aut malitiose sunt calumniati, quarum nomenclatura sequitur:

	Pagina	3.
Epistola Apologetica ad M. Dorpium pro Moria	16.	
Apologia ad Jacobum Fabrum Stapulensem	68.	
Ad Jacobum Latonium de Linguis	91.	
Ad Atensem pro Declamatione Matrimonij	95.	
Apologie tres ad Notationes Eduardi Lei	105.	
Apologie uarie ad Jacobum Lopem Stunicam	238.	
Aduersus Sanctium Caranzam	337.	
Apologia de Loco Omnes quidem resurgemus	359.	
Apologie aliquot in natalem Beddam	366.	
Apologia aduersus debachationes Petri Sutoris	589.	
Appendix de Scriptis Jodoci Clithouei	652.	
Declamationes aduersus Censuras Theologorum Parisiensium	654.	
Apologia ad Phimostonium de Diuortio.	775.	
Apologia ad Juuenem Geronto didascalum	786.	
Apologia ad Monachos quosdam Hispanos	825.	
Apologia ad Albertum pium Carporum principem	894.	
Ad Episcopum Basiliensem De esu Carnium et hominum constitutus	982.	
De Libero Arbitrio Diatriba seu collatio	997.	
Hiperaspiste Diatribes Libri II contra Seruum Arbitrium M. Luteri	1026.	
Purgatio aduersus Epistolam eiusdem M. Luteri	1263.	
Detectio prestigiarum libelli cuiusdam	1280.	
Epistola aduersus pseudoeuangelicos	1293.	
Epistola ad Eleutherium	1303.	
Epistola ad Grunnium	1305.	
Epistola ad fratres Germanie inferioris	1306.	
Spongia aduersus Aspergines Vlrici Hutteni	1339.	
Pantalabus, seu aduersus febricitantem	1374.	
Aduersus mendatium et obtrectationem admonitio	1382.	
Antibarbarorum liber	1388.	
Aduersus Gracculos	1432.	
Responsio ad Petri Cursij defensionem	1433.	
Epistola de termino suo	1442.	

Habentur et nonnulla alia eiusdem Argumenti
in uolumine Epistolarum, nempe Epistole Apologetice.

Ad Epistolam cuiusdam anonimi.
Ad Marcum Laurinum contra Rumorem.
Contra libellum Hollandice scriptum.
Aduersus Tyrologum.
Ad Eugabinum.

Sunt et Nouo Testamento premissae
Apologie, quas isthic inuenies.

Impressum Basilee, per Frobenium, Anno 1540. in folio.

Concilia omnia tam Generalia quam particularia ab Apostolorum tempore in hunc usque diem a sanctissimis prioribus celebrata, et quorum acta literis mandata ex uetustissimis diuersarum regionum bibliotecis haberi potuere his duobus Tomis continentur.

Primus Tomus ea recenset Concilia, que a beato Petro Apostolo usque ad Joannem huius nominis papam II. seruata inueniuntur ut sequitur:

Concilium	Pagina	Concilium	Pagina
Cartaginense	84	Agatense	326
Anciranum	117	Arausicanum I.	336
Neocesariense	131	Vasense primum	338
Nicenum	149	Vasense secundum	339
Romanum	161	Arausicanum II.	ibidem
Elibertinum	167	Carpentoracense	341
Arelatense I.	170	Arelatense tertium	342
Gangrense	171	Ephesinum primum	440 (!)
Arelatense II.	174	Constantinopolitanum aliud	411
Cartaginense I.	175	Beritense	488
Romanum	188	Anthiochenum	499
Agrippinense	189	Ephesinum II. prophanum	404 (!)
Anthiochenum	190	Calcedonense	459 (!)
Sardicense	194	Veneticum primum	512
Laodicense	223	Romanum	514
Aquileiense	330 (!)	Turonense primum	513 (!)
Constantinopolitanum I.	235	Romanum	518
Valentinum Gallie	241	Tarraconense	521
Telense	245	Epaunense	537
Cartaginense secundum	247	Romanum	542
Cartaginense tertium	249	Romanum aliud	543
Cartaginense quartum	256	Romanum quartum	544
Taurinitanum	259	Romanum quintum	552
Cartaginense quintum	262	Romanum sextum	553
Toletanum primum	263	Ilerdense	557
Mileuitanum	284	Valentinum Hispanie	ibidem
Cartaginense sextum	293	Aurelianum primum	564
Cartaginense septimum	295	Gerundense	566
Aphricanum	297	Cesaraugustanum	567
Regiense	320	Toletanum secundum	571

Impressum Colonie, per Petrum Quentel, Anno 1538. in folio.

Conciliorum omnium tam Generalium quam Particularium a temporibus Agapeti pape usque ad Eugenium papam Quartum ex uetustissimis Bibliotecis collectorum.

Secundus Tomus quorum ordinem et numerum indicant sequentes:

Concilium	Pagina	Concilium	Pagina
Constantinopolitanum	21	Turonicum secundum	70
Constantinopolitanum V.	11 (!)	Parisiense primum	74
Hierosolimitanum	33	Aurelianum V.	75
Aurelianum secundum	48	Parisiense secundum	76
Aurelianum tertium	48	Hispalense primum	83
Aruernense	66	Toletanum tertium	84
Aurelianum quartum	68	Matisconense I.	89

Matisconense II.	Pagina 90	Constantinopolitanum sextum	Pagina 4
Lateranense	94	Toletanum vndecimum (!)	87
Antisiodorensē	95	Toletanum XIII.	92
Hispalense secundum	96	Romanum	100
Toletanum quartum	100	Francie	111
Toletanum quintum	107	Moguntiacense	113
Toletanum sextum	108	Wormatiense	117
Bracarense primum	110	Remense	123
Bracarense secundum	112	In Theod. Villa	125
Toletanum septimum	118	Triburiense	146
Toletanum octauum	122	Lateranense	160
Toletanum nonum	128	Constantiense	501
Toletanum decimum	130	Basiliense	609
Cabilonense	132	Ferrariense	754
Toletanum vndecimum	134	Florentinum	781
Bracarense tertium	139		

Impressum Colonie, per P. Quentel, Anno 1538. in folio.

166
6906 Concilium Constantiense Anno Domini 1413. celebratum, cum figuris Germanice conscriptum.

Impress. Auguste, Anno 1536.

Acta Concilij Constantiensis Et conclusiones singularum sessionum per Joannem Stumpf Germanice conscriptum.

Impressum Tiguri, Anno 15...(!) in folio.

167
6907 Guilhelmi Ockam Anglici Ordinis fratrum minorum Opus Dialogorum Libri VII. De inestimabili et summi Pontificis et maximi Imperatoris maiestate, quonam usque potentiarum sese vtraque protendit, et hoc disputatiue in uarias sententias nihil assertiue ponens propter calumniatores.

Impress. Lugduni, 1495.

Eiusdem Compendium errorum Joannis Pape XXII. Editio et compilatio. Quod opus inscribitur Nonaginta Dierum Libelli fratris Michaelis de Cezena.

Impress. Lugduni, Anno 1495. in folio.

168
6908 Aluri Pelagij ordinis fratrum Minorum, natione Hispani, Scoti auditoris De Planctu Ecclesie Libri II contra Marsilium Patavinum, Deque Vitijs et defectibus omnium Statuum.

Impressum Lugduni, Anno Domini 1517. in folio.

169
6909 Canones Apostolorum. Veterum Conciliorum Constitutiones, quorum Catalogus sequitur.

Regule Ecclesiastice Apostolorum per Clementem I. Anno Domini 95.

Nicenum	in Bithinia	324.
Anciranum	in Galatia	304.
Neocesariense	in Ponto Pol.	314.
Gangrense	in Paphlagonia	333.
Anthiochenum	in Syria Cele.	345.
Laodicense	in Phrigia pac.	368.
Constantinopolitanum	in Bosphoro Tracie	383.
Ephesinum I.	in Asia prouincia	434.
Calcedonense	in Ora ponti Euxini	454.
Sardicense	in Thracia	351.
Carthaginense	in Aphrica	420.
Aphricanum	in Aphrica	395

Decreta Pontificum antiquiora Juxta Catalogum sequentem :

Syritius	Imp. Theodosio I.	389.
Innocentius I.	Imp. Arcadio	408.
Zozimus	Imp. Honorio	424.
Bonifatius I.	Imp. Honorio	425.
Celestinus I.	Imp. Theodosio II.	428.
Leo I.	Imp. Valentiniano III. et M.	436.
Hilarius	Imp. Leone I.	465.
Simplitius	Imp. Zenone	471.
Gelasius I.	Imp. Anastasio	494.
Anastasius II.	Imp. Anastasio	498.
Symmachus	Imp. Anastasio	499.
Hormisola	Imp. Justino	514.
Gregorius II.	Imp. Leone III.	708.

De primatu Romane Ecclesie. P. II.

Impressum Moguntie, Anno Domini 1525. in folio.

Theoderiti Episcopi Cyrensis Rerum Ecclesiasticarum Libri Quinque, conuersi in Latinum a Joachimo Camerario Babenbergensi.

Catalogi Episcoporum in precipuis Ecclesijs et Cesarum atque aliquot orthodoxorum necnon Sectarum precipuarum illius temporis historiola eodem autore folio 152.

De Essentia et Substantia ex Grecis conuersiones eiusdem 113.

Impressum per Heruagium, Basilee, Anno 1536. in folio.

Onus Ecclesie, In quo Opere admiranda quadam et obstupenda de Septem Ecclesie statibus, abusibusque grauissimis et futuris eiusdem calamitatibus enarrantur. Autor Joannes episcopus Chemensis, suffraganeus Saltzburgensis.

Impress. Colonie, 1531.

170 Petri Galatini ordinis Minorum Opus de Arcanis Catholice ueritatis, in Hebraicis libris, presertim in Talmut inuentis in defensionem Joannis Capnionis et aduersus Judaicam nostri seculi obstinationem Dialogo editum.

6910

Impress. Orthone maris, Anno Domini 1518. in folio.

171 Liber Conformitatum, siue Opus quod intitulatur de Conformatione Vite beati Francisci, ad Vitam Domini Jesu Cristi redemptoris, Editum a fratre Bartholomeo de Pisis Ordinis Minorum ob reueretiam sui patris precipui beati Francisci Anno Domini 1385.

6911

Impressum uero Mediolani, Anno 1510. in folio.

Si quando lector in illum librum Blasphemiarum incideris, tibi que ob Zelum pietatis bilem mouerit, non liber, sed Seducator ille populi et Signifer Anticristi omnibus diris perpetuo deuouendas erit. Insunt enim admirandae quedam et obstupendae Blasphemiarum traditiones, merito ferro et igne vna cum Autoribus suis puniende, quas ob blasphemias et seductiones nunc totus mundus alienam culpam luit et penas dat, Librum aut serua diligenter.

172 Des heyligen Reychs Ordnungen :

6912 Gulden Bulla Kayser Caroli des IIII. Zw Nurbergkh Anno 1356. auffge —
richt. folio 1.

Wie man die gaistlichen Khurfürsten Trier, Coln vnd Mayntz ertzbischoffen
setzen sol. 5.

Reformation Kayser Friderichs des III. Zw Frankfurt Anno 1442. auffgericht. 16.

Ordnung der Ro. Ko. Mayestät Khammergerichtz Zw Wurmbs Anno 1495. auffgericht.	19.
Der königlich Landfridt Zw Wormbs 1495.	24.
Handhabung des fridens, rechtens vnd der Ordnung Zw Wormbs 1495. auffgericht.	27.
Von dem gemainen Pfennig Zw Wormbs auffgericht Anno 1495.	29.
Königliche satzung vber die Gotzleiterer Zw Wormbs Anno 1495. auffge- richt.	32.
Reformation Kayser Maximilians die Freysthoffen vnd das heymlich Gericht Zw Westphaln betreffend Zw Wormbs Anno 1495. auffgericht.	33.
Ro. Ko. Mayestät Ordnung vnd satzung vber die Wein Zw Freyburg in Breisgaw Anno 1498. auffgericht.	35.
Ro. Ko. Mayestät vnd des h. Reichs Stende Ordnung des Regimentz Zw Augsburg Anno 1500. auffgericht.	46.
Chammergerichtz Ordnung Zw Augsburg Anno 1500.	49.
Ratification der Cammergerichtz Artikel.	54.
Ro. Ko. Mayestät vnd des h. Reichs Stendt Ordnung auff dem Reichstag Zw Costnitz Anno 1507. auffgericht.	70.
Wie nun hinfurt am Chammergericht in sachen sol procedirt werden Zw Regensburg Anno 1507. auffgericht.	77.
Auffsatzung vnd Ordnung auff dem Reichstag Trir vnd Coln Anno 1512. auffgericht.	87.
Abschiedt auff dem Reichstag Zw Trier vnd Cöln Anno 1512. auffgericht.	96.
Ordnung vnd vnderrichtung der Offen Notarien 1512.	100.
Abschiedt der Kays. Commissarien vnd Khurfürstl. Rath Zw Worms so neue Ordnung Kammergerichtz gemacht Anno 1517.	101.
Abschiedt des Reichstag(!) Zw Augsburg 1518.	109.
Regiment Zw Wormbs auffgericht Anno 1521.	111.
Geordnet Kammergericht Zw Wormbs 1521. auffgericht.	118.
Landfridt Anno 1521. auffgericht Zw Wormbs.	131.
Reichstag Abschiedt Anno 1521. Zw Wormbs.	139.
Edict vom Regiment Zw Nurnberg Anno 1521. De Successione.	144.
Ordnung vnd Execution wider die Contumaces Rebelles vnd proscriptos Anno 1522. auffgericht.	145.
Dergleichen.	156.
Reichstag Abschiedt Zw Nürnberg Anno 1522.	157.
Ordnung wie am Kammergericht sol procedirt werden 1523.	160.
Abschiedt des Reichstags Zw Nürnberg Anno 1524.	165.
Abschiedt des Reichstags Zw Augsburg Anno 1525.	173.
Abschiedt des Reichstags Zw Speyer Anno 1526.	175.
Abschiedt des Reichstags Zw Esslingen Anno 1526.	182.
Abschiedt des Reichstags Zw Rensburg Anno 1527.	185.
Cammergerichtz Ordnung publiciert Anno 1527.	189.
Abschiedt des Reichstags Zw Speyer Anno 1529.	192.
Constitution wie geschwister kinder vnder sich taylen sollen.	199.
Constitution wider die Widerthaufer.	200.
Abschiedt des Reichstags Zw Augsburg Anno 1530.	203.
Ordnung vnd Reformation gutter Policei Anno 1530.	224.

	Reformation Kay. Kammergerichtz Anno 1531.	235.
	Abschiedt des Reichstags Zw Regenspurg Anno 1532.	240.
	Chammergerichtz Ordnung auffgericht Anno 1533.	251.
	Reichstage Monsteristhen handlung halben 1535.	254.
	Chammergerichtz Ordnung belangendt Anno 1538.	255.
	Die Aydt der Khammergerichtz perssonen.	255.
	Wie die Khammer bothen Exequirn sollen.	260.
	Abschiedt des Reichstags Zw Regenspurg Anno 1541.	263.
	Abschiedt des Reichstags Zw Speyer Anno 1542.	276.
	Abschiedt des Reichstags Zw Nürnberg Anno 1542.	299.
	Abschiedt des Reichstags Zw Speyer Anno 1544.	308.
	Impressum Moguntie, Anno 1545. in folio.	
173	Abschiedt des Reichs tags Zw Augspurg Anno 1548.	
6913	Sacre Cesaree Maiestatis Declaratio quo in negotio Religionis per Imperium usque ad definitionem Concilij generalis iuuendam sit in Comitiji Augustanis Anno 1548. publicata.	
	Der Ro. Kay. Mayestät Erclarung wie es der Religion halben im Reich bis Zw Auftrag des Concilij gehalten werden sol auff dem Reichstag Zw Augspurg Im 1548. Jar publicirt vnd angenommen.	
	Formula Reformationis per Cesarem Maiestatem Statibus Ecclesiasticis in Comitiji Augustanis ad deliberandum proposita.	
	Ro. Kay. Mayestat vnd Reichs Landtfriden Zw Augspurg auffgericht 1548.	
	Chammergerichtz Ordnung Im 1548 Jahr.	
	Forma iuxta quam in Visitatione Cleri et Populi Ciuitatis et Diocesis Coloniensis Inquisitio institui uel fieri debeat.	
	Impressum Colonie, Anno 1550.	
	Der Erste thail des kays. Khammergerichtz Ordnung Von Personen des Khammergerichtz.	
	Der Ander thail des kays. Khammergerichtz Ordnung Vom Gewalt vnd Gerichtz Zwang des kays. Kammergerichtz In erster Instanz.	
	Aurea Bulla Caroli Quarti Romanorum Imperatoris.	
	Ro. Kay. Mayestät sondere Constitutiones auff etlichen hieuer gehaltenen Reichstagen auffgericht vnd beschlossen.	
	Ro. Kay. Mayestät Ordnung vnd Reformation gutter policei auf dem Reichstag Zw Augspurg Anno Domini 1548. auffgericht.	
	Imperatoris Caroli V. De Capitalibus Iuditijs Constitutio germanice primum euulgata, et a Justino Goblero Goarino Jure consulto in Latinum uersa et Commentario aucta.	
	Eiusdem Caroli V. Imperatoris Constitutio De pace publica tenenda Wormatie edita atque e Vernacula lingua per eundem Justinum in Latinam traducta.	
	In L. Respiciendum Tit. Pandectarum de plenis Explanatio eodem Justino autore.	
	Impress. Basilee, Anno 1543. per Oporinum.	
	Reichs tags Abschiedt Zw Augspurg Anno 1551. auffgericht.	
	Impressa sunt Germanica suprascripta omnia Moguntie, in folio, per Joannem Schoffer.	
174	Roberti Gaguini monachi De Origine et gestis Francorum.	
6914	Impressum Lugduni, Anno 1497. in folio.	

- 175 Geberi siue Gebri philosophi De Alchimia Libri Tres latine.
6915 Impress. Argentorati, Anno 1531. in folio.
 Eiusdem Geberi De Alchimia Libri Tres Germanice.
 Impress. Argentorati, Anno 1530. in folio.
 Celum philosophorum seu De Secretis Nature Philippo Vlstadio Norenbergensi
 authore.
 Impress. Argentorati, Anno 1528.
- 176 Dewzsch Formular all schreyberei betreffendt durch Alexandrum Hugen.
6916 Impress. Tubinge, Anno 1528. in folio.
 Notariath Buech Szo einem Notari ader Schreiber in allen sachen von notten.
 Impress. Frankfurt, Anno 1534. in folio.
- 177 Deuzsch Formular Alexandri Hugen All schreiberey betreffendt.
6917 Impress. Tubinge, Anno 1535. in folio.
 Formular Friderich Riederer von Mulhausen in Hegenu.
 Impress. Augspurg, Anno 1535. in folio.
- 178 Martinus Ordinis Predicatorum D. Pape penitentionarius et capellanus, patria Carsu-
6918 lanus scripsit Historiam pontificum et Imperatorum. Apud me extat manu scriptus
 in pergamen.
 Marsilius Patauinus de Translatione Imperij.
 Item Bulla Jubilei Urbani VI.
- 179 Astronomicum Cesareum per Petrum Apianum.
6919
- Deest Impressum Ingolstadij, Anno 1540. in Regali.
- 180 Declaratio operis Astronomici Cesarei per Petrum Apianum Germanice conscriptum.
6920 Impress. Ingolstadij, In folio.
- 181 Aeneae Syluij Opera, quorum Catalogus sequitur:
6921 De gestis Concilij Basiliensis Commentariorum Libri II.
 De Coronatione Felicis V. Pontificis Liber I.
 De ortu et Historia Boemorum.
 Abbreuiationum Flauij Blondi Ab Inclinatione Romani Imperij usque ad Joannem
 23. Pontificem.
 Cosmographie uel de mundo vniuerso Historiarum Liber I.
 Europe in qua sui temporis uarias Historias complectitur Liber I.
 In Antonium Panormitam de Dictis ac facis Alphonsi Aragonie Regis libros.
 In triumphum Alphonsi.
 In Alphonsum Regem Oratio.
 Epistolarum opus quibus acta Regum et principum describuntur. Alie familiares
 ex offitio tam amicitie Nonnullae commendatorie, Alie uarie ut quam gratias
 agunt gratulantur per Nicolaum de Vuille collectae.
 Questionum solutio Liber I.
 De fortuna Liber I.
 De Poetice laudibus Liber I.
 De Duobus amantibus Liber I.
 Contra Boemos et Taboritas de communione sub utraque specie Liber I.
 De clade Constantinopolitana et bello contra Turcas suscipiendo Liber I.
 De clade uniuersalis Ecclesie Liber I.
 De miseria Curialium Liber I.
 De rebus a se gestis Liber I.

De Pape offitio et eius officialibus Liber I.
 De Grauamine Germanice nationis Liber I.
 De fide Cristianorum ad Turcam.
 Oratio in Conuentu Mantuano.
 De profectione in Turcas Liber I.
 Ad Calixtum Papam Oratio.
 Oratio coram cetu Cardinalium.
 De Amore Guisgardi et Sigismunde.
 De Lucretia Romana Liber I.
 Carmen in laudem Saluatoris.
 De liberorum educatione ad Ladislaum Vngarie et Boemie Regem Liber I.
 De Grammatica ad eundem Liber I.
 De arte Rhetorica et Epistolarum partibus ad Episcopum Treuerensem.

Impessum Basilee, per Henricum Perti, Anno 1551. in folio.

182
6922 Galeni Pergameni Opera omnia Grece In Quinque Tomis.
 Primi Tomi Catalogus:

Horatio ad Artes discendas.
 De optima doctrina.
 Optimum Medicum eundem esse Philosophum.
 De Sectarum uarietate ad introducendos.
 De optima Secta.
 De constitutione medicine.
 De Elementis Libri duo.
 De complexionibus Libri tres.
 De potentijs naturalibus Libri tres.
 Anatomici Libri nouem.
 De venarum et arteriarum dissectione.
 De Neruorum dissectione.
 De Odoratus instrumento.
 De Vulue dissectione.
 De fetuum formatione.
 An sanguis natura in arterijs contineatur?
 De Spermate Libri duo.
 De optima corporis constitutio.
 De bona habitudine.
 De inequali dyscrasia.
 De Hippocratis et Platonis dogmatibus Libri Octo sine primo.
 De substantia facultatum naturalium.
 Animi mores temperaturam Corporis sequuntur
 De Vitijs et passionibus anime.
 De Curatione.
 De usu partium corporis humani Libri XVII.
 De musculorum motu Libri Duo.

Impressum Basilee, per Cratandrum, Anno 1538. in magno folio.

Secundi Tomi Catalogus Grece:

De temperatura medicaminum simplitium Libri XI.
 De compositione medicaminum per singulas corporis partes libri X.
 De compositione medicaminum per genera libri VII.

De Antidotis libri Duo.
 De Theriaca ad Pisonem.
 De Theriaca ad Pamphilianum.
 De paratu facilibus Liber sine principio.
 De purgantium medicaminum ui.
 Quos nam oporteat purgare et qualibus medicamentis purgantibus et quando liber.
 De ptissana liber.

Impressum Basilee, per Joannem Bebelium, Anno 1538. in magno folio.

183
 6923

Galenii Operum Grecorum

Tertij Tomi Catalogus:

De pulsibus ad ea que introducuntur Liber I.
 De differentia pulsuum Libri IIII.
 De pulsuum dignotione Libri IIII.
 De causis pulsuum Libri IIII.
 De prenotionibus ex pulsibus Libri IIII.
 De usu pulsuum Liber I.
 De usu Spirationis Liber I.
 De causis Spirationis Liber I.
 De Difficultate Spirationis Libri III.
 De Differentia morborum Liber I.
 De causis morborum Liber I.
 De differentia Symptomatum Liber I.
 De causis Syntomatum Libri III.
 De locis affectis Libri VI.
 De differentia febrium Libri II.
 De plenitudine Liber I.
 De Tumoribus preter naturam Liber I.
 De atra bile Liber I.
 De Tremore et Palpitatione et conuulsione et rigore Liber I.
 De Tabes Liber I.
 De temporibus morborum Liber I.
 De temporibus morbi totius Liber I.
 Quo coarguendi sint qui fingunt se egrotare.
 De Iuditijs Libri III.
 De diebus Judicialibus Libri III.
 De prenotione Liber I.
 De dignotione ex insomnijs Liber I.
 Aduersus eos qui de formis siue circuitibus scripserunt Liber I.
 De formis Liber I.
 Ars medica Liber I.

Impressum Basilee, Anno 1538. in folio magno.

Quarti Tomi Catalogus Operum Grecorum:

De Vene sectione aduersus Erasistratum Liber I.
 De Vene sectione aduersus sequaces Erasistrati Rome agentes Liber I.
 De curatione per Vene sectionem Liber I.
 De hirudinibus reuulsione cucurbitula et concisione cutis siue scarificatione.
 Consilium puero morbo comitali laboranti scriptum.
 De captionibus que in dictione consistunt Liber I.

Curandi ratio Libri XIII.

De curandi ratione ad Glauconem Libri II.

De tuenda ualetudine Libri VI.

Ad Trasibulum Vtrum medicine gymnastice sit tueri ualitudinem I.

De ea que parua Pila sit exercitatione Liber I.

De facultate alimentorum Libri III.

De boni et mali succi cibis Liber I.

De libris suis Liber I.

De ordine librorum suorum Liber I.

Libri Galeno adscripti:

Introductio uel medicus Liber I.

Definitiones medice Liber I.

Quod qualitates sine corpore sint Liber I.

An animal sit quod in corpore continetur Liber I.

De Vrinis Liber I.

Dignotio passionum quae in renibus sunt ac eorum curatio liber I.

De philosophi narratione liber I.

De facile parabilibus medicamentis ad Solonem liber I.

De mensuris et ponderibus liber I.

De atra bile ex libris Galeni, Ruphi et Aetij Samij excerpta.

De medicamentis quae inter se commutantur liber I.

De decubitu prenotiones ex mathematica scientia liber I.

Impressum Basilee, apud Heruagium et Frobenium, Anno 1538. in magno folio.

184 Galeni Operum Quintus Tomus Grece in quo continentur:

6924 In librum Hippocratis De natura hominis.

In librum Hippocratis De ratione uictus salabris.

In librum Hippocratis De ratione uictus acutorum morborum.

In Prenotiones Hippocratis.

In Predictiones Hippocratis.

In Aphorismos Hippocratis.

Aduersus Lycum pro nihil delinqitur ab Hippocrate In Aphorismo N.

In primum, tertium, sextum Hippocratis de morbis passim grassantibus.

In librum Hippocratis De fracturis.

In librum Hippocratis De Articulis.

In librum Hippocratis De medici uulnerarij munere.

Expositio antiquarum dictionum Hippocratis.

De Ossibus liber Galeni Latinus.

Impressum Basilee, per Isengrenium, Anno 1538. in magno folio.

185 Claudij Galeni Pergameni Asiani Medici Opera que extant omnia partim iampridem
6925 partim recens in Latinam linguam conuersa per Janum Cornarium exornata et re-
cognita. Tomi 8. Accesserunt capitum numeri et Argumenta per Conradum Gesne-
rum in omnes libros.

Primi Tomi Catalogus:

Columna

De Elementis libri II Nicolao Leoniceno interprete.

3.

De Temperaturis libri III Thoma Linacro interprete.

35.

In I. et II. librum Hippocratis De natura humana commentaria, Hermanno

Cruserio Campensi interprete.

99.

De atra bile liber Bartholomeo Syluano interprete.

153.

De optima corporis constitutione liber Ferdinando Balamio Siculo interprete.	167.
De bona habitudine liber eodem interprete.	173.
De ossibus liber eodem interprete.	175.
De neruorum dissectione liber ab Antonio Fortolo uersus.	191.
De Venarum arteriarumque dissectione per eundem et a Vesalio emendatus.	195.
An sanguis natura in arterijs contineatur, a Julio Martino Rota uersus.	213.
De Anatomicis administrationibus libri IX a Joanne Andernaco uersi.	225.
De Vteri dissectione liber Jano Cornario interprete.	395.
De Instrumento odoratus Ludouico Bellisario Mutinensi interprete.	403.
De Vsu partium libri XVII Nicolao Regio Calabro interprete.	417.
De utilitate respirationis liber Jano Cornario interprete.	849.
De causis respirationis liber eodem interprete.	865.
De pulsuum usu liber Thoma Linacro interprete.	867.
De substantia facultatum naturalium fragmentum Bartholomeo Siluano interprete.	877.
De Hippocratis et Platonis decretis libri IX primus a Jano Cornario, reliqui a Joanne Bernardo Felitiano interpretati.	881.
De facultatibus naturalibus libri III Thoma Linacro interprete.	1113.
De motu musculorum libri II Nicolao Leonicensi interprete.	1183.
De motu thoracis et pulmonis fragmentum.	1215.
Que animi mores temperaturam corporis sequuntur Bartholomeo Syluano interprete.	1217.
De fetuum formatione liber Jano Cornario interprete.	1237.
An omnes particule animalis quod in utero est simul fiant Nicolao Regio Calabro interprete, Grecum exemplar desideratur.	1303.
An animalis sit id quod in utero est Horatio Limano interprete.	1305.
De Septimestri partu Jano Cornario interprete.	1313.
Impressum Basilee, per Frobenium, Anno 1549. in magno folio.	
Index in Tomos operum Claudij Galeni omnes.	
Impressum Basilee, per Frobenium, Anno 1549. in magno folio.	
186 6926 Galeni Operum Secundus Tomus latine. In quo continentur:	
Hippocratis de aere, aquis et locis libellus Jano Cornario interprete.	5.
Galen de alimentorum facultatibus libri III Martino Gregorio interprete.	21.
De cibis boni et mali succi liber Ferdinando Balamio Siculo interprete.	129.
In Librum De Salubri dieta commentarium Hermano Cruserio Campensi interprete.	151.
De attenuante Dieta liber Martino Gregorio interprete.	169.
De ptisana liber Joanne Polito interprete.	181.
De parue pile exercitio liber Jano Cornario interprete.	187.
De cognoscendis curandisque animi morbis, Quas perturbationes Latini appellant liber I Bernardo Donato Veronensi interprete.	193.
De cuiuscunque animi pectorum notitia atque medela liber secundus a Junio Paulo Crasso Patauino conuersus.	219.
De assuetudinibus liber Nicolao Regio Calabro interprete Grecus desideratur.	235.
De Sanitate tuenda libri VI Toma Linacro Anglo interprete.	245.
Ars tuende sanitatis liber Junio Paulo Crasso Patauino interprete.	403.
Impress. Basilee, per Frobenium, Anno 1549. in magno folio.	

Galení Operum Tertius Tomus latine. In quo continentur:	
De differentijs et causis morborum symptomatumque libri VI Nicolao Leoniceno et Thoma Linacro interpretantibus.	5.
De differentijs febrium libri II Nicolao Leoniceno interprete.	113.
De inequali intemperie liber Thoma Linacro interprete.	161.
De marasmo siue Marcore liber Jano Cornario interprete.	169.
De Comate liber Jano Cornario interprete.	183.
De Tremore, palpitatione, conuulsione ac rigore liber Jano Cornario interprete.	195.
De difficultate respirationis libri III Jano Cornario interprete.	221.
De Multitudine Liber Bartholomeo Syluano interprete.	329.
De Tumoribus preter naturam liber Horatio Limano interprete.	341.
De morborum temporibus liber Joanne Andernaco interprete.	341.
De totius morbi temporibus liber eodem interprete.	355.
De Typis liber eodem interprete.	363.
Ad eos qui de typis scripserunt atque circuitibus liber eodem interprete.	369.
De causis protocarcicis liber Nicolao Regio Calabro interprete.	381.
In I. Hippocratis De morbis uulgaribus librum commentaria III Hermanno Cruserio Campensi interprete.	399.
In tertium Hippocratis de morbis uulgaribus commentaria III eodem interprete.	487.
In Sextum Hippocratis librum De morbis uulgaribus commentaria VI Junio Paulo Patauino interprete.	583.
Impressum Basilee, per Frobenium, Anno 1549. in magno folio.	
Claudij Galenij Operum Quartus Tomus latine:	
De locis affectis libri VI Gulielmo Copo Bas. interprete.	5.
De pulsibus ad Tirones liber Hermanno Cruserio Campensi interprete.	165.
De pulsuum differentijs libri IIII eodem interprete.	179.
De dignotione pulsuum libri IIII. eodem interprete	271.
De causis pulsuum libri IIII. eodem interprete	335.
De precognitione seu presagatione ex pulsibus libri IIII eodem interprete.	401.
De Vrinis liber spurius Jano Cornario interprete.	473.
De Crisibus libri tres Nicolao Leoniceno interprete.	483.
De diebus Decretorijs libri III Joanne Vaseo Meldensi interprete.	615.
In prognostica Hippocratis Commentaria III Laurentio Laurentiano Florentini interprete.	725.
De dinotione ex insomnijs libellus Jano Cornario interprete.	819.
De prenotione liber eodem Jano interprete.	821.

Impressum Basilee, per Frobenium, Anno 1549. in magno folio.

187
6927 Galení Operum Quintus Tomus latine Classes duas Quintam et Sextam complectens.

Quinta hos libros continet:

De simplitium medicamentorum facultatibus libri XI Theodorico Gerardo Gaudano interprete.	5.
De substitutis medicinis liber a Julio Martiano Rota uersus.	321.
De purgantium medicamentorum facultate eodem interprete.	327.
Quos purgare conueniat quibus medicamentibus et quo tempore eodem interprete.	335.
De Theriaca ad Pisonem Joanne Andernaco interprete.	341.

De usu Theriace ad Pamphilianum liber Galeni non genuinus a Julio Martiano Rota translatus.	371.
De Antidotis libri II ab eodem translati.	379.
De compositione medicamentorum localium libri X a Jano Cornario.	449.
De compositione medicamentorum per genera libri VII a Joanne Andernaco.	787.
De ponderibus et mensuris Jano Cornario interprete.	1045.

Sexta Classis hec continet:

De Hirudinibus, reuulsione, cucurbitula, cutis concisione siue scarificatione Jano Cornario interprete.	1053.
De Vene sectione aduersus Erasistratum liber Josepho Tectandro Craouiensi interprete.	1057.
De Vene sectione aduersus Erasistrateos qui Rome degebant eodem interprete.	1075.
De curandi ratione per sanguinis missionem liber Theoderico Gaudano interprete.	1101.
Impressum Basilee, per Frobenium, Anno 1549. in magno folio.	
Operum Galeni Sextus Tomus Classem Septimam habet in quo tomo hec continentur:	
Galenus de medendi methodo libri XIII Thoma Linacro interprete.	5.
De arte curatiua ad Glaucum libri II Nicolao Leoniceno interprete.	365.
De remedijs paratu facilibus ab Huperto Barlando uersus.	417.
De Remedijs paratu facilibus Spurius a Junio Paulo Crasso uersus.	447.
Liber tertius De remedijs paratu facilibus Spurius eodem interprete.	485.
Documentum de puero epileptico Nicolao Leonico Themeo interprete.	517.
De Incantatione et amuletis et colli suspensione Spurius incerto interprete qui Grece non habetur.	525.
De oculis Therapeuticoni Demetrio greco interprete Spurius grecum exemplar desideratur.	529.
De renum affectuum dignotione atque medela Spurius Crisophoro Heyl	565.
In Librum Hippocratis De uictus ratione in morbis acutis Commentaria IIII Joanne Vasseo Meldensi interprete.	585.
In Librum Hippocratis De ijs qui in medicatrina fiunt Commentaria IIII Joanne Bernardo Felitiano interprete.	745.
In Librum Hippocratis de fracturis Commentaria III eodem interprete.	839.
In librum Hippocratis De Articulis Commentaria IIII eodem interprete.	943.

Impress. Basilee, per Frobenium, Anno 1549. in magno folio.

188	Galenus Operum Septimus Tomus qui extra ordinem classium sunt Vt sequitur:	
6928	In Aphorismos Hippocratis libri VII a Nicolao Leoniceno translati.	5
	Aduersus Lycum Julio Alexandrino Tridentino interprete.	229
	Contra ea que a Juliano in Hippocratis Aphorismos dicta sunt eodem interprete.	247
	Obsoletarum uocum Hippocratis expositio Jano Cornario interprete.	265
Impressum Basilee, per Frobenium, Anno 1549. in folio.		
	Octauus Tomus in quo insunt Libri Galeno ascripti spurij:	
	De Historia philosophica liber a Julio Martino Rota uersus.	5.
	Prognostica de infirmorum decubitu ex mathematica scientia Josepho Strutio interprete.	43.
	De partibus artis medicatiue liber Nicolao Regio Calabro interprete.	59.
	De Dinamidijs liber sine principio.	67.

Alter liber de dinamidijs.	69.
De Spermate liber.	133.
De natura et ordine cuiuslibet corporis.	153.
De anatomia parua.	162.
De Anatomia uiuorum.	166.
De Anatomia oculorum Nicolao Regio Calabro interprete.	217.
De compagine membrorum siue de natura humana.	221.
De uirtutibus nostrum corpus dispensantibus.	227.
De Voce at Anhelitu.	229.
De utilitate respirationis.	235.
Compendium pulsuum.	247.
De motibus manifestis et obscuris liber quem Joannitius de Greca lingua in Arabicam transtulit, Marcus autem Toletanus de Arabica in Latinam.	251.
De dissolutione continua.	271.
De bonitate Aque liber.	287.
De Vinis liber.	289.
Presagium experientia confirmatum Georgio Valla Placentino interprete.	293.
De Urine significatione ex Hippocrate eodem Georgio interprete.	297.
De simplicibus medicamentis.	301.
De Virtute Centauree Nicolau Regio Calabro interprete.	347.
De Catharticis.	353.
De gineceis id est passionibus mulierum Nicolao Regio Calabro interprete.	359.
Liber Secretorum ad Montensem.	361.
De medicinis expertis liber cui titulus est Medicinalis experientia.	391.
De Melancholia ex Galeno Rufo et Possidonio ab Aetio conscripta, Jano Cornario interprete.	411.
De cura Icteri liber.	417.
De cura Lapidis liber.	421.
Quesita in Hippocritem.	427.
Impressum Basilee, per Frobenium, Anno 1549. in magno folio.	
Operum Galeni libri Isagogici Artis medice prima queque elementa complectentes nullo Tomorum numero insigniti. Quorum Calalogus sequitur:	
Oratio suasoria ad artes Ludouico Bellissario Mutinensi interprete.	5.
Optimam medicam eundem esse philosophum eodem interprete.	19.
De sophismatis in verbo contingentibus ab Horatio Limano.	23.
Que qualitates in corpore sint eodem interprete.	29.
De libris proprijs liber Joanne Fichardo Frankfordiano.	37.
De ordine librorum suorum ab eodem latinus factus.	53.
De sectis ad eos qui introducuntur liber per Ludouicum Bellissarium.	57.
De optima secta liber Junio Paulo Crasso Patauino interprete.	77.
De optimo docendi genere Jano Cornario interprete.	115.
De suffiguratione empirica incerto interprete.	121.
De constitutione artis medice liber a Bartholomeo Syluano.	139.
Definitiones medice liber ab eodem traductus.	165.
Introductio seu Medicus Joanne Andernaco interprete.	195.
Quod deprehendere oportet eos qui se egrotare fingunt Jano Cornario.	237.
Ars medicinalis Nicolao Leonicensi interprete.	241.
Impressum Basilee, per Frobenium, Anno 1549. in folio magno.	

De dissectione partium corporis humani libri Tres a Carolo Stephano doctore medico editi, vnacum figuris et incisionum declarationibus a Stephano Riurio chirurgo compositis.

Impressum Parisijs, per Colineum, Anno 1545. in magno folio.

189
6929 Epitome Galeni Operum in Quattuor partes digesta, methodo vniuersam illius Viri doctrinam complectens per Andream Lacunam Secobiensem collecta.

Impressum Basilee, per Isengernium, 1551.

Joannis Damasceni Opera que Orthodoxe fidei uim tradunt. Sunt autem hec:

De Orthodoxa fide Jacobo Fabro Stapulensi interprete Libri IIII.

Quantum Bona Opera uiuentium defunctis prosint Sermo.

Historia Josaphat et Barlaam quam ferunt Trapezuntium transtulisse.

Eiusdem Damasceni Vita a Joanne partiarcha Hierosolimitano conscripta.

Impressum Basilee, per Henricum Petri, Anno 1539. in folio.

190
6930 Hippocratis Coi Medicorum omnium Principis Octoginta uolumina quibus maxima ex parte Annorum circiter Duo Millia Latina caruit lingua per M. Fabium Caluum translata. Sequitur Elenchus:

1. De Arte.
2. De prisca medicina.
3. De Medico.
4. De honestate probitateue siue.
5. De mente sensuue.
6. De preceptis mandatisue.
7. De Jure Jurando.
8. De lege.
9. De Aeribus Aquis locis.
10. De humidorum liquidorumue usu.
11. De natura.
12. De Seminis genitalis natura.
13. De pueri fetusue natura.
14. De Septimestri partu.
15. De Octimestri partu.
16. De pueri dentitione.
17. De Virginum natura.
18. De superfetatione.
19. De feminarum morbis primum.
20. De feminarum morbis secundum.
21. De feminarum morbis tertium.
22. De pueri fetibus inutero mortui extractis.
23. De natura femine.
24. De Hominis natura.
25. De salubribus sanisue rebus.
26. De nutricatione.
27. De Victus ratione primum.
28. De Victus ratione secundum.
29. De Victus ratione tertium.
30. De Victus ratione etc.
31. De Morbis primum.
32. De Morbis secundum.

33. De Morbis Tertium.
34. De Morbis Quartum.
35. De Morbis qui extra.
36. De Morbis qui intra.
37. De Sacro morbo Comitialiue.
38. De morbis passim uigentibus I.
39. De Epidemijs Secundum.
40. De Epidemijs Tertium.
41. De Epidemijs Quartum.
42. De Epidemijs Quintum.
43. De Epidemijs Sextum.
44. De Epidemijs Septimum.
45. De Septimanis.
46. De Morborum decretorio.
47. De Decretorijs diebus.
48. De porcionius medicis.
49. De Veratro Helleboroue.
50. De Lauationibus.
51. De Glandulis per omnia membra.
52. De locis in homine.
53. De Venerea re.
54. De Oraculis Definitionibusue et Aphorismis.
55. De prescito Prognosticoue.
56. De predictorio primum.
57. De predictorio secundum.
58. De Coacis prenotionibus.
59. De Somnijs.
60. De Visu oculiue atie.
61. De humoribus complexionibusue Chymis.
62. De flatibus perflationibusue.
63. De Carnibus.
64. De Maristis Hemorrhoidibusue.
65. De corporum secatione Anatomeue.
66. De Corde.
67. De Medici uulnerarij munere.
68. De Ossium natura.
69. De fracturis fractisue ossibus.
70. De luxatorum locoue motorum repositione.
71. De pernitiosis periculosisue uulneribus.
72. De Capitis uulneribus.
73. De Vlceribus.
74. De Fistulis.
75. De telorum extractione.
76. De Mochlico, qui luxata reponantur.
77. De furore seu insania maniaue.
78. De Lotij notis signisue quod Hippocraciones esse nolunt.
79. De Epistolis Hippocratis queuis ad rem medicam facere non uideantur tamen posite.

80. De Simulachro Hippocratis super tumulum aramue comparentis quod Epobomos dicitur.
 81. De Senatusconsulto Atheniensium.
 82. De Thessali Hippocratis filij Oratione.
- His additus Tractatus Aphricani de ponderibus et mensuris quedam Balbi de Asse et eius minutis partibus.

Impressum Rome, Anno 1525. in folio.

191
6931 Omnia Opera Hippocratis Grece. Sequitur Index librorum:

- Iusiurandum Hippocratis.
- De Arte.
- De prisca medicina.
- De Medico.
- De probitate.
- Hippocratis precepta.
- Lex Hippocratis.
- De natura hominis.
- De ratione uictus salubris Polibij discipuli Hippocratis De Semine.
- De natura fetus.
- De Carne.
- De Septimestri partu.
- De Octomestri partu.
- De superfetatione.
- De extractione fetus.
- De Dentitione.
- De Dissectione.
- De corde.
- De Glandibus.
- De natura ossium.
- De locis in homine.
- De aere, aqua, locis.
- De Victus ratione.
- De insomnijs.
- De Alimentis quem esse Hippocratis negat Galenus.
- De usu humidorum.
- De Humoribus.
- De flatibus.
- De Sacro morbo Docti cuiusdam.
- De Morbis.
- De Affectibus Polibij.
- De internarum partium affectibus.
- De Morbis Virginium.
- De natura muliebri.
- De morbis mulierum.
- De Sterilibus.
- Supposititia quedam calci primi de morbis mulierum adscripta.
- De morbis passim grassantibus.
- De ratione uictus acutorum.
- De Juditijs.

De diebus Judicialibus.
 Hippocratis definite Sententie.
 Hippocratis prenotiones.
 Hippocratis predictiones.
 Coace precognitiones.
 De uulneribus capitis.
 De fracturis.
 De Articulis.
 Hippocrates De Medici munere.
 Hippocrates de curandis luxatis.
 De Vlceribus.
 De fistulis.
 De Hemorrhoidibus.
 De Visu.
 Decretum Atheniensium.
 Hippocratis Epistole.
 Epibonnos.
 Oratio Thessali Hippocratis filij Legati ad Athenienses.

Impressum Venetijs, in Aedibus Aldi, Anno 1526. in folio.

Pauli Aeginete Medici Libri Septem Grece.

Impress. Venetijs, in Aedibus Aldi, Anno 1528. in folio.

Aetij Amideni librorum medicinalium Tomus Primus, primi sciliet libri Octo Grece.

Impress. Venetijs, ab Heredibus Aldi, Anno 1534. in folio.

192
 6932

Hippocratis Coi medicorum omnium principis Opera que ad nos extant omnia, per Janum Cornarium latina lingua conscripta.

Index Librorum:

Hippocratis Vita ex Sorano.	1.
Hippocratis Iusiurandum.	3.
Lex Hippocratis.	4.
De Arte liber.	5.
De ueteri medicina.	10.
De Medico.	20.
De Decenti ornatu.	23.
Preceptiones.	27.
De natura hominis.	30.
De Salubri dieta Polibi.	37.
De genitura.	39.
De natura pueri seu fetus.	43.
De Carnibus.	55.
De Septimestri partu.	61.
De Octimestri partu.	64.
De superfetatione.	66.
De exsectione fetus.	72.
De Dentitione.	74.
De corporum resectione.	75.
De Corde.	75.
De Glandulis.	78.
De Ossium natura.	81.

De locis in homine.	88.
De aere, aquis et locis.	104.
De flatibus.	117.
De medicamentis purgantibus.	125.
De dieta siue Victus ratione.	124.
Liber secundus.	136.
Liber tertius.	148.
De insomnijs.	156.
De Alimento.	161.
De humidorum usu.	164.
De Humoribus.	167.
De morbo Sacro.	172.
De Morbis liber primus.	180.
De Morbis liber secundus.	194.
De Morbis liber tertius.	218.
De Morbis liber quartus.	228.
De Affectionibus.	245.
De internis Affectionibus.	258.
De Virginum morbis	286.
De natura muliebri.	287.
De morbis mulierum liber primus.	309.
De morbis mulierum liber secundus.	350.
Notha ad finem primi libri de morbis mulierum adiecta.	383.
De Sterilibus.	386.
De morbis popularibus liber I.	397.
De morbis popularibus liber Secundus.	410.
De morbis popularibus liber Tertius.	421.
De morbis popularibus liber Quartus.	434.
De morbis popularibus liber Quintus.	444.
De morbis popularibus liber Sextus.	455.
De morbis popularibus liber Septimus.	467.
De Victis ratione in morbis acutis.	489.
De Judicationibus.	510.
De diebus Judicatorijs.	514.
Aphorismi.	517.
Prenotiones.	533.
Predictionum liber primus.	542.
Predictionum liber Secundus.	549.
Coace prenotiones.	563.
De uulneribus capitis.	590.
Chirurgie Officina.	598.
De fracturis.	602.
De Articulis.	621.
De Vlceribus.	658.
De fistulis.	655.
De Hemorrhoidibus.	667.
De uisu.	669.
Hippocratis Epistole.	671.

Impressum Basilee, per Frobenium, Anno 1546. in folio.

- 193 Aetij Amideni quem alij Antiochenum uocant Medici libri XVI in Tres Tomus diuisi
6933 quorum Primus et Vltimus Joanne Baptista Montano Veronensis medico, Secundo
Jano Cornario Zuittauensi interpretibus Latinitate donati sunt. In quo Opere
, cuncta qua ad curandi artem pertinent congesta sunt, Ex omnibus qui usque ad eius
tempora scripserunt excerpta.
Impress. Primi et Tertij Tomi Anno 1535. Et Secundi Tomi Anno 1533. per Frobenium in folio.
- 194 Pauli Aeginete Medici Opus, Quo totam artem medicam in Epitomen redigit Libri VII
6934 Albano Torino Vitodurensi interprete.
Impress. Basilee, per Cratandrum, Anno 1532. in folio.

De re medica huic Volumine insunt:

- Sorani Ephesij in artem medendi Isagoge.
Oribasij Sardiani fragmentum de Victus ratione.
C. Plinij Secundi De re medica Libri Quinque.
L. Apuleij Madaurensis philosophi De Herbarum uirtutibus.
Libellus De Betonica quem quidam Antonio Muse, nonnulli L. Apuleio adscri-
bendum autumant.
Impressum Basilee, per Cratandrum, Anno 1528. in folio.
- 195 Pedatij Dioscoridis Anazarbei De medica materia Libri Sex a Marcello Virgilio Latini-
6935 tate donati, Cum eiusdem commentationibus. Index Duplex.
Impress. Florentie, Anno 1523. in folio.
Martini Capelle De nuptijs philologie et Mercurij Libri II.
Eiusdem De Grammatica liber, Dialectica liber, Rhetorica liber, Geometria liber,
Arithmetica liber, Astronomia liber, Musica liber.
Impressum Mutine, Anno Domini 1500. in folio.
- 196 Joannis Serapionis Arabis de Simplicibus medicinis Opus Abrahamo Judeo Symone
6936 Januensi interpretibus.
Auerrois Arabis De eisdem liber.
Rasis filij Zacharie De eisdem Opusculum.
Dictionum Arabicarum iuxta atque Latinarum. Index.
Impressum Argentorati, Anno 1531. in folio.
Constantini Africani medici Opera, Quorum Catalogus est:

De morborum cognitione et curatione	Libri VII.
De Remediorum et Aegritudinum cognitione	Liber I.
De Vrinis.	Liber I.
De Stomachi affectionibus	Liber I.
De Victus ratione uariorum morborum	Liber I.
De Melancholia	Liber I.
De coitu	Libri II.
De Anime et Spiritus discrimine	Liber I.
De Incantatione, Adiuratione Collique suspensione	Liber I.
De Mulierum morbis	Liber I.
De Chirurgia	Liber I.
De gradibus Simplitium	Liber I.

Impressum Basilee, per Henricum Petri, Anno 1536. In folio.

197 Nicolai Myrepsi Alexandrini Medicamentorum Opus in Sectiones 48 A Leonardo
6937 Fuchsio in Latinum conuersum cum eiusdem Annotationibus.

Impressum Basilee, per Joannem Oporinum, Anno 1549. in folio.

Experimentarius Medicine continens Trotule Curandarum Aegritudinum muliebrum Librum Vnicum nusquam antea editum.

Oct. Horatiani De curationibus omnium fere morborum, De Acutis et Chronicis passionibus, De mulierum accidentibus et curis eorundem, Deque phisica scientia experimenterum libri Quattuor.

Hildegardis Abatissae Theutonice De Elementorum Fluminum aliquot Germanie, Metallorum, Leguminum, Fructicum, Herbarum, Arborum, Arbustorum, Piscium, Volatilium et Animantium terre nature operationibus.

Oribasij De simplitiis que Medicis precipue in usu sunt uirtutibus Libri Quinque.

Theodori Dieta Quibusnam salubriter utendum uel cautius abstinendum, Hippocratis item breuissima per singulos menses.

Esculapij De morborum Infirmitatum, corporisque accidentium origine causis descriptionibus et cura Liber I.

Impress. Argentorati, Anno 1544.

198 Onomasticon Medicine Othonis Brunfelsij continens omnia nomina Herbarum, Fructicum, Suffructicum, Arborum, Sentium, Seminum, Florum, Radicum, Lapidum pretiosorum, Metallorum, Colorum, Definitionum medicinalium, Instrumentorum medicine, Vnguentorum, Diapasmatum, Emplastrorum, Eclegmatum, Acoporum, Suffituum Electariorum, Pharmacorum, Clisterium, Balanorum, Pessorum, Pastillorum, Malagmatum, Balneorum, Chirurgie, Morborum pecudum, Animantium omnis generis nomina propria Eorum que in miropolijs habentur Morborum, Medicorum et Inuentorum Medicine, Anatomie, Ponderum, Philosophie naturalis, Magie, Alchimie et Astrologie.

6938

Tabulis Operi prescriptis nominum Anatomie et Egritudinum totius corporis humani. Saladinis de ponderibus medicinalibus.

Impressum Argentorati, Anno Domini 1534. in folio.

Symon Januensis Opusculum, cui nomen Clauis Sanationis simplicia Medicinalia latina, greca et arabica Ordine Alphabetico elucidans.

Impressum Venetijs, Anno 1514. in folio.

Contenta in hoc Volumine:

Liber Rasis ad Almansorem.

Diuisiones eiusdem.

Liber de iuncturarum egritudinibus eiusdem.

Liber De Egritudinibus puerorum eiusdem.

Aphorismi ipsius.

Antidotarium quoddam ipsius.

Tractatus de preseruacione ab egritudine lapidis eiusdem.

Introductorium medicine eiusdem.

Liber de sectionibus et cauterijs et umentosis eiusdem.

Casus quidam qui ad manus eius peruenerunt.

Sinonima eiusdem.

Tabula omnium antidotorum in Operibus Rasis contentorum.

De proprietatibus iuuamentis et nocumentis Sexaginta Animalium.

Aphorismi Rabi Moysi.

Aphorismi Damasceni.

- Liber Secretorum Hippocratis.
 Liber pronosticationis secundum lunam in signis et aspectu planetarum Hippocratis.
 Liber qui dicitur Capsula eburnea Hippocratis.
 Liber De Elementis siue de humana natura Hippocratis.
 Liber De farmatijs Hippocratis.
 Liber de Insomnijs Hippocratis.
 Libellus Zoar De cura lapidis.
 Hieronimi Manfredi Centiloquium de medicis et infirmis.
 Impressum Venetijs, Anno 1508. in folio.
 Lumen Apotecariorum Quirici de Augustis de Terthona.
 Impressum Venetijs, Anno Domini 1517. in folio.
 199 Arnaldi De Villa Noua Medici Opera Cum Tractatu De philosophorum Lapide.
 6939 Impressum Lugduni, Anno 1532. in folio.
 Lumen Apothecariorum Quirici de Augustis de Terthona.
 Impressum Venetijs, Anno Domini 1517. In folio.
 Luminare maius Apothecariorum Jacobi de Manlijs de Boscho Alexandrini Super descriptiones Antidotarij et practice Joannis Mesue et aliorum illustrium medicorum.
 Thesaurus Aromatariorum Pauli Suardi.
 Impress. Venetijs, Anno Domini 1525. In folio.
 200 Cyrurgia Guidonis de Cauliaco.
 6940 Cyrurgia Bruni et Theodorici, Rolandi, Lanfranci, Rogerij, Bertapalie.
 Impressum Venetijs, Anno Domini 1519. in folio.
 Cyrurgia parua Guidonis.
 Cyrurgia Albucasis cum cauterijs et alijs instrumentis.
 Tractatis de Oculis Jesu Hali.
 Tractatus de Oculis Canamusali.
 Impressum Venetijs, Anno Domini 1500. in folio.
 Cyrurgia Petri de Largelata libri VI.
 Venetijs, Anno 1499.
 Expositio Dini super Tertia et Quarta et parte Quinte seu 4-ti Canonis Auicenne.
 Gentilis de Fulgineo super Tractatu de Lepa.
 Gentilis de Florentia super tractatibus de Dislocationibus et fracturis.
 Tractatus Dini de Ponderibus et Mensuris.
 Eiusdem de Emplastris et Vnguentis.
 Impressum Venetijs, Anno Domini 1499. in folio.
 201 Joannis Manardi Medici Ferariensis Epistolarium Medicinalium libri Viginti.
 6941 Eiusdem Annotationes et censura in Medicamina simplitia et composita Mesue. Cum Indice latino et altero greco.
 Impressum Basilee, per Isingrinium, Anno 1549. in folio.

- 202 Jani Damasceni Decapolitani summe inter Arabes autoritatis medici, therapeutice
6942 methodi, hoc est curandi artis libri VII partim Albano Torino Vitodurano paraphraste, partim Gerardo Jatro Cremonensi metaphraste.
 Impressum Basilee, per Henricum Petrum, Anno 1543. in folio.
- Nicolai Leonici Vicentini philosophi et medici Opuscula: De Plinij et plurium aliorum Medicorum in medicina erroribus libri IIII.
 De tribus doctis ordinatis secundum Galeni sententiam liber I.
 De Virtute formativa liber I.
 De Dipsade et pluribus alijs serpentibus liber I.
 De Tiro seu uipera liber I.
 De morbo Gallico siue Neapolitano liber I.
 Contra suarum translationum obtretores Apologia.
 Medici Romani Nicolai Leonici discipuli Antisophista.
 Impressum Basilee, apud Cratandrum, Anno 1532. in folio.
- 203 Almansoris liber Nonus cum Expositione Syllani.
6943 Rasis medicus est Arabs, a nonnullis citatur Almansoris nomine, nominatur etiam Al-bubetri Arazi filius Zacharie. Almansori principum libros suos in re medica Rasis nuncupavit.
 Recepte Petri de Tusignano super nono Almansoris.
 Impressum Venetijs, Anno Domini 1490. in folio.
 Liber Anathomie corporis humani et singulorum membrorum illius, editus per Gabrielem de Zerbis Veronensem.
 Impressum Venetijs, Anno Domini 1502. in folio.
 Anathomia Mondini.
 Impressum Venetijs, Anno 1507. in folio.
 Tacuini egritudinum et morborum ferme omnium corporis humani cum curis eorundem Buhahiliha Bingesla autore.
 Impress. Argentorati, Anno 1532. in folio.
- 204 Andree Vesalij Bruxellensis Scola medicorum Patauine professoris de humani corporis
6944 fabrica libri Septem cum elegantissimis omnium ubique figuris.
 Impressum Basilee, per Joannem Oporinum, Anno Domini 1543. in folio amplo.
- 205 Joannis Ruellij De Natura Stirpium, Medici Suesslonensis natione Galli. Cum Indice
6945 copiosissimo. Libri Tres.
 Impressum Basilee, per Frobenium, Anno Domini 1537. in folio.
- 206 Herbarium uiue Icones Ad Nature Imitationem effigiate vna cum effectibus earundem
6946 et nominibus latinis, grecis ac germanicis edite, Tribus Tomis per Othonem Brunfelsium.
 Impressum Argentorati, Anno 1532. et 1536.
- 207 De Historia Stirpium Commentarij adiectis earundem uiuis plusque Quingentis imaginibus, nunquam antea ad nature imitationem artificiosius effectis et expressis Leonhardo Fuchsio medico Autore.
6947 Deest
 Accessit ijs succincta admodum uocum difficultum et obscurarum passim in hoc opere occurrentium explicatio. Vna cum Quadruplici Indice.
 Impressum Basilee, per Isingrinium, Anno 1542. in magno folio.
- 208 Petrus Crescensiensis Senator Bononiensis De Agricultura multisque plantarum et animalium generibus Libri Duodecim in Germanicam linguam translati.
6948 Impressum Argentorati, Anno 1518. in folio.
 Hortus Sanitatis Libri IIII In lingua uulgari.
 Impressum Argentorati, Anno Domini 1536. in folio.

Synonima Herbarum, Radicum, Florum, Seminum, Lapidum, Succorum etc. Latine, Arabice, Grece et Germanice cuiusdam Phrisij.

Impressum Argentorati, Anno 1519. in folio.

209
6949 Lexicon Juris ciuilis per Jacobum Spiegelium ex uarijs probatorum authorum Commentarijs congestum postremo auctum et recognitum.

Eiusdem Jacobi Spiegelij et aliorum reliqua, que huic Lexico accessere. Juxta Catalogum sequentem.

Impressum Basilee, per Heruagium, Anno 1549. in folio.

In XII Tabulas Scholia Joannis Oldendorpij. Pag. 1.

In easdem Scholia Jacobi Spiegelij. 89.

Nomina atque tempora prudentium, ex quorum scriptis Digestorum opus est concinnatum per Joannem Oldendorpium. 97.

Jureconsultorum laus 100.

In eos qui sermonis proprietatem negligentes, rem ipsam spectare se dicunt, Censura. 101.

Quo tempore Romanorum leges introducte ac rursus oppresse tandem que restitute sint Joanne Oldendorpio autore. 103.

Eadem de re Jacobi Spiegelij. 105.

De commentarijs doctorum et certis Juris preceptis sequentis 106.

Oratio de scripto Jure et dignitate ueterum interpretum Juris Philippi Melanthonis 110.

Catalogus omnium regum et Imperatorum Romanorum ad cognitionem Juris ualde necessarius 113.

Anni et Vite Imperatorum quorum Constitutiones XII libri Codicis sunt in serte, annotati per Jacobum Spiegelium. 117.

Nomina Cesarum Germanorum Imperatorumque quorum constitutiones atque leges in Codice Justiniani ac in placitis feudalibus siue feudorum usibus atque in Extrauagantibus que et Vndecima collatio uulgo dicitur continentur. 125.

Romanorum leges a Longobardicis et Francicis ad tempus oppressas. 127.

Index in omnes libros et titulos Juris Ciuilis Joannis Oldendorpij. 131.

Eiusque usus. 135.

Tituli qui et Rubrice uulgo nuncupantur in uniersum Jus Ciuile alphabeti serie cuius editioni respondentes per Gregorium Holoandrum. 179.

Nomenclatura Jurisperitorum qui in Jure Ciuili et Pontificio nomine sunt assecuti. 219.

Epitome Tiocinij Juris Ciuilis Cristophori Hegendorphij. 235.

Loci commune Juris Ciuilis. 251.

De ratione studij legalis Paranesis Claudij Cantincule 261.

Romanum Jus antecedere legibus aliarum gentium Philippi Melanthonis. 281.

Censura Philippi Melanthonis de Legibus. 287.

Exegesis Cristophori Hegendorphij in XII libros Codicis. 317.

De perfecto Jurisconsulto M. T. Ciceronis. 303.

210
6950 Summa totius Artis Noratie Rolandini Rodulphini Bononiensis in eadem Summam apparatus qui Aurora dicitur per excellentiam pertractans quicquid ad Tabellionatus artem perinet ut nihil iam sit amplius desiderandum.

In Primo Tomo Summe Rolandini habentur:

De Emptione et Venditione.	Pag. 2.
De Dotibus.	70.
De Debitis et Creditis.	83.
De Cessionibus.	102.
De Locationibus et conductionibus.	115.
De Compromissis.	147.
De Adoptione, Arrogatione, Curatione et Professione.	173.
De Testamentis et ultimis uoluntatibus.	230.
De Iuditijs et ordine Juditiorum.	273.
De Exemplificationibus et resectionibus scripturarum.	396.
Flos Testamentorum.	238.
De Iuditijs et ordine Juditio etc.	272.
Tractatus notularum.	406.
De Offitio tabellionatus in Villis et castris exercendo.	474.
Balthasaris d'Perusio Tractatus de Tabellionibus cum additionibus Martini d'Fano.	475.

In Secundo Tomo hec habentur:

Expositio Petri de Boaterij in totam Summam.	Folio 1.
Jacobi Butrigarij Tractatus de renuntiationibus Juris in contractibus occurrentes.	98.
Joannis Jacobi Canis libellus de Tabellionibus.	100.
Philippi Detij de reprobatione Instrumenti.	114.

Impressum Venetijs, Anno Domini 1546. in folio.

211
6951 Codicis Theodosiani libri XVI quibus sunt ipsorum Principum autoritate adiecte nouelle:

Theodosij	Caij Institutionum libri II.
Valentiniani	Julij Pauli Receptarum sententiarum libri V.
Martiani	Gregoriani Codicis liber V.
Maoriani	Hermoginiani liber I.
Seueri	Papiniani liber I.

His adiecta ex uetustissimis Bibliotecis eo que ad Jus Ciuilem pertinerent et alterius etiam Responsa passim in pandectis legerentur.

L. Volusij Metiani liber De Asse.

Julij Frontini liber De Controuersijs limitum cum Aggeni Vrbici Commentarijs.

Impressum Basilee, per Henricum Petri, Anno 1528. in folio.

Henrici Loriti Glareani liber De Asse et partibus eius.

Impressum Basilee, per Isingrinium, Anno 1550. in folio.

Felicitis Malleoli uulgo Hemerlin Jureconsulti De Nobilitate et Rusticitate Dialogus, theologie, Jurium philosophorum et poetarum sententijs, historijs et facetijs referatissimus.

Eiusdem De Suitensium ortu, nomine, confederatione, moribus et quibusdam [vtinam bene] gestis.

Eiusdem Processus Judiciarius coram Deo habitus inter Nobiles et Thuricenses ex una et Suitensis partibus ex altera cum Sententia diffinitua et eius executione.

Eiusdem Epistola nomine Caroli Magni ad Fridericum Tertium Romanorum Regem, qua de celo eum hortatur Vt de Suitensibus uindictamumat.

Vixit Author circa Annum Domini 1444. In folio.

- 212 Tripartitum Opus Juris Consuetudinarij Regni Hungarie per Stephanum de Wer-
6952 bewtz.
 Impressum Wiene, Austrie, Anno Domini 1545. in folio.
- 213 Biblie Hebraice et Chaldaice cum Commentarijs Rabinorum Tomus Primus in magno
6953 folio.
 Impress. Venetijs.
- 214 Hebraica siue Veteris testamenti Hebraice et Chaldaice cum Commentarijs Rabinorum
6954 Hebraicis Tomus Secundus in magno siue Regali folio.
 Impress. Venetijs.
- 215 Hebraica Biblia Cum plane noua Sebastiani Munsteri translatione e regione locata et
6955 quoad fieri potuit hebraice ueritati conformata, adiectis insuper e Rabinorum com-
 mentarijs Annotationibus haud penitendis, pulchre et uoces ambiguas et obscuriora
 queque loca elucidantibus Tomus primus.
 Impress. Basilee, per Isingrinium, Anno 1546.
- 216 Hebraice Biblie Cum translatione Sebastiani Munsteri Secundus Tomus.
6956 Impress. Basilee, per Isingrinium, Anno 1546. in folio.
- 217 Bibliorum Veteris et Noui testamenti secundum Hebreum et Grecam sententiam verita-
6957 temque obseruata Latini sermonis puritate et perspicuitate. Interprete Sebastiano
 Castilione.
 Impressum per Joannem Oporinum, Basilee, Anno 1551. cum Annotationibus.
- 218 Biblia Vtriusque testamenti iuxta Vulgatam translationem et ea que potuit haberi
6958 emendatissima, Cui in Nouo testamento utraque uersio apposita est, Hoc est Erasmi
 Rotherodami et Vulgata. Cum Indice interpretationum nominum Hebraicorum ac
 Chaldaicorum copiosissimo.
 Impress. Basilee, per Frobenium, 1538.
- 219 Vulgata editio Veteris ac Noui testamenti quorum alterum ad Hebraicam, alterum ad
6959 Grecam ueritatem emendatum est, Vt noua editio non facile desideretur, et Vetus
 tamen hic agnoscatur, Adiecta ex eruditis Scriptoribus Scholijs, ita vbi opus est lo-
 cupletibus ut pro commentarijs sint, Authore Isidoro Clario Brixiano.
 Impress. Venetijs, Anno 1542. in folio, tribus in tomis.
- 220 Concordantie Biblie maiores Vltra omnes editiones castigate et locupletate.
6960 Impress. Basilee, per Heruagium, Anno 1549. in folio.
- 221 Sacre Scripture Veteris Noueque omnia Grece Tomi Tres.
6961

Elenchus Prime partis:

Genesis	1.	Regum III	113.
Exodus	18.	Regum IIII	125.
Leuiticus	32.	Paralipomenon I.	136.
Numeri	43.	Paralipomenon II.	146.
Deuteronomium	58.	Esdre	160.
Josue	71.	Ester	174.
Judicum	80.	Tobie	178.
Ruth	89.	Judit	182.
Regum I.	91.	Job	187.
Regum II.	103.	Psalterium	196.

Elenchus Secunde partis:

Prouerbia Salomonis	222.	Amos	314.
Ecclesiastes	229.	Abdie	316.
Sapientie Salomonis	233.	Jone	316.
Ecclesiasticus	238.	Michee	317.
Isaias	249.	Naum	319.
Jeremias	265.	Abakuk	320.
Baruch	282.	Sophonie	321.
<i>Θραλῶοι ιερεμιου</i>	283.	Aggei	322.
<i>επισολη ιφεμιου</i>	285.	Sacharie	323.
Ezechielis	286.	Malachie	326.
Daniel	303.	Machabeorum I.	327.
Osee	310.	Machabeorum II.	338.
Joel	313.	Machabeorum III.	345.

Elenchus Tertie Partis:

Euangelium Matthei	353.	Pauli Epistole ad Colossenses	419.
Euangelium Marci	364.	Pauli Epistole ad Tessalonicenses	422.
Euangelium Luce	371.	Pauli Epistole ad Timotheum	424.
Euangelium Joannis	382.	Pauli Epistole ad Titum	425.
Acta apostolorum	391.	Pauli Epistole ad Philemonem	426.
Pauli Epistole ad Romanos	403.	Pauli Epistole ad Ebreos	426.
Pauli Epistole ad Corinthios	412.	Jacobi Epistole	430.
Pauli Epistole ad Galathas	415.	Petri Epistole	432.
Pauli Epistole ad Ephesios	416.	Joannis Epistole	435.
Pauli Epistole ad Philippenses	418.	Jude epistole	435.
		Apocalipsis	436.

Impressum Venetijs, per Aldinos, Anno 1518. in folio.

222 Biblia Veteris et Noui Testamenti Latine

6962 Parisijs impressa in magno folio Anno Domini 1546. per Robertum Stephanum.

His accesserunt Schemata Tabernaculi Mosaici et Templi Salomonis.

Index rerum et sententiarum que in his continentur.

Hebrea item Chaldea, Greca Latina nomina Virorum, Mulierum, Populorum, Idolorum, Vrbium, Fluviorum, Montium ceterorumque locorum que in ipsis Biblijs leguntur, restituta cum Latina interpretatione et ipsorum locorum descriptione ex Cosmographis.

223 Noui Testamenti Concordantie Grece Xisti Bethuleij artium professoris Auguste.

6963 Impress. Basilee, per Oporinum, Anno 1546.

Jacobi Ziegleri Landaui Conceptionum in Genesim mundi et Exodum Commentarij.

Eiusdem

Super Arbitrio humano Exempla et scripture.

Ex Epistola ad Corinthios II. locus De raptu Pauli in III. Celum Tractatus.

De solenni festo Pasche ad Veteres collatio.

In Historiam Judit elucubratio et chronographica censura.

Ad hec:

Joannis De Monte Regio libellus De Cometa.

Candidi Ariani ad Marium Victorinum Rhetorem De Generatione diuina.

Marij Victorini Afri De generatione Diuini Verbi. Confutatorium Candidi Ariani ad eundem.

Impressum Basilee, per Oporinum, Anno 1540. in folio.

- 224 Euangelium secundum Mattheum in lingua Hebraica cum uersione Latina atque suc-
6964 cinctis Annotationibus Sebastiani Munsteri.
 Impressum Basilee, Anno 1537. in folio.
 Commentarium Hebraicum Rabi Daud Kinchi in decem primos Psalmos Daudicos
 cum uersione e regione Latina pro exercitamento Hebraice lingue studiosis per Pau-
 lum Fagium.
 Impressum Constantie, Anno 1544. in folio.
 Lexicon Chaldaicum autore Aelia Leuita cui Methurgeman nomen fecit, Cum prefa-
 tione Hebraica eiusdem.
 Excusum Isne, Anno Domini 1541. in folio.
- 225 Nouum Testamentum Cum Epistolis Pauli, alijsque Catholicis Epistolis, et Apocalipsi
6965 Joannis Ex Bibliotheca Regis Frantie.
 Deest Impressum per Robertum Stephanum, Parisijs, Anno 1547.
 Psalterium Hebreum, Grecum Arabicum et Chaldeum cum tribus Latinis interpreta-
 tionibus et glossis.
 Impressum Genue, per Petrum Porrum, Anno 1516. in folio.
 Suprascriptio operis sic habet: Octaplius Psalterij Augustini Justiniani Genuensis
 Predicatorij Ordinis, Episcopi Nebiensis, cuius prima Columella habet Hebreum
 editionem Secundam Latinam interpretationem, respondentem Hebreo de verbo ad
 verbum, Tertia Latinam communem, Quarta Grecam, Quinta Arabicam, Sexta pa-
 raphrasim, sermone quidem Chaldeo, sed literis Hebraicis conscriptam, Septima
 Latinam respondentem Chaldee, Vltima uero hoc est Octaua continet Scholia id est
 Annotationes sparsas et intercisas.
- 226 Veteris Testamenti in lingua Germanica Pars Prima.
6966 Impressum Wittenberge, Anno Domini 1541. in folio.
- 227 Veteris et Noui Testamenti Germanice Secunda pars.
6967 Impressum Wittenberge, Anno Domini 1541. in folio.
- 228 Diui Hieronimi Stridonensis Lucubrationes omnes que extant una cum pseudepigraph-
6968 his et alienis admixtis in Nouem Tomos digeste per Desiderium Erasmus Roteroda-
 mum nunc postremum emendate.
 Vita Hieronimi ex ipsius potissimum scriptis contexta per Erasmus.
 Opus Epistolarum vna cum Scholijs Erasmi Rotherodami.
 Impressum Basilee, per Frobenium, Anno 1537. in folio.
 Alter Epistolarum Diui Hieronimi Tomus, complectens ea que pertinent refellendas
 diuersas Hereses et maledicorum calumnias, vna cum Argumentis et Scholijs Erasmi
 Roterodami.
 Impressum Anno 1536.
 Tertius Tomus Epistolarum Diui Hieronimi complectens ea que ad Expositionem
 Diuine scripture faciunt vna cum Argumentis et Scholijs Erasmi Roterodami.
 Impress. per Frobenium Anno 1536. in folio.
- 229 Hieronimi Quartus Tomus In cuius Prima parte reperies erudita quedam sed hactenus
6969 falso inscripta Hieronimo, In Secunda aliena, sed suis quoque titulis Autorem tes-
 tantia, In Tertia lectu prorsus indigna et impudenter attributa doctis Viris que ta-
 men adiuncta ne quid amputasse uideatur editioni iam recepte.
 Impress. Basilee, per Frobenium, Anno 1537. in folio.
 Hieronimi Operum Quintus Tomus Commentarios in prophetas quos maiores uocant
 continet.
 Impressum Anno 1537. in folio.

- 230
6970 Hieronimi Operum Sextus Tomus Commentarios in Duodecim prophetas quos minores uocant iuxta utramque translationem continet.
Impress. Basilee, per Frobenium, Anno 1537. in folio.
Hieronimi Operum Septimus Tomus, In quo sunt In Parabolas Salomonis Commentarij, In Ecclesiasten Commentarij, Homilie in Cantica Canticorum Quattuor Origenis nomine, Denique in Job commentarij.
Impress. Anno 1537. in folio.
- 231
6971 Hieronimi Operum Octauus Tomus Commentarios in Psalterium habet.
Accessit his Psalterium triplici lingua Hebraica, Greca et Latina.
Impress. Anno 1537. in folio.
Hieronimi Operum Nonus Tomus complectens Commentarios in Mattheum et Marcum et in Diui Pauli Epistolas viginti ad Galatas, Ephesios, Titum, Philemonem, necnon Commentarios in omnes Pauli Epistolas, sed incerto autore, postremo Dydimi de Spiritu Sancto librum a Hieronimo uersum.
Impressum Anno 1537. per Frobenium.
- 232
6972 Diui Hieronimi opera omnia que extant vna cum pseudoeppigraphis et alienis admixtis in Nouem Tomos digesta per Desiderium Erasmus Roterodamum postremum emendata.
Accesserunt Theophili Alexandrine Urbis Episcopi Paschales libri tres interprete Diuo Hieronimo in alijs editionibus olim desiderati.
Vita item eiusdem Hieronimi ex ipsius presertim syngrammatis Sanctorumque Augustini Damasi Gregorij Gelasij aliorumque aliquot Tractatibus collecta.
Opus epistolarum Diui Hieronimi Stridonensis vna cum Scholijis Desiderij Erasmi Roterodami denuo per illum recognitum correctum et locupletum.
Impressum Parisijs, apud Carolum Guillard, Anno 1546. in folio.
Alter Tomus epistolarum Diui Hieronimi complectens ea que pertinent ad reuellendas diuersas Hereses et maledicorum calumnias Vna cum Argumentis et Scholijis Erasmi Roterodami.
Impressum Parisijs, apud Carolum Guillard, Anno 1546. in folio.
Tomus Vltimus epistolarum Diui Hieronimi complectens nempe que ad expositionem diuine scripture faciunt Vna cum Argumentis et Scholijis Erasmi Roterodami.
Impressum Parisijs, Apud Carolum Guillard, Anno 1546. in folio.
Quartus Tomus Operum Diui Hieronimi In cuius Prima parte reperies erudita quedam sed hactenus falso inscripta Hieronimo, In Secundo aliena sed sua queque titulus Autorem testantia, In Tertia lectu prorsus indigna et impudenter attributa doctis Viris Que tamen adiunximus nem quid amputasse uideremur editioni iam recepte.
Impressum Parisijs, apud Carolum Guillard, Anno 1546. in folio.
- 233
6973 Quintus Tomus Operum Diui Hieronimi Commentarios in prophetas quos Maiores uocant continet.
Impressum Parisijs, apud Carolum Guillard, Anno 1546. in folio.
Sextus Tomus Operum Diui Hieronimi Commentarios in XII Minores iuxta utramque translationem continet.
Impressum Parisijs, apud Carolum Guillard, Anno 1546. in folio.
Septimo Tomo Hec insunt In Parabolas Salomonis Commentarij, In Ecclesiasten Diui Hieronimi Commentarij, Homilie in Cantica Canticorum Quattuor Origenis nomine, Denique in Job Commentarij.
Impressum Parisijs, apud Carolum Guillard, Anno 1546. in folio.

- 234 Octauus Tomus Operum Diui Hieronimi Commentarios in Psalterium habet. Accessit
6974 his Psalterium triplici lingua Hebraica, Greca et Latina.
 Impressum Parisijs, per Carolum Guillard, Anno 1546. in folio.
- Nonus Tomus Operum Diui Hieronimi complectens Commentarios in Mattheum et
 Marcum et Diui Pauli Epistolas videlicet ad Galatas, Ephesios, Titum, Philemonem,
 necnon Commentarios in omnes Pauli epistolas sed incerto Autore, postremo
 Dydimi De Spiritu Sancto librum a Hieronimo uersum.
 Impressum Parisijs, per Carolum Guillard, Anno 1546.
- Index omnium Diui Hieronimi Lucubrationum in duas sectas partes, quarum prior
 Sincerioribus seruit et de quibus nulla apud eruditos dubitatio, posterior reliquis in
 expeditionem ordinem redactus. Cui accesserunt Autoritatum a Diuo Hieronimo
 explicatarum, Item Scholiorum Erasmi cum nominum Hebraicorum et Grecorum
 interpretatione Indices.
 Impress. Parisijs, ut supra, Anno 1546. in folio.
- 235 Diui Augustini Hipponensis episcopi Omnium Operum Primus Tomus repurgatorum
6975 a mendis innumeris per Desiderium Erasmus Roterodamum, cum Indice copiosissimo.
 Excusa Basilee, in officina Frobeniana, Anno 1529. in magno folio.
- Sunt autem Tomi X.
Retractionum libri II.	De Magistro.
Confessionum libri XIII.	De immortalitate anime.
De Grammatica liber I.	De quantitate anime.
Principia Dialectice.	De libero arbitrio libri III.
Categorie decem	De uera religione.
Principia Rhetorices.	De moribus ecclesie et Manicheorum
De Musica libri VI.	libri II.
Contra Academicos libri III.	De Genesi contra Manicheos libri II.
De ordine libri II.	Regule Augustini.
De Vita beata.	Possidonius de Vita Augustini.
Soliloquiorum libri II.	
- Anno 1529.
- 236 Diui Augustini Operum Tomus Secundus complectens illius Epistolas, quarum insigni-
6976 orum Argumenta sunt sequentes:
Consolatio super obitu mariti	6.
De Petro reprehenso a Paulo	8.
De bene uiuendi modo	20.
De baptismo paruulorum	23.
De origine animarum	27.
Questio ex epistola Jacobi	29.
De contemptu mundi	36.
Execratio idololatrie	42.
Paganismi irrisio	44.
De contemptu mundi perfecto	45.
De libero arbitrio	46.
De vi corrigenda hereticorum contra Donatum	48.
Sex questiones contra paganos exposite	49.
De correctione Donati et hereticorum	50.
De uera felicitate	52.

Pro reis questio intercedendum	54.
De curiosis questionibus	56.
De presentia Dei et questio etc.	57.
De uarijs scripturis locorum explicandorum	58.
Ad questiones IX Paulini	59.
De coercelandis Hereticis	60.
De coerceda temulentia et contentione	64.
De trinitate vnus Dei	66.
De immanitate circumcellionum	68.
Quatenus mali tolerandi	69.
De contemptu mundi et potestate humana etc.	70.
De phantasij intellectus et memorie	72.
De ornatu Christiano	73.
De blasphemijs Manicheorum	74.
An ob vnus peccatum alius excommunicandum	75.
De monachis apostatis	75.
De tempore secundi Aduentus incerto	78.
De die secundi Aduentus	79.
De supremo mundi die	80.
De otio Monachorum	81.
Consolatio in aduersis	83.
De Trinitate incorporea	86.
De ieiunijs priscorum	86.
Contra Pelagianos et Manicheos	89.
Contra Pelagianos	90.
Damnatio Pelagianorum	91.
De Pelagio	94.
De Euangelio mortuis predicato	99.
De anima incorporea	100.
De actu anime sine corpore	101.
De inquisitione rerum diuinarum	102.
An Petrus fuerit baptisatus?	108.
Regula Monacharum	109.
De electione Eradij	110.
De uidendo Deo	111.
De tranquillitate animi	116.
De consuetudinibus uariarum regionum	118.
Ad inquisitiones Januarij	119.
De ritibus Ecclesie	119.
De gratia noui Testamenti	120.
De orando Deum	121.
De afflictione piorum	122.
Consolatio super morte Vxoris	125.
De corrigendis Hereticis	127.
Exhortatio ad piam uitam	128.
De catholice ecclesie incremento	130.
De disciplinis liberalibus	131.
De offitio doctoris ecclesiastici	132.

De perpeciendis malis	133.
Quomodo laudandus Christianus	135.
De afflictionibus patientia ferendis	136.
De nontemere iudicando	137.
Exhortatio ad amorem charum	144.
De pia tristitia	145.
De corporum resurrectione	146.
De schismate finiendo	147.
Institutio Episcopi	148.
De tolerantia aduersa Valdenses	149.
De ineffabili Trinitate	150.
De uera beatitudine	151.
Contra Donatistas	152.
De Iureiurando Idolotitis	154.
De uera amicitia	155.
De mala huius mundi tolerantia	156.
De origine animarum et Pel(?)	157.
De peccato originali paruulorum	157.
De corrigendis Hereticis	158.
De mansuetudine ecclesiasticorum	170.
De ecclesia Catholica	171.
Contra Donatistarum pertinentia	162.
De innocentia Cecilian	162.
De concordia sarcienda	163.
De schismate Donatistarum	164.
De dissidio Donatistarum	165.
Exhortatio ad concordiam ecclesie	166.
De Donatistarum ui coercenda	167.
De parricida Donatista	168.
De immani licentia Donati	169.
Contra Arianos	174.
De Deo non triformi sed vno	177.
Altercatio de Trinitate	178.
De fuga in persecutione	180.
Epistole Bonifatij ad Augustinum et Augustini ad Bonifatium	fol. 519. (!)
Votum continentie non nisi ex coniugum consensu suscipiendum	199.
De Iudaismo et uocabulo	200.
De moderandi supplitio nocenti questio est cogendi sint homines	222.
Ad bona epistola Vltima	

Impressum ut supra, Anno 1529.

237	Diui Augustini Operum Tertius Tomus complectens ea que proprie ad docendum per-
6977	tinent, cum Censuris.
	De doctrina Cristiana libri IIII.
	Locutionum libri VII.
	De fide et simbolo liber I.
	De fide, spe et charitate liber I.
	De ecclesiasticis dogmatibus liber I.
	De fide.

De Trinitate libri XV.
 De Genesi ad litteram. Imperfectus.
 De Genesi ad litteram libri XII.
 De mirabilibus sacre scripture libri III.
 De Agone Cristiano.
 De opere monachorum liber I.
 De Spiritu et littera liber I.
 De diuinatione demonum liber I.
 De spiritu et anima liber I.
 Speculum de preceptis Diuinationis.
 Questiuncule de Trinitate.
 De benedictionibus Jacob patriarche.
 Sententie es Augustini et aliorum libris decerpte.

Impressum ut supra.

238
6978 Diui Augustini Operum Quartus Tomus complectens reliqua que ad Docendum perti-
 nent.

De Mendatio ad Consentium liber I.
 Contra mendatium ad eundem liber I.
 De fide et operibus liber I.
 Questionum libri VII.
 Questionum euangelicarum libri II.
 Questionum euangelicarum secundum Mattheum liber.
 De consensu Euangelistarum libri IIII.
 Octogintatrium questionum liber I.
 Vigintiunus (?) liber I.
 De diuersis questionibus libri II.
 De VIII Dalcitij questionibus liber I.
 Questionum LXV Dialogus.
 Questionum Veteris et Noui Testamenti liber I.
 De cura pro mortuis gerenda liber I.
 De cathechisandis rudibus liber I.
 De incarnatione verbi libri II.
 De Trinitate et Vnitate liber I.
 De essentia diuinitatis liber I.
 De fide rerum inuisibilium liber I.
 De substantia dilectionis liber I.
 De continentia liber I.
 De patientia liber I.
 De bono Viduitatis liber I.
 De uera et falsa penitentia liber I.
 De saluatoribus documentis liber I.
 De Amicicia liber I.
 De Sermone Domini in monte libri II.
 Expositionis epistole Pauli ad Romanos inchoate.
 Expositionis epistole quarundam propositionum.
 Expositionis epistole ad Galatas.
 Annotationum in Job liber I.

Impressum ut supra.

- 239 Diui Augustini Operum Quintus Tomus complectens Viginti duos libros De ciuitate
6979 Dei recognitos per Joannem Ludouicum Viuem non paucis adiectis per Erasmum
 Roterodamum ex codice Longobardicis litteris descripto.
 Impressum Basilee, Anno 1529. per Frobenium.
- 240 Diui Aurelij Augustini Operum Sextus Tomus continens Decertationes aduersus Here-
6980 ses, precipue Iudeorum, Manicheorum, Priscilistarum, Origenistarum, Arrianorum
 et Jouiniani. Catalogus:
 De Heresibus ad Quod uult Deum liber I.
 De quinque Heresibus Oratio.
 De altercatione Ecclesie et sinagoge.
 De utilitate credendi liber I.
 Contra epistolam Manichei quam uocant Fund.
 De duabus animalibus contra Manicheos liber I.
 Contra Fortunatum quendam Manicheorum presbiterum.
 Contra Adimantum Manichei discipulum liber I.
 Contra Faustum Manicheum libri XXXIII.
 De actis cum Felice Manicheo libri II.
 Contra Secundinum Manicheum liber I.
 De natura boni contra Manicheos liber I.
 De fide contra Manicheos liber I.
 Contra aduersarium legis et prophetarum libri II.
 Contra Priscillianistas et Origenistas.
 Contra sermonem Arianorum liber I.
 Contra Maximinum Arianorum episcopum libri III.
 Contra Felicianum Arianum de Vnitate trinitatis liber I.
 De bono coniugali contra Jouinianum.
 De sancta Virginitate liber I.
 De adulteriis coniugijs ad Pollentium libri II.
 Tractatus de Epicureis et Stoicis.
 Tractatus de eo quod dictum est a Deo ad Moysen Ego sum qui sum incerti autoris.
- 241 Diui Augustini Operum Septimus Tomus continens reliquam partem pugnarum aduer-
6981 sus Hereses Donatistarum et Pelagianorum. Catalogus:
 Contra partem Donati psalmus.
 Contra epistolam Parmeniam libri III.
 Contra literas Petiliani Cirrthensis episcopi donatiste libri IIII.
 Contra Gaudentij Donatistarum episcopi epistolam libri II.
 De baptismo contra Donatistas libri VII.
 De unico baptismo contra Petilianum.
 De unitate ecclesie contra Petiliani donatiste epistolam liber I.
 Opus breuiculi collationum cum Donatistis.
 Post collationem contra Donatistas.
 Super gestis cum Emerito Donatistarum episcopo sermo.
 Contra Fulgentium Donatistam liber I.
 De peccatorum meritis et remissione ad Marcellinum libri IIII.
 De natura et gratia contra Pelagianos libri II.
 De gratia Cristi contra Pelagium et Celestium libri II.
 De nuptijs et concupiscentia II.
 Contra duas epistolas Pelagianorum ad Bonifatium libri IIII.

Contra Julianum Pelagianum libri VI.
 De anima et eius origine libri IIII.
 De predestinatione et gratia liber I.
 Prosperi epistola ad Augustinum de reliquijs pelagiane hereseos.
 Hilarij ad eundem de eadem materia.
 De predestinatione Sanctorum liber I.
 De bono perseuerantie liber I.
 De predestinatione Dei liber I.
 De gratia et libero arbitrio liber I.
 Ad eundem de correptione et gratia [liber] I.
 Ad Articulos sibi falso impositos Augustini responsio.
 Contra Pelagianos Hipognosticon libri VI.
 De perfectione justitie liber I.

242 Diui Augustini Operum Octauus Tomus continens enarrationes in psalmos mysticos.
6982 Impressum ut supra Anno 1529. in folio.

243 Diui Augustini Operum Nonus Tomus continens illius Tractatus hoc est Primo quidem
6983 loco expositiones ad Populum factas in nouum Testamentum, Secundo opuscula quedam inflamantia affectum pietatis, Tertio Contionalia quedam de uarijs argumentis. In his que non sunt uisa Augustini notata, sunt elegie ab Erasmo.

Index:

In Euangelium Joannis expositio.
 In epistolam Joannis expositio.
 In Apocalipsin Joannis expositio.
 Meditationum liber Vnus.
 De diligendo Deo liber alius.
 Soliloquiorum anime ad Deum liber Vnus.
 Manuale liber Vnus.
 De triplici habitaculo liber I.
 Scale paradisi liber.
 De XII abusionum gradibus.
 De contritione cordis liber I.
 De cognitione uere Vite liber I.
 De Speculo liber I.
 De uita Cristiana.
 De decem chordis.
 De assumptione beate Marie.
 De disciplina Cristiana.
 De cantico nouo liber I.
 De contemptu mundi liber I.
 De uarietate seculi liber I.
 De obedientia et humilitate Sermo.
 De bono discipline Sermo.
 De uisititatione infirmorum libri II.
 De consolatione mortuorum Sermones II.
 De 4ta feria siue cultura agri Domini.
 De cataclismo Sermo.
 De tempore barbarico Sermo.
 De sobrietate et uirginitate.

Speculum peccatoris Tractatus.
 De penitentie medicina liber I.
 De utilitate penitentie liber I.
 De conflictu Virtutum et Vitiorum liber I.
 De IIII Virtutibus Charitatis Tractatus.
 De laudibus Charitatis Tractatus.
 De honestate Mulierum liber I.
 De pastoribus liber I.
 De Ouibus liber seu Homilia.
 De simbolo fidei ad Catechumenum. IIII.
 De conuenientia X precepta et X plage etc.
 De rectitudine catholice conuersationis.
 De utilitate Jeunij Tractatus.
 De Vrbis excidio Tractatus.
 De creatione primi hominis Tractatus.
 De Arbore scientie boni et mali.
 De pugna anime Tractatus.
 De Anticristo Tractatus.
 Psalterium quod matri sue composuit.
 Super Magnificat expositio.

Impressum ut supra, Anno 1529.

244
 6984 Diui Augustini Operum Decimus Tomus continens reliqua tractata apud populum.

Catalogus sermonum:

De Verbis Domini.	Ad fratres in Eremo.
De Verbis Apostoli.	Index omnium que insigniter dicta sunt a
Homilie 50.	Diuo Augustino iuxta ordinem littera-
Homilie de tempore.	rum accurate digestus.
Homilie de Sanctis.	

Impressum ut supra, Basilee apud Frobenium, Anno 1529. in folio.

245
 6985 Diui Aurelij Augustini Opus De Ciuitate Dei libri XXII per Joannem Ludouicum Viuem emendatum ad uetustatis exemplaria et eruditissimis Commentarijs hortante ac incitante Desiderio Erasmo Roterodamo illustratum.

Impressum Basilee, apud Frobenium, Anno Domini 1542. in folio.

246
 6986 Omnium Operum Diui Augustini Epitome, Et quid Vir ille De Ecclesie Sacramentis necnon Sacre Scripture locis Communioribus insignioribusque senserit, scripserit simulatque docuerit, per Joannem Piscatorium Litopolitanum hoc libro compendiarum quadam uia comportatum.

Impressum Auguste, Anno 1537. in folio.

247
 6987 Diui Ambrosij Episcopi Mediolanensis Opera omnia cum per Desiderium Erasmum Roterodamum, tum per alios eruditos Viros diuersorum codicum collatione emendata In quinque digesta Ordines quorum Primus habet Mores, Secundus pugnas aduersus hereticos, Tertius orationes, epistolas et contiones ad populum, Quartus et Quintus explanationes voluminum Veteris et Noui Testamenti vna cum Indice.

Impress. Basilee, per Frobenium, Anno 1538. in folio.

Catalogus Primi Tomi:

Offitiorum libri III.	De Penitentia II.
Institutio Virginis I.	De bono mortis I.
De Viduis I.	Ad Virgines exhortatio.
De fuga Seculi I.	Ad Virginem lapsam I.
De Virginibus libri III.	Exhortatio ad penitentiam.
Ad Virginem deuotam I.	

Diui Ambrosij Operum Secundus Tomus continens pugnas hoc est ea que pertinent ad confutationem Hereticorum ac Gentium.

Catalogus Secundi Tomi:

De uocatione Gentium libri II.	De fide contra Arianos.
De fide ad Gratianum V.	De Incarnatione Domini e Sacramento I.
De Spiritu Sancto ad eundem III.	De misterio Pasche I.

Diui Ambrosij Operum Tertius Tomus continens Orationes, epistolas et Sermones ad Populum habitos.

Catalogus Tertii Tomus (!):

Oratio funebris de obitu Valentini Imperatoris.
De excessu fratris sui Satiri funebris.
De fide resurrectionis de eodem.
Funebris de morte Thedosij Imperatoris.
Epistole ad diuersos uarijs argumentis.
Contiones ad populum breues.

248 Diui Ambrosij Operum Quartus Tomus continens explanationes hoc est ea que faciunt
6988 ad interpretationem Diui narum scripturarum Veteris Testamenti, iuxta Catalogum sequentem:

Hexameron libri VI.	De Tobia liber I.
De paradiso liber I.	De interpellatione IIII.
De Cain et Abel libri II.	Apologia Daud I.
De Noe et Arca liber I.	De Salomone. I.
De Abraham libri II.	De his qui initiantur misterijs I.
De Isaac et anima liber I.	De Sacramentis Ecclesie VI.
De Jacob et beata uita II.	De dignitate sacerdotali.
De Joseph patriarcha. I.	Apologia Daud.
De benedictionibus patriarcharum I.	De interpellatione Daud I.
De Nabuthe Jesrahelita I.	Precationes preparantes admissam II.
De Helia et ieunio.	Commentarij in psalmum CXVIII.

Diui Ambrosij Operum Quintus Tomus complectens Scholiorum seu commentariorum in Euangelium Luce libros X, tum Commentarios in omnes Pauli epistolas excepta ad Hebreos.

Index omnium Vniuersis Diui Ambrosij operibus obseruandorum copiosissimus, Vbi monendus lector omnia sacre Scripture tum similium loca tractata in littera S. recenseri.

249 Opera Diui Ambrosij Mediolanensis Episcopi que extare noscuntur omnia, in Quinque
6989 Tomos digesta.

His preter superiorem editionem accesserunt sequentia:

Elegia aliquot pro Diuo Ambrosio ex Grecis autoribus translata.
Epistola Basilij Cesariensis archiepiscopi ad Ambrosium in ordine 55.
Baptiste Mantuani carmen in laudem Diui Ambrosij.

De fide Resurrectionis fragmentum libri.
 Sermo de martiribus Nazarij et Celsi.
 Commentarioli in epistolam Pauli ad Herbeos ad finem usque X capit.
 Orationes siue meditationes aliquot pie.
 Hymni aliquot.
 Canticum Ambrosij et Augustini Te Deum laudamus.
 Index operum Diui Ambrosij iuxta litterarum ordinem in principio positus.

Impressum Parisijs, Anno 1549. in folio magno.

250 Gregorij Pape Opera huius nominis primi cognomento Magni.

6990

Primus Tomus et Secundus:

In Job expositionum moralium libri XXXV.
 In primum Samuelis uariarum enarrationum libri VI.
 Pastoralis cure liber I in tres sectus partes.
 De Vita et Miraculis patrum Italicorum et De Aeternitate anime dialogorum libri IIII.
 In Cantica Canticorum expositio.
 In Ezechielem prophetam Homilie XXII.
 In diuersas Euangelij lectiones Homilie XL.
 Expositio in septem Psalmos penitentionales.
 Epistolarum ex registro Pontificatus eiusdem collectarum libri XII.
 Index egregie dictorum et sententiarum quas materias uocant in omnia opera pri-
 mum scilicet et secundum Tomum.

Secundus Tomus:

Pastoralis cure liber Vnus in tres sectus partes.
 De Vita etc. ut supra.

Impress. Lugduni, Anno 1540. in magno folio.

251 Origenis Adamantij Opera que quidem extant omnia per Desiderium Erasmum partim
 6991 uersa, partim uigilanter recognita. Cum prefatione, De Vita, Phrasi, Docendi ratio-
 ne, et Operibus illius, adiectis epistola Beati Rhenani nuncupatoria, que pleraque
 De Vita, Obituque ipsius Erasmi cognitu digna continet et Indice copiosissimo.

Prima parte que continentur:

In Genesim Homilie XVII.	In psalmum 38.	Homilie	II.
In Exodum.	In Cantica Canticorum		
In Leuiticum.	explanatio prioris.	Homilie	II.
In Numeros.	In Cantica Canticorum		
In librum Jesu Naue	explanatio posterioris	Homilie	IIII.
In librum Iudicum.	In Esaiam	Homilie	IX.
In librum Regnorum	In Hieremiam	Homilie	XIIII.
In librum Job Tractatus.	In Ezechielem	Homilie	XIIII.
In psalmum 36. Homilie.	Periarchon id est de		
In psalmum 37. Homilie.	recipijs	libri	IIII.
In psalmum 38. Homilie.	Treni seu planctus Ori-		
	genis Tractatus	liber	I.
	Apologia Pam. Mart.		
	pro Origene	liber	I.
	Ruffinus de deputatio-		
	ne librorum	liber	I.

Impress. per Frobenium, Anno 1536. in folio.

- 252 Origenis Adamantij Operum Pars Secunda. Continet:
6992 In Mattheum Tractatus XXXVIII.
 In Lucam Homilie XXXIX.
 In diuersos Noui Testamenti Homilie X.
 In epistolam ad Romanos libri X.
 Contra Celsum libri VIII.

Impressum Basilee, per Frobenium, Anno Domini 1536. in folio.

- 253 Q. Septimij Tertulliani Carthaginensis presbiteri Opera per Beatum Rhenanum a situ
6993 uindicata, adiectis singulorum librorum argumentis et nullibi non coniecturis ac
 uetusti exemplatis collatione emendata, nouisque annotationibus exposita.

Catalogus Operum:

De patientia	liber I.	De penitentia	liber I.
De carne Cristi	liber I.	De Virginibus uelandis	liber I.
De resurrectione Cristi	liber I.	De habitu Muliebri	liber I.
De prescriptione Hereticorum	liber I.	De cultu feminarum	liber I.
Aduersus omnes Hereses	liber I.	Ad Vxorem suam	libri II.
Aduersus Iudeos	liber I.	De fuga in persecutione	liber I.
Aduersus Martionem	libri V.	Ad Scapulam	liber I.
Aduersus Hermogenem	liber I.	De exhortatione Castitatis	liber I.
Aduersus Valentinianos	liber I.	De Monogamia	liber I.
Aduersus Praxeam	liber I.	De Pallio	liber I.
De corona militis	liber I.	Apologeticus aduersus gentes	liber I.
Ad martires	liber I.	Index.	

Impressum Basilee, per Frobenium, Anno Domini 1521. in folio.

- 254 Magni Athanasij Episcopi Alexandrini Opera aliquot Latine
6994 Excusa sunt apud Knoblochum Argentine, Anno 1522. in folio.
 Commentarij in epistolas Pauli qui a plerisque Vulgario adscribuntur.
 Contra gentiles liber Vnus.
 De incarnatione Verbi, eiusque ad nos per Corpus aduentu.
 Disputatio contra Arrium.
 In VIII. psalmorum Opusculum.
 Exhortatio ad Monachos.
 De passione imaginis Domini libellus.
 Epistole nonnullae Romanorum Pontificum ad Athanasium et Athanasij ad eosdem.
 Eiusdem Athanasij De uarijs Questionibus liber.
 Interpretibus uero Cristophoro Porsena, Ambrosio Monacho Angelo Politiano et
 Joanne Capnione.

Impress. Argentine, Anno ut supra.

- 255 Index in Quinque Tomos Operum Diui Joannis Chrisostomi Episcopi Constantinapo-
6995 litani.
 Eiusdem Vita ex Suida atque alijs ecclesiasticis Scriptoribus apposita.

Tomus Primus:

Operum Joannis Chrisostomi complectens Homilias LXXXIX in Mattheum quarum
 octo priores Anianus ad Horontium e Greco uertit, reliquas Georgius Trapezuntius
 Latinitate donauit.

Impress. Basilee, per A. Cratandrum, Anno 1522. in folio.

Tomus Secundus:

Operum Joannis Chrisostomi continet Commentarium in Joannis Euangelia Homilias videlicet 87, Francisco Aretino interprete.

Impressum Basilee, per A. Cratandrum, Anno 1522. in folio.

256

Tomus Tertius:

6996

Operum Joannis Chrisostomi Episcopi Constantinopolitani continet:

De laudibus Pauli Homilias VIII incerto interprete.

In epistolam ad Titum Homilias VI Ambrosio Camaldulensi interprete.

In epistolam ad Hebreos Homilias 34 Mutiano Scolastico interprete.

In epistolam ad Philemonem Homilias III Ambrosio Camaldulensi interprete.

In epistolam I. ad Thimoteum Homilias 18 incerto interprete.

In epistolam II. ad Thimoteum Homilias 10 incerto interprete.

In epistolam ad Corinthios Homiliam I Hieronimo Donato interprete.

Aduersus uituperatores Vite monastice libri III Ambrosio Camaldulensi interprete.

Impress. per Andream Cratandrum, Anno Domini 1522. in folio.

Tomus Quartus:

Operum Joannis Chrisostomi habet Homilias 80 ad populum Antichenum potissimum habitas, Bernardino Brixiano interprete.

Quarum themata sunt:

Vino modico utendum.

Contra auaritiam.

De detractioe.

De patientia et tolerantia.

De iuramentis omni studio fugiendis.

Quare utilis est principum timor.

Quare tristitia ad peccatorum destructionem.

Ad Virtutem exhortatio.

De Superstitione.

Enarratio contra Gentiles.

Gratiarum actio ad Deum.

De creatione hominis.

De mutatione tristitum.

De populo liberato ab omni tristitia.

De calamitate ciuitatis Antiochie.

De seditione.

Pro Inquirendis Statuarum euersoribus.

De Jeunio.

Ad Homines agros colentes.

De Regis cum ciuitati reconciliatione.

De mulieribus se sertis ornantibus et uaticinia incantationesque sectantibus.

De penitentia continentia et virginitate.

Quomodo Cristianum oporteat uitam rectam habere?

De optima conuersatione.

De Vita recta.

Quare ex minimis incipiendus virtus.

De Iuramentorum abstinencia.

De fugiendis iuramentis.

Contra irascentes.

De ira.
 De ira et longanimitate.
 De elemosina et misericordia.
 Quare ars est elemosina et quaestuosissima?
 Circa Dei desiderium studium.
 De elemosina et misericordia.
 Magnum bonum in nos peccatibus dimittere.
 De elemosina et misericordia.
 De humilitate et quiete.
 Et praesentibus quasi non sint contemnendis.
 Quare non oporteat de seipso lapsum desperare.
 Magnum bonum propria peccata agnoscere.
 Quomodo proprie anime curam oporteat habere.
 De uana gloria et ambitione.
 De liuore et inuidia.
 De inuidia et liuore.
 Quare oportet peccatorum semper memoriam habere?
 Supplitio peius Regno dei priuari.
 De tremendo Iuditij die et dei dilectione.
 De iuditio et auaritia etc.
 Qui gehennalem penam non credunt.
 De concordia et charitate.
 In mansuetudine Cristum imitandum.
 De charitate secundum Deum.
 Qui ebrietati et delitijs uacant?
 In luxuriantes et delitijs deditos.
 De Monachorum uita.
 De beneficio Indigetibus exhibito.
 De summentibus indigne diuina misteria.
 De sacrorum participatione misteriorum.
 Quare utiles sint moderate tentationes?
 Ob amorem Cristi omnem afflictationem sufferendam
 Lucrum in tribulationibus gratiarum actio.
 Quare Deo gratias debemus?
 Regnum celeste absque tribulatione et laboribus acquiri non posse.
 Quare infestantem magnanimiter ferre propter deum magis est quoque benefacere?
 Quare peccatores lugendi sunt Viuentes et mortui?
 Pro defunctis non lugendum atque orandum.
 Quare nihil nobis prodest ieiunium si relique desint merita?
 Quare maximum est sacrificium Dei beneficia recogitare?
 De Sancte Quadragesime Jejunio.
 Quare utilis est paupertas?
 In Euangelium Matthei cum iudesset Jesus turbas.
 In Euangelicam dictionem Domine quoties in me peccabit frater meus.
 Quare ad finem usque stantem confidere non oportet neque lapsum de se desperare?
 Melius esse iniuriam pati quam inferre.
 De oratione.
 De penitentia.

Impressum Basilee, per Andream Cratandrum, Anno Domini 1521. in folio.

Tomus Quintus

Operum Diui Joannis Crisostomi Episcopi Constantinopolitani continens

Homilias XLV:

De dignitate sacerdotali libri VI

folio 118.

De compunctione cordis libri V

157.

De repartitione lapsi librum Vnicum

173.

De prouidentia Dei libri III

191.

Sermones XXXVI

229.

Quorum omnium Argumenta sequuntur:

Expositio in supscriptionem Psalmi 50^{mi}.

Expositio in Psalmum Quinquagesimum.

In Psalmum 150^{num}.

De beato Job.

De ascensione Helie.

De natiuitate 7 machabeorum.

De tribus pueris.

De Sancta Susanna.

De fide in Cristo.

De diuite et paupere.

De Lazaro resuscitato.

De muliere Cananea.

In Euangelium Matthei Ve mundo.

In Euangelium Marci De principijs Euangelij.

In Euangelium Luce De diuite.

In Euangelium Joannis.

De recipiendo Seueriano.

Sermo ipsius Seueriani de pace.

De eruditione discipline.

Ad Eutropium.

De expulsionem beati Joannis.

Ad Theodorum Monachum.

De Militia Spirituali.

De Militia Cristiana.

De patre et duobus filijs.

Ad neophitos.

De tartare.

De regressu Sancti Joannis.

Post reditum prioris Exilij.

Quare nemo leditur nisi a seipso?

De proditione Jude.

De Cruce et Latrone.

De Latrone et Cruce.

De Cruce Dominica.

De Natiuitate Domini.

De Aduentu Domini.

De Pentecoste.

De Inuentione Sancte Crucis.

De commemoratione Sancti Pauli.

In festo Sanctorum Innocentum.
 In uigilia Epiphaniae Domini.
 In Epiphania Domini.
 De Dominica prime Quadragesime.
 In festo Sancti Joannis et Pauli.
 In feria quarta cinerum.
 Sermo de malis a nobis euerendis.
 De nequitia de pulsa et uirtute inducta.
 Contra gulam et ceteras uoluptates.
 De misericordia.
 De nulla regni spe uel honoris.
 De mundi(?) glorie cupiditate.
 De gratijs reddendis Deo.
 Virtutibus progenitorum ne confidamus.
 Contra desperationem et superbiam.
 Ne scrutemur pauperes curiose.
 Vt benedicamus maledicentibus.
 Ne carnis concupiscentis sectemur.
 Ne scandalum cuique fratrem ponamus.
 Diligamus omnes etiam persequentes.
 De Dauidicis cantibus.
 De Elemosina.
 Deum laudandum fide formata.
 De amore Dei et tolerantia in aduersos.
 De premijs Sanctorum.
 De dispensatione rerum tuarum.
 Ne desperemus in bene operando.
 De uanitate et breuitate praesentis Vite.
 De charitate quae cuncta dirigit.
 Quod nulla apud nos resideat Vitiorum memoria.
 De ascensione Domini.
 De Pentecoste.
 De natiuitate Sancti Joannis Baptiste.
 De decollatione Sancti Joannis Baptiste.
 De Penitentia.
 De Jeunijs et Geneseos lectione.
 De natali Sanctorum Innocentum.
 Quare primus Homo toti prelatus sit Creature?
 De lapsu primi hominis.
 De fide Abraham et immolatione Isaac.
 De commemoratione Sancti Pauli.
 De patientia Sancti Job ad quamdam Virginem.
 De uirtutibus et uitijs.
 His accesserunt:
 De incomparabili Dei natura hominis V.
 Ad Theodorum lapsum paranesis prior.
 De Apostoli dicto Vtman tolerassetis.

In dictum Apostoli cum subiecta illi fuerint omnia De mundatione leprosi.

In dictum Apostoli oportet Hereses esse.

Impr. Basilee, per Andream Cratandrum, Anno 1522. in folio.

- (257) Nota: Inter numerum 256 et 258 nullam fieri mentionem numeri 257 neque etiam ullus in Bibliotheca Dererswammiana liber hoc numero notatus invenitur, Error itaque est non in defectu, sed in numeratione eius quae libris numeros ascribendo hunc numerum 257 negligenter preterijt.

258 Diui Gregorij Nazianzeni Opera quae quidem extant Grece.

6997 Impressa Basilee, per Heruagium, in folio.

Diui Gregorij Theologi Episcopi Nazianzeni Opera, quae quidem extant, omnia tam soluta quam pedestri Oratione conscripta, partim quidem iam olim, partim uero nunc primum et e Greco in Latinum conuersa. Quorum Catalogus post Vitam eiusdem sequitur:

1. Apologeticus quo rationem reddit, cur in Pontum propter presbyterij ordinationem aufugerit Vuolfango Musculo interprete.

2. Oratio ad Nazinzenos, qui ipsum uocauerant et postque uenisset non comparebant, Bilibaldo Pirkheimero interprete.

3. Apologeticus ad patrem et Nazianzenos post fuge reuersionem, eodem B. P. interprete.

4. Oratio dicta in praesentia Gregorij fratris Basilij, quum ille post electionem presideret, eodem B. P. interprete.

5. Oratio presente patre et Basilio magno habita, quum in episcopum Azimorum esset electus, eodem B. P. interprete.

6. Oratio cum a patre in consortium assumeretur, eodem B. P. interprete.

7. Oratio quae se excusat quod abstinerit aliquamdiu a functione ecclesiastica, eodem interprete.

8. Oratio in funere fratris sui Cesarij, eodem B. P. interprete.

9. Oratio in funere Gorgonie sororis, eodem B. P. interprete.

10. Oratio consolatoria, cum pater ipsius Episcopus taceret ob grandinis calamitatem.

11. Oratio in funere patris praesente Basilio magno habita, eodem B. P. interprete.

12. Oratio funebris in laudem Basilij magni, eodem interprete.

13. Oratio funebris in Athanasium Alexandrinum Episcopum, eodem B. P. interprete.

14. Oratio in Ciprianum, eodem interprete.

15. De pace siue reconciliatione monachorum Oratio I., eodem B. P. interprete.

16. De pace Oratio II., eodem B. P. interprete.

17. De pace Sermo III., ad Amphiloichium, eodem B. P. interprete.

18. Oratio ad Subditos timore perculsos, eodem B. P. interprete.

19. De cura pauperum, siue De paupertate fouenda, eodem B. P. interprete.

20. De statu Episcopali et dogmate Oratio instructiua, eodem B. P. interprete.

21. Ad Machabeos, eodem B. P. interprete.

22. De modestia in disputationibus sequenda (?) eodem B. P. interprete.

23. Ad Heronem philosophum ab exilio regressum, eodem B. P. interprete.

24. Ad eos qui in classe ex Aegypto uenerant, eodem B. P. interprete.

25. Aduersus Arianos et de seipso, eodem B. P. interprete.

26. De seipso contra eos qui ipsum cathedram Constantinopolitanam affectare uulgaauerant, eodem B. P. interprete.

27. De his qui contra Maximum gesta fuerant cum reuerteretur ex agro, eodem interprete.

28. Oratio in praesentia Episcoporum CL habita, eodem interprete.

29. De electione Doarensium, eodem interprete.

30. Ad Virginem exhortatoria, eodem B. P. interprete.

31. In dictum Euangelij, eodem B. P. interprete.
32. Ad Euagrium de Deitate, eodem B. P. interprete.
33. Ad Nectarium episcopum Constantinopolitanum, eodem interprete.
34. Contra Eunomianos, Petro Mosellano interprete.
35. De Theologia, eodem P. M.
36. De filio I., eodem P. M.
37. De filio II., eodem P. M.
38. De Spiritu Sancto, eodem P. M. interprete.
39. In theophania seu natalem Saluatoris nostri, B. P. interprete.
40. In festum Epiphanie, eodem B. P. interprete.
41. In sanctum lauacrum eodem interprete.
42. De paschate et ignoscenda obsequendi tarditate W. Musculo interprete.
43. In sanctum Pascha B. P. interprete.
44. De pentecoste eodem B. P. interprete.
45. De noua Dominica et tempore uerno ac martire Mammate eodem interprete.
46. Annotatio in Ezechielem, W. M. interprete.
47. Metaphrasis in Ecclesiasten eodem interprete.
48. In Iulianum Apostatam Inuectiua I. Bilibaldo Pirkheimero interprete.
49. In eundem II. eodem interprete.
50. Ad Clidonium epistola prima eodem interprete.
51. Ad Clidonium epistola secunda eodem interprete.
52. De fide tractatus Ruffino interprete.
53. De fide Nicena eodem Ruffino interprete.
54. Epistole Diui Gregorij Nazianzeni LXXX. W. Musculo interprete.
55. Carmina eiusdem diuersa ad bene beateque uiuendum utilissima ab Aldo Manutio Romano e Greco ad uerbum conuersa.
56. Tragedia Christus patiens Sebastiano Guldebeccio Tigurino interprete.

Impressum Basilee, per Joannem Heruagium, Anno Domini 1550. in folio.

259
6998

Diui Basilij Magni Cesarie Cappadotie episcopi Opera omnia siue recens uersa, siue ad Grecos archetipos ita collata per Vuolfgangum Musculum Dusanum Vt aliam omnino faciem supersisse uideantur, In duos Tomos partita, quorum Catalogus sequitur.

Primo Tomo continentur:

Monodia Gregorij Nazianzeni in Basilium Magnum.

Hexameron Diui Basilij magni siue de Mundo sex diebus condito.

Homilie XI.

Aduersus Eunomij Apologeticon libri V.

Liber de Spiritu Sancto.

Homilia de laudibus psalmodum et uirtute.

In psalmum I. Beatus vir sermo.

In psalmum VII. quem cecinit Domino super sermonibus Chusi sermo.

In psalmum XIII. Domine quis habitabit sermones duo.

In psalmum XXVIII. Afferte Domino filij Dei.

In eundem de eo quod dicit Adorate Dominum.

In psalmum XXIX. Exaltabo te Domine.

In psalmum XXXII. Exultate.

In psalmum XXXIII. Benedicam Dominum.

In psalmum XXXVII. Domine ne in furore.

In psalmum XLIII. Eructauit cor meum.

In psalmum XLV. Deus noster refugium.
 In psalmum XLVIII. Audite hec omnes Gentes.
 In psalmum LIX. Deus repulisti.
 In psalmum LXI. Nomine Deo subiecta.
 In psalmum CXIII. Dilexi quoniam.
 In psalmum CXV. Credidi propter.
 In diuites auaros super illud Luce.
 Homilis cuiusdam diuitis ager sermo.
 In diuites auaros super illud Matthie: magister bone quid boni fatiam.
 In diuites super verba illa scripture.
 In fame et squalore.
 De Jeunio sermo.
 De Jeunio alius sermo.
 In ebrietatem et luxum sermo.
 De Inuidia sermo.
 De Ira sermo.
 In Verba Mosi Attende tibi ipse sermo.
 Quod Deus non sit autor malorum sermo.
 De gratijs Deo agendi sermo.
 In martirem Judiettam (?) sermo.
 De fide siue Trinitate sermo.
 In verba illa In principio sermo.
 In principium prouerborum sermo.
 Diuina Cristi generatione sermo.
 In aliquot scripture locos multorum uitiorum natura sermo.
 In quadraginta martires sermo.
 In Gordium martirem militem Cesaris.
 Quomodo gentilium scriptorum studia prosint adolescentibus sermo
 De Spiritu Sancto.
 Contra Sabellianos Arium et Anomios.
 De martire Manante sermo.
 De Barlaam martire sermo.
 De penitentia sermo.
 De humilitate sermo.
 Modo esse adherendum rebus secularibus.
 Ad baptismum exhortatio.
 Baptisandi quibus rebus debent institui.
 Baptisma in Euangelio Domini nostri.
 Jesu Cristi quodomo fiat.
 Sermo secundus tredecim capitum.
 De Baptismo.
 De praua conscientia.
 De Eucharistia.
 De fide uerborum Domini.
 De incredulitate.
 De inobedientia.
 De seruo peccati.
 De operibus legis.

De preuaricatoribus.
 De scandalo.
 De abseruatione mandatorum Dei.
 Dona Dei quibus impertienda.
 De tentatione.

Secundi Tomi Catalogus:

Epistole Diui Basilij et Gregorij theologi 180.
 De paradiso sermo.
 De Virginitate uera liber I.
 De renuntiatione huius Vite et spiritualis perfectione asceticus sermo.
 Quemadmodum monachus amari debeat.
 De fide et Vita Cristiana epistola.
 De dispositione religionis exercendi.
 De Iuditio Dei proemium.
 De fide sermo.
 Ethica siue moralia continent difinitiones orthodoxas 80 varijs scripture locis explicatas.
 De Honore, que sit imago Dei que peccato deformetur sermo.
 Vite religiose scopum esse anime salutem.
 De dilectione Dei et proximi et plerisque alijs communibus scripture locis vt de consuetudine habita cum impijs.
 Definitiones siue regule contractiores de operibus ambiguis de ratione vite in cetumimentum Deum. De emendando peccatore Constitutiones quibus utendum cenobitis aut solitarium alioquin uitam degentibus.
 De Vite perfectione epistola.
 Ad monachum preuaricatorem epistola.
 Admonitio ad Juniores.

Impressum Basilee, per Joannem Heruagium, Anno Domini 1540. in folio.

260 Diui Cecilij Cipriani Episcopi Carthaginensis per Desiderium Erasmum Roterodamum
6999 Opera emendata vna cum annotaciunculis eiusdem.

Impressum Basilee, per Frobenium, Anno Domini 1521. in folio. Cum Indice

Epistolarum libri quattuor quorum epistole sunt numero 60.

Primi libri epistole 12:

De perseuerantia fidei seu confessione.	Pagina 1.
De ijs qui ob tormentorum metum a fide defecerunt.	3.
Hortatoria contra Heresiarchas deque confirmanda sacerdotali autoritate.	
De Martiale et Basilide Heresiarchis.	18.
De obseruatione discipline.	22.
De ijs qui in lecto Gratianum consequuntur.	24.
De Fortunatiano episcopo.	29.
De quinque presbiteris schismaticis.	31.
De Victore qui Faustinum presbiterum tutorem nominauit.	35.
De Histrione.	36.
De Virginibus.	37.
De ijs qui apud Hereticos baptisantur.	40.

Secundi libri epistole 12:	
De concilio habito super baptisatis apud Hereticos.	42.
De sua conuersione.	44.
De sacramento dominici calicis.	51.
Ad Mosen et Maximum de confessione eorum.	58.
In ordinandis clericis ad clerum et plebem de Aurelio lectore ordinato.	
Ad martires de martirio.	61.
Presbyteri et diaconi Romani ad Ciprianum.	64.
De Nouatiano et Nouato schismaticis.	68.
De Ethippo.	70.
De vnitate ecclesie.	70.
De hereticis.	72.
Congratulatoria.	73.
Tertij libri epistole 26.	
Ad Lutium papam Romanum de exilio reuersu.	74.
De vnitate.	76.
Ad Maximum et Vrbani ad ecclesiam reuersos.	76.
Ad presbyteros Rome consistentes.	78.
Apud eosdem se expurgat a maledicis.	78.
Vt ijs fratribus qui in carcere sunt, omnis humanitas exhibeatur ad eosdem.	80.
De acceptis literis gratias agit.	81.
De infantibus baptisandis.	82.
De diacono qui contra episcopum contendit.	84.
Ad presbyteros et diaconas vt diligentiores sint circa religionis administratio-	
nem.	86.
De nonnullis ad ecclesiam reuersis.	87.
De quibusdam schismaticis.	89.
De Martiano Arelatense episcopo heresiarcha.	90.
Maximus, Vrbani ad Ciprianum.	92.
Ad clerum de quibusdam presbyteris qui temere pacem lapsis dederunt.	92.
Ad martires et confessores qui lapsis petierunt pacem.	94.
Significatio ad plebem de petitione super lapsis facta per martires.	96.
Ad clerum propter lapsos et cathecumenos ne uacui exirent.	97.
Ad clerum de ijs qui ad pacem festinant.	98.
Ad clerum non esse temere lapsis pacem dandam.	99.
Ad Calidonium episcopum super lapsis egerit.	99.
Ad clerum Rome consistentem.	100.
Ad clerum de lectore Saturno et hippodiacono Optato.	101.
De ijs qui per tormenta superantur.	101.
Ad clerum de cura populi.	102.
Ad martires et confessores virtutum ipsorum laudem extollentes.	103.
Quarti libri epistole 10:	
Consolatoria ad constitutos in carcere.	106.
De Cornelio et Nouatiano schismaticis.	109.
Ad Mosen et Maximum qui in persecutione fidem seruarunt.	120.
De deprecando Deum per peccatis nostris.	121.
Ad clerum et plebem de Celerino confessore lectore ordinato.	124.
Ad Thibaritanos vt integram fidei confessionem seruent exhortatoria.	126.

De ijs qui in lecto Gratianum consequuntur.	132.
De literis se purgat apud Cornelium.	135.
Purgat se Florentio quod obtrektoribus crediderit.	136.
De Numidico confessore presbitero ordinato.	140.

Tractatus quattuor:

1. Contra Demetrianum tractatus dicentem Cristianis imputari dicere omnia quibus nunc mundus urgebatur quod ab ipsis Dij non colerentur, in quo ab obiectis se purgans demonstrat mala multiplicari quod ab idolatris Deus non coleretur.	141.
2. De habitu virginium, earum disciplina, pudicitia et conuersatione.	152.
3. Contra Nouatianum schismaticum de ecclesie vnitatem.	162.
4. De idolorum uanitate et vnum uerum Deum, quem Cristiani colunt.	174.

Sermones sex:

1. De elemosina ad pietatis et maxime opera inuitans.	178.
2. De zelo et liuore.	190.
3. De bono patientie.	197.
4. De mortalitate ad amorem relinquendi hanc uitam inuitans.	207.
5. De lapsis et coronatis iam martiribus uel ad uitam seruatis.	216.
6. De oratione dominica scilicet Pater noster.	231.

Libri reliqui eiusdem:

Libellus vnus ad Fortunatum de exhortatione martirij habens capita duodecim:	245.
--	------

1. Idola non esse deos, et elementa non colenda.
2. Dominum solum colendum esse.
3. De comminatione Dei contra sacrificantes idolis.
4. Deum non facile ignoscere idolatris.
5. Quod idolatrie sic indignetur Deus, ut praeceperit etiam eos interfici, qui sacrificare et seruire idolis suaserint.
6. Quod nihil Cristo proponere debeamus.
7. Ne erepti e laqueis diaboli et seculi habemus propter angustias egredi de nouo ad seculum uelint et perdant quod euaserint.
8. Perseuerandum in fide ut ad palmam et coronam possit perueniri.
9. Ad hoc enim pressuras et persecutiones fieri ut probemur.
10. Iniurie et pugne persecutionum non timende, quia maior est Dominus pugnante diabolo.
11. Predictum esse quod nos mundus odio habiturus esset ac persequitur ne eius inscij conturbemur.
12. Que spes quoque merces maneat iustos et martires post confectiones huius temporis.

Aduersus Iudeos libri duo ad Quirinum.	261.
--	------

Ad eundem de preceptis dominicis continens locos communes 120.	289.
--	------

Opera Diui Cipriani quae antea non habebantur in excusis voluminibus, sed ex uetustis codicibus addita sunt per

Desiderium Erasmus Roterodamum:

De hereticis baptisandis ad Jubaianum epistola.	322.
Contra epistolam Stephani epistola de eadem re.	332.
De hereticis et scismaticis baptisandis epistola ad Quirinum.	337.
Sententie episcoporum concilij Cartaginensis No. 85 de hereticis baptisandis.	339.

	Opera quae videntur falso adscripta Cipriano:	
	Tractatus de montibus Sina et Sion aduersus Judeos.	349.
	De reuelatione capitis beati Joannis baptiste.	356.
	Expositio in symbolum apostolorum ad papam Laurentium.	361.
	Libellus de singularitate clericorum.	389.
	De cardinalibus operibus Cristi usque ad eius ascensum ad Coronandum papam.	417.
	Opera addita ex descriptis calamo libris Notha tamen:	
	Ad Moysen, Maximum et ceteros confessores de laude martirij.	483.
	De disciplina et bono pudicitie incerto autore.	494.
	Quod lapsis spes uenie non est deneganda.	500.
	Oratio ad Deum Hagios Hagios beati Cipriani.	510.
	Alia oratio quam sub die passionis sue dixit diuus Ciprianus.	511.
	Sermo sancti Augustini De sancto Cipriano martire.	513.
261 7000	Diui Cyrilli patriarche Alexandrini in euangelium Joannis commentaria Georgio Trapezuntio interprete libri XII.	
	Opus quod Thesaurus inscribitur de consubstantialitate filij et Spiritus Sancti cum Deo patre contra hereticos libri XIII Georgio Trapezuntio interprete.	
	Insuper in Leuiticum Commentarij libri XVI, Incerto interprete. Quidam hoc opus Origeni tribuunt.	
	Impressum Basilee, per Andream Cratandrum, Anno Domini 1524. in folio.	
262 7001	Diui Hilarij Pictauiorum episcopi lucubrationes quotquot extant per Desiderium Erasmus Roterodamum emendate et recognite.	
	Impresse Basilee, apud Frobenium, Anno Domini 1535. in folio.	
	Hec habentur in hoc uolumine:	
	Prefatio Erasmi Roterodami dedicatoria.	
	Diui Hilarij de Trinitate libri XII aduersus Arianos et alios hereticos perperam sentientes de filio Dei.	
	Aduersus Constantium Augustum Ariane secte fautorem liber I.	
	Ad eundem liber I.	
	Aduersus Auxentium Mediolanensem liber I.	
	Auxentij epistola apologetica Ariane factionis.	
	De sinodis diuersis aduersus Arianos habitis liber I.	
	Ad Apram filiam epistola, sed notha.	
	Ad eandem hymnus sed nothus.	
	Commentarius in euangelium Matthei.	
	Commentarij in plerosque psalmos.	
	Index eruditi cuiusdam.	
263 7002	Clementis episcopi Romani recognitionum libri decem ad Jacobum fratrem Domini, Rufino Torano Aqueleiese interprete cum eiusdem prefatione.	
	Execusi Basilee, per Andream Cratandrum, Anno 1536. in folio.	
	Quibus accesserunt uetustissimorum presulum epistole et quattuor conciliorum insigniorum decreta ab omnibus ecclesijs approbata.	
	Catalogus eorum quae preter recognitionum libros hoc opere continentur:	
	Aegiptiorum pontificum epistole II.	Athanasij I.
	Alexandri III.	Carthaginensis concilij I.
	Anacleti I.	Clementis IIII.
	Antheri I.	Damasi VI.

Euaristi II.
Eusebij III.
Eutichiani I.
Felicis I.
Flauiani I.
Hieronimi I.
Higini II.
Innocentij epistole III.
Liberij II.
Leonis L.
Marcelli I.

Marcellini II.
Marci I.
Mileuitani concilij I.
Pontiani I.
Quinque episcoporum I.
Soteri I.
Stephani I.
Victoris I.
Vrbani I.
Xisti I.
Zephirini I.

Concilium Nicenum, Constantinopolitanum, Ephesinum, Calcedonense.

De primitiua ecclesia et sinodo Nicena.

Martiani imperatoris edictum in confirmatione concilij Calcedonensis.

Constantini imperatoris confessio.

Valentiniani et Martiani imperatorum sanctio contra Euticianos hereticos.

Eiusdem Martiani alia sanctio contra eosdem hereticos.

Sinodus Romana sub Damaso papa.

Celestini pape decreta.

Quod omnes de filio Dei et Spiritu Sancto et de Vnitate Trinitatis male sentientes
similes sint Judeis et Vnitate Trinitatis.

Irenei episcopi Lugdunensis opus in quinque libros digestum, in quibus reteggit et
confutat ueterum hereseon impias ac portentosas opiniones, ex uetustissimorum
codicum collatione quantum licuit emendat opera Desiderij Erasmi Roterodami.

Cum indice.

Impressum Basilee, per Frobenium, anno 1528. in folio.

264
7003

L. Celij Lactantij Firmiani opera.

Impressa Basilee, apud Andream Cratandrum, anno 1532. in folio.

Sunt autem haec:

Diuiinarum institutionum libri VII.
De ira Dei liber I.
De officio Dei liber I.
Epitome in libros suos Acephalus.

Phenix.
Carmen de dominica resurrectione.
Carmen de passione Domini.
Index.

Opera B. Fulgentij Aphri episcopi Ruspensis theologi antiqui in uetustissimo codice
apud Germanos inuenta obsoletis et Longobardicis literis conscripta.

De duplici predestinatione Dei vna bonorum ad gloriam, altera malorum ad penam
liber I ad Mommm.

Tres questiones vna de sacrificij oblatione, altera de Sancti Spiritus missione, tertia
de supererogatione Sancti Pauli liber I.

De uera expositione illius dicti et Verbum erat apud Deum I.

Contra Arianos liber vnus continens X responsiones ad totidem Arianorum obiectiones.

Ad Trasimundum regem libri tres, quorum primus est de misterio mediatoris Cristi,
secundus de immensitate diuinitatis filij Dei, tertius de sacramento dominice
passionis.

Ad diuersos epistole VII.

1. De coniugali debito et uoto continentie a coniugibus emisso.
 2. De consolatione super mortem mariti, deque induitate.
 3. De virginitate simul atque humilitate.
 4. De oratione ad Deum et conpunctione cordis.
 5. De charitate et eius dilectione.
 6. De conuersione a seculo.
 7. De recta penitentia et futura retributione.
- Ad Donatum liber I de fide orthodoxa et diuersis erroribus hereticorum.

Sermones V ad populum:

1. De confessoribus et dispensatoribus domini.
2. De duplici natiuitate Cristi eterna et temporalis.
3. De laudibus Marie et partu Saluatoris.
4. De Sancto Stephano protomartire et conuersione Sancti Pauli.
5. De epiphania deque innocentum nece et muneribus Magorum.

Opera Maxentij Joannis serui Dei.

Libellus fidei Rome tanquam catholicus a papa et senatu approbatus.

Capitula contra Nestorianos et Pelagianos edita.

Professio breuissima catholice fidei.

Breuissima adunationis ratio uerbi Dei ad propriam carnem.

Responsio contra Acephalos de illa adunatione.

Epistola pape Leonis ad Flauianum contra Eutichen.

Contra Nestorianos dialogorum libri duo.

Epistola ad possessorem Episcopum false adscripta Hormisde.

Responsio Maxentij pro monachis Schyтарum contra falsam epistolam.

Impressa Hagenoe, Anno 1520. in folio.

Philonis Judei Alexandrini libri.

Impressi Basilee, apud Adamum Petrum, anno Domini 1527. in folio.

Antiquitatum.

De nominibus Hebraicis.

Questionum et solutionum in Genesi.

De mundo.

De Esseis.

265
7004 Diui Epiphaniij Cipri Salamine vrbis episcopi [que postea Constantia dicta est] contra octoaginta hereses opus, Panarium siue Arcula aut Capsula medica appellatum, vna cum alijs eiusdem operibus, quorum catalogus sequitur.

Impressa Basilee, per Robertum Winter, anno Domini 1545. in folio.

Contra octoaginta hereses opus Panarium appellatum continens libros tres et tomos siue sectiones ex toto septem.

Hereseon 80 enumeratio Grece et Latine:

Barbarismus	3.	Sebuei	14.
Schyttismus	4.	Gortheni	14.
Grecismus	4.	Dosithei	14.
Judaismus	4.	Sadducei	14.
Stoici	6.	Scribe	15.
Platonici	6.	Pharisei	16.
Pitagorij	7.	Hemerobaptiste	17.
Epicurei	8.	Nasarei	17.
Samarite	11.	Osseni	18.
Esseni	13.	Herodiani	21.

De presentia Cristi et aduentu in carnem ac ueritate vnaque ac sola in Deum fide		Tessaresce decatite	197.
De Nazareis siue Cristianis a qui- bus differunt	22.	Alogi	198.
Simoniani	26.	Adamiani	215.
Menandriani	28.	Sampsei qui et Helcesei	217.
Saturniliani	29.	Theodotiani	217.
Basilidiani	32.	Melchisedetiani	220.
Nicolaite	35.	Bardesianiste	224.
Gnostici	38.	Noetiani	225.
Carpocratiani	48.	Valesij	230.
Cherinthiani qui et Merinthiani	52.	Cathari	232.
Nazorei	55.	Angelici	238.
Ebionei	59.	Apostolici	238.
Valentini	77.	Sabelliani	241.
Secundiani	98.	Origeniani	245.
Ptolemei	101.	Origeniani alij Adamantij	247.
Marcosij	110.	Paulus Samosatensis	249.
Colorbasij	122.	Manichei	294.
Heracleonite	124.	Hieracite	340.
Ophite	127.	Melitiani	344.
Caiani	131.	Ariani uel Ariomanite	349.
Sethiani	134.	Audiani secta non heresis	389.
Archontici	138.	Photiniani	397.
Cerdoniani	142.	Marcelliani	400.
Marcioniste	143.	Semiarij	405.
Lucianiste	177.	Pneuthomachi	425.
Apelleiani	178.	Aeriani	434.
Seueriani	172.	Anomei	437.
Tatiani	183.	Dimocrite	476.
Encratite	188.	Antidicomarianite	494.
Phrigaste siue Montaniste aut Tascodrugite	189.	Colliridani	505.
Pepuziani qui et Quintiliani et Priscilliani quibus coniungun- tur Artotirite	196.	Massiliani quibus coniunguntur Martiriani Euphemite ac Sata- niani	509.
		Compendiaria uera doctrina de fi- de catholice et apostolice eccle- sie	515.

Epistola siue liber Ancoratus appellatus docens de uera fide Cristiana.

Anacephaleosis siue summa totius Oporie Panarij appellati et contra 80 hereses conscripti.

Libellus de mensuris ac ponderibus et de Asterisco ac Obelo deque notis ac characteribus in diuine scripture interpretibus per Origenem usurpatis. Omnia per Janum Cornarium Latine conscripta.

Historia de prophetarum vita et interitu, Albano Torino interprete.

Epistola ad Joannem Constantinopolitanum episcopum Diuo Hieronimo presbitero interprete.

Sententiarum siue capitum theologicorum precipue ex sacris et prophanis libris tomi tres per Antonium et Maximum monachos olim collecti. Antonij loci Melissa inscripti numero sunt 175, Maximi uero 71.

Abbe Maximi philosophi confessoris et mártiris aphorismorum seu capitum de perfecta charitate et alijs uirtutibus Cristianis centurie 4.

Theophili Sexti Anthiochensis episcopi de Deo et fide Cristianorum contra gentes institutionum libri tres.

Tatiani Assirij Justini martiris discipuli oratio contra Grecos.

Interpretibus Conrado Gesnero, Joanne Ribitio, Vincentio Obsopeo et Conrado Clausero.

Impressa Tiguri, per Frosthauerum, anno Domini 1546. in folio.

Theophilacti archiepiscopi Bulgarie in quattuor Euangelia enarrationes est autem ueluti summa quedam e Crisostomi commentarijs decerpta, Joanne Oecolampadio interprete.

Eiusdem in omnes Diui Pauli epistolas enarrationes, Cristophoro Porsena Romano interprete.

Impresse Parisijs, per Ascensium, anno 1534.

Dionisij Areopagite opera que extant Latine. Cum scholijs Jacobi Fabri Stapulensis.

Excusa Parisijs, in folio, anno 1515.

Hierarchia celestis et ecclesiastica. 8.

De diuinis nominibus cum commentario. 103.

De mistica theologia liber cum commentario. 176.

Eiusdem epistole vndecim. 182.

Ignatij vndecim epistole. 240.

Policarpi epistola vna. 223.

Magentij Rabani Mauri Sexti archiepiscopi Moguntini de laudibus sancte crucis opus eruditione, uersu prosaque mirificum.

Impressum Phorce, anno 1503. ad Sergium papam.

Quincuplex psalterium Gallicum, Romanum, Hebraicum vetus et conciliatum cum expositione Jacobi Fabri Stapulensis.

Impressum Parisijs, anno Domini 1513. in folio.

Commentarij initiatorij in quattuor Euangelia Jacobi Fabri Stapulensis.

Impressi Basilee, per Cratandrum, anno 1523.

Clementis Alexandrini omnia que quidem extant opera Grece et Latine, nunc primum e tenebris eruta, Latinitateque donata, Gentiano Herueto Aurelio interprete.

Impressa Florentie, anno Domini 1550. et anno 1551. in folio.

Catalogus eorundem:

Liber adhortatorius aduersus gentes qui Protrepticus inscribitur.

Pedagogus in quo docet quod nam sit Cristiani hominis offitium libris tribus.

Stromatum siue commentariorum de varia multiplicique litteratura ad instituendam Cristianum philosophum libri octo.

Scriptor est antiquissimus et grauissimus qui Pantei martiris fuit discipulus et preceptor Origenis.

Beati Theodereti Cyrensis episcopi in Quattuordecim Sancti Pauli epistolas commentarius, nunc primum Latine uersus, Gentiliano Herueto Aurelio interprete.

Impressus Florentie, anno Domini 1552. in folio.

Cathena aurea super psalmos Francisco de Puteo Carthusiano auctore.

Impressum Parisijs, anno 1534. in folio.

Alphonsi de Castro Zamorensis Ordinis Minorum aduersus omnes hereses libri XIII,
In quibus recensentur omnes Hereses quarum memoria extat, que ab Apostolorum
tempore ad hoc usque seculum in Ecclesia orte sunt. Cum indice duplici.

Tituli heresum:			
	pagina		pagina
Adoratio	31.	Hore canonice	134.
Absolutio	34.	Idololatria	135.
Adam et Eua	36.	Jejunium	136.
Angelus	40.	Imago	138.
Anima	40.	Indulgentie	139.
Annus	45.	Infernus	140.
Apostoli	47.	Inimicus	141.
Aqua	47.	Iniuria	141.
Baptismus	49.	Judas	141.
Beatitudo	55.	Juditium	142.
Bellum	60.	Judex	142.
Bestia et Brutum	61.	Juramentum	143.
Calciamentum	61.	Justus	144.
Cantus	62.	Labor	144.
Character	63.	Lex	147.
Caro et corpus	64.	Libertas arbitrij	149.
Cibus	65.	Malum et malitia	153.
Circumcisio	67.	Maria virgo	154.
Cristus	67.	Martirium	156.
Concilium	78.	Matrimonium	156.
Coitus	80.	Melchisedech	157.
Confessio	82.	Mendicitas	157.
Confirmatio	84.	Meritum	158.
Contritio	85.	Miraculum	159.
Correctio	86.	Missa	160.
Creatura	86.	Monachatus	162.
Crux	87.	Mulier	163.
Decime	87.	Mundus	163.
Deus	87.	Nuditas	164.
Diabolus	87.	Nuptie	164.
Ecclesia	87.	Obedientia	166.
Elemosina	101.	Occidere	167.
Episcopus	102.	Opera	167.
Euangelium	105.	Oratio	169.
Eucharistia	105.	Ordo sacramentum	171.
Eunuchus	121.	Papa	172.
Excommunicatio	121.	Pascha	175.
Exorcismus	124.	Paupertas	176.
Fatum	125.	Peccatum	177.
Fides	126.	Penitentia	180.
Fornicatio	129.	Potestas	183.
Futurum	129.	Preceptum	183.
Gratia	130.	Predestinatio	184.
Hereticus	134.	Predicatio	185.

Propheta	187.	Subditus	200.
Purgatorium	188.	Suffragia defunctorum	201.
Regnum Dei	190.	Templum	202.
Resurrectio	190.	Timor Dei	203.
Sacerdotium	192.	Tirannus	204.
Sacramenta	195.	Verecundia	205.
Sancti	195.	Vinum	205.
Satisfactio	197.	Virginitas	206.
Scriptura	197.	Vinctio extrema	207.
Silentium	198.	Votum	208.
Simoniam	199.	Vsura	210.
Studia generalia	199.		
Judicium huius authoris Minorite sit apud doctos Vendit enim et extrudit suas merces, oblitus libri conformitatum sue professionis et heresiarche omnium maximi videlicet Francisci ordinis sui.			
<u>273</u>	Biblie veteris et noui Testamenti in lingua Bohemica, Bartholomeo Netholicky et		
<u>7012</u>	Georgio Melantrich interpretibus.		
	Impresse Prage, anno Domini 1549. in magno folio.		
<u>274</u>	Veterum quorundam breuium theologorum siue episcoporum siue presbiterorum, aut		
<u>7013</u>	sacri ordinis aliorum, qui aut tempore Apostolorum aut non multo post uixerunt.		
	Elenchus Quorum hinc nomina sequuntur:		
	Diui Ignatij Antiocheni episcopi epistole		1.
	Policarpi Smirneorum episcopi ad Philippenses epistola		27.
	Diui Dionisij Areopagite epistole		29.
	Justini martiris admonitorius liber		31.
	Sancti Maximi de caritate centurie IIII Grece et Latine		49.
	Diui Thalassij sentetiarum Hecatontades IIII		100.
	Diui Gregorij Neocesariensis episcopi in Ecclesiasten commentarius et alia.		119.
	Diui Petri Alexandrini episcopi de penitentia canon.		129.
	Gennadij patriarche et sinodi Constantinopolitani epistola		134.
	Nicephori de soluendi ligandique potestate fragmentum.		135.
	Olimpiodori in Ecclesiasten Salomonis enarratio.		136.
	Justi episcopi in Cantica Canticorum explanatio.		187.
	Diui Salonij episcopi Vienensis in parabolas Salomonis dialogi I.		216.
	Diui Martialis apostoli epistole.		239.
	Sancti Marci heremite de lege spirituali sententie Grece et Latine.		269.
	Philonis Judei antiquitatum Bibliacarum liber, nec non alia eiusdem que extant opera que se inuicem sequuntur partim Grece et Latine.		295.
	Cromatij de 8 beatudinibus et alia quedam eiusdem opuscula		440.
	Symachi episcopi apologeticum.		437.
	Diui Antonij abbatis epistole		250.
	Ecclesie orientalis ad Simachum epistola		444.
	Albini in Genesim questiones		447.
	Athenagore de mortuorum resurrectione Grece et Latine.		471.
	Aristeas de 72 interpretibus Bibliorum.		494.
	Bertrami de corpore et sanguine Domini		513.
	Lanfranci de sacramento Eucharistie.		525.

	Juliani Pomerij contra Judeos libri III.	547.
	Georgij Flori de oratione et precibus compendium.	575.
	Pantoleonis de luminibus sanctis sermo Grece et Latine.	587.
	Testamentum 12 patriarcharum filiorum Jacob	589.
	Euangelice historie ex IIII euangelistis continuata narratio ex Ammonij Alexandrini fragmentis	617.
	Rabi Samuel libellus ueri Messie parafrasis.	633.
	Diui Andree Hierosolimitani super salutationem angelicam Grece et Latine.	651.
	Impressum Basilee, apud Henricum Petri, anno 1550. in folio.	
	Ecclesiastica historia siue metropolis Alberti Crantzij Hamburgensis, in qua ostendit quomodo inde usque a Carolo Magno primum religio Cristiana in Saxoniam inuecta et propagata et consilio principum duodecim episcopi constituti sint, quorum vitam, mores, studia et facta usque ad hoc tempora describit ac simul et aliarum nationum regum et principum res gestas recenset.	
	Eiusdem confutatio legende fabulose de Benedicto papa quarto martirio coronato Hamburgi cum alijs etc. 391.	
	Catalogus Romanorum pontificum et episcoporum Saxonie.	
	Index rerum et uerborum.	
	Impressum Basilee, anno Domini 1548. per Oporinum, in folio.	
275	Joannis Baptiste Folengij Mantuani Monachi Commentarij in Psalterium summa fide,	
7014	mira luce, gratiosa breuitate, ex ipsa Hebraica ueritati confecti et absoluti.	
	Impressum Basilee, per Isingrinium, anno Domini 1549. in folio.	
276	Laurentij Justiniani Veneti Ordinis Celestini, Patriarche tandem Veneti Opera, quo-	
7015	rum catalogus sequitur:	
	Vita auctoris per Bernardum Justinianum nepotem descripta.	
	Lignum vite, habet capita XIII.	
	De disciplina et perfectione monastice conuersationis, continet capita XIII.	
	De spirituali et casto uerbi ammeque connubio, habet capita XXV.	
	Fasciculus amoris in cena Domini, habet capita XVIII.	
	De triumphali agone mediatoris Cristi, continet capita XXVIII.	
	Opusculum de interiori conflictu, habet capita XIII.	
277	Eiusdem Laurentij Justiniani operum pars secunda, quorum catalogus sequitur:	
7016	De compunctione et complanctu Cristiane perfectionis et anime reformatione ad perfectionem libri duo.	
	Sermones in sanctorum solennitatibus 38 iuxta tabulam.	
	Sermo de corpore Cristi.	
	De vita solitaria habet capita XVIII.	
	De contemptu mundi habet capita XXI.	
	De spirituali interitu anime et de resurrectione eiusdem libri II.	
	De institutione et regimine prelatorum capita XXII.	
	De obedientia continet capita XXVIII.	
	De humilitate continet capita XXIII.	
	De gradibus perfectionis continet capita XV.	
	Epistole eiusdem et aliorum.	
	Impressa sunt omnia Brixie, anno Domini 1506. in folio.	
278	Catena in Genesim ex Autoribus Ecclesiasticis tam Grecis quam Latinis connexa,	
7017	autore Aloisio Lippomano Metonensi episcopo, coadiutore Veronensi.	
	Index quadruplex uidelicet rerum memorabilium Hebrearum, Grecarumque dictio-	
	num, autoritatum postremo sacre scripture explicatum.	
	Impressum Parisijs, anno 1546. in folio magno.	

- 279 Catena in Exodum ex Auctoribus Ecclesiasticis plus minus sexaginta partim Grecis
7018 partim Latinis connexa, auctore Aloisio Lippomano Metonensi episcopo, coadiutoreque Veronensi.
Index quadruplex rerum memorabilium etc.
Impressa Parisijs, anno Domini 1550, in folio magno.
- 280 Joannis Gersonis Galli studij Parisiensis cancellarij opera in quattuor partes digesta.
7019 Impressa Basilee, anno 1518.
Prime partis tractatus qui spectant potestatem ecclesiasticam et fidem potissime sunt hec:
De laude scriptorum, qualis sit uel esse debeat Scriptor.
Monotessaron id est Vnum ex Quattuor vel de Concordia Euangelistarum.
De potestate Ecclesiastica.
Sermo pro Viagio Regis Romanorum.
De auferibilitate Pape ab ecclesia.
De modo se habendi tempore Schismatis.
Schismata quot fureunt?
De Vnitate ecclesiastica.
De Statibus ecclesiasticis.
De modo uiuendi omnium fidelium.
Sermo de signis ruine ecclesie.
Declaratio defectuum Virorum ecclesiasticorum.
De Schismate quidam tractatus.
De Schismate alius tractatus.
De concilio generali vnius obedientie in schismate concilij Constantiensis.
Decreta concilij Constantiensis.
Sermo coram Alexandro Papa in die Ascensionis.
Sermo coram Papa Benedicto Massilie.
Propositio facta coram Anglicis euntibus ad concilium Pisis.
Trilogus in materia ecclesie.
Sermo in festo Sancti Antonij nupcie facte sunt.
Tractatus de Nuptijs ecclesie.
Errores circa preceptum Non occides.
Sermo in die Purificationis Marie.
Sermo coram Concilio ambulate dum lucem habetis.
Propositio in concilio ex parte regis Fracie.
Sermo coram Commissarijs fidei De erroribus contra fidem et mores: Non occides.
Contra Assertiones magistri Joannis Parui sermo.
Que Veritates sint de necessitate salutis credende.
Determinaciones Due per concilium Constantiensem.
De protestatione circa materiam fidei contra Hereses diuersas.
De pertinatia considerationes et signa.
Questio et an liceat in causis fidei a Papa appellari ad concilium?
Contra Petrum de Luna.
De Assertionem illa Sententia Pastoris iniusta timenda et tenenda est.
De susceptione humanitatis Cristi.
Contra tertiam partem Ruissbroech De ornatu spiritualium nuptiarum.
Libellus fratris Joannis de Schonhauia qui nititur Ruissbroech tueri.
Contra illam defensionem.

Lectiones super Marcum.
 Propositiones de sensu literali sacre scripture et causis errantium.
 De communione laicorum sub Vtraque specie.
 De probitate Spirituum.
 De examinatione Doctrinarum.
 Epistola ad fratrem Oswaldum Carthasiensem.
 Epistola ad Studentes Collegij Nauarre. Alia Epistola ad eosdem.
 An monachus pro studio lectionis possit se subtrahere a diuinis.
 Epistola De studio Religiosorum.
 De libris quorundam caute legendis.
 De distinctione uerarum Visionum a falsis.
 Trilogium astrologie theologisate.
 Contra superstitiosam obseruationem Dierum presertim Innocentum.
 Contra superstitiosam cuiusdam Medici sculptentis imaginem Leonis.
 Contra obseruationem Dierum quo ad opera.
 De erroribus circa artem Magicam et Articulis reprobatis.
 Propositiones contra Assertiones fratris Matthei Grabon ordinis predicatorum.
 Cardinalis Cameracensis responsio super eodem.
 Conclusiones fratris Matthei Grabon contra quas scripsit Gerson.
 Contra Sectam flagellantium.
 Epistola de eadem secta Ad Vincentium ordinis predicatorum.
 Contra proprietarios regule Sancti Augustini.
 Secunde Partis Operum Iohannis Gersonis Tituli qua continentur precipue opuscula ad
 Mores accomodata:
 Regule morales explicantes locos communes de vitijs animi et sacramentis.
 Compendium Theologie sed non apparet Gersonis esse.
 Opusculum Tripartitum De preceptis Decalogi, confessione Arte moriendi.
 De cognitione Venialium peccatorum et mortalium.
 De Arte audiendi Confessiones.
 De Confessione mollietiei.
 De remedio contra reciduum.
 De statuto Carthusiensium qui in mortali certo confessus remittatur.
 Auisamentum pro modo confessionis in religionibus non lapsis audiendi.
 De modis excommunicationum et irregularitatum et absolutionis ab eis.
 Notabile de primis motibus et consensu.
 De absolutione confessionis Sacramentalis.
 De Absolutione defuncti Carthusiensis.
 De moderata Casuum reseruatione.
 Epistola super eodem.
 De potestate ligandi atque soluendi.
 Resolutio supra casum quodam de Irregularitate.
 De contemptu Clauium et materia excommunicationum et irregularitatum.
 De Cordis induratione.
 De Indulgentijs.
 Multarum breuium et utilium Questionum resolutiones.
 De correptione proximi.
 De paruulis ad Cristum trahendis.
 De Contractibus.

De Simonia.
 De sollicitudine ecclesiasticorum.
 De testamento condendo.
 Epistola super testamento librorum suorum.
 Epistola ad Carthusienses super acceleratione suffragiorum post obitum oblatorum.
 De Anniuersario quod sibi procurauit Lugduni in ecclesia Sancti Pauli.
 Testamentum quottidianum peregrini.
 Testamentum peregrini metricum.
 Epistola consolatoria super morte fratris.
 De preparatione ad missam et pollucione nocturna.
 De pollutione diurna.
 De celibatu ecclesiasticorum dialogus.
 Carmen contra pulchritudinem corporis.
 Contra impugnantes Ordinem Carthusiensem.
 De non esu carniū Cartusiensium.
 An liceat grauato debitis religionem intrare.
 De temperantia Prelatorum.
 Sermones XX De festiuitatibus et sanctis.
 Carmen Contra tumidum Cordis.
 Carmen de Voluntaria paupertate.
 Carmen optatiuum ut lilia crescant.
 De verbis Domini Venite ad me omnes.
 Cause propter quas uoluit dimittere cancellariam.
 Recommendatio licenciandorum in Decretis.
 Tractatus de Nobilitate.
 Epistola ad Martinum Papam nomine Regis.
 De considerationibus quas debet habere princeps.
 Dialogus Franci et Angli.
 De puella olim in Frantia equitante in armis.
 De mirabili Victoria puelle contra Anglicos.

Impressum ut supra.

281 Joannis Gersonis Operum Tertia Pars ad misticam uitam seu contemplatiuam accomo-
 7020 data, cuius tituli sunt:
 De consolatione Theologie libri 4.
 Dialogus Apologeticus.
 Carmina nonnulla.
 Iosephina id est historia Ioseph sponsi Marie.
 Sermo in Natiuitatem beate Virginis.
 Carmen de differente immunitate a peccato Cristi et matris sue.
 Centiloquium de conceptibus.
 De uita spiritali anime siue 6 lectiones.
 Centiloquium de impulsibus.
 De mistica theologia speculatiua.
 De mistica theologia practica.
 De elucidatione scolastica mystice theologie.
 Carmina de purificatione sensuum internum.
 De religionis perfectione et moderamine.
 De consilijs Euangelicis et statu perfectionis.
 De perfectione cordis.

De meditatione.
 De simplificatione, stabilitone seu mundificatione cordis.
 Carmen de simplificatione Cordis.
 De directione Cordis.
 De illuminatione cordis.
 De oculo.
 De remedijs contra pusillanimitatem.
 De tentationibus Diaboli diuersis.
 Contra professum inobedientem.
 De zelo et feruore nouitiatus.
 De exercitijs discretis deuotorum simplitiū.
 Documentum nobile de sacro altaris.
 Epistole quedam.
 De passionibus Anime.
 Carmen de somnio huius vite.
 De morte contemplationis.
 Epistole quedam.
 De mendicitate spirituali.
 Appellatio cuiusdam Peccatoris a Diuina Justitia ad eius Misericordiam.
 De oratione et suo ualore.
 Decem considerationes in orando Deum.
 Expositio super Dimitte nobis debita.
 Oratio cum peccator de peccatis suis multum est anxius.
 De canticorum originali ratione.
 De cantichordo.
 Centiloquium de canticis et solatio.
 Collectorium super Magnificat.
 Carmina super Magnificat.
 Centiloquium de meditatione Crucis.
 Carminum suorum honesta defensio.
 Anagogicum De hymno glorie.
 Epithalamium misticum Theologie et theologi.
 Super cantica canticorum.
 Alphabetum Diuini amoris.
 Expositio super VII psalmos Pentecosten.
 Donatus Moralisatus.
 Epitaphium Gersonis.
 Annotatio operum Gersonis.
 Quarta Pars Operum Joannis Gersonis Quorum nonnulla in Gallica lingua scripta, aut
 in Contionibus popularibus disseminata fuerunt lingua, ex ea tandem in Latinum
 translata sunt autem:
 Sermones ad Populum plures.
 Orationes ad Clerum et
 Tractatus quidam utilissimi.
 De Passione Domini secundum 4 Euangelistas.
 Index in Tres partes.

- 282 Opuscula quedam Joannis Fabri episcopi Wiennensis, quorum Catalogus sequitur.
7021 Impressa Lipsie, anno 1537. in folio.
- Aduersus absolutam necessitatem rerum contingentium a Martino Lutero temere assertam.
- De Sacrosancto Misse sacrificio ac de Sacerdotio none legis in Martini Luteri Caco-demonem.
- Disputatio De Precipuis rebus Orthodoxe religionis aduersus Baltasarem Pacimontanum Anabaptistam.
- De intercessionem Sanctorum Aduersus Joannem Oecolampadium.
- XC Articuli in quibus Johannes Hus et Pickhardi Vualdenses ac Joannes de Vesalia tolerabiliores Martino Lutero inueniuntur.
- Aduersus Anabaptistas sermones.
- Antilogiarum Martini Luteri liber I.
- De religione et moribus Moscouitarum.
- De origine ac tyrannide Turcarum ad regem Anglie Henricum 8. oratio.
- Cause propter quas Joannes Faber noluit, ac bona conscientia non potuit Luteri doctrinam approbare.
- Sermones XV De sacrosancto Eucharistie Sacramento apud Boemos habiti.
- Censura in Visitationem Saxoniam a Lutero et Melanctone institutam et habitam.
- Confutatio noui et ante hac inauditi erroris circa Eucharistiam.
- Joannis Fabri Episcopi Vuiennensis Sermones fructuosissimi cunctis ecclesie Catholice defensoribus ac doctrine euangelice professoribus summopere necessarii.
- Impressi Colonie, anno 1537.
- Summam earum rerum que in Sermonibus De Eucharistia et alijs Titulis continentur, ostendet index Libri uel Operis:
De Eucharistia Sermones 59	folio 1.
De Victoria contra Turcas Sermones 37	56.
De patientia Sermones 44	93.
De baptismo paruulorum contra Anabaptistas	133.
Oratio funebris de morte et laude Margarete N.	143.
Et quedam alia	
Triumphus beati Job Orthuini Gratij libri IIII.	147.
- 283 Joannis Fabri Episcopi Wiennensis Operum Pars Tertia.
7022 Impressa Colonie, anno Domini 1539. in folio.
- Quorum catalogus sequitur:
Confutatio grauissimi erroris asserentis in Sacramento Altaris post consecrationem non esse totum et integrum Cristum, sed sub spetie panis non esse nisi Corpus tantum, et sub spetie Vini non esse nisi sanguinem tantum	folio 3.
Confutatio Erroris negantis Missam esse Sacrificium aduersus misse mastiges	38.
De fide et bonis Operibus libri tres	67.
De catholicis edictis Imperatorum, Regum ac Principum liber I	113.
De admirabili Catolicis a Deo data Victoria liber I.	134.
De sacris temere neque uiolandis, neque inuulgandis contra sacrilegos libri Duo	150.
Sermones de Octo Beatitudinibus	174.
Sermo exequiarum pro mortuis	197.
Sermo de spe Victorie contra Turcas	202.

Speculum ordinis Carmelitarum mira continens qui inscribitur Liber de Institutione et peculiaribus gestis Religiosorum Carmelitarum.

Impressum Venetijs, anno 1507.

284
7023 Elucidatorium Ecclesiasticum. Ad Offitium Ecclesie pertinentia planus exponens et Quattuor libros complectens.

Primus Hymnos de tempore et sanctis per totum anni spatium adiecta explanatione declarat.

Secundus Nonnulla Cantica Ecclesiastica Antiphonas et Responsoria, Vna cum benedictionibus Calendarum Cerei Paschalis et Fontium, familiariter explanat.

Tertius Ea que ad Misse pertinent offitium, presertim prefationes et sacrum Canonem breuiter explicat.

Quartus Prosas que in sancti Altaris sacrificio ante Euangelium tam de tempore, quam Sanctis facili annotatione dilucidat.

Jodoco Clichtoueo explanatore.

Impressa Basilee, apud Frobenium, anno 1519. in folio.

Pastoris nuntij penitentie Mandata ac similitudines in quibus apparuit et locutus est Herme Discipulo Pauli Apostoli, cui etiam in principio apparuit Ecclesia in uarijs figuris.

Sunt autem Visiones Ecclesie Numero Quattuor.

Pastoris nuntij penitentie Visionum vna.

Mandata eiusdem Duodecim.

Similitudines Decem.

Impressa Argentorati, anno Domini 1522. in folio.

Ex initio libri apparet eum Rome uixisse, Grece scripsisse, cuius autem interpretis ea translatio sit quam habemus ignoratur.

In Aurelij Prudentij Clementis Cesaraugustani Hispani viri clarissimi De Miraculis Cristi hymnum ad omnes horas Jacobi Spiegel interpretatio.

Impress. Selestadij, anno 1520. in folio.

Joannis Francisci Pici Mirandulani Hymni heroici tres ad Sanctam Trinitatem, Ad Cristum et Virginem Mariam vna cum commentarijs luculentissimis.

Eiusdem sylua.

Eiusdem Staurostichon hoc est Carmen de misterijs Crucis in Germaniam delapsis.

Impressa Argentorati, anno Domini 1511. in folio.

285
7024 Joannis Caluini In omnes Diui Pauli Epistolas atque etiam in Epistolam ad Hebreos Commentaria Cum Indice Sententiarum et locorum omnium.

Eiusdem in Epistolas Canonicas Commentarij:

Vnam Petri,

Vnam Joannis,

Vnam Jacobi

Petri alteram,

Jude vnam,

Impressa Genue, Anno Domini 1551. in folio.

286
7025 Martini Lutheri Operum Tomus Primus Continens Scripta Triennij Ab eo tempore, quo primum Controuersia De Indulgentijs mota est, videlicet Ab Anno Cristi 1517. vsque Ad Annum 1520.

Impressa Wittenberge, anno 1545.

1. Decem Precepta aliquot annis ante quam Controuersia de Indulgentijs mota est Wittenberge predicata

Pag. 1.

2. Propositiones De Penitentia et Indulgentijs et quedam alie Disputationes initio cause propositae

49.

3. XII Contiones quarum aliquæ e Germanica in Latinam linguam uerse sunt:	
De Indulgentijs	58.
De Penitentia	60.
De Virtute excommunicationis	62.
De Digna preparatione cordis pro suscipiendo Sacramento	
Eucharistie	64.
De triplici iustitia	66.
Quomodo sit orandum	70.
De duplici iustitia	68. (!)
4. Epistola ad Cardinalem et Archiepiscopum Moguntinensem Albertum	92.
5. Positiones Joannis Tetzeli quibus Indulgentias defendit contra Lutherum	93.
6. Epistola Lutheri cum propositionibus de Indulgentijs ad Hieronymum episcopum Brandenburgensem.	98.
7. Alia ad Joannem Stupitium Augustiniane familie Vicarium.	99.
Alia ad Leonem X. Pontificum Romanum dedicatoria premissa resolutionibus	100.
8. Resolutiones disputationum de Virtute Indulgentiarum	102.
9. Probationes Conclusionum in Capitulo Heidelbergensi disputatorum	141.
10. Asterisci Lutheri aduersus Obeliscos Eckij	145.
11. Dialogus Syluestri Prieratis contra Luteri Conclusiones	159.
12. Responsio Luteri ad dialogum Syluestri.	170.
13. Replicæ Syluestri ad Luterum	186.
14. Epitome Responsionis Syluestri ad Luterum et Luteri epistolam	188.
15. Protestatio Luteri breuis	195.
16. Epistola Luteri ad lectorem contra Jacobum Hochstraten	196.
17. Qui iustus etiam inter bene operandum peccet contra Scolasticos.	196.
18. Instructio pro confessione peccatorum abbrevianda	199.
19. Synodi Augustinianorum De libertate Monachorum sententia	201.
Ad lectorem epistola	202.
20. Epistola Imperatoris Maximiliani ex Conuentu Augustano Ad Leonem X. pontificem Romanum 1518.	
21. Breue Leonis X. Ad Fridericum Saxonie Ducem	204.
22. Aliud ad Thomam Caietanum Cardinalem	205.
23. Epistola Academiæ Wittenbergensis ad Carolum Miltitz	206.
24. Alia eiusdem ad Leonem X. Romanum pontificem	206.
25. Acta Lutheri apud legatum Apostolicum Thomam Caietanum Augustinum	207.
26. Epistola Lutheri ad Philippum Melanctonem de dicto negotio	207.
27. Epistole Due Luteri ad Cardinalem Caietanum	215—216.
28. Appellatio Luteri prima a Caietano ad Papam	217.
29. Epistola Thome Caietani ad Fridericum Saxonie Ducem	214.
30. Responsio Friderici Saxonie Ducis ad epistolam Caietani	221.
31. Luteri epistola ad Electorem Fridericum	221.

32. Epistola Academie Wittenbergensis ad Fridericum Ducem	227.
33. Responsio Friderici Ducis ad epistolam cardinalis Raphaeli	228.
34. Noua Decretalis et ultima Leonis X. pontificis de indulgentijs	228.
35. Appellatio secunda Lutheri a Papa ad Concilium	231.

Historia anni 1519. Negotij Euangelici:

1. Breue Leonis X. ad Degenhardum Pfeffinger	233.
2. Aliud eiusdem argumenti ad Georgium Spalatinum	234.
3. Acta Luteri cum Carolo Miltitio Aldenburgi	234.
4. Epistola Luteri ad Leonem X. missa per Miltitium	235.
5. Epistola Erasmi Roterodami ad Fridericum Saxonie Ducem	237.
6. Responsio Electoris ad Erasmus	237.
7. Epistola Luteri ad fratres Ordinis minorum Luterboccenses	238.
8. Disputatio et excusatio Luteri aduersus criminationes Eccij	240.
9. Eckij positiones contra Luterum	241.
10. Disputatio Lipsica	243.
11. Sermo Luteri Lipse in arce habitus.	291.
12. Resolutiones Luterane super propositionibus suis Lipsie disputatis	294—298.
13. Epistola Luteri premissa resolutioni super positione 13	311—312.
14. Epistola Joannis Eckij ad Jacobum Hochstraten	335.
15. Philippi Melanthonis epistola de Lipsica disputatione etc.	336.
16. Excusatio Joannis Eckij etc.	338.
17. Defensio Philippi Melanctonis contra Joannem Eckium	339.
18. Emseri Epistola ad Joannem Zak De Disputatione Lipsica	342.
19. Ad Aegoceroten Emserum Martini Lutheri additio	345.
20. Ad Joannem Eckium Luteri epistola super expurgatione Ecciana	353.
21. Contra malignum Joannis Eckij Iuditium Luteri defensio	350.
22. Articuli heretici Joannis Eckij	367.
23. Canonicorum indoctorum Luteranorum Responsio ad Joannem Eckium	368.
24. Epistola Philippi Melanthonis premissa Disputationibus Luteri	371.
Disputationes Luteri ab Anno 1519. Vsque 1545.	371.
Epistola premissa Disputationibus Melanthonis	419.
Disputationes Philippi Melanthonis	420.
Loci doctrine Cristiane precipui	489.

287 Martini Luteri Operum Secundus Tomus Continens Monumenta que de multis grauissimis controuersijs ab Anno Vigesimo usque ad Vigesium septimum Annum edita sunt. Series operum ostendet plures Controuersias ab hostibus Euangelij motas, Luthero prebuisse occasionem plures errores taxandi:
7026 Initio doctrina de Justificatione patefacta que hic sepe repetitur.
Deinde accesserunt disputationes de Vsu Sacramentorum.
De potestate Ministrorum Euangelij.
De applicatione Cene Domini.
De discrimine legum diuinarum et Ceremoniarum humanarum.
De votis.

Catalogus singularum partium:

1. Epistola ad Leonem X. Romanum pontificem anno XX.	folio 1.
2. De libertate Cristiana.	3.
3. Tessaradecas consolatoria	13.
4. Epistola ad Fridericum electorem Saxonie ducem	24.
5. Confitendi ratio Luteri	25.
6. Luteri responsio ad schedulam inhibitionis	30.
7. Acta academie Louaniensis contra Luterum	34.
8. Condemnatio doctrinalis librorum Luteri per quosdam magistros nostros Louanienses et Colonienses facta	36.
9. Responsio Luteri ad articulos quos magistri nostri Louanienses et Colonienses uelut hereticos damnauerunt	39.
10. Ad Carolum V. imperatorem Luteri epistola	44.
11. Luteri oblatio seu protestatio	45.
12. Luteri epistola ad cardinalem et archiepiscopum Moguntinensem Albertum	46.
13. Cardinalis responsio.	47.
14. Epistola Luteri ad episcopum Mersburgensem Adolphum.	48.
15. Episcopi responsio	49.
16. Epistola Joannis Eckij sedis papistice nuntij	
17. Epistola Vlrichi de Hutten ad Luterum	
18. Exeplum responsionis scripte a duce Saxonie electore Friderico ad Valentinum a Deitleben	50.
19. Breue Leonis X. ad Fridericum electorem ducem Saxonie	51.
20. Appellatio Luteri a papa ad concilium	52.
21. Pictura Romane curie ex epistola quadam Vlrichi de Hutten	53.
22. Bulla Leonis X. contra errores Luteri et sequatium	54.
23. De captiuitate Babilonica, preludeum Luteri	66.
24. Aduersus execrabilem Anticristi bullam M. Luterus	93.
25. Adsertio omnium articulorum Martini Luteri per bullam Leonis X. nouissimam damnatorum	99.
26. Axiomata Desiderij Erasmi Roterodami pro causa Luteri	121.
27. Breuis commemoratio rerum Colonie gestarum etc. in causa Luteri	121.
28. Responsum Friderici ducis Saxonie datum legatis pontificijs	122.
29. Consilium cuiusdam ex animo cupientis esse consultum et Romani pontificis dignitati et Cristiane religionis tranquillitati	123.
30. Quare pontificis Romani et discipulorum eius libri a Lutero combusti sint?	125.
31. Exustionis Anticristianorum decretalium acta	129.
32. Simon Hesus	131.
33. Responsio Luteri ad librum Ambrosij Catharini cum exposita uisione Danielis 8 de Anticristo	141.
34. Epistola Luteri ad Fridericum electorem Saxonie ducem de conuentu Wormatiensi etc.	164.
35. Cesaris Caroli V. litere ad Luterum quibus uocatur ad comitia Wormatiensia	170.
36. Acta Luteri coram cesaream maiestatem in comitijs Wormatie	176.

37. Luteri epistola ad imperatorem Carolum quintum post abitionem ex conuentu Wormatie	176.
38. Alia eiusdem fere argumenti ad electores et omnes imperij ordines	177.
39. Responsio Luteri extemporaria ad articulos etc.	179.
40. Epistole due Vlrichi de Hutten ad Luterum	182.
41. Epistola Vlrichi ab Hutten ad Bilibaldum Pirkhaimerum quid actum sit cum Lutero in conuentu Wormatiensi	183.
42. Fragmentum ex inuectiua Vlrichi ab Hutten in Hieronimum Aleandrum	184.
43. Vlrichi ab Hutten inuectiua in Marinum Caractiolum oratorem Romanum	
44. Alia eiusdem in cardinales, abbates, episcopos impugnantes Luterum	185.
45. Ad Carolum quintum imperatorem Vlrichi ab Hutten epistola	190.
46. In incendium Luteranum exclamatio Vlrichi ab Hutten	193.
47. Determinatio theologicæ factionis Parisiensis super doctrina Luteri	194.
48. Philippi Melanthonis pro Luteri apologia	202.
49. Ludus Luteri a stolidi et sacrilegi Sorbona damnati	207.
50. Confutatio inepti et impij libelli Augustini Alueld pro Lutero	213.
51. Ad requisitionem archiepiscopi Magdeburgensis super re vxoria Bartho- lomei Bernhardi pastoris Kembergensis responsio	220.
52. Defensio eiusdem ad Fridericum electorem ducem Saxonie	222.
53. Luterana confutatio rationis Latomiane etc.	223.
54. De abroganda missa priuata Luteri Sententia.	257.
55. De votis monasticis Luteri iudicium etc. anno 1522.	284.
56. Epistola Luteri ad Joannem Brismanum de libello de votis	323.
57. Alia ad Wolffgangum Fabritium Capitonem	326.
58. Alia ad senatum Pragensem	328.
59. Aduersus falso nominatum ordinem episcoporum	329.
60. Epistola Luteri ad Fridericum electorem ducem Saxonie de reditu ex Pathmo ad Wittenbergenses suos	353.
61. Contra Henricum regem Anglie	355.
62. Sententia quorundam delectorum ab academia Wittenbergensi de missa priuata	373.
63. Instuctio Cristiani Bayer	375.
64. Informatio et deliberatio delectorum ab vniuersitate	377.
65. Breue Adriani VI. pontificis ad Fridericum ducem Saxonie	379.
66. Aliud eiusdem Adriani VI. ad electores principes et omnes ordines impe- rij	380.
67. Aliud ad consules et senatum Babenbergensem	382.
68. Appendix Luteri anno 1523.	384.
69. Edictum Caroli quinti imperatoris de causa Luterana	385.
70. Contra calumniatores et falsarios edicti cesarei Luterus	387.
71. De instituendis ministris ecclesie ad senatum Pragensem	391.
72. Quod ecclesia potestatem habeat iudicandi de qualibet doctrina	402.
73. De doctrinis hominum uitandis	406.
74. Refutatio quorundam sententiarum contra confirmationem doctrinarum humanarum allegantur	410.
75. Formula misse et communionis pro ecclesia Wittengergensi	412.
76. De pijs ceremonijs in cetu ecclesie seruandis	417.
77. De abominatione misse priuate quam canonem vocant	419.

78. Interpretatio papaselli per Philippum Melancthonem	425.
79. De Martini Luteri amen.	428.
80. Interpretatio monachouituli per Martinum Luterum	429.
81. Exemplum theologie et doctrine papistice	432.
82. Aduersus armatum virum Cocleum	432.
83. Duo breuia Clementis pape VII. ad Fridericum ducem Saxonie anno 1524.	444.
84. Laurentij Capegij legati Romani pontificis epistola ad Fridericum ducem	444.
85. Duo contraria et inter se pugnantia cesarea edicta cum prefatione Luteri	444.
86. Breue Clementis pape VII. ad regem Polonie	452.
87. Due episcopales bulle, prior pij, posterior papistici pontificalis cum prefatione Luteri	
88. Iuditium Luteri de Erasmo Roterodamo	456.
89. De seruo arbitrio Martini Luteri ad Desiderium Erasmum Roterodamum anno 1525.	457.
90. Epistole Nicolai Amsdorfij et Martinij Luteri de Erasmo Roterodamo	526.
91. Epistola Luteri ad Georgium ducem Saxonie	531.
92. Alia ad regem Anglorum	533.
93. Responsio Luteri ad titulum maledici scripti regis Anglie	534.
94. Disputationes aliquot Martini Luteri et Philippi Melanthoni	534.
Impressa Wittenberge, Anno Domini 1546. in folio.	
288 7027 Martini Luteri Operum Tertius Tomus Continens Enarrationes Deuteronomij, vltimorum uerborum Daudis, multorum Psalmorum pias luculentas et ualde utiles.	
Impresse Wittenberge, anno 1549. in folio.	
Catalogus singularum partium:	
1. Prefatio Martini Luteri in Vetus Testamentum.	
2. Quomodo et quo fructu libri Mose a Cristianis legendi sint.	
3. Narratio preactionis qua benedicitur populo num. 6, quibus in nostris ecclesijs pronuntiari solet post communionem.	
4. Deuteronomium ex Hebreo castigatum cum annotationibus Luteri.	
5. Enarratio ultimarum uerborum Daudis Martini Luteri, interprete Casparo Crucigero.	
6. Epistola Luteri nuncupatoria ad ducem Fridericum Saxonie electorem prefixa operationibus eiusdem in aliquot psalmos.	
7. Epistola Philippi Melanthonis ad theologie studiosos.	
8. Pie ac docte operationes Martini Luteri in psalmos XXII priores Wittenberge studiosis theologie pronunciate, anno 1519.	
Operationes Luteri in psalmum:	
1. Beatus vir	135.
2. Quare fremuerunt Gentes	143.
3. Domine quid multiplicati	154.
4. Cum inuocarem	163.
5. Verba mea auribus	175.
6. Domine ne in furore	205.
7. Domine Deus meus	213.
8. Domine Dominus noster	226.
9. Confitebor tibi Domine	240.
10. Vt quid Domine	256.
11. In te Domine confido	298.
12. Saluum me fac Domine	274.
13. Vsque quo Domine	281.
14. Dixit insipiens	284.
15. Domine quis habitabit	299.
16. Conserua me Domine	304.
17. Exaudi Domine iustitiam	314.
18. Diligam te Domine	324.
19. Celi enarrant	344.
20. Exaudiat te Dominus	356.
21. Domine in uirtute tua	362.
22. Deus meus, Deus meus	368.
Luterus ad amicum.	398.

Argumenta psalmodum omnium a Martino Lutero primum Germanice edita, postea uersa a Iusto Jona vna cum prefatione in librum psalmodum. 399.

Aliquot psalmodum publice prelectionum Enarrationes Martini Luteri ab auditoribus eius quam maxima diligentia fieri potuit excepte et a Vite Theodoro in lucem editae ac ab ipso autore recognite videlicet:

11. Quare fremuerunt Gentes	440.	51. Miserere mei Deus	503.
45. Eructauit cor meum	469.	82. Deus stetit in Sinagoga	538.
Epistola Viti Theodori dicatoria	501.	90. Domine refugium tu factus	551.

Enarrationes M. Luteri in psalmodum graduum ex eius prelectionibus collectae et editae per Vitum Theodorum:

Prefatio in psalmodum Viti Theodori	571.
Alia Luteri	573.
120. Ad Dominum cum tribularer	574.
121. Leuauit oculos meos	582.
122. Letatus sum in his que dicta	589.
123. Ad te leuauit oculos	600.
124. Nisi quia Dominus	603.
125. Qui confidunt in Domino	608.
126. In conuertendo Dominus captiuitatem	613.

289
7028 Commentaria Bibliorum, id est XXIII Canonice Veteris Testamenti librorum, et illa breuia quidem et Catholica opera Chunradi Pellicani Rubeaquis elaborata, qui et Vulgatam editionem inseruit commentarijs Sed ad Hebraicam lectionem accurata emendatam. Acceserunt etiam Commentaria in omnes Veteris Testamenti libros Ecclesiasticos.

Primus tomus complectitur expositionem quinque librorum Moysis.

Impressus Tiguri, per Frosthauerum, Anno 1536. in folio.

Secundus tomus Operum Chunradi Pellicani, In quo continentur Historia Sacra, Prophete Priores, Libri videlicet Josue, Iudicum, Ruth, Samuelis, Regum Et ex Hagiographis, Paralipomenon, Ezre, Nehemie et Hester, commentarijs Chunradi Pellicani illustrati.

Impressum Tiguri, per Frosthauerum, anno Domini 1538. in folio.

290
7029 Tertius Tomus Operum siue Commentariorum Chunradi Pellicani, In quo continentur Prophete posteriores omnes, videlicet Sermones prophetarum Maiorum, Isaie, Jeremie, Ezechielis, Danielis, et minorum Duodecim Commentarijs Chunradi Pellicani enarrati.

Impressi Tiguri, Anno 1540. in folio.

Quartus Tomus Commentariorum Chunradi Pellicani, In quo continentur Scripta reliqua, que uocant Hagiographa libri, videlicet quique Job, Psalterium, Parabole, Ecclesiastes et Cantica Salomonis Commentarijs C. Pellicani illustrati.

Impressa Tiguri, Anno Domini 1540. in folio.

291
7030 Quintus Tomus, in quo continentur omnes libri Veteris Instrumenti qui sunt extra Canonem Hebraicum, perperam Apocriphi, Rectius autem Ecclesiastici appellati, puta Tobie, Iudit, Baruch, Sapientie Ecclesiastici libri singuli, Ezre duo, Machabeorum duo cum fragmentis Danielis et Ester, Commentarijs C. Pellicani expositi.

Impressa Tiguri, Anno Domini 1538. in folio.

- Sextus Tomus Commentariorum Chunradi Pellicani In Sacrosancta Quattuor Euangelia et Apostolorum Acta, In quibus ueluti compendio selectissimo queque congesta habes, que hodie in illa cum apud priscos, tum apud neotericos Euangeliorum interpretes othodoxos extant.
 Impressa Tiguri, Anno Domini 15. (!) in folio.
- 292
 7031 In omnes Apostolicas Epistolas Pauli, Petri, Jacobi, Joannis et Jude, Chunradi Pellicani Commentarij ad collationem optimorum quorumcunque Interpretum conscripti et editi, in usum Theologie Apostolice studiosorum.
 Impressum Tiguri, Anno 1539.
- 293
 7032 Loci communes Bibliorum Constructi a Chunrado Pellicano adscriptis integris sententijs istis, que in personis, locis et dogmatibus consentiebant, uel dissentire uidebantur et Indicem Bibliorum appellauit Autor, cui proposuit Summarium, quo singillatim omnia complectitur, cum locorum Inditijs, Opus omnibus studiosis sacrarum litterarum, Contionatoribus ecclesiasticis appositione necessarium et utile.
 Impressum Tiguri, per Frosthouerum.
- 294
 7033 Esaias propheta Commentarijs explicatus Autore Joanne Brentio.
 Impressis Frankforti, Anno 1550. in folio.
- 295
 7034 In Euangelium secundum Mattheum Commentariorum libri XII, per Henricum Bullingerum.
 Impressi Tiguri, Anno 1546. in folio, per Frosthouerum.
 In Euangelium secundum Marcum Commentarij libri VI, per Henricum Bullingerum.
 Impressi Tiguri, Anno 1545. in folio, per Frosthouerum.
 In Euangelium secundum Lucam Commentarij Libri IX. per Henricum Bullingerum.
 Impressi Tiguri, Anno 15. (!) in folio.
- 296
 7035 In Euangelium secundum Joannem Commentariorum Henrici Bullingeri libri X.
 Impressi Tiguri, anno 1548. in folio.
 In Acta Apostolorum Henrici Bullingeri Commentariorum libri VI.
 Impressi Tiguri, Anno 1540. in folio.
 Joachimi Vadiani Aphorismorum libri VI De consideratione Eucharistie, De Sententijs uidelicet super hac re contrauersis, De sacramentis antiquis et nouis, deque Verbo, Symbolis et Rebus, Item de uero ueri Corporis Domini esu, De transubstantiationis dogmate et ueritate corporis Cristi humani, Preterea qualis fuerit ritus cene, veteribus, Rursus per quos, quomodo et quibus temporibus is Ceremoniarum accessione, auctus atque immutatus sit.
 Impressum Tiguri, Anno 1536.
- 297
 7036 In Epistolas Pauli XIII et VII Canonicas Commentarij Henrici Bullingeri.
 Accessit Operi Index et Duo libelli, Alter de Testamento Dei vnico et eterno, Alter uero De utraque in Cristo natura.
 Impressa Tiguri, Anno 1549. in folio.
- 298
 7037 In psalterium Commentarij Wuolffgangi Musculi.
 Impressi Basilee, per Heruagium, Anno 1551. in folio.
- 299
 7038 Opera Huldrici Zuinglij uigilantissimi Tigurine ecclesie antistitis, Partim quidem ab ipso Latine conscripta, partim uero e Vernaculo sermone in latinum translata, in quattuor Tomos digesta, Indicibus ubique adiectis.
 Primus tomus Continet iuxta Indicem etc.
 Impressa omnia Tiguri, per Frosthouerum, in folio.
- 300
 7039 Operum Huldrici Zuinglij secundus Tomus Continens pugnas, que ipsi cum Pontificijs, Anabaptistis et alijs Aduersarijs suis intercesserunt.
 Impress. Tiguri, in folio.

- 301 Operum Huldrichi Zuinglij Tertius Tomus Continens ea que in Genesim, Exodum,
7040 Esaïam et Jeremiam prophetas, partim ex ore illius excepta, partim ab illo conscripta sunt, Vna cum Psalterio Latinitate donato.
Impressa Tiguri, per Frosthauerum, in folio.
- 302 Operum Huldrichi Zuinglij Quartus Tomus Continens Annotationes in Euangelistarum et Apostolorum Scripta, aliquot ex ore eiusdem per Leonem Jude exceptas.
7041 Adiecta est epistola Pauli ad Hebreos et Joannis Apostoli epistola per Gasparem Megandrum.
Impressa Tiguri, in folio.
- 303 In primum librum Mose enarrationes Martini Luteri bona fide et diligenter collecte per
7042 suos Auditores cum prefatione Luteri.
In Genesim Enarrationum per Vitum Theodorum collectarum Secundus Tomus.
Impressa Norimberge, Anno 1550. in folio.
- 304 Missale ad notulam Dominorum Teutonicorum.
7043 Impressum Hagenoe, Anno Domini 1519. in folio.
- 305 Operum Martini Luteri Tomus Primus inscriptus Continens in lingua Germanica Sermones et enarrationes epistolarum aliquot apostolicarum.
7044 Impresse Wittenberge, Anno 1539. in folio.
- 306 Institutio totius Cristiane Religionis ex postrema Authoris recognitione, quibusdam
7045 locis auctior infinitis uero castigatione Joanne Caluino Authore.
Indices Duo Rerum insignium et locorum.
Eiusdem Catechismus Ecclesie Geneuensis hos est formula erudiendi pueros in doctrina Cristi [charta 679.]
Impressum Geneue, Anno 1550. in folio.
- 307 Annalium Boiorum libri Septem Joanne Auentino authore.
7046 Impress. Ingolstadij, Anno domini 1554. in folio.
- 308 Tomus Quartus omnium Operum Reuerendi Domini Martini Lutheri Doctoris theologie, Continens enarrationes in Ecclesiasten, Cantica canticorum, Esiam, Ezechielem, Danielelem et in prophetas minores opus insigne et uere aureum. Sequitur catalogus singulorum partium que in hoc Tomo 4-to continentur.
7047 Impressum Wittenberge, anno Domini 1552. in folio.
Annotationes in Ecclesiasten.
Enarratio in Cantica canticorum.
Explicatio prouerbiorum Salomonis Philippi Melanthonis.
Enarratio breuis in Ecclesiasten Philippi Melanthonis.
Argumentum in Cantica canticorum Philippi Melanthonis.
Scolia Lutheri in Esaïam.
Argumentum in Esaïam Philippi Melanthonis.
Argumenta in priora 4 capita Esaie Philippi Melanthonis.
Argumentum Philippi Melanthonis in Jeremiam.
Argumentum in Threnos Hieremie Philippi Melanthonis.
Argumentum Lutheri in Ezechielem.
Argumentum Lutheri copiosius in Ezechielem.
Commentarius Lutheri in Danielelem.
Commentarius Philippi Melanthonis in Danielelem.
Commentarius Lutheri in Hoseam.
Commantarius Lutheri in Joelem.
Commentarius Lutheri in Amos.

Commentarius Lutheri in Abdiam.
 Commentarius Lutheri in Jonam.
 Commentarius Lutheri in Micheam.
 Prefatio et hypothesis Lutheri in Naum.
 Annotationes Lutheri in Habacuc.
 Commentarius Lutheri in Sophoniam.
 Annotationes Lutheri in Malachiam.
 Argumentum contionum prophete Aggei.

309
 7048

Hoc opere continentur:

- Liber de passione Domini Carmine incerto Autore ad Donatum Episcopum.
 Abdie Babilonie Episcopi et Apostolorum discipuli de Historia certaminis apostolici.
 Libri X Julio Africano cuius subinde Hieronymus meminit interprete.
 Mathie Apostoli uita ex Hebraica lingua incerto interprete uersa.
 Beatorum Marci, Clementis, Cipriani et Apollinaris historie ex scrinijs et archiuis primitiue Ecclesie notariorum.
 Vita beati Martini Sabariensis, episcopi Turonensis a Sulpitio Seuero conscripta Latine.
 Joachimi Perionij liber de rebus gestis uitisque Apostolorum.
 Impressum Basilee, per Joannem Oporinum, Anno Domini 1552.
 Commentariorum Aeneae Syluij de concilio Basiliensi Libro Duo cum multis alijs antea non impressis.
 De coronatione Felicis Pape in Concilio Basiliensi. 68.
 Littere Juliani Cardinalis ad Eugenium Pontificem connate dissoluere Concilium Basiliensem. 71.
 Vita et gesta Hildebrandi Romani Pontificis dictus Gregorius 7. et miranda de alijs pontificibus Romanis uidelicet Benedicto 9., Gregorio 6., Siluestri 11., Joannis 20., Leonis 9., Alexio 11. etc. 89.
 Vita Henrici Quartti Cesaris bauari. 101.
 Professio fidei Fratrum Waldensium ad Wladislaum regem. 125.
 Responsio Waldensium contra literas Doctoris Augustini. 138.
 Wilhelmus Wicfordus aduersus Joannem Wicleph Anglum. 162.
 Articuli Joannis Wicleff damnati per concilium Constantiensem. 261.
 Articulatorum Joannis Wicleff in Concilio Constantiensi reprobationes. 279.
 De origine Wiclefitarum et condemnatione Joannis Hus et Hieronymi. 298.
 Leonhardus Aretinus contra Hipocritas libellus. 306.
 Aribonis Archiepiscopi Moguntini Sinodus. 313.
 De uocatione Boemorum ad Basiliensem Concilium. 315.
 Petitiones boemorum in concilio Basiliensi anno 1438. a charta 329.
 Ad petitiones Boemorum Responsiones a Concilio Basiliensi ordinate sed non date, a charta 331.
 Paradoxa Joannis de Wesalia damnata et examen Inquisitorum. 335.
 Condemnatio Joannis Wicleff, Joannis Hus et Hieronimi In Concilio Constantiensi. 345.
 Chronographia Ecclesie Cristiane Qua Patrum et Doctorum excellentium ordo cum omnium Heresum origine et multiplici innouatione Decretorum et rituum in Ecclesia per Imperatores, Principes, Concilia aut Pontifices Romanos a Cristi natiuitate ad nostra usque tempora ostenditur Autore Henrici Pantaleonis.
 Impr. Basilee, Anno Domini 1551.

310 Euclidis Elementorum Geometricorum libri XV cum expositione Theonis in priores
7049 XIII, a Bartholomeo Veneto Latinitate donata, Campani in omnes, et Hypsiclis Alexandrini in duos postremos. His adiecta sunt Phenomena Catoptrica et Optica, Deinde Protheoria Marini et Data, Postremum uero Opusculum de Leui et Ponderoso eiusdem autoris.

Impr. Basilee, per Joannam Heruagium, Anno 1546.

Euclidis Sex libri priores De Geometricis principijs Greci et Latini, vna cum demonstrationibus propositionum absque literarum notis ueris a proprijs et alijs quibusdam, usum earum concernentibus.

Algebre porro Regule propter numerorum exempla passim propositionibus, adiecta his libris premissae sunt eademque demonstrate. Autore Joanne Scheubelio professore Tubingensi.

Impress. Basilee, per Joannem Heruagium, Anno Domini 1550.

311 Laonici Chalcondile Atheniensis De Origine et rebus gestis Turcorum libri X e Greco
7050 in Latinum conuersi, Conrado Clausero Tigurino interprete. Anno 1544.

Adiecti Theodori Gaze et aliorum quoque eiusdem argumenti De rebus Turcorum aduersus Cristianos et Cristianorum contra illos hactenus ad nostra usque tempora gestis diuersa Opuscula, Juxta Catalogum sequentem:

Theodori Gaze de origine Turcorum Epistola I a charta 181.

Baptiste Egnatij de Origine Turcorum liber I 183.

Nicolai Euboici Saguntini Episcopi de Origine et rebus gestis Turcorum liber I, 186.

Joannis Rami de rebus a Turcis gestis et eorundem origine libri II. 191.

Andree a Lacuna Secobiensis de origine regum Turcorum liber I. 217.

Wolffgangi Drechsleri de Turcorum et Saracenorum origine et rebus gestis liber I. 220.

Petri Pecondini Pratensis de uita Tamerlanis liber I. 235.

P. Callimachi Experientis de clade Varnensi libri II. 299.

Leonis Chiensis Mitilenei Episcopi De capta Constantinapoli liber I. 313.

Isidori cardinalis Ruteni De capta Constantinapoli. 327.

Incerti autoris De capta Chalcide siue Nigroponto. 330.

Marci Antonii Sabellici de clade Sontiacae liber I. 332.

Coriolani Cepionis de rebus Petri Mocenici Imp. Veneti contra Turcas gestis libri III. 341.

Guilelmi Canoersin De oppugnatis a Turca Constantinapoli Nigroponto, Rhodo ex commentarijs Braitenbachij liber I. 369.

Eiusdem de captione Hidrantis urbis. 381.

Marini Barleti de Scodrensi urbe a Turca expugnata libri III. 382.

Henrici Penie de gestis Sophi contra Turcas epistola. 441.

Jacobi Fontani Brugensis de bello Rhodio libri III. 444.

Melchioris Soiteri a Vinda de bello Pannonico libri II. 502.

Aloisij Armerij De Guleta et Tuneto expugnatis liber. 532.

Joannis Etrobij De Tunicee urbis et Gulete expugnatione liber I. 547.

Joannis Crispi Aegei maris Ducis De Naxo insula a Turca expugnata epistola. 590.

Nicolai Villagagnoni de expeditione ad Argieram liber I. 595.

Joannis Martini Stelle de Turcarum in Hungaria anno 1543. et 44 gestis epistola. 604.

Eiusdem de Alba Regali a Turcis expugnata epistola. 614.

- Item De Altenburgi siue Owar munitione. 621.
 Item De munitione Vrbis Wienne. 664.
 Joannis Cristophori Caluetti Stelle De expugnato Aphrodisio. 628.
 Impressum Basilee, per Ludouicum Lutium Stellum, Anno Domini 1556.
 Joannis Tzetze Variarum Historiarum liber Versibus politicis ab eodem conscriptus et
 Pauli Lacisij Veronensis opera ad uerbum Latine conuersus.
 Impressum Basilee, per Joannem Oporinum, Anno Domini 1546.
 312 Joannis Cuspiniani De Consulibus Romanorum Commentarij.
 7051A Prefertur his Commentarijs Sexti Ruffi V. Consularis rerum gestarum Pontificum Ro-
 manorum, deque accessione Imperij Epitome cum Scolijs eiusdem Cuspiniani.
 Magni Aurelij Cassiodori Senatoris Chronicon siue de Consulibus Romanis libellus
 passim Cuspiniani commentarijs insertus.

AVSTRIA

- Joannis Cuspiniani cum omnibus eiusdem Marchionibus, Ducibus, Archiducibus ac
 rebus preclare ad hec usque tempora ab eisdem gestis.
 Eiusdem Oratio protreptica De bello Turcis inferendo, Item de interitu Ludouici Regis
 Vngarie Deque Dotibus Regni Vngarie.
 Accessit Chronicon Magistri Alberti Argentinensis, Incipiens a Rudolpho primo Habs-
 burgensi usque ad sua tempora.
 Impressa omnia Basilee, Anno Domini 1553. per Oporinum et Heruagium.
 Regum, Consulum, Dictatorum ac Censorum Romanorum Fasti vna cum Triumphis
 Actis a Romulo Rege usque ad Tiberium Cesarem Carolo Sigonio auctore.
 Eiusdem de Nominibus Romanorum liber.
 Kalendarium uetus Romanum e marmore descriptum et Pauli Manutii de ueterum die-
 rum ordine opinio, eiusdemque interpretatio literarum, que in Calendario non ita
 faciles ad intellegendum uidebantur.
 Impressum Venetijs, per Paulum Manutii Aldi filium, anno 1555.
 313 Commentariorum Reipublice Romane illius, in exterijs prouincijs belli (...?) quisite,
 7051B constitute Libri Duodecim. In quibus Limitum omnium (...?) Magistratus Munera
 Deest tam militaria quam ciuilia (...?) vniuersa. Legiones (...?) Autore Wolfgang.
 Das Buch N° 313 Got Doctor Latz wollen emendirn und anderss drugkhen. Dorumb ich das
 hab weg geben. (Textus Germanicus loco eraso legitur.)
 314 Gothorum Sueonumque Historia Autore Joanne Magno Gotho Archiepiscopo Vpsa-
 7052 lensi.
 Impressum Rome, apud Joannem Mariam, Anno Domini 1554. Vide librum No. 329.
 315 Martini Cromeri de Origine et Rebus gestis Polonorum libri Triginta. Adiecta est in fine
 7053 eiusdem Autoris Funeris Oratio Sigismundi Regis Vitam compendiose complexa.
 Impressum Basilee, per Joannem Oporinum, anno Domini 1555.
 Rerum Moscouiticarum Commentarij Sygismundi liberi Baronis in Herberstain etc.
 Continentes sequentia:
 Item Russie et que nunc eius Metropolis est Moscouie descriptio.
 De Religione quoque uaria inserta sunt et que nostra cum religione non conueniunt.
 Item Cronographiam (?) denique totius Imperij Moscici et Vicinorum quorundam
 mentionem, quis denique excipiendi et tractandi Oratores disseritur.
 Itineraria quoque Duo in Moscouiam sunt adiuncta.
 Cum indice.
 Impress. Basilee, Anno Domini 1551. per Joannem Oporinum.

- 316 Santis Pagnini Lucensis Isagoge ad Sacras litteras liber Vnicus.
7054 Eiusdem Isagoge ad mysticos Sacre scripture sensus libri XVIII.
Impress. Colonie, Anno Domini 1540.
- 317 Antonini Archiepiscopi Florentini Ordinis Predicatorum Hystoriarum siue Chronico-
7055 rum opus Tribus Tomis discretorum.
Excusum Lugduni, anno Domini 1517.
Quorum Prima Pars usque ad Constatinum Imperatorem et Syluestrum papam, se-
cunda usque ad tempora Henrici VI. Imperatoris et Innocentij IIII. Pape, tertia
exinde usque ad sua tempora et quoad uixerit. Sunt autem totius Operis Tituli XXI-
III, qui rursus per capita diuiduntur, quorum perioche sunt iste.
- Tituli primi tomi:
1. De prima et secunda mundi etate.
 2. De tertia etate mundi.
 3. De quartta etati mundi.
 4. De quintta etate mundi.
 5. De sexta etate mundi.
 6. De ecclesia militante.
 7. De quibusdam imperatoribus Romanis et nonnullis pontificibus et sactis.
 8. De persecutioni Diocletiani et Maximiani contra ecclesiam.
- Tituli secundi tomi:
9. De Constantino Magno imperatori et alijs.
 10. De doctoribus et claris uiris illius etatis.
 11. De XI pontificibus, Bonifatio etc. et de regno Persarum, Gothorum, Huno-
rum, Longobardorum et Francorum.
 12. De Joanne papa primo et alijs.
 13. De XXII summis pontificibus et imperatoribus et sanctis.
 14. De summis pontificibus et imperatoribus.
 15. De religiosis et anachoritis.
 16. De XXXX summis pontificibus et de regibus et imperatoribus.
 17. De summis pontificibus et imperatoribus per annos C. et de quibusdam sanctis
et bellis plerisque.
- 318 Antonini Archiepiscopi Tomus Tertius Historiarum siue Chronicorum.
7056
- Tituli tertii tomi:
18. De religiosis quibusdam et de scriptis eorum.
 19. De summis pontificibus et imperatoribus et alijs rebus gestis ab anno 1218.
vsque ad annum 1260.
 20. De summis pontificibus et imperatoribus et bellis Caroli contra hostes ecclesie
ab anno 1265. vsque 1305.
 21. De summis pontificibus et imperatoribus et rerum uarijs mutationibus.
 22. De summis pontificibus et imperatoribus et scismatibus et bellis diuersis.
 23. De ordinibus mendicantibus ac initijs eorum et primo de predicatorum institu-
tione.
 24. De institutione ordinis minorum per Franciscum ac eius gestis et fratrum suo-
rum.
- Dictonarium trilingue in quo scilicet Latinis uocabulis in ordinem alphabeticum diges-
tis respondent Greca et Hebraica, Hebraicis adiecta sunt magistralia et Chaldaica,
Opere et labore Sebastiani Munsteri congestum.
Impress. Basilee, Anno 1530, per Henricum Petrum.

- 319 Explicationes Euangeliorum et Epistolarum que Dominicis diebus more usitato pro-
7057 poni in Ecclesia populo solent, in Tabulas redactae Autore Joanne Spangenberg
 Comitatus Mansfeldensis superintendente. Addite sunt et Euangeliorum de Sanctis
 Tabule eodem autore.
 Locorum Veteris et Noui Testamenti communium Tabule per Joannem Ruthenum.
 Impress. Basilee, per Joannem Oporinum, Anno 1555.
- 320 Hieronimi Cardani Mediolanensis medici De Rorum Varietate libri XVII.
7058 Impress. Basilee, per Henricum Petrum, Anno 1557.
- 321 Claudij Aeliani Prenestini Pontificis et Sophiste Qui Rome sub impratore Antonino
7059 Pio uixit, Meliglossus aut Melitphongus ab orationis suauitate cognominatus Opera
 que extant omnia Grece Latineque e regione, cura et opera Conradi Gesneri Tiguri-
 nini.
 De Animalium natura libri XVII Petro Gillio gallo et Conrado Gesnero heluetio in-
 terpretibus recogniti et tertia fere parte aucti ad Grecos et manu scriptos libros.
 Varie Historie libri XIII Justo Vulteio Vueterano interprete recogniti.
 De militaribus ordinibus instituendis more Grecorum liber I a Francisco Robertello
 Vtinensi in Latinum sermonem uersus et picturis ab eodemque plurimis illustrata.
 Adiecta est etiam Theodori Gaze translatio.
 Epistole rusticane Sebastiano Guldenbeckio Tigurino interprete.
 Impress. Tiguri, apud Gesneros fratres, Anno 1556.
- 322 Alphonsi a Castro Zamorensis ordinis minorum aduersus omnes hereses libri XIII.
7060 Opus nunc postremo a Autore recognitum et auctum.
 Impress. Antuerpie, per Joannem Steelsium, Anno 1556.
- 323 Hereseologia hoc est Opus ueterum tam Grecorum quam Latinorum theologorum per
7061 quos omnes que per catholicam Cristi ecclesiam grassate sunt Heresis confutantur, et
 summa omnia theologie capita questionisque de Trinitate, Prouidentia Dei, Creati-
 one mundi, Angelis, Peccato, Demonibus, Generatione uerbi, Cristi duabus naturis
 humana et diuina, Libero arbitrio, Sacramentis, et Mundi consummatione et Judi-
 cio extremo et reliqui questiones, quos tota theologia tractat loci explicantur.

Authorum uero nomina hec sunt:

L. Celiu Lactantius	Idatius Clarus
Theophilus Alexandrinus	Prosper Aquitanicus
Faustus episcopus	Rusticus diaconus
Beatus Fulgentius	Proclus episcopus Constantinopolitanus
Vincentius Lirinensis	Gelasius episcopus Romanus
Antoninus episcopus	Vigilius
Marius Victorinus	Thimotheus episcopus
Cerealis episcopus Africanus	Ioannes episcopus Romanus
Agnellus episcopus	Gennadius scolarius episcopus Con- stantinopolitanus.

Impressum Basilee, per Henricum Petreium, anno 1556.

- 324 In psalterium Davidis, Joannis Baptiste Folengij Mantuani, monachi Cassinatis com-
7062 mentarij.
 Impress. Basilee, per Michaelum Isingrinium.

- 325
7063 Dominici Marij Nigri Veneti Geographie Commentariorum libri XI quibus non solum Orbis totius habitabilis loca, Regiones, Prouincie, Vrbes, Montes, Insule, Maria, Flumina et cetera Vt nostro tempore sunt sita et denominata, uerum etiam omnium fere populorum et uariarum Gentium mores a ritus, tam sacri quam prophani exacte describuntur Ita ut et Strabone utilior nostris temporibus. Autor hic Doctorum quorundam iudicio merito habeatur.
- Vna cum Laurentij Coruini Nouoforensis Geographia Et Strabonis Epitome per Diuum Hieronimum gemuseum translata, quam adiecimus Vt quo cum Marium hunc lector conferat habeat.
- Impress. Basilee, per Henricum Petri, 1557.
- 326
7064 Opera omnia Joannis Pici Mirandule Concordieque Comititis, sunt autem hec que ab hoc Autore scripta sunt:
- Heptaplus, de Dei creatoris sex dierum opere Geneseos.
- Conclusiones nongente Rome publice propositae, precipuos theologie locos et pleaque in quibus philosophorum omnis labor et studium cernitur continentes.
- Apologia aduersus eos qui aliquot propositiones Theologicas carpebant.
- De Ente et Vno opus in quo plurimi loci Mose, in Platone et Aristotele explicantur.
- De Hominis dignitate.
- Ad Cristiane Vite institutionem regule siue precepta quibus homo possit uincere mundum et tentationes.
- In psalmum Conserua me Domine, qui est XV Commentarius.
- De Cristi Regno et vnitae huius mundi.
- Epistolarum liber.
- De Astrologia Disputationum libri XII.
- Elegie aliquot.
- In Platonis Conuiuium libri III Italice scripti.
- Item Cabala Joannis Reuchlini, ad intelligenda loca quedam Pici magno usui futura lectori.
- Impress. Basilee.
- 327
7065 Ioannis Zonare Monachi, qui olim Byzantij magnus Drungarius Excubia seu Bigle et Protosecretarius fuit Compendium Historiarum in Tres Tomos distinctum. Quorum Primus agit De Rebus Judaicis ab exordio mundi usque ad Hierosolimitanum excidium, Secundus Historiam Romanam ab Vrbe condita usque ad Constantinum Magnum breuiter complectitur, Tertius Imperatorum res gestas a Constantino Magno usque ad Alexium Comnenum tractat, Hieronimo Wolfio interprete.
- Impressum Basilee, per Joannem Oporinum, Anno Domini 1557. In magno folio.
- Nicete Acominati Choniatae, magni Logothete Secretorum, Inspectoris et Iudicis Veli, Prefecti sacri cubiculi LXXXVI Annorum Historia, videlicet ab Anno restitute salutis circiter 1117. in quo Zonaras definit, usque ad Annum 1203. Libris XIX descripta, incipiendo a Joanne Comneno, Alexij filio Vsque ad Initia Imperij Balduini et Henrici fratrum Flandrie comitum.
- Impressum Basilee, per Joannem Oporinum, Anno Domini 1557. In magno folio. Suntque hi duo Autores simul colligati.
- 328
7066 Joannis Sleidani De Statu Religionis et Reipublice Carolo Quinto Cesare Commentariorum Libri Viginti Quinque.
- Impress. Argentorati, per Rihelios fratres, Anno Domini 1556.

- 329 7067 *Historia De Gentibus Septentrionalibus earumque diuersis Statibus, Conditionibus, Moribus, Ritibus, Superstitionibus, Disciplinis, Exercitijs, Regimine, Victu, Bellis, Structuris, Instrumentis ac Mineris, metallicis et rebus mirabilibus, nec non vniuersis pene animalibus in Septentrione degentibus, eorumque natura, Autore Olao Magno Gotho Archiepiscopo Vpsalensi, Suetie et Gothie primate.*
 Impress. Rome, Anno Domini 1555. Vide librum No. 314.
- Herodoti Halicarnasei Historiographi Libri Nouem Musarum nominibus inscripti, Interprete Laurentio Valla. Adiecta sunt aliquot folia a Conrado Heresbachio, que forte in Primo libro a Laurentio uitio Exemplaris pretermisita sunt, Item de Genere et Vita Homeri libellus a Heresbachio conuersus.*
 Impress. Colonie, 1537.
- Annonij Monachi Benedictini quorundamque aliorum eiusdem professionis De Regum procerumque Francorum origine gestisque usque ad Philippum Libri Quinque.*
 Impress. Parisijs, Anno 1514.
- 330 7068 *Marggraf Albrechten fernere Schrifftten Wider die Bischoffe Würtzburgk vnd Brandenburg, auch Stadt Nurenberg, ittem Wilhalm von Grimdtpachs Klagschrifft Wider die Bischoffe von Bamberg vnd Würtzburg auch Nurenberg.*
 Gedruct in 1555-sten Jar.
Der Bischoff von Bamberg vnd Würtzburg auch Stadt Nurenberg summarischer gegenbericht vnd Verantwurtung auff Marggraffen Albrechten legten, gros vnd Erber Leichtferttig Schmachbuech.
 Gedruct in 1556 -sten Jar.
- 331 7069 *Biblia vrtiusque testamenti cum duplici translatione Vetere scilicet et noua, nec non cum annotationibus Vatabli et Bertini et Sanctis pagnini. Tomus primus noua autem uersio per Vetus testamentum est Sanctis Pagnini, In Apocriphis uero sequutus Baduellus Complutensem editionem.*
 Impress. Geneue, per Robertum Stephanum, Anno 1557. in folio magno.
- 332 7070 *Veteris Testamenti Tomus Secundus*
 per Robertum Stephanum in magno folio.
- 333 7071 *Nouum Testamentum secundum Veterem translationem, nunc denuo a Theodero Beza uersum cum eiusdem annotationibus. Tomus Tertius.*
 Impress. per Robertum Stephanum, Anno Domini 1556. in folio maiori.
- 334 7072 *Concordantie Bibliorum utriusque Testamenti Veteris et Noui noue et integre.*
 Impress. per Robertum Stephanum, Anno 1555. in magno folio.
Ad has Concordantias pertinet Biblia illa in Octauo
 per Robertum Stephanum Anno Domini 1555. impressa No. 101.
- 335 7073 *Tomus Quintus omnium Operum Martini Luteri, secundum Catalogum sequentem:*
Annotationes in aliquot capita Matthei.
Commentarius super Magnificat, Canticum Marie Virginis.
Prefatio Methodica totius scripture in Epistolam ad Romanos.
Exegesis in septimum Caput prime epistole ad Corinthios.
Sermo de Matrimonio habitus Wittenberge anno 1522.
Duorum Thematum de Matrimonio analytica, quorum primum est parentes non habere ius cogendi liberos ad matrimonium, Alterum non licet liberis sine parentum consensu contrahere matrimonium.
Homilie seu enarratio in Decimum Quintum Caput prioris epistole Pauli ad Corinthios de resurrectione mortuorum.
Enarratio in Decimum septimum caput Joannis Euangeliste.

Commentarius primus in epistolam Pauli ad Galatas editus Anno 1521.
 Enarrationes in duas epistolas Sancti Petri et Jude Vnam.
 Commentarius in prophetam Zachariam Martini Luteri.
 Enarratio Philippi Melanthonis in prophetam Zachariam.
 De bonis operibus libellus.
 Catechismus maior.
 Catechismus minor.

Impress. Wittenberge, per Joannem Lufft, 1554. in folio.

336 Tomus Sextus omnium Operum Martini Lutheri continens enarrationes in primum lib-
7074 rum Mose fontem librorum propheticorum et apostolicorum.

Impress. Wittenberge, per Joannem Lufft, Anno 1556. in folio.

337 Tomus Septimus omnium Operum Martini Lutheri continens infrascripta:

7075 Enarrationes in Quintum, Sextum et Septimum Capita Mathei.

Enarratio Orationes Dominice Anno 1520.

99.

Enchiridion piarum precationum. Brevis expositio Decalogi.

119.

Explicatio symboli. Brevis expositio Orationis Dominice.

Siplex orandi modus. Tria symbola Criastiane fidei.

Note uere Ecclesie. Precatio contra Turcam.

Libellus de Jesu Cristo uero Iudeo et semine Abrahe, Anno 1523.

De Iudeis et eorum mendatiis. Epistola contra Sabatarios.

De Missa Priuata et Vnctione Sacerdotum.

Conciuncule quedam cuidam amico prescripte.

Sermones aliquot Latinitati donati Anno 1526.

In Euangelium de diuite epulone et Lazaro mendico.

De excidio Hierosolime Luce XIX.

Sermo quid Cristiano prestandum sit.

Sermo de tollendis abusibus ecclesie. De rebus medijs et simulachris.

De simulachris et Ciborum delectu. Sermo de fide.

Sermo in Euangelium Joannis X: Ego sum pastor bonus.

Sermo in Euangelium Marci VIII: De septem panibus.

De robore et incremento fidei ex tertio Capite ad Epheseos.

De X. leprosis Luce XVII. In Psalmum X. brevis enarratio.

Sermo de summa Cristiane uite. I. Timotheus I.

Sermo consolationis super aduentu Cristi et signis summam diem precessuris Luce

XXI. Sermo de oue perdita Luce XV.

Sermo de Sacramento Eucharistie. Homilie de Baptismo.

Defensio uerborum Cene Dominice: Accipite comedite hoc est corpus meum.

De Vsura taxanda commonefactio.

418.

Adversus Papatum Rome a Sathana fundatum.

Farrago Epistolarum.

Enarratiuncula psalmi XXXVI. pro sedanda iracundia in aduersitatibus ab impijs
 hominibus illatis.

Commentarius in psalmum 118.: Confitemini Domino.

Supputatio annorum mundi.

555.

Impress. Wittenberge, Anno 1557. per Thomam Klug, in folio.

- 338 Conradi Gesneri Historie animalium Liber Tertius, qui est de Avium natura cum In-
7076 dice.
 Impress. Tiguri Anno 1555. per Frosthauerum in folio.
 Eiusdem historie Animalium Liber Secundus de Quadrupedibus ouiparis.
 Impress. Tiguri per Frosthauerum Anno 1554. in folio.
 Eiusdem Appendix historie quadrupedum uiuiparorum et ouiparorum.
 Impressum Tiguri, per Frosthauerum, Anno 1554. in folio.
- 339 Nicephori Calisti Xantopuli Ecclesiastici historie libri XVIII.
7077 Impress. Basilee, per Oporinum et Heruagium, Anno 1555, In magno folio. Editus autem pri-
 mum Anno 1553.
- 340 De uero uerbi dei Sacramentorum et Ecclesie ministerio libri II.
7078 De adulterinis Sacramentis Libri II.
 De adulterato baptismi Sacramento, deque sanctorum deorum usu et consecrationis
 liber I.
 De adulterata Cena Domini et de tremenda sacra misse misterijs Libri VI.
 De theatrica Misce saltatione Cento ex ueteribus poetis Latinis consarcina. Autore Pet-
 ro Vireto.
 Impress. per Robertum Stephanum, Anno 1553. in folio.
 Eiusdem De Origine, continuatione, usu, autoritate atque prestantia ministerij uerbi
 dei et Sacramentorum et de controuersijs ea de re in Cristiano orbe hoc presertim se-
 culo excitatis, ac de earum componendarum ratione.
 Impress. per Robertum Stephanum, Anno 1554. in folio.
- 341 Von warer wesentlicher vnd pleibender Gegenwertigkeit des leibs vnd bluts Cristi nach
7079 beschener consecration, vnd derselben anbetung im hochwirdigsten heiligsten Sac-
 rament des altars, vnd von der Communion vnder Eyner gestalt, wider yetziger Zeit
 entstandene vnd weith verpraite Ketzereien vnd secten, durch Joannem Gropperum
 archidiacon Zw Kollen.
 Impress. Colonie, apud Gasparum Gennep, Anno 1556. in folio.
- 342 Euangelium secundum Joannem Centum Quinquaginta Quattuor homilijs explicatum
7080 per Joannem Brentium.
 Impress. Frankofurti, per Petrum Brubach, Anno 1554. in folio.
- 343 Esaias propheta commentarijs explicatus Autore Joanne Brentio.
7081 Impress. Francofurti, per Petrum Brubach, Anno 1555. in folio.
- 344 In Esaiam prophetam Commentarijs editi per Vuolffgangum Dusanum.
7082 Impress. Basilee, per Heruagium, Anno 1557. in folio.
- 345 In Isaiam prophetam Commentarij Joannis Caluini ad Eduardum VI. Anglie regem.
7083 Impress. Geneue, per Joannem Crispinum, Anno 1551. in folio.
 Contiones Centum in Apocalipsim Autore Heinricho Bullingero.
 Impress. Basilee, per Joannem Oporinum, Anno 1557. in folio.
- 346 Harmonia ex tribus Euangelistis composita Mattheo, Marco et Luca adiuncto seorsum
7084 Joanne, quod pauca cum alijs communia habeat, cum Joannis Caluini commenta-
 rijs.
 Impress. per Robertum Stephanum, Anno 1555.
 In librum Psalmorum Joannis Caluini Commentarius.
 Impress. per Robertum Stephanum, Anno Domini 1557. in magno folio.

- 347
7085 C. Plinij Cecilij Secundi Nouocomensis quem et juniorem uocant Epistolarum libri X, Vna cum eiusdem Panegyrica Oratione Traiano imperatori dicta cum Commentarijs Ioannis Marie Catanei.
Eiusdem de Viris in re militari et administranda Republica illustribus liber, Conradi Lycostenis enarrationibus illustratus.
Impres. Basilee, per Frobenium, Anno 1552. in folio.
- 348
7086 Gulielmi Rondeletij De piscibus marinis liber XVIII, in quibus uere piscium effigies expresse sunt.
Impres. Lugduni, apud Matthiam Bonhomme, Anno 1554. in folio.
Eiusdem vniuerse aquatiliu historie pars altera cum ueris ipsorum imaginibus.
Impres. Lugduni, apud Matthiam Bonhomme, Anno 1555. in folio.
- 349
7087 Georgij Agricole De re metallica libri XII, Quibus Offitia Instrumenta, Machine, ac omnia denique ad metallicam spectantia describuntur et per effigies suis locis insertas, adiunctis Latinis, Germanicisque apellationibus ob oculos ponuntur.
Eiusdem De animalibus subterraneis Liber ab Autore recognitus Cum Indicibus diuersis.
Impres. Basilee, per Frobenium, anno 1556. in folio.
Eiusdem de re metallica Libri XII in lingua Germanica per Philippum Bechium.
Impres. Basilee, Anno 1557. per Frobenium, in folio.
- 350
7088 In omnes Marci Tullij Ciceronis Orationes, quod quidem extant doctissimorum Virorum enarrationes, In vnum ueluti corpus collecte ac partim etiam antea, partim nunc primum in lucem edite.
Catalogum uero singulorum a prefatione reperiens.
Impres. Basilee, per Oporinum, Anno 1553. in duobus Tomis, Nomina Commentatorum propter pluralitatem adscribi non potuerunt.
- 351
7089 Joannis Ludouici Vivis Valentini Opera in duos distincta Tomos, quibus omnes ipsius lucubrationes quotquot unquam in lucem editas uoluit complectuntur, preter Commentarios in Augustinum de Ciuitate Dei seorsim impressos.

Contenta in primo Tomo sunt sequentia:

De ratione studij puerilis.	Isocratis Nicocles.
Exercitatio lingue Latine.	De corruptis artibus tomi III.
De conscribendis epistolis.	De explanatione cuiusque essentie
De ratione dicendi libri III.	liber I.
De consultatione.	De censura ueri.
Declamationes VII.	De instrumento probabilitatis liber I.
Pompeius fugiens.	De disputatione liber I.
Fabula de homine.	Interpretatio allegorica in Bucolica
Liber in pseudodialecticos.	Virgilij.
Prelectiones IIII in uaria.	Prefatio in Georgica Virgilij.
Aedes legum.	In Suetonium quedam.
Isocratis oratio arepagitica.	

Catalogus librorum Joannis Ludouici Vivis in Secundo Tomo contentorum:

De initijs, sectis et laudibus philosophie liber I.	Somnium siue prelectio in somnium
Anima senis siue prelectio in librum	Scipionis Ciceronis.
Ciceronis de Senectute	Vigilia ad somnium Scipionis.
	Introductio ad sapientiam.

Satellitium animi uel simbola.
 Genetliacon Jesu Cristi.
 De tempore quo natus est Cristus.
 Veritas fucata seu in triumphum Cristi
 prefatio.
 Jesu Cristi triumphus.
 Clipei Cristi descriptio.
 Virginis deipare ouatio.
 In 7 psalmum penitentia meditata.
 De passione Cristi meditatio.
 Excitationes animi in deum.
 Commentarius in orationem domini.
 De sudore Jesu Cristi sacrum diurnum.

De ueritate fidei Cristiane libri V.
 De anima et uita libri III.
 De offitio mariti liber vnus.
 De institutione femine Cristiane.
 De concordia et discordia.
 De pacificatione liber vnus.
 De conditione uite Cristianorum sub
 Turca.
 De subuentione pauperum.
 De communione rerum ad Germanos
 inferiores.
 Epistole uarie.

Omnia cum indice.

Impress. Basilee, per Episcopium, Anno 1555. in folio.

352
7090 Georgen Fursten Zw Anhalt etc. Thumprobst Zw Magdeburg vnd Meyssen Predigen
 vnd andere schrifftten zusammen zogen.

Impress. Wittenberg, durch Hans Krafft, Anno 1555.

353
 ist Harmonia ex tribus Euangelistis composita Matheo, Marco et Luca, Adiuncto seor-
 nitt sum Ioanne, quod pauca cum alijs communia habeat, cum Joannis Caluini Com-
 da mentarijs.

Impress. Geneue, Anno 1555. per Robertum Steffanum.

In librum Psalmorum Joannis Caluini Commentarius.

Impress. Geneue, Anno Domini 1557. per Robertum Stephanum.

354
 Deest Heinrici Bullingeri Conciones Centum in Apocalipsim Joannis Euangeliste.

Impress. Basilee, anno Domini 1557. per Oporinum.

Joannis Caluini commentarij in Isaiam prophetam.

Impress. Geneue, per Joannem Crispini, Anno Domini 1551.

355
7091 Kayser Hainrychs des Vierdten, Hertzogen Zw Francken vnd am Rheyn etc. funfftzig
 Jarige Historia, Von seynem leben vnd thaaten was sich bey seinen Zeytth Zuget-
 ragh, was schwarzen widerstandts Er auch von etlichen Bapsten vnd wider In erwelt-
 ten Konigen erlitten hot, Durch Johann Stumpff beschriben.

Impress. Anno 1556. In Zürich.

Ferdinandi Cortesij von dem Newem Hispanien, Szo Im meer gegen Nidergang Im
 1520 vnd 1524, Auch von andern landschafftten Indie von dem 1536 bis auff das
 1542 Jar erfunden worden, Vnd von Xisto Betuleio vnd Andrea Diethero ver-
 deutzscht.

Impress. Augspurg, Im 1550-ten Jar.

Handel Buech, Darin angezeigt wirdt, welcher gestalt in den fürnemsten Hendel Sted-
 ten Europe, allerley wahren anfencklich kaufft, Dieselben wider mit nutz verkaufft,
 Wie die Wexel gemacht, Pfund, Ellen vnd Muntz vberall verglichen, Vnd Zw wel-
 cher Zeit die Mergkten gewonlich gehalten werden, Durch Lorentz Meder von
 Marnburg

Impress. Nürnberg, 1558.

Zwifach Buech haltten, sampt seinem Giornal Durch Wolffgang Schweyker von Nürnberg.

Zwyfacher Giornal bezaichent mit dem †

Vndterricht vnd erklerung des Haupt Buechs.

Zwyfach hauptbuech bezaichent mit wie hernach †

Impress. Nürnberg. Anno 1548. per Petreium.

Gesprech Zierlichs schreyben Durch Johann Newdorffer Zw Nürnberg. 1549.

Petri Montij Exercitiorum atque Artis militaris collectanea in Tres libros distincta.

Impress. Mediolani, Anno domini 1508.

356
7092

1. Ordnung vnd Artikel der Landtgericht des Hertzogthumbs OsterReich vnder der Ens, durch Khayser Maximilian auffgericht Anno domini 1514.
2. Reformation vnd erneuerung der Landgerichts ordnung, szo weillend Khayser Maximilian In Osterreich vnder der Ens, auffgericht hot, durch Konig Ferdinandus Anno 1540.
3. Gerichtz Ordnung des Landtrechten des hertzogthumbs Osterreich vnder der Ens. Anno 1540.
4. Gerichtz process vnd ordnung des herzogtumbs Osterreich vnder der Ens Anno 1557.
5. Ordnung des landtrechten In Osterreich ob der Ens. 1535.
6. Des Furstentumb Steyer bestatigung der Newen Reformation des landgerichtz alda 1533.
7. Des Hertzogtumbs Crayen vnd der angeraichten Herschafften vnd graffschafften der windischen Marg, Metling, Isterreich vnd Karst Landtgerichtz ordnung Anno 1535.
8. Die New Policei ordnung der Handwercher vnd dienstvolck der Nider Osterreichischen lande Anno 1527.
9. Policei ordnung vnd satzung in der Stadt Wien auff die Handthleut daseblst von newem auffgericht Anno 1527.
10. Ordnung vnd reformation gutter policei In Niderosterreich 1542.
11. Ordnung vnd reformation gutter policei In den 5 Niderosterreichischen landen vnd graffschafft Görtz auffgericht vnd erneuert 1552.
12. New Muntz ordnung sampt Valuirung der gulden vnd silbren Muntzen In Osterreich Anno 1552.
13. Der Stadt Wien Ordnung vnd freyhaitten Anno 1526.
14. Ordnung vnd mass wie die frembden vnd ausslendischen khauffleut Ire waren Burgern vnd gesten Zw Wien hingeben vnd verkhauffen sollen. 1536.
15. Der Kron Behem vnd derselben Zugethonen Furstenthumen vnd landen, als Merhern, Schlesy, ober vnd nider Lausitz bewilligung, wie es mit der Schatzung Irer gutter vnd bewilligten kriegsvolk soll gehaltth werden. 1541.
16. Der Niderosterreichische Erblandt sampt Graffschaft Görtz Auffgerichte vergleichung vnd anlag des werdtz, szo neben der Kron Behem beschlossen worden. 1542.
17. Mulner vnd Becken ordnung Zw Wien Anno 1534.
18. Ordnung Mall vnd Beckenwerchs im landt ob der Ens.
19. Fewer Ordnung Zw Wien Anno 1534.
20. Ornung der Weiczerrll, Hawer vnd ander Weingartleut Zw Wien Anno 1534.
21. New fisch ordnung der Stadt Wien Anno 1557.
22. Infection ordnung der Stadt Wien Anno 1551. vnd 1552.

23. Ordnung der Oeler, Greusler, Wildpratter, Gansler, Haringer, Hunnerayerer, Khasstecher vnd Schmaltzler Zw Wien.
 24. Burgerlicher Aydt der Statdt Wien in gemain Artikell.
 25. Newe hilff vnd bewilligung der Ro. Ko. Mayestat von den Stenden In Osterreich vnder der Ens auff das 1557. Jar, neben anderer hilff bewilliget worden.
 26. New Ordnung hilff vnd anlag der landschafft Steyer, neben anderer Irer Hilff auff das 1557. Jar allein bewilliget worden.
 27. Ro. Ko. Mayestet Mandat, die Newe hilff belangendt Anno 1556.
 28. Ro. Ko. Mayestet Mandat die Religion belangendt 1538.
 29. Decreta et constitutiones Regni Polonie Anno 1538.
 30. Ro. Ko. Mayestet Bergordnung Im Jochamstahll sampt andern vmligenden sylber berwercken Anno 1558.
 31. Ro. Ko. Mayestet Zyn Berg ordnung auff die Bergwerke Hengst etc. 1558.
 32. Mer Zw Schlachenwaldt etc. 1558.
 33. Ro. Ko. May. New Zoll vnd auffschlag auff alle Waren Anno 1558.
- 357
7093 Ecclesiastica hystoria integram Ecclesie Cristi ideam, quantum ad Locum Propagationem, Persequutionem, Tranquillitatem, Doctrinam, Hereses, Ceremonias, Gubernationem, Schismata, Synodos, Personas, Miracula, Martiria, Religiones extra ecclesiam et statum Imperij politicum attinet, complectens per Illiricum etc.
Impress. Basilee, 1559. per Oporinum.
- 358
7094 Prodigiorum ac Ostentorum Chronicon Que preter nature ordinem motum et operationem et in superioribus et his inferioribus mundi regionibus, ab exordio mundi usque ad hec nostra tempora acciderunt.
Impress. Basilee, per Henricum Petri, Anno 1557. in folio. per Conradum Licostenem Rubeaquensem.
- 359
7095 Joannis Huss et Hieronimi Pragensis Historia et monumenta partim annis superioribus publicata, partim nunc in lucem edita cum scriptis et testimonijs multorum, qui tractationum omnium in Sinodo Constantiensi conscij fuerunt.
Impress. Norimberge, per Montanum, Anno 1558.
- Catalogus prime partis:
- Historia de actis et martirio Ioannis Hus in concilio Constantiensi.
Explicatio simboli, decalogi, orationis dominice.
De matrimonio.
De cognitione et dilectione dei.
De tribus hostibus hominis et 7 peccatis mortalibus.
De penitentia, sacramento corporis et sanguinis domini.
De sanguine Cristi sub specie vini a laicis summendo.
De sufficientia legis Cristi ad regendam ecclesiam.
Sermo de fidei sue elucidatione.
De verbis pax huic domini.
Alius sermo de pace.
LXVIII epistole Ioannis Hus et aliorum tempore concilij Constantiensis.
Narratio de initijs et progressu certaminum Joannis Hus cum factione pontificia.
Tenor appellationis ab archiepiscopo Pragensi ad papam contra combustionem librorum Joannis Wiclef.
Epistole quo tempore Joannes Hus per excommunicationem Praga abierat.
De libris hereticorum legendis.
Actus pro defensione libri Joannis Wicleff de trinitate.

Replica contra Anglicum Joannis Stokes, Wiclefi calumniatorem.
 Defensio quorundam articulorum Joannis Wiclef.
 De ablatione bonorum temporalium a clericis.
 Joannes Hus de decimis.
 Replica contra occultum aduersarium.
 Replica contra predicatorem Pilsnensem.
 Questio de arguendo clero pro contione.
 De quinque offitijs sacerdotis.
 Determinatio questionis cum suo tractatulo de omni sanguine Cristi glorificato.
 Tractatus de corpore Cristi.
 Tractatus de tribus dubijs factis in Holonnitz.
 Questio de credere.
 Bulla indulgentiarum Joannis XXIII. pro subsidio contra Ladislaum regem Apulie.
 Alia bulla commissarijs data de erectione crucis contra Ladislaum.
 Questio de indulgentijs siue de cruciata pape Joannis XXIII.
 Contra bullam Joannis XXIII.
 Opusculum de sex erroribus.
 Tractatus de ecclesia.
 Responsio ad scripta Stephani Paletz.
 Responsio ad scripta Stanislai de Znoyma.
 Refutatio scripti octo doctorum theologie.
 Repetitio Joannis Jessinetz pro defensione cause Joannis Hus.
 Liber de Anticristo et membrorum eius anatomia.
 Liber de regno, populo, vita et moribus Anticristi.
 De sacerdotum et monachorum abhorrenda abominatione desolationis in ecclesia
 Cristi.

Catalogus scriptorum secunde partis:

Historia gestorum Cristi ex 4 euangelistis in vnum collecta.
 Historia passionis Cristi ex 4 euangelistis collecta.
 Contiones synodice.
 Sermones viginti octo.
 Explicatio in septem priora capita prime epistole Pauli ad Corinthios.
 In septem epistolas apostolorum canonicas.
 Enarrationes in aliquot psalmos.
 De corpore Cristi in sacramento altaris, quod non creatur nec incipiat esse.
 De adoratione et contra imaginum adorationem.
 Narratio historica de condemnatione et supplitio Joannis Hus.
 Carmen quoddam Joannis Hus de cena domini.
 Narratio de Hieronimo Pragensi Constantie exusto.
 Scriptum quoddam Poggij de Hieronimo Pragensi.
 Sermo habitus in memoriam nouorum martirum Joannis Hus et Hieronimi.
 Adsertio communionis sub vtraque spetie vniuersitatis Pragensis.
 Reuocatio cuiusdam monachi Pragensis de vna spetie sacramenti.
 Testimonium vniuersitatis Oxoniensis de doctrina et vita Joannis Wicleff.

360 Sachsenspiegel Lateinisch vnd Deuczsch mit Summarijs vnd newe Additionibus Zusa-
 7096 men bracht, sampt den Glossen durch Cristof Zobel.
 Impressum Leipzig, anno 1561. vber sehen worden.

- 361 Institutiones. Auszug etlicher kayserlicher Rechten durch Andream Perneder.
7097 Impress. Ingolstat, Anno 1561.
 Gerichtz Process Andree Perneder.
 Impress. Anno 1561. Ingolstat.
 Lehen Recht vertheutzschung. Item Gerichtliche Practica aller Malafitz, ader Peinlichen sachen.
 Impress. Ingolstat, Anno 1561.
 Von straff vnd Pen aller malefitz Handlung dicti Andreas Perneder.
 Impress. Ingolstat, Anno 1561.
 Summa Rolandina, Das ist ein kurtzer bericht von Contracten vnd Testamenten.
 Impress. Ingolstat, Anno 1561.
- 362 Der Rechten Spiegel Aus Naturlichen, Gaistlichen, Weltlichen Vnd andern gepreuchlichen rechten, auch des Reichs Constitutionibus Durch Justinum Gobler.
7098 Impress. Franckfurt, Anno 1558.
 Dienstparkhaiten Statlicher vnd Bawrischer Erbaygungen, durch Martinum Pegium.
 Impressum Ingolstat, 1561.
 De Jure Emphiteutico, Bawernlecht, die man sunst nent Erbrecht, Durch Martinum Pegium.
 Impressum Ingolstat, Anno 1559.
 Kayser Karls Peinlich gerichtz Ordnung.
 Impress. Frankfurt, Anno 1559.
- 363 Caroli Sigonij fasti Consulares ac Triumphi acti a Romulo usque ad Tiberium Cesarem.
7099 Eiusdem in fastos et triumphos Commentarius.
 Eiusdem de Nominibus Romanorum Liber.
 Antiquatum Romanarum Pauli Manutij liber de Legibus.
 Impress. Venetijs, Anno 1557.
 Fasti et Triumphi Romanorum a Romulo usque ad Carolum V. Cesarum, Regum, Consulum, Dictatorum, Magistrorum Equitum, Tribunorum, militum Consulari potestate, Censorum Imperialium et aliorum magistratuum Romanorum cum Orientalium, tum Occidentalium, Auctore Onuphrio Panuino.
 Impress Venetijs, Impensis Jacobi Strade, Anno 1557.
- 364 Commentarij siue Annales rerum Flandricarum libri XVII, Autore Jacobo Meyero.
7100 Impress. Antuerpie, Anno 1561.
 De Orbis terre Concordia Libri Quattuor Gulielmi Postelli.
- 365 Justiniani Philosophi Opera Joachimo Perionio interprete.
7101 Impress. Parisijs, Anno 1554.
 Ad Senatum Romanum defensio pro Cristianis.
 Pro Cristianis ad Neronem Imperatorem defensio.
 Oratio Parenetica ad Gentes.
 De Monarchia liber.
 Expositio fidei de vera rectaque confessione, Id est de S. eiusdemque sancta trinitate liber.
 De Questionibus a Cristianis Gentibus positus liber.
 Questionum quas Gentes Cristianis ponunt de eo quod corpore uacat et de deo ac mortuorum resurrectione explicationes.
 Eiusdem de necessarijs questionibus ad Cristianos.
 De quorundam Aristotelis decretorum infirmatione.
 Questiones Gentibus posite.

- 366 Pantheon siue Vniuersitatis libri, qui Chronici appellantur XX. Omnes omnium seculorum et Gentium tam Sacras quam prophanas Historias complectentes per Gotfridum Viterbiensem conscripti.
7102
Impress. Basilee, per Jacobum Parcum, Anno 1559.
Chronicon Monasterij Hirschaugiensis Ordinis Sancti Benedicti, per Joannem Tritehemium Abbatem Spanheimensem.
Impress. Basilee, per Jacobum Parcum, Anno 1559.
Onuphrij Panuinij Veronensis fratris Eremitae Augustiniani Romanorum Principum et eorum quorum maxima in Italia Imperia fuerunt libri IIII.
Eiusdem de Comitibus Imperatoribus liber:
Item Imperij Romani diuisio in Occidentale et Orientale cum alterius excidio eiusque per Carolum Magnum et Othonem restitutio.
Impress. Basilee, per Henricum Petri, Anno 1558.
- 367 Petri Justiniani Patritij Veneti Aloysij F. Rerum Venetarum ab Vrbe Condita Historia.
7103 Libri XIII.
Impress. Venetijs, Anno 1560.
- 368 Vere Alchimie artisque metallice citra enigmata doctrina certusque modus, scriptis
7104 tum nouis, tum veteribus nunc primum et fideliter maiori ex parte editis comprehensus. Guilelmus Gratarolus.
Impress. Basilee, per Henricum Petri, Anno 1561.
- 369 Confessio Catholice fidei Cristiana, vel potius explicatio quedam confessionis a patribus prouintiarum Gnesnensis et Leopoliensis in Regno Polonie facte, anno 1551.
7105 Authore Stanislao Hosio.
Impress. Wiennae, Anno 1561.

- 1
7108 Digestorum seu Pandectarum Juris Ciuilis Tomus Primus, quod uulgo Digestum Vetus appellant Justiniani Imperatoris, cum Annotationibus.
Impressum Parisijs, Anno 1538.
- 2
7109 Digestorum seu Pandectarum Juris Ciuilis Secundus Tomus, quod uulgo Digestum Infortiatum appellant, cum Annotationibus Expositore Accursio.
Impr. Parisijs, anno 1538.
- 3
7110 Digestorum seu Pandectarum Imperatoris Justiniani Tomus Tertius, quod Digestum Nouum uocant, cum Casibus Francisci Accursij glosse insertis ac plurimorum scholijs Vnius cuiuscunque legis sensum obscurum elucidantibus. Locata est in calce operis arbor Exceptionum siue Figura cum sua declaratione Petri Rebusi.
Impress. Parisijs, anno 1535.
- 4
7111 Codicis Justiniani Libri Nouem, In quorum margine notatur lectionum varietas. Adiecta sunt huic Operi hec:
Catalogus Consulum Romanorum tum ad discernenda Constituionum tempora necessarius, tum ad vniuersam Romanam Historiam cognoscendam mirum in modum utilis.
In C. Note literarum prout per omnes Codicis libros legende sunt in principio pagine V.
- 5
7112 Justiniani Romanorum Imperatoris Volumen, vt peculiari uocabulo nuncupant, totius Juris Ciuilis uelut Colophon ac complementum Cum Andree Altiati ac Pyrrhi Angelermei Annotationibus, in tres presertim libros Codicis. Ad cuius Calcem nomina Feudorum Arborem cum declaratione Petri Rebusi.

Contenta in hoc volumine:

- Autenticorum liber in Nouem Collationes distinctus.
Tres postremi libri Codicis Justiniani scilicet X., XI., XII.
Liber Feudorum, qui nonnullis Collatio decima dicitur.
Constitutiones Federici Secundi imperatoris.
Extrauagantes Due Henrici Septimi imperatoris.
Libellus de Pace Constantie.
Impressum Parisijs, Anno Domini 1536.
- 6
7113 Institutiones legales per Tribonianum Sacri Palatij Exquestorem et magistrum ex uarijs priscorum Jureconsultorum Commentarijs collecte et in Quattuor Digeste libros, In quibus omnium que ad utriusque Juris notitiam spectant seu elementa reperies vna cum Accursij glossematis.
Impresse Parisijs, Anno 1531. in 4-to Mediano.
- 7
7114 Decretum aureum D. Gratiani Monachi Ordinis Sancti Benedicti scripsit post Juonem episcopum Carnotensem dictum, Volumen Decretorum ex ueterum statutis, sanctionibus et scriptis Quo Juris Canonici professores in Scolis utuntur, ab Eugenio Papa tertio approbatum, cuius Titulus est Concordantia discordantium Canonum libri IIII, Claruit temporibus Henrici Quartti Anno 1120.
Adiecte Canones Penitentionales.
Vita Gratiani Autoris scabiosi scilicet monachi.
Impressum Parisijs, anno 1518. in Quartto Mediano.

- 8
7115 Decretales Diui Pape Gregorij Noni cum multiplicibus Tabulis et repertorijs, ad materias quascunque promptissime inueniendas.
Annexe sunt insuper locupletes Concordantie.
Opus Decretalium diuisum est in Quinque libros uel partes, Vt in principio in Glossa videre licet, cum Argumentis eorundem.
Vnde uersus Prima ministros dat et ritus offitiorum.
Altera dat testes et cetera iuditorum.
Tertia de rebus et uita presbiterorum.
Quarta docet quales sint nexus iuditorum, alij coniugiorum.
Vltima de uitijs et penis tractat eorum.

Vel sit breuius

- Index. Iuditiū. Clerus. Sponsalia. Crimen.
Vita Gregorij Pape Noni maximi nebulonis.
Impressum Parisijs, Anno 1516. in Quarto Mediano.
9
7116 Sexti libri Decretalium in Concilio Lugdunensi per Bonifatium Octauum editi compilatio Summarijs, Diuisionibus, Casibus longis ac quibusdam alijs additionibus illustrata.
Vita Bonifatij Octaui Homini iniquissimi per omnes gradus perfectissimi.
Tabula Rubricarum secundum ordinem Alphabeti.
Impress. Parisijs, Anno 1517. in Quarto Mediano.
Clementis Pape Quinti Constitutiones una cum profundo apparatu Joannis Andree.
Casus literales, Notabilia et glossarum diuisiones complexe, Que quidem Constitutiones loco Septimi libri Decretalium sunt, quem Joannes XXIII., eius Successor publicauit, Qui uulgariter nominatur Codex Clementinarum liber I.

Vide bibliothecam folio 178.

- Vita Clementis pape.
Constitutiones Viginti Joannis pape XXII., Quas Extrauagantes nominant, Cum familiari Apparatu Zenselini de Cassanis adiectis patentibus summarijs, dataque singulis apta situatione nec pretermessa glossarum utili explicatione.
Impress. Parisijs, Anno Domini 1517. in Quarto Mediano.

- 10
7117 Joannis Jouiani Pontani Opera omnia soluta oratione composita, Tribus Tomis distincta, Quorum Primus Tomus ad mores formandos spectat, continetque libros sequentes:
De Obedientia libri V.	De Splendore liber.
De Fortitudine libri II.	De Conuiuentia.
De Principe liber.	De Prudentia libri V.
De liberalitate liber.	De Magnanimitate libri II.
De Beneficentia liber.	De Fortuna libri III.
De Magnificentia liber.	De Immanitate. liber.

Impressa Venetijs, per Aldum, Anno 1518. in Quarto.

- 11
7118 Joannis Jouiani Pontani Operum soluto sermone scriptorum Tomus Secundus:
1. De Aspiratione libri II	5. Aegidius Dialogus.
2. Charon Dialogus.	6. Asinus Dialogus.
3. Antonius Dialogus.	7. De Sermone libri Sex.
4. Actius Dialogus.	8. De Bello Neapolitano libri VI.
- Impress. Venetijs, ab Aldo, Anno 1519. in Quarto.

- 12 Joannis Jouiani Pontani Operum Tomus Tertius soluta oratione conscriptorum.
7119 Centum Sententie Ptolomei ad Syrum fratrem, a Pontano e Greco in Latinum translatae atque exposite.
 De Rebus celestibus libri XIII.
 De luna liber imperfectus.
 Impress. Venetijs, per Aldum, Anno 1519. in Quarto.
- 13 Libri de re rustica:
7120 M. Catonis liber I.
 M. Terentij Varronis libri II.
 L. Iunij Moderati Columelle libri XII.
 Eiusdem de Arboribus liber separatus ab alijs.
 Palladij Rutilij Tauri Aemiliani Viri illustris libri XIII.
 De duobus dierum generibus scilicet de Vmbris et Horis.
 Index rerum. Index Grecarum dictionum.
 Enarrationes priscarum uocum.
 Impress. Basilee, per Heruagium, Anno 1535. in Quarto.
- 14 Opera Pomponij Leti:
7121 Romane Historie compendium ab interitu Gordiani Junioris usque ad Justinum Tertium.
 De Romanorum magistratibus.
 De Sacerdotijs.
 De Jurisperitis.
 De legibus.
 De Antiquitatibus Urbis Rome libellus Pomponio adscriptus.
 Epistole aliquot familiares.
 Pomponij Vita per Marcum Antonium Sabellicum.
 Impress. Argentorati, Anno 1515. in Quarto.
 Leonis Baptiste Alberti Florentini De Re edificatoria libri Decem per Capita distincti, nonnullis e textu rebus insignibus depromptis et in margine annotatis, cumque Indice Capitum et rerum scitu dignarum.
 Impress. Parisijs, Anno 1512. in Quarto.
 Diogenis Laertij De Vitis, Decretis et Responsis celebrium philosophorum Libri Decem, Ambrosio quodam monacho Italo interprete.
 Excusi Parisijs, Anno N(escio?), in Quarto.
- 15 Conspiratio Boemorum contra regem ipsorum Ferdinandum et Acta in Germanico.
7122 Impressa Prage, Anno 1548. in Quarto.
- 16 Sextus philosophus Platonius De Medicina Animalium, Bestiarum, Pecorum et
7123 Auium, cum Scholijs Gabrielis Humelbergij.
 Impressum Tiguri, anno 1539. in Quarto.
 Quinti Sereni Samnionici Poete et Medici De Re Medica siue morborum Curationibus liber cum Gabrielis Humelbergij commentarijs.
 Impress. Tiguri, Anno 1542. In Quarto.
 Apitij Celij de Obsonijs et Condimentis, siue Arte Coquinaria libri Decem cum Gabrielis Humelbergij annotationibus.
 Impress. Tiguri, Anno 1542. in Quarto.
 Antonij Muse De Herba Vetonica liber I.
 L. Apulei de medicaminibus herbarum liber I Cum commentariolo Gabrielis Hummelbergij.
 Impress. Tiguri, Anno N(escio?) In Quarto.

- 17
7124 Opusculum de Mirabilibus Noue et Veteris Vrbis Rome, editum a Francisco Albertino.
Impress. Lugduni, Anno 1520. in Quarto.
Formulare Instrumentorum, necnon Ars Notariatus cum tabulis subiunctis pro ijs qui
solent Instrumenta edere et componere.
Impress. Argentine, Anno 1516. in Quarto.
Aegidij Tschudi Claronensis De prisca ac uera Alpina Rhetia cum cetero Alpinarum
Gentium tractu descriptio.
Impress. Basilee, apud Isingrinium, Anno 1538. in Quarto.
Historia Batauca cum Appendice De Vetustissima nobilitate Regibus ac Gestis Ger-
manorum, Rapsodo Gerardo Nouiomago.
Impress. Argenterati, Anno 1530. in Quarto.
Catalogus Ducum Regumque Boemorum, in quo summatim gesta singulorum singulis
Distichis continentur. Insuper Addite eorum faties Iconice et ad uiuum deliniatae,
Autore Martino Cutheno.
Impress. N(escio?) Anno 1540. in Quarto.
De Monetarium potestate simul et utilitate libellus Gabrielis Biel. Accessit eiusdem Ar-
gumenti Materia ex libello Joannis Aquile Jurisconsulti. Item De Valore Numisma-
tum priscorum secundum monetam Norenbergensem, autore Bilibaldo Pirkhei-
mero.
Epistola De nouatione monete.
Impressum Norenberge, Anno 1542. in 4-to.
Acta Iuditorum inter F. Jacobum Hochstraten Inquisitorem Coloniensem et Joan-
nem Reuchlin.
Impress. Hagenoe, Anno 1518. in 4-to.
Oratio protreptica Joannis Cuspiniani de bello Turcis inferendo, deque interitu Lu-
douici regis et Dotibus Hungarie.
18
7125 Iani Pannonij Quinqueecclesiensis Episcopi Sylua Panegirica ad Guarinum Veronen-
sem, preceptorem suum. Et eiusdem Epigrammata.
Impressa Basilee, per Frobenium, Anno 1518. in quarto.
De admirandis in Hungaria aquis Hypomnematone, Autore Georgio Wernero.
Impress. Wiene, 1551. in Quarto.
Libellus de Lapidibus pretiosis Marbodei Galli carmine editus.
Impress. Wiene, Anno 1511. in Quarto.
Lapidarium omni uoluptate refertum et Medicine plurima notatu dignissima experi-
menta complectens, Incerto Autore.
Wienne editum et impressum anno N(escio?), in Quarto.
Joannis Tritemij Abbatis Spanheimensis De Septem Secundeis id est Intelligentijs siue
Spiritibus Orbes post Deum mouentibus recondissime scientie et eruditionis libellus,
multa scituque digna mira breuitate in se complectens arcana, ad Maximilianum Im-
peratorem.
Excusum Frankforti, Anno 1545.
In primum et secundum Caput libri Trigesimi Plinij Commentarius naturalis Magie
compendiariam rationem complectens, Cui adiecta de fascinationibus Disputatio.
Item de Incantatione et Adiuratione collique suspensione Epistola incerti Autoris,
Vna cum Joannis Tritemij in libros suos Steganographie Epistola apologetica a qui-
busdam Anonymis excerpta.
Impress. Wirtzburgi, Anno 1548. in Quarto.

Deutsche Arithmetica Inhaltendt die hausrechnung, Deutzsche Coss vnd kirch Rechnung durch Michel Stifel.

Impress. Nurnberg, Anno 1545. in Quattro.

Eccius dedolatus cuiusdam sub ficto nomine libellus famosus.

Impress. in Vtopia.

Hieronimi Balbi opusculum Epigrammatum.

Impress. Wienne, Anno Domini 1494. factus tandem Episcopus Gurcensis.

Libellus de Minutijs phisicis et practicis Astronomicæ, arithmetice regulis collectus ab Henrico Vuelpio.

Colonie, 1544.

Libellus de communibus et usitatis Arithmetice practice Regulis conscriptus ab Henrico Vuelpio Lingensi, in academia Rostachiana.

Impress. Colonie, Anno 1544. in Quarto.

Epigrammata Thome Mori Britanni.

19
7126
Deest

Impress. Basilee, Anno 1520.

Henrici Bebelij libri Facetiarum et Carminum atque prouerbiarum cum Prognostico perpetuo Practica nominata.

Impress. Argentorati, Anno 1514, in Quarto.

Margarita Facetiarum, Que continet

Alphonsi Arragonie Regis Vafre dicta.

Item Prouerbia Sigismundi et Friderici tertij Romanorum imperatorum.

Item Tropi siue Sales Joannis Keisersberg contionatoris Argentinensis.

Marsilij Ficini de Sole opusculum.

Hermolai Barbari orationes.

Facetie Adelphine.

Impress. Argentine, Anno 1509. in Quarto.

Epistole Obscurorum Virorum, nil preter lusum et iocum continentes in paleas, feces et quisquilias ac quibus sese Barbari quidam et elingues scioli iactitant etc.

Impress. Berne.

Lamentationes Obscurorum Virorum non prohibite per sedem apostolicam Ortwinio Gratio auctore, cum apologia eiusdem.

Impress. Colonie, Anno 1518. in Quarto.

Ex Obscurorum Virorum Salibus cribratus Dialogus, in quo introducuntur Colonien- ses Theologi tres et tres Celebres Viri.

Impress. apud Antipodas, in Quarto.

De fide Concubinarum in Sacerdotes questio accessoria causa ioci et urbanitatis in Quodlibeto Heidelbergensi determinata.

De fide Meretricum in suos Amatores Questio minus principalis Vrbauitatis et facetie causa in fine Quodlibeti Haidelbergensi determinata. In Quarto.

Parabolæ Alani seu Doctrinale altum cum luculenta carmina ac sententiarum expositione.

Impress. Argentorati, Anno 1519.

Apitij Celij de Re Coquinaria libri X.

Impress. Venetijs, 1493.

Omnes Patriarchatus, Archiepiscopatus, et Episcopatus totius Ecclesie catholice, siue omnium Prouintiarum, tam Orientalium, quam Occidentalium Nationum.

Impress. Wienne, In Quarto.

- 20
7127 Vom Schem Hamphoras vnd Vom Geschlecht Cristi Luce (...?) Martini Luteri.
Impress. Wittenberge, Anno 1544. in 4-to.
Der gantz Judisch glaub, aller Satzungen, Ceremonien, gebethen, haimliche vnd of-
fentliche gepreuch, szo die Juden durch das gantz Jar haltten, Mith gegrantem Ar-
gumenten Wider Iren glauben durch Antonium Margaritam hebreischen Leser
Zw Leipzig, Anno 1531. in Quarto.
Liber Historiarum partium Orientis, siue Passagium Terre Sancte Haythono Ordinis
premonstratensis Authore, scriptus Anno Domini 1300.
Impress. Haganoe, Anno 1529. in Quarto.
Compendiosa quedam nec minus lectu iocunda descriptio Vrbis Hierusalem, atque di-
ligens omnium locorum Terre Sancte in Hierosolimis adnotatio per quendam Gabri-
elem Vngarum Ordinis Franciscani congesta.
Impress. N(escio?), Anno 1521. in Quarto.
Vita et gesta Joannis de Capistrano Ordinis Fratrum minorum et Bernardini Senensis
olim discipulus.
Impress. Wienne, Austriae, Anno 1523. in Quarto.
- 21
7128 Nicolai de Clemangis De Lapsu et Reparatione Justitie.
Eiusdem Disputatio super materia Concilij Generalis.
Libellus apostolorum Nationis Gallicane cum constitutione Sacri Concilij Basiliensis et
Arresto curie Parlamenti super Annalis non soluendis.
Impress. Wienne, Anno 1519. in Quarto.
Nicolaus Clemangis Archidiaconus Baiocensis, Doctor etc. De corrupto Ecclesie statu,
Quibus rationibus Res ecclesiastica creuerit et Pietas decreuerit.
Impress. N(escio?), in Quarto.
De Emendatione Ecclesie libellus a Petro de Aliaco Cardinali Cameracensi, Patribus
olim in Concilio Constantiensi congregatis oblatus, jussu Cesaris Sigismundi con-
gregatis Anno Domini 1415. mense Nouembris.
Impress. N(escio?), in Quarto.
Aduersus Papatum Rome a Satana fundatam Martini Luteri.
Impress. N(escio?), Anno 1545. in Quarto.
Wider das Bapstum Zw Rom vom Teuffel gestifft Martini Luteri.
Impress. Wittenberg, Anno 1545. in Quarto.
Der Barfuser Munche, Ewlen Spiegel vnd Alcoran aus Irem aigen Buech libro Confor-
mitatum gezogen durch Erasmus Albertum cum prefatione Luteri.
Impress. Wittenberge, 1542.
Hailtumb Zw Sant Steffan Zw Wien, Szo man Jarlich am Sontag noch Ostern Zaigt
hot, Dorin die Silbren klainot alle contrafet sein.
Impress. Wienne, Anno 1514. in 4-to.
De Quattuor Heresiarchis Ordinis Predicatorum de observantia nuncupatorum, apud
Suitenses in Ciuitate Bernensi combustis Anno Cristi 1509.
Impress. N(escio?), in Quarto.
- 22
7129 Manuale Curatorum Predicandi prebens modum tam Latino, quam uulgari, passim
quoque Gallico sermone practice illuminatum cum certis alijs ad curam animarum
pertinentibus, Autore Vlricho Surgant
Impress. Argentorati, Anno 1520. in Quarto.

A Januale Parrochialium Sacerdotum Continet sequentia capita:

De sancta Sinodo.	De negotijs et Offitijs clericorum.
De Sacramento Baptismatis.	De immunitate ecclesiarum et rerum ad eas pertinentium.
De Sacramento Confirmationis.	De obseruatione Jeuniorum.
De Sacramento Altaris.	De festiuitatibus.
De Sacramento Confessionis.	De Bisexto.
De Sacramento Ordinis.	De Die Pasche.
De Sacramento Matrimonij.	De ieiunijs 4 temporum
De Sacramento extreme Vnctionis.	De sententia excommunicationis.

Impressum Norinberge, Anno 1512. in Quarto.

Liber Hymnorum in metra redactorum cum breui interpretatione Henrici Bebelij.

Impress. Hagnoie, Anno 1517.

Sequentie de tempore et sanctis per totum Annum.

Impresse Argentine, Anno 1516. in Quarto.

Vocabularis Predicantium dictus Variloquus, qui uerbum polisemon ac equiuocum lingua Germanica multifariam exponit, per Joannem Melberium Geroltzhofiensem collectus.

Impress. Argentorati, Anno N(escio?).

23
7130 Opera Antonij Mancinelli Veliterni cum quibusdam in locis commentaria explanatione Ascensij.

Impress. Lugduni, Anno 1511.

Donatus melior	2.
Catonis Carmen de Moribus	14.
Carmina poetica de Virtutibus	61.
Libellus de Arte	

Epitoma seu Regule Constructionis titulis 13 hoc ordine Personalialia uerba, Impersonalia, Aduerbia localia, Infinita, Gerundia, Supina, Distributiuia, Partitiua, Relatiua, Interrogatiua, Comparatiua, Superlatiua, Participia Figure. 71.

Summa Declinationum Quinque De Patronimicis uarijs, Vnus, totus, Solus, Vllus et similia. De numeralibus, De compositis e duobus rectis, Ex recto et obliquo, Ex duobus genitiuis, A quis et a qui deducta, composita pronomina. 85.

Thesaurus de uaria Constructione Verborum et Nominum iuxta ordinem Alphabeti. 93.

Spica Voluminum Quattuor De Declinatione ijsdem fere capitibus et ordine ut supra in Summa Declinationum, ijsdem quoque Versibus repetitis, sed hic nulla est prosa oratio et meris constat hexametris, Carmen De Generibus nominum, De Preteritis, De Supinis. 106.

Versilogus eodem genere Carminis De Quantitate Inprimis Medijs et Vltimis syllabis, De Pedibus et Generibus aliquot Carminum Et de Dictionibus que syllabas generales habent. 168.

Carmen De Figuris, Vnamquamque figuram, uersibus explicatam scholia sermone soluto sequuntur. 183.

Flores Vocabulorum id est Electis Vocabulis, Quorum hi sunt Tituli: 195.

De Nominibus per A. B.	De Aduerbio.
De Verbis per A. B.	De Interiectione.
De Participio.	De Coniunctione.
De Pronomine.	De Ortographia.
De Prepositione.	

Epitome seu portus elegantiarum ex Laurentio Vallensi, Est autem ueluti lexicon quoddam, in quo uaria Vocabula ordine Alphabeti enumerantur, cum explanatione, quomodo elegantur, usurpentur, construantur ac inuicem differant. 244.
Lima decorationis in Vallam cum Ascensiana subnotatione. 299.

Scribendi et Orandi modus, artis Oratorie studiosis admodum necessarius, Cuius subsequentes sunt tituli: 305.

Orationis initium.	De laude et vituperatione.
Epistola quid et unde dicitur.	De memoria.
Epistolare officium quid.	De pronuntiatione.
Epistolarum genera.	Discendum esse.
Epistole modus et qualitas.	Studendi modus.
Littera et littere.	Lectio qualis.
Bine littere due epistole.	Discipulorum officium.
Calende, none, idus.	Preceptoris officium.
Quot dies nonas, idus mensis habet?	Preceptoris contubernium.
De V partibus artificiose eloquentie.	
De phrasi elocutione.	

Vocum proprietates Tituli 21 ex Donato, Gellio, A Pediano, Macrobio, Cicerone, Vegetio, Capro, Festo Pomponio, Mo. Marcello, Cicerone, Lactantio.

De vita sua, Patria, Parentibus et Studijs. 326.

24 Margarita Philosophica Cui insunt sequentia.

7131 Impressa Argentine, Anno Domini 1512. in Quarto.

Institutio Grammaticae Latine.	Musica plana.
Precepta Logices.	Geometrie principia.
Rhetorice informatio.	Astronomia cum quibusdam de
Ars memorandi Rauennatis.	Astrologia.
Beroaldi modus componendi epistolas.	Philosophia naturalis.
Arithmetica.	Moralis philosophia cum figuris.

Appendix Matheseos in Margaritam Philosophicam, Qua continentur sequentia.

Grecarum literarum institutiones.
Hebraicarum literarum rudimenta.
Musice figurate institutiones.
Architecture et perspectiue rudimenta.
Quadrantum Varie compositiones.
Astrolabij Messahab compositio.
Astrolabij Geographici compositio.
Formatio torqueti.
Formatio polimetri.
Vsus et utilitates eorundem omnium.
Figura Quadrantis polygonalis.

Synonima ex Cicerone excerpta et alijs Autoribus ex omnibus partibus orationis grammaticae secundum ordinem Alphabeti constructis que in humanum usum aut quomodo euenire possunt.

Oratio Francisci Mutinensis de poetica excellentia.

Impressum Wienne, Anno 1513. in quarto.

Liber Jordani Nemorarij De Ponderibus proportionibus XIII et earundem demonstrationes, multarumque rerum Rationes complectens.

Impressum Norinberge, Anno 1533. In Quarto.

Lasari Bayfij Annotationes in Legem II. De captiuis et postliminio reuersis, in quibus tractatur De Re Nauali.

Eiusdem Annotationes in tractatum De Auro et Argento legato, quibus Vestimentorum genera et Vasculorum explicantur, His omnibus Imagines ab antiquissimis monumentis desumptas ad argumenti declarationem subiuncte.

Antonij Thylesij De Coloribus Libellus, a Coloribus Vestium non alienus.

Impressa sunt hec Basilee, per Frobenium, Anno 1537.

Libellus de Compositione Regularum pro Vasorum mensuratione, Deque arte ista tota theorie et practice per Henricum Gramateum Erphorem.

Impressus Wiene, Anno 1518. In Quarto.

Vlrichi Hutteni Equitis super interfectione propinqui sui, Joannis Hutteni equitis deploratio.

Eiusdem ad Ludouicum Huttenum Super Interemptione filii Consolatoria.

In Vlrichum Wirttenbergensem Orationes V.

In eundem Dialogus, cui titulus Phalarismus.

Apologia pro Phalarismo et aliquot ad Amicos epistole.

Ad Franciscum Galliarum Regem epistola, ne causam Wirttenbergensem tueatur exhortatoria.

Hoc Vlrichi de Hutten Equitis Germani Inuectiuarum cum alijs quibusdam in Tyrannum Wirttenbergensem opus.

Excusum in arce Stekelberk, Anno 1519. in Quarto.

Libellus Palephati Greci auctoris Quo aliquot Veteres fabule, vnde tracte sint narratur.

Impressus Wiene, Anno 1514.

Francisci Marij Grapaldi Parmensis De Partibus Aedium Lexicon utilissimum cum indice libri Duo.

Impressi Parme, Anno 1516. in 4-to.

Primi libri capita X:

1. Paries, vestibulum, janua, limen, sera, atrium, peristilium et porticus.
2. Caudium, puteus, cisterna, fons, siphonculus, antlia, harpax.
3. Cella vinorum et eius genera defrutum, omphatium, acetum, lora, flocces, vappa, torcular, tineae, colum, infundibulum.
4. Cellarium caseus, succidia, perna, sumen, vulua suilla, lucanica axungia, butirum, oleum, mel, sal, ouum, saccarum, aromata
5. Hortus, olera uaria, alieque plante.
6. Piscina et aquatiliu genera multa.
7. Leporarium et uarie quadrupedes.
8. Stabulum, iumenta, canis et instrumenta, ornamentaque ac huiusmodi veterinaria.
9. Ornithones cum uarijs auibus.
10. Therme, piscine et que pertinent ad balnea uel sudatoria.

Libri secundi capita XII.

1. Scale, contignatio, pauimentum, procestrium.
2. Basilica.
3. Cenaculum, fenestra, laquearium, aliaque uasa et supellex mensaria cum bellarijs et arborum fructibus esculentis.
4. Coquina, culina, ignis, focus, caminus, prune, et quecumque uasa aut organa culinaria sunt.
5. Gynetium, speculum, colus, acus, cunabula.

6. Cubiculum, lectus, scamnum, calcitra, ceruical, puluius, toralia, gausape auleo, conopeum, cubitus, pectem, sudarium, auriscalpium, vnguenta, arca, vestis, alueus, loculi, lucerna, horogolium, matula, latrina.
7. Valetudinarium et uarij morbi corporis eiusque partium.
8. Sacellum.
9. Bibliotheca et quicquid ad eam pertinet.
10. Armamentarium, quod arma telaque uaria continet.
11. Granarium cum frugibus et leguminibus, vannus, cribrum, sextarius, radiunculus.
12. Turris, transtra, tibicines, delitia, templum, imbrices, pectinatum, stillicidum, subgrandia, culmen.

De Verborum expluante que in libro de partibus Aedium continentur.

Aldi Pij Manutij Institutionum Grammaticarum libri IIII.

Erasmi Roterodami De Octo partium orationis constructione Opusculum.

Impressa Venetijs, per Aldum, Anno 1523. in Quarto.

Aldi Manutij Romani Grammaticae Institutiones Grece.

Impresse per Aldum, Venetijs, Anno 1515. in Quarto.

Eiusdem institutionum grammaticarum libri quattuor Latine, in quibus habentur precipua hec:

In primo:

De grammaticae partibus.	De nomine.
De generibus nominum.	De inflexione nominum.
De casuum terminatione.	De heteroclitis.
De pronomine.	

In secundo:

- De verbo.
- De inchoatiuis et reliquis deriuatorum verborum spetiebus.
- De inflexione verborum.
- De preteritis et supinis.
- De aduerbio et ceteris orationis partibus.

In tertio:

- De constructione uerborum, aduerbiorum, localium participiorum, Nominum
- De figuris dictionis duodecim et constructionis octo.

In quarto:

- De quantitate syllabarum.
- De pedibus metrorum a bissyllabis usque ad hexasyllabos 124 Grece et Latine.
- De uersu hexametro, pentametro, jambico, dimetro, trimetro, tetrametro, jambico choliambo.
- De carmine bucolico.
- De hendecasyllabo Saphico et phaletio.
- De trochaico tetrametro catalectico.
- De metro Sotadeo.
- De metro ithyphallico etc.

Eiusdem opusculum, in quo he

- De literis Grecis et diphtongis et quemadmodum ad nos ueniant.
- Abbreviationes, quibus frequenter Greci utuntur.
- Oratio Dominica.
- Salutatio ad D. virginem.

- Simbolum apostolorum.
 Euangelium D. Johannis.
 Aurea carmina Pit.
 Phocilidis poema ad bene beateque uiuendum.
 Introductio ad Hebraicam linguam.
 De constructione Erasmi Roterodami.
- 28 Epistole diuersorum Grecorum Philosophorum, Oratorum, Rhetorum Sex et Viginti,
 7135 Quorum nomina sequuntur:
Synesius,	Diogenes,	Theophilactus.
Demosthenes,	Crates,	Aelianus,
Plato,	Anacharsis,	Aeneas,
Aristoteles,	Euripides,	Procopius,
Philippus,	Theano,	Dionisius,
Alexander,	Melissa,	Lysis
Hippocrates,	Mya,	Amasis,
Democritus,	Alciphron,	Musonius.
Heraclitus,	Philostratus,	
- Impress. Venetijs per Aldum. In Quarto
- 29 Lexicon Greco-Latinum In usum Iuuentutis Grecarum literarum studiosis. Opera
 7136 Petri Dasipodij.
- Impress. Argentorati, Anno 1539. in Quarto.
- 30 Jacobi Fabri Stapulensis Elementa Musicalia Quattuor libris demonstrata.
 7137 Impress. Parisijs, Anno 1551. in Quarto.
- De Arte Canendi ac uero Signorum in Cantibus usu libri Duo, Autore Sebaldo Heyden.
- Impress. Norimberge, 1540.
- Ad Musicam practicam introducto non modo Precepta sed exempla quoque ad usum puerorum accomodata Conscripta ab Henrico Fabro Lichtenfeldensi.
- Impress. Norimberge, 1550.
- Nicolai Fabri Vuolazani Rudimenta musice, Sed edita per Joannem Auentinum.
- Impress. Auguste, Anno 1516. in 4-to.
- Vtilissime Musicales Regule necessarie Plani Cantus simplicis Contrapuncti, rerum factarum, tonorum usualium, necnon artis accentuandi tam speculatiue quam practice Epistolas et Euangelia.
- Impresse Parisijs, Anno 1516. in Quarto.
- De Arte Bibendi libri Tres, Autore Vincentio Obsopoe.
- Impressi Norimberge, Anno 1536. in Quarto.
- 31 Therentius Latinus Cum Commentatione in lingua Tuscana, exponens Verba Latina
 7138 de uerbo in Tuscano, Autore Joanne Fabrini Florentini.
- Impress. Venetijs, Anno 1548. in 4-to.
- 32 Musurgia seu Praxis Musice. Illius primo que Instrumentis agitur certa ratio Ab Oth-
 7139 maro Lusculo Argentino libri II absoluta.
- Eiusdem de Conventus poliphoni id est ex Pluriuarijs uocibus compositi, canonibus Libri Duo.
- Impress. Argentorati, 1536.
- Epitome Vtriusque Musices actiue a Joanne Volkmerio ex uarijs autorum elucubrationibus in Duos libros congesta.
- (Impress.) 1538.

Musica gedeuczsch vnd ausgezogen durch Sebastian Virdung von Amberg Und alles gesang aus den noten In die Tablaturen, diser dreier Instrumenten, Der Orgeln, Lautten vnd Floten transferirn Zulernen kurzlich gemacht.

Musica theutsch auff die Instrument der grossen vnd klainen Geygen, auch lauten, welcher massen die mit grundt vnd art Irer Composition aus dem gesang in die Tablatur zuordnen vnd zusetzen ist sampt verborgener application vnd kusnt.

Impress. Nurenberge, Anno 1537. in Quarto.

Musica vnd Tablatur auff die Instrument Geygen vnd lauten durch Hans Gerle lautenmacher zw Nurenberg gemert.

Impress. Nurenberge, anno 1546. in 4-to.

33
7140 Messahale Antiquissimi ac laudatissimi inter Arabes Astrologi libri Tres, Quorum, contentus est.

Impress. Norimberge, 1549. in 4-to.

Primus: De reuolutione Annorum Mundi.

Secundus: De Significatione Planetarum in Natiuitatibus.

Tertius: De Receptione.

De Elementis et Orbibus celestibus liber Messahale, Cui adiectum est Scriptum Cuiusdam Hebrei de Eris seu Interuallis Regnorum et de diuersis Gentium annis ac mensibus.

Item ijsdem de Rebus Scriptum cuiusdam Saraceni, Continens preterea precepta ad usum Tabularum Astronomicarum utilissima.

Impress. Norimberge, Anno 1549. in Quarto.

Scripta clarissimi Mathematici Joannis Regiomontani de Torqueto, Astrolabio Armillari, Regula magna Ptolomei, Baculoque astronomico et Observationibus Cometarum.

Item Obseruationes motuum Solis ac Stellarum tam fixarum, quam erraticarum.

Libellus Georgij Peurbachij de Quadrato Geometrico.

Impress. Norimberge, Anno 1544. in Quarto.

Epitome totius Astrologie conscripta a Joanne Hispalensi Hispano astrologo.

Impress. Norimberge, Anno 1548. in Quarto.

Henrici Glareani De Geographia liber Vnus.

Impressus Friburgi Prigoe, Anno 1551. in Quarto.

34
7141 Rudimenta Astronomica Alfragani.

Albategnius Astronomus De motu Stellarum ex obseruationibus tum proprijs tum Ptolomei, omnia cum demonstrationibus geometricis et additionibus Joannis de Regiomonte.

Oratio introductoria in omnes scientias Mathematicas Joannis de Regiomonte Patauij habita cum Alfraganum publice prelegeret.

Eiusdem introductio in Elementam Euclidis.

Impress. Norimberge, Anno 1537. in Quarto.

Hieronimi Cardani De Supplementorum Almanach liber I.

Eiusdem de Restitutione temporum et motuum celestium libellus I.

Geniture LXVII insignes casibus et fortuna cum expositione.

Impress. Norimberge, anno 1543. in Quarto.

Opus Astronomicum Jacobi Fabri Stapulensis cum explanatione Cristiani Sculpini Gangeltensis.

Impress. Colonie, 1516.

Alkabitius Astronomie Juditiarie principia tractans cum Joannis Saxonij commentario. Additis Annotationibus Petri Turrelli.

Tractatus Turrelli de cognoscendis infirmitatis.

Impress. Lugduni, Anno nescio, in quarto.

Sphere Materialis siue Globi Celestis, Das ist Des Hymmels lauff grundliche ausslegung, szouil Zw de Astronomia dienet, Joannis Driandri genant Eychman Marpur-gensis verdeuscht.

Impress. Marpur, Anno 1539. in Quarto.

Procli Diadochi Hypotiposis Astronomicarum positionum Grece, Que est omnium, que in Almagesto Ptolomei demonstrantur compendium, ad reminiscenciam condu-cens plurimum.

Impress. Basilee, Anno 1540. In Quarto.

35
7142 Albumasar Astrologus alio nomine Japhar libri Octo De magnis Coniunctionibus an-norum reuolutionibus ac eorum profectionibus Titulus alias huiusmodi est. Hic est liber Indiuiduorum superiorum in Summa De significationibus super accidentia que efficiuntur in mundo de presentia eorum respectu ascendentium inceptionum co-niunctionalium et aliorum, et sunt 8 Tractatus Editus a Japhar astrologo qui dictus est Albumasar.

Impress. Venetijs, Anno 1515. in Quarto.

Alchabitius cum Commento, Titulus alius huiusmodi est Libellus Isagogicus Abdilazi id est serui gloriosei dei qui dicitur Alchabitius, ad magisterium Juditiorum astro-rum, uel ad scrutanda Stellarum magisteria, Interpretatus a Joanne Hispalensi, Scriptumque in eundem a Joanne Saxonie editum anno 1331.

Impress. Venetijs, Anno 1512. In Quarto.

Omar Tiberiallis Astronomi liber De Natiuitatibus et interrogationibus.

Impress. Venetijs, Anno 1503. in 4-to.

Alubabtris astrologi, magni Alchasili filij liber genethliacus siue de natiuitatibus.

Excusus Norimberge, 1540.

Antonij De Montulmo De Juditis Natiuitatum liber additionibus Joannis de Monte Regio illustratus.

Impress. Norimberge, 1540.

Libellus Joannis Vernerii Nurenbergensis super Vigintiduobus elementis conicis.

Eiusdem Commentarius seu paraphrastica enarratio in Vndecim modis confitendi eius Problematis, quod Cubi duplicatio dicitur.

Eiusdem commentatio in Dionisodori problema, quo data Sphera plano sub data seca-tur ratione.

Alius modus idem problema confitendi ab eodem Joanne Vernerio nouissime comper-tus demonstratusque.

Eiusdem de motu Octaue Sphere Tractatus Duo.

Eiusdem summaria enarratio Theorice motus Octaue Sphere.

Impressum Norimberge, Anno 1522. in Quarto.

Tabella Sinus recti per gradus et singula minuta diuisa, Ad tabulas directionum Joan-nis de Regio Monte necessariasque cum quibus exemplis partes eiusdem tabelle multum concordant.

Impressum Cracouie, Anno 1514.

36
7143 Ephemeridum opus Joannis Stoeffleri Justingensis mathematici A capite Anni Re-demptoris Cristi 1532. In alias XX proxime subsequentes ad ueterum imitationem elaboratum.

Impress. Venetijs Anno 1532. in Quarto.

Ephemeris Joannis Schoneri pro Anno 1532. supputata. Adiecta instructione pro intelligenda Ephemeride.

De Juditijs erigendis.

De Electionibus communibus.

Canones natiuitatum.

Impress. Norimberge, in Quarto.

37
7144 Cosmographicus liber Petri Apiani Mathematici integritati restitutus per Gemmam Phrisium.

Eiusdem Gemme Phrisij libellus De locorum describendorum ratione et de eorum distantijs inueniendis.

Impress. Antuerpie, anno 1533. in Quarto.

Horologigraphia Sebastiani Munsteri recognita et aucta atque locupletata.

Impress. Basilee, anno 1533.

Noui Annuli Astronomici per Joannem Driandrum Mathematicum nuper Anno 29 excogitati.

Impress. Marpurgi, Anno 1530.

38
7145 Messahalal De scientia motus Orbis.

Impress. Norimberge, 1504.

Higinij Astronomi De mundi et sphere ac utriusque partium declaratione Cum planetis et uarijs signis historiatis.

Impressis. Venetijs, Anno 1517. in Quarto.

Opusculum de Sphera Joannis de Sacrobusto.

Theorice planetarum excellentissimi Astronomi Georgij Purbachij quo Joanne de Monte Regio olim usque est preceptore.

Impress. Wienne, Anno 1518. in quarto.

Introductorium compendiosum in tractatum Sphere materialis Joannis de Sacrobusto, quem abbreviauit ex Almagesti Ptolemei per Joannem Glogouiensem recollectum.

Impress. Argentine, Anno 1518.

Globi Stelliferi siue Sphere, Stellarum fixarum usus et explicationes, Quibus quicquid de primo mobili demonstrari solet, id uniuersum continetur, Directionum autem ipsarum, quas uocant ratio accuratissima est exposita Autore Joanne Schonero Carolstadiensi.

Impress. Norimberge, Anno 1533. in Quarto.

Globus mundi. Declaratio siue descriptio mundi et totius orbis terrarum, globulo rotundo comparati, ut sphaera solida etc. ab Americo reperta.

Sphera mundi. Ein anfang vnd fundament der Astronomi aus den altten Astronomis durch Joannem de Sacrobusto ins latein zusammen zogen, durch Conradum Hainvogel von Nurenberg verteutscht in 4 tail getailt, des himmels lauff sampt allengestirn leuhtlicher aus beigesaczten figuren Zuerlernen.

Impressum Argentine, anno 1539. in quarto.

Sphera materialis Germanice.

Impress. Norimberge, Anno 1516.

Das Planetenbuech Von natur, eygentumb vnd wirkung der 7 planet vnd 12 Zaichen, auch 28 Mansionibus etc.

Impress. Argentine.

Introductorium Astronomie Cracouiense elucidans Almanach.

Impressum Cracouie, Anno 1513. In Quarto.

Elementale Geometricum, ex Euclidis geometria a Joanne Vogelin Hailpronnensi excerptum.

Impressum Wienne, Anno 1528. in Quarto.

- Cosmographice aliquot descriptiones Joannis Stöffleri. De sphaera cosmographica hoc est De Globi terrestri artificiosa structura.
De duplici terre projectione in planum hoc est qua ratione commodius charte cosmographice, quas Mappas mundi uocant, designari queant per Joannem Driandrum Mathematicum.
Impress. Marpurgi, Anno 1537. In Quarto.
- Cosmographia Petri Apiani per Gemman Frisium apud Louanienses Mathematicos, iam demum ab omnibus vindicata mendis ac nonnullis est locis aucta.
Impressa Antuerpie, Anno 1545.
- Gemme Frisij De Radio Astronomico et Geometrico liber, in quo multa quae ad Geographiam, Opticam, Geometricam et Astronomiam utilissimi sunt, demonstrantur. Antuerpie, 1545.
- Introductio in Ptolemei Cosmographiam, longitudinibus et latitudinibus Regionum et Ciuitatum celebriorum.
Epitoma Europe Aene Syluij.
- Situs et distinctio partium totius Asiae per brachia Tauri montis ex Asia.
Particularior minoris Asiae descriptio ex eiusdem Pij Asiae.
- Sirie compendiosa descriptio ex Isidoro.
Africe breuis descriptio ex Paulo Orosio.
- Terre Sancte et Urbis Hierusalem apertior descriptio Anselmi Ordinis minorum.
Impressa Cracouie, Anno 1519. in Quarto.
- Scripta Joannis Regiomontani De Torqueti, Astrolabio etc.
Impressa Norinberge, Anno 1544. Vide numerum 33. in Quarto.
- L. Gaurici libellus, in quo hec et pleraque alia continentur:
De arcu et sinu 100 000 particularium.
Tabula positionum ad latitudines 37. et 41. Graduum.
Tabula latitudinis lune cum eius problemate.
Tabula declinationis partium signiferi secundum Almeonem.
Latitudines Ciuitatum ex ordine alphabeti.
Latitudo ortus in Sphaera recta.
Canon fabricandi Tabulam quantitatis dierum.
Tabelle et canones facilius reperiendi horas planetarias.
Tabella et Canon inuestigandi altitudinem \odot in meridie.
Tabule et Canones supputandi locum solis.
Tabule supputandi controuersiones annuas, menstruas ac diurnas.
Tabella Joannis Blanchini pro supputandis conuersionibus.
Thema Celi cum horis horologij trifariam fabricare.
Tabula conuertendi horas in Gradus.
Tabula conuertendi horas in Minuta, in Annos ac Menses.
Per tabulas domorum directiones elicere.
Tabella nouiter lucubrata pro directionibus.
Tabule multimode progressionum cuiusque mensis ac dierum.
Tabella utilis pro dirigendo in conuersionis themate.
- Impressa Venetijs, Anno 1524. In Quarto.
- Joannis Schoneri Opusculum Astrologicum ex diuersorum libris pro studiosorum utilitate collectum, Sequentia continens:
Instructio intelligende Ephemeridos.
Isagoge Astrologie iuditiarie.

De electionibus communibus.
Canones succincti natiuitatum.
Tractatus integer electionum Laurentij Bonicontrij.
Assertio contra calumniatores Astrologie Eberhardi Schleusingeri.

Impress. Norimberge, Anno 1539. in Quarto.

Tabule resolute De supputandis Syderum motibus Joannis Virdungi Haffurdi, Ex quibus omnium Syderum motus tam ad pretereā quam ad futura quantumvis longa tempora facile calculari possunt.

Impresse, Norimberge, Anno 1542. in Quarto.

Perspectiua Communis Ideo sic dicta, quae contineat elementa *της ωπτικης* In hac enim doctrina inchoate disputationes philosophorum de natura et proiectione radiorum uisus, luminum, colorum et formarum absoluuntur, In quibus et de Speculis tractatur per Georgium Hartman Norinbergensem emendata et demonstrationibus restituta.

Impressa Norimberge, Anno 1542. In Quarto.

Arithmeticae integræ libri Tres Authore Michaelē Stifelio.

40
7147

Impresse Nurenberge, Anno 1544. in Quarto.

Rechenbuch von der Welschen vnd Deutschen pracktik auff allerley forteil vnd behendigkeit mit erklerung viller Exempeln auff mancherlei art vnd weiss nach der kurtz vnd vorteil Zumachn Michaelis Stifelij.

Impress. Nurenberge, Anno 1546.

41
7148

Computus Chiometralis, Qui et Ecclesiasticus dicitur, a Joanne Glogouita magistro Cracouiensi emendatus et explanatus.

Impressus Cracouie, Anno 1507. In Quarto.

Computus nouus et Ecclesiasticus totius fere Astronomie fundamentum pulcherrimum continens Cleruo non minus utilis quam necessarius, cum Additionibus quibusdam adiectis.

Impressus Wiene, Anno 1520. In Quarto.

Computus cum Commento, qui alias sic inscribitur in libello: Incipit Computus Manualis a magistro Aniano metrice compilatus ad ignorantiam temporis expellendam.

Impressus Lugduni, 1504.

Ars Arithmetica Joannis Martini Silicei in theoricen et praxim scissa, omni homini conditioni perquam utilis et necessaria.

Impressa Parisijs, Anno 1514. in Quarto.

Henrici Glareani De geographia liber Vnus.

Impressus Friburgi Prisoie, Anno 1539. In Quarto.

Introductio Jacobi Fabri Stapulensis in Arithmeticam diui Seuerini Boetij pariter et Jordani.

Ars supputandi tam per calculos quam per notas arithmeticas suis quidem regulis eleganter expressa Judoci Clichtouei.

Questio haud indigna De numerorum et per digitos et per articulos finita progressionē ex Aurelio Augustino.

Epitome rerum Geometricarum ex Geometrico introductorio Caroli Bouilli.

De Quadratura Circuli demonstratio ex Campano.

Impressa Colonie, Anno N(escio?), in Quarto.

Orontij liber De Geometria practica siue de practicis longitudinum, planorum et solidorum, hoc est linearum superficierum et corporum mensionibus, alijsque mechanice ex demonstratis Euclidis elementis corolarius, Vbi et de Quadrato Geometrico et Virgis seu Baculis mensorijs.

Impress. Argentorati, Anno 1544.

Pomponij Gaurici Neapolitani De Sculptura, Vbi agitur:

De Symetrijs.	De Celatura, eiusque specie-	De Tomice.
De lineamentis.	bus.	De Colaptice.
De Physiognomia.	Preterea de ceteris speciebus	De Claris Sculptoribus, Ac
De perspectiua.	statuarum.	plerisque alijs rebus scitu
De Chimice.	De Plastice.	dignissimis.
De Ectiposi.	De proplastice.	
	De paradiamate.	

Impress. Norimberge, Anno —

Defensio Joannis Reuchlin Phorcensis LL. Doctoris contra Calumniatores suos Colonienses.

Impress. Tubinge, Anno 1514. In Quarto.

Catalogus Episcoporum Olomucensium Augustini N. prepositi Brunensis et Secretarij Regij.

Impressus Wiene.

Ars memoratiua Georgij Sibuti Daripini Contionatoribus et Jurisperitis multum utilis et fructuosa.

Impress. Colonie, Anno 1506.

42 Almanach perpetuum siue Tacuinus Ephemerides et diarium Abraami Zacuti Hebrei.
7149 Theoremata autem Joannis Michaelis Germani Budurensis cum L. Gaurici castigatio-

nibus et plerisque tabellis adiectis, quorum index est:

Tabula introitus tabularum ante et post radicem operis.

Tabella reuolutionum 7 planetarum per L. Gauricum.

Tabule ueri motus \odot .

Tabule ueri motus ϵ .

Tabule \odot et \times luminarium.

Tabula ueri motus Ω .

Tabula supputandi eclipses luminarium.

Tabula latitudinis ϵ .

Tabella motus planetarum in qualibet hora per Gauricum.

Tabule uerorum motuum, centrorum argumentorum et latitudinum planetarum.

Tabula noua equationis \odot in 30 reuolutionis.

Tabula introitus \odot in quodlibet signum.

Tabula more infantis in utero matris.

Loca stellarum fixarum prime et secunde magnitudinis.

Impress. Venetijs, Anno 1525.

Alphonsi Hispaniarum Regis Tabule et L. Gaurici Doctoris theoremata, quorum hic est index:

Impress. Venetijs Anno 1503.

Quibus seorsum annexe sunt Tabule Elisabeth Regine in calce Temporum differentie ab Adamo ad plerosque Reges.

Tabella supputandi eras.

Tabula partibus proportionalibus oportuna.

Augeni communem bifariam reperire.

Planetarum argumenta et centra media supputare.

Locum solis \odot in zodiaco perscrutari.

Locum ϵ uerum examinare.

Verum locum Ω et latitudinem ϵ inuestigare.

Vera loca aliarum planetarum inquirere.
 Modus corrigendi tabulas et planetarum passiones.
 Latitudines planetarum comperire.
 Domos celicas trifariam fabricare.
 Tabella ueri motus \odot in meridie.
 Tabella introitus \odot in signa cardinalia.
 Tabella anticipationis equinoctiorum et solstitiorum.
 Modus corrigendi calendarium et celebrandi Pasche.
 Aureum numerum inditionem et epactam indagare.
 Qua feria celebrentur mensium calende.
 Conuersiones annuas ac menstruas supputare.
 Mensium none, idus et calende.
 Chronocratores annorum, mensium ac dierum inquirere.
 Coniunctiones superiorum medias reperire.
 Coniunctiones et \propto ueras luminarium indagare.
 Eclipses luminarium per Alfonsum tabulas examinare.
 De sinodis et plenilunijs secundum Gauricum facilius supputare.
 Eclipses luminarium supputate in plerisque annis.
 Stellarum fixarum nature seu qualitates.
 Stellarum fixarum longitudes nuper rectificate.
 Tabella diei prolixioris et paralellorum in quolibet climate.
 Tabule Elisabeth Regine Hispanie nuper castigate et in ordinem redacte per L. Gauricum cum additionibus et nouis problematibus eiusdem Gaurici.

Impressum ut supra in Quarto.

43 Tetragonismus id est Circuli Quadratura per Campanum, Archimedes Siracusanum
 7150 atque Boetium mathematice perspicatissimorum adinuenta.

Impressum Venetijs, Anno 1503. in Quarto.

Horologiographia Sebastinai Munsteri anno 1533.

Habetur in Numero 37. In 4-to.

Noui Annuli Astronomici Joannis Driandri anno 1536.

Habetur superius in Numero 37, in 4-to.

Ein wolgegrundtes kunstreichs Summari Buchlin aller Sonnen Vren, auff acht ader vierekette Stöcklen, In Buchse Zylinder vnd auff guldene Ring, auch auff glas, alle Mawern schrek ader Vnschrek zumachen, auch wie man alle schrege vnaufschlag der grad, an Jedem hawss ader fenster leutlich vnd gerecht finden sol.

● Impress. Argentorati, anno 1539. in quartto.

Sonawern aller handt kunstlich zumachen Joannis Driandri.

Impressum Frankfurt, Anno 1535. in Quarto.

An die Mawern vnd wende, auff ein ebne vnd gleichen platz, ad die seyten eins viereketen vnd wüffelichten Klötztruig genannt Copast zw der Sonnen gerecht zuberaitten. Geometrei von kunstlichen messen vnd absehen allerhand hohe, fleche, ebene, weite vnd braite, als Thurn, Kirchen, Baw, Bawn, Velder vnd Agker etc. durch den Jacobs stab, Phinschen spiegel, schatten vnd Mesruthen, Jacobi Kobel. Anno 1533. Leyen Compas, ein Sonn Vhr in der linkhen hand beschreiben vnd angezaigt leichtlich zugeprauchn.

Frankfurt, Anno 1536.

Libellus de compositione Regularum pro mensuratione Vasorum

Habetur superius in numero 25. in quarto.

Abraham Judei De Natiuitatibus hoc est de 12 domiciliorum celi figurarum significatione.

Impress. Colonie, Anno 1537. in 4-to.

Ordnung der Becker, Wie die Zw Frankfurt gesaczt ist vnd gehalten werden soll, in Mas, Gewicht vnd Zall versucht, probirt vnd gerechnet worden, allenthalben Zw geprauchen. Anno 1540.

44 Gebri De Inuestigatione perfectionis Metallorum liber I.

7151 Summe perfectionis metallorum siue perfecti magisterij libri II.

Eiusdem de Inuentione ueritatis seu perfectionis metallorum liber I.

De fornacibus construendis liber I.

Reliqui Scriptores Alchimici:

Speculum Alchimie Rogerij Bachonis.

Correctorium Alchimie Richardi Anglici.

Rosarius minor de Alchimia incerti Autoris.

Liber Secretorum Alchimie Calidis filij Jazichi Judei.

Tabula smaragdina de Alchimia Hermetis Trismegisti.

Hortulani philosophi commentarius super tabulam smaragdinam Hermetis.

Impress. Berne, Anno 1545. in Quarto.

Raimundi Lullij De Alchimia Opuscula que sequuntur:

Apertorium.

Magia naturalis.

De Secretis nature, seu de Quinta essentia liber I.

Impressa Norinberge, Anno 1546. in Quarto.

Liber Mineralium Alberti Magni In quo continentur sequentia:

De lapidum et Gemarum, Materia Accidentibus Causis Locis Coloribus, Virtutibus, Imaginibus, Sigillis.

Tractatus de Alchimis speciebus Operationibus et Vtilitatibus.

Tractatus De Metallorum Origine et Inuentione, Generatione et Causis, Congelatione, Liquefactione, Ductibilitate, Cremabilitate, Colore et Sapore, Operatione, Virtute, Transmutatione.

Impress. In Oppenheim, Anno 1518. in Quarto.

Kalender von allerhandt Ertzney, durch anzaigung der 7 planeten, 12 Zaichen vnd der 36 Bylder des Himels, was die fur Influentz in die vndersten corper haben von Joannem Konigsperger Zusammen Zogen.

Impress. Augsburg 1539.

Thesaurus Pauperum, das ist ein Husapotek der Arczney Zw yeden leibs geprechen für den gemainen man Hieronimi Braunschweig

Impress. Frankfurt, 1539.

45 De Alchimia Dialogi II, Quorum prior genuinam librorum Gebri sententiam de industria ab Autore celatam et figurato sermone inuolutam reteggit et certis argumentis
7152 probat.

Deest

Alter Raimundi Lullij Misteria in lucem producit, Quibus premittuntur 129 propositiones Idem argumentum compendiosa breuitate complectentes.

Impress. Norimberge, Anno 1548.

Alchimia, wie man alle farben Wasser, Olea, Salia vnd Alumina, damit man alle corpora, spiritus vnd calces preparat, sublimirt vnd fixirt machen sol, Vnd wie man disse ding nucze auff das Sol ☉ vnd luna ☾. Auch vom soluirn vnd schaidung aller metal, polirung aller Edelgestain, Wasser Zum etzen, schaiden vnd soluirn, Vnd wie die gifftige dempff Zuuerhutten.

Impress. Strassburg, Anno N(escio?), in 4-to.

Rechter geprauch der Alchimei, mit vil und borgen nuczbaren lustigen Kunsten. Anno 1531.

Georgij Weneri de Aquis Scepusiensibus admirandis.

Von Stahel vnd Eysen waich vnd hert zumachen.

Wie man Goldt vnd Silber farben auff yedes Metal machen.

Wie man In Stahel vnd Eysen ader auff Waffen etzen sol.

Desgleichen warm vnd kalt eyssen vnd messing Zulothen.

Impress. Nurenberge, Anno 1532. in Quartto.

Artliche Künste mancherlei weise Tintten vnd allerley farben Zuberaitten.

Gold vnd Sylber aus der feder zusch(...?) sampt allen Metallen, Schreibfedern vnd pergamen allerley farben Zuferben.

Schreyben vnd Zumahlen auff stahlene vnd eysene Waffen vnd Zuotzen.

Impress. Nurenberge, Anno 1532. in 4-to.

Allerley Mackel vnd fleken auff gewandt Zubringen.

Jedem gwandt sein verlorne farb wider Zupringen.

Garn, Leinwat, Holtz vnd Bain Zuferben.

Nurenberge, 1532.

Kunstbuchlin des Inhalt wie hernach volgt:

Ertzarbeit In vnd ausser-	Löthen	Schreiben.
halb fewers.	Etzen.	Illuminiren.
Hartten.	Abformen.	Vergulden.
Weychen.	Abgiessen.	Stiken.
Schmelzen.	Jede Farben Zuberaiten,	Edelgestain, etc.
Schaiden.	erhalten, bessern, vnd	
Abtreiben.	widerpringen als zum	
Probirn.	Malen.	

Impress. Frankfurt, N(escio?)

Vrsprung gemainer Bergkrecht Durch Johan Haselberger von Reichenaw Buchfirer publicirt.

Weydt wergkh wie man Vögel, Wild vnd Visch fahen, vnd wie man alles darzu dienlich, beraitten, auffzyhen haltten vnd machen soll.

Impress. Frankfurtt, Anno 1531.

Vogel zufahen mit Raub Vögeln, Netzen, Stricken, Leime Geschoss.

Wild fahen mit Netzen, Stricken, Gruben, Fallen, Schiessen.

Visch fahen mit Netzen, Reusen, Angeln, Kasten, Asse.

Ross Arzney ader Marstallerey.

Impress. Colonie, 1531.

Buchsmaisterey, von Geschos, Buchsen, Puluer, Salpeter vnd Feuerwerk Zuzurichten. Gemaine Strettz Regeln.

Krigss Rath ader Consilium militare.

Ordnung Namen vnd Regiment alles Krigsvolks, Geschlechter Namen vnd Zall aller Buchsen, Einer ganzen Artelerey, eins Veld Zugs vnd Zeughaws, von ydes gewicht Stam vnd Lott. Item fewerpeill vnd schimpfliche fewerwerck Zuzurichten.

Alberti magni de Secretis mulierum Cum excerptis ex Ludovico Bonacciolo medico Ferrariensi. De affectibus uarijs circa mulieres grauidas.

Impress. Frankfurt, Anno 1531.

Lustgarten vnd pflantzen mit arthlicher Vimpfung allerley bawmen, kreuter, Blumen vnd Fruhten, wilder vnd heimischer zuzurichten.

Impress. Frankfurt, Anno 1531.

Der Schwangern frawen vnd hebamen Rosengarten Eucharij Roslin Doctoris.

Impress. Augspurg, anno 1530.

Kellernaisterei, Item wie man mit Wein Vmbgehen soll, Bewaren, Inen helffen, Auch Byer, Medt, Essigh, Kreuther Wein vnd ander getrank machen soll.

Argentorati, 1536.

46 De Alchimia Opuscula complura philosophorum ueterum vt sequitur:

7153 1. Correctio eorum qui absque studio philosophie conantur artem alchimie percipere.

2. De lapide philosophorum liber, uocatus Clangor Buccine.

3. Tractatus De lapide uegetabili quem Semitam semite uocauit philosophus.

4. Tractatus Auicenne De Tinctura Metallorum.

5. Compendium Anime transmutationis Ruperto Anglorum Regi per Raymundum transmissum.

6. Liber dictus Scala philosophorum.

7. Opus mulierum Tractatulus siue ludus puerorum.

8. Raymundi Lullij De Tincturis compendium.

9. Aristotelis tractatulus De practica lapidis physici.

Impress. Frankfurt, anno 1550. In quarto, In pergamenio Rubeo.

Rosarium philosophorum. Secunda pars Alchimie de lapide physico uero modo preparando, continens exactam eius progressionem, cum figuris rei perfectionem ostendentibus.

Impress. Farnkfurt, 1550.

47 Orlando furioso di Messer Lodouico Ariosto. Et di piu aggiuntoui in fine piu di Cinquecento Stanze del medesimo autore.

7154

In Venegia del 1545. in 4-to.

48 Joannis Hus Opusculorum diuersorum Tomus Primus In Quarto:

7155

De Anatomia AntiCristi liber I.

De Misterijs iniquitatis AntiCristi Fragmentum I.

De reuelatione Cristi et AntiCristi Fragmentum II.

De Abolendis sectis et traditionibus hominum liber I.

De Vnitate Ecclesie et Scismate uitando liber I.

De Euangelica perfectione liber I.

De pernitie traditionum humanarum Fragmentum III.

De Regno, Populo, Vita et Moribus Anticristi liber I.

Fragmentorum collectanea quedam.

Appendix Othonis Brunfelsij.

Joannis Hus Tomus Secundus. Locorum aliquot ex Osee et Ezechiele prophetis capitulis V. et VIII. De abhorrenda Sacerdotum et Monachorum papisticorum in Ecclesia Cristi abominatione eorumque impietate detestanda Vita item et Regno Anticristi. Sermonum Joannis Hus ad Populum. Tomus Tertius Respondens priori de Anatomia Regno et Populo Anticristi.

Liber Egregius De Vnitate Ecclesie, cuius Autor perijt in Concilio Constantiensi.

Impressum anno 1520.

Processus Consistorialis Martirij Joannis Huss cum correspondentia legis gratie ad Ius Papisticum in Simoniacos et fornicatores Papistas. Et de Victoria Cristi. Deque Anticristi degradatione ac depositione.

Ad uetustatis tipum excusus.

Joannis Wicleff Dialogorum libri Quattuor, Quorum

Primus Diuinitatem et Ideas tractat,

Secundus Vniuersarum creationem complectitur,

Tertius de Virtutibus Vitiisque ipsis contrarijs loquitur.

Quartus Romane Ecclesie Sacramenta, eius pestiferam dotationem Anticristi regnum, Fratrum fraudulentam originem atque eorum hipocrisim variaque nostro euo scitu dignissima graphice perstringit. etc.

Impressum N(escio?), anno 1525. in Quarto.

49
7156

Cause quare et amplexu sint et retinendam ducant Doctrinam quam profitentur Ecclesie quae Confessionem Auguste exhibitam imperatores sequuntur et quare iniquis Iuditijs collectis in Sinodo Tridentina [ut uocant] non sit adsendendum.

Impress. Wittenberge, 1546.

Kurtzer vnd warhafftiger Bericht von dem Coloquio Szo Im 1546. Jar Zw Rengspurg der Religion halben gehalten durch Georgem Maior.

Wittenberge, 1546.

Actorum Colloquij Ratisponensis ultimi, quomodo inchoatum ac desertum quoque in eodem extemporali oratione inter partes disputata fuerint, uerissima narratio, Jussu Cesaree Maiestatis conscripta et edita.

Impress. Ingolstadij, Anno 1546. in 4-to.

Acta in Conuentu Ratisponensi continentia que sequuntur:

Librum propositum delectis Collocutoribus.

Articulos oppositos certis in locis in libro.

Responsionem coniunctorum Augustane Confessioni de Libro.

Prefationes quasdam que indicant causas, Cur Articuli quidam reprehensi sint.

Responsionem ad Contareni Scriptum.

Cetera que de Emendatione Abusuum exhibita sunt et historica quedam in alio Volumine complectemur.

Impressa Wittenberge, Anno 1541. in 4-to.

Der Neue Glaub von den Doctoren Zw Louen In 32 artikeln furgegeben, Mit Cristlicher Verwarmung dagegen durch die Prediger Zw Strasburg, Anno 1545.

Sacre Cesaree Maiestatis Declaratio quomodo in negotio Religionis per Imperium usque ad definitionem Concilij generalis vivendum sit In Comitij Augustanis Anno 1548. proposita et publica et ab omnibus Imperij Ordinibus recepta. INTERIM.

Der Romische Kaiser Maiestat: erklarung wie es der Religion halben In Reich, etc. vt supra mit dem Interim gehalten etc.

Formula Reformationis per Cesaream Maiestatem Statibus Ecclesiasticis in Comitij Augustanis ad deliberandum proposita et ab eisdem, ut paci publice consulerent et per eam Ecclesiarum ac Cleri sui uilitati commodius prouiderent probata et recepta Anno 1548.

Bedenken aufs Interim Philippi Melanthonis 1548.

Bericht vom Interim Der Theologen Zw Meyssen versammelt Anno 1548.

Bedenken auff das Interim von einem hochgelernten vnd erwidigen Herrn einem Erborn Rath seiner Obrikeith vberreicht 1548.

Ir seydt villeicht beyde puben in d' hauth darumb das Ir euch nit nennen durfft.

- Ein gemeine protestation vnd Klagschrifft wider das Interim vnd andere geschwinde anschlege vnd verfolgung des Euangelium Joannis Warenmundt anno 1548. Ist auch ein Auffruriger Predicant gewesen.
- Der Prediger der Jungen Hern Johannis Friderichen hertzogen Zw Sachsen Sonen, Bedenken auff das INTERIM.
- De Vitandis Superstitionibus que cum sincera fidei confessione pugnant, libellus Joannis Caluini.
- Eiusdem excusatio ad Pseudoniconedos Philippi Melanthonis, Martini Bucerii, Petri martiris responsa de eadem re.
- Caluini ultimum Responsum cum Appendicibus.
- Impress. Geneue, 1549.
- 50
7157 Agenda, das ist Kirchen Ordnung wie sich die Pfarhern vnd Seelsorger In Iren Ampten vnd Diensten haltten sollen fur die Diener der Kyrchen In Herzog Hainrichen Zw Sachsen furstenthumb gestellt.
- Impress. Leipzig, Anno 1540.
- Agend Buechlein fwr die Pfarhern auff dem Landt durch Vitum Diterich.
- Impress. Frankfurt, 1546.
- Ordnung der Kirchen des Raths Zw Schwabischenhall obrigkeit vnd gepiet gelegen, Anno 1543.
- Agenda Patauensis.
- Impressa Wienne, Anno 1514.
- 51
7158 Biblia Hebraica omnium Autenticorum et Hagiographorum librorum In Quarto.
- Impressa Venetijs, per Aldum.
- 52
7159 Biblie totius Sacre Scripture librorum, videlicet Veteris et Noui Testamenti secundum Veterem translationem, Cui e regione Noua translatio Francisci Vatabli posita est, cum diuersis lectionibus adsignatis, Cumque Annotationibus et interpretationibus.
- Impresse Parisijs, per Robertum Stephanum, Anno 1545. In Quarto mediano.
- 53
7160 Exegesis siue expositio Dictionum Hebraicarum litteralis et simples in Quattuor Capita Geneseos pro studiosis lingue Hebraice per Paulum Fagium.
- Impress. Isne, Anno 1542. In Quarto.
- Sententie uere elegantes pie mireque cum ad linguam discendam tum animum pietate excolendum utiles Veterum sapientum Hebreorum quas Capitula aut Apophtegmata patrum nominant in Latinum uerse Scholisque illustrate per Paulum Fagium.
- Impress. Isne, Anno 1541.
- Sententie Morales Ben Syre uetustissimi Autoris Hebrei qui a Judeis Nepos Hieremie prophete fuisse creditur, cum Commentariis.
- Tobias Hebraice ut is adhuc hodie apud Judeos inuenitur omnia ex Hebreo in Latinum translata in gratiam studiosorum lingue sancte per Paulum Fagium.
- Impress. Isne, Anno 1542.
- Precationes Hebraice quibus in solennioribus festis Judei cum mense accumbunt adhuc hodie utuntur, e quo modo ordine et ritu dicant.
- Impress. Isne, Anno 1542. in 4-to.
- Opusculum recens Hebraicum, ab Elia leuita Germano grammatico elaboratum, cui titulum fecit Tisbites in quo 712 uocum que sunt partim Hebraice, Chaldaice, Arabice, Grece et Latine quoque in Dictionarijs non facile inueniuntur et a Rabinis olim Hebreorum in scriptis suis passim usurpantur origo, etymon et uerus usus docte ostenditur et explicatur per Paulum Fagium.
- Impress. Isne, Anno 1541.

- 54 Thesaurus lingue Sancte ex Rabi Daudid Kimchi N. Sancte Pagnino Lucensi autore,
7161 Contractior et emendatior.
Impress. Parisijs, per Robertum Stephanum, Anno 1548. in 4-to mediano.
- 55 Loci communes Philippi Melanthonis, ex Latino in linguam Germanicam translati per
7162 Iustum Jonam.
Impressi, Wittenberge, Anno 1538.
Luterus contra Sabateos.
- 56 Nouum testamentum per Joannem Syluestrum in Vngaricam linguam translatum.
7163 Impressum in Wyszyeth, anno 1541. in Quarto.
- 57 Sedulij mirabilium diuinorum libri IIII Carmine Heroico.
7164 Eiusdem Elegia in qua finis Pentametri est similis principio Hexametri.
Eiusdem Hymnus de Cristo ab Incarnatione usque ad Ascensionem.
Juuenci de Euangelica Historia libri Quattuor.
Aratoris Cardinalis Historie Apostolice libri Duo.
Probe Falconie Cento ex Vergilio de Nouo et Veteri Testamento.
Homero Contra hoc est Centones ex Homero Grece cum interpretatione Latina.
Opusculum ad Annuntiationem beatissime Virginis Grece cum Latino etc.
Lactantij Firmiani De Resurrectione Elegia.
Eiusdem de passione Domini Carmine heroico.
Cyprianus de ligno Crucis uersu heroico.
Typherni Deprecatoria ad Virginem Elegia.
Oratio ad eandem uersu heroico.
Oratio matutina ad Deum uersu heroico.
Sancti Damasi De laudibus Pauli Apostoli Versus hexametri.
Elegia in Hierusalem.
Ode in Natali die Saluatoris.
In die Palmarum.
De Passione Domini.
Ad Cristum ut perdat Turcas.
Epigramma ad beatissimam Virginem.
Vita Sancti Martini Episcopi a Seuero Sulpitio prosa oratione.
De miraculis Sancti Martini Dialogus ab eodem.
De translatione Sancti Martini ab eodem.
Vita Sancti Nicolai e Greco in Latinum a Leonardo Justiniano Veneto.
Impress. Venetijs, per Aldum, Anno 1502. in Quarto.
- 58 De rebus gestis Ludouici eius nominis XI. Galliarum Regis et Caroli Burgundie Ducis,
7165 Philippi Cominei Commentarij uere ac prudenter conscripti, ex Gallico facti Latini
a Joanne Sleidano.
Adiecta est breuis quedam illustratio rerum et Gallie descriptio.
Impressum Argentine, Anno 1545. in Quarto.
Joannis Sleidani orationes Due, Vna ad Carolum Quintum Cesarem, Altera ad Germanie Principes omnes ac Ordines Imperij.
Impresse Argentine, Anno 1544.
De Origine Gentis Principumque Bauarorum Commentarius Joannis Tritemij Abbatis Spanheimensis.
Impress. Frankforti, Anno 1549. in Quarto.
De Mirandis Germanie Antiquitatibus Sermones Conuiuiales Conradi Peutingeri.
Impress. Argentorati, Anno 1530.

Hori Apollinis Niliaci Hyeroglyphica, hoc est De Sacris Aegiptiorum litteris Libelli Duo, de Greco in Latinum sermonem a Philippo Phasiano Bononiensi translati. Impress. Bononie, anno 1517. in Quarto.
 Vegetij Renati Artis Veterinarie siue Mulomedicine libri Quattuor. Impress. Basilee, Anno 1528. In Quarto.

59
7166 Sprichwörter. schöne, weyse, herrliche klugreden vnd hoffspruche. Darinnen der Alten grosse vernunfft vnd klugheit gespurt vnd begriffen wirdt, Zusammen tragen durch Sebastianum Frank beschriben vnd ausgelegt.

Impressum Frankfurt, 1541.

Ander thail der Sprichwörter, Dorinnen Niederlendische, holendische, Brabendische vnd Westphalische Spichwörter, Zum thail von Eberhardo Tappio vnd Antonio Tunitio Zusammen pracht, In gutte Germanismos gewendt mit hochdeutschen Sprichwörtern verglichen vnd aufgelegt durch Sebastianum Franken.

1541. Zw Frankfurt, in Quarto.

60
7167 Sermonum Decades Due Autore Henricho Bullingero. De potissimis uere Religionis Capitibus. Tomus Primus, quorum catalogus sequitur:

De Verbo Dei, eius origine, progressu, prestantia et uirtute.

De sensu et expositione legitima Verbi Dei.

De fide uera quid sit, unde oriatur, et que sit uirtus fidei.

Expositio breuis siue dilucida simboli apostolorum uel 12 articuli Cristiane fidei.

De Dilectione Dei et proximi.

De lege nature humana et diuina.

Expositio breuis siue perspicua 7 preceptorum decalogi.

De iure iurando.

De magistratu et eius offitij.

De continentia et jejuniis.

Prefatio operis. De certu ratione qua possit iratus peccatis nostris Deus placari.

Item vetustissimorum conciliorum symbola.

Impress. Tiguri, Anno 1549. In Quarto.

Sermonum Decas Tertia Henrichi Bullingeri de rebus, quarum elenchus sequitur. Tomus Secundus:

Expositio breuis trium ultimorum decalogi preceptorum.

De proprietate rerum, de iuste parandis possidendis dispensandisque facultatibus.

De calamitatibus misterijsque patienter ferendis.

De spe consolatione fidelium.

De legibus ceremonialibus.

De sacerdotio et ijs que pertinent ad sacerdotium eorumque significatione.

De tabernaculo et ijs que fuerunt in tabernaculo eorumque significatione.

De tempore sacro, seu serijs populi Dei earumque significatione.

De sacramentis Judaicis, nempe de circumsicione et pascha eorumque significatione.

De sacrificijs Iudeorum, eorumque ritibus uarijs et significatione.

De votis et Nazareis.

De mundo et immundo, ciborumque delectu.

De legibus iudicialibus.

De usu, effectu et impletione legis.

De abrogatione legis.

De similitudine et differentia veteris et noui testamenti populique.

De libertate Cristiana, eius abusu et scandalo.
 De bonis operibus et mercede seu premio bonorum operum.
 De peccato et uero eius origine.
 De peccato originali.
 De peccato actuali, eiusque spetiebus uarijs.
 De peccato in Spiritum Sanctum.
 De iusto certoque peccatorum supplitis.
 De euangelio.
 De gratia Dei.
 Omnes promissiones in Cristo esse impletas, cum ipse sit Messias et plenitudo omnium.
 Fide recipi Cristum non operibus.
 De penitentia.
 De timore et dolore penitentium.
 De confessione peccatorum.
 De satisfactione pro peccatis.
 De indulgentijs.
 De vetere et noui homine, hominisque viribus.
 De fructibus penitentia dignis et ijs que necessaria sunt penitentibus.
 Impress. Tiguri, Anno 1550. in Quarto.
 Sermonum Decas Quarta Henrichi Bullingeri de rebus, quarum alenchnus sequitur. Ad totum secundum pertinens:
 De Deo et cognitione eius, ubi agitur de vinitate et trinitate Dei.
 De creatione vniuersi et prouidentia Dei.
 De solo Deo uiuo uero et eterno adorando, inuocando et colendo.
 De uera et falsa religione.
 De Jesu Cristo uero Deo et homine.
 De Jesu Cristo uero rege et sacerdote, de regno et sacerdotio eius, nomineque Christiana.
 De Spiritu Sancto et eius virtute.
 De angelis Dei sanctis, eorumque offitijs.
 De spiritibus malis siue demonibus.
 De anima hominis rationali eius immortalitate et certissima salute post mortem corporis.
 Impress. Tiguri, Anno 1550. In Quarto.
 Sermonum Decas Quinta Henrichi Bullingeri de rebus, quarum elenchnus sequitur. Tomus tertius:
 De sancta catholica ecclesia.
 De ministerio et ministris Cristi et ecclesie.
 De modo et ratione orandi Deum.
 Expositio breuis sacre orationis dominice.
 De sacramentis Cristi et ecclesie.
 De sancto Cristi baptismo.
 De sacra Domini cena.
 De quibusdam ecclesie Dei institutis.
 Impressum Tiguri, anno 1551. in quarto.

Rodolphi Gualtieri Tigurini OIKETHΣ siue Seruus Ecclesiasticus ide est De Offitio ministrorum Ecclesie Oratio anno 1548.

Series et digestio temporum et rerum descriptarum a Beato Luca in Actis Apostolorum Autore Henricho Bullingero.

Tiguri, Anno 1548.

61 Le imagini con tutti riuersi trouati et le Vite de gli Imperatori, tratte dalle medaglie et
7168 dalle Historie de gli antichi Libro primo.

62 Quattuor Euangelia in lingua Syriaca, Que Jesu Cristi et Apostolorum Vernacula fuit.
7169 Impressa Wienne, Anno Domini 1555.

Acta Apostolorum in lingua Syriaca.

Impressa Wienne, Anno 1555.

Epistole Pauli XIII in lingua Syriaca:

Ad Romanos Vna.

Ad Thessalonicenses secunda.

Ad Corinthios prima.

Ad Ephesios Vna.

Ad Corinthios secunda.

Ad Thimoteum prima.

Ad Galathas Vna.

Ad Timotheum secunda.

Ad Philippenses Vna.

Ad Titum Vna.

Ad Colocenses Vna.

Ad Philemonem Vna.

Ad Thessalonicenses prima.

Ad Hebreos vna.

Epistole vero Jacobi, Petri et Joannis singule in lingua Syriaca. Relique SSS Petri, Joannis et Jude Epistole vna cum Apocalipsi, et si extent apud Syros, tamen in exemplaribus, que sequuti sumus defuerunt.

Syriace lingue prima elementa.

63 Haupt Artikel Cristlicher lere Im Latein genant Loci theologici, etwa von Doctor Justo
Jona In Dewtzsche Sprache gepracht, Jezundt aber In 1555-ten Jar von Philippo
Deest Melanthon widerumb durchsehen.

Impress. Wittenberg, Anno 1556.

64 Missa Diui Joannis Chrisostomi secundum veterem vsum Ecclesie Constantinopolita-
7170 ne, a forma illa quam magnus Dionisius depingit, non ita multum euarians, A Leone Tusco Emanuelis Imperatoris Constantinopolitani Epistolarum ministro Regnante Friderico primo, eadem recentius ab Erasmo Rotherodamo translata, hic adiecta.

Impress. Colmarie, Anno 1540.

Vom misbrauch der Messen Martinus Luther.

Impress. Wittenberg, Anno 1522.

Missa Latina, que olim ante Romanam circa 700 Domini annum in usu fuit.

Item de uetustatibus misse scitu digna.

Impress. Argentina, Anno 1557. In octauo. (!)

Quadruplex expositio Missalis, seu offitij Misse videlicet Literalis Allegorica, Tropologica et Anagogica per Joannem Bechofen ordinis heremitarum.

Impress. Argentine, Anno 1519.

Von der hailigsten Messe 15 Predige Michael Weich bischoffs zw Mentz.

Impress: Ingolstat, Anno 1548.

Refutatio misse. Widerlegung des sophistischen Buechs des Schwarzen munnichs von der Offer Mess.

Beschreibung der Mess ader Communion Justini, Clementis vnd Dionisij szo 150, auch 200 bis in 300 Jar noch absterben ad nach Cristi gepurt gewesen, durch Mattheum Flaccum Illiricum.

gedrugt Anno 1557.

Etlich predigen des Gotseligten Catholischen vnd hochgelerzten Pauli Hirschpeck,
Prediger Im Thum Zw Rengspurgkh vom Sacrament imerley gestalt.

Anno 1556.

Apologia id est Ein Vertedig vnd schutz rede Georgij Wicely Worumb Er von der Lutarischen Sect widerumb Zw dem altten glauben kommen sey.

Impress. Anno 1556.

Confessio fidei Augustana, Ader Bekanntnüs des glaubens Zw Augusten In 1530-ten Jar.

Impress. Anno 1555.

Vniuersitet Wittenberg handlung die Mess betreffendt.

65
7171 Was die Euangelisch Mess sey, grundtliche vnd Cristenliche anzaigung aus der hailigen geschriff vnd altten kirchen lerern durch Joannem Fabri von Hailprun Thumprediger Zw Augusten.

Impress. Dilingen, Anno 1556.

Grungtliche historia von der Mess aus den hailigten Euangelisten, Aposteln, Propheten, Altten vnd neuen lerern der kirchen, Concilio, Baptischen Decreten vnd Satzungen Zusammen tragt Durch D. Valentinum Vannium, Pfarrer Zw Canstatt, wider die vermaint Mess Joannis Fabri.

Impress. Tubinge, 1557.

Partes due Joannes Caluinus de Reliquijs Sanctorum.

Impress. Geneue, 1548.

Von der hailigten Mess vnd Prister Weyhe Cristlicher bericht D. Joannes Cocleus, Anno 1534.

Breuis et plana Sacratissime Misse elucidatio per D. Matthiam Kretz.

Impress. Anno 1535.

66
7172 Commentaria Ephemeridum Andree Perlachij.

Impress. Wiene, Anno 1551.

Das Sybendt, Acht vnd Newndt Buech Euclidis, In welchen die operationen vnd regeln, aller gemainer rechnung vrsach grundt vnd fundament angezaigt wirdt Durch Johan Scheybel.

Impress. Auguste, Anno 1555.

Gemisti Pletonis de gestis Grecorum post pugnam ad Mantineam Libri Duo, Marco Antonio Antimacho interprete.

Ad hec Dionisij Halicarnassei precepta De Oratione panegirica, Nuptiali, Natalitia, De Epithalamijs.

Demetriij Phalerei precepta De membris et incisis De Periodis, Componendis epistolis, Characteribus dicendi.

Polieni De Re militari prefatio.

Impress. Basilee, Anno 1540.

Lazari Bayffij annotationum in Legem Vestis feminarum De Auro et Argento legato.

Impress. 1526. Basilee.

Pylger Buech vnd beschreibung der hin vnd widerfart Zw dem heyligen landt gen Jerusalem vnd furter durch die Wüsten Zw dem Berge Horéb, Sinay Brüder Felixen Prediger Munnich Im 1483-ten.

Impress. 1556.

Confessiones fidei Cristiane Tres, Diuersis temporibus editae, sed cum uere et Catholica sententia incorrupta congruentes. Quarum exhibita est Imperatore Carolo V: Cesare in Comitij Auguste Anno 1530. Reliquae Due oblate sunt sinodoro Tridentine: Altera quidem nomine Ecclesiarum Saxonicarum, altera uero nomine Ducis Wittenbergensis Anno 1552.

Impress. Francforti. 1553.

Apologia Confessionis per Philippum Melanthonem.

Impress. 1551. Francfurti.

Confessio Doctrinae Saxonicarum Ecclesiarum Sinodo Tridentine oblata 1551.

Confessio Doctrinae nomine Ducis Wirtenbergensis Sinodo Tridentine proposita Anno 1552.

Confessio et apologia Pastorum et reliquorum ministrorum Ecclesiae Magdeburgensis Anno Domini 1550.

Impress. Magdeburgi.

Cristianismus sempiternus, uerus, certus et immutabilis, in quo solo possunt homines beari, quem acceptum a Christo, Apostoli uulgarunt. Ritus uero Baptismi et Cene Dominice descripsit Mattheus capitibus 26., 28., per Theodorum Bibliandrum.

Impress. Tiguri, Anno 1556.

Nonij Poetae In Euangelium Joannis Paraphrasis Graeca a Cristophoro Hegendorphino Latina facta, Oratione prosaica.

Impress. Hale Sueuorum, Anno 1540.

Matthiae Flaccij Illirici wider das heydnisch vnd Epicurisch Büech der Adiaphoristen, szo das Leypzigisch Interim verteydiget.

1549. Magdeburgi.

Antwort der Predicanten in Hessen, auff des Bischofs von Meyntz Brieff De abrogatione matrimonij sacerdotum, Vnd von der Dispensation des sacramentorum sub utraque specie.

Impress. Magdeburgi, 1549.

Matthiae Flaccij Illirici vermanung Zur bestendigkeit in der waren religion.

Impress. Magdeburgi, Anno 1550.

Matthiae Flaccij Illirici wider die vermainte gewaldt vnd primat des Bapts.

Impress. Magdeburgi.

Matthiae Flaccij Illirici Von waren vnd falschen mitteldingen wider die Adiaphoristen.

Impress. Magdeburgi, Anno 1550.

Kayser Sigmundts des Geystlichen vnd Weltlichen standts Reformation.

Impress. Argentine, 1520.

Cronicorum summa.

Impress. Basilee, Anno Domini 1553.

Confutatio Prolegomenon Brentij, quae primum scripsit aduersus Petrum a Soto, Deinde uero P. P. Vergerius apud Polonos temere defendenda suscepit Autore Stanislao Hosio.

Impress. Colonie, 1560.

Refutatio pia et perspicua criminationum, calumniarum et mendaciorum, quibus Stanislaus Hosius non solum Prolegomena Joannis Brentij Verventiam vniuersam uere piam doctrinam contaminare conatus est, Autore Jacobo Andree.

Impress. Frankfurti, Anno 1560.

- 69 Bericht von der Einigkeit vnd Vnaimigkeit der Augspurgischen Confessions verwant-
 7175 ten Theologen Wider den langen Loszedel Anno 1559. Zw Augspurg Im reichstag
 auffgeschlagen, durch Jacobum Andree.
 Impress. Tubinge, 1560.
 Cristlicher gegenbericht an den gemainen Layen vom rechten, Waren verstandt des
 Gotlichen Worts, Von Verdolmetzung der Deutzschen Bibel, vnd von der Ainigkeit
 der Lutriscen Predicanten, Authore Friderico Staphilo.
 Impress. Anno 1561.
 Clare vnd helle antwort auff den vngegruntten lesterlichen Gegenbericht Jude Isca-
 rioth szo sich Fridericus Staphilum nent, Durch Jacobum Andree.
 Impress. Tubinge, 1561.
 Loca precipua fidei Cristiane collecta et explicata a Paulo Weidnero ex Iudaismo ad
 fidem Cristi conuerso.
 Impress. Wiennae 1559.
 Chaldea translatio Abdie et Jone prophetarum per Joannem Mercerum.
 Impress. Parisijs, Anno 1550.
 Prima Quattuor Capita Geneseos Hebraica cum Versione Germanica e regione, Heb-
 raicis tamen characteribus exarata per Paulum Fagium.
 Impress. Constantie, Anno 1543.
 Rudimenta Hebraica Mosche Kimhi a Joanne Boschenstamm reuisa.
 Impress. Auguste, Anno 1520.
 70 Confessio de presentia Corporis Cristi Tilemanni Heshusio aduersus Joannem Calumi-
 7176 num, Petrum Boquin, Theodorum Beze et Wilhelmum Clemwitz 1562.
 De presentia Corporis et Sanguinis Domini Joannis Brentij 1561.
 Tilemannus Heshusius contra Philippum De Cena Domini. 1560.
 An mali et indigni sumant verum Corpus et Sanguinem Cristi in Eucharistia. 1561.
 Martini Rolandi.
 Gruntlicher bericht wie die worte Cristi Das ist mein leib Zuverstehen seyen. 1562.
 Auszuge der alten Spruche von dem abentmall des herren Wolffgangi Weissenhorn.
 1562.
 Bekanntnüs des Cristlichen glaubens Theodori Beze 156. (!)
 Oration Theodori Beze von dem Colloquio Religionis. 1562.
 Darauff antwort des Cardinals von Lutringen. 1561.
 Abferttigung des Vortrabs Friderici Staphili per Jacobum Andree. 1563.
 Julij Pflug Bischofs Ermanung. 1562.
 Ordo et Ritus Sancte Metropolitane Ecclesie Strigoniensis. 1560.
 Catholice ac Cristiane Religionis precipua quedam Capita Nicolai Olahi Episcopi Stri-
 goniensis.
 Impress. 1561.

IN OCTAVO

- 1
7177 Homeri Ilias, Odyssea, Hymni et Batrachomiomachia Grece.
Excusa Venetijs, per Aldum, Anno 1524. in octauo.
- 2
7178 Odyssee Homeri libri XXIII A Simone Lemnio Emporico, Rhetore Curiensi Heroico Latino Carmine facti, Vna cum Batrachomiomachia.
Impress. Basilee, per Oporinum, Anno 1549. in Octauo.
- 3
7179 Homeri Iliados, De rebus ad Troiam gestis libri XXIII latino Carmine reddit, Helio Aeobano Hesso interprete.
Impressi Basilee, per Oporinum, Anno 1549. in Octauo.
Adiecta Ausonij Periocha in Iliada Homeri.
- 4
7180 Euripidis Tragedie Septemdecim, Quarum nomina sunt hec:
Hecuba, Orestes, Phenisse, Ion,
Hyppolitus, Alcestis, Andromache, Medea,
Iphigenia in Aulide, Troades, Iphigenia in Tauris, Supplices,
Rhesus, Helena, Bache, Cyclops,
Heraclide,
Omnia Grece.
Impresse Venetijs, per Aldum, Anno 1503. in Octauo.
Hecuba et Iphigenia in Aulide, Euripides Tragedie in Latinum translate, Erasmo Roterodamo interprete.
Eiusdem Ode De laudibus Britannie Regisque etc.
Eiusdem Ode De Senectutis incommodis.
Impressa Venetijs, per Aldum, Anno 1507. in Octauo.
- 5
7181 Euripidis Tragedie XVIII Latine edite, Dorotheo Camillo interprete, Quarum catalogus sequitur:
Hecuba, Orestes, Phenisse, Medea,
Hippolitus, Alcestis, Andromache, Supplices,
Iphigenia in Aulide, Iphigenia in Tauris, Rhesus, Troades
Bache, Ciclops, Heraclide, Helena,
Ion, Hercules furens,
Impresse Berne, Anno 1550. in Octauo.
Euripidis Orestes Tragedia Latino Carmine expressa, Sigismundo Geloo Pannonio interprete.
Impress. Basilee, per Oporinum, 1551.
- 6
7182 Florilegium diuersorum Grecorum Epigrammatum in Septem libris.
Impress. Venetijs, per Aldum, Anno 1521. in Octauo. Grece.
Agathie Artemidori De Somnorum interpretatione libri Quinque.
De Insomnijs, quod Synesij cuiusdam nomine circumfertur Grece.
Impress. Venetijs, per Aldum, Anno 1518. in Octauo.
- 7
7183 Pindari Thebani Olympia, Pythia, Nemea, Istmia Grece, id est Encomia illorum, qui in Quattuor istis Gretie ludorum generibus Victores extiterunt.
Callimachi Hymni qui inueniuntur Grece.
Dionisius de situ Orbis Grece.
Licophronis Alexandra. Obscura Poema Grece.
Impress. Venetijs, anno 1523. per Aldum, in octauo.

- Didimi antiquissimi auctoris interpretatio in Odisseam Homeri Grece.
 Impress. Venetijs, per Aldum, Anno 1528. in Octauo.
- 8
 7184 Sophoclis Tragedie Septem cum Commentarijs harum nomina sunt:
 Ajax flagellifer, Electra, Oedipus Tirannus, Antigone.
 Oedipus coloneus. Trachinie, Philoctetes,
 Omnia Grece.
 Impress. Venetijs, per Aldum, Anno 1518. In Octauo.
- Aeschili Atheniensis Qui primus in lucem protulit tragedias sex:
 Prometheus uinctum, Septem ad Thebas, Persas,
 Agamemnonem, Eumenides, Supplices.
 Omnia Grece.
 Impress. Venetijs, per Aldum, Anno 1518. In Octauo.
- 9
 7185 Aristophanis ciuis Atheniensis, Poete Comicique Comedie Vndecim e Greco in Lati-
 num ad uerbum translate, Andrea Diuo Justinopolitano interprete, Qarum nomina
 sunt:
 Plutus, Nabule, Rane, Equites,
 Acharnes, Vespe, Aues, Pax,
 Concionantes, Sacra cereris celebrantes, Lysistrate,
- 10
 7186 Epigrammata Greca Veterum elegantissima, eademque Latina ab utriusque lingue Vi-
 ris doctissimis uersa, atque in rem studiosorum e Diuersis Autoribus per Joannem
 Sotereum collecta.
 Impress. Brisgoe, Anno 1544. in Octauo. Autor est Agathias Scolasticus.
 Dicta Gretie sapientum interprete Erasmo Roterodamo.
 Eadem per Ausonium, Cum Scholijs Erasmi.
 Mimi Publiani cum Scholijs eiusdem auctis et recognitis.
 Impress. Norimberge, Anno 1535. in Octauo.
 Pindari poete uetustissimi lyricorum principis Olimpia, Pythia, Nemea, Istmia a
 Joanne Lonicero Latinitate donata.
 Impress. Basilee, Anno 1528. in Octauo.
- 11
 7187 Pauli Aemilij Veronensis Historici De Rebus gestis Francorum libri X.
 Cronicon de iisdem Regibus a Pharamundo usque ad Henricum II.
 Impress. Parisijs, Anno Domini 1548. in Octauo.
- 12
 7188 Theodori Gaze Tessalonicensis Introductionis Grammaticae libri IIII.
 De Mensibus liber eiusdem Grecus.
 Georgij Lecapeni De Constructione Verborum.
 Emanuelis Moschopuli De Constructione Nominum et verborum.
 Eiusdem de Accentibus.
 Impressa Venetijs, per Aldum, Anno 1525. in Octauo.
 Manuelis Chrysolorae Erotemata id est Grammatica Greca.
 De anomalis verbis.
 De formatione temporum ex libro Calcondile.
 Quartus Gaze de Constructione.
 De Encliticis.
 Sententie monostichi ex varijs Poetis.
 Cato Grece.
 Erotemata Guarini.
 Impressa Venetijs, per Aldum, Anno 1517. in Octauo.

- 13
7189 Grammatica Greca Philippi Melanthonis iam denuo recognita atque locupletata.
Impressa Hagenoe, Anno 1527. in Octauo.
Georgij Rithameri Compendium in Octo partes Orationis et temporum formationes Grece.
Gregorij Theologi sententie per ordinem literarum singule singulis Jambicis clause Grece.
Verba Anomala barytona Grece.
Verba Anomala in (..?) ex Urbano Monacho in quoddam Breuiarium a Georgio Rithamero redacta.
Carmina aurea Pitagore Grece.
Sententie monostichi ex uarijs poetis Grece.
Impressa Colonie, Anno 1536. in Octauo.
De Arte Versificandi per Hulderichum Huttenum.
Eiusdem Nemo (?)
In Ebrietatem Exegoria per H. Eobanum Hessum.
Impressa Norinberge, Anno 1542. in Octauo.
- 14
7190 Marcelli Palingenij Stellati Poete Zodiacus Vite hoc est de hominis Vita, Studio ac Moribus optime instituendis libri XII. Opus mire eruditum planeque phisicum.
Impress. Basilee, Anno 1537.
Tragedia noua Pamachius Autore Thoma Naogeorgo Staubingensi.
Impressa Auguste, Anno 1539. in Octauo.
- 15
7191 Joannis Rauisij Textoris Niuernensis Epitetorum Opus Que a Poetis alijsque Autoribus omnibus attributa rebus, aut sunt aut adijci apte et eleganter possunt.
Impressum Basilee, Anno N(escio?) in Octauo.
- 16
7192 Joannis Jouiani Pontani Opera, Carmine cosncripta, que extant:

Vrania siue de Stellis libri V.	Hendecasillaborum libri duo.
Meteororum liber vnus.	Tumulorum liber Vnus.
De Hortis Hesperidum libri II.	Nenie Duodecim.
Lepidina siue Pastorales pompe VII.	Epigrammata Duodecim.
Item Meliseus.	Que uero in toto opere habeantur.
Meon.	In Indice uidere licet ad longum.
Acon.	

Impressa Venetijs, Anno 1533. per Aldum, in Octauo.
Johannis Jouiani Pontani Amorum libri II.
De Amore Coniugali libri III.
Tumulorum II qui in superiore aliorum poematon editione desiderabant.
Lyrici I.
Eridanorum II.
Ecloge Due Coryle et Quinquennius superioribus Quattuor addite.
Calpurnij Siculi Ecloge VII.
Aurelij Nemesiani Ecloge IIII.
Explicatio locorum omnium abstrusorum Pontani, autore Petro Summontio.
Index Rerum que in his Pontani lusibus contineantur.
Impressa Venetijs, per Aldum, Anno 1518. in Octauo.

- 17
7193 Strozae alias Strozij Pater et Filius hic Hercules ille Titus prenomine Poete Ferrariensis. Poemata eorum.
Excudit Aldus, Venetijs, Anno Domini 1513. in Octauo.
Jacobi Sannazarij Opera omnia Latine scripta Carmine.
Impressa Venetijs, per Aldum, Anno 1535. in octauo.
De Partu Virginis libri Tres.
Actij Sinceri Sannazarij De Morte Cristi Domini ad Mortales lamentatio.
Eiusdem Ecloge Quinque.
Elegiarum libri Tres et totidem Epigrammaton.
Impress. Venetijs, per Aldum, Anno 1535.
- 18
7194 Asconij Pediani expositio in IIII Orationes M. Tulij Ciceronis contra Verrem etc.
In Orationem pro Cornelio.
In Orationem contra C. Antonium et L. Catilinam.
In Orationem contra L. Pisonem.
In Orationem pro Milone.
Atque harum rerum omnium Index.
Victorini Commentarij in libros M. Tulij Ciceronis De Inuentione.
Georgij Trapezuntij in Orationem pro Q. Ligurio.
Impressa Venetijs, per Aldum, Anno 1522. in Octauo.
- 19
7195 Artemidori Daldiani philosophi De Somniorum interpretatione libri Quinque a Jano
Deest Cornario e Greco in Latinam linguam translati.
Impressi Basilee, per Frobenium, Anno 1544. in Octauo.
Imperatorum et Caesarum vite cum Imaginibus ad uiuam effigiem expressis.
Impresse Lugduni, Anno 1550. in Octauo.
Additi sunt cum Icunculis et Elencho Versus Ausonij Mycilli et Vellei Poetarum paucis ingentem historiam complectentes.
- 20
7196 Commentariorum Cesaris Elenchus:
De bello Gallico libri VIII. De bello Africano liber I.
De bello ciuili Pompeiano libri III. De bello Hispaniensi liber I.
De bello Alexandrino liber I.
Ad hec:
Pictura totius Gallie diuise in Tres partes secundum C. Cesaris Commentarios.
Nomina locorum Urbiumque et Populorum Gallie, ut olim dicebantur Latine et nunc dicuntur Gallice.
Pictura Pontis in Rheno, Item Auarici Alexie Vxelloduni Massilie.
Hec omnia ex Henrici Glareani castigatione et Scholijs eiusdem.
Impressa Friburgi Prisgoie, Anno 1538. in octauo.
- 21
7197 Commentarij Julij Cesaris Italice per Augustinum Ortica de porta Genuensem.
Impressi Venetijs, Anno 1539. in octauo.
Ludouici ab Auila Commentariorum De Bello Germanico a Carolo Q. Cesare gesto libri Duo a Gulielmo Malineo Brugensi Latine redditi.
Impress Antuerpie, Anno 1550. in Octauo.
- 22
7198 Lucij Apuleij Afri Madaurensis philosophi opera que extant.
Excusa Venetijs, per Aldum, Anno 1521. in Octauo.
Sunt autem hec:
Metamorphoseos siue lusus de Asino aureo libri XI.
Floridorum libri IIII sic inscripti tum a uerbis florum instar relucetibus et a rebus florum in modum se uariantibus.

De Deo Socratis liber I.

De Philosophia liber I.

Asclepius Trismegisti Dialogus eodem Apuleio interprete.

Eiusdem Apuleij de Dogmatis Platonis.

Eiusdem liber De Mundo ex Aristotele traductus.

Apologie siue Defensionis Magie pro seipso Orationes Due.

Isagogicus liber Platonice philosophie per Alcinoum philosophum Grece impressus.

23
7199 Joannis Rauisij Textoris Niuernensis siue Nauarrens Officina uel potius nature Historia, in qua copiose dispositum est per locos quicquid habent Autores in diuersis disciplinis plurimi quod et ad rerum Historiarum et Verborum cognitionem ullo modo potest facere.

Impressa Lugduni, Tomis Duobus, Anno 1532. in Quarto

24
7200 B. Platine De Vita et Moribus Summorum Pontificum Historia usque ad Paulum II. Cui accesserunt aliorum quoque Pontificum Vite, qui post Platinam uixerunt Vsque ad Pium Tertium.

De falso et Vero Bono Dialogi Tres ad Sixtum Pontificem.

Dialogus contra Amores ad Lodouicum Stellam Mantuanum.

De uera Nobilitate Dialogus Ad Joannem Vrsinum Archiepiscopum.

De Optimo Ciue Dialogi Duo cum Laurentio Medici et Cosimo.

Panegiricus in laudem Bessarionis Episcopi Sabini, Cardinalis Niceni etc.

Ad Paulum II. Pontificem De pace Italie componenda atque de bello Turcis indicendo.

Doctorum aliquot Virorum Panegirici siue Epigrammata in parentalia Platine.

Vita Platine.

Impressa Lugduni, Anno 1512. In Octauo.

25
7201 Henrici Cornelij Agrippe ab Netesheym De Incertitudine et Vanitate Scientiarum Declamatio Inuectiua uel Cynica Qua docetur nusquam certi quicque perpetui et diuini nisi in solidis Dei eloquijs atque eminentia Verbi Dei latere.

Deest

Loci Communes siue Capita eorum, que in hoc libro tractantur No. III.

Impressa Nescio 1536. in Octauo.

Eiusdam Apologia aduersus propter Declamationem De Vanitate scientiarum et Excellentia Verbi Dei sibi per aliquos lauanienses theologistas intentatas.

Querela super Calumnia ob eandem Declamationem sibi per aliquos sceleratissimos Sycophantas apud Cesaream Maiestatem nefarie ac proditorie intentata.

Impressa Argentorati, Anno 1535. in Octauo.

26
7202 Lutiani Dialogi aliquot Desiderio Erasmo Roterodamo et Thoma Moro interpretatibus.

Quorum elenchus sequitur:

Saturnalia,	Icaromenippus,	Dialogi XVIII.
Abdicatus,	Timon,	Conuiuium,
Gallus,	De Sacrificijs,	De luctu,
De ijs qui mercede conducti degunt	Epistole saturnalie,	Alexander,
Eunuchus,	Toxaris,	Erasmi declamatio similis
Cronosolon,	Pro Ti(to?) declamatio,	Hercules Gallicus,
		De Astrologia.

Aliquot item ex eodem Commentarij Thoma Moro interprete.

Oratio Lutiani calumnie non esse temere credende Philippo Melanthoni.

Impress. Basilee, Anno 1534.

- 27
7203 Aeliani de Varia Historia Libri XIII nunc primum in lucem editi, Justo Vulteio Weterano interprete.
De Politijs siue Rerum publicarum descriptiones ex Heraclide, eodem interprete.
Impressa Basilee, per Oporinum, Anno 1548, In Octauo.
Polieni Stratagematum libri Octo Quibus Rei Militaris doctrina continetur a Justo Vulteio translata.
Impressum Basilee.
Georgij Agricole De Animantibus subterraneis liber.
Impressus Basilee, per Frobenium, Anno 1549. in Octauo.
- 28
Deest Pasquillorum Tomi Duo Quorum Primo Versibus ac Rhythmis, Altero Soluta oratione conscripta quam plurima continentur.
Impressi Eleuteropoli, Anno 1544. in Octauo.
- 29
7204 Aesopi Phrigis et aliorum Fabule.
Impressa Basilee, per Heruagium, Anno 1534. in Octauo.
His accesserunt Abstemij Hecatommithion Secundum id est Centum fabule Latine ab ipso confectae. Quedam alie incerto interprete Vna cum selectis Poggij facetijs.
Autorum et Interpretum nomina subsequuntur:
Gulielmus Gudanus, Hadrianus Barlandus, Anianus,
Gulielmus Hermannus, Erasmus Roterodamus, Aulus Gellius,
Angelus Politianus, Petrus Crinitus, Joannes Antonius Campanus,
Plinius Secundus Nouocomensis, Nicolaus Gerbelius, Laurentius Abstemius
Laurentius Valla, Poggius,
Seria Jocique ab Othmaro Luscinio congesta et Domino Antonio Fuggero dedicati.
Impressi Friburgi, Anno 1529.
Jocorum Veterum et Recentium libri Tres Autore Adriano Barlando.
Impressi Coloniae, Anno 1529. In Octauo.
Joci ac Sales mire festiui Ab Ottomaro Lustinio Argentino partim selecti ex bonorum utriusque linguae Authorum mundo, partim longis peregrinationibus uisi et auditi ac in Centurias digesti. 1524.
Andree Alciati Jurisconsulti Emblematum liber.
Impressus Augustae Anno 1531. in Octauo.
Querela Ditis Dialogus Authore Thoma Venatorio.
- 30
7205 Flauij Vegetij Renati De Re Militari libri IIII Ad Valentinianum.
Sexti Iulij Frontini Viri Consularis Strategematon et Strategematum libri III. In Octauo.
Modesti libellus De Vocabulis Rei Militaris ad Tacitum Augustum.
Aeliani de re militari siue de Instruendis Atiebus.
Impressa omnia Coloniae, Anno 1532. in Octauo.
De Romanarum Militia et Castrorum metatione liber ex Polibij Historijs per A. Janum Lascarem Rhynchacenum excerptus et ab eodem Latinitate donatus, Ipso etiam Greco libro ex aduerso posito propter collationem.
Eiusdem A. Jani Lascaris Epigrammata et Graeca et Latina.
Jacobi Comitum Parliarum De Re Militari libri Duo ad etatis nostre bellandi rationem apprime utiles et necessarij.
Impressa Basilee, Anno 1537. in Octauo.

- 31
7206 Joannis Ludouici Viuis Valentini natione Hispani De Disciplinis libri Viginti in Tres Tomos distincti.
Impressi Lugduni, Anno 1551. in Octauo.
Tomo primo continentur VII libri De Corruptis Artibus:
I. liber: De corruptis artibus in uniuersis.
II. liber: De corrupta Grammatica.
III. liber: De corrupta Dialectica.
IIII. liber: De corrupta Rhetorica.
V. liber: De corrupta Philosophia nature.
VI. liber: De corrupta Philosophia morum.
VII. liber: De corrupto Jure Ciuili.
Secundo Tomo insunt libri De tradendis Disciplinis siue de Doctrina Cristiana Quinquē.
Tertio Tomo continentur De Artibus libri Octo, nempe:
De prima Philosophia libri tres.
De explanatione essentiarum liber I.
De Censura ueri libri Duo.
De Instrumento probabilitatis Vnus.
De Disputatione Vnus.
Elementale Cosmographicum quo totius et Astronomie et Geographie rudimenta certissimis breuissimisque docentur apodixidius.
Adiuncta huic libro Cosmographie introductio cum quibusdam Geometrie et Astronomie principiis ad eam rem necessarijs.
Impressa Parisijs, Anno 1551. in Octauo.
Cosmographie introductio cum quibusdam Geometrie ac Astronomie principiis ad eam rem necessarijs.
Parisijs, 1551.
Nomenclatura Hebraica Autore Helia Leuita Germano grammatico.
Impressa Isne, Anno 1542. in Octauo.
- 32
7207 Liliij Gregorij Gyraldi Ferrariensis libelli Duo, In quorum altero enigmata pleraque Antiquorum, in altero Pytagore Simbola clarius explicata, nunquam antea editi. Eiusdem libelli Duo Aduersus ingratos.
Impressum Basilee, per Oporinum, Anno 1551. in Octauo.
Augustini Niphi Medices Philosophi Suessani De Augurijs libri II.
Ori Apollinis Niliaci De Hieroglyphicis notis libri II, a Bernardino Vicentino Latinitate donati.
Impressum Basilee, per Heruagium, Anno 1534. in Octauo.
Epistolarum Leonardi Aretini libri Octo, Quarum singulis ita sua sunt Argumenta, ut nulla fere non iustus liber uideri nominarique possit, multumque eius temporis habent et factorum et consiliorum que notu digna alias memorie mandata non reperiuntur.
Impressum Basilee, Anno 1535.
- 33
7208 Illustrium Poetarum flores per Octauium Mirandulam collecti et a studioso quodam in locos Communes digesti, Quorum magnus et numerus et ex 25 Poetis collecti.
De his Juditjū Beroaldi.
Impress. Argentorati, 1538.
- 34
7209 Petri Bembi Epistolarum Leonis Decimi Pontificis Maximi nomine scriptarum libri XVI.
Impressum Basilee, Anno 1539. in Octauo.

35
7210

Lutiani aliquot Opuscula per Vincentium Obsopeum Latinitate donata.

Quorum catalogus sequitur:

Juppiter confutatus.	Juppiter Tragedus.	Herodotus.
Vita Peregrini.	Vita Demonactis.	Allocutio uel Bachus.
Phalaris secundus.	Scitha uel hospes.	Haltion siue de transfor-
Harmonides.	Hippias uel balneum.	matione.
De Dipsadibus.	Dissertatio cum Hesiodo.	Apologia pro Imaginibus.
De Saltationibus.	Imagines.	Hermotinus seu de Sectis.
De Parasito uel que Ars	Anacharsis seu de	Phalaris primus.
sit Parasitica.	Gymnasijs.	Zeuxis uel Antiochus.
Deorum Concilium.	Patrie Encomium.	De Hedro aut uel (!)

Hercules Prodicti ex Xenophonte per Obsopeum.

Impressa Hagene, anno 1529.

Lutiani aliquot opuscula et Dialogi incertis Interpretibus.

Quorum Catalogus sequitur:

De Veris Narrationibus.	Terpsion.	De Calumnia.
Scipio.	Thimon.	Tyrannus.
Diogenes.	Philosophorum vite.	Charon.
Carmina in Amorem.	Palinurus.	Virtus Dea.
De asino.	Hercules.	Laus musce.

Schaphidium.

Impress. Lugduni, anno 1519. in Octauo.

De Aulicorum Erumnis Pierio Valeriano interprete.

Nicolai Borbonij Vandoperani Nuge et Epigrammata.

36
7211

Eiusdem ferraria.

Impressum Basilee, Anno 1533. in Octauo.

Francisci Barbari Patricij Veneti De Re Vxoriorum libri II.

Impressi Hagene, Anno 1533. in Octauo.

Capita libri primi quibus dotata sit Vxor:

Quid sit coniugium et que eius bona?

Qua dote et quibus moribus vxor decens?

Qua etate?

Qua nobilitate?

Qua forma?

Quibus diuitijs?

De ijs quae ad consilia mutanda?

De munere vxorio.

Capita libri secundi de vxoris officio:

De charitate coniugali.

De moderatione vxoris.

De loquela.

De cultu vxoris.

De victu eiusdem.

De coitus ratione.

De cura domestica.

De liberorum educatione et cura.

Jocorum Veterum ac Recentium libri Tres Autore Adriano Barlando.

Impress. Colonie, Anno 1529. in Octauo.

Epitome Chronicorum ac magis insignium Historiarum mundi, uelut Index Ab Orbe condito ad hec usque tempora ex probatissimis Autoribus.

Impress. Frankforti, Anno 1533. in Octauo.

Priscorum Numismatum ad Nurenbergensem Monete Ualorem estimatio autore Bilibaldo Pirkeymero.

Andre Alciati de Ponderibus et Mensuris libellus.

Budei quedam de eadem Re.

Item eiusdem Breuiarium de Asse et partibus eius.

- Philippi Melantonis De iisdem ad Germanorum usum Sententia Germanie ex uarijs
Scriptoribus perbreuis explicatio Autore Bilibaldo Pirkheymero.
Germanie Inferioris Historie et loca aliquot declarata Autore Gerardo Nouiomago.
Genealogia Ducum Burgundie, Brabantie, Flandrie, Holandie ab Hectore Troiano ad
Carolus V. usque, Autore Emondo Dintero.
Impressum Frankforti, Anno 1532. in Octauo.
- 37
7212 Casparis Contareni Patricij Venetij De Magistratibus et Republica Venetorum libri
Quinque.
Impress. Basilee, Anno 1544. in 8°.
L. Fenestelle De Magistratibus et Sacerdotijs Romanis libellus.
Pomponij Leti De Magistratibus et Sacerdotijs et preterea De diuersis legibus Roma-
norum.
Valerij Probi Gramatici De literis Antiquis Opusculum.
Impressi N(escio?), Anno N(escio?), in Octauo.
Joannis Vultei Remensis Galli Epigrammatum libri IIII.
Eiusdem Xenia.
Impressa Lugduni, Anno 1537. in Octauo.
Gratij poete qui Augusti tempore floruit De Venatione liber I.
P. Ouidij Nasonis Halieuticon liber acephalus.
M. Aurelij Olimpij Nemesiani Cynegeticon liber I.
Eiusdem Carmen Bucolicum.
T. Siculi Calphurnij Bucolica.
Impress. Auguste, Anno 1534.
Pannonie luctus Quo Principum aliquot et insignium Virorum mortes, alijque funesti
casus deplorantur.
Impressum Cracouie, Anno 1544. in Octauo.
- 38
7213 Henrici Cornelij Agrippe In Artem breuem Raymundi Lullij commentaria.
Impress. Salingiaci, Anno 1538. In Octauo.
Elementale Cosmographicum Quo totius et Astronomie et Geographie rudimenta, cer-
tissimis breuissimisque docentur apodixius.
Impressum Argentorati, Anno 1539. in Octauo.
Stereometria, Ars economica docens certas dimensiones corporum solidorum, ratione
Mathematica ac Virga Stereometrico Dimensore, Aequatoreque desuper affabre
confectis, Vna cum Tabulis Radicis quadrate, iuxta precepta Euclidis et Eratostenis,
Autore Burchardo Mitobio Mathematico.
Impress. Frankforti, Anno 1544.
Annuli cum Spherici tum Mathematici usus et structura, opera Burchardi Mithobij
Mathematici.
Impress. Marpurgi, in Octauo.
Auslegung vnd gruntlicher Verstant des Instrumentz Cilindri durch Johan Eychman
genant Dryander.
Impress. Marpurg, 1532.
Aritmetice Speculatiue libri Duo Joannis de Muris.
Excusi Moguntie, Anno 1538. in Octauo.
De Numeris libri Duo, Quorum prior logisticen et Veterum numerandi consuetudi-
nem, Posterior Theoremata numerorum complectitur, Joanne Nouiomago Autore.
Impress. Colonie, 1539.
Jodoci Vuillichij Reselliani Arithmetice libri tres.
Impressi Argentorati, Anno 1540. in Octauo.

- 39 Hieronimi Cardani Practica Arithmetice et Mensurandi singularis.
7214 Impress. Mediolani, Anno 1539. in octauo.
- 40 Behend vnd hubsch Rechnung durch die Kunstreichen Regeln Algebre, So gemannlich
7215 die Coss genent werden, durch Cristoffen Rudolff vom Jawer Zusammen pracht.
Impress. Argentorati, Anno 1525. in Octauo.
- 41 Kunstliche Rechnung mit dem Zyffer vnd mit den Zall pheningen, Sampt der Wel-
7216 schen Practica vnd allerley forthei auff die Regel De Tri. Durch Cristoff Rudolff
Zw Wien Vergleichung mancherlei. Gewicht, Elnmass, Müntz etc.
Impressum Nurenberge, Anno 1546. In Octauo.
- 42 Harmonie Poetice Pauli Hofheimeri et Ludouici Senflii Musicorum prestantissimo-
7217 rum, Vns cum selectis ad hanc rem ocis e Poetis accomodationibus seorsim tum de-
cantandis, tum prelegendis.
Impressum Norimberge, in Octauo.
Media vox.
Suprema vox.
- 43
7218
44 Alta vox.
7219
45 Infima vox.
7220
- 46 Enchiridion utriusque Musice practice a Georgio Rhauo ex uarijs Musicorum libris pro
7221 Pueris in Scola Wittenbergensi congestum. 1546.
Libellus de compositione Cantus Joannis Galliculi.
Wittenberge, Anno 1546. In Octauo.
Musica Nicolai Listenij.
Impressa Norimberge, Anno 1549. In Octauo.
Wenceslai Philomatis de Noua Domo Musicorum libri.
Impress. Argentorati, Anno 1543. in Octauo.
Musice Rudimenta per Joannem Vogelsangk Lindauensem (...?)
Questiones Musice in usum Scole Northusiane per Joannem Spangenbergium collecte.
Rudimenta Musice a Nicolao Listenio comportata.
Wittenberge, 1533.
Musica Coralis Deutsch Martini Agricole.
Wittenberge, 1533.
Enchiridion Musice Mensuralis Georgij Rhaw.
Wittenberge, 1538.
- 47 Jani Dubrauij De Piscinis, nunc episcopi Olumucensis ad Antonium Fuggerum.
7222 Impressum Wratislauie, Anno 1547. in Octauo.
- 48 Rudimentorum Cosmographicarum Joannis Honteri Coronensis libri Quattuor cum
Tabulis.
- Deest Impress. Corone, Anno 1542. in 8.
- 49 Publij Ouidij Nasonis Opera aliquot.
- 7223 Impressa Venetijs, per Aldum, Anno 1502. et 1503. in Octauo.
Fastorum libri VI,	De tristibus libri V,	De ponto libri IIII
Heroidum epistole,		Auli Sabini epistole tres,
Elegiarum libri tres,		De arte amandi libri tres,
De remedio amoris libri II,		In Ibin liber vnus,
Ad Liuiam de morte Drusi epistola,		De medicamine fatiei,
De nuce,	De pulice,	De philomela.

- 50 Institutiones Grammaticae in Hebraeam linguam Sebastiani Munsteri.
7224 Impress. Basilee, per Frobenium, Anno 1524. in 8.
 Dictionarium Hebraicum Autore Sebastiano Munstero.
 Impress. Basilee, Anno 1523. In Octauo, per Frobenium.
- 51 Pretiosa Margarita nouella de Thesauro ac pretiosissimo philosophorum lapide. Artis
7225 huius diuine Typus et Methodus Collectanea ex Arnaldo Raymundo, Rhasi, Alberto
 Deest et Michaelae Scoto per Janum Lacinium Calabrum.
 Impress. Venetijs, Anno 1546. In 8.
- 52 Philosophie Moralis Epitome Philippo Melancthone Autore.
7226 Impressum Argentorati, Anno 1538. In octauo.
- 53 Della Geomantia di Pietro de Abano, di latino nella Volgar lingua tradotta per il Tri-
7227 casso Mantouano Parte prima.
 Deest In Venetia, Anno 1550. in Octauo.
 La Seconda parte della Geomantia di Pietro di Abano.
 In Venegia, Anno 1550. In Octauo.
 De la Geomantia dell' excell. filosofo Gioanni Geber parte prima, con vna breuissima
 chiromantica phisionomia noua mente, dal nobil huomo M. Gnosio Piceno Asco-
 lano tradotti. 1550.
 Opera del' antica et honorata Scientia de Nomandia Spechio d' infiniti bene et mali,
 che sotto il Cerchio della Luna possono alli uiuenti interuenire, Per excellentiss.
 Astrologo, Geomante, Chiromante et Fisionomo M. Annibale Raimundo Veronese
 ridotta insieme.
 In Venegia, Anno 1550. in Octauo.
- 54 Il Capitano Comedia di M. Lodouico Doloce con la Fauola d' Adone.
7228 In Venegia, Anno 1547. In Octauo.
 Il Marito Comedia di M. Lodouico Doloce. 1547.
 La Cassaria Comedia di M. Lodouico Ariosto da lui medesimo riformata et ridotta in
 Versi.
 In Vinegia, 1546.
 Clizia Comedia di M. Nicolo Machiaueli Fiorentino.
 In Firenze, Anno 1548. in Octauo.
 Comedia intitolata Alassandro del Sig. Alessandro Piccolomini conominato il Stordito.
 In Venegia, 1550.
 Comedia del Sacrificio de gli intronati, Celebrato nei giuochi d'vn Carnouale in Siena.
 In Vinegia, 1550.
 La cingana Comedia di Gigio Arthemio Giancarli Rhodigino.
 In Venegia, 1550.
 Cleopatra Tragedia di M. Alessandro Spinello. 1550.
- 55 Comedia intitolata il filosofo opera di M. Pietro Aretino.
7229 In Vinegia, Anno 1549. in Octauo.
 L' Hermafrodit Comedia noua di M. Girolamo Parabosco et noua mente stampata.
 In Vinegia, 1549.
 Il Geloso Comedia del S. Hercole Bentiuglio. 1547.
 Piouana Comedia, ouero noella del Tasco di Ruzante. 1548.
 Il Marinaio Comedia noua di M. Girolamo Parabosco.
 Il Viluppo Comedia noua di M. Girolamo Parabosco. 1547.
 I Contenti Comedia di M. Girolamo Parabosco. 1549.
 Fabritia Comedia di M. Lodouico Dolce.
 Anno 1549. per Aldum.

- 56 Il Petrarca,
7230 ' nelle case de' figliuoli di Aldo in Venetia, 1546.
- 57 Esopus fabulay, mellyeket mastan wyionnan magyar nielwre forditot Pesthy Gabriel.
7231 Nyomtatot Bechbe, Anno 1536.
- 58 Nomenclatura Sex linguarum Latine, Italice, Gallice, Bohemice, Hungarice et Germa-
7232 nice.
Wienne, 1538. in Octauo.
- 59 Biblia cum Concordantijs Veteris et Noui Testamenti etc.
7233 Breuibus Summarijs ad singula Capita appositis.
Adiectoque Quadruplici Repertorio Ad faciliorem Inuentionem.
Necnon additione in marginibus uarietatis diuersorum textuum.
Ac etiam canonibus antiquis 4 Euangeliorum insertis.
Hebraicis dictionibus castigatis.
Adscriptis etiam marginalibus additionibus Annales et Gentis cuiusque secundum
ea tempora historias indicantibus.
Totius Biblie Compendiolum per Rhithmos descriptum.
Impressum Venetijs, Anno 1519. In Octauo.
- 60 Nouum Testamentum Quattuor Euangeliorum In lingua Hungarica per Gabrielem
7234 Pestiensem.
Impressum Vienne, Anno 1536. In Octauo.
- 61 Arnobij Afri Vetusti pariter ac laudatissimi Scriptores Commentarius in omnes Psal-
7235 mos Sermone Latino, sed tum apud Afros uulgari per Desiderium Erasmum Rote-
rodamum prodati et emendati.
Basilee, 1537. in 8°.
Arnobij Disputationum aduersus Gentes libri Octo.
Impressum Basilee, per Frobenium, Anno 1546. In Octauo.
- 62 Petri Lombardi Episcopi Parisiensis Sententiarum libri Quattuor, Quibus Vniuerse
7236 theologie Summam, Patrum Sententias complexus, Vnde Magister Sententiarum
cognominatus. Cum indice.
Item Errores quidam Parisijs reuocati et Articuli quibus Magister qualiter non tenetur
folio 400.
Impressum Parisijs, Anno 1550. In Octauo.
- 63 Enchiridion Cristiane Institutionis in Concilio Prouinciali Coloniensi editum In Quat-
7237 tuor partes distributum, Quibus continentur:
Expositio Symboli Apostolici.
Assertio et Doctrina de VII Ecclesie Sacramentis.
De ratione ac modo Orandi Deum cum expositione Orationis dominice.
De Natura, distinctione, vi ac usu legis cum subiuncta explicatione Decalogi.
Impressum Parisijs, Anno 1550. in Octauo.
Canones Concilij Prouincialis Coloniensis Anno 1536. celebrati, Quibus hec addita
sunt:
Reformatio Cleri ad correctionem Vite et Morum ac ad remouendos abusus per
Episcopum Sabinem Laurentium legatum Pontificalem Ratispone edita.
Statuta Sinodia Valentini Episcopi Hildeshemensis.
Formula uiuendi Canonicorum, Vicariorum et aliorum presbiterorum seculario-
rum.
Decreta Concilij Prouincialis Coloniensis sum Adolpho Coloniensi archiepiscopo
celebrati Anno 1549.
In Octauo Parisijs, 1550.

- 64 Bede Presbiteri Anglo Saxonis de Schematibus et Tropis.
7238 Locutiones figurate Allegorieque ex operibus Diui Augustini excerpte.
Schemata locutionum ex Diui Crisostomi Operibus selecta.
Impress. Basilee, Anno 1536. In Octauo.
Hymni ac Prose Ecclesiastice uulgo Sequentie dicte cum explanatione Hermanni Terrentini.
Colonie, Anno 15...(!)
Descriptio Terre Sancte Autore Brocardo monacho.
De Nouis Insulis nuper repertis et de moribus Incolarum earundem per Petrum Martirem.
Antuerpie, Anno 1536. in Octauo.
Prouerbia Salomonis iuxta Hebraicam ueritatem per Philippum Melanthonem reddita et recognita.
Norimberge, 1534. In Octauo.
- 65 Petri Alphonsi Judei ad fidem conuersi Dialogi, In quibus Judeorum opiniones confutantur.
7239 Libellus Rabbi Samuelis ueri Messie parafrasim continens.
Impressa Colonie, Anno 1536. In Octauo.
Catalogus Hereticorum omnium pene qui ad hec usque tempora passim literarum monumentis proditi sunt, Illorum Nomina, Errores et tempora quibus uixerunt ostendens libri V Bernardi Lutzenburgensis monachi predicatorij ordinis in quo et de Lutero.
Colonie, 1537. in octauo.
- 66 Ruperti Abbatis Tuicensis De Victoria Verbi Dei libri XIII.
7240 Eiusdem De Voluntate Dei liber Vnus.
De Omnipotencia Dei liber Vnus.
Vita Ruperti partim ex Tritemio, partim ex Apologetico ipsius.
Impressum Norinberge, Anno 1524. In Octauo.
- 67 Ruperti Tuicensis Commentarius in Sex Prophetas posteritas:
7241 Naum, Habacuc, Sophoniam,
Hageum, Zachariam, Malachiam.
Jonam etiam et Micheam.
Impress. Norimberge, Anno 1524. In Octauo.
- 68 Joannis Pomerani Bugenhagij in librum Psalmorum interpretatio.
7242 Norimberge, anno 1524. in octauo.
- 69 Psalterium iuxta ueritatem, Hebraicam ad uerbum fere translatum, Felice Pratensi interprete.
7243 Deest In singulos Psalmos Argumenta per eruditum quendam adiecta cum aliquot Sanctorum Canticis et Preculis sincerioribus.
Basilee, 1524
Psalterum Hebraicum.
Impress. In Octauo. (!)
- 70 In Euangelia que usitato more in diebus Dominicis et Festis proponuntur annotationes
7244 Philippi Melanthonis.
Wittenberge, 1544.
- 71 Annotationes Philippi Melanthonis in Epistolam Pauli ad Romanos Vnam, et ad Corinthios Duas.
7245 Norimberge, 1524. In Octauo.

Annotationes Joannis Bugenhagij Pomerani in X Epistolas Pauli scilicet:

Ephesios,	Philippenses,	Collosenses,
Thessalonicenses I. et II.,	Timotheum I. et II.	Titum,
Philemonem,	Hebreos,	

Concordia Euangelistarum de Resurrectione ac Ascensione Domini.

Impress. Norimberge, Anno 1524. In Octauo.

72
7246 Francisci Lamberti Auinionensis Commentarij In Oseam prophetam Cum digressionem
sub Quartum Caput De Arbitrio Hominis uere captiuo.

In Octauo, Argentorati, 1525.

Eiusdem in Johalem prophetam Commentarij. In Octauo.

In Cantica Canticorum Salomonis libellum quidem sensibus altissimis, in quo sublimia
sacri Coniugij misteria, que in Cristo et Ecclesia sunt pertractantur.

Norimberge, Anno 1525. in Octauo.

73
7247 Francisci Lamberti In diui Luce Euangelium Commentarij.

Impressi Argentorati, per Joannem Heruagium, Anno 1525. In Octauo.

Eiusdem Lamberti De Sacro Coniugio Commentarius in positiones 69 partitus.

Eiusdem Antitesis Verbi Dei et Inuentorum Hominum prima positione.

Eiusdem Psalmi siue Cantica VII.

Norimberge, Anno 1525. in 8°.

74
7248 Joannis Oecolampadij Demegorie hoc est homilie Vna et Viginti in Epistolam Joannis
Catholicam primam.

Basilee, 1525.

Joannis Bugenhagij Pomerani Annotationes in Epistolas Pauli ad

Galatas,	Ephesios,	Titum,
Thessalonicenses I. et II.,	Timotheum I. et II.,	Colossenses,
	Philippenses,	Philemonem.

Impressum, Basilee, Anno 1525. in Octauo.

Cristophori Hegendorphini Annotationes in Euangelia Marci, Matthei, Joannis, Epis-
tolam ad Hebreos, Epistolam Petri, In Passionem.

Impressum Hagenoe, Anno 1525. in Octauo.

75
7249 Joannis Pomerani Annotationes In Deuteronomium, In Samuelem prophetam, Id est
Duos libros Regum.

Conciliata Historia ex Euangelistis passi Cristi et glorificati.

Impress. Norimberge, Anno 1524. in octauo.

Loci Communes seu Hipotiposes theologice Philippi Melanthonis.

Impressi Argentorati, 1523. in Octauo.

De libero Arbitrio Diatribe siue collatio Erasmi Roterodami.

76
7250 Diui Patris Benedicti Regula vtriusque testamenti sententijs approbata ac Sanctorum
patrum scripturis illustrata.

Colonie, 1522.

Celij Secundi Curionis pro uera et antiqua Ecclesie Cristi autoritate in Antonium Flo-
rebellum Mutinensem Oratio.

Basilee.

Rodolphi Gualteri Tigurini Anticristus, id est Homilie Quinque, Quibus Romanum
Pontificem uerum et magnum illum Anticristum esse probatur, quem prophetarum
Cristi et Apostolorum oracula uenturum et cauendum predixerunt.

Impress. Tiguri, in Octauo.

De Vocabulo fidei et alijs quibusdam Vocabulis explicatio uera et utilis, sumpta ex
fontibus Hebraicis Autore Mathia Flacio Illirico.

Impress. Wittenberge, Anno 1549. in 8°.

- Pro Consolatione afflicte nostre Ecclesie Apocalipseos.
 Isagoge et prophetice imaginis nostri temporis explicatio Autore Petro Artopeo.
 His accessit quoque diligens et erudita eiusdem libri enarratio a Theodoro Bibliandro edita.
 Impress. Frankforti, Anno 1549. in Octauo.
- 77
7251 Apologetica Joannis Oecolampadij.
 Impress. Anno 1526.
 De dignitate Eucharistie Sermones Duo.
 Ad Theobaldum Billicanum quinam in Verbis Cene alienum sensum inserant.
 Ad Ecclesiastas Sueuos Antisingrama.
 Ad Bilibaldum Pirkhaimerum De Eucharistia Joannis Oecolampadij responsio posterior.
 Basilee, Anno 1527. in Octauo.
 Vom Sacrament der Danksagung Joannis Oecolampadij auss dem latein verdeuczscht durch Ludwigh Hätzer.
 Von dem waren naturlichen verstant der Worthen Cristi Das ist mein leib noch der gar alten lerern erklarung.
 Tiguri, 1526.
 Das dise Wort Cristi [Das ist mein leib etc.] noch fest stehen wider die Schwerm geister Luteri.
 Wittenberge, 1527.
- 78
7252 Precatio Dominica in VII portiones distributa per Erasmus Roterodamum.
 Modus orandi Deum per Erasmus Roterodamum.
 Wiene, 1525. •
 Exomologesis siue modus confitendi per Erasmus Roterodamum.
 Basilee, 1524.
 Eiusdem in Tertium Psalmum Domine quid multiplicasti.
 Duo Diplomata pape Adriani VI. cum Responsionibus.
 Epistola de Morte.
 Apologia ad Stunice Conclusiones.
 Ecclesiastes Salomonis cum Annotationibus Martini Luteri.
 Wittenberge, 1532.
 Jesus Syrach verdeutscht Martini Luteri.
 1533. In Octauo.
- 79
7253 Confessio ader Bekantnus des Glaubens etlicher Fursten vnd Stende. Vberantwort kays. Maiestet auff dem Reichstag gehalten Zw Augspurg.
 Impress. Wittenberg, 1540. in Octauo.
- 80
7254 Pandectarum Veteris et Noui testamenti libri XII Othonis Brunfelsij.
 Impress. Argentorati, Anno 1527. in Octauo.
 Eiusdem Catalogi Virorum Illustrium Veteris et Noui Testamenti.
 Argentorati, 1527.
 Virorum Obscurorum Vtriusque Testamenti.
 Illustrium item Mulierum.
 Obscurarum dein Mulierum.
 De bellis, Victoria et triumphis Justorum contra Impios.
 Orationes, Exhortationes, Obsecrationes patrum, prophetarum, Regum et Virorum illustrium.
 De Tirannide et Bellis impiorum contra Justos.

In obscura aliquot capita Geneseos Philippi Melanthonis Annotationes.
Mnemosinon, Bibliorum memorialie, vbi ex igno labore totius Biblie, dempto Psalterio, Etsi non omnes principaliores tamen omnium tum librorum, tum Capitulorum materie, nec non sententie memorie tradi possunt, mira industria compilatum per Conradum Boium Monorensem alio nomine Conradi Bauari Norenbergensis.

Impressum Wienne, 1524.

Verus Autor est Petrus Rosenhaim monachus in Melk Austrie. Canones quidam numero 60 pro Opusculo illius intellectu.

81 Gaistliche Lyeder mit M. Luteri Vorrede.

Deest Leipzig.

Psalmen vnd gaistliche lieder zusammen gelesen.

Impress. Leipzig, Anno 1545. In Octauo. habbs vorschengt.

Darfwr ein rechenbuchlin Joannis Widman.

Impressum Auguste, 1526.

Mer ein Probir Buechlein N.

Impressum N(escio?) Anno 1527. gesetzt.

82 Methodica Juris Vtriusque traditio, Omnem omnium titulorum tam Pontifitij, quam
7255 Cesarei Juris materiam et genus Glossarum item et Interpretum abstrusiora uocabula scienter et summatim explicata Postremo et Judiciarij ordinis modum, ad practicam forensem accomodatum complectens, Ex ore Conradi Lagi Jureconsulti annotata.

Excusa Lugduni, 1546. in 8°.

Modus legendi Abbreuiaturas passim in Jure tam Ciuili quam Pontifitio occurrentes integritati sue restitutus.

Huic accessere Tituli Que et Rubrice uulgo nuncupantur in Vniuersum Jus Ciuile ex Holoandri recognitione adscripti.

Lugduni, 1544.

83 Juris uniuersi Justinianeae Methodus olim a Cicerone optimo Artifice prescripta, nunc
7256 uelut postliminio reuocata per Joannem Droseum Samaritanum.

Impress. Parisijs, 1545. in 8°.

84 Sylue nuptialis libri Sex Joanne Neuisano Ascensi Jurisconsulto autore.

7257 Impress. Lugduni, Anno 1545. in Octauo.

(sine
numero)
Deest Gerichtz Ordnung vnd process aus klarem grund kaiselicher vnd gaistlicher Rechten
etc.

Impress. Leiptzig, 1534.

85 Dioscoridis libri Octo Grece et Latine. In Octauo.

7258 Dioscoridis notha, Que uidelicet Autori falso adscripta erant.

In Eundem Castigationes.

Impress. Parisijs, Anno 1549.

86 Joannis Mesue Damasceni De Re Medica libri Tres Jacobo Syluio medico interprete.

7259 Lugduni, Anno 1548. in 8°.

87 Leonharti Fuchsij medici Primi de Stirpium Historia commentariorum Tomi, Siue
7260 imagines in exiguum angustioioremque formam contracte pro deambulantibus.

Impress. Basilee, Anno 1549. In Octauo.

88 Constantini Cesaris selectarum Preceptionum De Agricultura libri Viginti Jano Corna-
7261 rio interprete, addito Indice.

Impress. Basilee, per Frobenium, Anno 1540. In Octauo.

Argumenta in singulos prefixa sunt, que et in Biblioteca Gesneri reperies.

Aemilianus Macer De Herbarum uirtutibus Carmine Hexametri.

Strabi Galli poete et Theologi Hortulus uterque Scholijs Joannis Atrotiani illustratus. Impress. Basilee, In Octauo.

Macri de materia medica libri Quinque Versibus conscripi per Janum Cornarium medicum physicum emendati ac annotati et nunquam antea ex toto editi. Contenta singulis libris:

I. et II. De Herbis ac Plantis uulgaribus.

III. De Plantis Peregrinis.

IIII. De quibusdam plantis, itemque animalium partibus ac terre spetiebus.

V. De Lapidibus ac Gemmis.

Impress. Frankforti, Anno 1540.

89
7262 De conseruanda bona ualetudine Opusculum, Scole Salernitane ad Regem Anglie uersibus conscriptum cum Arnoldi Nouiconiensis enarrationibus.

Impressum Frankforti, Anno 1545. In Octauo.

Aenee Syluij Senensis De Boemorum Origine ac gestis Historia uariarum rerum narrationem complectens.

Salingiaci, 1538.

90
7263 Alexandri Benedicti physici Anathomice siue Historia corporis humani.

Adiectum est huic Opusculum Georgij Valle Placentini eiusdem rei siue Argumenti. Colonie, Anno 1527.

Commentarius Anatomicus, in quo est omnium Partium corporis humani diligens enumeratio.

Item De Locustis Dialogus Philosophis, Medicis et Theologis non parum utilis, Autore Jodoco Wilichio Reselliano.

Impress. Argentorati, Anno 1544. In Octauo.

91
7264 Jatrion medicamentorum Simplitium continens Remedia omnium morborum, que tam Hominibus, quam Pecudibus accidere possunt. Opus preclarum, cui hactenus par in lucem non prodijt, digestum in libros IIII. Liber Primus continet medelas omnium Morborum Capitis, Oculorum, Aurium, Oris, Dentium, Gutturis etc. usque ad thoracem.

Basilee.

92
7265 Jatrionices Medicamentorum Simplitium Liber Secundus Othonis Brunfelsij Continens ea que ad Pectus, Ventrem, Interraneaue attinent.

Impressum Basilee, Anno(!) In Octauo.

93
7266 Jatrionices Medicamentorum Simplitium liber Tertius per Othonem Brunfelsium Continens ea, que Infernis Corporis partibus accidunt, Vlcerum, Item omnis generis et Vulnerum remedia.

Jatrionices Medicamentorum Simplitium liber Quartus per Othonem Brunfelsium, Continens Febrium, Morborum muliebrium et omnium Venenorum remedia.

Impress. Basilee, Anno(!) In Octauo.

94
7267 Antonij Muse Brassauoli Ferrariensis Examen omnium Simplitium medicamentorum, quorum in Officinis usus est.

Addita sunt insuper Aristotelis Problemata, que ad Stirpium genus et oleratea pertinent.

Impress. Lugduni, anno 1537. in Octauo.

De Re Hortensi libellus, Vulgaria Herbarum, Florum ac Fruticum qui in Hortis conseri solent nomina latinis uocibus efferre docens in puerorum gratiam. Autore Carolo Stephano.

Lugduni, 1536.

- 95
7268 Opera Joannis de Vigo In Cirurgia et eiusdem Prima pars practice Chirirurgie que inscribitur copiosa, Julij II. quondam Pontificis chirurgici.
Impressa Lugduni, Anno 1534. in Octauo.
Libri IX, quorum Argumenta sunt:
I. De anatomia chirurgo necessaria.
II. De apostematibus in vniuersali et particulari.
III. De vulneribus in vniuersali et particulari.
III. De vlceribus in vniuersali et particulari.
V. De morbo Gallico et dislocatione iuncturarum.
VI. De fractura et dislocatione ossium.
VII. De natura simplitium et posse eorum.
VIII. De antidotario tractans de natura compositorum.
IX. De quibusdam additionibus pro operis complemento.
Addita Chirurgia Mariani sancti Barolitani discipuli Joannis de Vigo.
Joannis de Vigo Secunda Pars Practice in profectioe Chirurgica que compendiosa nuncupatur totius chirurgie documenta que in Prima parte diffuse explicantur, summatim libris Quinque complectens.
Tractatur autem in primo libro de vulneribus.
In secundo de apostematibus.
In tertio de vlceribus.
In quarto de auxilijs apropiatis vnique membro a capite usque ad pedes et morbis eorum.
In quinto de varijs auxilijs sub ordine antidotarij et de parua chirurgicorum capsia nauigantium pro eorum commoditate.
Excusa Lugduni, Anno 1534. in Octauo, cum Mariano Barolitano.
- 96
7269 Desiderij Erasmi Roterodami Apophtegmatum libri Octo, hoc est egregie dicta ex optimis quibusdam Authoribus collecti.
Impressum Basilee, 1535.
- 97
7270 Raymundi Lullij Maiorici philosophi et Medici De Secretis nature siue Quinta Essentia libri Duo.
Alberti Magni De Mineralibus et rebus metallicis libri Quinque.
Impressa Anno 1541. in Octauo, Argentorati.
- 98
7271 Euangelia Dominicalia cum Epistolis Diui Pauli Latine et Italice.
Impress. Venetijs, Anno 1551. in Octauo.
- 99
7272 Prediche di Bernardino Ochino da Siena
Parte Prima et Secunda.
- 100
7273 La Terza et
Quarta parte del le Prediche di Bernardino Ochino.
- 101
7274 Biblia Vtriusque Testamenti secundum Uulgatam editionem, in qua iuxta Hebraicorum uersuum rationem singula Capita Versibus distincta sunt numeris prefixis, qui uersuum numeris, quos in concordantijs illis Roberti Stephani nouis et integris post literas marginales A, B, C, D, E, F, G, addite respondent propter querendi molestiam.
Impress. per Robertum Stephanum, Anno 1555. in Octauo. Ist Roth vnd Vergult.
- 102
7275 Polidori Vergilij Vrbinate De Rerum inuentoribus Libri Octo.
Eiusdem in Dominicam precem commentariolum.
Basilee, Anno 1555.
Joannis Sleidani De Quattuor summis Imperijs libri Tres.
1557.

- 103 Catechismus Vrbani Regij.
7276 Impress. Wittenberge, 1550.
 Catechismus Joannis Spangenbergij.
 Impress. Francofurti, 1550.
 Catechismus Erasmi Sarcerij.
 Impress. Lipsie, 1550.
 Catechismus Wolfgangi Musculi.
 Impress. Auguste.
 Catechismus Joannis Caluini.
 Impress. Geneue, 1550.
 Catechismus Michaelis Sidonij.
 Impress. Moguntie, 1550.
 Paruus catechismus pro Pueris.
 Catechismus paruus Joannis Brentij.
 Impress. Norimberge, 1547.
- 104 Catechismus Luce Lossij.
7277 Impress. Francofurti, Anno 1557.
 Catechismus puerilis Philippi Melantonis.
 Wittenberge, 1551.
 Catechismus Georgij Wicelij.
 Impress. Colonie, 1554.
 Catechesis Daudidis Chitrei.
 Lipsie, 1557.
- 105 Catechismus Jesuitarum Canisij etc.
7278 Impress. Wiene, 1554.
 Refutatio catechismi Jesuitarum per Joannem Wigandum.
 Magdeburgi, 1556.
 Catechismus Scole Argentoratensis.
 Impress. 1544.
 Catechismus Jodoci Wilichij.
 Impress. Francofurti, 1551.
- 106 Matthie Flaccij Illirici diuersa Opuscula contra Adiapheristas.
7279 Scriptum contra primatum Pape.
 Impress. Magdeburgi.
 Enarratio 53 Capitis Esaie ex prelectione Martini Luteri.
 1550.
 Dialogi Septem: Monius. Carolus. Pietatis et superstitionis pugna. Conciliabulum
 theologistarum. Apophtegmata Vadisti et Pasquilli. Huttenus captiuus. Huttenus
 illustris. Autore S. Abideni.
 Probe falconie Centones.
 Venetijs. 1513.
- 107 Paradoxa ducenta octoginta, Das ist 280 Wunder red vnd gleichsam Raterschafft auss
7280 der heiligen schrifft durch Sebastian Franken.
- 108 Refutatio horrende prophanationis Cene Domini Georgij Maioris.
7281 Impress. Wittenberge, 1557.
 D. Nicolai Ridelij Episcopi Londinensis de Cena Dominica assertio contra etc.
 Impress. Geneue, 1556.

- Regnum papisticum Thoma Naorgeorgo autore.
1553. Basilee.
- In Diui Pauli Epistolam ad Romanos Exegema Andree Hipperij.
1554.
- Was von der Mess zuhalten sey Bedenken Valentini Vannij.
1555.
- 109 Theodoreti Episcopi Cyri Eranistes seu Polimorphus Dialogi Tres contra Hereticos sui
7282 temporis.
Eiusdem Hereticorum compendium.
Eiusdem diuinorum decretorum seu dogmatum Epitome.
Omnia a Gentiano Herueto Latine uerso.
Impress. Basilee, 1549. per Oporinum.
Contextus populi Iudaici historia a reditu ex Babilonico exilio usque ad vltimum excidium Hierosolime, Paulo Ebero Autore.
1548. Wittemberge.
Legenda maior Francisci per Bonauenturam.
1509. Florentie.
- 110 Mithridates. De Differentijs linguarum tum Veterum tumque hodie apud diuersas na-
7283 tiones in toto orbe terrarum in usu sunt Conradi Gesneri obseruatines.
Tiguri, 1555.
Calendarium Historicum Pauli Eberi.
1552. Basilee.
Coriolani Cepionis De Pet. Mocenico Libri III.
Conradi Wengeri de bello Sidismundi Archiducis Austrie cum Venetis.
Michaelis Coccinij de Bellis Italicis.
1544.
- 111 Athenai Dipnosophistarum siue Cene sapientum libri XV. Natale de comitibus Veneto
7284 interprete.
Impress. Basilee, Anno 1556.
- 112 Sententie et Exempla ex probatissimis quibuscunque scriptoribus collecta et per locos
7285 communes digesta per Andream Eborensem Lusitanum Tomi Duo.
Impress. Lugduni, Anno 1557.
- 113 Missa Euangelica per Joannem Fabri Haillprunensem.
7286 Impress. Wienne, 1558.
Fructus, quibus dinoscuntur heretici eorumque nomina ex Philastro, Epiphanio,
Augustino, Eusebio per Joannem Fabri Hailprunensem.
Impress. Wienne, 1558.
De Missa Iuditium Valentini Vannij.
Impress. Tubinge.
- 114 Liber Ecclesiasticorum carminum cum alijs Hymnis et Prosis exquisissimis.
7287 Impress. Basilee, anno 1538. apud Bartholomeum Westhemerum.
- Deest Hymni et prose ecclesiastice vulgo Sequentie dicte cum Hermannii Torrentini explana-
tione.
Impress. Colonie, Anno 1538. per Gimnicum.
Hymni ecclesiastici presertim qui Ambrosiani dicuntur Recogniti et locupletati cum
Scholijs et Indice.
Beda de Metrorum generibus ex primo libro De re metrica.
Impress. Colonie, Anno 1556.

- 115 De concilijs. Quomodo Apostoli Cristi Domini in Primitiua ecclesia suum illud Hiero-
7288 solimis Concilium celebrauerint, Et quomodo Romani Pontifices a Quingentis et
amplius annis sua illa concilia celebrauerint, Authore Henrico Bullingero.
Impress. Tiguri, Anno 1560. (?)
Henrici Bullingeri aduersus Anabaptistas Libri VI, E Germanico in Latinum conuersi
per Josiam Simlerum.
Addita est etiam Anabaptistarum Apologia, Eodem interprete.
Impressum Tiguri, apud Cristophorum Frosthauerum, Anno 1560.
- 116 Formularium Instrumentorum et variorum processum aliisque compluribus Tractati-
7289 bus et Instrumentis, contractibus ac Instrumentis tam Antiquorum Romanorum,
quam hisce temporibus editis ac de nouo additis.
Impress. Frankfurti, Anno 1560.
Artis Notariatus siue Tabellionum Tomus Primus.
Artis Notariatus siue Tabellionum Tomus Secundus.
Impress. Venetijs, Anno 1553.
Bellum Grammaticale Andree Salernitani Cremonensi.
Impress. Lugduni, Anno 1551.
- 117 Aurelij Prudentij Clementis Opera cum Aelij Antonij Nebrissensis Commentarijs et
7290 Scholijs Joannis Sichardi.
Impress. Antuerpie, Anno 1536.
Coelij Sedulij Presbiteri Paschale Opus seu Mirabilium diuinorum libri Quinque cum
enarrationibus Aelij Antonij Nebrissensis. Adiuncta Inuenci Hispani Presbiteri
Euangelica Historia eiusdem argumenti, cum Commentarijs.
Impress. Basilee, Anno 1541.
- 118 In Apocalipsim Diui Joannis Commentarius Alphonsi Conradi Mantuani.
7291 Impress. Basilee, per Petrum Pernam, Anno 1560.
- 119 Germanorum Res preclare olim geste. Itemque Rerum aliarum memoratu dignissima-
7292 rum perbreuis annotatio ab exordio mundi, Authore Lamberto Schaffnaburgensi.
Impress. Tubinge, Anno 1533.
Arminius Dialogus Huttenicus continens Arminij res gestas P. Cornelii Taciti de mori-
bus et Populis Germanie libellus. Adiecta breuis interpretatio appellationum par-
tium Germanie.
Impress. Wittenberge, Anno 1538.
- 120 Andree Dominici Flocci Florentini De Potestatibus Romanorum hactenus L. Fenes-
7293 telle et falso et mutili adscripti.
Pomponij Leti, Raphaelis Volaterrani et Henrici Bebelij eiusdem argumenti libelli.
Impress. Antuerpie, Anno 1561.
Pomponij Leti De Antiquitatibus Vrbis Rome libellus.
Topographia veteris Rome Ioannis Bartholomei Marliani patritij Mediolanensis Epi-
tome.
P. Victoris de Vrbis Rome Regionibus et Locis libellus.
Basilee, anno 1538.
- 121 De Optimo Reipublice statu, Deque noua Insula Vtopia Libellus Thome Mori Ciuis
Deest Londinensis.
Impress. Louanij, 1548.
Aeropageticus Isocratis De Republica a Cristophoro Hegendorf translatus.
Impress. Cracouie, Anno 1534.
Theodori Gaze liber De Mensibus Atticis, Joanne Perello interprete.

Eiusdem interpretis De ratione Lune et Epactarum secundum Gazam cum tabula perfecti ambitus annorum intercalarium. Accessit Theodori Libellus Grece.

Impress. Basilee, Anno 1536.

122 Conuiuiorum Francisci Philephi Libri II.

7294 Colonie, Anno 1537.

Grobianus et Grobiana De Morum simplicitate Libri Tres in gratiam omnium Ruscitatis amantium conscripti per Fridericum Dedekindum.

Impress. Francfurti, Anno 1558.

F. P. Fulgentij Christiani philosophi Mithologiarum libri Tres, in quibus enarrat omnes insigniores veterum fabulas.

His accessit Palephatus De Fabulis supra fidem confictis Philippo Phasianino Italo interprete.

Albrici Philosophi De Deorum imaginibus Liber.

Phornuti De natura Deorum libellus Jodoco Velareo interprete.

Impress. Basilee, Anno 1543.

De vsuris Wolfgangi Musculi.

Impress. Anno 1558.

123 Hoeffliche Waidtsprueche. Das Bapstum mit seinen glidern.

7295 Wittenberge, 1560.

Dialogus de eo Num Calicem Laicis Et Vxores Sacerdotis permitti. Ac diuina Offitia uulgari lingua peragi fas sit Authore Stanislao Hosio.

Impress. Dilinge, Anno 1559.

Theologie Lutherane trimembris Epitome.

De Topicis predicamentis seu Principijs Theologie Lutherane.

De materia presentium controuersiarum Luteri.

De Successione et Concordia discipulorum Luteri in Confessione Augustana.

Proposita Wormatie durante Colloquio per Fridericum Staphilum.

Impress. Antuerpie, Anno 1558.

Tabule uigentium nunc atque grassantium passim Hereseon Anasteuastice atque analitice ex varijs Wilhelmi Lindani Dordraceni scriptis concinnati.

Impress. Antuerpie, Anno 1558.

Apologia Friderici Staphili cuius precipua argumenta sunt.

De uero Germanoque scripture sacre intellectu.

De sacrorum biblicorum in Idioma uulgare translatione.

De Luteranorum Concionatorum consensione.

Impress. Colonie, 1561.

124 Marbodei Galli Cenomanensis De Gemmarum Lapidumque pretiosorum formis naturis atque viribus cum Scholijs Alardi Emstelrodami.

7296

Impress. Colonie, 1539.

De Re Metallica Cristophori Encelij Salueldensi.

Frankfurti, 1557.

Compendium Alchimie Joannis Garlandi Angli philosophi.

Adiectum compendium Arnaldi de Villa Noua de Salibus et Aluminibus.

Basilee, 1560.

Buchsmeisterey. Krigsrecht.

Frankfurt, Anno 1550.

- 125
7297 Actiones due Secretarij Pauli Pape huius nominis IIII, quarum altera disputat An Concilium Tridentinum sit instauratum, Altera vero An Vi et Armis Decreta ipsius Concilij possit protestantibus imperare. Accedit Tertia Qua utrumque caput complectitur ac definit Concilium non posse instaurari, Nec Papam tanta esse potentia, ut possit Decreta Vi imperare.
Impress. Anno 1559.
Bulla Julij Tertij Romani episcopi Qua Concilium ad Kalendas May rursus fuit conuocatum Tridentum, cum Commentariolo D. Vide Jureconsulti Justinopolitani.
Anno 1551.
Delle Commoissioni et faculta che Papa Giulio III. ha dato a M. Paolo Odescalco Comasco suo Nuntio et Inquisitore in tuto il paese di magnifici signori Grisoni.
Anno 1554.
Catalogo del Arcimboldo Arciuescouo di Melano, oue egli condemna et diffama per Heretici la maior parte de figliuoli de dio et membri di Cristo, i quali ne loro scritti cercana la riformatione della chiesa Cristiana. Cum vna risposta fattagli in nome d' vna parte di quei ualenti huomini. 1554.
Le Copie delle comissioni, di Salui condutti, di Giuramenti, di Decreti, delle protestationi, delle inditioni et D'altre bolle, delle quali e mentione nella historia di maneggi fatti in Trento in nome del Illustrissimo et excellentissimo Signor Duca di Wittenberga Stanze del Berna con tre Sonetti del Petrarca doue si parla del Euangelio et della Corte Romana. Anno 1554.
Historia di papa Giouanni VIII. che fu meretrice e striga 1557.
Lettera d' vno de nepoti del Vergerio. Anno 1558.
Wideruf Petri Pauli Vergerij. Anno 1558.
Jesu Cristi Gnadon vnd Ablas Brieff. Anno 1555. Vergerius.
Aetiologia Roberti Vuasconi Angli propter euangelium incarcerati disceptatio de transsubstantione et reali Cristi presentia in Sacramento.
Ai reuerendissimi Vescoui della Italia che per l' indition di pio Papa IIII. sono chiamati, al concilio di Trento Anno 1561.
Retrattatio del Vergerio. Anno 1558.
126
7298 Summa Conciliorum et Pontificum a Petro usque ad Julium tertium per Bartholomeum Carranzam Mirandensem.
Impressum Parisijs, Anno 1561.
De Concilijs Bullingerus.
Impress. Tiguri, Anno 1561.
127
7299 Acta Romanorum Pontificum a dispersione discipulorum Cristi usque ad tempora Pauli Quartti ex Joannis Ballei Sudouuolgi Angli maiori Catalogo desumpta.
Impress. anno 1560.
Vite Romanorum Pontificum collecte per D. Petrum Barns.
Impress. Basilee.
Antithesis Cristi et Pape.
De presentia Corporis Cristi in Cena Domini contra Sacramentarios D. Tilemanus Heshusius. Anno 1560.
Repetitio de vera presentia Corporis et Sanguinis Domini in Cena per Martinum Kemnitium.
Impress. Lipsie, Anno 1561.
Responsio Bullingeri aduersus Brentium de Celo et dextera dei.
Impress. Tiguri, Anno 1562.

Simplex ac dilucida Sententie Cena Domini Jacobi Andree explicatio.
Impress. Anno 1559. Francofurti.

Confessio Erharti Schnepffij de Eucharistia. 1556.

Exegesis diuine atque humane *κωνωνιαξ* per Petrum Bokquinum.
Impress. 1561. Fridelberge.

129 De vi et usu sacri ministerij Martini Bucerij.

7301 1562. Basilee.

Ritus Ecclesiastici Ducum Megapolensium.

1562. Francofurti.

Precationes ex ueteribus orthodoxis Hymnis et Psalmis per Andream Muscidum.
Impress. 1561.

De Justificatione Lic. Her. Hammelmanno.

1562.

130 Hystoria de Martino Bucero et Paulo Fagio.

7302 1562.

Responsio ad calumnias Hosij per Hieronimum Mencilium.

Philippus Melancton ad impios articulos Bauarice Inquisitionis.

155. (!)

Aduersus anabaptistas Philippus Melancton.

1562.

Misse Anatomia.

1561.

Contra missam Jacobus Andreas.

1561.

131 Germanie res olim preclare geste.

1533.

Deest Arminij Dialogus Huttenicus.

Cornelius Tacitus de Germanis. Steht vor.

Acta Romanorum Pontificum. Steht vor in N° 127.

IN SEDECIMO

- 1
7303 Nouum Testamentum Grece et Latine, Quattuor scilicet Euangelia et Acta Apostolorum. In Sedecimo.
Impress. Parisijs, Anno 1549.
- 2
7304 Epistole Beati Pauli Apostoli Grece et Latine, Vna cum Epistolis canonicis et Apocalipsi.
Impress. Parisijs, in Sedecimo, Anno 1549.
- 3
7305 M. Antonij Flaminij in librum Psalmorum breuis explicatio.
Eiusdem in aliquot Psalmos Paraphrases.
Parisijs, 1547. in 16mo.
- 4
7306 Psalterium paraphrasibus illustratum Raynerio Snoygaudano Autore.
Impress. Lugduni, Anno 1545. in Sedecimo.
- 5
7307 Psalterium uniuersum Carmine Elegiaco redditum atque explicatum per Helium Eobanum Hesium.
Impress. Parisijs, Anno 1545. in Sedecimo.
- 6
Deest Enchiridion psalmorum, Eorundem ex ueritate Hebraica uersionem ac Joannis Campensis e retione Paraphrasim, sic ut uersus uersui respondeat complectens.
Lugduni, Anno 1534. in Sedecimo.
- 7
7308 Pandectarum legis Euangelice Symone a Corroy monacho celestino autore.
Impress. Lugduni, Anno 1549. in Sedecimo.
Monopanton id est Vnum ex omnibus Epistolis Pauli per locos communes Dionisij Richel.
Lugduni, 1549.
- 8
7309 Harmonie Euangelice libri Quattuor, In quibus Euangelica Historia ex 4 Euangelijs in vnum Opus est contexta, Autore Andrea Osiandro.
Annotationum eiusdem in Harmoniam Euangelicam liber I.
Lutetie, 1545. In 16°.
- 9
7310 Joachimi Perionij Benedictini Cormeriaceni De Rebus gestis Vitisque Apostolorum.
Impress. Parisijs, Anno 1551. in Sedecimo.
- 10
7311 Precationes Bibliace Vtriusque Testamenti.
Item Erasmi Roterodami in Orationem Dominicam precationes.
Item pie Meditationes in Passionem Dominicam Cor. Croci.
Contemplationes idiote.
Compendiaria Vite Cristi per Euangelistas enarratio.
Impress. Antuerpie, Anno 1535. in Sedecimo.
- 11
7312 Joannis Lodouici Vivis Valentini Ad animi excitationem in Deum commentatiuncule.
Impress. Colonie, 1537. in Sedecimo.
Mathei Philadelphiensis apud Ephesum Metropolitam Precationes, interprete Alardo Aemstelredamo.
Antuerpie, 1536. in 16mo.
De Doctrina moriendi Opusculum.
Antuerpie, 1535. in 16mo.
- 12
7313 Epistole Sancti Pauli omnes, Et epistole canonice.
Parisijs, 1522.

- 13 De fide in Cristum sola iustificante et de Vere Bonis Operibus Henrici Bullingeri.
 7314 Tiguri, 1548. in Sedecimo.
 De gloriosa domini nostri Jesu Christi Resurrectione et Vita Sanctorum perpetua, libellus Henrici Bullingeri.
 Tiguri, 1545. in Sedecimo.
- 14 Fons Vite Ex quo scaturiunt suauissime consolationes ad flictis mentibus imprimis necessarie.
 7315 Norimberge, 1548. In Sedecimo.
- 15 Marci Tullij Ciceronis Orationum Tomus Primus.
 7316 Impress. Lugduni, Anno 1550. in Sedecimo, apud Grifhium.
16 Orationum Marci Tullij Ciceronis Volumen Secundum.
 7317 Impress. Lugduni, Anno 1550. in Sedecimo.
17 Orationum Marci Tullij Ciceronis Volumen Tertium.
 7318 Impress. Anno 1550. in Sedecimo.
- 18 Marci Tullij Ciceronis De Philosophia Tomus Primus.
 7319 Impress. Lugduni, Anno 1548. in Sedecimo.
19 Philosophicorum Marci Tullij Ciceronis Tomus Secundus.
 7320 Impress. Lugduni, Anno 1548. in Sedecimo.
- 20 Marci Tullij Ciceronis Rhetoricorum ad C. Herennium libri Quattuor.
 7321 Eiusdem de Inuentione libri Duo.
 Lugduni, 1551. in Sedecimo.
- 21 Marci Tullij Ciceronis Rhetoricorum Tomus Secundus.
 7322 Impress. Lugduni, Anno 1551. in Sedecimo.
- 22 De Offitijs Marci Tullij Ciceronis libri Tres.
 7323 De Senectute dialogi II, cum Paradoxis et Somnio Scipionis.
 Lugduni, 1550. in 16°.
- 23 Marci Tullij Ciceronis
 7324 Epistole ad Atticum et Q. Fratrem.
 Deest Impress. Lugduni, Anno 1551. in Sedecimo.
- 24 Marci Tullij Ciceronis Epistolarum ut uocant familiarium libri XVI.
 7325 Impress. Lugduni, Anno 1550. In Sedecimo.
- 25 Titi Liuij Patauini Latine Historie Principis Decas Prima.
 7326 Impressa Lugduni, Anno 1548. In Sedecimo.
- 26 Titi Liuij Patauini Decas Tertia.
 7327 Impressa Lugduni, 1548. In 16°.
- 27 Titi Liuij Patauini Decas Quarta.
 7328 Impressa Lugduni, 1548. In 16°.
- 28 Titi Liuij Decadis Quinte libri V.
 7329 Impress. Lugduni, 1548. In 16°.
- L. Flori Decadum XIII Titi Liuij Epitome.
 Lugduni, 1548.
- 29 Caji Julij Cesaris
 7330 Rerum a se gestarum Commentarij.
 Deest Lugduni, In 16°, 1546.
- 30 Publij Cornelij Taciti Ab excessu Augusti Annalium libri XVI qui extant.
 7331 Eiusdem De Germanis, Dialogus de Oratoribus, Vita Julij Agricole.
 Lugduni, 1551. In Sedecimo.

- 31 C. Suetonij Tranquilli XII Cesares.
7332 Ioannis Baptiste Veneti De Romanis Principibus libri III.
Deest Eiusdem Joannis Baptiste Egnatij Annotationes in Suetonium.
Annotata in eundem Erasmi Roterodami.
Lugduni, 1547. in Sedecimo.
- 32 Valerij Maximi Dictorum Factorumque memorabilium Exempla
7333 cum Indice.
Deest Impress. Lugduni, Anno 1547. in Sedecimo.
- 33 Justini ex Trogi Pompei Historijs externis libri 44.
7334 Item ex Aurelio Victore De Vita et moribus Romanorum imperatorum Epitome.
Impress. Lugduni, Anno 1546. in Sedecimo.
- 34 Polibij Historiographi Historiarum libri Quinque
7335 Nicolao Perotto interprete.
Deest Impress. Lugduni, Anno 1548. In Sedecimo.
- 35 Quinti Curtij De rebus gestis Alexandri magni Macedonum Regis Historia, Adiectis
7336 que desiderabantur.
Lugduni, 1547. In 16mo.
- 36 C. Crispi Sallustij de L. Sergij Catiline Coniuratione ac Bello Jugurtino historie.
7337 Eiusdem in Marcum Tullium Ciceronem Inuectiua.
Portij Latronis Declamatio contra L. Catilinam.
Fragmenta quedam ex libris historiarum C. Crispi Salustij.
Lugduni, 1545. in Sedecimo.
- 37 Jambichus de Mysterijs Aegyptiorum, Chaldeorum, Assyriorum.
7338 Proclus in Platonium Alcibiadum de Anima atque Demone.
Deest Idem De Sacrificio et Magia.
Porphyrius de Diuinis atque Demonibus.
Psellus de Demonibus.
Mercurii Trismegisti Pinander.
Eiusdem Asclepius.
Impress. Lugduni, Anno 1549. in Sedecimo.
- 38 Familiarum Colloquiorum Desiderij Erasmi Roterodami Opus
7339 cum Scholijs solitis.
Deest Impress. Lugduni, Anno 1542. In Sedecimo.
- 39 Aesopi Phrigis et aliorum Fabule cum Iconibus, Quarum interpretes et Auctores sunt:
7340 Laurentius Valla, Gulielmus Gudanus, Hadrianus Barlandus, Gulielmus Herman-
nus, Rimitius, Erasmus, Angelus Politianus, Petrus Crinitus, Joannes Antonius
Campanus, Plinius Secundus Nouocomensis, Aulus Gellius, Nicolaus Gerbelius.
Impress. Lugduni, 1550. in Sedecimo.
- 40 Joannis Carionis Chronicorum libri Tres in Latinum Sermonem conuersi, Hermanno
7341 Bonno interprete.
Appendix ab Anno Cristi 1532. gestis Ad annum 1547. ex optimis quibusque Historicis
et Chronographis excerpta.
Catalogus Regum, Consulium, Cesarum et Pontificum Romanorum.
Impress. Parisijs, 1548. in Sedecimo.
- 41 Poetarum omnium seculorum longe principis Homeri Ilias, hoc est de rebus ad Troiam
gestis descriptio Latino carmine reddita, Helio Eobano Hesso interprete.
Parisijs, 1545. in Sedecimo.
(In margine:) Defuit in 2-a recensione mense Aprilis anno. 1576.

- 42 Vergilij Maronis Opera, Vna cum Opusculis que eius nomine circumferuntur omnibus.
7342 Lugduni, 1546. in Sedecimo.
43 Quinti Horatij Flacci Opera.
7343 Impressa Lugduni, 1547. in Sedecimo.
44 P. Terentij Afri
7344 Comedie 6.
Deest Impresse Lugduni, 1546. in Sedecimo.
45 Claudij Claudiani poete
7345 Opera.
Deest Impressa Lugduni, 1548. in Sedecimo.
46 Lucij Annei Senece Cordubensis
7346 Tragedie 10.
Deest Lugduni, 1547. in 16°.
47 M. Annei Lucani De bello Ciuili libri 10.
7347 Lugduni, 1546. in 16°.
48 Silij Italici De bello Punico libri 17.
7348 Lugduni, 1547. in Sedecimo.
49 Junij Juuenalis et Auli Persij Satire.
7349 Lugduni, 1547. in Sedecimo.
50 Caij Valerij Flacci Argonautica.
7350 Joannis Baptiste Pij Carmen ex Quarto Argonauticon Apollonij.
Deest Orphei Argonautica innominato interprete.
Lugduni, Anno 1548. in Sedecimo.
51 Catullus, Tibullus, Propertius et Cornelij Galli fragmenta.
7351 Impress. Lugduni, Anno 1546. in Sedecimo.
52 Statij Papinij Neapolitani Syluarum libri V.
7352 Thebaidos libri XII.
Achilleidos libri II.
Impress. Lugduni, Anno 1547. in Sedecimo.
53 Detij Ausonij Burdigalensis Viri consularis Opuscula varia.
7353 1548.
54 Titi Lucretij Cari Poete ac Philosophi uetustissimi De Rerum natura libri VI.
7354 Impressum Lugduni, Anno 1546. in Sedecimo.
55 Merlini Coccai poete Mantuani Macaroicorum Opera poetica ridicula et Italicis uoca-
7355 bulis ubique permixta.
Impressa Tusculani, Anno 1521. In Sedecimo.
56 Marcelli Palingenij Stellati poete Zodiacij Vite hoc est de hominis Vita studio ac mori-
7356 bus optime instituendi libri 12.
Basilee, 1548. in 16°.
57 Marci Hieronimi Vide Cremonensis Albe Episcopi Opera iuxta catalogum:
7357 Cristiados libri VI.
De Arte Poetica libri III.
De Bombice libri II.
De ludo Scachorum liber I.
Hymni cum nonnullis alijs.
Bucolica.
Epistola ad Joannem Mattheum Gibertum.
Lugduni, 1547. In Sedecimo.

- 58 Aurelij Cornerij Celsi De re medica libri Octo.
7358 Q. Sereni liber de Medicina.
Q. Rhemnij Fannij Palemonis de Ponderibus et Mensuris liber.
Impress. Lugduni, Anno 1549. in Sedecimo.
- 59 Institutionum Imperialium siue [si malis] Elementorum Jurisprudentie libri Quattuor.
7359 Impressum Parisijs, 1527. in Sedecimo.
- 60 Anitij Manlij Seuerini Boetij De philosophie consolatione.
7360 Eiusdem de Scolastica Disciplina.
Deest N(escio?) in Sedecimo.
- 61 Joannis Eckij Enchiridion aduersus Martinum Luterum.
7361 Impressum Venetijs, Anno 1538. in Sedecimo.
- 62 Psalterium cum Adnotationibus marginalibus.
7362 Additis in fine Hymnis Ecclesiasticis per totum Annum in Vesperis et Matutinis dicendis.
Impress. Lugduni, Anno 1550. in Sedecimo.
- 63 Practica Cancellarie Apostolice cum Stilo et formis in Romana Curia usitatis Excerpta
7363 etc.
Priunciale omnium Ecclesiarum Cathedralium uniuersi Orbis cum cuiusque Regionis Monete nomenclatura ac ualore ex libro Cancellarie Apostolice excerptum.
Impress. Lugduni, Anno 1549.
- 64 Arcadia di messer Giacomo Sannazaro.
7364 Impress. Venetijs, 1549.
Sonetti di messer Giacomo Sannazaro.
Impress. Venetijs, 1549.
Le Satire di Lodouico Arioso.
Impress. Venetijs, 1549.
La moglie Comedia di Giouan Maria Cechi.
Venetijs, 155. (!)
Rime della signora Tullia di Aragona et di diuersi a lei.
154. (!)
- 65 Herodoti Halicarnassei Historiographi libri Nouem.
7365 Eiusdem de Genere Vitaque Homeri libellus eodem Heresbachio interprete.
Impress. Lugduni, Anno 1551. In Sedecimo.
- 66 Diodori Siculi Bibliotece Historice libri XVII, siue Rerum Antiquarum Historie.
7366 Impress. Lugduni, Anno 1552.
- 67 Apiani Alexandrini Sophiste De Ciuilibus Romanorum Bellis Historiarum Libri Quinque.
7367 Eiusdem libri Sex Illiricus, Celticus, Libicus, Sirius, Parthicus et Mithridaticus.
Impress. Lugduni, Anno 1551.
- 68 Xenophontis philosophi Opera que extant omnia. Primus hic Tomus habet:
7368 De Pedia Cyri libros VIII, Francisco Philelpho interprete.
De Cyri minoris expeditione libros VIII, interprete Romulo Amaseo.
Impress. Lugduni, Anno 1551. in Sedecimo.
- 69 Ammiani Marcellini Rerum gestarum libri Decem et Octo.
7369 Impress. Lugduni, Anno 1552. In Sedecimo.
- 70 Arriani Nicomedensis Noui Xenophontis appellati.
7370 De rebus gestis Alexandri magni libri VIII, Interprete Bartholomeo Fatio.
Impress. Lugduni, 1552. in Sedecimo.

- 71 Herodiani Historie post Marcum De imperio Vel de suis temporibus, Angelo Policiano
7371 interprete.
Impressum Lugduni, 1551.
- 72 Testamentum Nouum ex Erasmi Roterodami uersione ac recognitione postrema.
Impress. Lugduni, Anno 1550. in Sedecimo.
(In margine:) Deest. Julij. 16. 1575.
- 73 Antiquitatum uariarum Autores, quorum Catalogus est, Tomi Primi:
7372 Marsilij Lesbij De origine Italie et Tirrhenorum liber I.
M. Portij Catonis Originum Liber I.
Archilochi de Temporibus Liber I.
Berosi Babilonij Antiquitatum libri V.
Manethonis de Regibus Aegiptiorum liber I.
Metastatonis Annalium Persuarum liber I.
Xenophontis de Equiuocis liber I.
Q. Fabij Pictoris de Aureo seculo et de Origine Vrbis Rome libri II.
C. Sempronij de diuisione Italie liber I.
Philonis Judei Antiquitatum Bibliacarum liber I.
C. Julij Solini Polihistoris.
Pomponij Mele de situ Orbis libri III cum Olmerij Annotationibus.
Pomponij Leti de Antiquitatibus Vrbis Rome libellus.
Topographie ueteris Rome Joannis Bartholomei Marliani epitome.
P. Victoris de Vrbis Rome regionibus et locis libellus.
L. Fenestelle de Magistratibus Sacerdotisque Romanorum libri II.
- 74 Cesarum Vite post Suetonium Tranquillum conscripte.
7373 Dion Cassius Niceus. Aelius Lampridius.
Aelius Spartianus. Vulcatius Gallicanus.
Julius Capitolinus.
Joannis Baptiste Veneti in eosdem annotationes.
Impressum Lugduni, Anno 1551.
- 75 Xenophontis Operum Tomus secundus, Quorum Catalogus sequitur:
7374 De Rebus Grecorum libri VII Bibibaldo Pyrkhemero interprete.
De Republica et Legibus Lacedemoniorum liber I Francisco Philelpho interprete.
De Agesilai Regis Lacedemoniorum laudibus Oratio, eodem interprete.
De factis et dictis Socratis libri IIII Bessarione Cardinali interprete.
Apologia pro Socrate, Leonardo Aretino interprete.
De Venatione, Omnibono Leonicensi interprete.
Oeconomicus, Raphael Volaterrano interprete.
Hieron siue Tirannus, Erasmo Roterodamo interprete.
De re equestri libellus, Joachimo Camerario interprete.
Hipparchus.
Conuiuium.
Atheniensium politia.
Pori siue de Vectigalibus, Joanne Ribitio interprete.
- 76 Antonini Augusti Itinerarium Prouintiarum omnium cum fragmento eiusdem.
7375 Impress. Parisijs, Anno 1512. Compactum in pergamento uiridi.
- 77 Imperatorum et Cesarum Vite cum imaginibus. Additi Versus Ausonij Mycilli et Vellei
7376 poetarum.
Impress. Lugduni, Anno 1554.

- 78 Alter Tomus Antiquitatum Romanarum Dionisij Alexandrini Incipiens a Septimo us-
7377 que ad Vndecimum.
 Impress. Lugduni, 1555. per Griphium.
- 79 Leonis Impreritoris De bellico apparatu liber e Greco in Latinum conuersus, Joanne
7378 Checo interprete.
 Deest Impress. Basilee, per Isingrinium. 1554.
- 80 Alter Tomus Antiquitatum Romanorum In posteriores Quinque Dionisij Halicarnas-
7379 sei libri habentur, qui ob Operis molem ab alijs separati sunt.
 Impress. Lugduni, apud Griphium, Anno 1555.
- 81 Il cortegiano del conte Baldesor Castellione.
 Noua mente restampato in Vinegga, 1552.
 Deest recognitione facta 16^a Julij Anno 1575. H. Gutt.

INDEX MINOR

librorum prescriptorum secundum Numerum Alphabeti
In quo prima Columna significat Numerum Chartarum,
Secunda Columna numerum Librorum,
Tertia uero Columna significat Formam Librorum,
qui videlicet in Folio, Quarto vel in Octauo et Sedecimo sint.

Die nomina Autorum wie Ich secundum Alphabetum hab angefangen, mag man
hintzu an sein orth setzen, wo Ichs gelassen hab, ein Jedes an seiner charta, das
ist In Folio, Quarto, Octauo vnd sedecimo.

Numerus totius Biblio thecae.	A	Numerus librorum Derrenschuuamij		
		Charta	Liber	Forma
6839	Abbatis Vrspergensis Chronica usque ad Fridericum II.	36	98	F
7005	Abbe Maximi confessoris aphorismorum centurie IIII.	130	266	F
7149	Abrahami Zacuti Hebrei almanach perpetuum	202	42	Q
6837	Abrahami Judei translatio Serapionis ex Arabico	91	96	F
7150	Abrahami Judei de natiuitatibus libellus ex Arabico	204	43	Q
6759	Abrahami Loessheri translatio Pausanie	4	17	F
7214	Absternij Hecatomitio, id est centum fabule	237	39	O
7193	Actij Sincerij Sannazarij elegie, ecloge, epigrammata	234	17	O
	o Accursij glosse in jus ciuile	—	—	—
7126	Adelphine facietie cum alijs	187	19	Q
7204	Adriani Barlandi jocorum veterum et recentium	237	29	O
7211	Adriani Barlandi jocorum veterum et recentium	239	36	O
7135	Aeliani sophiste epistolia rustica XIX Grece	194	28	Q
7203	Aeliani de varia historia libri XIIIII Justo Vulteio interprete	236	27	O
7205	Aeliani de instruendis atiebus	237	30	O
6829	Aelius Lampridius de vitis imperatorum Romanorum	32	88	F
6829	Aelius Spartianus de vitis imperatorum Romanorum	32	88	F
6754	Aemilij Probi vite illustrium virorum	3	12	F
6964	Aelie Leuite lexicon Caldaicum, cui Meturgeman nomen	101	224	F
6838	Aetiopie regis legatio ad Clementem pontificem et regem Portugalie	36	97	F
6863	Aegipti descriptio per Jacobum Zieglerum	47	122	F
7135	Aenee sophiste epistole Grece XXIIII	194	28	Q
6806	Aenee Syluij epistolarum opus	20	65	F
6828	Aenee Syluij epitome in Blondum	31	87	F
6850	Aenee Syluij epistola ad Morbisanum Turcarum principem	41	109	F
6852	Aenee Syluij de Boemorum et ex his imperatorum origine et gestis	42	111	F
6921	Aenee Syluij opera omnia	74	181	F
7146	Aenee Syluij epitoma Europe	199	39	Q
7146	Aenee Syluij partes Asie et minoris Asie descriptio	199	39	Q
7262	Aenee Syluij de Boemorum origine et gestis	249	89	O
6865	Aenee Syluij Basiliensis concilij conscriptio	48	124	F
7204	Aesopi et aliorum fabule juxta catalogum	237	29	O
7231	Aesopi fabule in lingua Vngarica	243	57	O
7340	Aesopi et aliorum fabule cum iconibus	269	39	S
6761	Aeschinis rhetoris orationes Grece IIII et vita eiusdem	4	19	F
7184	Aeschili primi tragici tragedie sex Grece	232	8	O
6931	Aetij Amideni librorum medicinalium tomus primus libri 8 Grece	88	191	F
6933	Aetij libri XVI per Montanum et Janum Cornelium uersi Tomi III.	90	193	F
7146	Africe breuis descriptio ex Paulo Orosio	199	39	Q
6834	Agathie de bello Gotico libri V et alijs peregrinis historie	34	93	F

Numerus	A	Charta	Liber	Forma
7182	Agathie scolastici florilegium epigrammatum Grece libri VII	231	6	O
6836	Africanarum gentium mores, leges et ritus Joannis B. Aubani	35	95	F
7186	Agathie scolastici florilegium epigrammatum Latine redditum	232	10	O
6951	Aggeni Vrbici in Julium Frontinum de controuersiis limitum	98	211	F
7157	Agenda Patauiensis et aliorum diocesium	209	50	Q
6788	Agretij grammatici opusculum	12	47	F
	o Agrippa. — Vide Cornelium Agrippam in C			
7126	Alani parabole seu doctrinale altum cum commentarijs	187	19	Q
6749	Alexandri Aphrodisei problematum libri II Grece	2	7	F
6801	Alexandri Aphrodisei problematum liber Latine per Angelum Politianum	18	60	F
6784	Alexander ab Alexandro genialium dierum libri VI	11	43	F
7263	Alexandri Benedicti Veronensis anathomia	249	90	Q
6837	Alexandri Corthesij de regis Mathie laudibus bellicis	35	96	F
6917	Alexandri Hugon formulare in Germanica lingua	74	177	F
7135	Alexandri rhetoris epistole Grece	194	28	Q
7228	Alexandri Piccolomini comedia Alexander Italice	243	54	O
7228	Alexandri Spinelli tragedia Cleopatra Italice	243	57(!)	O
6848	Aloysij Cadamusti nauigatio ad terras ignotas	37	107	F
7017	Aloisij Lippomani Methonensis episcopi Cathena in Genesim	135	278	F
7018	Aloisij Lippomani Methonensis episcopi cathena in Exodum	135	279	F
7141	Albategnij Arabis astronomi de motu stellarum	196	34	Q
6934	Albani Torini translatio librorum Pauli Aeginete	90	194	F
6942	Albani Torini paraphrasis in Janum Damascenum medicum	94	202	F
7004	Albani Torini versio historie prophetarum in epiphanio	129	265	F
7151(!)	Alberti Magni de animalibus libri XXVI	23	72	F
6813(!)	Alberti Magni de mineralibus iuxta catalogum	204	44	Q
7270	Alberti Magni de mineralibus et rebus metalicis libri V	251	97	O
7152	Alberti Magni de secretis mulierum	205	45	Q
6859	Alberti Cranczj chronica Danie, Suetie, Noruegie	46	118	F
6860	Alberti Cranczj chronica prescripta Germanice per N.	46	119	F
7013	Alberti Cranczj metropolis siue ecclesie historia Saxonie	134	274	F
6848	Alberici Vesputij nauigationum epitome	39	107	F
6868	Alberti Düreri pictoris et geometre de simetria	49	127	F
7013	Albini siue Alcuini questiones in Genesim	134	274	F
6859	Alberti Crantz Saxonia	46	118	F
	o Albert Crantzij			
6885	Albohasen Halij filij Abenragel de iuditijs astrorum	56	144	F
6890	Albohasen Halij de iuditijs astrorum per Antonium Stupam	60	149	F
6770	Albubateri genetliacum siue de natiuitatibus	8	29	F
7142	Albubateris astrologi liber genetliacus	197	35	Q
6940	Albucasis cyrurgia cum cauterijs et alijs instrumentis	93	200	F
7142	Albumazar alie nomine Japhat astrologi libri VIII	197	35	Q
7141	Alcabitij astronomie iuditiarie principia	196	34	Q
7142	Alcabitius astronomus cum commentario Joannis Saxonij	197	35	Q
6761	Alcidamantis rhetoris orationes Grece	4	19	F

Numerus	A	Charta	Liber	Forma
6761	Alcidamantis oratio Greca contra dicendi magistros	4	19	F
6769	Alcinoi philosophi Platonici de doctrina Platonis liber	7	28	F
7135	Alciphrontis philosophi epistole piscatorie rustice et amatorie 21 Grece	194	28	Q
7151	Alchimica Gebri, Raymundi Lullij, Rogerij, Richardi, Hermetis etc.	204	44	Q
7152	Alchimici dialogi duo cum alijs diuersis libellis	205	45	Q
7152	Alchimistische mer künstlen vnd Buechlein	205	45	Q
7225	Alchimie pretiosa margarita	242	51	O
7153	Alchimica diuersorum philosophorum vna cum rosario philosophorum	206	46	Q
o	Alchim.			
o	Alchim.			
6850	Alcoranus Saracenorum et confutationes eiusdem	40	109	F
6911	Alcoranus franciscanorum in libro conformitatum	70	171	F
7128	Alcorani franciscanorum excerpta ex libro conformitatum	188	21	Q
6997	Aldi Manutij versiones diuersorum carminum in Gregorium Nazianensem	120	258	F
7133	Aldi institutionum grammaticae libri quattuor Latine	193	26	Q
7134	Aldi institutiones grammaticae Grece, item et Latine	193	27	Q
7011	Alfonsi de Castro ordinis minorum aduersus hereses libri XIII	131	272	F
7126	Alphonsi Aragonum regis Vafre dicta	187	19	Q
7149	Alphonsi regis Hispanorum tabule et luce Gaurici theoremata	202	42	Q
7141	Alfragani astronomi, continens rudimenta astronomica omnia	196	34	Q
6908	Alpharus. — Vide Aluarus de planctu ecclesie libri II	69	168	F
6883	Almansoris astrologi iudicia seu proportionales siue capilla stellarum	55	142	F
6943	Almansoris siue Rasis liber nonus	94	203	F
7149	Almanach perpetuum	202	42	Q
7135	Amasidis rhetoris epistole Grece cum alijs	194	28	Q
6772	Ambrosij Calepini Bergomensis dictionarium	8	31	F
6987	Ambrosij episcopi Mediolanensis operum tomus primus, II et III.	111	247	F
6988	Ambrosij operum tomus quartus et quintus	112	248	F
6989	Ambrosij operum tomus quinque simul in alia litera	112	249	F
o	Ambrosij translatio in Egesippum. — Vide Hegesippum			
6829	Ammianus Marcellinus de imperatoribus	33	88	F
6833	Ammianus Marcellinus de imperatoribus quinque libris auctus	34	92	F
6848	Americi Vesputij nauigationes quattuor	39	107	F
6774	Ammonius de similibus et differentibus dictionibus Grecis	9	33	F
6775	Ammonius de similitudine et differentia dictionum Grecarum	9	34	F
7013	Ammonij Alexandrini ex quattuor euangelistis continuata historia	134	274	F
6769	Anacharsis rhetoris epistole Grece	194	28	F
7148	Aniani computus manualis ecclesiasticus	201	41	Q

7227	Annibalis Raimondi geomantia, chiromantia, phisiognomia Italice	243	53	O
6761	Andocidis rhetoris orationes Grece	4	19	F
6944	Andree Vesalij de humani corporis fabrica libri VII	95	204	F
7013	Andree Hierosolimitani super salutationem angelicam	134	274	F
7204	Andree Alciati jurisconsulti emblematum tanquam hierogliphe	237	29	O
7211	Andree Alciati de ponderibus et mensuris libellus	239	36	O
7309	Andree Osiandri harmonie euangelice libri IIII	267	8	S
6801	Angeli Politiani opera omnia	18	60	F
6815	Angeli Politiani miscellaneorum cent. I. panapistemon, lamia	25	74	F
6887	Angeli Politiani opusculum panapistemon et lamia	57	146	F
6847	Angeli Cospi Bononiensis translatio duorum librorum Diodori Siculi	38	106	F
6847	Angeli Cospi versio Joannis monachi de vita Alexandri	38	106	F
6876	Anselmi N. epiphillides in Plautum	52	135	F
7146	Anselmi ordinis Minorum terre sancte descriptio	199	39	Q
6761	Antistenis rhetoris orationes Grece	4	19	F
6761	Antiphontis orationes Grece	4	19	F
7013	Antonij abbatis epistole cum alijs	133	274	F
6837	Antonij Bonfini rerum Vngaricarum decades tres	35	96	F
6795	Antonij Codri Vrcei Bononiensis opera	15	54	F
6877	Antonij Constantini Fauensis commentarij in Ouidij libros factorum	52	136	F
6875	Antonij Mancinelli commentarii in Bucolicam et Georgicon Vergilij	51	134	F
6847	Antonij Mancinelli lima in Vallam	38	106	F
6879	Antonij Mancinelli in Horatij odas et epodon commentarij	53	138	F
7130	Antonij Mancinelli opera grammatica cum Ascensij exempla	189	23	Q
7127	Antonij Margarite Der Judith Glaub	187	20	Q
7005	Antonij monachi liber Melissa inscriptus sententie theologicæ	130	266	F
7142	Antonij de Montulmo de iuditijs natiuitatum	197	35	Q
6934	Antonij Muse de herba Vetonica ad M. Agrippam liber I	90	194	F
7123	Antonij Muse de betonica cum commentarijs Gabrielis Hummelberg	185	16	Q
7267	Antonij Muse Brasauoli examen simplitiū medicamentorum	250	94	O
6895	Antonij Lusci Vicentini in orationes aliquot Ciceronis enarratio	61	154	F
6885	Antonij Stupe rheti Pregallensis versio Albohazen	56	144	F
7132	Antonij Tilesij de coloribus	191	25	Q
6877	Antonij Volsi in heroidum epistolas Ouidij commentarius	52	136	F
6799	Aphtonij sophiste rhetorica progimnasmata	17	58	F
6888	Apiani Instrument Buech	58	147	F
6892	Apiani Instrument Buech	61	151	F
6891	Apiani folium populi	60	150	F
7145	Apiani cosmographicus liber	198	38	Q
7146	Apiani cosmographicus liber restitutus per Gemmam Phrisium	199	39	Q

Numerus	A	Charta	Liber	Forma
6919	Apiani opus cesareum astronomicon	74	179	F
6920	Apiani operis cesarei declaratio Germanica	74	180	F
7123	Apitij Celij de re coquinaria cum commentarijs Gabrielis Humelbergij	185	16	Q
7126	Apitij de re coquinaria libri decem	187	19	Q
6934	Apuleij Madaurensis philosophi de virtutibus herbarum	90	194	F
7123	Apuleij de medicaminibus herbarum cum commentarijs Gabrielis Humelbergij	185	16	Q
7198	Apuleij Afri Madaurensis philosophi opera omnia	235	22	O
6798	Apuleij de asino aureo cum commentarijs Philippi Beroaldo	16	57	F
6800	Aquile Romani de figuris sententiarum	17	59	F
6912	Arabie descriptio Jacobi Ziegleri	47	172	F
6939	Arnaldi de Villa Noua medici opera omnia deque philosophorum lapide	93	199	F
6886	Arati Phenomenon fragmentum Germanico Cesare interprete	57	145	F
6886	Arati Phenomena Grece cum interpretatione latina	57	145	F
7164	Aratoris cardinalis historie apostolice libri II ex actis apostolorum	210	57	Q
7235	Arnobij Afri in psalmos. Item disputationum contra gentes libri 8	244	61	O
7262	Arnoldi Nouocomensis in scolam Salernitanam commentarij	249	89	O
7195	Arthemidori de somniorum interpretatione libri V Grece	235	19	O
7195	Arthemidori de somniorum interpretatione libri V. Iano Cornario interprete	235	19	O
6770	Archimedis mathematici et geometre opera cum commentarijs Eutochij	8	29	F
6761	Arpocratonis dictionarium X rhetorum	4	19	F
7013	Aristeas de LXXII interpretibus biblicorum	134	274	F
6768	Aristophanis comedie nouem Grece	6	26	F
7185	Aristophanis comedie XI Andree Diuo Justinopolitano interprete	232	9	O
6761	Aristidis rhetoris orationes Grece	4	19	F
6746	Aristotelis operum tomus primus et secundus Grece	1	4	F
6747	Aristotelis operum tomus tertius Grece	1	5	F
6748	Aristotelis operum tomus quartus Grece	2	6	F
6749	Aristotelis operum cum Theophrasto et Alexio Aphrodisio tomi V. et VI. Grece	2	7	F
6750	Aristotelis operum omnium Latine tomus primus	2	8	F
6751	Aristotelis operum omnium Latine tomus secundus	2	9	F
6762	Aristotelis de historia animalium lib. 9. partibus 4. generatione 5. per Theodorum Ghazam	5	20	F
6762	Aristotelis de communi animalium gressu liber I, motu liber I, Petro Altionio interprete	5	20	F
o	Aristotelis metaphisicorum libri XIV, Bessarione cardinali interprete	7	28	F

Numerus	A	Charta	Liber	Forma
6800	Aristotelis rhetoricorum libri III, Georgio Trapezuntio interprete	17	59	F
6800	Aristotelis rhetorices liber I, Francisco Philepho interprete	17	59	F
6870	Aristotelis ethicorum libri X cum commentarijs Eustatij et Aspasij	50	129	F
7153	Aristotelis de practica lapidis philosophorum	206	46	Q
7135	Aristotelis epistole Grece cum alijs	194	28	Q
6836	Asianarum gentium mores, leges et ritus Joannis Boemij Aubani	35	95	F
7146	Asie totius situs ex Asia Aeneae Syluij	199	39	Q
6826	Ascensij commentaria in Valerium Maximum	30	85	F
6826	Ascensij commentaria in Salustium et alios	30	85	F
6875	Ascensij commentaria in Aeneida Virgilij	51	134	F
6876	Ascensij commentaria in Therentium	52	135	F
6879	Ascensij commentaria in Horatij odas et epodon	53	138	F
6895	Asconij Pediani in orationes Ciceronis enarrationes	61	154	F
7194	Asconij Pediani in quattuor orationes Ciceronis	234	18	O
6870	Aspasij commentarium in libros ethicorum Aristotelis	50	129	F
6801	Athanasij opusculum in psalmos, Angelo Politiano interprete	18	60	F
6994	Athanasij Magni episcopi Alexandrini opera	114	254	F
7013	Athanasagore de mortuorum resurrectione Grece et Latine	134	274	F
6763	Athenei dymnosophistarum libri XV Grece	5	21	F
6817	Augustini Dati Senensis opera varia	26	76	F
6862	Augustinus Olomucensis contra Waldenses	47	121	F
6875	Augustini Dati in Aeneida Virgilij	51	134	F
6975	Augustini Hipponensis episcopi operum omnium tomus primus	105	235	F
6976	Augustini operum tomus secundus	105	236	F
6977	Augustini operum tomus tertius	107	237	F
6978	Augustini operum tomus quartus	107	238	F
6979	Augustini operum tomus quintus	108	239	F
6980	Augustini operum tomus sextus	108	240	F
6981	Augustini operum tomus septimus	109	241	F
6982	Augustini operum tomus octauus	109	242	F
6983	Augustini operum tomus nonus	109	243	F
6984	Augustini operum tomus decimus et index operum	110	244	F
6985	Augustini de ciuitate Dei libri 22 cum commentarijs Ludouici Vivis	111	245	F
6986	Augustini operum epitome per Joannem Piscatorium	111	246	F
6965	Augustini Justiniani octapulus psalterij	102	225	F
7207	Augustini Niphi de augurijs libellus	238	32	O
7253	Augustana confessio Luteranorum	247	79	O
6790	Auli Gellij noctium Atticarum libri XX	13	49	F
7334	Aurelij Victoris de imperatoribus Romanis excerpta, cum Justino	269	33	S
o	Aurelius Nemesianus, vide Nemesianum			

Numerus	A	Charta	Liber	Forma
7353	Ausonij opuscula uaria poetica	270	53	S
6936	Auerrois Arabis de simplicibus medicinis	91	196	F
6813	Auicenna de animalibus libri 19 per Michaellem Scotum	23	72	F
7367	Appiani Alexandrini sophiste de ciuilibus Romanorum bellis	271	67	S
7369	Ammiani Marcellini rerum gestarum libri XVIII.	272	69	S
7370	Arriani de rebus gestis Alexandri Magni libri VIII	272	70	S
7372	Archilochi de temporibus liber I	272	73	S
7048	Abdie Babilonie episcopi de vitis apostolorum libri X	152	309	F
7048	Aeneas Syluius de concilio Basiliensi	152	309	F
7048	Alexandri XII. pontificis Romani vita et gesta	152	309	F
7048	Aribonis archiepiscopi Moguntinensis sinodus	153	309	F
7050	Andreas a Lacuna Secobiensis de Turcis liber I	153	311	F
7050	Aloisij Armerij de Tunete expugnatione	154	311	F
7050	Argiere expeditio	154	311	F
7055	Antonini chronicorum tomus primus et secundus	156	317	F
7056	Eiusdem chronicorum tomus tertius	156	318	F
7375	Antonini Augusti itinerarium	273	76	S
7051	Alberti Argentinensis chronicon a Rudolpho usque ad sua tempora	154	312	F
7059	Aeliani Meliglossi opera omnia Grece et Latine	157	321	F
7060	Alphonsi a Castro minorite aduersus omnes hereses	157	322	F
7061	Agnellus episcopus ad Arminium de ratione fidei	157	323	F
7061	Antonini episcopi Constantiniensis consolatoria	157	323	F
6802	Antiquarum Romanorum numismatum figure	213	61	F
7017	Aloisius Lippomanus	135	278	F
7067	Annonij monachi de regum procerumque Francorum origine libri V	159	329	F
7088	Antonius Luscus in aliquot Ciceronis orationes	163	350	F
7088	Antonius Gouiani in aliquot Ciceronis orationes	163	350	F
7088	Andreas Helmontani in aliquot Ciceronis orationes	163	350	F
7088	Asconius Pedianus in aliquot Ciceronis orationes	163	350	F
7172	Andrei Perlachij commentaria ephemeridum	215	66	Q
7284	Athenei dipnosophistarum siue cene sapientum libri XV	253	111	O
7285	Andree Eborensis sententie et exempla tomi duo	253	112	O
7051	Austria Joannis Cuspiniani cum omnibus marchionibus ducibus	154	312	F
7097	Andreae Pernodori institutiones vna cum alijs	168	361	F
7290	Aurelij Prudentij Clementis opera cum commentarijs junctis alijs	254	117	O
7291	Alphonsi Conradi Mantuani commentaria in Apocalypsim diui Joannis	254	118	O
7293	Andreae Dominici Flocci Florentini de potestatibus Romanorum	254	120	O
7297	Actiones duae secretarij Pauli papae hujus nominis IIII. etc.	256	125	O
7299	Acta Romanorum pontificum a dispersione discipulorum Christi usque ad tempora Pauli IIII. junctis alijs	257	127	O

B

6950	Baldi de Perusio tractatus de tabellionibus cum annotationibus	97	210	F
6799	Baptista Fulgosus de dictis factisque memorabilibus libri 9	16	58	F
6813	Bartholomei Anglici de proprietatibus rerum libri 19	23	72	F
6809	Bartholomei Casseni catalogus glorie mundi libri 12	22	68	F
6842	Bartholomei Georgowitz de Turcis	41	101	F
6879	Bartholomei Fontij commentaria in Persium	53	138	F
6845	Bartholomei Laurentis rapsodus historicus	37	104	F
6866	Bartholomei Marliani topographia vrbis Rome	49	125	F
6877	Bartholomei Merule commentaria in Ouidij Artem et Remedia amoris	52	136	F
6911	Bartholomei de Pisis liber conformitatum	70	171	F
6883	Bartholomei Zamberti translatio in Theonem expositoris Euc- lidis	55	142	F
6998	Basilij Magni Cesarie Cappadocie episcopi opera omnia per Wuolfgangum Musculum	120	259	F
6799	Bauarorum principum et gentis origo commentarijs Joannis Trithemij	211	58	F
6825	Beati Rhenani annotationes in Liuium	30	84	F
6838	Beati Rhenani rerum Germanicarum libri III, et in Plinium	35	97	F
6890	Bede de natura rerum et temporum ratione libri II	60	149	F
7238	Bede de schematibus et tropis cum alijs	245	64	O
7250	Benedicti regula	246	76	O
7150	Beckhen Ordnung zw Frankfurt	204	43	Q
6870	Bernardini Felitiani versio commentariorum Eustrati etc.	50	129	F
7239	Bernardi Lucenburgensis monachi catalogus hereticorum	245	65	O
6847	Bernardini Marmite commentarius in tragedias Senece	38	106	F
6876	Bernardi Saraceni obseruationes in Plautum	51	135	F
6796	Beroaldi commentarium in Columellam et alios	16	55	F
6798	Beroaldi commentaria in Apuleij asinum auerum	16	57	F
6815	Beroaldi annotationes, item in Seruium Plinium etc.	25	74	F
6875	Beroaldi commentaria in Bucolica et Georgica Virgilij	51	134	F
6832	Beroaldi commentaria in Suetonium	34	91	F
6879	Beroaldi commentaria in Propertium	53	138	F
6881	Beroaldi commentaria in philippica Ciceronis	53	140	F
6769	Bessarionis cardinalis in calumniatorem Platonis libri IIII	7	28	F
o	Bessarionis correctio librorum Platonis per Georgium Trape- zuntium translatum	—	—	—
o	Bessarionis de natura et arte aduersus Trapezuntium	—	—	—
o	Bessarionis translatio 14 librorum Metaphisice Aristotelis	—	—	—
o	Bessarionis translatio libri I. Theophosti Metaphisicorum	—	—	—
6883	Bethen centiloquium de consuetudinibus in astrorum iuditijs etc.	55	142	F
6940	Bertapalie cyrurgie practice experte	93	200	F
7013	Bertrani de corpore et sanguine Domini	134	274	F

Numerus	B	Charta	Liber	Forma
6953	Biblie Hebraice et Caldaice cum commentarijs rabinorum to- mus I	99	213	F
6954	Biblie Hebraice et Caldaice cum commentarijs rabinorum to- mus secundus	99	214	F
6955	Biblia Hebraica translata e regione locata Sebastiani Muns- teri tomus I	99	215	F
6956	Biblie Hebraice translatione e regione locata Sebastiani Muns- teri tomus II.	99	216	F
6957	Bibliorum veteris et noui testamenti Sebastiano Castalione in- terprete	99	217	F
6958	Bibliorum veteris et noui testamenti secundum Vulgatam translatio. In nouo duplex uersio	99	218	F
6959	Biblia vtriusque testamenti Vulgata editio cum scholijs Isidori Clarij	99	219	F
6960	Biblie concordantie maiores	99	220	F
6961	Biblia vtriusque testamenti Grece in tribus tomis	100	221	F
6962	Biblia vtriusque testamenti Latine impresssionis Parisiensis	101	222	F
6963	Bibliorum noui testamenti Grece concordie Xisti Bethuleij	101	223	F
6964	Bibliorum Matthei euangelium Hebraicum cum annotationi- bus Sebastiani Munsteri	101	224	F
6965	Bibliorum noui testamenti cum epistolis Pauli et catolicis et Apocalypsi	102	225	F
6965	Bibliorum veteris testamenti octaplus psalterij Augustini Justi- niani	102	225	F
6966	Bibliorum veteris testamenti in lingua Germanica tomus I.	102	226	F
6967	Bibliorum noui testamenti in lingua Germanica tomus II.	102	227	F
7008	Bibliorum quintaplicis psalterij cum expositione Jacobi Fabri Stapulensis	130	269	F
7009	Bibliorum quattuor euangeliorum cum expositione Jacobi Fabri Stapulensis	131	270	F
7012	Biblia vtriusque testamenti in lingua Boemica	133	273	F
7158	Biblia Hebraica omnia autenticorum et hagiographorum libro- rum	209	51	Q
7159	Biblia vtriusque testamenti cum duplici uerisone et annotatio- nibus	209	52	Q
7163	Bibliorum noui testamenti in lingua Vngarica	210	56	Q
7234	Bibliorum noui testamenti euangeliorum dumtaxat	244	60	O
7233	Biblia vtriusque testamenti cum concordantijs, summarijs, re- pertorijs etc.	244	59	O
7303	Bibliorum noui testamenti Grece et Latine	267	1	S
7304	Bibliorum noui testamenti epistolarum Pauli, canonicis et Apocalypsi	267	2	S
7305	Bibliorum epistolarum Pauli	267	3	S
7271	Bibliorum euangeliorum et epistolarum de tempore Latine et Italice	251	98	O
7362	Bibliorum psalterij cum hymnis per totum annum	271	62	S

o	Bibliotheca tomi duo, vide Conradum Gesnerum			
6882	Bilibaldi Pirkhameri uersio Ptolomei geographie et commenta- rii	54	141	F
6997	Bilibaldi Pirkheimeri uersiones diuersorum opusculorum Gre- gorij Nazianzeni	118	258	F
7124	Bilibaldi Pirkheimeri de valore numismatum priscorum	185	17	Q
7211	Bilibaldi Pirkhameri priscorum numismatum estimatio	239	36	O
6777	Bilibaldi Pirkhameri Germanie perbreuis explicatio	240	36	F
6803	Boetij opera omnia	19	62	F
7360	Boetij de consolatione philosophica et disciplina scolari	271	60	S
7122	Boemorum conspiratio aduersus regem Ferdinandum	184	15	Q
7124	Boemorum duces et reges	185	17	Q
6836	Boccatij de genealogia deorum libri XV	35	95	F
6836	Boccatij de montium, siluarum, fontium, lacuum, fluuiorum, stagnorum et marium nominibus liber I	35	95	F
6819	Bonifatij Simonete de Romanis pontificibus libri VI et alia opera	27	78	F
7115	Bonifatij octauai pape auctoris sexti liber decretalium	182	8	Q
6939	Boscho Alexandrini in antidotarium Mesue et aliorum	93	199	F
6827	Blondi Flauij Forliuiensis de Roma triumphate libri X.	31	86	F
o	Blondi de Roma instaurata libri tres	—	—	—
o	Blondi de Italia illustrata	—	—	—
o	Blondi historiarum ab inclinato imperio Romano decades III.	—	—	—
6828	Blondi epitome per Aeneam Syluium	31	87	F
o	Brentius, vide Joannem Brentium			
6848	Brocardi monachi terre sancte descriptio	39	107	F
7238	Brocardi terra sancta	245	64	O
6785	Budeus de asse et partibus eius	11	44	F
7211	Budeus de ponderibus et mensuris et asse	240	36	O
6912	Bulla aurea Caroli quartti Germanice	71	172	F
o	Bullingerus, vide Henricum Bullingerum			
6849	Burrerij castigationes in P. Velleium Paterculum	39	108	F
7213	Burkhardi Mitobij mathematici stereometria et annuli spherici	240	38	O
6940	Bruni Longoburgensis cyrurgia magna et parua	93	200	F
6799	Brusonij Contursini facetiarum et exemplorum libri VI	16	58	F
7372	Berosi Babilonij antiquitatum libri V	272	73	S
7372	Bartholomei Marliani topographia veteris Rome epitome	272	73	S
7373	Baptiste Veneti in imperatores enarrationes	272	74	S
6799	Brusonius, vide L. Domitium Brusonium	16	58	F
o	Berosus			
7122	Boemorum conspiratio contra regem Ferdinandum	184	15	Q
7048	Benedicti IX. pontificis Romani vita et gesta	152	309	F
7050	Baptiste Egnatij de origine Turcarum	153	311	F
7048	Boemorum acta in concilio Basiliensi	153	309	F
7272 }	Bernardini Ochini Senensis sermones Italice partes 4	251	99	O
7273 }				

Numerus	B—C	Charta	Liber	Forma
6837	Bonfini	35	96	F
7080	Brentius in Joannem	262	342	F
7081	Brentius in Eseiā	262	343	F
7088	Bartholomeus Latomus in aliquot Ciceronis orationes	163	350	F
6842(!)	Biblia utriusque testamenti ad solum usum concordantiarum	251	101	F
Deest.	Bullingerus in Apocalipsim	164	354	F
7069	Biblia utriusque testamenti cum duplici translatione tomus I.	159	331	F
7274	Biblia utriusque testamenti secundum uulgatam editionem	251	101	O
7287	Bartholomei Vuesthemeri liber ecclesiasticorum carminum cum alijs hymnis et prosis exquisitissimis junctis alijs	253	114	O
7298	Bartholomei Carranzae Mirandensis summa conciliorum et pontificum a Petro usque ad Julium III. juncto alio	257	126	O

C

6772	Calepini dictionarium, vide Ambrosium Calepinum	8	34	F
o	Callimachus Experiens de Atila	35	96	F
7183	Callimachi hymni Grece	232	7	O
6876	Calphurnij Annotationes in Therentium	52	135	F
7192	Calpurnij Siculi eclogē VII cum Pontano impresse	234	16	O
6881	Calpurnij bucolicum carmen cum commentarijs Diomedis Guidalotti	53	140	F
7151	Calidis Jazichi liber secretorum alchimie	204	44	Q
6766	Callistrati descriptiones et vite philosophorum Grece	6	24	F
7024	Caluinus in omnes epistolas Pauli et canonicas	141	285	F
7045	Caluini institutio totius Cristiane religionis	151	306	F
6807	Campani episcopi Aretini opera omnia	21	66	F
6884	Campani computus maior	56	143	F
7150	Campani tetragonismus id est circuli quadratura	203	43	Q
6883	Campani Galli in Euclidis et Hipsiclis libros commentarij	55	142	F
6884	Capuani commentarij in spheram Joannis de Sacro Busto	56	143	F
6884	Capuani tractatus de sphaera Campani	56	143	F
6884	Capuani in theoricis planetarum Georgij Peverbachij	56	143	F
6963	Candidi Ariani de generatione diuina	101	223	F
6940	Canamusali tractatus de oculis	93	200	F
6909	Canones apostolorum	69	169	F
6850	Cantacuzenus contra fidem Machumeticam	40	109	F
6949	Cantiuncule de ratione studij legalis paranesis	96	209	F
6788	Capri grammatici opusculum cum Diomede impressu	12	47	F
7022	Carmelitarum speculum gesta eorum continens	140	283	F
6820	Carmelitarum mare magnum priuilegiorum	27	79	F
6852	Caroli Magni res geste et vita per Eginhardum	42	111	F
6912	Caroli V. imperatoris constitutiones et reformationes	72	172	F
6913	Caroli V. imperatoris interim, reformatio et constitutiones	73	173	F
6838	Carolus Verardus de expugnatione regni Granate	36	97	F

Numerus	C	Charta	Liber	Forma
6870	Caroli Bouilli opera physica et mathematica	50	129	F
7148	Caroli Bouilli epitome rerum geometricarum	201	44	Q
7267	Caroli Stephani de re hortensi	250	94	O
6830	Casparis Hedionis continuatio historiarum Sabellici usque 1538.	33	89	F
6861	Casparis Hedionis versiones Josephi et Egesippi in Germanica lingua	46	120	F
6894	Casparis Lax arithmetica speculatiua libri 12 et proportiones	61	153	F
7212	Casparis Contareni de magistratibus et republica Venetorum liber I.	240	37	O
6833	Cassiodori variarum libri XII et de anima	34	92	F
6846	Cassiodori chronica Eusebio adiecta	37	105	F
6864	Cassiodori abbreviatio historie ecclesiastice	48	123	F
6850	Castelli noui Dalmatie expugnatio per Turcas	41	109	F
7188	Cato in Grecam linguam translatus	233	12	O
7130	Cato per Mancinellum expositus	189	23	Q
6796	Cato de re rustica cum scholijs Philippi Beroaldi	16	55	F
7120	Cato de re rustica cum alijs	184	13	Q
6879	Catulli epigrammata cum commentarijs Parthenij et Palladij	53	138	F
7351	Catullus cum alijs	270	45	S
6855	Celij Calcagnini Ferrariensis opera	44	114	F
6771	Cecilij Siculi ecloge dictionum cum Suida impressa	8	30	F
7250	Celij Secundi Curionis de ecclesie autoritate o Celum philosophorum, vide Philippum Vlstat	247	76	O
7002	Celestini pape decreta	126	263	F
7196	Cesaris commentaria cum scholijs Glareani	235	20	O
7197	Cesaris commentaria Italice	235	21	O
7330	Cesaris commentaria in sedecimo	268	29	S
7345	Claudiani poete opera	270	45	S
7002	Clementis episcopi Romani recognitionum libri X ad Jacobum fratrem D.	126	263	F
7010	Clementis Alexandrini omnia que extant opera Grece et Latine	131	271	F
7116	Clementis V. pape auctoris septimi libri decretalium	182	9	Q
6887	Cleonide harmonicum introductorium	57	146	F
6774	Cherobosci de encliticis in Greco dictionario	9	33	F
6884	Cychi Esculani commentaria in librum sphere Joannis de Sacro Busto	56	143	F
6791	Ciceronis operum omnium tomus primus et secundus	14	50	F
6792	Ciceronis operum tomus tertius	14	51	F
6826	Ciceronis in L. Catilinam inuectiue quinque cum Sallustio	30	85	F
6826	Ciceronis Inuectina Responsiua in C. Sallustium	30	85	F
6881	Ciceronis philippica cum commentarijs Beroaldi et Francisci Maturantij	53	140	F
6949	Ciceronis de perfecto jurisconsulto	96	209	F
7316	Ciceronis operum omnium et orationum tomus primus	268	15	S
7317	Ciceronis operum omnium et orationum tomus secundus	268	16	S

Numerus	C	Charta	Liber	Forma
7318	Ciceronis operum omnium et orationum tomus tertius	268	17	S
7319	Ciceronis operum omnium et de philosophia tomus primus	268	18	S
7320	Ciceronis operum omnium et de philosophia tomus secundus	268	19	S
7321	Ciceronis operum omnium et rhetoricorum ad Herennium tomus I. de inuentione	268	20	S
7322	Ciceronis operum omnium et rhetoricorum tomus secundus	268	21	S
7323	Ciceronis de offitijs, senectute, amicitia, somnio Scipionis et paradoxa	268	22	S
7324	Ciceronis operum omnium et epistolarum ad Atticum	268	23	S
7325	Ciceronis operum omnium et epistolarum familiarium	268	24	S
7337	Ciceronis de inuentione et recriminatio in Sallustium	269	36	S
6879	Cyllenij commentarij in Tibullum	53	138	F
6999	Cipriani episcopi Cartaginensis opera	122	260	F
7164	Ciprianus de ligno crucis versu heroico	210	57	Q
6775	Cyri Theodori dialogus de exilio amicitie Grece et Latine	9	34	F
7000	Cyrilli patriarche Alexandrini opera	125	261	F
6775	Cirilli opusculum de dictionibus	9	34	F
7135	Cratetis philosophi epistole Grece XIII	194	28	Q
	o Crisoloras, vide Manuelem Crisoloram			
6838	Cristophorus Colombus de prima lustratione insularum India-norum	36	97	F
6848	Cristophori Columbi nauigatio ad insulas incognitas	39	107	F
6949	Cristophori Hegendorffini epitome tirocinij juris ciuilib	96	209	F
6949	Cristophori Hegendorffini exegesis In XII libros codicis	96	209	F
7248	Cristophori Hegendorffini in Marcum et epistolas Pauli	246	74	O
6866	Cristophori Milei de scribenda uniuersitate rerum historia	49	125	F
6850	Cristophori Richerij de rebus Turcarum ad regem Gallie	41	109	F
7215	Cristoff Rudolfs Rechenbuch auff die Regel Algebre	241	40	O
7216	Cristoff Rudolfs Rechenbuch auff die Regel de Trigonometrie	241	41	O
7006	Cristophori Porsena uersio Theophilactis in Paulum	130	267	F
6877	Cristophori Zaroti commentarium in Ibin Ouidij	52	136	F
7148	Computus chiometralis siue manualis ecclesiasticus	201	41	Q
6904	Conciliorum omnium tam generalium quam particularium tomus primus	67	164	F
6905	Conciliorum omnium tomus secundus	68	165	F
6906	Concilium Constantiense cum figuris Germanice	68	166	F
6906	Concilium Constantiense per Joannem Stumpf Germanice	68	166	F
6909	Conciliorum aliquot ueterum constitutiones et decreta pontificalia	69	169	F
7002	Conciliorum quattuor insigniorum ab ecclesia approbatorum decreta	126	263	F
7128	Concilij Basiliensis de annatis non soluendis	188	21	Q
6865	Concilium Basiliense per Aeneam Syluium	48	124	F
7237	Concilij prouincionalis Coloniensis constituta et reformationes	244	63	O
7156	Colloquij Ratisponensis acta	208	49	Q
6913	Coloniensis diocesis inquisitionis formula	73	173	F

Numerus	C	Charta	Liber	Forma
6796	Columella de agricultura cum commentarijs Philippi Beroaldi	16	55	F
7120	Columella de re rustica	184	13	Q
7126	Concubinarum fides in sacerdotes questio quodlibetica	187	19	Q
6821	Conradi Gesneri bibliotheca siue catalogus omnium scripto- rum	28	80	F
6822	Conradi Genseri pandectarum libri XXI	28	81	F
6871	Conradi Genseri historia animalium quadrupedum tomus I.	51	130	F
7005	Conradi Gesneri uersiones autorum N. sententiarum theologi- carum	130	266	F
7254	Conradi Boij Monorei monachi mnemosinon bibliorum car- mine	248	80	O
6852	Conradi episcopi chronicon rerum Magunticarum	42	111	F
7005	Conradi Clauseri versiones autorum N. sententiarum theologi- carum	130	266	F
7255	Conradi Lagi methodica juris utrisque traditio	248	82	O
7028	Conradi Pellicani operum utriusque Testamenti commentaria. Tomus I. et II.	148	289	F
7029	Conradi Pellicani operum tomus tertius et quartus	148	290	F
7030	Conradi Pellicani operum tomus quintus et sextus	149	291	F
7031	Conradi Pellicani in omnes epistolas Pauli et canonicas	149	292	F
7032	Conradi Pellicani loci communes, index bibliorum inscriptus	149	293	F
6834	Conradi Peutingeri de gentium quarundam emigrationibus	34	93	F
7165	Conradi Peutingeri de mirandis Germanie antiquitatibus	211	58	Q
6845	Conradi Tigemani auctarium historiarum naucleri	37	104	F
6852	Conradi Vecerij de rebus gestis Henrici septimi imperatoris	42	111	F
6850	Constantinapolis expugnatio a Mahumete secundo	41	109	F
7002	Constantini imperatoris confessio othodoxa	126	263	F
7261	Constantini cesaris de agricultura libri XX	249	88	O
6936	Constantini Aphricani medici operum tomus primus Latine	91	196	F
6800	Consulti Chirij Fortunatiani rhetoricorum libri III	17	59	F
6774	Corinthius de proprietatibus linguarum	9	33	F
6775	Corinthij de proprietate lingue Grece excerpta	9	34	F
6788	Cornelij Frontonis de nominibus uerborum differentijs liber	12	47	F
6838	Cornelij Taciti annalium libri 16, de Germanis, claris oratori- bus	35	97	F
7331	Cornelij Taciti annalium libri 16, de Germanis, claris oratori- bus	268	30	S
7351	Cornelij Galli fragmentum cum alijs poetis	270	51	S
7358	Cornelij Celsi de re medica libri octo	271	58	S
6802	Cornelij Agrippe de oculta philosophia libri tres	18	61	F
7201	Cornelij Agrippe de vanitate scientiarum	236	25	O
7201	Cornelij Agrippe apologia, querela super calumnia intentata	236	25	O
7213	Cornelij Agrippe in artem breuem Lullij	240	38	O
6879	Cornuli philosophi commentarium in Persium	53	138	F
7013	Cromatij de octo beatudinibus et alia eiusdem opuscula	133	274	F
6856	Cosmographie vniuersalis libri VI Sebastiani Munsteri	45	115	F

Numerus	C	Charta	Liber	Forma
7206	Cosmographie elementa et introductio	238	31	O
7213	Cosmographicum elementale	240	38	O
6826	Cotte oratio ad populum	30	85	F
7211	Chronicorum epitome usque ad hec tempora ab orbe condito	239	36	O
7017	Catena in genesim Aloisij Lippomani	135	278	F
7018	Cathena in Exodum Aloisij Lippomani	135	279	F
6960	Concordantie Biblie maiores	99	220	F
7032	Concordantie Veteris et Noui Testamenti. Conradi Pellicani index dictionum	149	293	F
7341	Carionis chronicorum libri tres	269	40	S
7050	Constantinopolis expugnatio et alia	154	311	F
7050	Coriolani Capionis de rebus Venetorum contra Turcas	154	311	F
7050	Callimachus de clade Varnensi	154	311	F
7050	Calcidis siue Nigroponti expugnatio	154	311	F
7051	Caroli Sigonij de consulibus dictatoribus et censoribus Roma- norum	155	312	F
7059	Claudij Aeliani Prenestini pontificis et sophiste opera omnia Grece et Latine	157	321	F
7061	Cerealis episcopus Aphricanus contra Maximinum arianum	157	323	F
7065	Choniates	158	327	F
7072	Concordantie Bibliorum Roberti Stephani	160	334	F
7076	Conradi Gesneri historia animalium liber secundus et tertius de auibus	160	338	F
7088	Celij Secundi Curionis in aliquot Ciceronis orationes	163	350	F
7088	Cristofori Hagendorfini in aliquot Ciceronis orationes	163	350	F
7088	Cristofori Cornei in aliquot Ciceronis orationes	163	350	F
Desunt	Caluini harmonia in Euangelia	164	354	F
	Caluini commentarij in psalmos	164	354	F
	Caluini commentarij in Esaïam	164	354	F
7171	Caluinus de reliquijs sanctorum	215	65	Q
7173	Confessiones fidei tres Saxonum et Wirttenburgensium	216	67	Q
7173	Confessio et Apologia pastorum Magdeburgensium	216	67	Q
7276	Catechismus Vrbani regij	251	103	O
7276	Catechismus Spangenbergij	251	103	O
7276	Catechismus Erasmi Sarcerij	251	103	O
7276	Catechismus Wolfgangi Musculi	251	103	O
7276	Catechismus Joannis Caluini	251	103	O
7276	Catechismus Michaelis Sidonij	251	103	O
7276	Catechismus paruus pro pueris	251	103	O
7276	Catechismus Joannis Brentij	251	103	O
7277	Catechismus Luce Lossij	252	104	O
7277	Catechismus puerilis Philippi Melanthonis	252	104	O
7277	Catechismus Georgij Wicelij	252	104	O
7277	Catechismus Daudis Chitrei	252	104	O
7278	Catechismus Jesuatarum Canisij etc.	252	105	O
7278	Refutatio Wigandi catechismi Jesuatarum	252	105	O

Numerus	C—D	Charta	Liber	Forma
7278	Catechismus Scole Argenteratensis	252	105	O
7276	Catechismus Jodoci Willichij	251	103	O
7050	Chalcondyles de rebus Turcicorum	153	311	F
7051	Cassiodorus de consulibus Romanorum	154	312	F
6820	Ceremonie Romane ecclesie	27	79	F
7094	Conradi Licostenis Rubeaquensis prodigiorum ac ostentorum chronicon	167	358	F
7099	Caroli Sigonij fasti consulares ac triumphus acti a Romulo usque ad Tiberium cesarem. Junctis alijs	169	363	F
7283	Conradi Gesneri Mithridates, junctis alijs	252	110	O

D

6788	Danielis Caietani in Priscianum de accentibus	12	47	F
6847	Danielis Caietani in tragedias Senece	38	106	F
6938	Damasceni medici aphorismi	92	198	F
6942	Damasceni medici Arabis libri VI, Albano Torino interprete	94	202	F
7124	Damasci de laudibus Pauli apostoli et alia pia carmina	210	17	Q
7114	Decreta juris canonici per Gratianum monachum comportata	182	7	Q
7115	Decretales Gregorij pape noni libri quinque	182	8	Q
7116	Decretalium liber VI et VII Bonifatij VIII. et Clementis V. cum extrauagantibus Joannis 22.	182	9	Q
6761	Demadis rhetoris oratio Greca	4	19	F
7135	Democriti Abderite epistola Greca cum alijs	194	28	Q
6756	Demostenis orationes LXII Grece et vita eiusdem	3	14	F
6761	In XIII orationes Demostenis enarrationes Grece	4	19	F
6757	Demostenis opera omnia per Hieronimum Vuolfium translata	3	15	F
7135	Demostenis epistole Grece cum alijs	194	28	Q
6771	Dictionarium Grecum Suide	8	30	F
6771	Dictionarium Grecum Hesichij	8	30	F
6774	Dictionarium Grecum cum interpretatione Latina	9	33	F
6775	Dictionarium Greco-Latinum Joannis Vualderi	9	34	F
6776	Dictionarij siue thesauri Latine lingue tomus primus	10	35	F
6777	Dictionarij siue thesauri Latine lingue tomus secundus	10	36	F
7232	Dictionarium quinque linguarum	243	58	O
7186	Dicta Gretie sapientum cum scholijs Erasmi	232	10	O
6761	Dinarchi rhetoris oratio Greca	4	19	F
7183	Didimus in Odisseam Homeri Grece	232	7	O
6940	Dini expositiones in Auicennam, deque ponderibus et mensuris	93	200	F
6829	Dionis Cassij de imperatoribus quedam per Georgium Meru- lam translata	32	88	F
6841	Dionisij Halicarnasei antiquitatum libri XI Latine	36	100	F
7007	Dionisij Areopagite opera cum scholijs Jacobi Fabri Stapulen- sis	130	268	F
7013	Dionisij Areopagite epistole Latine	133	274	F

Numerus	D—E	Charta	Liber	Forma
7135	Dionisij philosophi cuiusdam epistole Grece	194	28	Q
7121	Diogenis Laertij de vitis philosophorum libri X	184	14	Q
7135	Diogenis cuiusdam epistole Grece	194	28	Q
7183	Dionisius de situ orbis Grece	232	7	O
7308	Dionisij Richel monopanton ex epistolis Pauli	267	7	S
6788	Diomedis uetustissimi grammatici opus	12	47	F
6881	Diomedis Guidaloti commentaria in Calpurnij et Nemesiani bucolicum carmen	53	140	F
6847	Diodori Siculi libri II de rebus gestis Philippi et Alexandri	38	106	F
6935	Dioscoridis Anaczarbei de medica materia libri sex	90	195	F
7258	Dioscoridis libri octo Grece et Latine	249	85	O
6815	Domitij Calderini obseruationes quedam	25	74	F
6875	Domitij Calderini in Aeneida Virgilij commentaria	51	134	F
6877	Domitij Calderini In Ibin Ouidij commentarium	52	136	F
6878	Domitij Calderini commentaria in Martialem	52	137	F
6878	Domitij Marij Nigri commentarium in Ouidij Nucem et Medi- caminem faciei	52	137	F
6784	Domitij Nani Mirabelli polianthea	11	43	F
6788	Donati grammatici opusculum	12	47	F
6875	Donati in Bucolica et Georgica Virgilij commentaria	51	134	F
6876	Donati in comedias Terentij commentaria	52	135	F
6857	Donati Veronensis uersio in Eusebij de Euangelij demonstra- tione	45	116	F
7366	Diodori Siculi bibliotheca historice libri XVII	271	66	S
7373	Dion Cassius Niceus de imperatoribus	272	74	S
6773	Dictionarium Latino-Germanicum Petri Colini	8	32	F
7063	Dominici Marij Nigri geographie commentaria	157	325	F
7379	Dionisij Halicarnasei libri quinque posteriores	273	80	S
7172	Eiusdem precepta de oratione panegirica, nuptiali, natalitia, de epithalamijs	215	66	Q
7172	Demetriij Phalerei precepta de membris et incisis, de periodis, epistolis comp.	215	66	Q
7377	Dionisij Alexandrini alter tomus antiquitatum Romanarum	273	78	S

E

7146	Eberhardi Schleusingeri assertio contra calumniatores astrolo- gie	200	39	Q
7122	Eckius dedolatus	186	18	Q
7361	Eckij enchiridion locorum communium aduersus Luterum	271	61	S
6852	Egesippus de rebus Judeorum libri V	42	111	F
6861	Egesippus idem in lingua Germanica	46	120	F
7124	Egidij Tschudi de prisca ac uera Alpina Rhetia	185	17	Q
6852	Eginhardus de vita et gestis Caroli Magni	42	111	F
6829	Egnatius, vide Joannem Baptistam Egnatium	33	88	F

Numerus	E	Charta	Liber	Forma
7149	Elisabeth regine Hispanie tabule cum L. Gaurici additionibus	203	42	Q
7160	Elie leuite Tisbites Hebraice, Caldaice, Grece, Arabice et Latine nominum	210	53	Q
7023	Elucidatorium ecclesiasticum ad offitium ecclesie pertinentium	141	284	F
6774	Emanuelis Moschopuli ecloge Atticarum dictionum	9	33	F
7188	Emanuelis Moschopuli de constructione nominum et verborum Grece	233	12	O
6848	Emanuelis regis Portugalie de victorijs in India habitis	39	107	F
7211	Emondi Dinteri genealogia ducum Burgundie, Flandrie, Brabantie	240	36	O
o	Eobanus Hessus, quere Helium Eobanum Hessum			
6801	Epicteti stoici enchiridiön e Greco per Angelum Politianum	18	60	F
6820	Epigrammata antique vrbis Romane	27	79	F
7186	Epigrammata Grece, eademque Latine	232	10	O
6864	Epiphanij scolastici versiones Sosomeni et Socratis in H. E.	48	123	F
7004	Epiphanij Cipri Salamine vrbis episcopi contra 80 hereses opus	128	265	F
6769	Epistole diuersorum Grecorum philosophorum, oratorum, rhetorum Grece	194	28	F
7126	Episcopatus totius ecclesie catholice	187	19	Q
7148	Episcoporum Olumucensium catalogus	202	41	Q
6829	Erasmi Roterodami annotationes in imperatores Romanos	33	88	F
6848	Erasmi Stelle de Borussie antiquitatibus libri II.	39	107	F
6882	Erasmi Osualdi Schreckenfuchsi in Almagestum Ptolomei annotationes	54	141	F
6896	Erasmi Roterodami operum omnium que ad institutionem literarum spectant tomus I.	62	156	F
6897	Erasmi Roterodami operum Adagiorum chiliades tomus secundus	62	157	F
6898	Erasmi Roterodami operum omnium tomus III. epistolas complectens uniuersas	62	158	F
6899	Erasmi Roterodami tomus IIII. que ad morum institutionem pertinent complectens	62	159	F
6900	Erasmi Roterodami tomus V. que ad pietatem instituunt complectitur	63	160	F
6901	Erasmi Roterodami tomus VI. Nouum Testamentum complectens	64	161	F
6902	Erasmi Roterodami tomus VII. paraphrases in Nouum Testamentum continens	64	162	F
o	Erasmi Roterodami tomus VIII. theologica ex Grecis ab ipso translata continet	—	—	—
6903	Erasmi Roterodami tomus IX. complectens ipsius apologias	65	163	F
7186	Erasmi Roterodami dicta Gretie sapientum cum scholijs eiusdem	232	10	O
7269	Erasmi Roterodami apophtegmatum libri octo	251	96	O
7252	Erasmi Roterodami diuersa parua opuscula	247	78	O
Deest	Erasmi Roterodami Nouum Testamentum in sedecimo	272	72	S

Numerus	E	Charta	Liber	Forma
7311	Erasmi Rotherodami pie precatones cum alijs	267	10	S
7332	Erasmi Rotherodami in Suetonium annotationes	269	31	S
7339	Erasmi Rotherodami familiarium colloquiorum opus cum scholijs	269	38	S
6937	Esculapij morborum cura liber I	91	197	F
7152	Eucharij Roslin Schwanger frawen Rosengartten	206	45	Q
6883	Euclidis libri XV cum commentarijs Theonis et duabus translationibus	55	142	F
6771	Eudemi de dictionibus Grecis cum Suida impressus	8	30	F
6771	Eugenij de uarijs dictionibus cum Suida impressus	8	30	F
7135	Euripidis rhetoris epistole Grece	194	28	Q
7180	Euripidis poete tragedie XVII Grece	231	4	O
7181	Euripidis tragedie XVII per Dorotheum Camillum Latine red- dite	231	5	O
7181	Euripidis Hecuba et Iphigenia per Erasmus Roterodamum Latine reddite	231	5	O
7181	Euripidis Orestes per Sigismundum Geloum Vngarum Latino carmine	231	5	O
7146	Europe epitome Aeneae Syluij	199	39	Q
6836	Europe gentium mores, leges et ritus Joannis Boemi Aubani	35	95	F
6769	Eusebius contra Hierodoclem conferente Tianeum Cristo Grece	7	28	F
6769	Idem Latine redditus per Zenobium Accialum	7	28	F
6846	Eusebij Pamphili chronicon diuo Hieronimo interprete	37	105	F
6857	Eusebij Pamphili Cesariensis opera omnia que inuenta sunt Latine reddita	45	116	F
6864	Eusebij Pamphili Cesariensis libri IX. Ruffino interprete cum alijs	47	123	F
6864	Eusebij de euangelica preparatione Georgio Trapesuntio in- terprete	48	123	F
6869	Eusebij Pamphili Cesariensis Episcopi Libri IX. Ruffino in- terprete	48	128	F
6774	Eustatij quedam de proprietatibus linguarum apud Homerum in Greco dictionario	9	33	F
6872	Eustatij archiepiscopi Tessalonicensis commentaria in Iliada Homeri tomus I Grece	51	131	F
6873	Eustatij commentariorum in Iliada Homeri tomus II. Grece	51	132	F
6874	Eustatij commentariorum in Odisseam Homeri tomus III. Grece	51	133	F
6870	Eustatij explanatio in libros ethicorum Aristotelis per N.	50	129	F
6770	Eutochij Ascalonite commentaria in I. et II. libros Archimedis Grece et Latine	8	29	F
6762	Eutropij Romane historie volumen Grecorum imperatorum vite	5	20	F
6765	Eutropij Romane historie et Grecorum imperatorum vite cum alijs	6	23	F

o	Experimentarius medicine	—	—	—
7271	Euangelia et epistole dominicales Italice	251	98	O
o	Epistole Erasmi, Aeneae Syluij, Augustini Dati, Marsilij Ficini, Philelphi, Plinij, Bembi, Grecorum, Hieronimi, Sabellici, Cassiodori, Gregorij, Codri, Jacobi Piccolomini, Petrarche, Ouidij, Campeni, Senece, Bon. Simonete, Celius, Horatij, Sidonius Appolonius, Manardi, Augustini, Plinij, Ludiuici Viuis, Luteri in tomis VII, Joannis Pici, Claudij Aeliani.	—	—	—
7088	Eubuli Dinateri in aliquot Ciceronis orationes	163	350	F
7172	Euclidis liber 7., 8. et 9. per Joannem Schewbelium	215	66	Q
7106	Ecclesiastica historia	171	370	F
7107	Eusebij Pamphili euangelicae praeparationis libri 15	171	371	F
7313	Epistolae Sancti Pauli omnes et epistolae canonicae	267	12	S

F

6868	Fasciculus rerum expetendarum et fugiendarum	48	124	F
6829	Flauij Vopisci de imperatoribus Romanis	33	88	F
7305	Flaminij in librum psalmorum breuis explicatio	267	3	S
6797	Francisci Philelphi epistolarium familiarium libri XXXVII	16	56	F
6800	Francisci Philelphi rhetorice Aristotelis translatio	17	59	F
6805	Francisci Petrarche opera	20	64	F
7230	Francisci Petrarche carmina Italica	243	56	O
6818	Franchini Gaffori Laudensis practica musices libri 4	26	77	F
6852	Francorum priscorum origo et sedes Hermanni comitis	42	111	F
6881	Francisci Maturantij in philippica Ciceronis	53	140	F
7011	Francisci de puteo Cartusiani Cathena aurea in Psalmos	131	272	F
6888	Francisci Zarzosi in equatorem planetarum	58	147	F
7124	Franciscus Albertinus de mirabilibus veteris et noue vrbs Romanae	185	17	Q
7131	Francisci Mutinensis oratio de poetice excellentia	191	24	Q
6876	Francisci Marij Grapaldi obseruationes in Plautum	52	135	F
7133	Francisci Marij Grapaldi de partibus aedium	192	26	Q
7211	Francisci Barbari de re vxoria libri duo	239	36	O
7246	Francisci Lamberti in Oseam, de libero arbitrio, Cantica canticorum	246	72	O
7247	Francisci Lamberti in Lucam, de sacro coniugio, Antitesis	246	73	O
6828	Francisci Irenici Germanie exegesios	31	87	F
6850	Felicis Petancij cancellarij Segnie quomodo Turci aggregiendi	41	109	F
6951	Felicis Malleoli de nobilitate et rusticitate dialogus	98	211	F
7243	Felicis Pratensis psalterij translatio secundum Hebraicam ueritatem	245	69	O
7212	Fenestella de magistratibus et sacerdotijs Romanorum	240	37	O
6852	Freculphi episcopi chromicorum tomus duo	42	111	F
6912	Friderici tertij imperatoris reformatio anno 1442.	71	172	F

Numerus	F	Charta	Liber	Forma
6817	Formulare instrumentorum in usum notariorum	26	76	F
7315	Fons vite	267	14	S
7124	Formulare instrumentorum et ars notariatus	185	17	Q
6916	Formulare Deutsch vnd Notariat Buech. bis (!)	74	176	F
6950	Formulare summa totius artis notarie inscriptum	97	210	F
	o Folengius, vide Joannem Baptistam Folengium			
6825	Flori epitome in Liuij quattuordecim decades	30	84	F
7329	Flori decadum XXIV Titi Liuij epitome	268	28	S
6754	Flori de gestis Romanorum libri IIII cum annotationibus Ca- mertis	3	12	F
7182	Florilegium diuersorum Grecorum epigrammatum libri VII Agatie Scolastici	231	6	O
7186	Florilegium Grecorum epigrammatum Latine redditum	232	10	O
7208	Flore illustrium poetarum per Octauium Mirandulam collecti	238	33	O
6887	Frontini de aqueductibus liber I	57	146	F
7205	Frontini Strategematum libri III	237	30	O
7003	Fulgentij Aphri episcopi Ruspensis opera	127	264	F
6886	Fulgentij Placiadis episcopi Cartaginensis mitiologuarum libri III	57	145	F
6886	Fulgentij eiusdem de vocum antiquarum interpretatione	57	145	F
7372	Fenestella de magistratibus sacerdotijs Romanis libri II	272	73	S
7048	Felicis pape coronatio in concilio Basiliensi	152	309	F
7059	Franciscus Robortellus interpres Aeliani de militaribus ordini- bus	157	321	F
7061	Faustus episcopus de ratione fidei	157	323	F
7061	Fulgentius de predestinatione libri tres	157	323	F
	o Eiusdem de coniugali debito et uoto epistola	—	—	—
	Eiusdem de consolatione super morte mariti epistola	—	—	—
	Eiusdem de virginitate simul atque humilitate epistola	—	—	—
	Eiusdem de oratione ad Deum et compunctione cordis epistola	—	—	—
	Eiusdem de charitate, conuersione a seculo, penitentia epistole	—	—	—
	Eiusdem de orthodoxa fide liber, sermo de duplici natiuitate Christi	—	—	—
	Sermo de Sancto Stephano, Innocentibus et Magis	—	—	—
	Eiusdem Mythologiarum libri tres	—	—	—
	Folengius	—	—	—
7088	Francisci Syluij in aliquot Ciceronis orationes	163	350	F
7088	Francisci Jamnentij Textoris in aliquot Ciceronis orationes	163	350	F
7088	Francisci Maturantij in Ciceronis orationes	163	350	F
7091	Ferdinandi Cortesij de nouis insulis Hispanis in India	164	355	F
	o Fuchsij herbarium	—	—	—
7289	Formularium instrumentorum et uariorum processuum	253	116	O
7294	Francisci Philelphi conuiuiorum libri II	255	122	O

G

6943	Gabrielis de Zerbis Veronensis anatomia	94	203	F
7123	Gabrielis Humelbergij commentaria in Sextum philosophum, Serenum etc.	185	16	Q
7124	Gabrielis Biel de monetarum potestate et utilitate	185	17	Q
7127	Gabrielis monachi franciscani Vngari Terre Sancte descriptio	188	20	Q
6922	Galenii operum tomus primus et secundus Grece	77	182	F
6923	Galenii operum tomus tertius et quartus Grece	78	183	F
6924	Galenii operum tomus quintus Grece	80	184	F
6925	Galenii operum tomus primus Latine	80	185	F
6926	Galenii operum tomus secundus, tertius et quartus Latine	81	186	F
6927	Galenii operum tomus quintus et sextus Latine	83	187	F
6928	Galenii operum tomus VII. vna cum alijs spurijs nullo tomo complexi	84	188	F
6929	Galenii operum epitome per Andream Lacunam collecta	86	189	F
6747	Galenii de philosopho historia Grece cum Aristotelis impressa o Grapaldus, vide Franciscum Marium Grapaldum	1	5	F
7212	Gratii poete de venetionibus cum alijs	240	37	O
7114	Gratiani monachi autoris decreti papalis	182	7	Q
7146	Gaurici L. tabule mathematice	199	39	Q
7149	Gaurici L. castigationes almanach cum tabulis astronomicis	202	42	Q
7148	Gaurici Pomponij de sculptura	201	41	Q
7188	Guarini erothemata Greca	233	12	O
6892	Gualteri Riuij [Ineptie] de perspectiua et geometria	61	151	F
6893	Gualteri Riuij [Ineptie] in Vitruuium Germanice	61	152	F
6915	Geberi philosophi de alchimia libri III Latine et Germanice	74	175	F
7151	Gebri de alchimia libri cum alijs	204	44	Q
7144	Gemme Phrisij de locorum describendorum ratione	198	37	Q
7146	Gemme Phrisij de radio astronomico et geometrico	199	39	Q
6940	Gentilis de Fulgineo super tractatu de lepra	93	200	F
7013	Gentilis de Florentia de dislocationibus et fracturis	93(!)	274	F
7010	Gentiani Herueti Aureliani uersio operum Clementis	131	271	F
7013	Gennadij patriarche et sinodi Constatinopolitanis epistola	133	274	F
6852	Germanicorum imperatorum epitome, opera Jacobi Wimpfe- lingij collecta	42	111	F
6852	Germanorum imperatorum res geste per Reginonem	42	111	F
6838	Germanicarum rerum Beati Rhenani libri III.	35	97	F
6828	Germanie exegeseos per Franciscum Irenicum	31	87	F
7165	Germanie antiquitates mirande per Conradum Peutingerum	211	58	Q
6838	Germani per Cornelium Tacitum descripti	35	97	F
6790	Germanorum origo, mores, instituta, leges libri 31 H. Mutij	13	49	F
7211	Gerardi Nouiomagi de Germania inferiori historie et loca	240	36	O
7124	Gerardi Nouiomagi Historia Batavica, de vetustate Germano- rum	185	17	Q
6942	Gerardi Jatro metaphrasis in Janum Damascenum Arabem	94	202	F

Numerus	G	Charta	Liber	Forma
6798	Georgij Agricole de ortu et causis subterraneorum libri V	16	57	F
o	Eiusdem de natura eorum, que effluunt ex terra libri IIII	—	—	—
	Eiusdem de natura fossilium libri X	—	—	—
	Eiusdem de veteribus et nouis metallis	—	—	—
	Eiusdem Bergmannus siue de re metallica dialogus	—	—	—
	Eiusdem interpretatio Germanice vocum rei metallice	—	—	—
6867	Georgij Agricole de mensuris et ponderibus Romanorum et Grecorum libri V	49	126	F
o	Eiusdem de externis ponderibus et mensuris libri II	—	—	—
	Eiusdem contra Alciatum de ponderibus et mensuris defensio liber I	—	—	—
	Eiusdem de mensuris quibus interualla metimur liber I	—	—	—
	Eiusdem de pretio metallorum et monetis libri III	—	—	—
7203	Georgij Agricole de ammatibus subterraneis liber	236	27	O
6800	Georgij Trapezuntij rhetoricorum libri V. cum alijs	17	59	F
6800	Georgij Trapezuntij uersio trium librorum rhetoricorum Aristotelis	17	59	F
6857	Georgij Trapezuntij uersio XIII librorum Eusebij de preparatione Euangelij	45	116	F
6882	Georgij Trapezuntij translatio Almagesti Ptolemei	54	141	F
6895	Georgij Trapezuntij in orationem Ciceronis pro Ligario	61	154	F
6929	Georgij Trapezuntij uersio Joannis Damasceni, Historie Josaphat et Barlaam	86	189	F
7000	Georgij Trapezuntij translatio operum Cirilli	125	261	F
7194	Georgij Trapezuntij in orationem Ciceronis pro Ligario	234	18	O
6787	Georgij Valle Lima in Tortellium	11	46	F
6823	Georgij Valle de expetendis et fugiendis rebus tomus primus	29	82	F
6824	Georgij Valle de expetendis et fugiendis rebus tomus secundus	29	83	F
6882	Georgij Valle translatio Procli Diadochi hipotiposes	54	141	F
6887	Georgij Valle Placentini uersio Cleonidis Hamonici introductionum	57	146	F
7263	Georgij Valle Placentini anatomia	249	90	O
6863	Georgij Colimitij scholia in secundum librum Plinij	47	122	F
6878	Georgij Merule commentarium in Martialem. Bis	52	137	F
6884	Georgij Purbachij theorice noue planetarum cum expositione Campani	56	143	F
6884	Georgij Peverbachij tabule eclipsium	59	143	F
7140	Georgij Peverbachij de quadrato geometrico	196	33	Q
7145	Georgij Peverbachij Theorice planetarum	198	38	Q
7013	Georgij Flori de oratione et precibus compendium	134	274	F
7148	Georgij Sibuti ars memoratiua	202	41	Q
7188	Georgij Lecapeni de constructione verborum Grece	233	12	O
7189	Georgij Rithameri grammatica Greca	233	13	O
7125	Georgij Werner de aquis admirandis Vngarie	186	18	Q
o	Georgij Werner de aquis admirandis auctarium	—	—	Q
7221	Georgij Rhaw musice enchiridion	241	46	O

Numerus	G	Charta	Liber	Forma
7228	Gigij Arthemij comedia cingana Italice	243	54	O
7229	Girolami Parabosci comedia hermaphrodit Marmaio Philuppo contenti Italice	243	55	O
6761	Gorgie rhetoris orationes Grece	4	19	F
6834	Gotticum bellum per Agathiam L. Aretinum Jornandem o Glorie mundi catalogus, vide Bartholomeum Cassenum	34	93	F
7227	Gnosij Piceni Ascolani de geomantia, chiromantia, phisiognomia Italice	242	53	O
6755	Gregorij primi pape epistole ecclesiastice	3	13	F
6990	Gregorij I. pape operum omnium tomus primus et secundus	113	250	F
7115	Gregorij IX. pape autoris quinque librorum decretalium	182	8	Q
6997	Gregorij Nazianzeni opera Grece et Latine	118	258	F
7013	Gregorij Neocesariensis episcopi in ecclesiasten commentaria et alia	133	274	F
7189	Gregorij theologi sententie Grece	233	13	O
6876	Guidonis commentaria in Therentium	52	135	F
6885	Guidonis Bonati de astronomia tractatus X.	56	144	F
6940	Guidonis chirurgia parua	93	200	F
6940	Guidonis de Cauliaco cirurgia	93	200	F
6820	Guilelmi Duranti rationale diuinorum offitiorum	27	79	F
6851	Guilelmi Tirensis episcopi belli sacri historia libris XXIII	41	110	F
7048	Gregorij VII. Romani pontificis qui et Hildebrandus	152	309	F
7048	Gregorius IX. pontifex	152	309	F
6818	Glareani musica	26	77	F
7061	Gelasius episcopus Romanus de duabus naturis in Christo aduersus Euth.	157	323	F
7061	Gennadij Scolarij patriarche Constantinopolitani libellus vita salutis inscriptus	157	323	F
7079	Groperus de sacramento in vulgari	162	341	F
7086	Guilelmi Rondelitij de piscibus partes due	163	348	F
7087	Georgij Agricole de re metallica et animalibus suberraneis	163	349	F
7088	Guarini Veronensis in aliquot Ciceronis orationes	163	350	F
7088	Georgij Trapezuntij in aliquot Ciceronis orationes	163	350	F
7088	Georgij Merule in aliquot Ciceronis orationes	163	350	F
7090	Georgius furst von Anhalt vom Sacrament	164	352	F
7172	Gemistij Pletonis de Grecorum pugna ad Mantineam	215	66	Q
7102	Gotfridi Viterbiensis pantheon siue vniueristatis libri	170	366	F
7104	Guilhelmi Grataroli uerae alchimiae modus	170	368	F
7281	Georgij maioris refutatio horrendae profanationis Caenae dominj	252	108	O
7364	Giacomo Sannazaro Arcadia di messer	271	64	S

H

o	Halij, vide Albohazen			
6848	Haythoni Armeni ordinis Premonstratensis de Tartaris	39	107	F
7127	Haythonis passagium orientis et Terre Sancte	188	20	Q
6761	Harpocratonis rhetoris oratio Greca	4	19	F
7139	Hanss Gerle musica vnd lautten tablatur	195	32	Q
o	Henricus Cornelius Agrippa, vide Cornelium Agrippam			
6818	Henrici Glareani decachordi libri tres	26	77	F
6825	Henrici Glareani chronologia in historiam Romanam	30	84	F
6841	Henrici Glareani chronologia in historiam Dionisij comprehensorum	36	100	F
6951	Henrici Glareani de asse et partibus eius	98	211	F
7140	Henrici Glareani de geographia liber vnus	196	33	Q
7148	Eiusdem de geographia liber	201	41	Q
6852	Henrici IIII. imperatoris vita et eius epistole ad pontificem et alios principes	42	111	F
6852	Henrici VII. imperatoris rerum gestarum per Conradum Vece- rium	42	111	F
7034	Henrici Bullingeri in Mattheum, Marcum et Lucam commen- tarij	150	295	F
7035	Henrici Bullingeri in Joannem commentarij	150	296	F
7036	Henrici Bullingeri in XIII epistolis Pauli et VII canonicis com- mentaria	150	297	F
7167	Henrici Bullingeri sermorum decades V et series temporum	212	60	Q
7314	Henrici Bullingeri de iustificatione bonis operibus et resurrec- tione	267	13	S
7125	Henrici Vuelpij de minutijs phisicis et practicis arithmeticis re- gulis	186	18	Q
7126	Henrici Bebelij facetiarum et aliorum opuscula	187	19	Q
7129	Henrici Bebelij in hymnos ecclesiasticos interpretatio	189	22	Q
7132	Henrici Grammatei de compositione regularum pro mensura- tione uasorum	191	25	Q
7150	Eiusdem iterum	203	43	Q
7137	Henrici Fabri Lichtenfeldensis ad musicam practicam intro- ductio	194	30	Q
6771	Helladij de dictionibus Grecis cum Suida	8	30	F
7307	Helij Eobani Hessi psalterium carmine elegiaco	267	5	S
Deest	Helij Eobani Hessi Ilias Homeri carmine	270	41	S
7138	Helie leuite nomenclatura Hebraica	238	31	Q
6850	Hermanni Dalmate de generatione, educatione et doctrina Ma- chumet	40	109	F
6852	Hermanni comitis Nuenarij de origine et sedibus priscorum Francorum	42	111	F
6846	Hermanni Contracti chronicon sex aetatum	37	105	F

7023	Hermas cuius liber pastor nuntius penitentiae inscriptus continens N.	141	284	F
6770	Hermetis centiloquium	8	29	F
6883	Hermetis uetustissimi astrologi centum aphorismorum liber I	55	142	F
7151	Hermetis Trismegisti tabula smaragdina de alchimia	204	44	Q
7238	Hermannii Torrentini explanatio in hymnos et prosas	245	64	O
6800	Hermogenis rhetorice paraphrasis	17	59	F
6815	Hermolai Barbari castigationes in Plinium	25	74	F
7126	Hermolai Barbari orationes in Margarita facetiarum	187	19	Q
7135	Heracliti philosophi epistole Grece	194	28	Q
6761	Herodis rhetoris oratio Greca	4	19	F
Deest	Heroditi Halicarnasei historiographi libri IX Grece	6	27	F
7203	Heracledes de politijs, Justo Vulteo interprete	236	27	O
Deest	Heroditi libri IX a Laurentio Valla translati	6	27	F
6774	Herodiani quedam de encliticis	9	33	F
6801	Herodiani historia e Greco in Latinum per Angelum Politianum	18	60	F
6829	Herodianus de imperatoribus libri VIII	33	88	F
7229	Herculis Bentiuoli comedia geloso Italice	243	55	O
6771	Hesichij grammatici Alexandrini lexicon Grecum	8	30	F
6764	Hieronimi Wolffij uersio orationum et epistolarum Isocratis	5	22	F
6757	Hieronimi Wolffij translatio operum Demostenis	3	15	F
6850	Hieronimi Sauanarole de secta Machometanorum	40	109	F
6866	Hieronimi Cardani de subtilitate libri XXI	48	125	F
6867	Hieronimi Cardani iterum de subtilitate	49	126	F
6890	Hieronimi Cardani artis magne siue de regulis algebraicis	60	149	F
7214	Hieronimi Cardani practica arithmetica et mensurandi	241	39	O
7141	Hieronimi Cardani de supplemento almanach et alia astronomica	196	34	Q
7125	Hieronimi Balbi epigrammata	186	18	Q
7151	Hieronimi Braunschweig Haws Apotek	204	44	Q
7357	Hieronimi, vide opera carmine	271	57	S
6938	Hieronimi Manfredi centiloquium	93	198	F
6968	Hieronimi Stridonensis operum omnium tomus I., II. et III.	102	228	F
6969	Hieronimi operum tomus quartus et quintus	103	229	F
6970	Hieronimi operum tomus sextus et septimus	103	230	F
6971	Hieronimi operum tomus octauus et nonus	103	231	F
6972	Hieronimi operum tomus primus, secundus, tertius et quartus	103	232	F
6973	Hieronimi operum tomus quintus, sextus et septimus	104	233	F
6974	Hieronimi operum tomus octauus et nonus	104	234	F
7004	Hieronimi translatio historie epiphaniij de interitu prophetarum	129	265	F
6846	Hieronimi uersio chronicorum Eusebij et completio usque ad sua tempora	37	105	F
6857	Hieronimi translationes in Eusebio	45	116	F
6886	Higini fabularum liber I., Poeticon astronomicon libri IIII	57	145	F

Numerus	H	Charta	Liber	Forma
7145	Higinij de mundi et sphere ac utriusque partium declaratione	198	38	Q
7001	Hilarij Pictauorum episcopi lucubrationes quotquot extant	125	262	F
6937	Hildegardis abbatisse Theutonici phisicorum libri IIII	91	197	F
7238	Hymni ecclesiastici responsoria prose 141/284., item 189/22.	245	64	O
6856	Historie ecclesiastice autores 47/123., item 50/128.	45	115	F
6930	Hippocratis Coi medici 80 volumina per M. Fabium uersa	86	190	F
6931	Hippocratis opera omnia Grece	88	191	F
6932	Hippocratis opera omnia quae extant translata per Janum Cornarium	89	192	F
6937	Hippocratis dieta per singulos menses	91	197	F
6938	Hippocratis uaria opuscula	92	198	F
7135	Hippocratis philosophi epistole Grece	194	28	Q
6883	Hipsiclis expositiones in II. libros Euclidis per Bartholomeum Zamberti uersi	55	142	F
6863	Holmie regie vrbis clades in Noruegia per Jacobum Zieglerum	47	122	F
6949	Holoandri in jus ciuile titulus. Et Jurisperitorum nomenclatura	96	209	F
7164	Homerocentra	210	57	Q
7177	Homeri Ilias, Odissea, hymni batrachomiomachia Grece	231	1	O
7178	Homeri Odissee libri XXIIII per Simonem Lemnium carmine	231	2	O
7179	Homeri Iliados libri XXIIII per Eobanum Hessum carmine cum Ausonij periocha	231	3	O
Deest	Homeri Ilias per Eobanum Hessum carmine	260	41	F
6879	Horatij opera cum commentarijs Porphirij Mancinelli Britani Ascensij	53	138	F
7343	Horatij Flacci opera	270	43	S
7165	Hori Apollonis hieroglyphica per Philippum Phasianum	211	58	Q
7207	Hori Apollinis hieroglyphice note libri II per Bernardinum Vincentinum	238	32	O
7151	Hortulani super tabulam smaragdinam Hermetis	204	44	Q
6790	H. Mutij de Germanorum origine, moribus, institutis, legibus libri 31	13	49	F
7038	Huldrichi Zuinglij operum tomus primus	150	299	F
7039	Huldrichi Zuinglij operum tomus secundus	150	300	F
7040	Huldrichi Zuinglij operum tomus tertius	151	301	F
7041	Huldrichi Zuinglij operum tomus quarttus	151	302	F
7132	Huldrici Hutteni opus inuectiuarum in ducem Wittenbergensem et alia	192	25	Q
7189	Huldrici Hutteni de arte versificandi et nemo eiusdem	233	13	O
6862	Hussitarum historie, vide Joannem Cocleum	47	121	F
7371	Herodiani historie de imperio post Marcum	272	71	S
7365	Herodoti Halicarnassei historiographi libri IX	271	65	S
7048	Henrici IIII. imperatoris vita, bauari	152	309	F
7048	Henrici Pantaleonis chronographia ecclesie Christiane	153	309	F
7050	Hydruntis vrbis expugnatio	154	311	F
7050	Henrici Penie epistola de gestis Sophi contra Turcos	154	311	F
7050	Hieronimi Cardani de rerum varietate	157	320	F

Numerus	H—I	Charta	Liber	Forma
7067	Herodoti Halicarnasei historiographi libri IX	159	329	F
7067	Homeri vita per Heresbachium	159	329	F
7088	Hieronimi Ferrarij in Ciceronis orationes	163	350	F
7091	Henrici imperatori quartti historia	164	355	F
7091	Handel Buech von Wexel, Pfundt, Ellen vnd Muntz	165	355	F
7091	Hans Sweycker Buechalten	165	355	F
7128	Heresiarche quattuor predicatorum Bernenses	189	21	Q
7084	Harmonia ex tribus prioribus euangelistis composita cum commentarijs	162	346	F
7288	Heinrici Bullingeri liber de concilijs junctis alijs	253	115	O
7295	Hoffliche waitd spruch, junctis alijs	255	123	O

I

6950	Iacobi Butrigarij de renunciationibus juris et contractibus occurrentis	97	210	F
7205	Iacobi comitis Parliiarum de re militari libri II	237	30	O
7150	Iacobi Kobel Deutsch Geometrei	203	43	Q
6884	Iacobi Fabri Stapulensis commentaria in spheram Joannis de Sacrobusto	56	143	F
6887	Eiusdem introductorium astronomicum libri II cum commentarijs Jodoci Clithouei	57	146	F
6894	Iacobi Fabri epitome in libros arithmetice Boetij cum commentarijs	61	153	F
6929	Iacobi Fabri translatio Jani Damasceni de orthodoxa fide	86	189	F
7008	Iacobi Fabri in quintuplex psalterium expositio	130	269	F
7009	Iacobi Fabri in quattuor euangelia commentarij	131	270	F
7137	Iacobi Fabri elementa musicalia	194	30	Q
7141	Iacobi Fabri opus astronomicum cum explanatione Christophori Sculpini	196	34	Q
7148	Iacobi Fabri introductio in arithmetice Boetij	201	41	Q
6795	Iacobi Picolomini epistole uariarum historiarum et commentarij rerum	15	54	F
6939	Iacobi de Manlijs luminare maius apotecariorum	93	199	F
6850	Iacobi Sadoleti de Hungaria a Turcis oppressa et capta	41	109	F
6949	Iacobi Spiegelij lexicon juris cum alijs	95	209	F
o	Eiusdem in duodecim tabulas scholia	—	—	—
o	Eiusdem de imperatoribus in libros codicis insertis	—	—	—
o	Eiusdem de Romanis legibus introductis et oppressis	—	—	—
7213	Iacobi (!) Wilichij arithmetice libri tres	241	38	O
6852	Iacobi Wimpfelingij epitome Germanicorum imperatorum	42	111	F
7193	Iacobi Zannazarij opera omnia Latine scripta carmine	234	17	O
6862	Iacobi Ziegleri contra Waldenses siue Pickhardos libri V.	47	121	F
6863	Iacobi Ziegleri terrae sancte Palestine scilicet Sirie, Arabie et Aegypti	47	122	F

Numerus	I	Charta	Liber	Forma
6863	Iacobi Ziegleri in secundum librum Plinij commentarium	47	122	F
6863	Iacobi Ziegleri organum quo Catolica fiderum apud Plinium docetur	47	122	F
6864	Iacobi Ziegleri in Genesim et Exodum conceptiones	101	223	F
o	Eiusdem super arbitrio humano exempla Scripture	—	—	—
o	Eiusdem de raptu Pauli ad tertium celum	—	—	—
o	Eiusdem de solenni festo Pasce ad veteres collatio	—	—	—
o	Eiusdem in historiam Judit elucubratio et chronographica censura	—	—	—
6769	Iamblicus de misterijs Aegiptiorum, Caldeorum et Assyriorum Latine	7	28	F
7338	Iamblicus cum alijs Marsilio Ficino interprete	269	37	S
6932	Iani Cornarij translatio Hippocratis	89	192	F
6933	Iani Cornarij translatio secundi tomi Aetij	90	193	F
7195	Iani Cornarij translatio Arthemidori de somniorum interpretatione	235	19	O
6942	Iani Damasceni Decapolitani Arabis medici	94	202	F
7222	Iani Dubrauij de piscinis, nunc episcopi Olumucensis	242	47	O
7225	Iani Lacinij preciosa Margarita, Alchimie	242	51	O
7205	Iani Lascaris epigrammata Greca et Latina	237	30	O
7125	Iani Pannonij episcopi Quinque Ecclesiensis sylua panegirica et epigrammata	186	18	Q
6940	Iesu filij Hali tractatus de oculis	93	200	F
7007	Ignatij epistole XI	130	268	F
7013	Ignatij Antiocheni episcopi epistole	133	374	F
6852	Imperatorum et regum Europe res geste per Liutprandum	42	111	F
7156	Interim et reformatio ecclesiasticorum imperatoris Caroli V.	208	49	Q
7195	Imperatorum et cesarum vite cum imaginibus, cum Ausonij Micilli Vellei uersibus	235	19	O
6882	Ioachimi Camerarij quadripartite Ptolemei duorum librorum uersio	54	141	F
6895	Ioachimi Camerarij commentarij utriusque lingue Grece et Latine	61	154	F
6909	Ioachimi Camerarij translatio librorum V Theoderiti	70	164	F
7310	Ioachimi Perionij de rebus gestis vitisque apostolorum	267	9	S
6760	Ioachimi Vadiani in Pomponium Melam commentarij	4	18	F
6863	Ioachimi Vadiani scholia in secundum librum Plinij	47	122	F
7035	Ioachimi Vadiani aphorismorum libri VI de consideratione eucharistie	150	296	F
6849	Ioannis Alberti Burerij castigationes in P. Velleum Paterculum	39	108	F
7124	Ioannis Aquile de monetis	185	17	Q
7261	Ioannis Atrotiani scholia in Macrum poetam	249	88	O
6829	Ioannis Baptiste Egnatij Romanorum imperatorum libri III cum annotationibus	33	88	F
7332	Eiusdem de Romanis principibus libri III et annotationes in Suetonium	269	31	S

6751	Eiusdem de origine Turcarum	36	9	F
7014	Ioannis Baptiste Folengij monachi commentarij in psalterium	134	275	F
6879	Ioannis Baptiste Plautij commentarij in Persium	53	138	F
6815	Ioannis Baptiste Pij annotationes cum alijs	25	74	F
6880	Ioannis Baptiste Pij commentaria in Lucretium	53	139	F
6876	Ioannis Baptiste Pij obseruationes in Plautum	51	135	F
6880	Ioannis Baptiste Pij retractiones ex commentarijs Plautinis	53	139	F
6815	Ioannis Baptiste Pij racemationes cum alijs	25	74	F
6870	Ioannis Bernardi Felitiani versio commentariorum Eustratij in Ethicam Aristotelis	50	129	F
6836	Ioannes Boccatus, vide Boccatum	35	95	F
6836	Ioannes Boemus Aubanus libri III. de omnium Gentium mori- bus	35	95	F
7033	Ioannis Brentij commentarij in Esaïam	149	294	F
6879	Ioannis Britannici in Horatium commentarij	53	138	F
6879	Ioannis Britannici in Juuenalem commentarij	53	138	F
6879	Ioannis Britannici in Persium commentarij	53	138	F
7045	Ioannis Caluini institutio Christiane religionis, et catechismus	151	306	F
7156	Ioannis Caluini de vitandis superstitionibus	209	49	Q
6826	Ioannis Camertis in solinum commentarij	30	85	F
6850	Ioannis Cantacuzeni contra Machumeticam fidem libri IIII	40	109	F
6770	Ioannis Cantuariensis archiepiscopi perspectiua communis	8	29	F
Deest	Ioannis Campensis psalmodum enchiridion	267	6	S
7127	Ioannis Capistrani vita a monachis Wiennensibus conficta	188	20	Q
6810	Ioannis Capnionis rudimentorum lingue Hebraice libri III	22	69	F
6810	Ioannis Capnionis de verbo mirifico	22	69	F
6810	Ioannis Capnionis ars cabalistica	22	69	F
7124	Ioannis Capnionis acta iudiciorum contra Jacobum Hochstra- ten	185	17	Q
7148	Ioannis Capnionis contra calumniatores suos Colonienses	201	41	Q
6884	Ioannis Cremonensis theoricæ planetarum	56	143	F
6995	Ioannis Crisostomi operum tomus primus et secundus	115	255	F
6996	Ioannis Crisostomi operum tomus tertius et quartus	115	256	F
6996	Ioannis Crisostomi operum tomus quintus	117	256	F
6862	Ioannis Coclei historie Hussitarum libri XII	47	121	F
o	Eiusdem philippica septima	—	—	—
o	Eiusdem de resolutione imperatoris Caroli V. ratione interim	—	—	—
7124	Ioannis Cuspiniani de bonitate Hungarie et bello Turcis infe- rendo	185	17	Q
6929	Ioannis Damasceni de othodoxa fide libri IIII per Jacobum Fabrum Stapulensem	86	189	F
7141	Ioannis Driandri sphaera materialis Germanice	196	34	Q
7144	Eiusdem annulus astronomicus	198	37	Q
7145	Eiusdem de duplici terre projectione in planum pro mappis	199	38	Q
7150	Eiusdem iterum annuli astronomici	203	43	Q
7150	Eiusdem Sonnen Vrn zumachen	203	43	Q

Numerus	I	Charta	Liber	Forma
7213	Eiusdem Auslegung des Cylinderss	241	38	O
7256	Ioannis Drosei Samariani methodus uniuersi Juris Justiniani	248	83	O
7138	Ioannis Fabri in Therentium commentarium Italicum	194	31	Q
7021	Ioannis Fabri episcopi Wiennensis opusculorum prima et secunda pars	139	282	F
7022	Ioannis Fabri episcopi Wiennensis operum pars tertia	140	283	F
6888	Ioannis Fernelij monolospherium, et proportiones eiusdem	58	147	F
6773	Ioannis Frisij et Petri Colini dictionarium Latino-Germanicum	8	32	F
6818	Ioannis Frosthij rerum musicalium opusculum	26	77	F
	o Irenicus, vide Franciscum Irenicum			
7126	Ioannis Kayzerspergi tropi siue sales	187	19	Q
7221	Ioannis Galliculi de compositione cantus	241	46	O
6774	Ioannis Grammatici quedam de proprietatibus linguarum Grece	9	33	F
6774	Ioannis Grammatici Caracis quedam de encliticis Grece	9	33	F
7019	Ioannis Gersonis operum pars prima et secunda	136	280	F
7020	Ioannis Gersonis operum pars tertia et quartta	138	281	F
6775	Ioannis Grammatici quedam de proprietate lingue Grece	9	34	F
7148	Ioannis Glogouite in computum chirometralem ecclesiasticam	201	41	Q
6851	Ioannis Heroldt belli sacri historie continuate libri VI	41	110	F
7140	Ioannis Hispalensis epitome totius astrologie	196	33	Q
7142	Ioannis Hispalensis translatio Alkabitij	197	35	Q
Deest	Ioannis Honteri rudimentorum cosmographicorum libri IIII	242	48	O
7155	Ioannis Huss opuscula, tomi II	207	48	Q
6950	Ioannis Jacobi Canis libellus de tabellionibus	97	210	F
6899	Ioannis Indagine chiromantia, phisiognomia, periaxiomata, canones astrologici et astrologia naturalis	60	159	F
7117	Ioannis Iouiani Pontani operum soluta oratione tomus I.	183	10	Q
7118	Ioannis Iouiani Pontani operum soluta oratione tomus II.	183	11	Q
7119	Ioannis Iouiani Pontani operum soluta oratione tomus III	184	12	Q
7192	Ioannis Iouiani Pontani operum carmine conscriptorum tomi duo	234	16	Q
6882	Ioannis Iouiani Pontani uersio centiloquij Ptolemei	54	141	F
7186	Ioannis Loniceri translatio Pindari soluta oratione	232	10	O
6850	Ioannis Ludouici Viuis censura de Machumete et Alcorano	40	109	F
7206	Ioannis Ludouici Viuis de disciplinis libri XX in tribus tomis	238	31	O
7312	Ioannis Ludouici Viuis pie meditationes	267	11	S
6847	Ioannis monachi de vita Alexandri regis ab Angelo Cospo uersa	38	106	F
6941	Ioannis Manardi epistole medicinales libri XX	94	201	F
7259	Ioannis Mesue Damasceni de re medica libri III per Jacobum Siluium	249	86	O
7125	Ioannis Melber Gerlitzhofiensis vocabularius predicantium	189	18	Q
6884	Ioannis de Monte Regio disputatio contra Cremonensia deliramenta	56	143	F
6890	Ioannis de Monte Regio tabula primi mobilis	59	149	F

Numerus	I	Charta	Liber	Forma
6963	Ioannis de Monte Regio de cometa libellus	101	223	F
7140	Eiusdem de torqueto, astrolabio armillari, regula magna Ptolemei, baculoque astronomico, et obseruationibus cometarum	195	33	Q
7141	Eiusdem oratio introductoria in omnes scientias mathematicas et elementa Euclidis	196	34	Q
7142	Eiusdem additones in Antonium Montulmum	197	35	Q
7146	Eiusdem de Torqueto astrolabio armillari ut supra	199	39	Q
7151	Eiusdem applicatio astronomie ad medicinam Gerinam	204	44	Q
7213	Ioannis de Muris arithmetice speculatiue libri II	241	38	O
6845	Ioannis Naucleri chronica cum auctuario Nicolai Baselij	37	104	F
7257	Ioannis Neuisani Ascensij Sylua nuptialis	248	84	O
7213	Ioannis Nouiomagi de numeris libri II	241	38	O
7248	Ioannis Oecolampadij homelie XXI in epistolam Ioannis	246	74	O
7251	Ioannis Oecolampadij apologetica de eucharistia Antising-rama.	247	77	O
7006	Ioannis Oecolampadij translatio Theophilactis in 4 euangelia	130	267	F
6949	Ioannis Oldendorpij in XII tabulas scholia et alia o Eiusdem diuersa alia ad jus spectantia	96 —	209 —	F —
6929	Ioannis patriarche Constantinopolitani de vita Joannis Damas-ceni	86	189	F
6819	Ioannis Pini Tolosani de claris feminis	27	78	F
6862	Ioannis Przibram de VII sacramentis et ceremonijs ecclesie	47	121	F
6986	Ioannis Piscatorij epitome omnium operum diui Augustini	111	246	F
7242	Ioannis Pomerani in psalmos commentarium	245	68	O
7245	Eiusdem in X epistolas Pauli, Concordia euangelistarum	246	71	O
7248	Eiusdem iterum in Pauli epistolas	246	74	O
7249	Eiusdem in Deuteronomium, Samuelem, Conciliatio euange-listarum de passione	246	75	O
o	Ioannes Reuchlin, vide Ioannem Capnionem			
7191	Ioannis Rauisij Textoris officina siue nature historia	235(!)	23(!)	O
7199	Ioannis Rauisij Textoris epitectorum opus	233(!)	15(!)	O
6765	Ioannis Ribitij translationes aliquot opusculorum Xenophontis	6	23	F
7005	Ioannis Ribitij versiones in Melissam, Antonium et Maximum	136	266	F
6862	Ioannis Rokiczan de VII sacramentis et ceremonijs ecclesie	47	121	F
6945	Ioannis Ruellij de natura stirpium libri tres	95	205	F
6786	Ioannis Stobei sententie Grece et Latine per Conradum Gesne-rum	11	45	F
7141	Ioannis Saxonij in Alcabitium commentarium	196	34	Q
6884	Ioannis de Sacro Busto sphaera tractatus IIII cum commentarijs Jacobi Fabri Stapulensis	56	143	F
7145	Ioannis de Sacrobusto sphaera Latine et Germanice	198	38	Q
7145	Ioannis de Sacrobusto cum introductione Ioannis Glogouite	198	38	Q
6889	Ioannis Schoneri opera mathematica omnia At impressa	59	148	F
7143	Ioannis Schoneri ephemeris et intelligenda instructio	197	36	Q
7145	Ioannis Schoneri sphere usus et explicatio	198	38	Q
7146	Ioannis Schoneri opusculum astrologicum	200	39	Q

Numerus	I	Charta	Liber	Forma
7165	Ioannis Schleidani orationes II ad imperatorem et principes	211	58	Q
7165	Ioannis Schleidani de rebus Ludiuci regis et Caroli Burgundie ducis a Philippo Commineo	211	58	Q
7117	Ioannis Soteri Grecorum epigrammatum collectoris	232	10	Q
6886	Ioannis Stofleri variorum astrolabiorum compositiones libri II	57	145	F
6886	Ioannis Stofleri in Procli Diadochi spheram commentarius	57	145	F
6888	Ioannis Stofleri von Abmessung durch astrolabium vnd quad- rantem	58	147	F
6890	Ioannis Stofleri tabule astronomice, coniunctionum et oppos- itionum supputatio, ciclorum antiquorum redargutio, eclip- sium predictio	60	149	F
6891	Ioannis Stofleri calendarium magnum	60	150	F
6891	Ioannis Stofleri uariorum astrolabiorum compositio et eorun- dem usus	60	150	F
7143	Ioannis Stofleri ephemeris usque ad annum 1552.	197	36	Q
6891	Ioannis Stofleri Von Abmessungen	60	150	F
7145	Ioannis Stofleri cosmographice aliquot descriptiones	199	38	Q
Deest	Ioannis Stumpff chronica Heluetiorum Germanice	61	155	F
o	Ioannis Stumpff concilium Constantiense Germanice	—	—	F
6878	Ioannis Sulpitij in Lucanum commentarium	52	137	F
6787	Ioannes Tortelius de ortographie et lima Georgij Valle	11	46	F
6802	Ioannis Trithemij abbatis Spanhemensis poligraphia	18	61	F
7125	Ioannis Trithemij de septem secundeis	186	18	Q
7165	Ioannis Trithemij de origine Bauarorum	211	58	Q
7142	Ioannis Verner Norimbergensis scripta mathematica	197	35	Q
7146	Ioannes Virdung tabule resolute de supputandis syderum moti- bus	200	39	Q
7155	Ioannis Vuicleff dialogorum libri IIII	207	48	Q
7268	Ioannis de Vigo chirurgie partes due	250	95	O
7145	Ioannis Vogelein elementale geometricum	199	38	Q
7221	Ioannis Vogelsangk questiones musice	241	46	O
7139	Ioannis Volkmeri epitome utriusque musices actiue	195	32	Q
7212	Ioannis Vultei epigrammatum libri IIII et Xenia	240	37	O
6826	Iodoci Badij Ascensij in Valerium commentarius	30	85	F
6875	Iodoci Badij Ascensij in Aeneida Virgilij commentarius	51	134	F
6876	Iodoci Badij Ascensij in Therentium commentarius	52	135	F
6879	Iodoci Badij Ascensij in Horatium commentarij	53	138	F
6826	Iodoci Badij Ascensij in Salustium commentarij	30	85	F
7213	Iodoci Wilichij Reselliani arithmetice libri tres	241	38	O
7263	Iodoci Wilichij de locustis dialogus	249	90	O
6886	Iodoci Clichtouei in Jacobi Fabri Stapulensis introductionem astronomicam	57	145	F
7023	Iodoci Clichtouei explanatio in elucidatorium ecclesiasticum	141	284	F
7148	Iodoci Clichtouei ars supputandi	201	41	Q
6834	Iordanis siue Iordani de origine rebusque Gottorum liber	34	93	F
o	Eiusdem de regnorum ac temporum successione	—	—	—

Numerus	I	Charta	Liber	Forma
7131	Iordani Nemorarij de ponderibus proportiones XIII	191	24	Q
6835	Iosephi de antiquitatibus Judeorum libri XX	34	94	F
o	Eiusdem de bello Judaico libri VII	—	—	—
o	Eiusdem de antiquitatibus contra Apionem grammaticum	—	—	—
o	Eiusdem de imperatrice ratione vbi de Machabeis agitur	—	—	—
6858	Iosephi dictorum operum noua translatio per Sigismundum Gelenium	46	117	F
6861	Iosephi opera in lingua Germanica per Casparem Hedionem	46	120	F
6848	Iosephi Indi nauigationes	39	107	F
7002	Irenei episcopi Lugdunensis opus in V libros digestum	126	263	F
6761	Isei rhetoris oratio Greca	4	19	F
6804	Isidori episcopi Hispalensis ethimologiarum libri XX	19	63	F
6761	Isocrates recognitus et auctus Grece cum orationibus etc.	4	19	F
6764	Isocratis orationes XXI et epistole IX per Hieronimum Wolfium	5	22	F
6829	Iulij Capitolini de vitis imperatorum Romanorum	32	88	F
6883	Iulij Firmici matheseos siue astronomicarum libri VIII	55	142	F
6951	Iulij Frontini de controuersiis limitum	98	211	F
7013	Iuliani Pomerij contra Judeos libri tres	134	274	F
7013	Iusti episcopi Cantici canticorum explanatio	133	274	F
6771	Iustini Iulij sophiste epitome glossarum Pamphili librorum 91	8	30	F
7013	Iustini martiris admonitarius liber	133	274	F
7108	Iustiniani imperatoris digestorum seu pandectarum juris ciuilis tomus I.	181	1	Q
7109	Iustiniani imperatoris tomus secundus uulgo Infortiatum dictum	181	2	Q
7110	Iustiniani imperatoris tomus tertius Digestum nouum uocatum	181	3	Q
7111	Iustiniani imperatoris codicis libri IX cum catalogo consulum Romanum	181	4	Q
7112	Iustiniani imperatoris volumen cum annotationibus Andree Alciati et Pirchi	181	5	Q
7113	Iustiniani imperatoris institutiones legales libri IIII	182	6	Q
7359	Iustiniani institutionum libri IIII	271	59	S
7203	Iusti Vultei translatio XIII librorum Aeliani de varia historia	236	27	O
o	Eiusdem versio de politijs ex Heraclide	—	—	—
o	Eiusdem versio octo librorum strategematum Polieni	—	—	—
6879	Iuuenalis satire XVI cum commentarijs Joannis Britannici	53	138	F
7349	Iuuenalis satire in minima forma	270	49	S
7164	Iuueni de euangelica historia libri IIII	210	57	Q
7334	Iustini ex Trogo Pompeio historia libris XXXXIII	269	33	S
6959	Isidori Clarij Vulgata editio utriusque testamenti	99	219	F
7373	Iulius Capitolinus de imperatoribus	272	74	S
7046	Ioannis Auentini annalium Boiorum libri septem	151	307	F
7048	Ioachimi Perionij de vitis apostolorum	152	309	F
7048	Juliani cardinalis litere de solutione concilij Basiliensis	152	309	F
7049	Joannes Scheubelius in priores VI libros Euclidis	153	310	F

Numerus	I	Charta	Liber	Forma
7050	Joannis Rami de rebus Turcicis	153	311	F
7048	Joannis XX. pontificis Romani vita et gesta	152	309	F
7048	Joannis de Wesalia paradoxorum condemnatio	153	309	F
7050	Isidori cardinalis de capta Constantinopoli	154	311	F
7050	Jacobi Fontani de bello Rhodio libri III	154	311	F
7050	Joannis Etrobij de Tunete urbis expugnatione	154	311	F
7050	Joannis Crispi de Naxo insula expugnata a Turca	154	311	F
7050	Joannis Tzetze variarum historiarum per Paulum Lacisium translati	154	311	F
7051	Joannes Cuspinianus de consulibus Romanorum	154	312	F
7051	Eiusdem Austria, et Oratio de inferendo Turcis bello	154	312	F
7052	Joannis Magni Gothi historia Gothorum et Sueonum	155	314	F
6918	Jubilei anni reductio de centesimo ad annum 33-m	74	178	F
7057	Joannis Spangenbergij tabule in euangelia dominicalia et epis- tolas	156	319	F
7057	Joannis Rutheni tabule locorum communium in vetus et nouum testamentum	156	319	F
7059	Justi Vultei translatio librorum Aeliani de animalibus, Varie historie	157	321	F
7061	Idatij Clari Hispani contra Varimadum Arianum liber	157	323	F
7061	Joannes episcopus Romanus de duabus naturis aduersus Euti- chianistas	157	323	F
7062	Joannis Baptiste Folengij monachi commentaria in psalterium	157	324	F
7064	Ioannis Pici Mirandule opera omnia	158	326	F
7065	Ioannes Monachus Zonaras	158	327	F
7066	Ioannis Sleidani de statu religionis et reipublice commentarij	159	328	F
7080	Ioannes Groperus de sacramento in uulgari	162	341	F
7080	Joannes Brentius in Joannem	162	342	F
7088	Joachimi Camerarij in plures orationes Ciceronis	163	350	F
7088	Ioannis Saxonij in aliquot Ciceronis orationes	163	350	F
7088	Ioannis Tislini in aliquot Ciceronis orationes	163	350	F
7088	Ioannis Benigni in orationes Ciceronis	163	350	F
7088	Ioannis Sturmij in aliquot Ciceronis orationes	163	350	F
7088	Iodoci Badij Ascensij in orationes Ciceronis	163	350	F
7088	Jacobi Omphalij in orationes Ciceronis	163	350	F
7088	Jacobi Bugelij in orationes Ciceronis	163	350	F
7088	Jacobi Philomusi in orationes Ciceronis	163	350	F
7089	Joannis Lodouici Vivis omnium operum tomi duo	163	351	F
7275	Joannis Sleidani de quattuor summis imperijs	251	102	Q
Vide inferius in littera I. (Littera I invenitur in fine codicis: charta 342.)				
7172	Ioannis Scheybelij in 7., 8. et 9. librum Euclidis	215	66	Q
7172	Ierusalemische Pylgerschafft	216	66	Q
7095	Joannis Huss opera	167	359	F
7083	Joannis Caluini commentarij in Isaïam prophetam	162	345	F
7098	Justini Gobleri speculum juris — junctis alijs	169	362	F
7100	Jacobi Meyeri annales rerum Flandriarum — juncto alio	169	364	F

Numerus	I—L	Charta	Liber	Forma
7101	Justiniani philosophi opera Perionio interprete	169	365	F
7169	Le imagini con tutti riuersi trouati et le vite de gli imperatori, tratte delle medaglie et dalle historie de gli antichi, libro primo	213	61	Q
7175	Jacobi Andreae von Einigkeit vnd Vneinigkei des Augsbu- rgischen Confessions verwanten Theologen	217	69	Q
7286	Joannis Fabri missa euangelica — junctis alijs	253	113	O
7376	Imperatorum et cesarum uitae cum imaginibus	273	77	S

L

6841	Lapi Biragi translatio vndecimi libri Dionisij Halicarnasei	36	100	F
7003	Lactantij Firmiani opera omnia	127	264	F
7164	Lactantij de resurectione et passione domini carmine	210	57	Q
7125	Lapidarium incerto autore, de gemmis tractans	186	18	Q
6829	Lampridius de imperatoribus Romanorum	32	88	F
6788	Lanciloti grammaticae institutiones libri X	12	47	F
6940	Lanfranci Mediolanensis cirurgia magna et parua	93	200	F
7013	Lanfranci de sacramento eucharistie	134	274	F
7015	Laurentij Justiniani Veneti patriarche tomus primus	134	276	F
7016	Laurentij Justiniani Veneti patriarche operum tomus secundus	135	277	F
6789	Laurentij Valle opera omnia	13	48	F
6826	Laurentij Valle in Salustij Catilinam commentarij	30	85	F
6847	Laurentij Valle commentariorum grammaticorum secundum elegantiam linguae libri 6	38	106	F
7132	Lazari Bayfij de re nauali	191	25	Q
7132	Lazari Bayfij de vestimentorum et vasculorum generibus	191	25	Q
7121	Leonis Baptiste Florentini de re Edificatoria	184	14	Q
6834	Leonardi Aretini de bello Italico contra Gothos libri IIII	34	93	F
7207	Leonardi Aretini epistolarum libri octo	238	32	O
6937	Leonardi Fuchsij versio Nicolai Mirepsi medici	91	197	F
6947	Leonardi Fuchsij de historia stirpium commentarij cum figuris	95	207	F
7260	Leonardi Fuchsij de stirpibus tomus primus in octauo	249	87	O
7164	Leonardi Justiniani de vita Sancti Nicolai e Greco	211	57	Q
6761	Lesbonactis rhetoris oratio Greca	4	49	F
6756	Libanij sophiste in orationes Demosthenis argumenta Grece	33	14	F
6756	Eiusdem de vita Demostenis Grece	3	14	F
7183	Lycophronis Alexandria, obscurum poema Grece	232	7	O
6761	Licurgi rhetoris oratio Greca	4	19	F
6853	Lilij Gregorij de deis gentium, uaria et multiplex historia	43	112	F
7207	Lilij Gregorij aenigmata antiquorum et Pytagore simbola ex- plicata	238	32	O
6761	Lysie rhetoris Syracusani orationes et vita eius Grece	4	19	F
7135	Lysidis Pythagorici epistola Greca ad Hipparchum	194	28	Q
6855	Ludouici Celij Calcagnini, vide Celium superius in C	44	114	F

Numerus	L	Charta	Liber	Forma
6782	Lodouici Celij Rhodigini lectionum antiquarum libri XVI	10	41	F
6783	Lodouici Celij Rhodigini lectionum antiquarum auctio libri XXX	10	42	F
6848	Ludouici Romani nauigationum Aetiopie, Aegipti, Arabie, Persidis, Indie libri 7	39	107	F
o	Ludouicus Vivis, vide Joannem Ludouicem Vivem			
7197	Ludouici Auile Hispani de bello Germanico Caroli V. imperatoris	235	21	O
7228	Lodouici Dolce comedie Italice Capitano Marito Fabritia	243	54	O
7228	Lodouici Ariosto comedia cassaria Italice	243	54	O
o	Longobardorum historie, vide Paulum Diaconum et Freculphum			
6771	Longini Cassij de dictionibus	8	30	F
6156	Louaniensium articulorum confutatio	208	49	Q
o	L. Anneus Seneca, vide Senecam			
6878	Lucani bellorum ciuilium libri X cum Joannis Sulpitij et Omniboni commentarijs	52	137	F
7347	Lucani de bello ciuili libri X	270	47	S
6882	Luce Gaurici annotationes in Almagestum Ptolomei	54	141	F
7146	Luce Gaurici tabularum astronomicarum libellus	199	39	Q
o	Lucius Florus, vide Florum			
6766	Lutiani dialogi et alia diuersa opera Grece	6	24	F
6767	Lutiani opera que extant omnia per Jacobum Micillum et alios translata	6	25	F
7202	Lutiani dialogi a diuersis translati	236	26	O
7210	Lutiani dialogi per Vincentium Obsopeum et alios translati	239	35	O
6880	Lucretij poete et philosophi de rerum natura cum Pij Boniensis commentarijs	53	139	F
7354	Lucretius de rerum natura libri VI	270	54	S
6771	Luperti Beritij de Atticis dictionibus	8	30	F
6852	Luitprandi rerum ab Europe imperatoribus ac regibus gestarum libri VI	42	111	F
6951	L. Volusij Metiani de asse et partibus eius	98	211	F
6799	L. Domitij Brusonij Contursini Lucani facetiarum libri VII	16	58	F
o	Lippomani Catena in N., vide Alcisium Lippomanum	135	—	—
7373	Lampridius de imperatoribus	272	74	S
7048	Leonis IX. pontificis Romani vita et gesta	152	309	F
7048	Leonardi Aretini contra hypocritas libellus	153	309	F
7050	Laonici Chalcondile de rebus Turcicis libri X	153	311	F
7050	Leonis Chien...(?) de capta Constantinopoli	154	311	F
7061	Lactantius Firmianus institutionum libri septem	157	323	F
o	Eiusdem de ira dei	—	—	—
o	Eiusdem de opifitio dei	—	—	—
o	Epitome in libros suos liber acephalos	—	—	—
o	Eiusdem phenix	—	—	—
o	Eiusdem carmen de dominica resurrectione	—	—	—

Numerus	L—M	Charta	Liber	Forma
7063	Laurentij Coruini Nouoforensis geographia	158	325	F
o	Luterus 286, 287, 288, 308.			
7088	Leodegarij a quercu aliquid in orationes Ciceronis	163	350	F
7091	Lorentz Meder Handel Buech	165	355	F
7172	Lazari Bayffij in legem vestis feminarum de auro et argento legato	215	66	Q
7378	Leonis imperatoris de bellico apparatu	273	79	S
7292	Lamberti Schafnaburgensis Germanorum res praeclare olim gestae. Junctis alijs quibusdam	254	119	O
M				
6790	Macrobij in somnium Scipionis a Cicerone confictum libri II	13	49	F
6790	Macrobij saturnialium libri VII	13	49	F
6850	Machumetis eiusque successorum vite. Doctrina ac ipse Alcorani	40	109	F
o	Magnentius Rabanus Maurus, vide Rabanum			
o	Mancinellus, vide Antonium Mancinellum			
7188	Manuelis Crisolore erothemata id est grammatica Greca	233	12	O
o	Manuelis Moschopuli, vide Emanuelem Moschopulum			
7129	Manuale coratorum et manuale parochialium	189	22	Q
6935	Martiani Capelle Carthaginensis de nuptijs philologie et Mercurij libri II et de VII artibus libri singuli	90	195	F
o	Marcus Actius Plautus, vide Plautum			
6880	Martialis epigrammata cum Domitij Calderini et Georgij Merule commentarijs	53	139	F
7013	Martialis apostoli epistole	133	274	F
6826	M. Aemilij oratio Lepidi ad populum Romanum	30	85	F
7261	Macer de virtutibus herbarum cum explanatione N.	249	88	O
6878	Martialis cum commentarijs secundario	52	137	F
7190	Marcelli Palingenij stellati poete zodiacus vite	233	14	O
7356	Marcelli Palingenij zodiacus vite	270	56	S
6935	Marcelli Virgilij translatio sex librorum Dioscoridis	90	195	F
7125	Marbodei Galli de lapidibus pretiosis	185	18	Q
7126	Margarita faceciarum diuersorum autorum	187	19	Q
7131	Margarita philosophica cuiusdam N. Reyschij	191	24	Q
7225	Margarita pretiosa alchimie	242	51	O
6793 }	Marij Nizolij obseruationes in Ciceronem. Bis.	15	52	F
6794 }			53	
o	Magni Aurelij Cassiodori etc, vide Cassiodorum			
6883	M. Manilij poete astronomicum ad Augustum cesarem libri V carmine	55	142	F
6787	M. Fabij Quintiliani oratoriarum institutionum libri XII cum (annotationibus) Raphaelis Regij	11	46	F

Numerus	M	Charta	Liber	Forma
6787	M. Fabij Quintiliani oratoriarum institutionum libri X et declamationes XIX	11	46	F
6826	M. tribuni plebis ad pleben oratio	30	85	F
7013	Marci heremite de lege spirituali Grece et Latine	133	274	F
6769	Marsilij Ficini in Theophrastum de sensu phantasia, intellectu	7	28	F
o	De triplici vita libri duo	—	—	—
o	De voluptate liber	—	—	—
o	De sole et lumine libri duo	—	—	—
o	Apologia in librum suuum de lumine	—	—	—
o	De magis libellus	—	—	—
o	Quare necessaria sit tranquillitas animi	—	—	—
6797	Epistolarum libri duodecim	16	56	F
6761	De sole opusculum	187(!)	19	F
6884	Marsilij Patauini de potestate imperatoris et pape. Defensor pacis.	56	143	F
6930	Marci Fabij Calui translatio LXXX librorum Hippocratis	86	190	F
6963	Marij Victorini Afri de generatione verbi divini. Confutatorium Candidi Ariani	101	223	F
o	Marcus Antonius Sabellicus, vide Sabellicum			
6852	Martini Frechti annotationes in Witichindum	42	111	F
7124	Martini Cutheni catalogus ducum regumque Boemorum	185	17	Q
6918	Martini monachi historie imperatorum et pontificum aliquot	74	178	F
7164	Martini vita a Seuero Sulpitio descripta prosa oratione	211	57	Q
7025	Martini Luteri operum tomus primus	142	286	F
7026	Eiusdem operum tomus secundus	144	287	F
7027	Eiusdem operum tomus tertius	147	288	F
7042	Eiusdem enarrationes in Genesim tomus primus et secundus	151	303	F
7044	Eiusdem sermones in lingua vulgari	151	305	F
7127	Eiusdem de nomine Schemhamphoras in vulgari	187	20	Q
7128	Eiusdem aduersus papatum Latine et Germanice	188	21	Q
7161	Eiusdem contra sabatheos Germanice	210	54	Q
7251	Eiusdem de verbis cene domini contra Oecolampadium	247	77	O
7252	Eiusdem Ecclesiastes siue Jesus Syrach Germanice	247	78	O
Deest	Eiusdem cantiones Germanice	248	81	O
7221	Martini Agricole musica Germanica	242	46	O
6848	Matthie a Miechow de Sarmatia Asiana et Europea libri II	39	107	F
6846	Matthie Palmerij temporum et historia continuatio Eusebio adiectarum	37	105	F
6857	Eiusdem Palmerij Florentini secundario simul et Pisani	45	116	F
6846	Matthie Palmerij Pisani temporum et historie continuatio Eusebio adiectarum	37	105	F
6890	Mathematicorum Wiennensium catalogus	59	149	F
6964	Matthiei euangelium ex uersione Sebastiani Munsteri et annotationibus	101	224	F
7250	Matthie Flacci Illirici de vocabulo fidei	247	76	O
7013	Maximi monachi de charitate centurie IIII Grece et Latine	133	274	F

Numerus	M	Charta	Liber	Forma
7003	Maxentij Joannis serui dei opera	127	264	F
6912	Maximiliani imperatoris reformatio anno 1495.	71	172	F
7135	Melisse rhetoris epistole Grece	194	28	Q
6769	Mercurij Trismegisti Pinander et Asclepius per Marsilium Ficinum	7	28	F
7338	Eiusdem in minima forma	269	37	S
7355	Merlini Coccai poete Macaronicarum opus ridiculum	270	55	S
7126	Meretricum fides in suos amatores	187	19	Q
	o Mesue, vide Joannem Mesue			
6754	Messale Coruini de progenie Augusti	3	12	F
6883	Messahalach de ratione circuli et stellarum liber I	55	142	F
7145	Messahalach de scientia motus orbis	198	38	Q
7140	Messahale astrologi libri tres	195	33	Q
6870	Michaelis Ephesij explanatio librorum Aristotelis Ethicorum Grece	50	129	F
6884	Michaelis Scoti in spheram Joannis de Sacrobusto commentarij	56	143	F
6907	Michaelis de Cesena libellus de N. cum Ockan dialogis	69	167	F
7135	Mye rhetoris epistole Grece	194	28	Q
6837	Michaelis Riczij epitome de regibus Hungarie libri II	35	96	F
7147	Michaelis Stiefel arithmetice integre libri tres	200	40	Q
7125	Michaelis Stiefel Deutsche Arithmetica [Inhaltendt die] Hausrechnung, Deutsche coss-vnd KirchRechnung	186	18	Q
7043	Missale dominorum Theutonicorum	151	304	F
6826	Mitridatis epistola ad Arsacem	30	85	F
7147	Michaelis Stiefel Rechenbuch von Welschen vnd Deutschen practik	200	40	Q
7195	Micilli versus de imperatoribus Romanorum	235	19	O
7205	Modesti de vocabulis rei militaris libellus	237	30	O
6760	Moguntiacarum rerum chronicon per Conradum episcopum	42	18	F
6943	Mondini anatomia	94	203	F
6933	Montani Veronensis translatio primi et secundi tomi Aetij	90	193	F
6850	Morbisani Turcarum principis ad Pium pontificem responsio	41	109	F
7135	Musonij rhetoris epistole Grece	194	28	Q
	o Musica 241, 46, Item 26, 77, Item 26, 72. Item	—	—	—
6790	Mutius de origine Germanorum	13	49	F
	o Moscouiticarum rerum			
7372	Mirsilij Lesbij de origine Italie et Tirrenorum	272	73	S
7372	M. Portij Catonis originum liber I	272	73	S
7372	Manethonis de regibus Aegiptiorum liber I	272	73	S
7372	Metasstenis annalium Persicarum liber I	272	73	S
7047	Martini Luteri tomus quartus	151	308	F
7048	Matthie apostoli vita incerto authore	152	309	F
7048	Martini episcopi vita per Sulpitium Seuerum	152	309	F
7050	Martini Barleti de expugnatione Scodre vrbis a Turcis	154	311	F
7050	Melchioris Soiteri de bello Pannonico	154	311	F

Numerus	M—N	Charta	Liber	Forma
7053	Martini Cromeri de rebus gestis Polonorum sed mendax	155	315	F
6918	Marsilij Patauini de translatione imperij	74	178	F
7254	Mnemosinon bibliorum memoriale Conradi Boij	248	80	O
7068	Marggraff Albrecht famose Schrifften wider Bischof Wyrzburgk vnd Brandenburg	159	330	F
7073	M. Luteri operum tomus quintus	160	335	F
7074	M. Luteri operum tomus sextus	160	336	F
7075	M. Luteri operum tomus septimus	160	337	F
7082	Musculus in Esaïam	162	344	F
7088	Micaelis Toxite in orationes Ciceronis	163	350	F
7088	Martini Boleri in orationes Ciceronis	163	350	F
7170	Missa Joannis Crisostomi	214	64	Q
7170	Misse abusus M. Luteri	214	64	Q
7170	Missa Latina	214	64	Q
7170	Misse sermones Michaelis Sidoniensis	214	64	Q
7170	Missa quadruplex	214	64	Q
7170	Misse Matthie Illirici	214	64	Q
7171	Missa euangelica Joannis Fabri	214	65	Q
7171	Misse historia Valentini Vannij	214	65	Q
7171	Missa Coclei	214	65	Q
7171	Missa Matthie Kretz	214	65	Q
Vide inferius in littera M (Littera M invenitur in fine codicis: charta 344.)				
7093	Matthiae Flacci Illyrici ecclesiastica historia	166	357	F
7279	Matthiae Flacci Illyrici uaria opuscula contra Adiapheristas	252	106	O
7283	Mithridates Conrado Gesnero autore, junctis alijs	252	110	O
7296	Marbodaevi Galli Cenomanensis de gemmarum lapidumque pretiosorum formis, naturis atque uiribus, junctis alijs	255	124	O
7301	Martini Buceri de ui et usu sacri ministerij cum alijs	257	129	O
7302	De Martino Bucero et Paulo Fagio historia, junctis alijs	257	130	O

N

6881	Nemesiani poete bucolicum cum Diomedis Guidaloti commentarijs	53	140	F
7192	Nemesiani ecloge IIII cum Pontano impresse	234	16	O
7212	Nemesiani cinegeticon liber I	240	37	O
6804	Nestoris dictionarium	19	63	F
6759	Nicolai Sophiani Circerei tabula descriptionis Gretie libri VII	4	17	F
6759	Nicolai Gerbelij declaratio tabule Gretie Sophiani	4	17	F
6845	Nicolai Baselij auctarium chronicorum Naucleri	37	104	F
7211	Nicolai Borbonij nuge et epigrammata	239	36	O
6816	Nicolai Peroti translatio librorum Polibij	25	75	F
7128	Nicolai de Clemangis opuscula in concilio Constantiensi producta	188	21	Q
6894	Nicolai Copernici de reuolutionibus orbium celestium libri VI	61	153	F

Numerus	N—O	Charta	Liber	Forma
6850	Nicolai de Cusa cribratio in Alcoranum libri III	40	109	F
7137	Nicolai Fabri Vulzani rudimenta musice	194	30	Q
6788	Nicolai Feretti opera Grammatica	12	47	F
6882	Nicolai Leoniceni translatio Ptolemei inerrantium stellarum	54	141	F
6942	Nicolai Leoniceni Vicentini philosophi et medici opuscula	94	202	F
6787	Nicolai Listenij musice rudimenta 241/46.	242	46	O
6937	Nicolai Mirepsi Alexandrini medicamentorum opera	91	197	F
7228	Nicolai Machiauelli comedia Italica, Clisia inscripta	243	54	O
7164	Nicolai vita e Greco per Leonardum Justinianum	211	57	Q
6869	Nicephori ecclesiastice historiae incerto interprete	50	128	F
7013	Nicephori de soluendi et ligandi potestate fragmentum	133	274	F
6848	Nouus orbis de insulis nouiter repedis autores	39	107	F
6794	Nisolius	15	53	F
6965	Nouum testamentum ex bibliotheca regis N. per Robertum Stephanum	102	225	F
7050	Nicolai Euboici de origine et rebus gestis Turcarum	153	311	F
7050	Nicolai Villagagnoni de expeditione ad Argieram	154	311	F
7169	Nouum testamentum cum epistolis in lingua Syriaca	254	62	Q
7068	Nurenberger Verantwurtung contra Marchionem	159	330	F
7077	Nicephori Calisti ecclesiastice historie libri XVIII	161	339	F
	Nicolai Agricole in orationes Ciceronis	—	—	—

O

7126	Obscurorum virorum epistole, et lamentationes	187	19	Q
7126	Obscurorum virorum et celebrium dialogus exscribatus	187	19	Q
6907	Ockam Anglici ordinis minorum dialogorum opus libri VII de imperatorum et pontificum potestate	69	167	F
o	Eiusdem compendium errorum Joannis XXII. pontificis	—	—	—
7208	Octauij Mirandulani flores illustrium poetarum	238	33	O
6937	Octauiani Horatiani de curationibus omnium fere morborum mulierumque	91	197	F
o	Oebanus Hesus, vide Helium Oebanum Hessum	—	—	—
o	Olai Magni Gothi tabula septentrionalium terrarum	—	—	—
7212	Olimpij Nemesiani poete cinegeticon cum carmine bucolico	240	37	O
7013	Olimpiodori in ecclesiasten Salomonis enarratio	133	274	F
6826	Oliuerij Arziganensis in Valerium Maximum commentarij	30	85	F
6878	Omniboni Vincentini in Lucanum commentarij	52	137	F
6895	Eiusdem in oratorem Ciceronis commentarij	61	154	F
6826	Eiusdem in Salustium commentaria	30	85	F
6883	Omar astronomi de natiuitatibus et interrogationibus libri IIII	55	142	F
7142	Eiusdem de natiuitatibus etc.	197	35	Q
6909	Onus ecclesie miranda et obstupenda continens de statibus ecclesie	70	169	F
6774	Orbitius de nominibus ordinum militarium	9	33	F

Numerus	O	Charta	Liber	Forma
6775	Orbitibus de ordinibus exercitus	9	34	F
6934	Oribasij Sardiani de victus ratione	90	194	F
6937	Oribasij de simplitiis virtutibus	91	197	F
6991	Origenis Adamantij operum pars prima	113	251	F
6992	Origenis operum pars secunda	114	252	F
6888	Orontij quadratura circuli inuenta et demonstrata	58	147	F
	Eiusdem de circuli mensura et ratione circumferentie ad diametrum	—	—	—
	De multangularum omnium et regularium figurarum descriptione	—	—	—
	De inuenienda longitudinis locorum differentie	—	—	—
	Planispherium geographicum	—	—	—
6888	Eiusdem arithmetica practica libri IIII, 1542.	59	147	F
6891	Arithmetice practice libri IIII, anno 1535.	60	150	F
7148	De geometria practica	201	41	Q
7139	Othmari Lusciniij musurgia que instrumentis agitur	195	32	Q
7204	Othmari Lusciniij seria et joci	237	29	O
6852	Othonis primi imperatoris res geste per Wituchindum	42	111	F
6883	Othonis Brunfelsij de diffinitionibus et terminis astrologie	55	142	F
6938	Othonis Brunfelsij onomasticon medicine	92	198	F
6946	Othonis Brunfelsij herbarij tomi tres	95	206	F
7254	Othonis Brunfelsij pandectarum veteris et noui testamenti. Catalogus virorum et mulierum illustrium et obscurorum	248	80	O
7264	Othonis Brunfelsij jatrionices tomus primus	250	91	O
7265	Othonis Brunfelsij jatrionices tomus secundus	250	92	O
7266	Othonis Brunfelsij jatrionices tomus tertius	250	93	O
	o Orthwinus Gratius de obstupendis fasciculus collectus	—	—	F
7126	Orthwini Gratij lamentationes obscurorum virorum	187	19	Q
7154	Orlandus furiosus Italice Ludovici Ariosti	207	47	Q
7350	Orphei argonauticon incerto interprete	270	50	S
6877	Ouidij operum Metamorphosis libri XV cum commentarijs	52	136	F
	Ouidij fastorum libri VI cum commentarijs	—	—	F
	Ouidij epistole heroides XXI cum commentarijs	—	—	F
	Ouidij in Ibin cum commentarijs	—	—	F
	Ouidij de arte amandi libri III, et remedio amoris libri III cum commentarijs	—	—	F
	Ouidij de tristibus libri V cum commentarijs	—	—	F
6878	Ouidij de ponto libri III cum commentarijs	52	137	F
6878	Ouidij amorum libri III cum commentarijs	52	137	F
6878	Ouidij de medicamine faciei et nuce cum commentarijs	52	137	F
6878	Ouidij Pulex et Philomela. Sed notha et alterius cuiusdam.	52	137	F
7212	Ouidij halieuticon liber acephalus	240	37	O
7223	Ouidij opera quedam littere Aldine	242	49	O
7067	Olahi magni Gothi historia de gentibus septentrionalibus	159	329	F
7088	Ottonis Wardemülleri in oratorem Ciceronis	163	350	F
7092	Osterreichische Ordnungen merlaij (?) belangendt	165	356	F

P

6771	Pacati de consuetudine Attica Grece cum Suida	8	30	F
6796	Palladij de re rustica libri XIII cum commentarijs Beroaldi	16	55	F
7120	Palladius de re rustica cum alijs	184	13	Q
6879	Palladij cuiusdam commentarij in Catullum	53	138	F
7358	Palemonis de ponderibus et mensuris	271	58	S
6886	Palephati de fabulosis narrationibus liber I	57	145	F
7132	Palephati libellus vnde veterum aliquot fabule tracta sint	192	25	Q
6863	Palestine descriptio cum tabulis Jacobi Ziegleri	47	122	F
6771	Pamphili pratum uariarum dictionum cum suida	8	30	F
7013	Panthaleonis de luminibus sanctis sermo Grece et Latine	134	274	F
7212	Pannonie luctus	240	37	O
6804	Papie dictionarium	19	63	F
6849	P. V. Paterculus Romane historie	39	108	F
6879	Parthenij in Catullum commentarij	53	138	F
7205	Polibij rerum militie et castrorum metatione excerpta	237	30	O
	o Pastor nuntius penitentie, vide Herman			
Deest	Pasquillorum tomii duo versibus scilicet et soluta oratione	237	28	F
6762	Paulus Diaconus de gestis Lombardorum libri VI	5	20	F
6765	Paulus Diaconus secundario	6	23	F
6848	Pauli Jouij de Moscouitarum legatione	39	107	F
6850	Pauli Jouij rerum Turcicarum commentarij	41	109	F
6848	Pauli Veneti de regionibus orientalibus libri III	39	107	F
6854	Pauli Constantini Phrigionis Germani chronicon	43	113	F
6931	Pauli Aeginete medici libri VII Grece	88	191	F
6934	Pauli Aeginete opus translatum ab Albano Torino	90	194	F
7187	Pauli Aemilij de gestis Francorum libri X	232	11	O
6964	Pauli Fagij versio commentariorum Rabi Daudid Kynchi in X psalmos	101	224	F
7160	Eiusdem expositiones dictionum Hebraicarum in IIII capita Genesis	209	53	Q
	Eiusdem veterum Hebraicarum sententiarum translatio cum scolijs	—	—	—
	Eiusdem sententiarum moralium Ben Syre cum commentarijs	—	—	—
	Eiusdem Tobie translatio ex Hebreo	—	—	—
7160	Eiusdem Hebraicarum precationum translatio	210	53	Q
7160	Eiusdem dictionarium Hebraicarum Thisbites	210	53	Q
7217				
7220	Pauli Hofhaimer harmonie poetice quattuor partes	241	42	O
6877	Pauli Marsi piscinatis commentarij in libros fastorum Ouidij	52	136	F
6939	Pauli Suardi thesaurus aromatariorum	93	199	F
6758	Pausaniae de uniursa Gretia geographia cum eius historijs	3	16	F
6759	Pausanie descriptionis Gretie per Abrahamum Lesthorum	4	17	F
	o Pellicanus, vide Conradum Pellicanum			
	o Petantius, vide Felicem Petantium			

Numerus	P	Charta	Liber	Forma
6773	Petri Colini et Joannis Frisij dictionarium Latino-Germanicum	8	32	F
6848	Petri Alonsi nauigatio ad insulas incognitas	39	107	F
6848	Petri Aliaris nauigatio ad insulas incognitas	39	107	F
6848	Petri martiris de insulis nuper repertis	39	107	F
6850	Petri abbatis Cluniacensis de translatione Alcorani epistola	40	109	F
6884	Petri de Aliaco questiones in spheram mundi Joannis de Sacro Busto	56	143	F
7128	Petri de Aliaco de emendatione ecclesie	188	21	Q
7227	Petri de Albano geomantia Italice partes due	242	53	O
7229	Petri Aretini comedia philosophus Italice	243	56	O
7239	Petri Alphonsi contra Judeos	245	65	O
7250	Petri Artopei Apocalipseos isagoge	247	76	O
	o Petrus Apianus, vide Apianum			
7013	Petri Alexandrini episcopi de penitentia canon	133	274	F
7209	Petri Bembi epistole	239	34	O
6950	Petri de Boaterij in summam Rolandini	97	210	F
6904	Petri Crabbe monachi Franciscani collectio conciliorum gene- ralium	67	164	F
6948	Petri de Crescentijs de agricultura libri XII cum alijs	95	208	F
7136	Petri Dasipodij lexicon Grecolatinum	194	29	Q
6910	Petri Galatini de archanis catholice ueritatis in defensionem Joannis Reuchlin	70	170	F
6940	Petri de Largelata chirurgia	93	200	F
7236	Petri Lombardi episcopi Pariensis sententiarum libri IIII	244	62	O
7238	Petri martiris de nouis insulis	245	64	O
	o Petrus Rosenhaim, vide Conradum Boium			
6997	Petri Mosellani aliquot opusculorum Gregorij Nazianzeni translatio	119	258	F
6943	Petri de Tusignano recepte super nono Almasoris	94	203	F
6976	Petri Valle observationes in Plautum	51	135	F
7146	Perspectiua communis in qua et de speculis tractatur	200	39	Q
6879	Persij satire cum commento Cornuti et Britanici	53	138	F
7349	Persij satire in minima forma	270	49	S
6769	Psellus de demonibus cum alijs	7	28	F
7338	Psellus de demonibus in minima forma	269	37	S
6747	Philonis Judei de mundo Grece	2	5	F
6766	Philostrati imagines Grece, item Heroica et vite sophistarum	6	24	F
6769	Philostratus de vita Apollonij Tianeus libri VIII Grece	7	28	F
6769	Iidem translati per Alemannum Rinutium Florentinum	7	28	F
7135	Philostrati epistole Grece	194	28	Q
6819	Philippi Bergomatis de claris mulieribus	27	18	F
6849	Philippi Bergomantis supplementum chronicorum	39	108	F
6826	Philippi oratio in senatu contra Lepidum	30	85	F
	o Philippus Beroaldus, vide Beroaldum superius			
7135	Philippi rhetoris epistole Grece	194	28	Q

7165	Philippi Cominei commentarij de Ludouico 11. rege Galliarum et Carolo Burgundie duce	211	58	Q	
7013	Philonis Judei antiquitatum et alia que extant opera	133	274	F	
7165	Philippi Phasiani translatio Hori Apollinis et Palephati	211	58	Q	
7022	Philippi Riboti Hispani de gestis Carmelitarum libri X	140	283	F	
6950	Philippi Decij de reprobatione testamenti	97	210	F	
6915	Philippi Vlstatt celum philosophorum de secretis nature	74	175	F	
6888	Philipp Weisssthoﬀ Geometrisch Instrument zum abmessen	58	147	F	
6850	Philippi Melanthonis ad Alcorani lectorem premonitio	40	109	F	
6949	Philippi Melanthonis de scripto jure et dignitate ueterum in-terpretum juris	96	209	F	
6949	Eiusdem censura de legibus	96	209	F	
7162	Eiusdem loci communes Latine et Germanice	210/55 Q	246	75	Q
7249					
7189	Eiusdem grammatica Greca	233	13	Q	
7211	Eiusdem de monetis	240	36	Q	
7238	Eiusdem prouerbiurum Solomonis recognitio	245	64	Q	
7244	Eiusdem in euangelia dominicalia et in Paulum annotationes	245/70.	246	71	Q
7245					
7226	Eiusdem philosophie moralis epitome	242	52	Q	
7254	Eiusdem in Genesim aliquot obscura capita	248	80	Q	
6788	Phocas Grammaticus de flatili nota siue aspiratione	12	47	F	
7134	Phocilidis poema ad bene beateque uiuendum	193	27	Q	
	o Phrigionis chronica, vide Paulum Constantinum Phrigionem				
6774	Phrinichi eclogae Atticorum nominum et uerborum	9	33	F	
7183	Pindari poete lirici Olimpia, Pithia, Nemea, Istmia Grece	232	7	O	
7186	Pindari translatio per Joannem Lonicenum	232	10	O	
6848	Pinzonis nauigatio	39	107	F	
7023	Pici Joannis Francisci Mirandulani hymni cum commentarijs eiusdem	141	284	F	
6876	Piladis Brixiani obseruationes in Plautum	51	135	F	
6769	Pytagore philosophi aurea verba et symbola Latine	7	28	F	
7189	Pytagore aurea carmina Grece	233	13	O	
6743	Platonis opera omnia Grece	1	1	F	
6744	Platonis opera omnia Latine, Marsilio Ficino interprete	1	2	F	
6786	Platoni adscripti libelli de justo et an virtus doceri possit	11	45	F	
7135	Platonis epistole Grece	194	28	Q	
7200	Platina de vitis pontificum cum alijs operibus	230	24	Q	
6876	Plauti comedie XX cum commentarijs et figuris	51	135	F	
7145	Planeten Buech	198	38	Q	
6814	Plinij naturalis historie libri XXXVII cum indice	24	73	F	
6863	In Plinij librum secundum scholia Vadiani et Georgij Collimitij	47	122	F	
6785	In Plinium commentaria Stephani Aquei	11	44	F	
7125	In magiam Plinij cuiusdam anonimi	186	18	Q	
6934	Plinij Secundi de re medica libri V	90	194	F	

Numerus	P	Charta	Liber	Forma
6745	Plotini philosophi opus de rebus philosophicis libri LIIII per Marsilium Ficinum	1	3	F
6752	Plutarchi opuscula moralia omnia LXXXXII Grece	2	10	F
6753	Plutarchi Parallela hoc est vite illustrium virorum Grece	3	11	F
6754	Plutarchi illustrium virorum vite No. 48 a diuersis translata	3	12	F
6755	Plutarchi opuscula moralia omnia Latine	3	13	F
6756	Plutarchi de vita Demostenis Grece	3	14	F
6801	Plutarchi amatorie narrationes per Angelum Politianum	18	60	F
6819	Plutarchi de claris mulieribus Alamanno Rinuctio interprete	27	78	F
6847	Poggij Florentini opera omnia	38	106	F
6771	Polionis Alexandrini Atticarum dictionum collectanea	8	30	F
7203	Polieni strategematum libri VIII Justo Vulteio interprete	236	27	O
6784	Polianthea Nani Mirabelli	11	43	F
6816	Polibij libri V et epitome duodecim Grece	25	75	F
6816	Polibij libri priores V Nicolao peroto, et sequentes usque ad 17 W. Musculo interprete	25	75	F
7335	Polibij historiarum libri V priores Nicolao Perotto interprete	269	34	S
7205	Polibij de Romana militia per A. Janum Lascarem liber ex- cerptus	237	30	O
6840	Polidori Virgilij Anglice historie libri XXVI	36	99	F
7007	Policarpi epistola una cum Dionisio impressa	130	268	F
7013	Policarpi Smirneorum episcopi ad Philippenses epistola	133	274	F
6829	Pomponij Leti compendium historie ab interitu Gordiani us- que Justinum	33	88	F
7121	Pomponij Leti compendium historie ab interitu Gordiani us- que ad Justinum III.	184	14	Q
o	Pomponij Leti de Romanorum magistratibus, sacerdotijs, ju- risperitis, legibus	—	—	—
o	Pomponij Leti de antiquitatibus vrbis Romæ. Epistole. Vita per Sabellicum	—	—	—
7212	Pomponij Leti de magistratibus, sacerdotijs, et diuersis legibus Romanorum	240	37	O
6838	Pomponij Leti de exortu Machometis liber	36	97	F
7148	Pomponij Gaurici Neapolitani de sculptura et alijs artibus	201	41	Q
6760	Pomponius Mela de situ orbis libri III cum commentarijs Va- diani	4	18	F
6825	Pompei Magni epistola ad senatum Romanum	30	84	F
6909	Pontificum decreta antiquiora	69	169	F
6746	Porphirij uniuersalia Grece cum Aristotelis impressa	1	4	F
6769	Porphirius de diuinis atque demonibus Latine	7	28	F
7338	Porphirius de diuinis atque demonibus Latine in 16°	269	37	S
6879	Porphirius quidam in Horatij odas et epodon	53	138	F
6876	Portij Latronis declamatio contra L. Catilinam, cum Salustio impressa	30	85	F
7337	Eiusdem iterum in minima forma cum Salustio	269	36	S
7128	Predicatorum monachorum quattuor heresiarche Bernenses	188	21	Q

6769	Prisciani philosophi Lidi expositio in Theophrastum de sensu etc.	7	28	F
6788	Prisciani Cesariensis grammatici volumen maius de VIII partibus orationis libri XVI cum expositione Joannis de Aingre	12	47	F
	o Eiusdem volumen minus	—	—	—
6800	Prisciani de rhetorice preexercitamentis ex Hermogene	17	59	F
6788	Probi gramatici catholica	12	47	F
7164	Probe Falconie cento ex Vergilio de nouo et veteri testamento	210	57	Q
6769	Proclus in Platicum Alcibiadem Latine	7	28	F
6778	Proclus in Platicum Alcibiadem	269	37	F
6769	Proclus de sacrificio et magia	7	28	F
6882	Procli Diadochi hypotiposes Georgio Valla interprete	54	141	F
6886	Procli de sphaera libellus Grece et Latine	57	145	F
7141	Procli Diadochi Hipotiposes Grece	196	34	Q
6884	Procopius de rebus Gothorum libri III per Raphaelem Volateranum	34	93	F
	o Procopius de bello Persico libri II, Vandalico libri II	—	—	—
	o Procopius de edificijs Justiniani Augusti	—	—	—
7135	Procopij rhetoris epistole Grece	194	28	Q
6879	Propertij elegie IIII cum commentarijs Beroaldi	53	138	F
7351	Propertius cum alijs in minima forma	270	51	S
6846	Prosperi Aquitanici ad chronicam Eusebij adiectio	37	105	F
6857	Prosperi Aquitanici temporum continuatio vsque annum 447.	45	116	F
7311	Precationes biblice	267	10	S
7023	Prudentij hymni cum expositione Jacobi Spiegel	141	284	F
6882	Ptolemei Pelusiensis omnia que extant opera cum annotationibus	54	141	F
	o Ptolemei Almagesti opus a Georgio Trapezuntio translatum libri XIII	—	—	—
	o Ptolemei quadripartite constructionis libri IIII	—	—	—
	o Ptolemei centiloquium a Joanne Pontano translatum	—	—	—
	o Ptolemei inerrantium stellarum significationes per Nicolaum Leonicensem	—	—	—
	o Ptolemei geographie vniuersalis libri VI cum commentarijs	—	—	—
6883	Ptolemei quadripartitum libri IIII, Inerrantium stellarum liber I, Centiloquium	55	142	F
6884	Ptolemeus de speculis	56	143	F
6885	Ptolemei liber fructus cum commentarijs Georgij Trapezuntij	56	144	F
7146	In Ptolemei cosmographiam introductio	199	39	Q
6851	Ptolemeidos vrbis expugnatio	41	110	F
7186	Publij mimi cum scholijs	233	10	O
6800	Publij Rutilij de figuris	17	59	F
7008	Psalterium quintuplex Iacobi Fabri Stapulensis	130	269	F
	o Philiberti	—	—	—
	o Poligraphia Trithemij, vide Joannem Trithemium	—	—	—
7128	Papatus M. Luteri	188	21	Q

Numerus	P—Q	Charta	Liber	Forma
7372	Philonis Judei antiquitatum bibliacarum liber I	272	73	S
7372	Pomponij Mele de situ orbis libri III cum Olmerij annotationibus	272	73	S
7372	Pomponij Leti de antiquitatibus vrbis Rome libellus	272	73	S
7372	P. Victoris de vrbis Rome regionibus et locis libellus	272	73	S
6965	Psalterium octaplum Augustini Genuensis	102	225	F
7050	Petri Pecondini de vita Tamerlanis	154	311	F
7050	P. Callimachi de clade Varnensi	154	311	F
7059	Petri Gillij versio librorum Aeliani de animalibus	157	321	F
7061	Proclus episcopus Constantinopolitanus ad episcopos per Armeniam	157	323	F
7061	Prosper Aquitanicus de libero arbitrio	157	323	F
7064	Pici Mirandule opera omnia	158	326	F
Deest	Philippi Melanthonis loci communes Deutsch vergulten	214	63	Q
7078	Petrus Viretus de sacramentis et cena domini	161	340	F
7085	Plinij Junioris epistole. Panegericus de viris illustribus cum commentarijs	162	347	F
7088	Philippus Melanthon in plures orationes Ciceronis	163	350	F
7088	Petri Pellitarij in orationes Ciceronis	163	350	F
7088	Petri Rami in orationes Ciceronis	163	350	F
7088	Pauli Manutij in orationes Ciceronis	163	350	F
7088	Petri Nannij in orationes Ciceronis	163	350	F
7088	Philippi Beroaldi in orationes Ciceronis	163	350	F
Vide inferius in littera P (Littera P invenitur in fine codicis: charta 346.)				
7275	Polidori Vergilij de inuentoribus rerum libri VIII	251	102	O
7091	Petrus Montius de re militari	165	355	F
7172	Pylger Buech gen Jerusalem	216	66	Q
7128	Predicatorum monachorum quattuor heresiarche	189	21	Q
7103	Petri Justiniani patricij Veneti rerum Venetarum historia	170	367	F
7363	Practica cancellariae apostolicae, juncto alio	271	63	S

Q

7336	Quintus Curtius de rebus gestis Alexandri Magni Quintilianus, vide Marcum Fabium Quintilianum	269	35	S
7123	Q. Sereni poete de re medica cum commentarijs Gabrielis Humelbergij	185	16	Q
7358	Q. Sereni Samonici poete de re medica	271	58	S
7358	Q. Remnij Fanij Palemonis de ponderibus et mensuris	271	58	S
6939	Quiricus de augustis luminare apotecariorum 93/198.	93	199	F
7372	Q. Fabij Putoris de aureo seculo et origine vrbis Rome libri II	272	73	S

R

7007	Rabani Mauri Sexti archiepiscopi Moguntini de laudibus Sancte Crucis	130	268	F
6938	Rabi Moysis aphorismi	92	198	F
6964	Rabi David Kimhi in X priores psalmos per Paulum Fagium	101	224	F
7013	Rabi Samuelis libellus de veri Messie parastasis	134	274	F
7239	Rabi Samuel libellus de vero Messia	245	65	O
7151	Raymundi Lullij de alchimia opuscula	204	44	Q
7270	Raymundi Lullij de secretis nature siue quinta essentia distillatione	251	97	O
7306	Rayneri Snoygoudani in psalterium paraphrasis	267	4	S
6811	Raphaelis Volaterrani commentariorum vrbano- rum libri 38	22	70	F
6877	Raphaelis Regij commentaria in Ouidij Metamorphoses	52	136	F
6936	Rasis de simplicibus medicinis	91	196	F
6938	Rasis ad Almansorem liber	92	198	F
6942	Rasis siue Almansoris liber nonus	94	202	F
6820	Rationale diuinorum offitiorum, vide Guilelmum Duranti	27	79	F
6852	Reginonis abbatis annales de vitis augustorum et Germanorum gestis	42	111	F
7128	Reliquiarum sitorum catalogus Wiennensis	188	21	Q
6850	Richardi confutatio legis Machometane	40	109	F
7151	Richardi Anglici correctorium alchimie	204	44	Q
6820	Rituum ecclesiasticorum siue ceremoniarum Romane ecclesie libri III	27	79	F
6838	Roberti monachi de bello Cristianorum contra Saracenos	36	97	F
6850	Roberti Reteniensis prefatio de Alcorani versione	40	109	F
6884	Roberti Linchoniensis compendium sphere etc.	56	143	F
6914	Roberti Gaguini de origine et gestis Francorum	74	174	F
7240	Ruperti abbatis Tuicensis de victoria verbi Dei	245	66	O
7241	Ruperti Tuicensis in VI prophetas posteriores	245	67	O
6850	Rodolphi Gualteri versio Joannis Cantacuzeni contra Machomet	40	109	F
7250	Rodolphi Gualteri Anticristus homilie V	247	76	O
6940	Rogerij chirurgie practice tractatus IIII	93	200	F
7151	Rogerij Bachonis speculum alchimie	204	44	Q
6808	Romanarum antiquitatum collectanea diuersorum locorum	21	67	F
6808	Romanorum antiquitates Moguntie	21	67	F
6820	Romane vrbis antique epigrammata	27	79	F
6866	Rome topographia Bartholomei Marliani	49	125	F
7124	Romane veteris et noue vrbis mirabilia Francisci Albertini	185	17	Q
6820	Romanorum antiquitates in Transsylvania adscripta N.	27	79	F
6909	Romane ecclesie primatus Pij secundi	70	169	F
6912	Romischen Reichs Ordnungen, Satzungen Reformation, Abschiedt, Kammergericht	71	172	F
6913	Romischen Reichs Abschiedt, Interim, Reformation, Kammergerichtz Ordnungen	73	173	F

Numerus	R—S	Charta	Liber	Forma	
6940	Rolandini chirurgie libelli IIII	93	200	F	
6950	Rolandini Rudolphini summa notarie artis	97	210	F	
7151	Rosarius minor de alchimia	206/46	207	44	Q
7153	Rosarij philosophorum secunda pars	207	46	Q	
6945	Ruellius, vide Joannem Ruellium	95	205	F	
6864	Ruffini translatio autorum ecclesiastice historie 45, 116.	47	123	F	
6869	Ruffini libri duo, addite historie ecclesiastice	50	128	F	
6997	Ruffini translationes aliquot opusculorum Gregorij Nazianzeni	120	258	F	
7002	Ruffini Torani Aquileiensis versio X librorum Clementis	126	263	F	
6945	Ruellius	95	205	F	
7050	Rhodi expugnatio Jacobi Fontani libri III	154	311	F	
7167	Rodolphi Gualteri de offitio ministrorum ecclesie	213	60	Q	
7270	Raymundi Lullij de secretis nature, quinte essentie libri II	251	97	O	
7061	Rusticus diaconus contra Acephalos liber	157	323	F	
7086	Rondelitus de piscibus partes due	163	348	F	
6820	Ritus ecclesiasticorum seu sacrarum ceremoniarum Romane ecclesie	27	79	F	

S

6830	Sabellici Aenneadum rapsodie quinque. Tomus primus Sabellici loci communes exemplorum ethicorum et Cristiano- rum libri X	33	89	F
6831	Sabellici Enneadum sex posteriorum rapsodie historice tomus II.	33	90	F
6800	Sabellici opera diuersa, ut sequitur: Epistolarum libri XII Orationes XII De situ vrbis Venete libri III De Venetis magistratibus liber I De pretoris offitio liber I De reparatione Latine lingue libri II De offitio scribe liber I De uetustate Aquileie libri VI Poemata diuersa	17	59	F
6815	Sabellici ex Plinio, Liuiio et alijs autoribus annotationes	25	74	F
6938	Saladini de Esculo iuditium de ponderibus medicinalibus	92	198	F
7013	Salonij episcopi Vuienensis in parabolas Salamonis dialogi II	133	274	F
6826	Salustij bellum Catilinarium cum commentarijs Valle, Omni- boni, Ascensij	30	85	F
	Salustij bellum Jugurthinum, Inuectiue cum commentarijs	—	—	—
7337	Salustij Catilina, Jugurta et Inuectiue	269	36	S
7161	Sanctis Pagnini thesaurus lingue sancte	210	54	Q
6850	Saracenorum hereses et secta	40	109	F
6839	Saxonis grammatici Danorum historie libri XVI	36	98	F

Numerus	S	Charta	Liber	Forma
6758	Strabo de situ orbis libri XVII Grece	3	16	F
6760	Strabo Latine redditus a Guarino Veronensi et Gregorio Trifernale	4	18	F
7261	Strabi Galli poete et teologi hortulus	249	88	O
7352	Statij sylvarum V, Thebaidos XII, Achilleidos II libri	270	52	S
6848	Sebastiani Munsteri in tabulam cosmographie introductio	39	107	F
6856	Sebastiani Munsteri cosmographie vniuersalis libri VI	45	115	F
6882	Sebastiani Munsteri tabule noue Ptolemaice	54	141	F
6884	Sebastiani Munsteri organum Vranicum theorias planetarum explicans	56	143	F
6888	Sebastiani Munsteri rudimenta mathematice libri II	58	147	F
6964	Sebastiani Munsteri versio Hebraica euangelij Matthei cum annotationibus	101	224	F
7144	Sebastiani Munsteri horologiographia 203/43, 60/150	198	37	Q
7224	Sebastiani Munsteri institutio grammaticae Hebraicae cum dictionario	242	50	O
6997	Sebastiani Guldebeckij versio tragedie Cristi patientis Gregorij Nazianzeni	120	258	F
7139	Sebastiani Virdung Deutsch Musica auff Instrument	195	32	Q
7166	Sebastiani Frank Dewtsche Sprichwortter partes due	211	59	Q
7137	Sebaldi Heyden de arte canendi	194	30	Q
7164	Sedulij mirabilium diuinorum libri IIII heroico carmine	210	57	Q
6812	Senece opera omnia que extant	23	71	F
6847	Senece tragedie X cum commentarijs B. Marmite et D. Caetani	38	106	F
7346	Senece tragedie in minima forma	270	46	S
6788	Seruij grammatici opusculum	12	47	F
6788	Sergij grammatici opusculum	12	47	F
6875	Seruij in Virgilij Bucolica, Georgica et Aeneida commentarij	51	134	F
6876	Seruius in Terentium	52	135	F
7035	Serapionis Arabis de simplicibus medicinis	91	296	F
	o Serenus medicus, vide Q. Serenum			
7164	Seuerus Sulpitius de vita S. Martini prosa oratione	211	57	Q
6754	Sexti Ruffi de historia Romana libellus	3	12	F
6829	Sexti Aurelij Victoris de imperatoribus Romanorum	33	88	F
7123	Sextus Platonius de medicina animalium cum commentarijs	185	16	Q
7141	Sphaera materialis Germanice per Joannem Driandrum	196	34	Q
7145	Sphaera materialis Germanice per Conradum Hainuogel	198	38	Q
6769	Speusippi de Platonis diffinitionibus	7	28	F
6780	Stephani Doleti commentariorum Latine lingue tomus primus	10	39	F
6781	Stephani Doleti commentariorum Latine lingue tomus secundus	10	40	F
6785	Stephani Aquei Bituricensis commentaria in Plinium	11	44	F
6952	Stephani Werbewczy decreti Vngarici libri III	98	212	F
7213	Stereometria Burkhardi Mitobij cum annulo spherico	240	38	O
6829	Suetonij XII cesares cum alijs imperatorum vitis	32	88	F

Numerus	S	Charta	Liber	Forma	
6832	Suetonius cum commento Beroaldi	34	91	F	
7332	Suetonius cum aliorum imperatorum vitis et annotationibus	269	31	S	
6769	Sinesius Platonius de somnijs Marsilio Ficino interprete	7	28	F	
7182	Sinesius de insomnijs Grece	231	6	O	
7135	Sinesij epistole Grece	194	28	Q	
6834	Sidonij Apollinaris epistola de Theoderico rege Gothorum	34	93	F	
6881	Sidonij Apollinaris poema et epistole cum annotationibus Joannis Baptiste Pij	53	140	F	
6825	Sigismundi Gelenij annotationes in Liuium	30	84	F	
6841	Sigismundi Gelenij versio X librorum Dionisij Halicarnasei	36	100	F	
7126	Sigismundi et Friderici imperatorum prouertia	187	19	Q	
7348	Silij Italici de bello Punico libri XVII	270	48	S	
7148	Silicei Joannis Martini arithmetica theoretica et practica	201	41	Q	
6938	Simonis Januensis clauis sanationis opusculum	92	198	F	
6936	Simonis Januensis translatio Joannis Serapionis	91	196	F	
7308	Simonis Corroi pandecte euangelice et monopanton in Paulum	267	7	S	
7013	Simachi episcopi apologeticum	133	274	F	
6948	Sinonima herbarum in quadruplici lingua	95	208	F	
7131	Sinonima ex Cicerone et alijs excerpta	191	24	Q	
6863	Sirie descriptio Jacobi Ziegleri	47	122	F	
7146	Syrie compendiosa descriptio ex Isidoro	199	39	Q	
6771	Suide Grecum dictionarium cum alijs	8	30	F	
Deest	Schweiger Cronika Joannis Stumpff	61	155	F	
6864	Socratis Constantinopolitanis libri XII in historiam ecclesiasticam abbreviati	48	123	F	
6869	Socrates abbreviatus is historiam ecclesiasticam per Cassiodorum	50	128	F	
6826	Solinus polihistor cum enarrationibus Joannis Camertis	30	85	F	
6759	Sophiani tabule descriptionis Gretie	4	17	F	
7184	Sophoclis tragedie VII Grece	232	8	O	
6934	Sorani Ephesij in artem medicam isagoge	90	194	F	
6869	Sosomenus abbreviatus in historiam ecclesiasticam	47/123.	50	128	F
7262	Scola Salernitana	249	89	O	
6786	Stobei sententie Grece et Latine	11	45	F	
7193	Strotij pater et filius poete Ferrarienses	234	17	O	
o	Sybuti ars memoratiua	—	—	—	
o	Sequentie	—	—	—	
7372	Sempronij de diuisione Italie liber I	272	73	S	
7372	Solinus polihistor	272	73	S	
7373	Spartianus de imperatoribus	272	74	S	
6802	Spanhemensis abbas Trithemius	18	61	F	
6949	Spiegelius	95	209	F	
7048	Sulpitius Seuerus de vita beati Martini episcopi	152	309	F	
7048	Syluestri XI pape vita	152	309	F	
7050	Sabellicus de clade Sontiaca liber I	154	311	F	
7050	Stella de Turcis in Hungaria	154	311	F	

Numerus	S—T	Charta	Liber	Forma
7050	Eiusdem de expugnatione Aphrodisij	154	311	F
7050	Scodre vrbis expugnatio a Turcis	154	311	F
7050	Sophi gesta contra Turcos	154	311	F
7053	Sigismundi a Herberstain rerum Mosscouiticarum commenta- ria	155	315	F
7054	Santis Pagnini isagoge in sacras literas et mistica interpretatio	155	316	F
7056	Sebastiani Munsteri dictionarium trilingue	156	318	F
7059	Sebastianus Guldenbekus interpres rusticarum epistolarum Aeliani	157	321	F
7063	Strabonis epitome per D. Hieronimum Geniusensem transla- tum	158	325	F
7066	Sleidani de statu religionis et reipublice libri IX	159	328	F
7275	Idem de quattuor summis imperijs	251	102	O
7096	Sachsen Spiegel Lateinisch vnd Deutsch mit addicionibus	168	360	F
7105	Stanislai Hosij confessio catholicae fidei Christiana	170	369	F
7174	Stanislai Hosij confutatio prolegomenon Brentij. Juncto alio	216	68	Q
7280	Sebastiani Franck paradoxa ducenta octoginta	252	107	O

T

6943	Tacuini tabule in re medica cuiusdam N.	94	203	F
7013	Talassij sententiarum hecatontades quattuor	133	274	F
6850	Tamerlanus Parthus	41	109	F
7005	Tatiani Assirij oratio contra Grecos	130	266	F
6884	Tebith de imaginatione sphere	56	143	F
7135	Theani rhetoris epistole Grece	194	28	Q
6876	Terentij comedie VI cum quinque commentarijs	52	135	F
7138	Terentius Latinus cum commento Italico	194	31	Q
7344	Terentij comedie VI in minima forma	270	44	S
6863	Terre Sancte descriptio Jacobi Ziegleri	47	122	F
6863	Terre sancte alia descriptio Wolfgangi Weissenburgij	47	122	F
6848	Terre Sancte locorum descriptio per Brocardum monachum	39	107	F
7146	Terre sancte et vrbis Hierusalem descriptio per Anshelmum monachum	199	39	F
7127	Terre sancte passagium Haithonis	188	20	Q
7127	Terre sancte vrbis Hierusalem et locorum descriptio Gabrielis monachi	188	20	Q
6993	Tertulliani Carthaginensis presbiteri opera	114	253	F
6829	Trebellij Pollionis de imperatoribus Romanorum	32	88	F
6850	Theodori Bibliandri apologia pro editione Alcorani	40	109	F
7250	Theodori Bibliandri in Apocalipsim Joannis	247	76	O
7188	Theodori Gaze Tessalonicensis introductiones grammaticae libri III	233	12	O
6937	Theodori N. dieta quibus nam utendum et abstinendum	91	197	F

Numerus	T	Charta	Liber	Forma
o	Theodori Gaze Tessalonicensis introductiones grammaticae libri IIII Grece	133	—	—
6909	Theodoriti episcopi Cirenensis rerum ecclesiasticarum libri V per Camerarium	70	169	F
6909	Eiusdem Catalogus episcoporum et cesarum aliquot et sectarum precipuarum	70	169	F
6869	Theodericus episcopus Cirenensis abbreviatus in historiam ecclesiasticam 47/123.	50	128	F
6869	Theodoriti episcopi Cirenensis libri V a Joachimo Camerario uersi	50	128	F
7011	Theodoriti Cirenensis episcopi in XIII epistolas Pauli, Gentiano Herueto interprete	131	272	F
6940	Theoderici episcopi Ceruensis ordinis predicatorum chirurgie libri III	93	200	F
6865	Theodoreti a Niem de scismate inter Vrbanum et Clementem papam	48	124	F
6778	Theodosij Trebellij promptuarium Latine lingue tomus I.	10	37	F
6779	Theodosij Trebellij promptuarium Latine lingue tomus II.	10	38	F
6951	Theodosiani codicis libri 16	97	211	F
6884	Theodosij philosophi de spheris libri II	56	143	F
6883	Theonis expositio in priores XIII libros Euclidis	55	142	F
7006	Theophilactis archiepiscopi Bulgarie in 4 euangelia et epistolas Pauli	130	267	F
7135	Theophilactis rhetoris epistole Grece	194	28	Q
7005	Theophili Sexti Antiocheni episcopi libri III	130	266	F
6747	Theophrasti vita ex Laertio Grece	1	5	F
6747	Theophrasti de igne liber I Grece	2	5	F
6747	Theophrasti de ventis liber I Grece	2	5	F
6747	Theophrasti de lapidibus Grece	2	5	F
6749	Theophrasti de historia plantarum libri X Grece	2	7	F
6749	Theophrasti de causis plantarum libri VI Grece	2	7	F
6749	Theophrasti metaphisicorum liber I Grece	2	7	F
6762	Theophrasti de historia plantarum libri IX et decimi principium, Theodoro Gaza interprete	5	20	F
6762	Theophrasti de causis plantarum libri VI per Theodorum Gazam	5	20	F
6769	Theophrasti metaphisicorum liber I, Bessarione interprete	7	28	F
7151	Thesaurus pauperum Hawss Apotek	204	44	Q
6879	Tibulli elegiarum libri IIII cum commentarijs Cillenij Veronensis	53	138	F
7351	Tibullus cum alijs in minima forma	270	51	S
7164	Tipherni elegia et orationes carmine	210	57	Q
6825	Titi Liuij decades 3 1/2 cum Beati Rhenani et Sigismundi Gelenij annotationibus	30	84	F
7326	Titi Liuij decas prima in sedecimo	268	25	S
7327	Titi Liuij decas tertia	268	26	S

Numerus	T—V	Charta	Liber	Forma
7328	Titi Liuij decas quarta	268	27	S
7329	Titi Liuij decadis quinte cum floro	268	28	S
7156	Tridentine sinodus confutatio	208	49	Q
6775	Triphonis excerpta de passionibus dictionum in Greco dictione	9	34	F
6864	Tripartita historia que et ecclesiastica	47	123	F
7160	Tisbites Pauli Fagij dictionarium	210	53	Q
o	Textor, vide Joannem Rauisium Textorem			
7120	Tobias Hebraicus a Paulo Fagio translatus	210	13	Q
6894	Thome Aluari de triplici motu cum propositionibus	61	153	F
6774	Thome magistri ecloge Atticorum nominum et verborum	9	33	F
7126	Thome Mori epigrammata	187	19	Q
7190	Thome Naogorgi Tragedia Pamachius	133(!)	14	O
7204	Thome Venatorij dialogus querela ditis	237	29	O
6787	Tortellius de orthographia cum Lima Georgij Valle	11	46	F
6937	Trotule experimentarius muliebrium morborum curationes	91	197	F
6764	Tucidides de bello Peloponensi libri VIII Grece	5	22	F
6764	Tucidides libri VIII Laurentio Vallensi interprete	5	22	F
6838	Turcarum origo Joannis Baptiste Egnatij	36	97	F
6848	Turcarum res Pauli Jouij	39	107	F
6850	Turcarum origo et res geste	40	109	F
Deest	Testamentum nouum ex Erasmi Roterodami versione et recognitione	272	72	O
7050	Theodori Gaze de origine Turcarum epistola	153	311	F
7050	Turcarum et Cristianorum bella diuersa opuscula	153	311	F
7059	Theodori Gaze translatio libri Aeliani de militaribus ordinibus	157	321	F
7061	Theophili Alexandrini episcopi tres libri ad episcopos Aegipti	157	323	F
7061	Thimotheus episcopus ad ecclesiam catholicam libri quattuor	157	323	F
7070	Testamenti Veteris tomus II.	159	332	F
7071	Testamentum Nouum secundum ueterem translationem tomus III.	159	333	F

V

o	Vadianus, vide Joachimum Vadianum			
7002	Valentianiani et Martiani imperatorum sanctiones contra Eutichianos	126	263	F
6834	Vandalicum bellum Procopij	34	93	F
6869	Vandalica persecutio	50	128	F
6820	Valerij Probi de notis antiquarum literarum	27	79	F
7212	Eiusdem de literis antiquis libellus	240	37	O
6826	Valerij Maximi exempla siue loci communes cum commentarijs	30	85	F
7333	Valeri Maximi dictis factisque memorabilibus libri IX	269	32	S
7350	Valerij Flactij argonautica	270	50	S
6857	Valerij Anshelmi Ried catalogus annorum ab homine condito vsque A. (!)	45	116	F

Numerus	V	Charta	Liber	Forma
6862	Vualdensium heresis et confessio Jacobi Ziegleri	47	121	F
6796	Varro de re rustica cum commentarijs Beroaldi	16	55	F
7120	Varro de re rustica cum alijs	184	13	Q
6877	Vbertini Crescentinatis commentaria in epistolas Heroides Ouidij	52	136	F
7165	Vegetij veterinaria siue mulomedicina libri IIII	211	58	Q
7205	Vegetij de re militari libri IIII o Vesalius, vide Andream Vesalium	237	30	O
6808	Vuiennensium rerum Austrie Wolffgangi Lazij	21	67	F
6842	Vincentij Beluacensis episcopi ordinis predicatorum speculum historiale libri 31	37	101	F
6843	Vincentij speculum naturale libri 32	37	102	F
6844	Vincentij speculum morale libri 3, doctrinale libri 17	37	103	F
7221	Vuenceslai de noua domo musicorum liber	241	46	O
6852	Vuitichindi Saxonis historiarum libri IIII	42	111	F
6852	Vita Henrici quartti imperatoris	42	111	F
6869	Victoris episcopi libri III de persecutione Vandalica	50	128	F
6875	Virgilij Opera omnia que extant cum commentarijs	51	134	F
7342	Virgilij Opera omnia in sedecimo	270	42	S
7210	Vincentij Obsopei dialogorum aliquot Lutiani uersio	239	35	O
7005	Vincentij Obsopei uersio sententiarum Antonij	130	266	F
7137	Vincentij Obsopei de arte bibendi libri III	194	30	Q
7194	Victorini commentaria in libros Ciceronis de inuentione o Vopiscus, vide Flauium Vopiscum	234	18	O
6819	Volerandi de gestis Joanne Virgilis Gallice	27	78	F
7129	Vocabularius predicatorum Joannis Melber	189	22	Q
7232	Vocabularius quinque linguarum	243	58	O
6887	Vitellionis mathematici perspectiua libri X	57	146	F
6893	Vitruuij architectura Germanice per fatuum Gualterum Riuium	61	152	F
6887	Vitruuij Pollionis de architectura libri X	57	146	F
6876	Vgoleti obseruationes in Plautum	51	135	F
6757	Vlpiani rhetoris commentaria in Demostenem per Hieronimum Wolfium	3	15	F
6761	Vlpiani commentaria in Olintiacas Philippi, orationes Demos- tenis Grece	4	19	F
7129	Vlrichi Hurgant manuale curatorum o Vuofgangi Latz rerum Wienensium, vide Vuinensium supra	189	22	Q
6863	Vuolffgangi Weissenburgij terre sancte descriptio	47	122	F
6816	Vuolffgangi Musculi versio epitome librorum Polibij usque lib- rum 17.	25	75	F
6997	Vuolffgangi Musculi versiones diuersorum opusculorum Gre- gorij Nazianzeni	118	258	F
6998	Vuolffgangi Musculi translatio Basilij Magni	120	259	F
7037	Vuolffgangi Musculi commentaria in psalmos o Vrspergensis cronica, vide Abbatem Vrspergensensem	150	298	F

Numerus	V—X—Z	Charta	Liber	Forma
7373	Vulcatius Gallicanis de imperatoribus	272	74	S
7048	Vualdensium fratrum professio fidei	152	309	F
7048	Vuilhelmus Wydefordus aduersus Joannem Wycleph	153	309	F
7048	Vuiclefitarum origo. Joannis Hus et Hieronimi condemnatio.	153	309	F
7050	Vuolfgangi Drexleri de Turcis et Saracenis	154	311	F
7050	Vuilhelmi Canoersin de oppugnatione Constantinopoli, Nigroponti Rhodo	154	311	F
Deest	Vuolfgangi Latzij commentarij reipublice Romane	155	313	F
7061	Victorini Afri aduersus Arium libri IIII	157	323	F
o	Eiusdem hymni tres de trinitate	—	—	—
o	Eiusdem de homusio recipiendo	—	—	—
o	Eiusdem carmen de Machabeis	—	—	—
7061	Virgilij contra Euthicen libri V	157	323	F
7061	Vincentij Lirinensis aduersus prophanas omnium hereseorum nouationes	157	323	F
7212	Vultei poeta	240	37	O
7068	Wilhalm von Grundpach, wide Bischoue N. vnd Nurenberger	159	330	F
7068	Wirtzburger bischoffs verantwortung	159	330	F
7082	Vuolfgangi Musculi commentarij in Esaïam	162	344	F
7088	Valentini Eritrei in orationes Ciceronis	163	350	F
7088	Viti Amerpachij in orationes Ciceronis	163	350	F
o	Vualdensium confessio ad Vuladislaum regem			
X				
6763	Xenophontis opera que extant omnia Grece	5	21	F
6765	Xenophontis opera olim et nunc a diuersis translata	6	23	F
6811	Xenophontis oeconomus per Raphaelem Volateranum translatus	22	70	F
6769	Xenocratis philosophi de morte per Marsilium Ficinum translatus	7	28	F
6895	Xichonis Polentini super aliquot Ciceronis orationibus et inuectiuis argumenta	61	154	F
6963	Xisti Betulei concordantie noui testamenti Grece	101	223	F
7368	Xenophontis philosophi operum que extant tomus primus	272	68	S
7374	Xenophontis philosophi operum tomus secundus	273	75	S
7372	Xenophontis de equiuocis liber I	272	73	S
7088	Xichonis Polentoni in orationes Ciceronis	163	350	F
7088	Xisti Betulei in orationes Ciceronis	163	350	F
Z				
6883	Zahelis Arabis de electronibus liber I	55	142	F
6938	Zoar de cura lapidis	93	198	F
6771	Zozimi Gazei de dictionibus rhetoricis	8	30	F
6769	Zenobij Actioli translatio Eusebij contra Hieroclem	7	28	F
o	Zuinglius, vide Huldrichum Zuinglium			
7065	Zonaras	158	327	F

Sigismundus imperator obiit anno 1437. in Cznaim, sepultus Waradini.
Matthias rex obiit anno 1490. Wiennae, feria tertia post Palmarum 6. Aprilis.
Maximilianus imperator obiit anno 1519. die 12. Ianuarij in Welss, sepultus in Iloua ciuitate.
Carolus V. imperator obiit anno 1558. die 24. Februarij in Hispania.
Sigismundus archidux Austriae obiit anno 1497.
Anno 1504. Ist der Bayerisch Krieggewest mit den Pfaltzgraff Ruprecht.
Anno 1506. natus Ludouicus rex Hungariae, occisus anno 1526. die 29. Augusti a Solimano imperatore Turcarum in campis Muhatz.
Maximilianus imperator vixit annos 59, menses 9, diebus 21, imperij sui 32, mense 11.
Anno 1521. duxit Ferdinandus Annam reginam Vngariae nuptiae fuerunt in Lintz.
Anno 1519. die 21. Februarij expulsi Iudei Ratisbone qui ibi fuerunt 1824 annos.
Anno 1515. die 15. Julij conuenerunt imperator Maximilianus, Ladislaus, Ludouicus Vngariae et Sigismundus reges Poloniae Wiennae.
Anno 1524. captus Franciscus rex Frantiae a Carolo V.
Anno 1453. die 29. Maij capta Constantinopolis.
Anno 1457. die 23. Nouembris obiit Ladislaus rex Vngariae et Bohemiae in Praga, filius posthumus Alberti regis, archiducis Austriae.

A.D.C. I.P.

Anno 1396. profligatus Sigismundus imperator a Turcis apud Nicopolim.
Anno 1410. Initium Hussitarum.
Fridericus imperator obiit anno 1493. die Augusti.
Anno 1519. die 21. Februarij expulsi Iudei de Ratisbona qui ibidem habitauerunt annos 1824.
Anno 1529. die 21. Septembris obsedit Solimanus Turcarum imperator Wiennam et in die Luce hoc est 18. die Octobris soluit obsidionem propter insperatam niuem.
Anno 1532. reuersus iterum Solimanus Turcarum imperator obsedit oppidum Guntz, sed adueniente Carolo V. imperatore fugit per Stiriam versus Albam Grecum in regionem suam.
Anno 1516. profligauit Selimus Turcarum imperator sultanum Aegypti et obtinuit eius regnum.
Anno 1521. die 21. Augusti cepit Soliman Turcarum imperator Nandoralbam.
Anno 1517. profligati Moscouite a Sigismundo rege Poloniae ad Boristenem.
Anno 1522. die corporis Christi expulsi Bernardini monachi Wratislaue.
Anno 1443. profligatus Ladislaus rex Hungariae apud Varnam et una cum Juliano cardinali interfectus ab Amurathe Turca.
Anno 1456. obsedit et oppugnauit Nandoralbam Amurates (Mehmet), quem repulit Joannes Hunyadi pater Matthiae.
Anno 1484. accepit Bayazethes Turca Kiliam et Nestor Feyerwar sub rege Matthiae.
Anno 1240. deuastarunt Tartari Hungariam, Poloniam et Slesiam.
Anno 1401. Rupertus dux Bauariae, electus rex Romanorum contra Wenceslaum regem Boemiae.
Anno 1401. Wenceslaus rex (...?) fessus a Boemis Misnensibus et Morauis.
Anno 1401. Sigismundus rex Hungariae ab Hungaris captus, iterumque liberatus.
Anno 1402. Sigismundus Wenceslaum (...?) ex Praga Wiennam duxit.
Anno 1471. obiit Wenceslaus de Podiebrat rex Boemiae.
Anno 1494. die (...?) Martij natus ego Joannes Dernschwam in Brux.

INDEX NOMINUM LOCORUMQUE

Abbreviaturae in indice: ap. = apostol,
 archiep. = archiepiscopus, card. = cardinalis,
 ep. = episcopus, ev. = evangelista,
 gram. = grammaticus, hist. = historicus,
 imp. = imperator, iun. = iunior, phil. = philo-
 sophus, presb. = presbiter, proph. = propheta,
 saec. = saeculum, St. = Sanctus, sen. = senior,
 v. = vide.

A

- Abdias, ep. 122, 207
 —, proph. 77, 122, 167,
 Abenragel 44, 47
 Abidenus, S. 186
 Abraham Judaeus 70, 156, 201²
 Absternius, Laurentius 173, 201
 Acciolus Zenobius v. Zenobius Florentinus
 Accursius, (Franciscus ?) 138³, 201
 Actius Sincerus Sannatarius 201
 Adimantus 84
 Adolphus, archiep. Coloniensis 179
 —, ep. Merseburgensis 116
 Adrianus, Marcellus Virgilius 70, 238
Aegyptum 33, 36, 38, 94, 201, 228, 237, 256, 259
 Aelianus, Claudius 126
 —, Meliglossus 207
 Aelius Antonius Nebrissensis 188²
 — Spartianus 28³, 197, 201, 253
 — Verus, imp. 28
Aemilia v. Flaminia
 Aemilius, M. 27, 238
 — Macer 184, 238
 —, Paulus Veronensis 169, 244
 — Probus 9, 201
 Aeneas, sophista 148, 201
 Aeschines 16, 201
 Aeschinos 10
 Aeschylus 169, 201
 Aesculapius 71, 219
 Aesopus 173, 179, 194, 201³
 Aetius Amidenus 64, 68, 70, 201², 229
 — Samius 60
 Afer 179
 Afer, Victorinus Marius v. Victorinus Marius
 Afer
Africa 23, 30, 52, 53³, 152, 171, 201
 Agapetus 52
Agatha (Agda) 52
 Agathias Scolasticus Smyrnensis 29, 169, 202²,
 221, 224
 Aggenus, Urbicus 22, 75
 Aggeus, proph. 77, 122, 180
 Agnellus, ep. 126, 207
 Agretius 15, 202
 Agricola, Georgius 17, 39², 131, 173, 223³, 224
 —, Johannes 30, 193
 —, Martinus 177, 239
 —, Nicolaus 242
 Agrippa, Henricus Cornelius (von Nettesheim) 19,
 172², 202, 214⁴, 225
 —, M. (?) 204
 Alanus 142, 202
 Alardus von Amsterdam (Abelard) 189, 192
Alba Graeca (Beograd) 259³
 Albanus Torinus Vitoduranus 70, 73, 103, 202³,
 216, 244
 Albategnius 149, 202
 Albericus (?), phil. 189
 Albert, Habsburg, rex 259
 Albertinus Franciscus 141, 220, 250
 Albertus, card. et archiep. Moguntinensis 114, 116
 — Argentinensis 124, 207
 — Florentinus, Leo Baptista 140, 236
 — Magnus 22, 156, 158, 185, 202⁴
 — Pius 51
 — Scotus 178
Albina (Elbia) 22
 Albinus Flaccus (Alcuinus, Eginhardus) 35, 106,
 202, 211, 217
 Albohazen Halius 44, 47, 72, 202², 204, 205, 225
 Albrecht, Marggraf 128², 241
 Albubather, astrologus 12, 150, 202
 Albucase (Albucasis) 72, 202
 Albumasar (Japhar) 150², 202
 Alchabitius (Abdilazus) 150³, 202², 231, 232
 Alciatus, Andreas (1492—1551) 30, 138, 173, 204,
 234
 —, Andreas (1492—1547) 30, 39, 175, 204, 223
 Alcibiades 11, 194
 Alcidas, rhetor 10², 202, 203
 Alcinous 11, 172, 203
 Alcionius, Petrus (Altionius) 10, 205

- Alciphron, phil. 148, 203
 Alcuinus v. Albinus Flaccus
 Aleander Hieronymus (Aleandrus) 117
 Alexander, papa 19, 32², 100, 108, 194, 196, 204, 207², 231, 249
 —, rhetor 148, 202
 — ab Alexandro 14, 202
 — Aphrodisiensis (Aphrodisius) 9², 18, 202², 205
 — Veronensis, Benedictus 184, 202
 — Magnus 32, 217
 — Severinus 28
Alexandria 171, 236
 Alexius, XI., papa 122
 Alexius Comnenos, imp. 127
 Alfraganus 149², 203
 Aliaris, Petrus 33, 245
 Almansor v. Rhases
 Almeon 152
 Aloisius Armenius 123, 207
 Aloysius, F. 137
 Alpharus v. Pelagius, Alvarus
 Alphonsus, rex 15
 —, rex Arragoniae 19, 57³, 142, 203
 —, X., rex Hispaniae 34, 154, 155, 203
 — de Castro (Zamorensis) 104, 126, 188, 203, 207
 — Conradus Mantuanus 188, 207
 —, Petrus 180, 245
Alpina Rhetia 141, 217
Altenburg (Óvár) 124
 Alvarus Thomas Ulixobonensis 47, 256
 Alueldianus Augustinus 117
 Amaseus, Romulus 196
 Amasis, rhetor 148, 203
 Ambrosius, ep. Mediolanensis 86, 87⁹, 88², 140, 187, 203⁴
 — Camaldulensis 90³
 — Catharinus 116
 —, monachus Angliopolitanus 89
 Amerpachius, Vitus 258
 Ammianus Marcellinus 29³, 196, 203², 207
 Ammonius, Alexandrinus 13², 107, 203³
 Amos, proph. 77, 122, 192
 Amphilocheus, ep. 94
 Amsdorffius, Nicolaus 118
 Amurates 259²
 Anacletus, I., papa 100
 Anacharsis, rhetor 148, 203
 Anastasius, Flavius, imp. 54³
 Anasthasius, II., papa 54
Anciranum 52, 53
Anconitana Marchia (Picenum) 27
 Andernacus, Johannes 61, 62², 63, 64
 Andocides, rhetor 10, 204
 Andreas Divus Justinopolitanus 169, 205
 — Eborensis 187, 207
 — Hierosolimitanus 107, 204
 —, Jacobus 139, 166, 167³, 191², 263
Anglia 31², 118
 Anianus 89, 153, 173, 203
 Anna, regina Hungariae 259
 Annibal Raimondus 178, 204
 Annonius, monachus Benedictinus 128, 207
 Anshelmus, monachus 152, 204, 254
 —, N. 41, 204
 —, Thomas 21³
 Antherus, papa 100
 Antimachus, Marcus Antonius 165
Antiochia 52², 53, 90
 Antiphon 10, 204
Antisiodorum (Auxerre) 53
 Antistenes, rhetor 16, 204
 Antoninus Diadumenus 28
 Antonius, abbas 106, 204
 —, archiep. Florentinus 125², 207
 —, ep. Constantiensis 126, 207
 —, monachus 104², 204, 232, 257
 — Constantinus Favensis 41, 204
 —, Marcus 171
 — de Montulmo 150, 204, 232
 — Panormita 15, 57
 —, Pius, imp. 28, 126, 197, 207
 — Raudensis 14
Antverpia (Antwerpen, Anvers) 126, 136, 151, 152², 171, 180, 188², 189², 192²
Aphrodisium (El-Kef) 124, 254
 Aptonius de Antiochia 18, 204
 Apianus, Petrus 21, 45, 47², 57², 151, 152, 204⁵, 205², 245
 Apion, gram. 30, 37, 38, 234
 Apitius Celius 140, 142, 205²
 Apollinaris Sidonius 30, 42, 122, 220, 253²
 Apollo, Horus Niliacus 162, 174
 Apollonius Rhodius 195
 — Tyaneus 12, 245
 Appianus Alexandrinus 196, 207
 Apra 100
Aprutium (Samnitum, Abruzzo) 27
 Apuleius Madaurensis, Lucius Afer 17, 70², 140, 171, 172², 205⁴, 208
Apulia 27
 Aquaeus Bituricensis, Stephanus 14, 246, 252
 Aquila Romanus, rhetor 18, 205
Aquileia 18, 52, 251
Aquileiensis v. Foroiuliana
Arabia 10, 11, 33, 38, 205, 228, 237

Arator, card. 161, 205
 Aratus 44, 171, 205²
Arausiarum 52²
 Arcadius, imp. 54
 Archilochus 197, 207
 Archimedes 12², 155, 205, 219
Arelatum 52³
 Aretinus, Franciscus 90
 —, Leonhardus 16, 30, 122, 174, 197, 224, 236², 237
 —, Petrus 178, 245
Argentoratium (Strassburg) 20, 24, 31, 37², 38³, 46, 57³, 70, 71², 73⁴, 74, 89², 113², 127, 140, 141², 142³, 143, 144², 145, 148², 151³, 153, 155, 157, 158, 159, 161³, 164², 166, 172, 174, 176², 177², 178, 181³, 182², 184, 185, 186
Argiera 123, 207, 242
 Aribon, archiep. Moguntinensis 122, 207
 Ariostus, Ludovicus 158, 178, 196, 237, 243
 Aristaeas 106, 205
 Aristides, rhetor 10, 205
 Aristophanes 11, 169, 205²
 Aristoteles 9⁷, 10, 11, 12, 18, 19⁵, 24, 36⁴, 40, 127, 136, 148, 158, 172, 184, 205⁹, 206⁶, 208, 219, 220, 222, 223, 230, 240, 247
 Arius de Alexandria (Arrius) 89, 96, 258
 Arminius 188², 207
 Arnaldus de Villa Nova 72, 189, 205
 Arnobius Afer 179², 205
 Arnoldus Novocomensis 184, 205
 Arrianus Nicomedensis 196, 207
 Arsaces 27, 240
 Artemidorus, Agathia 168
 Artopaeus, Petrus 182, 245
Aruernia (Auvergne) 52
 Ascensius Jodocus v. Badius Jodocus
 Ascensius, Johannes v. Johannes Nevisanus
 Asclepius 194, 240
 Asconius Pedianus, Quintus 48, 145, 171, 206², 207
Asia 23, 30, 53, 151³, 201², 206²
 Aspasius 40, 206²
 Atensius 51
 Athanasius, ep. Alexandriae 18, 50, 89⁴, 94, 100, 206²
 Athenagoras (Athanagoras) 106, 206
 Athenaios 187, 207
 Atrotianus, Johannes 184, 229
 Attila, rex Hunnorum 30, 211
 Aubanus, Johannes Boemus v. Johannes Boemus Aubanus
Augusta (Augsburg) 29², 30, 53, 55⁵, 56⁵, 57, 86, 114, 132, 148, 156, 158, 159², 165², 166, 167², 170, 173, 176, 182, 183, 186

Augustinus, Aurelius 79, 80⁵, 82³, 83², 84³, 85⁵, 86⁴, 88, 100, 109, 122, 131, 153, 180, 187, 206¹², 220, 232
 — Datus Senensis 24, 41, 206², 220
 — Genuensis, Justinianus 78, 171, 206, 209, 249
 — N., praepositus Brunensis 154
 — Niphus 174, 206
 — Olomucensis 38², 206
 Augustus, imp. 9, 29, 30, 176, 193, 238, 240
Aurelianum (Orleans) 52⁵
 Aurelianus 50
 —, L. Domitius, imp. 29
 Aurelius Victor v. Victor, Sextus Aurelius
 Ausonius, Decimus Magnus 168, 169, 171, 195, 207, 227
Austria (Österreich) 76, 124, 133¹⁰, 134, 207, 235, 257
 Auxentius Mediolanensis 100
 Avaricus Alecius Uxelladunus 171
 Aventinus, Johannes 121, 148, 234
 Averroes 70, 207
 Avicenna 22, 72, 207, 216
 Avidius Cassius, imp. 28

B

Babilon 210
 Bacon, Roger (Rogerius Bachon) 72, 203, 250
 Badius Ascensius, Jodocus 14, 27³, 41⁴, 104, 144, 145, 204, 206⁵, 227, 233⁵, 235, 251
 Baduillus 128
 Bajazid, imp. Turcarum 259
 Balamius Siculus, Ferdinandus 61
 Balbinus, Caelius Calvinus 28
 Balbus, Hieronymus 142, 226
 Baldus de Perusio (Balthasar d'Perusio) 75, 208
 Baldvinus 34
 Baldvinus, dux Flandriae 127
 Balleus, Johannes 190
Bamberg 128
 Baptista Mantuanus 87
 Barbarus, Franciscus 175, 220
 —, Hermolaus 23, 142², 226²
 Barbatus, Angelus (?) 20
 Barlandus, Hadrianus 173², 175, 194, 201²
 —, Hupertus 63
 Barletus, Martinus 123, 240
 Barn, Petrus 190
 Bartholomaeus 34
 — Anglicus 22, 208
 — de Pisis 54, 208

- Bartolus Senensis (?) 15
 Baruch, proph. 77, 119
 Baselius, Nicolaus 31, 232, 241
Basilea (Basel) 10, 11⁴, 12, 13², 14², 15, 16⁴, 17⁴,
 19, 21, 22², 23, 24², 26³, 28², 29⁴, 30⁶, 31⁴, 32²,
 33², 34, 35², 36², 37³, 38², 39³, 40², 42, 43³, 44⁴,
 45, 46, 47, 48⁴, 49, 50³, 51², 53, 54, 56, 57, 58²,
 59², 60², 61³, 62², 63³, 64², 65², 69, 70³, 71, 72,
 73⁵, 74, 75², 76⁵, 77², 78³, 79, 80, 84, 86³, 89³,
 90, 91, 94², 95, 97², 100³, 101², 102², 104, 107³,
 108, 113, 120, 122⁸, 123², 124⁵, 125, 126⁴, 127⁴,
 130³, 131⁵, 132, 134², 137⁴, 140, 141², 142, 143,
 146, 150, 151, 162, 165², 166, 168³, 169, 170²,
 171, 172, 173⁵, 174⁴, 175, 176, 178², 179², 180²,
 181³, 182², 183², 184⁴, 185², 187⁵, 188³, 189³,
 190, 191, 195, 198, 201, 207, 210, 213³, 221, 234
 Basilides 97
 Basilius Magnus 50, 87, 94³, 95³, 97, 208, 257
Bavaria 161, 191
 Bayer, Christianus 117
 Bayfius, Lazarus 146, 165, 236², 238
 Beatrix 25
 Bebelius, Henricus 142, 144, 188, 225²
 —, Johannes 28, 31, 59
 Bechius, Philippus 131
 Bechofen, Johannes 164
 Beda Venerabilis 46, 51, 180, 187, 208²
 Bellisarius, Ludovicus 64
 Bembus, Petrus 174, 220, 245
 Benedictus, papa 108
 —, IV. papa 107
 —, IX. papa 122, 210
 —, St. 181, 208
 Benignus, Johannes 235
 Bentivolus, Hercules 178, 226
Beograd v. Alba Greca
 Bergomatis, Jacobus Philippus 25, 33, 245²
Beritensa (Beyruth) 52
 Beritius, Lupertus 237
Berna (Berne) 37, 142, 143, 156, 168
 Bernardinus, monachus Wratislaviae 259
 — Marmita 32, 208, 252
 — Senensis 143
 — Vicentinus 174, 227
 Bernardus Brixianus, Lucas 90
 — Lutzenburgensis 180, 208
 — Saracenus 41, 208
 Bernhard, Bartholomaeus 117
 Beroaldus, Philippus 17², 23, 29, 30, 41², 42², 145,
 174, 205, 208⁷, 212², 214, 244, 245, 248, 249,
 253, 257
 Berosus Babilonius 197, 210
 Bertapalia, Leonhardus 72, 208
 Bertinus 128
 Bertramus 106, 208
 Berytius, Lupertus 12
 Bessarion 12², 172, 197, 205, 208⁵, 255
 Bethenus 43, 208
 Bethuleius, Xystus 77, 132, 209, 258²
 Beza, Theodorus 128, 167³
 Bibliander, Theodorus 33², 166, 182, 254²
 Biel, Gabriel 141, 222
 Bildius v. Rhenanus, Beatus
 Billicanus, Theobaldus 182
 Bircken, Xixtus v. Betuleius
Bithinia 53
 Bladus Asalanus, Antonius 40²
 Blanchinus, Johannes 152
 Blondus, Flavius 27, 28, 57, 201, 210⁵
 Boccatus, Johannes (Boccaccio) 30, 210², 230
 Bocquinius, Petrus 167, 191
 Boethius, Anicius Manlius Torquatus Severinus
 19⁵, 26, 47, 153, 155, 196, 210², 228²
 Boius Monoreus, Conradus (Conradus Bavarus
 Norimbergensis) 183, 214, 241
 Bolerus, Martinus 241
 Bonacciolo, Ludovico 158
 Bonatus Forliviensis, Guido 44, 224
 Bonaventura 187
 Bonfinius, Antonius 30, 204, 211
 Bonhomme, Matthias 131²
 Bonicontrius, Laurentius 153
 Bonifatius, papa 82², 84, 125
 —, I. papa 54
 —, VIII. papa 139², 210, 216
 — Simoneta 24, 210, 220
 Bonnus, Hermannus 194
Bononia (Bologna) 17, 24, 29², 42³, 162
 Bonosus 29
 Borbonius Vandoperanus, Nicolaus 175, 241
 Boristenes 259
 Boschenstam, Johann 167
 Boschus Alexandrinus 72, 210
 Bovillus Samarobrinus, Carolus 40, 153, 212²
Brabantium 176, 218
Bracarense (Braga) 53³
 Brachius 21
Braitenbach 123
Brassó v. Corona
 Brentius, Johannes 120, 130², 166², 167, 186, 190,
 210, 211², 215, 230, 235, 254
Brisgoa (Breisgau) 55, 169
 Brismanus, Johannes 117
Brixia (Brescia) 107
 Brocardus, monachus 33, 180, 210², 254
 Brubach, Peter 130²

Brunfelsius, Otto 43, 71, 73, 158, 182, 184³, 243⁷
 Brunus Longoburgensis 72, 210
 Brusonius, Domitius Contursinus Lucanus 18, 210², 237
 Brutus, Marcus Junius 16², 17
Brux 259
 Bucer, Martin 160, 191², 241²
 Budaus, Guilhelmus (Guillaume Budé) 14, 175, 210²
 Bugelius, Jacobus 235
 Bugenhagius, Johannes 180, 181³, 232
 Buhahylyha Byngezla 73
Bulgaria 255
 Bullingerus, Henricus 120⁶, 130, 132, 162², 163², 164, 188², 190², 193², 210, 211, 225⁵, 228
 Burerius, Johannes Albertus 33, 210, 229
Burgundia 176, 218
 Butringarius, Jacobus 75, 228

C

Cablonum (Chalonnais) 53
 Cadamustus, Aloysius 32, 202
 Cademustus Valla, Johannes Petrus 41, 245
 Caietanus Daniel v. Daniel Caietanus
 —, Thomas de Vio 114⁶
Calabria 27
 Calabrus, Lacinus Janus 178, 229
 Calcagninus, Caelius 36, 212
Calcedonia 52, 53, 101²
Calcis (Nigropontus) 215
 Calderinus, Domitius 24, 217⁴, 238
 Calepinus, Ambrosius 13, 203, 211
 Calidonius v. Chávez, José Antonio
 Caligula, Caius Julius Caesar 28
 Calixtus, papa 58
 Callimachus 168
 — Experiens 30, 123, 211², 215, 249
 Callistratus 11, 211
 Calpurnius Siculus, Titus 41, 42, 170, 176, 211³, 217
 Calumius, Johannes 167
 Calvinus, Johannes 113, 121, 130³, 132³, 160², 165, 186, 211², 215⁵, 230², 235
 Calvus, Marcus Fabius 65, 239
Cameracum (Cambrésis) 109
 Camerarius, Joachimus 40, 42, 48, 54, 197, 229³, 235, 255²
 Camers, Johannes 9, 27, 221, 230, 253
 Camillus, Dorotheus 168, 219
Campania 27²

Campanus, Johannes Antonius 20³, 44², 123, 153, 155, 173, 194, 211³, 220, 223
 — de Navarra, Johannes 43, 211
 Campegius, Laurentius 118
 Campensis, Johannes 192, 230
 Canamusalus de Baldach 211
 Candidus Arianus 72², 211, 239
 Canis, Johannes Jacobus 75, 231
 Canisius, Petrus 186, 215
 Canoersin (?), Wilhelmus 123, 258
 Cantuuncula, Claudius 74
 Caper, Flavius 15, 145, 211
 Capius, Coriolanus 215
 Capito, Wolffgangus Fabritius 117
 Capitolinus, Iulius 234²
 Capnio, Johannes v. Reuchlin
 Capuanus, Johannes Baptista 43, 44, 211³
 Caracalla, Marcus Aurelius Antonius 28
 Caractiolus, Marinus 117
 Cardanus, Hieronymus 39², 46, 126, 149, 177, 226⁵, 227
 Carinus 29
 Carion, Johannes 194, 215
 Carolus 186
 —, dux Burgundiae 161, 233, 246
 —, imp. 125, 136
 —, IV. imp. 20, 54, 56, 210
 —, V. imp. 31, 34, 38, 56², 116², 117³, 127, 136, 161, 166, 171, 176, 211², 229, 230, 237, 259³
 — Magnus 29, 35, 75, 107, 137, 211, 217
Carpentoracensis (Carpentras, St.) 52
 Caranza, Bartholomaeus 51, 190, 211
 Carsenus, Bartholomaeus 208
Carthago (Karthago) 52⁷, 53, 99, 100
 Carus 29
 Chassaneus (Casseneus, Cassenus), Bartholomaeus 21, 224
 Cassiodorus, Flavius Magnus Aurelius 29, 32, 38, 40, 124, 212³, 216, 220, 238, 253
 Cassius Dio Cocceianus 28, 197, 216, 217
 — Longinus, Caius 12, 237
 Castellione, Baldesor 198
 Castello (Castelio, Castilio), Sebastianus 76, 209
 Catanaeus, Johannes Maria 18, 131
 Catena, Laurentius 108, 215²
 Catilina, Lucius Sergius 27³, 171, 194², 212, 236, 247, 251
 Cato, Marcus Porcius 13, 17², 140, 144, 164, 197, 212⁴, 240
 Catullus, Caius Valerius 42², 195, 212², 244²
 Cecchi, Giovanni Maria 196
 Cecilianus 82
 Cecilius Siculus 12, 212

- Celerinus 98
 Celestinus, papa 101, 212
 —, I. papa 54
 Celestius 84
 Celiu 220
 — Calcagninus, Ludovicus 236
 — Rhodiginus, Ludovicus 142, 237²
 Celsus 88, 89
 —, Aurelius Cornelius 196, 214
 Censorinus 28
 Cepio, Coriolanus 123, 187
 Cerealis, ep. 126, 215
 Cesaraugusta (*Zaragosa*) 52
 Cesarea 57
 Caesarius 94
 Chalcis (*Nigropontus*) 123²
 Chávez, José de Antonio 98
 Checo, Johannes 198
 Chemnitius, Martinus 190
 Cheroboscus 132, 212
 Chirus Fortunatianus, Caius 18, 97, 214
 Choniates Acominatus 127, 215
 Chytraeus, David 186, 215
 Cicero, Marcus Tullius 161⁰, 17³, 19, 20, 27⁴, 36, 42, 48³, 74, 131³, 145³, 171², 183, 193¹¹, 194², 204, 206², 207⁴, 208, 211, 212⁸, 213⁹, 215³, 220², 221³, 223², 224³, 228, 235⁹, 238³, 241², 242², 243, 249⁶, 253, 257, 258³
 —, Quintus Tullius 162, 17, 48, 193
 Cillenius Veronensis 255
 Cirillus 223
 Clarus Idiatus 126, 235
 Claudius, Tiberius C. Drusus Nero Germanicus 22, 28²
 — Aelianus 120, 148, 173², 201³, 215, 220, 221, 234, 235, 249, 254, 256
 — Claudianus 195, 212
 Clauserus, Conradus 104, 123, 214
 Clemagis, Nicolaus 143
 Clemens 164, 222, 251
 —, antipapa 39
 —, papa 100, 139, 201, 212, 255
 —, I. papa 53
 —, IV. papa 100
 —, V. papa 139, 212, 216
 —, VII. papa 118²
 —, VIII. papa 31
 —, Titus Flavius (*Alexandrinus*) 104, 122, 212
 Cleonides 45, 212, 223
 Cleopatra 178, 202
 Clericus Ubertinus v. Ubertinus Crescentinas
 Clichtoveus, Jodocus 44, 47, 51, 113, 153, 228, 233³
- Clinodius 95²
 Clodius Albinus 28
 Coccaius, Merlinus 195, 240
 Coccinius, Michael 187
 Cocleus 118
 —, Johannes 38², 165, 227, 230, 241
 Codrus, Antonius Urceus 17, 204, 220
 Coelesyria (*Syria Secunda*) 53
 Coelius Ludovicus Rhodiginus v. Ricchieri
 Colimitius, Georgius 223
 Colinaeus, Simon 25, 65
 Colinus, Petrus 13, 217, 231, 245
 Colonia (*Köln*) 112, 142, 31, 34, 37, 38², 52, 53, 54², 55², 56², 112², 116, 125, 128, 130, 142³, 149, 153, 154, 156², 157, 166, 170, 173², 175, 176, 179³, 180³, 181, 184, 186, 187², 192, 213²
 Collimitius, Georgius 38, 246
 Colmaria (*Kolmar*) 164
 Columbus, Christophorus 31, 32, 213²
 Columella, Lucius Junius Moderatus 17, 140, 208, 214²
 Cominaeus, Philippus 161, 233, 246
 Commodus, Lucius Aelius Aurelius 28, 29
 Comnenus, Alexius 127
 —, Johannes 127
 Conradus, ep. 35, 214, 240
 — Bavarus Norimbergensis v. Boius Monoreus
 Constantia (*Konstanz*) 19, 39, 53³, 78, 108³, 122², 134³, 135, 143, 158, 167, 213², 233, 241
 Constantinopolis (*Istanbul*) 10, 11, 34, 52⁴, 53², 57, 94, 101, 106, 122, 123³, 214, 215, 222, 235, 237, 258, 259
 Constantinus Africanus 67, 70
 —, Flavius Valerius Aurelius 15, 100, 101, 125², 127², 183, 214³
 — Julianus 29
 —, Paleologus 29
 Contarenus, Casparus 176, 212
 Copernicus, Nicolaus 47, 241
 Corinthius 133, 214³
 Coriolanus, Cnaeus Marcius 18
 Cornarius, Janus 60, 61⁷, 62⁷, 63⁴, 64³, 68, 70, 103, 171, 183, 184, 201, 227, 229³
 Cornelius 98, 99
 — Balbus, Lucius 171
 — Nepos 16
 Corneus, Christophorus 215
 Cornutus 42, 214, 245
 Corona (*Brassó*) 177
 Corrous, Simon 253
 Cortesius, Alexander 30, 202
 —, Ferdinandus 132, 221
 Corvinus Novoforensis, Laurentius 127, 238

Cospus Bononiensis, Angelus 32², 204, 231
Cosnitz 55
 Cotta, Caius Aurelius 27, 215
 Crabba, Petrus 245
Cracovia (Krakow) 150, 151², 152, 153, 176, 188
 Crantzius Hamburgensis, Albertus 37³, 107, 202⁵
 Crassus Patavinus, Julius Paulus 61², 62, 63, 64
 Cratandrus, Andreas 11, 16², 17, 58, 70², 73, 89,
 90², 91, 94, 100², 101, 104
 Crates 148, 213
Crayen 133
 Crescentinatus, Ubertinus 41
 Crinitus, Petrus 173, 194
 Crispinus, Johannes 130, 132
 Crispus, Johannes 123, 235
 Cristof Rudolf vom Jawer 177², 213²
 Cromatius 106, 214
 Cromer, Martinus 124, 241
 Crusierus Campensis, Hermannus 60, 61, 62
 Cruciger, Casparus 118
 Ctesiphon 16
 Curio, Celius Secundus 181, 212, 215
 Cursius, Petrus 51
 Curtius Rufus, Quintus 194, 249
 Cuspinianus, Johannes 124³, 141, 207, 230, 235
 Cuthenus, Martinus 141, 239
 Cychus Esculanus 43, 212
 Cyllenius Veronensis 42, 213
 Cyprianus, Thascius Caecilius 94, 97, 98², 99,
 100⁴, 122, 161, 213²
 Cyrillus Constantinus 13, 100, 213²
 Cyros 196²
 Cyrus, Theodor 213

D

Dalcitius 83
 Daldianus, Artemidor 171, 205
Dalmatia 34, 212
 Damasus, VI. papa 79, 100, 101, 161
Dania 31, 37², 202
 Daniel, proph. 77, 116, 119², 121³
 —, Caietanus (Gaietanus) 14, 32, 216², 252
 Dasipodius, Petrus 148, 245
 David, rex Judeorum 50, 87³, 93, 118², 126
 — Ben Joseph, Kimhi (Rabbi David Kimhi) 78,
 161, 244, 250
 Decius, Philippus 75, 246
 Dedekindus, Fridericus 189
 Demades 10, 216
 Demetrianus, St. 99

Demetrius 34, 63
 —, Phalereus 165, 217
 Democritus 148, 216
 Demosthenes 9², 10⁵, 16, 148, 216, 226, 236², 247,
 257²
 Didimus Alexandrinus (Dydimus) 79, 80, 169, 216
 Didius Julianus 28
 Dieter, Andreas 132
Dilinga 165, 189
 Dinarchus 10, 216
 Dinaterus, Eubulus 220
 Dinterus, Emondus 176, 218
 Dinus Florentinus v. Garbo, Dinus de
 Diocletianus, imp. 125
 Diodorus Siculus 32, 196, 204, 217²
 Diogenes Laertius 9, 140, 148, 175, 217³, 255
 Diomedes, gram. 15, 211, 217
 Dionisodorus 150
 Dionysius 148, 168, 217²
 — Alexandrinus 198, 217
 — Areopagita 104, 106, 216², 247
 — Halicarnassaeus 31², 164, 165, 198, 216, 217,
 225, 236, 253
 Dioscorides 183², 217², 238
 Doletus, Stephanus 142, 252²
 Doloce, Lodovico 178², 237
 Domitianus, imp. 28
 Domitius Calderinus 41³, 42
 Donatus 15, 41², 80², 82, 84, 111, 144, 145, 217³
 —, ep. Carthagiensis 102, 122
 —, Hieronymus 90
 — Veronensis, Bernardus 37, 61, 217
 Dorpius, Martinus 51
 Drexelius, Wolfgangus 123, 258
 Driander, Johannes (Eychman Marpurgensis)
 150, 151, 152, 155², 176, 230, 252
 Droseus, Johannes 183, 231
 Drusus, Aemilius 177
 Dubravius, Janus 177, 229
 Durandus, Guilhelmus 25, 224, 250
 Dusanus, Wolfgangus 130
 Dürer, Albrecht (Albertus Durerus) 39, 202

E

Eber, Paul 187²
 Ebutius 22
 Eccius, Johannes (Johann Eck) 114, 115⁹, 116,
 196, 217²
 Edward, VI., rex Angliae 130
 Egenolphus, Christianus 11
 Eginhardus v. Albinus Flaccus

Egnatius, Joannes Baptista Venetus 24, 29², 31, 123, 194², 197, 210, 217, 229, 256
 Elagabal v. Heliogabalus, Antonius
Eleuteropolis 173
 Elias Levita (Elijah Ben Asher) 78, 160, 174, 201, 218, 225
 Elisabetha, regina Hispaniae 154, 215, 218
 Emanuel, rex Potugaliae 33, 218
 — Chrysoloras 63, 213
 — Moschopulos 13, 164, 169, 218², 238
 Emeritus, ep. 84
 Emser, Hieronymus 115²
 Encelius Salvendensis, Christophorus 189
Ens 133⁶, 134
 Eobanus Hessus, Helius 168, 170, 192, 194, 218, 225², 227², 242
Epauna v. *Pamiers*
Ephesos 52², 53, 101, 192
 Epictetos 18², 218
 Epicuros 42
 Epiphanius, ep. Cyrensis 102, 218
 — Scolasticus 38, 40, 187, 218
 Episcopius, Nicolaus 132
 Eradius 80
 Erasistratus 59²
 Erasmus Albertus 143
 — Osvaldus Schreckenfuchs 42², 218
 — Roterodamus, Desiderius 22, 29, 37, 48⁵, 49, 50⁴, 51, 76, 78⁵, 79⁴, 80², 84, 85, 86², 88², 97, 99, 100², 101, 115², 116, 118³, 147, 148, 164, 168, 169², 172², 173, 179, 181, 182³, 185, 192, 194³, 197², 216, 218¹³, 219⁴, 220, 256
 — Sarcerius 186, 215
 — Stella 33, 218
 Erastosthenes 176
Erdély v. *Transylvania*
 Esaias, proph. 50², 77, 88, 119, 120, 121⁵, 130³, 132, 211, 215, 230, 235, 241, 258
 Ezechiel, proph. 77, 88², 95, 119, 121³, 158
 Esdras, proph. 76, 119²
Esslingen 55
 Esther, proph. 76, 119²
Esztergom v. *Strigonium*
 Etienne, Robert v. Stephanus, Robertus
Etiopia 31, 33, 201, 237
 Etrobius, Johannes 123, 235
Etruria 27
 Euboicus, Nicolaus 123, 242
 Eucharis Cervicornus (Hirtzhorn) 11²
 Euclides 26, 43, 44, 123², 149, 151, 153, 165, 176, 208, 211, 219, 220, 227, 232, 234, 235, 255
 Eudemius 12, 219
 Eugabius 51

Eugenius, papa 122, 138
 —, IV. papa 15, 27, 52
 — ex Augustopoli 12, 219
 Eunomius 95
 Euripides 148, 168⁴, 219⁵
Europa 23², 30, 35, 57, 96, 132, 152, 201, 219², 229, 237
 Eusebius Pamphilus 12³, 31³, 37⁴, 38², 40, 50, 101, 187, 212, 217, 219⁶, 220, 223, 226², 234, 239², 244, 248, 250
 Eustathius Thessalonicensis 13, 40⁴, 206, 219⁵
 Eustratius 40, 208, 230
 Euthianus 101
 Eutochius Ascalonita (Eutocius) 12, 205, 219
 Eutropius 10, 11, 92, 219²
 Eutyches Archimandrita 102, 258
 Evagrius 95
 Evaristus, II. papa 101
 Eychman Marpurgensis v. Driander

F

Faber, Johannes, ep. Wiennensis 112⁴, 231², 236, 241
 — Florentinus, Johannes 148
 — Hailprunensis, Johannes 165², 187²
 — Lichtenfeldensis, Henricus 148, 225
 — Stapulensis, Jacobus 43, 44, 47, 51, 65, 104³, 148, 149, 153, 209³, 216, 228⁸, 230, 232, 233, 248
 — Vulzanus, Nicolaus (Faber Wolazanus) 148, 242
 Fabius Pictor, Quintus 197, 249
 Fabrinus, Johannes 148, 231
 Fagius, Paulus 78, 160⁴, 167, 191, 241, 244, 250, 256²
 Fatius, Bartholomaeus 15, 196
 Faustinus, presb. 97
 Faustus 84
 —, ep. 126, 221
 Felicianus 84
 Felitianus, Johannes Bernardus 40, 61, 63, 208, 230
 Felix 84
 —, antipapa 32
 —, papa 122, 221
 —, I. papa 101
 —, V. papa 57
 —, prediger in München 165
 — Pragensis 180, 220
 Fenestella, Lucius 176, 188, 197, 220, 221
 Ferdinandus 259
 —, rex 133, 140, 210²
 —, rex Hispaniae 30, 31

Ferettus, Nicolaus 15, 242
 Fernelius, Johannes 45, 231
 Fernus, Michael 20
Ferrara 53
 Ferrarius, Hieronymus 228
 Fertulus, Antonius 61
 Festus, Sextus Pompeius 145
 Fichardus Frankfordianus, Johannes 64
 Ficinus, Marsilius 9², 10, 11, 12², 17, 142, 220, 229, 239, 240, 246, 247, 253, 258
 Firmus, imp. 29
 Flaccius Illyricus, Matthias 134, 164, 166², 181, 186, 192, 239, 241³
Flaminia (Romagna) 27
 Flaminius, Antonius 192, 220
Flandria 176, 218
 Flavianus, patriarcha Constantinopolitanus 101, 102
 Floccus Florentinus, Andreas Domininus 188, 207
 Florabellus Mutiensis, Antonius 181
Florentia (Firenze) 53, 70, 104², 178, 187
 Florentius 99
 Florianus, Marcus Annus 29
 Florus, Georgius 107, 223
 —, Lutius Annaeus 9, 26, 193, 221³, 237
 Folengius, Johannes Baptista 107, 126, 221², 230, 235
 Fontanus Brugensis, Jacobus 123, 235, 251
 Fontius, Bartholomaeus 42, 208
Foroiuliana (Friaul) 27
 Fortunatianus Cirijs v. Chirus Fortunatianus
 Fortunatus, presb. 84, 99
Francia 78, 108
 Franciscus, rex Franciae 146, 259
 — Mutinensis 145, 220
 — de Puteo 104, 220
Francofurt (Frankfurt) 11, 45, 47², 54, 57, 130², 136², 141, 155², 156², 157², 158⁴, 160, 161, 162², 166³, 175, 176², 182, 184², 186³, 188, 189³, 191², 208, 239
 Frank Sebastianus 162², 186, 252, 254
 Freculphus, ep. Lexoviensis 34, 220, 237
Friburg (Freiburg) 55, 149, 153, 171, 173, 191
 Fridericus, dux Saxoniae 114⁴, 115³, 116⁵, 117³, 118³
 —, imp. 253, 259
 —, I. imp. 164
 —, II. imp. 31², 138, 201
 —, III. imp. 54, 75, 142, 220
 Fridrich, Johannes, jun. 160
Frigia (Friesland) 53
 Fristius, Johannes 13

Frobenius, Hieronymus 10, 11, 14, 17, 22, 26, 28, 29, 30, 31, 36, 37, 39, 40, 48³, 49, 50², 51, 60, 61³, 62², 63³, 64², 69, 70, 73, 76, 78³, 79², 80, 84, 86³, 88, 89, 100, 101, 131³, 146, 171, 173, 179, 183
 —, Johannes 30, 33, 38, 89, 97, 113, 141, 178²
 Frontinus, Sextus Julius 45, 75, 173, 202, 221², 234
 Fronto, Marcus Cornelius 15, 214
 Frosthuis, Johannes 24, 231
 Frosthoerus, Christophorus 13, 14, 25, 26, 40, 104, 119², 120⁴, 121, 130, 188
 Fuchsius, Leonhardus 71, 73, 183, 221, 236³
 Fugger, Antonius 173, 177
 Fulgentius Afer, ep. Ruspensis 101, 126, 221²
 —, Fabius Planciades 84, 189, 221²
 Fulgiosus, Baptista 17, 208

G, Gy

Gabriel Ungarus, monachus 143, 222, 254
 Gabriel de Zerbis, Veronensis 73, 222
 Gaffor, Franchinus 24, 220
 Gaguinus, Robertus, monachus 56, 250
 Gaientanus, Daniel v. Daniel Caietanus
Galatia 53
 Galatinus, Petrus 54, 245
 Galba, Servius Sulpitius, imp. 28
 Galenus, Claudius 9, 26, 58, 59, 60⁴, 61³, 62³, 63⁵, 64², 65, 67, 73, 222⁹
Gallia 161, 171²
 — *Cisalpinia* 27
 Gallienus, P. Licinius, imp. 28
 Gallio, Junius 22²
 Gallus, Caius Conrelus 195, 214
Ganges 33
Gangra 52, 53
 Garlandus, Johannes v. Johannes de Garlandia
 Gaudana, Gerhard Theodorus 63
 Gaudentius, ep. 84
 Garbo, Dinus de 72, 216
 Gauricus, Lucas 152, 154⁴, 155², 203, 218, 222², 237²
 —, Pomponius 154, 222, 247
 Gaza, Theodorus 10, 123², 126, 169², 188, 189², 205, 254, 255³, 256²
 Geber, phil. 57², 156², 178, 203, 222²
 Gelasius, I., papa 54, 79, 126, 224
 Gelenius, Sigismundus 23, 26, 31, 37², 234, 253², 255
 Gellius, Aulus 16, 145, 173, 194, 206

- Gelous Sigismundus Pannonius v. Gyalui Torda
 Zsigmond
 Gemma Frisius (Gemmar, Reinerus) 74, 151²,
 152², 204, 222²
 Gennadius, patriarcha 106, 222
 Gennep, Jaspas von 130
Genova (Liguria) 27
 Gentilis de Florentia 72, 222
 — de Fulgineo 72, 222
 Gentilius Hervetus Aurelius 104², 222
Genua (Genf) 78, 113, 121, 128, 130, 132³, 160,
 165, 186²
 Georg, Fürst zu Anhalt 132, 224
 Georgiewitz, Bartholomaeus (Georgiewitz) 34, 208
 Georgius, dux Saxoniae 118
 Gerardus Cremonensis (Jatrus) 73, 222
 — Noviomagus 141, 176, 222²
 —, Theodoricus Gaudens 62
 Gerbelius, Nicolaus 10, 173, 194, 241
 Gerhard Theodoricus v. Gaudana
Germania 51, 71, 161², 188², 191, 210, 214, 222³
Gerina 232
 Gerle, Hans 149, 225
 Germanicus, Caesar 44, 205
 Gerson, Johannes 108, 109³, 110, 111³, 231²
Gerunda (Gerona) 52
 Gesnerus, Andreas 126
 —, Conradus 14², 25², 40, 60, 104, 126², 130,
 183², 210, 214⁴, 215, 216, 232, 241
 —, Johannes Jacobus 126
 Geta, Antoninus, imp. 28
 Giancarli Rhodigio, Gigio Artemio 178, 224
 Gibertus, Johannes Matthaeus 195
 Gilinus, Camillus 17
 Gillius, Petrus 126, 249
 Glareanus, Henricus (Loritus) 24², 26², 31, 75,
 149, 153, 171, 212, 224, 225⁵, 231
 Gnosius Picenus Ascolanus 178, 224
 Goblerus Guarinus, Justinus 56³, 136, 235
 Gordianus, imp. 28, 29², 140, 247²
 Gorgias 10, 224
 Gorgonia 94
 Gottfriedus Viterbiensis 137, 224
 Goveanus, Antonius 207
Görtz, Graffschaft 133²
 Grabon, Matthaeus 109²
Granata (Granada) 30, 211
 Grapaldus Parmensis, Franciscus Marius 41, 146,
 220², 222
 Gratarolus, Guilhelmus 137, 224
 Gratianus 138
 —, monachus 87, 97, 99, 138², 216, 222
 —, D. 138
 Gratius, Faliscus 176, 222
 —, Ortwinus 142, 243²
 Gregorius, ep. Neocesariensis 106, 224
 —, papa 9
 —, I., papa 9, 88, 224²
 —, II., papa 54
 —, VI., papa 122
 —, VII., papa (Hildebrand) 122
 —, IX., papa 139, 216, 224³
 —, XIII., papa 220
 —, theologus 170, 224
 — Nazianzenus 79, 94³, 95², 97, 203, 210, 224,
 245, 251, 252, 257
 — Trifernas (Triffernas) 10, 161, 252, 255
Gretia 26, 28, 241², 244², 253
 Grisonius 190
 Grobiana 189
 Grobianus 189
 Groperus, Johannes 130, 224, 235
 Grundpach, Wilhelm von 128, 258
 Grunnius 51
 Gryphius 13, 14², 193, 198²
 Gualterus, Rudolphus 34, 164, 181, 250², 251
 Guaricus, Lucas 42
 Guarinus Veronensis 10, 141, 169, 222, 224, 252
 Guidalottus Bononiensis, Diomedes 42, 211, 217,
 241
 Gudamus, Guilhelmus 173, 194
 Guido 41, 224
 — de Cauliaco 72², 224
 Guilhelmus, ep. Tirenensis 34², 224
 — Brugensis (Malineus) 171
 Guillard, Carolus 79⁷, 80²
 Gulderbeccius, Sebastianus 95, 126, 252, 254
Guletum 123²
 Gutt, Helfreich 7, 198
 Gymnicus, Johannes (Gimnicus) 187
 Gyraldus, Lilus Gregorius 174
 Gyalui Torda Zsigmond (Gelous) 168, 219

H

- Habacuc, proph. 77, 122, 180
 Hadrianus, VI., papa 117², 182
 —, Publius Aelius 28²
 Haemmerlein, Felix 75
Hagenau 21, 28, 102, 121, 141, 143, 144, 170,
 175², 181
 Hagendorphinus, Christophorus 74², 166, 181,
 188, 213³, 215
 Hainvogel, Conradus 151, 252
Hale Sueuorum (Schwäbisch Hall) 160, 166

- Hamburg* 107
 Hammelmannus, Hermannus 191
 Harpocratio 10, 205, 225
 Hartmannus, Georgius 153
 Haserberg von Reichenaw, Johann 157
 Hätzer, Ludwigh 182
 Haythonus Armenus 33, 143, 225, 254
 Hedio, Casparus 292, 382, 2122, 234
 Hegesippus 34, 38, 203, 212, 2172
Heidelberg 114
 Heinrich, Herzog 160
 Heliogabalus, Antonius (Elagabal) 28
 Helladius 12, 225
 Helmontanus, Andreas 207
 Henricus 127
 —, I. imp. 35
 —, II. imp. 164
 —, IV. imp. 352, 122, 132, 138, 225, 227, 228, 257
 —, VI. imp. 125
 —, VII. imp. 35, 138, 214, 225
 —, rex Anglorum 117
 —, VIII. rex Anglorum 112
 — Grammateus Erphoris 146, 225
 Heraclides Ponticus 226, 234
 Heraclitus 148, 226
 Herberstein, Sigismund 254
 Herennius, Caius 16, 193, 213
 Heresbachius, Conradus 11, 1282, 196, 228
 Herman 244
 Hermann, comes Neunarius 35, 220
 Hermannus 32, 225
 — Dalmata 332, 225
 —, Guilhelmus 170, 194
 Hermanus 33
 Hermes Trismegistus (Mercurius) 43, 1562, 172, 194, 203, 2264, 227, 240
 Hermogenes 182, 89
 — (I-II. saec.) 226, 248
 Hero Alexandrinus 94
 Herodes Atticus 10, 226
 Herodianus, gramm. 13, 226
 —, hist. 18, 29, 197, 2262, 227
 Herodotus Halicarnasseus 112, 128, 175, 196, 2262, 227, 228
 Heroldt Hochstetensis, Johannes 34, 231
 Hervagius, Johannes 12, 16, 22, 23, 24, 292, 302, 33, 35, 36, 432, 44, 48, 54, 60, 74, 76, 94, 95, 97, 120, 1232, 124, 1302, 140, 173, 174, 181
 Hervetus, Gentianus 187, 255
 Heshusius, Tilemannus 1672, 190
 Hesiodus 175
 Hesus, Simon 116
 Hesychius 13, 216, 226
 Heyden, Sebaldu 148, 252
 Heyl, Christophorus 63
 Hierocles 12, 37, 219, 258
 Hieron 197
 Hieronymus, ep. Brandenburgensis 114
 —, Sophronius Eusebius 312, 32, 372, 787, 7916, 805, 101, 103, 1223, 127, 135, 219, 220, 22610, 258
 — Braunschweig 156, 226
 — Genusiensis 254
 — Pragensis 134, 1352
Hierosolyma 34, 382, 52, 129, 143, 152, 161, 165, 187, 249, 2542
 Hilarion, monachus 18
 Hilarius, papa 54
 — Pictaviensis 85, 1002, 227
 Hildebrand v. Gregorius, VII. papa
 Hildegard, abbas 71, 227
 Hipparchus 197, 236
 Hippias 175
 Hipperius, Andreas 187
 Hippocrates 262, 58, 6013, 612, 624, 637, 642, 65, 662, 676, 6810, 69, 71, 726, 148, 2276, 229, 239
 Hirtzhorn v. Eucharius Cervicornus
Hispalensis (Sevilla) 52, 53
Hispania 132, 171, 259
Histria 27
 Histrio 97
 Hochstrates, Jacobus 114, 115, 141, 230
 Hofhaimer, Paulus 177, 244
Hollandia 176
Holmia (Stockholm) 38, 227
 Holoander, Gregorius 74, 183, 227
 Homeros 132, 18, 403, 128, 1612, 1684, 169, 194, 196, 216, 2194, 225, 2274, 228
 Honorius 542
 Honterus, Johannes 177, 231
 Horarius Cylindrinus 46
 Horatianus Octavianus 71, 242
 Horatius Flaccus, Quintus 41, 195, 204, 206, 220, 2272, 230, 233, 247
 — Limanus 64
Horeb 165
 Hormisdas, papa 102
 Hormisola, papa 54
 Horontius 89
 Hortulanus 156, 227
 Hoseas, proph. 77, 121, 158, 181, 220
 Hosius, Stanislaus 137, 1662, 189, 191, 2542
 Hugen, Alexander 57, 202
 Hummelbergius, Gabriel 1404, 204, 2052, 222, 249
Hungaria (Pannonia, Magyarország) 123, 1412, 176, 223, 228, 230, 240, 253, 259

Hunyadi János 254
 Huss, Johannes 112, 122², 134⁵, 135⁵, 158³, 159,
 231, 235, 258
 Hutten, Ulrich de 51, 116², 117⁶, 146⁶, 170, 186²,
 188, 191, 227
Hydruntum (Ortonto) 123, 227
 Hyginus, Caius Julius 44, 101, 151, 226, 227
 Hypsicles 43, 123, 211, 227

I, J

Jacobus, ap. 77, 80, 113, 120, 164
 —, comes 173, 228
 —, frater 100, 212
 —, patriarcha 83
 —, Herbipolensis 19
 —, de Manliis 72, 228
 —, Syncerus v. Sannazarius
 Jamblichus 11, 194, 229²
 Janus, imp. 10
 —, Pannonius 141, 229
 Japhar v. Albumasar
 Jazichus, Calides 156, 211
 Jeremias, proph. 77², 88, 119, 121², 160
 Jessinetz, Johannes 135
 Jesus Syrach 182, 239
 Ignatius, ep. Antiochiae 104, 106, 229²
Ilerda (Lérida) 52
Ilova 259
India 33², 132, 218, 221, 237
Ingolstadium 21, 45, 47², 57², 121, 136⁷, 159, 164
 Innocentius, I. papa 54
 —, III. papa 101
 —, IV. papa 125
 Joannitius 64
 Job, proph. 76, 79², 83, 88², 92, 93, 112, 119
 Joel, proph. 77, 121, 181
 Johannes, archiep. Beneventuani 21
 —, archiep. Cantuariensis 12
 —, ep. Chemensis 54
 —, ep. Constantinopolitanus 103, 232
 —, ev. 77², 78, 85³, 90, 92², 93, 100, 113, 120²,
 121, 128, 129, 130², 132², 148, 160, 164², 166,
 181², 188, 207, 211, 225, 232, 235, 254
 —, papa 126, 235
 —, I. papa 125
 —, II. papa 52
 —, VIII. papa 190
 —, XX. papa 122, 135
 —, XXII. papa 53, 139, 216, 242
 —, XXIII. papa 57, 135³, 139
 —, gram. 13³, 231³

Johannes, monachus 32, 204, 231, 235
 —, patriarcha Hierosolimitanus (X. saec. ?) 65
 —, de Aingre 14, 248
 —, de Aquila 141, 229
 —, Baptista Pius 195, 230³
 —, Boemus Aubanus 30, 202, 206, 219, 230
 —, Britannicus Brixianus 41, 42², 230³, 234, 245
 —, Cantacuserus 34, 211, 230², 250
 —, Capistranus 143, 230
 —, de Capua (Johannes Baptista Capuanus) 43,
 44
 —, Chrysostomos 27, 50, 89², 90³, 92, 104, 164,
 180, 230³, 241
 —, Cremonensis 44, 230
 —, Damascenus (Mesua ?) 65², 71, 73, 183, 202,
 216², 222, 223, 228, 229, 230, 231, 232
 —, Diaconus 19
 —, Frisius 13, 231, 245
 —, Galliculus 177, 231
 —, de Garlandia 189
 —, Glogovita 151, 153, 232
 —, Hispalensis 149, 150, 231²
 —, Indagine 46, 431
 —, Magnus Gothus 124, 235
 —, Michaelis Budurensis 154
 —, de Monte Regio (Regiomontanus) 44, 46, 77,
 149³, 150², 151, 152, 231², 232²
 —, de Muris 176, 232
 —, Nevisanus Ascensius 183, 232
 —, Noviomagus 176, 232
 —, Politus 61
 —, Ruthenus 126, 235
 —, de Sacrobusco 43³, 151³, 211, 212, 228, 232³,
 240, 245
 —, Saxoniis 150², 202, 232, 235
 —, de Schonhavia (Ruisbroeck) 108²
 —, Serapion 70, 201, 252, 253
 —, de Vesalia 122, 235
 —, de Vigo 185³, 233
 Jonas, proph. 77, 122, 167, 180
 —, Justus 119, 161, 164
 Jordanes (Jornandes) 30, 224, 233
 Josephus Flavius 30, 37², 38, 212, 234³
 —, Indus 33, 234
 Josue, proph. 76, 119
 Jovianus, imp. 10
 Jovius, Paulus 33, 34², 244², 256
 Ireneus, ep. Lugduniensis 101, 234
 Irenicus, Franciscus 28, 220, 222, 231
 Isaeus, rhetor 10, 234
 Isengrinus, Michael (Isingrinus) 31, 60, 65, 72,
 73, 75, 76², 107, 126, 141, 198
 Isidorus, card. Rutenus 123, 235

Isidorus, Clarius 76, 209, 234
 — Hispalensis 20, 152, 234, 253
Isna (Isny) 78, 160⁵, 174
 Isocrates 10, 11, 49, 131², 188, 226, 234²
 István, St., I., rex Hungariae v. Stephanus, St.
Italia 18, 27, 137, 172, 210, 240, 253
 Jubaianus 99
 Judas, ap. 77, 113, 120, 129, 164
 Judith, proph. 76, 77, 119, 204, 229
 Jugurtha 194, 251
 Julianus 63
 —, card. 122, 234, 259
 —, pelagianus 85
 — Flavius Claudius (Apostata) 95
 Julius, II. papa 185
 —, III. papa 190³, 211
 — Africanus 122
 — Alexander Tridentinus 63
 — Caesar, Caius 28, 29, 32, 44, 171³, 193, 212³
 — Capitolinus 28³, 197
 Juo, ep. Carnotensis 138
 Justinianus, imp. 30, 74, 138⁵, 231, 234⁷, 248
 —, philosophus 136, 236
 —, Bernardus 107
 —, Leonhardus 161, 242
 —, Petrus 137, 249
 — Venetus, Laurentius 107², 236
 Justinus, imp. 29, 54, 140, 164, 206, 247²
 —, martyr 104, 106, 234
 — Julius, sophista 12, 234
 — Junianus 194, 234
 Justus, ep. 106, 234
 Juvenalis, Decimus Junius 42, 195, 230, 234²
 Juvenus Aquilinus, Gaius Vettius 161, 234

K

Karthago v. Carthaginum
 Kayersperg, Johannes 142, 231
 Kesler, Nicolaus 24
Kilia 259
 Klug, Thomas 129
 Knoblochus, Johannes 89
 Kobel, Jacobus 47, 155, 228
 Koberger, Johannes 22
Konstanz v. Constantia
Köln v. Colonia
Kőszeg (Güntz) 259
 Krafft, Hans 132
Krakow v. Cracovia
 Kretz, Matthias 165, 241

L

Lacisius Veronensis, Paulus 124, 235
 Lactantius, Lucius Caecilius Firmianus 101, 126, 145, 161, 236², 237
 Lacuna, Andreas 65, 123, 207, 222
 Ladislaus, rex Apuliae 135²
 —, rex Hungariae 259³
 Laelius, Caius 17
 Lagus, Conradus 183, 214
 Lambertus Avinionensis, Franciscus 181³, 220²
 Lambertus Schafnaburgensis 188, 238
 Lampridius Aelius 28², 197, 201, 236, 237
 Lancilotus, Curius 15, 236
 Lanfrancus Mediolanensis 72, 106, 236²
Laodicensum (Laodicea) 52, 53
 Laonicus Chalcondilae 123, 216, 237
 Lapius Biragus 31, 236
 Lascaris, Janus 173², 229, 247
Lateranum 53²
Latina v. Campania
 Latomus, Bartholomaeus 211
 Latonius, Jacobus 51
 Latro, Portius 27, 194, 247
 Latzius, Wolfgang 21, 257², 258
 Laurens, Bartholomaeus 31, 208
 Laurentianus, Laurentius 62
 Laurentius, papa 100
 Laurinus, Marcus 51
Lausitz 133
 Lax Arragonensis, gaspar 47, 212
 Lecapenus, Georgius 164, 223
 Lemnius, Eobanus Simon 168, 227
 Leo, imp. 198, 238
 —, I. imp. 54
 —, III. imp. 54
 —, papa 100, 102
 —, I. papa 54
 —, IX. papa 122, 237
 —, X. papa 21, 33, 114³, 115³, 116⁴, 174
 — Chiensis, ep. Mitileneus 123, 237
 — Juda 121
 Leodegarius 238
 Leonicens, Conrad 60
 —, Nicolaus 42, 61, 62³, 63, 64, 73², 242², 248
 —, Johannes 246
 Lepidus, Marcus Aemilius 27², 238, 245
 Lesbius, Marsilius 197, 240
 Lesbonax 10, 236
 Letus, Pomponius 29, 31, 140, 176, 188, 197, 247⁶, 249
 Leus Eduardus 51
 Libanus 9, 236

Liberius 101
 Licophron 168
 Licostenes Rubeaquensis 134, 216
 Licurgus 10, 236
 Ligarius, Quintus 48, 171, 223²
 Lilius, Gregorius 35, 236²
 Limanus, Horatius 61, 62
 Linacer, Thomas 60, 61³, 62², 63
 Lindanus Dordracenus, Wilhelmus 189
 Linz 254
 Lipsia (*Leipzig*) 38, 112, 115⁴, 135, 143, 160, 183³, 186², 190
 Lippomannus, Aloisius 107, 108, 202², 207, 215², 237
 Listenius, Nicolaus 177², 242
 Liutprandus Ticinensis 35, 229, 237
 Livia 177
 Livius, Titus 15, 16, 23, 26³, 193⁵, 208, 221, 251, 253, 255³, 256²
 Loestherus, Abrahamus 201
 Lollianus, Mavorcius 43
 Lombardia (*Gallia Cisalpina*) 27
 Lonicer, Johannes 169, 231
 Lopez, Jacobus 51
 Lossius, Lucas 186, 215
 Lucanus, Marcus Annaeus 18, 41, 195, 233, 237, 242
 Lucania 27
 Lucas, ev. 77, 87, 89, 92, 120, 129⁴, 130, 132, 181, 220, 225
 Lucilius Balbus 22
 Lucretia 58
 Lucretius Carus, Titus 42, 195, 230, 237²
 Ludovicus 237
 —, rex 141, 233
 —, II. rex Franciae
 —, XI. rex Franciae 161
 —, II. rex Hungariae 124, 259²
 — ab Avila 171², 237
 — Bavaricus 43
 — Bellisarius Mutinensis 61, 64
 — Romanus 33, 237
 Lufft, Johannes 129²
 Lugdunum (*Lyon*) 13, 14², 21, 53³, 56, 72, 88, 110, 125, 131², 139, 141, 144, 150, 153, 171, 172², 174, 175, 176, 183³, 184², 187, 188, 192⁴, 193¹⁶, 194⁹, 195¹³, 196⁹, 197⁶
 Lullus, Raymundus 156², 158², 176, 185, 203, 214, 250, 251
 Luscinus Argentinus, Othomarus 148, 173², 243²
 Luscus Vincentinus, Antonius 48, 204, 207
 Lutetia v. *Parisium*
 Luther, Martin 51², 112⁶, 113, 114¹⁵, 115¹⁵, 116²³,

117¹⁶, 118¹⁹, 119⁴, 121¹¹, 122⁷, 128, 129³, 143⁴, 161, 164, 180, 182³, 183, 186, 189², 196, 217, 220, 238, 239, 240, 241⁴, 248
 Lucianus Samosatensis 11², 172², 175², 237⁴, 257
 Lutius, papa 98
 — Stella, Ludovicus 124
 Lycophron, 236
 Lycostenes, Conradus 131
 Lycus 60, 63
 Lysis 10, 148

M

Machiavelli, Niccolo 178, 242
 Machumet, imp. Turcarum 31, 33⁷, 34³, 214, 225, 231, 238, 247, 250
 Macrinus, Opellius Severus (Opilius), imp. 28
 Macrobius, Ambrosius Theodosius 16, 145, 238²
 Macrus, poeta 184, 229
 Maffaeus, Raphaelus (Volaterranus) 22, 29, 33, 188, 197, 248, 250, 258²
 Magdeburg 117, 166⁶, 186²
 Magnentius, Rabanus Maurus 104, 238
 Magyarország v. *Hungaria*
 Maimonides, Moses (Moses rabbi) 71, 250
 Mainz v. *Moguntia*
 Maior, Georgius 159, 186, 224
 Maiorianus, Iulius, imp. 75
 Malacha (*Malaga*) 33
 Malachias, proph. 77, 122, 180
 Malleolus, Felix v. Haemmerlein, Felix
 Manardus Ferrariensis, Johannes 72, 220, 231
 Mancinellus, Antonius 32, 41, 144, 204⁴, 227, 238
 Manethon 197, 240
 Manfredus, Hieronymus 72, 226
 Manilius, Marcus 43, 238
 Mantinea (*Mantineia*) 224
 Mantuanus Veronensis, Johannes Baptista 70, 240
 Manuel Chrysoloras 169, 238
 Manutius, Aldus 148, 160, 203³
 —, Aldus (1494—1529) 11⁶, 12⁴, 13², 14, 18, 19, 26, 68², 77, 139², 140, 147⁵, 161, 168⁷, 169⁴, 170, 171³, 177
 —, Aldus (1533—1536) 68, 170, 171²
 —, Aldus (1539—1555) 95, 124, 178, 179
 —, Paulus 124², 136, 249
 Marbodaues Gallus Cenomanensis 141, 189, 238, 241
 Marburg 150, 151, 152, 176²
 Marcellinus 84, 101
 Marcellus 100
 —, M. 145

Marchia Taruisina (Marca Trevigiana) 27
 Marchio 242
 Marcus 17, 101, 122, 227
 —, eremita 239
 —, ev. 77, 79, 80, 92, 109, 120, 129, 130, 132, 181, 213, 225
 — Aurelius Antoninus 28
 — Toletanus 64
Marg 133
 Margareta N. 112
 Margaritha, Antonius 143, 204
 Maria, Johannes 124
 Marianus Sancti Barolitani 185²
 Marinus 43
 Marius Afer, Victorinus v. Victorinus, Marius Afer
 Marlianus, Johannes Bartholomaeus 39, 197, 208, 210, 250, 288
 Marmaius, Philippus 224
 Marsilius Patavinus 43, 53, 57, 241
 Marsus Piscinatis, Paulus 41, 244
 Martia 22
 Martialis 97
 —, ap. 106, 238
 —, Marcus Valerius 41, 62, 217, 223, 238²
 Martianus Arelatensis 98
 — Capella 70, 238
 — imp. 75, 101², 256
 Martinus 34
 —, monachus 57, 239
 —, papa 110
 — de Fano 75
 — Gregorius 61²
 — Sabariensis 122, 161, 239, 240, 252, 253
 Martio (?) 89
Massilia (Marseille) 108, 171
 Maternus Firmicus, Julius, iun. 43
Matisconensa (Mâcon) 52, 53
 Matthaëus, ev. 50, 77, 78, 79, 80, 83, 89², 90, 92, 96, 100, 120, 122, 128, 129, 130, 132, 181, 209, 225, 239, 240, 252
 Matthias, I., Corvinus, rex Hungariae 30, 202, 259³
 Maturantius, Franciscus 42, 212, 220, 221
 Maxentius, Johannes 102², 240
 Maximianus, Marcus Aurelius Valerius, imp. 125
 Maximilianus, imp. 19, 29, 55, 114, 133², 141, 240, 259³
 Maximinus, ep. 84, 215
 —, imp. 28
 Maximus 94, 98⁴, 100, 104³, 106, 201, 232, 239
 Mechmet v. Amurates
 Meder, Lorentz 132, 238

Medici, Cosimo de 172
 —, Lorenzo de 18, 172
Mediolanum (Milano) 17², 42, 54, 133, 177, 190
Megalopolis (Megapolis) 191
 Megander, Casparus 121
 Melanchthon, Philippus 33, 74³, 112, 114, 115⁵, 117, 118³, 121⁷, 129, 159, 160, 161, 164, 166, 167, 170, 172, 176, 178, 180³, 181, 183, 186, 191², 215, 246², 249²
 Melantrich, Georgius 106
 Melberius, Johannes 144, 231, 257
 Melissa, rhetor 104, 148, 232, 240
 Mencilius, Hieronymus 191
 Mercerus, Johannes 167
 Mercurius Trismegistus v. Hermes Trismegistus
Merhern 133
 Merulà, Bartholomaeus 41³, 208
 —, Georgius 28, 41, 42, 216, 223, 224, 238
 Messahab 145
 Messahala 43, 149², 151, 240³
 Messala Corvinus v. Valerius Messala
 Mesue, Johannes 72², 210, 240
 Metastaton 197
 Metastenes 197, 240
Metling 133
 Meyerus, Jacobus 136, 235
 Michael de Cezena 53, 240
 — Ephesius 40, 240
 — Scotus 22, 43, 178, 207, 240
 — Sidoniensis 241
 Micheas, proph. 77, 122, 180
 Miechow, Matthias a 33, 239
Milano v. Mediolanum
 Mileus, Christophorus 39, 213
Milevitanum (Mila) 52, 101
 Milo, T. Annius 171
 Miltitz, Carolus de 114, 115²
 Mimus Publianus 169
 Mirandula, Octavius 174, 221
 Mithobius, Burchardius 176², 210, 252
 Mithridates 27, 240
 Mocenicus, Petrus (Mocenigo, Pietro) 123, 187
 Modestus 173, 240
Moguntia (Mainz) 21², 35, 38, 44, 47, 53, 54, 56², 176, 186
Mohács (Muhatz) 259
 Mommus 101
 Montanus, Johannes (Johann vom Berg) 134
 Montius, Petrus 133, 249
 Morandus, Benedictus 15
 Morbisanus, rex Turcarum 34², 240
 Morus, Thomas 142, 172², 188, 256
 Moscha Kimhi 167

Moscovia 124²
 Moses (Moyses) 98², 100
 Moses, proph. 84, 96, 118, 119, 121, 127, 129
 Mundinus (Mondinus) 73, 240
 Musa, Antonius 70, 140, 184, 204³
 Muscidus, Andreas 191
 Musculus, Wolfgangus 24, 94, 95⁴, 120, 186, 189, 208, 215, 241, 247, 257⁴, 258
 Musonius Rufus, C. 148, 240
 Mutianus Scolasticus 90
Mutina (Modena) 70
 Mutius, Henricus 16, 222, 227, 240
 Münster, Sebastian 32, 37, 43, 44, 45, 47, 76², 78, 125, 151, 178², 209³, 214, 239, 252, 254
 Mycillus, Ausonius 171, 197, 229, 240
 —, Jacobus 11, 30, 237
 Mye, Friedrich van (?) 148, 240

N

Nahum, proph. 77, 122, 180
Nándorfehérvár v. Alba Graeca
 Nannius, Petrus 249
 Nanus Mirabellus, Domitius 14, 217, 247
 Naogeorgus, Thomasius 170, 187, 256
 Natale de Veneto 187
 Nauclerus, Johannes 31, 232, 241
Naxos, insula 123, 235
 Nectarius, ep. Constantinopolitanus 95
 Nehemias, proph. 119
 Nemesianus Olimpius, Marcus Aurelius 42, 170, 176, 206, 217, 241³, 242
 Nemorarius, Jordanus 145, 153, 234
Neocaesareum (Niksar) 52, 53
 Nero Claudius Caesar Germanicus 22², 28, 136
 Nerva Cocceius 28
 Nestor 19, 20, 241
 Netholicky, Bartholomaeus 106
 Newdorffer, Johannes 133
Nicapolis 259
Nicea 50, 52, 53, 95, 101²
 Nicephorus Callistus Xantopulos 40, 106, 130, 242³
 Nicetas Acominates Choniates 127
 Nicolaus de Clemangis 143, 241
 — de Cusa 34, 242
 — Mirepsus Alexandrinus 71, 236, 242
 — Regioclabrus 61³, 62, 63, 64³
 — Villagagnonus 242
 — de Vuille 57
 Niger, Domitius Marius 41, 127, 217²
Nigropontus v. Chalcis

Ninus, rex Assiriae 31
 Nizolius, Marius 17², 238, 242
 Nonnus Panapolita (Nonnius) 166
Norimberga (Nürnberg) 20, 22, 39⁴, 44, 46², 47³, 54, 55³, 56, 121, 128, 132, 133², 134, 141, 142, 144, 145, 148³, 149¹⁰, 150³, 151⁴, 152, 153⁶, 154, 156², 157³, 169, 170, 175, 177³, 180⁵, 181⁴, 186, 193
Norvegia 37², 202, 227
 Novatianus 98², 99
 Novatus 22, 98
 Numerarius 29
 Numidicus, presb. 99
 Nürnberg v. Norimberga

O, Ö

Obsopaeus, Vincentius 104, 148, 175², 237, 257³
 Ocham, Guilhelmus 53, 240, 242
 Ochino, Bernardino 185², 210
 Octavianus Julius Caesar 28, 34
 Octavius Mirandulanus 16, 242
 Odescalchus Comasus, Paulus 190
 Odilia 50
 Oecolampadius, Johannes 104, 112, 181, 182³, 232³, 239
 Olahus Magnus, Gothus 128, 242, 243
 —, Nicolaus 167
 Oldendorffius, Johannes 74⁴, 232
 Olimpiodorus 106, 242
 Oliverius Arziganensis 27, 242
 Olmerius 197, 249
Olmütium (Olmütz) 154
 Omar 43, 150, 242
 Omnibonus, Leonicens Vincentius 27, 41, 48, 197, 237, 242²
 Omphalius, Jacobus 235
 Oporinus, Johannes 11, 13, 14, 21, 34, 35, 39², 56, 71, 73, 76, 77², 107, 122, 124⁴, 126, 127², 130², 131, 132, 134, 168³, 173, 174, 187
Oppenheim 47, 156
 Optatus, diaconus 98
 Orbitus 13², 242
 Oribasius, Sardianus 70, 71, 243²
 Origenes Adamantius 50³, 79², 88³, 89, 100, 103, 104, 243²
 Orontius Finaeus 45, 46, 47, 153, 243
 Orosius, Paulus 152, 201
Ortonto v. Hydruntum
 Orthuinus Gratius 112
 Osiander, Andreas 192, 204
 Oswaldus Carthasiensis 109

Otto, imp. 28, 137
 —, I. imp. 35, 243
 Ovidius Naso, Publius 41⁸, 176, 177, 204², 208,
 213, 217², 220, 243¹², 244, 250, 257
Österreich v. Austria

P

Pacatus, Servius 12, 244
 Pacimontanus, Baltasar 112
 Pagninus, Santes 125, 128², 161, 251, 254
 Palaemon v. Remmius
Palaestina 38², 228, 244
 Palephatus 44, 146, 189, 244², 246
 Paletz, Stephanus 135
 Palingenius, Marcellus 170, 195, 238²
 Palladius, Rutilius Taurus Aemilianus 17, 42, 140,
 212, 244³
 Palmerius Florentinus, Matthaeus 32, 37, 239
 — Pisanus, Matthias 32, 37, 239
 Pamphilianus 59, 63
Pannonia v. Hungaria
 Pantaleon, Henricus 107, 122, 227, 244
 Panvinus, Onuphrius 136, 137
Paphlagonia 53
 Papias 20, 244
 Papinianus, Aemilius 75
 Paraboscus, Girolamus 178⁴, 224
 Parcus, Jacobus 137²
Parisium (Lutetia, Paris) 13², 14², 20, 25, 44, 45³,
 46², 47⁵, 48, 52², 65, 77, 78, 79⁷, 80³, 88, 104⁴,
 107, 108, 128, 136, 138⁶, 139³, 140², 148², 153,
 160, 161, 167, 169, 174², 179⁴, 183², 190, 192⁶,
 194², 196, 197
Parma 146
 Parthenius 42, 212, 244
 Parvus, Johannes 108
Patavia (Passau) 73
Patavium (Padova) 160
Pathmos (Patmo) 117
 Paulinus 22
 Paulus 22²
 —, ap 50², 77¹², 78, 79², 80³, 83, 87, 88, 89, 90,
 92, 93², 101, 102, 104², 110, 113², 120², 121,
 128, 129, 135, 161, 164, 180, 181², 185, 187,
 192², 209³, 211, 213², 214, 216, 217, 220, 225,
 229, 232², 246, 253, 255²
 —, II. papa 172²
 —, IV. papa 190², 207²
 — de Aegina 26, 68, 70, 202, 244²
 — Diaconus 10, 11, 237, 244²
 — Samosathensis 103

Paulus Venetus 33, 244
 Pausanias 10³, 201, 244²
 Pecondinus Pratensis, Petrus 123, 249
 Pedatius Dioscorides Anazerbeus 70
 Pegius, Martinus 136²
 Pelagius 81, 82, 84
 —, Alvarus 53, 203
 Pellicanus, Conradus 119⁷, 120³, 214⁵, 215, 244
 Pellitarius, Petrus 249
 Penia, Henricus 123, 227
 Perellus, Johannes 188
 Perionius, Joachimus 122, 136, 192, 229, 234, 236
 Perlachius, Andreas 165, 207
 Perneder, Andreas 136³, 207
 Perottus, Nicolaus 24, 194, 241, 247²
Persia 10, 11, 33, 237
 Persius Flaccus, Aulus 19, 42, 195, 208, 214, 230²,
 245²
 Pertinax, Publius Helvius 28
Perusia (Perugia) 20
 Pescennius Niger, Caius 28
 Pesty, Gabriel 179²
 Petantius, Felix 34, 220, 244
 Petilianus, ep. Cirthensis 84³
 Petra, Petrus 188
 Petrarcha, Franciscus 16, 20², 179, 190, 220³
 Petreius, Johannes 15, 16, 39², 44, 133
 Petri, Adam 102
 —, Henricus 19, 24, 31, 32², 37², 42, 43, 44², 45,
 46, 58, 65, 70, 73, 75, 107, 125, 126², 127, 134,
 137²
 Petrus, ap 52, 77, 80, 81, 113², 120, 129, 164, 181,
 190, 211
 —, ep. Alexandrinus 106, 245
 — de Abano 178², 245
 — de Aliaco 43, 143, 245²
 — de Boaterii 75, 245
 — Cluniacensis 33², 245
 — de Crescentiis 73, 245
 — de Largaleta 72, 245
 — Lombardus 179, 245
 — de Luna 108
 — Martyrus 33, 160, 180, 245²
 — Mosellanus 95⁵, 245
 — de Rosenheim 183, 245
 — a Soto 166
 — de Tusignana 73, 245
 Peutingier, Conradus 30, 161, 214², 222
 Peuerbachius, Georgius 44, 46, 149, 151, 211,
 223⁴
 Pfeffinger, Degenhardus 115
 Pflug, Julius 167
 Pharamundus, rex Francorum 169

- Phasianianus, Philippus (Phasianus) 162, 189, 227, 246
- Philelphus, Franciscus 17, 18, 32, 189, 196, 197, 206, 220³, 221
- Philibertus 248
- Philippus 27, 148, 245²
- , dux Burgundiae 49
- , rex Franciae 128
- , rex Macedoniae 10, 32, 217, 257
- , Ulstadius 57, 212, 246
- Philo Judaeus 9, 102, 106, 197, 245, 246, 249
- Philomusus, Jacobus 235
- Philostratus 11², 12, 148, 187, 245³
- Phimostonius 51
- Phocas 15², 246
- Phocilides 148, 246
- Phorca (Pforzheim)* 21, 104
- Phornutus 189
- Phrigio, Paulus Constantinus 36, 244, 246
- Phrynichus 13, 246
- Piccolomini, Aeneas Sylvius 20, 35, 38, 57, 112, 152, 184, 201⁹, 206, 207, 210, 213, 219, 220
- , Alexander 178, 202
- , Jacobus 17, 220, 228
- Picenum* 27
- Pickhardus, Antonius 112
- Pico della Mirandola, Johannes Franciscus 113, 127², 220, 235, 246, 249
- Pierius v. Valerianus, Johannes Petrus
- Pietro, Alonso 32, 245
- Pilas Brixianus 41, 246
- Pindarus 168, 169, 231, 246²
- Pinus Tolosanus, Johannes 25, 232
- Pinzo 33, 246
- Pirchus Anglebermeus (Pyrrhus) 138, 234
- Pirkheimerus Bilibaldus (B. P.) 42, 94²², 95⁷, 117, 141, 175, 176, 182, 197, 210⁵
- Pisa* 108
- Piscatorius, Johannes 86, 206, 232
- Piscinas, Paulus Marsus 41
- Piso 59, 62
- , Calpurnius 171
- Pius, papa 21², 28, 240
- , II. papa 34², 250
- , III. papa 172
- , IV. papa 190
- , Bononiensis, Johannes Baptista 23, 41, 42², 230², 237
- Platina, Bartholomaeus 172⁴, 246
- Platon 9², 11², 12, 14, 18, 58, 61, 127², 148, 203, 208², 246⁴, 252
- Plautius, Johannes Baptista 42², 230
- Plautus, Titus Maccius 14, 204, 208, 220, 230, 238, 245, 246², 257
- Pleto, Gemistus 164, 224
- Plinius 23³, 208, 226, 251
- , Secundus, Caius 14, 22, 38³, 70, 73, 141, 173, 194, 220, 223, 229², 246⁵, 252
- , Caecilius Secundus, Caius 30, 131, 220, 229, 249
- Plotinus 9, 247
- Plutarchus 9⁶, 13, 16, 18, 25, 48, 247⁷
- Poggius, Jacobus 15, 32, 135, 173², 247
- Polentonius, Sicco 48, 84, 258²
- Polibius 22, 24², 67², 68, 173, 194, 241, 244, 247⁴, 257
- Policarpus, ep. Smirneorum 104, 106, 247²
- Polienuus 165, 173, 234, 247
- Politianus, Angelus 18, 23, 24, 29, 45, 173, 194, 197, 202, 204³, 206, 218, 226, 247
- Pollio Alexandrinus 12, 247
- Polonia (Polska)* 134, 137, 259
- Pomerius, Julianus 107, 234
- Pompeius Magnus, Cnaeus 27, 247
- , Trogius 194, 234
- Pomponius 140², 145
- , Atticus, Caius 16²
- , Atticus, T. 193, 213
- , Mela 10², 197, 229, 247, 249
- Pontanus, Johannes Jovianus 42, 139², 140², 170⁴, 211, 231⁵, 241, 248
- Pontianus 101
- Porphyrius 9, 11, 19², 41, 194, 247⁴
- Porrus, Petrus 78
- Porsena, Christophorus 29², 89, 104, 213
- Portugalia* 31, 201
- Posidonius 80
- Postellus, Guillelmus 136
- Praga* 106, 134², 140, 259²
- Prieratis, Sylvester 114
- Priscianus 11, 14, 15, 18, 216, 248³
- , Theodorus 71
- Probus v. Valerius Probus
- Proclus, ep. Constantinopolitanus 126, 249
- , Diadochus 11², 42, 44², 150, 194, 223, 233, 248⁵
- Procopius 29, 30, 148, 248⁴, 256
- Proculus 29
- Propertius, Sextus 42², 195, 208, 248²
- Prosperus Aquitanicus 31, 37, 85, 126, 248², 249
- Prudentius, Aurelius Clemens 113, 188, 207, 248
- Prumia (Prüm)* 35
- Przibra, Johannes 38, 232
- Psellus 11, 194, 245²

Ptolemaeus, Claudius 42⁶, 43², 44², 46, 140, 149²,
150², 151, 152, 210, 218, 223, 229, 231, 232,
237, 242, 248⁹
Publilius Syrus (Publianus, Publius) 22, 248
Pythagoras 11, 12, 170, 174, 236, 246²

Q

Quentel, Petrus 31, 52, 53
Quintilianus, M. Fabius 14³, 18, 20, 238, 239, 249
Quiricus de Augustis de Terthona 72², 249
Quirinus 99²

R

Rabanus Maurus Magnentius 104, 250
Ramus, Johannes 123, 235
—, Petrus 249
Raphael, card. 115
Ratisbona (Regensburg) 55², 56², 159³, 179, 213,
259²
Ravenna 145
Raymundus Arnaldus 178
Rebursus, Petrus 138²
Regiae (Regiensis, Rhèges) 52
Regino, abbas Prumiensis 35, 250
Regius, Raphael 14, 41, 238, 250
—, Urbanus 186, 222
Remensis urbs (Reims) 53
Remmius Palaemon, Quintus 196, 249²
Reuchlin, Johannes (Capnion) 21³, 54, 89, 127,
141, 230⁵, 232², 245
Reyschius, N. 238
Rhases (Rasis, Almansor) 43, 70, 71², 73⁴, 178,
203², 245, 255⁵
Rhavus, Georgius (Rhaw) 177², 223
Rhenanus, Beatus (Bildius) 22, 26, 30³, 48, 88, 89,
208², 222, 255
Rhodiginus Coelius v. Ricchieri
Ribitius, Johannes 104, 197, 232²
Ribotus Hispanus, Philippus 246
Ricchieri, Lodovico (Coelius L. Rhodiginus) 14,
237²
Richardus 34, 250
— Anglicus 156, 203, 250
—, Christophorus 34, 213
Richelius, Dionisius 127, 192, 217
Richinus Florentinus 34
Ridelius, Nicolaus 186
Ried, Valerius Anshelmus (Ryd) 37, 256
Riederer, Friederich 57

Rimitius 173, 194
Rinuctius Florentinus, Alemanus (Rinuccinus) 12,
25, 245, 247
Rithamerus, Georgius 170², 223
Ritius, Michael (Riczius) 30, 240
Riverius, Stephanus 65
Rivius, Gultherus 47², 222², 257
Robertellus v. Robortellus
Robertus, monachus 30, 250
— Linchoviensis 44, 250
— Reteniensis 33², 250
Robortellus Utinensis, Franciscus 126, 221
Rodos insula, 123, 251
Rogerius 156, 250
Rokiczan, Johannes 38, 232
Rolandinus, Rudolphus 74, 75, 245, 251²
Rolandus 72
—, Martinus 167
Roma 18, 23, 25, 39, 40⁴, 52⁹, 53, 59, 67, 98², 101,
102, 124, 126, 128, 129, 140, 143, 188³, 197⁴,
208, 210³, 247, 249³, 250
Romandiola (Romagra) v. Flaminia
Rondelitus, Guilhelmus 131, 224, 251
Rota, Julius Martinus 61, 62, 63²
Rudolphus, I. Habsburg, imp. 124, 207
Ruellius, Johannes 73, 232, 251²
Ruffinus Toranus Aquileiensis 30, 37², 38, 40²,
88, 95², 219², 251⁴
Ruffus, Sextius 9, 124, 252
Ruisbroeck v. Johannes de Schonhavia
Rupertus, rex Anglorum 158
—, dux Bavariae 259
—, abbas Tuicensis 180³, 250²
Ruphus 60, 64
Ruprecht, Pfaltzgraff 259
Russia 124
Rusticus, diaconus 126, 251
Ruth, proph. 76, 119
Rutilius Publius 18, 248
Ryd v. Ried

S

Sabellicus, Marcus Antonius Coccius 18, 23, 29³,
123, 140, 212, 220, 239, 247, 251⁵, 253
Sabina, Laurentius, ep. 179
Sabinus, Aulus 177
Sadoletus, Jacobus 34, 228
Saladinus de Esculo 71, 251
Salamon, rex Judaeorum 77³, 79², 89, 106², 119,
121, 180, 181, 182, 242, 244, 251
Salentini 27

- Salernitanus Cremonensis, Andreas 188
Salingiacum (Solingen) 14, 176, 184
 Sallustius, Caius Crispus 16, 27², 194³, 206, 212², 213, 233, 236, 242, 247², 251³
 Salonius, ep. Viennensis 106, 251
 — Galienus 28
Samnitum v. Aprutium
Samnium (Samnitum, regio) 27
 Samuel, proph. 88, 107, 119, 180, 181, 232, 250²
 Sannazarius, Jacobus (Zannazarius; Jacobus Syn-
 cerus) 171², 196², 224, 228
Sardicensa (Sofija) 52, 53
 Sartoninus 50
 Sarzozus Cellanus Arragonensis, Franciscus 45, 220
 Satirus, frater 87
 Saturninus, Lucius Apuleius 29
 Saturnus, lector 98
 Saul, rex Judaeorum 50
 Savonarola, Hieronymus 33, 226
 Saxo, gram. 31, 251
Saxonia 37, 107², 202²
 Scala, Bartholomaeus 18
 Scapula 89
 Scheubelius, Johannes (Scheybelius) 123, 165, 220, 234, 235
Schlackenwaldt 134
 Schleusinger, Eberhard 152, 217
 Schnepffius, Erhardus 191
 Schoffer, Johannes 21, 56
 Schoner, Johannes 46, 151², 152, 232⁴
 Schottus, Johannes 37²
Schwabischenhall v. Hale Sueuorum 160
 Schweycker, Hans Wolfgang 133, 228
 Scipio, Cornelius 16, 17, 32, 131², 175, 193, 213, 238
 Scolarius, Gennadius, ep. Constantinopolitanus 126, 224
 Sculpinus Gangelensis, Christianus (Christophorus) 149, 228
Scutarum (Scodra, Shkoder) 123, 240, 254
 Secundinus 84
 Sedulius, Coelius 161, 188, 252
Selestadium (Schlettstadt) 113
 Selim, imp. Turcarum 259
Sempronium (Sopron) 197, 253
 Seneca, Lucius Annaeus 226, 32, 195, 208, 216, 220, 237, 252³
 Senflius, Ludovicus 177
 Serenus Samnionicus, Quintus 22, 140, 196, 222, 249², 252
 Sergius, papa 15, 104, 252
 Servius 15, 23, 41³, 252³
 Severianus 92²
Sevilla v. Hispalensis
 Sextus Platonius 140, 222, 252
 Sibus, Georgius 154, 223
 Sidonius, Michael 186, 215
Siena 178
 Sigismundus, archidux Austriae 187, 259
 —, Baro in Herberstein 124
 —, I., Luxemburg, imp. 142, 143, 166, 253, 259⁴
 —, rex Poloniae 124, 259²
 Sigonius, Carolus 124, 136, 215, 216
 Siliceus, Johannes Martinus 153, 253
 Silius Italicus 195, 253
 Silvius, Jacobus 184, 231
 Simachus, ep. 106, 253
 Simler, Josias 188
 Simon Januensis (Genuensis) 70, 71, 253²
 Simplicius, papa 54
Sinai, mons 100, 165
 Sinetius Platonius 11, 148, 168, 253³
 Sixtus, papa 172
 Sleidanus, Johannes 127, 161², 185, 233², 235², 254
Slesia 259
 Snorgaudanus, Raynerus 192, 250
 Socrates 172, 197², 218, 253²
 — Constantinopolitanus 38, 40, 253
 Soiter, Melchior a Vinda 123, 240
 Soliman, imp. Turcarum 259⁴
 Solinus, Julius C. 27, 197, 253²
 Solon 60
 Sophianus Circereus, Nicolaus 103, 214², 253
 Sophocles 169, 253
 Sophonias, proph. 122, 180
Sopron v. Sempronium
 Soranus Ephesius 68, 70, 253
 Sosomenus 38, 40, 218, 253
 Soter 101
 —, Johannes 169, 233
 Spalatinus, Georgius 115
 Spangenbergius, Johannes 126, 177, 186, 215, 235
 Speusippus 11, 252
Speyer 55², 56²
 Spiegelius, Jacobus 74⁵, 113, 228, 248, 253
 Spinelli, Alexander 178, 202
Spoletum (Spoleto) 27
 Squarzasicus, Hieronymus 20
Stiria (Steyer) 133, 134, 259
 Stanislaus de Znoyma 135
 Staphilus, Fridericus 167³, 189²
 Statius, Papinius 18, 195, 252
 Staupitzius, Johannes 114

Steelsius, Johannes 126

Stekelberg, arx 146

Stella, Johannes Christophorus Calvetus 124

—, Johannes Martinus 123, 253

— Mantuanus, Ludovicus 172

Stephanus, St., I. rex Hungariae 21, 99, 101, 102

— Carolus 65, 184, 212

— Robertus 13², 77, 78, 128⁴, 130⁴, 132², 160, 161, 185², 188, 215, 242

Stifelius, Michael (Steifel) 142, 153², 240³

Stobaeus, Johannes 14, 232, 253

Stockholm v. Holmia

Stoffler, Johannes 44², 45, 46, 47³, 150, 152, 233⁹

Stokes, Johannes 135

Strabon 10², 127², 252², 254

Strabus Gallus 184, 252

Strada, Jacobus 136

Strassburg v. Argentoratum

Strigonium (Esztergom) 167

Strozius, Hercules 171

—, Titus 171

Strutius, Josephus 63, 253

Stumff, Johannes 48, 53, 132, 213, 233², 253

Stupa, Antonius 44, 202, 204

Sturmus, Johannes 235

Suardus, Paulus 72, 244

Suecia 37², 202

Suetonius, Tranquillus 18, 28, 29, 131, 194², 197, 208, 219, 229, 252, 253²

Suhardus, Johannes 188

Sulpitius Severus 122, 161, 239, 240, 252, 253

— Verulanus, Johannes 41, 233, 237

Summontius, Petrus 170

Surgaut, Ulrich (Hurgaut) 143, 257

Sutor, Petrus 51

Sybutus 253

Syllanus 73

Sylvanus, Bartholomaeus 60, 61², 62, 64

Sylvester, papa 114³, 125

—, XI., papa 122, 253

—, Johannes 161

Sylvius, Franciscus 221

Symmachus, papa 19, 54, 106

Symon a Corroy, monachus 192

Syncerus, Jacobus v. Sannazarius

Syra, Ben 160, 244

Syria 33, 34, 38, 152, 228, 253²

Syritius 54

Syrus 140

T

Tacitus, Publius Cornelius 29, 30, 173, 188, 191, 193, 214², 222

Tacuinus 73, 254

Talassius, st. 106, 254

Tamerlanus Parthus 34, 123, 249, 254

Tappius, Eberhard 162

Tarracona 52

Tasco di Ruzante 178

Tatianus Assirius 104, 254

Taurus, mons 152

Tectandrus Cracoviensis, Josephus 63

Telensium (Pomaria) 52

Terentius Afer, Publius 41, 148, 195, 206, 211, 217, 224, 231, 233, 252, 254³

Terra Sancta 33, 34, 38², 152, 180, 204, 222, 225, 228, 254⁶, 257

Terrentius, Hermannus 180

Tertullianus, Quintus Septimus, presb. Carthagensis 89, 254

Tetzeli, Johannes 114, 124, 235

Textor, Franciscus Jamnitus 221

—, Johannes Ravisius 170, 172, 232², 256

Theanus, rhetor 148, 254

Thebith 44, 254

Themeus, Nicolaus Leonicius 63

Theodericus, ep. Cirensis (Theodoretus) 14, 38, 40², 54, 104, 187, 229, 255⁵

—, rex Gothorum 30, 72, 253

Theodoretus a Niem 39, 255

Theodorus, monachus 92, 93, 254

Theodosianus, imp. 75, 255

Theodosius, imp. 29, 43, 54, 87, 75, 255

—, imp. iun. 12, 54

Theon 43, 123, 208, 219, 255

Theophilactus, archiep. Bulgariae 104, 213, 232, 255

—, rhetor 148, 255

Theophilus, ep. Alexandrinus 79, 126, 256

— Sextus, ep. Antiochenus 104, 255

Theophrastus 9⁹, 10, 11², 12, 205, 208, 239, 248, 255¹⁰

Thessalos 67, 68

Thimon 175

Thomas, magister 13, 256

— Aquinas 21

Thucydides 11², 256²

Thylesius, Antonius (Tilesius) 146, 204

Tiberius Julius Caesar Augustus 27, 28, 33, 124, 136, 216

Tibullus, Albius 42², 195, 213, 255²

Tigemannus, Conradus 31, 214

Tigurium (Zürich) 13, 14, 25, 26, 40, 53, 104,
 119⁵, 120¹³, 121², 126, 130, 132, 140, 162, 163³,
 164, 166, 181, 182, 187, 188², 190²; 193²
Timotheus, ep. 126, 256
Tiphernus v. (?) *Gregorius Tifernas*
Tislinus, Johannes 235
Titus, Flavius Vespasianus 28²
Tobias, proph. 76, 87, 119, 160, 244, 256
Toletanum (Toledo) 52³, 53⁹
Toranus Aquileiensis, Rufinus 100
Tortelius, Johannes Aretinus 14², 233², 256
Torrentius, Hermannus 187, 226
Tours v. *Turon*
Toxita, Michael (?) 241
Tracia 53²
Traianus, Marcus Ulpius, imp. 28, 131
Transylvania (Erdély) 250
Trapezuntius, Georgius 12², 18², 37, 38, 42, 44,
 48, 65, 89, 100², 171, 206, 208², 219, 223², 224,
 248²
Trasimenum 20
Trasimundus, rex 101
Trebatius 16
Trebellius Pollio 28, 254
 — *Foroiulensis, Theodosius* 13, 14, 255²
Trebunium (Trebnje) 53
Treuna (Drannberg, regio) 35
Tricasso da Mantova 178
Trident 159, 166³, 190⁴, 256
Trier 54, 55², 58
Triphon (Tryphon) 13, 256
Trithemius, Johannes, abbas *Spanhemansis* 19²,
 137, 141², 161, 180, 208, 233³, 248, 253
Troia 26, 168, 194
Trotula (Trotta) 71, 256
Tschudius Claronensis, Aegidius 141, 217
Tullia d'Aragona 196
Tunetum (Tunicea, Tunis) 123², 207, 235
Tunitius, Antonius 162
Turon (Tours) 52²
Turrellus, Petrus 150²
Tusculum (Tusculania, Frascati) 195
Tuscius, Leo 164
Tübinga (Tübingen) 21, 44, 47, 57², 154, 165,
 167², 187, 188

U

Ubertinus Crescentinus 41, 257
Ugoletus, Angelus 41, 257
Újsziget (Wyszyeth) 161
Ulpinus, Domitius 10², 257²

Umbria regio, 27
Urbanus, monachus 170
 —, papa 39, 98², 215, 255
 —, papa 101
 —, papa 57
Ursinus, Johannes (Orsini) 172
Urspergensis (Ursberg) 31², 201

V

Vadianus, Joachimus 10², 38, 120, 229³, 247, 257
Vadistus 186
Valentinianus, imp. 29, 54, 75, 101, 156, 173
Valentinum Galliae 52
Valentinum Hispaniae 52
Valentinus, ep. Hildeshemensis 179
 —, imp. 87
 — a *Deitleben* 116
 — *Eritreus* 258
Valerianus, Johannes Petrus (Pierius) 175
 —, imp., iun. 28
 —, imp., sen. 28
Valerius Flaccus, Caius 195, 256
 — *Maximus* 27, 28, 194, 206, 233, 242, 256²
 — *Messala Corvinus, Marcus* 9, 240²
 — *Probus, Marcus* 15, 25, 29, 176, 256
Valla, Georgius 14, 26², 42, 45, 64², 184, 223⁶,
 233, 248, 256
 —, *Johannes Petrus v. Cademustus*
 —, *Laurentius* 11², 15, 27, 32³, 128², 145², 173,
 194, 204, 226⁴, 251, 256
Vannius, Valentinus 165, 187², 241
Varadinum (Nagyvárad) 259
Varanus Abbavillaeus, Volerandus 25, 257
Varimadus, arianus 235
Varensa 52
Varna 215, 249²
Varro, Marcus Terentius 17, 140, 257²
Vasensis 52
Vaseus Meldensis, Johannes 62, 63
Vastonus, Robertus 190
Vatablus, Franciscus 128, 160
Vecerius, Conrad 35, 214, 225
Vegetius Renatus, Flavius 145, 162, 173, 257³
Velareus, Jodocus 189
Veliternus, Antonius Mancinellus 144
Velleius Paterculus 33, 171, 197, 210, 229, 244
Venatorius, Thomas 173, 256
Venetia (Venezia) 11⁷, 12⁶, 13², 14³, 15³, 17⁴, 18⁵,
 19, 20², 21, 22, 24³, 25², 26, 27³, 31³, 32³, 33,
 38, 41¹³, 42⁴, 45, 47, 52, 68³, 71, 72⁸, 73³, 75,
 76³, 77, 112, 124, 136², 137, 139², 140, 142,

147², 148², 150⁴, 151, 152, 154², 155², 158, 160,
 161, 168⁶, 169⁵, 170², 171⁶, 177, 178¹¹, 179²,
 185, 186, 188, 196⁵, 198, 251
 Verardus, Carolus 30, 211
 Vergerius, Petrus Paulus 166, 190⁴
 Vergilius Polidorus 31, 161, 185, 247, 249
 —, Publius Maro 24, 41, 131², 195, 204, 206²,
 208, 217², 233, 248, 252, 257²
 Vernerius, Johannes 150², 233
 Verres, Caius 171
 Vesalius, Andreas 61, 73, 204, 257
 Vespanianus, Titus 22, 28
 Vesputius, Americus 33², 151, 202, 203
 Vettius, Gaius v. Juvenus Aquilinus
 Viagus, rex Romanorum 108
Vicentia (Vicenza) 18, 48
 Victor 97, 101
 —, ep. 40, 257
 —, Publius 188, 197, 249
 —, Sextus Aurelius 29, 194, 206, 252
 Victorinus 19, 171, 257
 —, Marius Afer 77², 126, 239, 258
 Vida Justinopolitanus 190
 —, Marcus Hieronymus 195
Vienna (Wien) 27, 46², 76, 124, 133⁹, 134², 137,
 141³, 142², 143⁴, 145, 146², 151², 153, 154, 160,
 164², 165, 167, 176, 179³, 182, 183, 186, 187²,
 259⁴
 Vigilius 126, 258
 Villa Gagnolus, Nicolaus 123, 242
 —, Theodorus 53
 Vincentinus Bellovacensis 31³, 109, 257³
 — Liriensis 126, 258
 Vinitius, M. 33
 Viretus, Petrus 130, 249
 Virdung, Johannes 153, 233
 —, Sebastian (Virdunius) 149, 252
 Virgilius Marcellus v. Adrianus Marcellus
 Virgini, Johannes 25, 257
 Vitelli 44, 257
 Vitellius, Aulus 28
 Vitruvius Pollio 45, 47, 222, 257²
 Vitus Diterichus 160
 — Theodorus 119⁴, 121
 Vives, Ludovicus Johannes 33, 34, 84, 86, 131²,
 174, 192, 206, 220, 231³, 235, 237
 Vladislaus, rex 30, 38, 58, 122, 257, 258, 259⁴
 Vogelein Hailpronnensis, Johannes (Vögelin) 151,
 233
 Vogelsangk Lindaviensis, Johannes 177, 233
 Volaterranus, Raphaelus v. Maffaeus, Raphaelus
 Volkmerius, Johannes 148, 233
 Volscus, Antonius 41, 204

Volusius Lutius Metianus 75, 237
 Vopiscus, Flavius 29, 220, 257
 Vuelpius, Henricus 142², 225
 Vulcatius Gallicanus 28, 197, 258
 Vulteius, Johannes (Vulteus) 176, 233
 Vulteius, Justus 126, 173², 201, 226, 234, 235,
 247, 258

W

Wardemüller, Otto 243
 Walderus, Johannes 13², 216
 Weich, Michael, ep. in Mentz 164
 Weinder, Paulus 167
 Weisschoff, Philipp 45, 246
 Weissenburgius, Wolfgang 38, 254, 257
 Weissenhorn, Wolfgang 167
 Wenceslaus, rex v. Vladislaus, rex
 — Philomater 177
 Wenger, Conrad 187
 Werbőczy, Stephanus 76, 252
 Werner, Georg 141, 157, 223²
Westfalia 44
 Westhemerus, Bartholomaeus 187, 211
 Wicelius, Georgius 165, 186, 215
 Wicleph, Johannes 122⁴, 134², 135³, 159, 233, 258
 Widefordus, Wilhelmus 122², 258
 Widman, Johannes 183
 Wigandus, Johannes 186, 215
 Willichius Reselianus, Jodocus 176, 184, 186, 216,
 228, 233²
 Wimpfeling, Jacob 35, 222, 228
 Winter, Robertus 30, 102
 Witichindus Saxonis 35², 239, 243, 257
Wittenberg 78², 113², 118³, 121², 128, 129³, 132,
 143³, 146, 159³, 161, 164², 165, 177⁵, 180, 181,
 182³, 187, 188, 189
 Wolf, Hieronymus 10³, 11, 127, 216, 226², 234,
 257
Wormatia (Worms) 55¹¹, 53, 56, 116³, 117², 189
Wratislava (Pozsony) 259
Wratislavia (Breslau, Wrocław) 177
Würzburg 128, 141

X, Y

Xenocrates 12
 Xenophon 11², 22, 49, 175, 196², 197², 232, 258⁶
 Xistus, papa 101
 Yber v. Geber

Z

Zacharias, proph. 77², 129², 180

Zacutus, Abraam 154, 201

Zahel, phil. 43, 258

Zak, Johannes 115

Zambertus Venetus, Bartholomaeus 43, 123, 208, 227

Zannazarius v. Sannazarius

Zarotus, Christophorus 41, 213

Zenobius Florentinus, Acciolus 12, 219, 258

Zenon 54

Zenselinus de Cassanis 139

Zephirinus 101

Ziegler, Jacob 38⁴, 77, 201, 205, 227, 228², 229³, 244, 253, 254, 257

Znaim (Cznaim) 259

Zoar 72, 258

Zobel, Cristof 135

Zonaras, Johannes 127², 258

Zoperon 12

Zosimus Gazaeus 12, 54, 258

Zosomenus v. Sosomenus

Zürich v. Tigurium

Zwingli, Ulrich 120, 121², 227⁴, 258

APPENDIX

Ex libris Joannis Dernschwammii
qui in Bibliotheca Viennensi
asservantur

De marginalibus Joannis Dernschwammii vide: Hermann Zsuzsanna: Hans Dernschwam könyvei kö-
zött. In: Az Egyetemi Könyvtár évkönyvei (Annales Bibliothecae Universitatis de Rolando Eötvös nomi-
natae) IV. 1968. 167—176.

Hans Deensteyn

Ephemeridum opus ✠

Joannis Stoeffleri Justin

gensis mathematici a capi

te anni Redemptoris Christi

1532 in alios 20 proxime

subsequentes : ad veterum

imitationē accuratissimo

calculo elaboratum.

Anno 1532 Venetijs.

In Edibus Petri Liechtenstein.

Angarus

angarus fieret / hoc est opprimeretur / seruiretque / non tam Christo
domino benignissimo / sed Turco / tyrannorum omnium immanissimo /
nec in libera Hierosolymorum urbe / sed Babyloniorum / omnis con-
fusionis / ac seruitutis domicilio / immo carcere teterimo. Vbi
pro dolor / multa hoc tempore Christianorum milia / non tantum
corpore / verum etiam animo / huic hosti seruitutem seruiunt plus
quam Aegyptiarum. A quo / cum superioribus seculis maiores no-
stri gloriosum sepe reportauerint triumphum / ac orbi Christiano suo
sanguine pacem pepererint / nunc viribus fracti / ac ope destituti /
moerent / non secus atque liberi parentibus orbati. At nouam
illis recuperandae libertatis spem addidit hoc tempore / primum
progenitor Zelf. V. qui / ut verus regni Hungariae heres est / ita
omnem defendendi huius curam in se iam olim recepit. Deinde
vos qui legitimi estis successores. Quae etiam res efficit / ut
nemo de cetero nostrorum orbitatem deslere possit suam.

Dei uersus
interpret
una cu suo
Epo. ex mu-
dia

Nadassli
Thomastg

Nouam itaque dei legem / secundum ut institueram / in nostram
verti linguam / quam feliciter haud scio / non tamen sine summis
et vigiliis / et laboribus. Quippe qui / in hoc studio / multis versatus
sum annis. Quam si gens ipsa nostra amplecti uolet / nulla de cetero
illi seruitus erit metuenda. In hoc inibi studio hortator
simul et adiutor fuit / Spectabilis / ac Magnificus dominus Thomilla
mas a Nadassli / Consiliarius Regius / ac Comes Comitatus
Lassri ferrei / Thaureritorum Regalium magister / fidelis Zelf. V.
dominus meus. Quibus ergo opera / cura / studio singulari / sum-
mis impensis consequuti sumus / ut diuinum hoc Noui testamenti
opus / lingua nostra patria / in oppido suo excuderetur. Quod mul-
tis nominibus Zelf. V. nuncupandum duxi. Primum quid et
Zelf. V.

Vo. no bis
qui Verba
dei cora
patri et
adultera
patri pro
uestro libi
sunt haug
son Vor
Thomilla se
quet nec
patria ultu
si pectua
Lassri ho

liberos / adolescentes / senes / firmos / infirmos / diuites / pauperes.
 Admonet maritos / uxores / parentes / filios / viduas / virgines /
 finaliter omnes / qui Christo domino nomen dederunt. In hoc
 enim sermo gratie / ac reconciliationis / in hoc verbum veritatis /
 in hoc ribus anime spiritualis / in hoc fons aque viue / in hoc
 porro verbum vite eterne. Quam suis largiri dignetur Deus /
 cuius nomen sit benedictum in secula. Amen. Dat. Neanest
 Anno salutis 1.5.41.

Ioannes Enslueter. pæcipuus interpres
 in vno noie et nebulo maxie vna
 cu suo Dno et patrono Madassdi
 Deus retribuat vobis pro vris
 meritis hic et in futuro seculo
 Rotas et Ignem ppetuu

Modestia vestra no-
 ta sit omnibus homi-
 nibus. R.

Uy Testamentum magiar nelwen Uyssighet, 1541.

RMNy. 49. (56/7163; ÖNB BE 9 Q 35)

DOMINICI

Marii Nigri Veneti

GEOGRAPHIAE

Commentariorum libri XI, nunc primum

IN LVCEM MAGNO STUDIO EDITI, QVIBUS non solum orbis totius habitabilis loca, regiones, prouinciæ, urbes, montes, insulæ, maria, flumina, & cætera, ut nostro tempore sunt sita & denominata, uerum etiam omnium ferè populorum & uariarum gentium mores, leges ac ritus tam sacri quàm prophani exactè describuntur, ita ut uel ipso Strabone utilior nostris temporibus, autor hic doctorum quorundam iudicio meritò habeatur.

VNA CVRATA
LAVRENTII CORVINI NO
uoforensis Geographia. 593

ET
STRABONIS EPITOME PER D. HIERONY.
MVM GEMVS AEVM translata, quam adiecimus ut quo cum
Marium hunc nostrum Lector conferat, habeat. 675

Adiecto rerum & uerborum memorabilium Indice
locupletissimo.

Cum gratia & priuilegio Imperatoriae Maiest. & Christianiss. Galliarum Regis, cuius exemplum subiicimus.

BASILEAE.

D. M. Nigri: Geographiae commentariorum libri XI. Basileae, 1557. (325/7063; ÖNB 47 P 26)

hic quoque dicatus, transitu difficilis, non spacio solum aquarum sed etiam saxorum congerie, quibus conuoluitur. A quo ad Gangem 10. dierum per campestris & ualtas solitudines etiam Indis ipsis ignotas, iter est, bestias feraces, diues tamen terra, & opibus abundans, Hypasis tandem Sox fluius ex Vindio monte profluenti iungitur, simulque in Gangem labuntur. ultra quem cauit Alexander progredi, unde Solinus Hypasis fluius nobilissimus, qui Alexandri magni iter terminauit, sciri aram in ripa eius positam probat, quas 12. fuisse Curcius scribit, ex quadrato saxo monumentum expeditionis suae. Post Hypasim Dyardenes est unditur, minus celebris auditu, quia per extrema atque inuia propere regionis currit, caeterum non crocodilos modo uti Nilus, sed & delphines, & ignotas peregrinis beluas alie, quem Ethimathis post eum crebris flexibus, subinde curuatus excipit, unde ab accolis ad irrigandos campos carpit, ea causa est quare tenues reliquas iam sine nomine in mare emittat aquas. Diamuna ex montibus aquilonaribus cadens in Gangem influit, inde ex eisdem montibus Ganges originem ex pluribus fontibus trahit, licet quidam incertis ut Nilum exoriri dicant, Arthemidorus ex Emodis montibus. Post Diamunam ad orientem magis Sarabus fluius excurrit, qui etiam in Gangem ab ea parte irrumpit in cuius alueo Indiam de qua nunc scribimus terminari Ptolemaeus auctor est. Hoc autem loco Gangem depingere non erit indecens, quando ad eius fontes deuenimus. Is maximus omnium fluiorum praedicatur, quem sacrae litterae Phison uocant, in quo maximam fertilitatem esse, terra ea inundata, apparet, in eum triginta amnes influere scribit Plinius, ex his nauigabiles, praeter iam dictos, Crenaca, Rhrannum, Bouam, Casphagam, Somin, Alicum, Oedanem, magno statim ex suis fontibus, fragore erumpere, deiectionemque per scopulos et abrupta ad meridianam regionem, ubi primum molles planities contingat, in quodam lacu hospitari. Inde in eum obiectae rupes inclinant ad orientem lenemque fluere usque Palimbothram ciuitatem atque inde ad meridiem conuerti, ubi minimum 8. mil. pass. latitudine quidam 10. ubi maximum supra 12. sunt qui dicunt 20. Altitudine usquam minore pedum 20. nutritur in eo Crocodilos, & delphines, Plinius platanistas ab his uocari, rostro & cauda delphini, magnitudine autem 15. cubitorum, anguillae quoque tricenos pedes. Esset in eodem Sebosus uermes brachijs binis 60. cubitorum, ceruleos, qui nomen a facie traxerunt, his tantas esse vires ut elephantos ad potum uenientes mordicus comprehensa manu eorum abstrahant, Cerae quoque inesse. Scinditur Ganges sursum a mari haud modico intervallo in 5. flumina ut in descriptione ostiorum eius in litoralibus meminimus. Verum extrema duo longissime inter se distant. Sed quoniam ab incepto ordine aliquantulum discessimus ad Cylindrinam remeant

ut sit, dum est, eam Gymnosophistas, id est, sapientes nudi habitant. Isti philosophi huius tractus mundi sunt, tantae continentiae, ut uel pomis arborum, uel cunctis simplicibus realantur, hyemem astatemque nuditate agere, & qui quum sunt in Turcia lingua Derwishes. Et tales CC. lxxiii Religio ad flammam sunt oes patrii naturaliter et simplices homines. Quae sibi Religioem ex necessitate et puritate atque ignorantia fecerunt. Et ob id quae simplicitate gymnosophistarum praestant. Atque iudicium Asiatici sunt. Talibus et fontem a Turcis. Sequitur Castra Caesaris. Vna cum alijs. Mendicis sub singulari uexillo. Sed tamen ut mendicis et videri contempti. Et tales una cum iudicis plene pecuniae captiuos emere. Atque in Turcia sua constat in athenis itaque uendere. Ut ego H. D. And. 1553. p. aliquot. in athenis itaque uendere. Ut ego Descriptione Turcae Religione plura scribere. Sicut enim alij gymnosophiste

OPERA OMNIA

IOANNIS PICI, MIRANDV- læ Concordiæque comitis, Theologo-

rum & Philosophorum, sine controuersia, principis: Viri, siue
linguarum, siue rerum, & humanarum & diuinarum,
cognitionem spectes, doctrina & in-
genio admirando.

SVNT AVTEM HÆC QVÆ AB
hoc autore felicissimè scripta sunt.

Heptaplus, de Dei creatoris sex dierum opere Genesios: 441
Conclusiones nongentæ, Romæ publicè propositæ, præcipuos Theo-
logiæ locos, & pleræq; in quibus philosophorum omnis labor & stu-
dium cernitur, continentes. 83

Apologia aduersus eos qui aliquot propositiones Theológicas carpe-
bant. 115

De ente & uno opus, in quo plurimi loci, in Mōse, in Platone & Aristotele, explicantur. 241

De hominis dignitate. 213

Ad Christianæ uitæ institutionem, reglæ siue præcepta, quibus adiu-
tus homo possit uincere mundum & tentationes. 332

In psalmum, Conferua me Domine, qui est XV, commentarius. 334

De Christi regno & uanitate huius mundi. 339

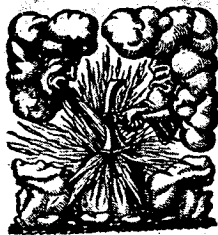
Epistolarum Liber. 344

De Astrologia disputationum Lib. XII. 414

Elegiæ aliquot. 422

In Platonis Conuulsum Lib. III. Italicè scripti. 847

Item Cabala Ioannis Reuchlini, ad intelligenda loca quedam Pic, ma-
gno usui futura Lectori. 733

Cum Cæsareæ Maiestatis gratia
& priuilegio.

B A S I L E Æ.

J. Picus Mirandula: Opera omnia. Basileae, 1557. (326/7064; ÖNB 71 N 3)

Quinta Pars

in personam Othonis: de quo legitur in c. in synodo. lxix. dist. ii. regum: in omnibus locis indifferenter extra regnum Francie semper imperator sedet à dextris, & rex Francie à sinistris, & sic præcedit regem Francie propter auctoritatem & præminentiam quam habet ab ecclesia, ex vñctione & coronatione quam recipit ab ecclesia Romana, ut dictum est, & habetur in c. per venerabilem, extra de electo, & notatur in plurib⁹ locis. De huiusmodi translatione est magna altercatio: sed cum non sit magnæ utilitatis, & sit iam hæc pars satis onerata, meremur ad tractatum Ioannis le Cleric de primogenitura, in xij. questione secundæ libri: ubi per vij. aut viij. column.

Vigilimanona condidit sic coronatus, qui ante coronationem dicitur tunc rex Romanorum, præcedere debeat regem Francie. Hec questio fuit hoc anno domini 1521. in concilio sephebrisi, in oppido Caleti, ubi fuerunt ambasciatores & legati Caroli illustrissimi electi in imperatorem & regis Hispanorum: inter quos erat nobilis & præstantissimus vir dominus Mercurius cancellarius electi in imperatorem, & legati Francisci Christianissimi regis Francie, inter quos erat nobilis & excellentissimus vir dominus Antonius de prato cancellarius regis Francie: Inter quos fuit questio, de præcedenda. Monebatur prædictus Antonius ratione, quia prædictus Carolus licet fuisset electus in imperatorem, non tamen erat adhuc vñctus & coronatus, & sic dictum erat rex Romanorum, qui tamen rex Romanorum non vñctus nec coronatus ab ecclesia: & etiam licet esset rex Hispanie, in qua non vñgitur, ideo dictus cancellarius Francie debuit præcedere cancellarium prædicti electi in imperatorem: eo quia rex Francie erat vñctus & coronatus, prædictus vero electus in imperatorem. & rex Hispanorum non erat vñctus nec coronatus. Hæc ex parte verò dicti domini Mercurii cancellarii. Sed in imperatorem multa in contrarium dicebantur: & quod prædictus electus erat vñctus & coronatus ab archiepiscopo Colonien. ad quem pertinet eidem regi primæ vñctionem & coronationem impendere, prout tenet Innoc. in c. venerabilem, extra de electo, dicam plenius.

De his huius controversiæ pendet ex dubio sequenti, videlicet: Nunquid electus in regem seu in imperatorem à principibus habentibus potestatem eligendi vel à maiori parte, possit statim ex ipsa electione licite nomen regis assumere, ac bona regni & imperij, antequam habens eandem potestatem quam Imperator in Italia & in alijs provincijs regno & imperio subiectis administrare.

Ad istud dubium videtur primò dicendum, quod electus in imperatorem non potest sibi assumere nomen regis, nisi post approbationem suam ab ecclesia factam: quod sic probatur. Examinatio personæ electi in regem Romanorum pertinet ad ecclesiam Romanam, c. venerabilem, §. verum, extra de electione clemen. Romani, vers. præfatis itaq. de iure iuran. & non solum examinatio imò approbatio & nominatio, ut dicit ibi text. quæquidem examinatio non videtur fieri ad alium finem, nisi ut examinatus prius personam ipsius vel saltem personam eiusdem electi approbatur, ut sic ex tali approbatione demum possit, sicut in electis ad ignitatem ecclesiasticas regulariter observatur: ut patet in c. nosti, extra de elect. & in c. qualiter, eodem titulo, & c. avaritæ, eodem titulo, libro vi. Ergo videtur quod approbatio electi in regem Romanorum, etiam si sit electus à principibus in cōcordia peti debet ab ecclesia

Romana antequam administret, nec nomen imperatoris assumere, ut dicit glo. in dicta clemen. Romani, in verbis, futurus, ibi: ego enim, quem ad hoc allegat F. din. in c. eam re, in ij. col. extra de re scriptis, ubi amplè ponitur materia de electo, quam potestatem habet ante consecrationem seu confirmationem.

Secundò sic: Si rex Romanorum ex electione cōcedat vel à maiori parte principum electorum facta possit statim administare iura & bona regni & imperij, ergo vñctio & coronatio quæ regi Romanorum Aquilgrat per archiepiscopum Colonien, & vñctio & coronatio quæ per archiepiscopum Mediolanen. in villa Modinæ, secundario eidem ante vñctionem & coronationem imperialem consueverunt impendi, ut etiam notatur per lo. an. And. in dicta clemen. Romani, viderentur superflue & inanes, & de nihilo viderentur ferire: quod est absurdum & inconueniens, cum tales vñctiones & coronationes non videntur esse inane rationabili causa induci.

Tertio sic: Rex Romanorum non habet eandem potestatem quam Imperator, qui non dicitur Imperator nisi post vñctionem & coronationem: cum, ut habemus in Libe. de Zenone, C. de quadrienn. præscripto, in fi. ubi Imperator non concedit priuilegiū ante infusam imperiales fulcra, per quam susceptionem intelligitur coronationem impetilem: & sic videtur quod rex Romanorum non habet eandem potestatem quæ postea factus Imperator, & facit ita, in l. athlez. ff. de excusa. tutorum, quem ad hoc allegat Barbosa. in c. eam re, in ij. col. extra de re scriptis.

Quarto faciūt text. in c. in nomine dñi, vers. eligatur, ubi dicitur, ibi: & futurus, xxiij. dist. & in c. venerabilem, §. verum, ibi: eligendū in regem, in imperatorem postmodū promouendū, extra de electo, & in de. Romani, vers. prius, de iur. iur. ubi dicitur, Ego enim rex Romanorum, istus Imperator. Ex quibus omnibus patet quod prius quis efficiatur rex, & postmodum futuro tempore Imperator, & sic rex non videtur habere eandem potestatem quæ Imperator: cum rex prius existens postmodum promouetur in Imperatorem, ut sic aliquid imporet plus promotione in Imperatorem, quam in regem.

Quintò sic probatur, nam nihil operatur antequam sit, ff. de collatio. bonorum, §. si impubert. ubi dicit, præmissa est enim collationis species, cum adhuc vixit in cuius de bonis quarta debetur. l. i. §. ex hoc re scripto, ff. de venere inspicendo, l. quoties, ff. de nouatio. Sed Imperator in hac coronatione dicitur oriri, & sic incipere esse, omnes C. de ferijs, ibi: vel oritur imperij prouiderit. & ibi in glo. que exponit id est coronatus, ergo ante hoc non operatur quæ ad Imperatorem pertinet, ut de hoc dicit lo. An. data, l. vi. in gl. q. incipit, scire debes. Et trib⁹ coris coronari debet, ut notatur per eū in de. Romani, de electo, & dicta supra.

Sextò probatur sic: Furtiuus est omnis actus & illicius qui exercetur in re præter voluntatem dñi vel custodis, etiam si exercetur per eū cui traditio fieri debet, l. si ex stipulante, ff. de acqui. possessio, l. nec ex vera, C. de quadrienn. præscripto, sed per Christū beato Petro & successoribus tradita sunt veriusq. regni gubernacula, ecclesiæ scilicet & terrarum, xxiij. dist. c. oēs, xv. q. vi. c. alius, & c. nos sancti, & c. alios, i. q. iij. c. quia prelati, in principio, & c. ad apostolicam de re iudicata, in vj. Quicquid ergo sine voluntate ecclesiæ beati Petri & Petri terenti regni gubernacula assumunt illicitam facit: quod optimè probat Innocentius, per rationes in c. licet ex suscepto, de foro competenti, & præbatur in d.

*Inutiles questioes
In Regno est suo
quilibet est. Dicitur
nole Romanus Epum
in suis Gabare
maioris auctoritate
B principes de ista
magis in eligendo et
complemendo Imperator
quia Imperatoris solus
Romane confectio Epus
Romane Pontificatus
et docetent. ut ut
Imperatoris Capitibus
Imperatoris sit ut
qui in eo suffragat
capitis et de pñs
ut quicquid mundus
exponit, est, qui o
gloriam huius pedari
Cestis sedulo est
Romano em Imperator
et obediēte tenemini
per filios Angi Galli
qui vix Epum qñs
qui vix Epum qñs
dñi dñi ubi et fereb
stabilissimi*

Alfonsi à Castro, Zamorensis,
 Ordinis Minorum regularis Obseruan-
 tiæ, Prouinciæ sancti Iacobi, aduersus omnes
 Hæreses, Libri. XIII.

OPVS HOC NVNC POSTREMO AB
 AVTORE RECOGNITVM EST, ET TAM
 multis ab eo locis supra omnes priores editiones auctum atq;
 locupletatū est, ut merito nouum opus censeri possit,
 prout Autor ipse in Epistola Nuncupatoria
 apertè demonstrat, quæ addita sunt,
 pagina septima per breuem
 epistolam reperiet.

ANTVERPIÆ,
 In ædibus Ioannis Steelfij. Anno,
 M. D. LVI.

Cum Gratia & Priuilegio.

Alfonsus a Castro: Aduersus omnes hæreses libri XIII. Antverpiæ, 1556 (272/7011;
 ÖNB 19 B 12)

F I N I S.

AVGVST. IN CANO-
NICAM IOAN.

*Omnia que leguntur in scripturis sanctis, ad instructionem & salutem no-
stram intente oportet audire. Maxime tamen memorie com-
mendanda sunt que aduersus hereticos valent pluri-
mum, quorum insidie, infirmiores quosq;
& negligentiores circumme-
nre non cessant.*

SOLI DEO GLORIA.

SOLI DEO GLORIA.

imprimenda
Imprimatur tractatus Franciscanus Hieronymi omnium in toto Orbe
perfectionis. Qui Anno Dni 1388 edito quando Blasphemus Officio Librio
a Bartholomeo de Pisis fidei Christiane adversus Infidelium & multaliter
ille Franciscus fuit. Cuius in omnibus conformem fuerunt diabolo quod
infinitum erat, putavit in eo Hieroclem, qui ex Philostrati historia compuit
Apollonius Trianus, Salustius vero Josis Cesto. Contra que Eufebius spurius
filius simplicis, Obiit 203. Vile et Philostratus in Vita Apollonii. Sed Vile illi
melius non est. Et fratrem illi una cu patre suo Francisto nati non fuissent.
Infinitum aut quibus Ordines et Sacer capite Anno 1207. Decemvero 10
maissi Aprilis. Alij Ordines pauperum Dominica Anno Sexto a sancto
Odo aut. fuit et de Penitentia nona Anno ab eius conversione, Obiit Anno
1228. Dicit vero Tres Ordines ab eo fuisse instituti. Aliquis postea plurim
in suis facies in Officantes et Conventuales, autore Bernardino Vide Salubrit
Acende de lib. 5. Accipit aut Ordo Franciscanus adde incrementa. Ut testat Salu
Acende de lib. 5. ad numerum Sexaginta mille flos tpe accedens. Excerptum
circa Anno 1447. Ordo Minorum novus, familia Minorum in Gallia subditi. Embro
et ante obitus obtinere. Vide polidoro De Penitentia li. 7. et. 1. Canonisanti
Francisco a Gregorio nona pons. Vile Plutina

ιατρῶν ἀνὴρ, πολλὰ
ἀντάγεισιν ἄλλων.
ὅν κ' ἐστὶ ἰγυῖος κρύπτειν
οὐδὲν ἐν βίῳ.

HERBARVM

VIVAE EICONES

ad naturæ imitationem, summa cum

diligentia & artificio effigiatæ,

una cum EFFE-

CTIBVS earundem, in gratiam ves-

teris illius, & iamiam renascentis

Herbariæ Medicinæ,

PER OTH. BRVNF.

recens editæ. M. D. XXXII.

¶ Quibus adiecta ad calcem,

APPENDIX isagogica de usu & ad-

ministratone SIMPLICIVM.

Item Index Contentorum singulorum.

Argentorati apud Ioannem Schottū, cum
Cæs. Maiest. Privilegio ad Sexennium.

Inuentū Medicinā meū
est, opiferq; per orbē
Dicor, & Herbarū sub-
iecta potentia nobis.

V T E S T multorum dispar sensus, variaq; censura eorum, qui in alienis curiosius nonnuntq; quam in proprijs uigilant, ita & in Herbarij hoc Opere nimirum eueniet: pluraq; in illo desiderabuntur fortasse, uel ex suis uestribus, uel Germaniæ ignotis herbis. Sciant illi, ex præscripto boni Autoris Catalogo, singulas Rhapsodias subordinasse, eiusdem Medicæ professionis uirum doctissimum D. Michaellem Herum: qui precibus nostris ^{her Michel vnd der} stris uix eo etiam tractus, ut æque commodo publico, atq; Orthonis gloria ^{Segevers Michel her} rixæ operas suas locaret. Quæ ergo hic uides, Lector candide, parte aliqua ^{sem vnd erstant bey} suppleta sunt, fatemur. Nam autor ipse fatis concedens, incompletum re ^{sen In dem Constantino} liquit Opus, ita ut supra dimidium eius, non sine magna rerum inquisitio ^{de Algebrae uirg. Ein} ne, reliqua ex Catalogo illius relicto, subdita sunt: ea certe fide, ut iniusta ^{Geoffrey Sautast/der} queraris expostulatione, hæc, uel illa deesse. Neq; em̃ licet, Scriptoris cui ^{Wedder/Georg/der} iusq; argumentū suffringere, aut em̃dicato titulo, quæ alioqui clara sunt obfuscare. Adde, quod Herbarum indagatio, uti inmensum est chaos, ita ^{laramistey/der/der} pro CREATORIS ininuestigabili donorum collatione, humanum longe superat ingenium, neq; omnia nosse uni datum. Quod si ueterum quoque in ea re cuncteris sedulitatem, & illis multa deesse fatearis, necesse est. Num Dioscorides, num post illū Theophrastus, Plinius, & ceteri omnia perscripserunt, atq; id sine cauillatione? Sed & interim quisnam Dioscoridis aperiet studium, ut ille saltem nobis citra digiadiationem pateat? Quū igitur (ut aiunt) nihil usquequaq; beatum, sitq; quiddam prodijse tenus, si non datur ultra, ob doctissimi uiri obitum, ijs contenti sumus, quæ citra controuersiam hic descripta sunt. Insunt nempe Operi huic, Herbe nedū Medicinales, sed & Culinariæ, subiectis Leguminum, Arbutorū, & Arborum effectibus compendiario quodam usu. Tuum fuerit Lector optime, quæ passim hic sustuleris, ueteribus conferre, num certa, ueraq; sint, illorum itē scriptis consona: quæ fidelius licet tradita, ob uitæ nostræ ignauiam, forte capere non possumus uti uere tradita sunt. Vnde non iniuria in hac, quemadmodum et in alijs scientijs, imploranda Domini gratia, ut sublata a nobis aorizia, definat tandē cæcutire infelix & ingrata seculi huius nequitia, quæ pedibus etiam conculcat auro longe preciosiora. Boni ergo hæc consulant legentes, & candorem præferant imposturæ, sicubi falso, in hoc scribendi genere, offendant Brunfelsiana. Nam hic rerum suarum finis destinatus. V A L E. *an*

O. Brunfelsius: Herbarium vivae eicones ad naturae imitationem ... effigiatæ, Argentorati, 1532 (206/6946; ÖNB 69 P 29)

Mirabilia Rome.

Opusculū de Mirabilibus
Moue et Ceteris Urbis
Rome editū a Fran
cisco Albertino
Florentino.

Cum Privilegio.

BERLÁSZ JENŐ
Johann Dernschwam könyvtára

I.

DERNSCHWAM János nevét történetírásunk egyes szakterületein hosszabb idő óta ismerik. Legrégebben és leginkább gazdaságtörténeiszink tartják számon — a hazai bányászatnak a XV—XVI. század fordulóján történt kapitalizálódásával kapcsolatban.¹ DERNSCHWAM volt ti. az emlékezetes THURZÓ-FUGGER-féle besztercebányai rézbányászati és rézkereskedelmi vállalkozásban a FUGGEReknek évtizedeken át (1525—1548) magyarországi megbízottja. Működésének emlékét e téren elsősorban saját memoárja tartotta fenn az utókor számára, egy 1563-ban készült, kortörténeti szempontból sem érdektelen emlékirat. Az ebben foglalt tények — bár a kéziratot már a XVIII. században megtalálta, sőt közzé is tette ENGEL János Keresztély² — csak századunk elején váltak közismertekké a besztercebányai erdő- és bányabirtokok történetének ZIVUSKA Jenő által publikált okmánytára révén.³

Nem sokkal később, századunk második évtizedében más tudományszakok, az etnológia és az írástörténet is felfigyeltek DERNSCHWAM nevére. A magyar rovársírás kutatóinak egy másik DERNSCHWAM-kézirat került a kezükbe: egy 1553—1555-ben tett konstantinápolyi és kisázsiai utazásról készült útinapló, benne török földön gyűjtött számos felíratmásolattal. E jobbára antik inscriptioszövegek között előbukkant egy 1515. évi konstantinápolyi rovársíras felírat mása is, s ez egy időre nemzetközi érdeklődés tárgya is lett: Franz BABINGER marburgi kutatón,⁴ a másolat felfedezőjén kívül SEBESTYÉN Gyula magyar etnológus⁵ és Wilhelm THOMSEN világhírű dán nyelvész is behatóan foglalkoztak a szakirodalomban.⁶ Magáról az útinaplóról egyébként a német tudományos élet — H. KIEPERT és H. ZIMMERER recenziója révén — már 1887, illetve 1899 óta tudott.⁷ Ismerte a külföld DERNSCHWAM tudományos tevékenységét a

¹ Neve és működése a XIX. századi történeti irodalomban először WENZEL Gusztáv tanulmányában: *A Fuggerek jelentősége Magyarország történetében*. Bp. 1882. (Értekezések a történelmi tudományok köréből. 10. k. IV. sz.) fordul elő (27. l.), továbbá egy másik WENZEL-közleményben: *Okmánytár a Fuggerek magyarországi nagykereskedése és rézvállalatának történetéhez*, a függelékben, Történelmi Tár. 1883. 489. l.

² ENGEL, Johann Christian von: *Geschichte des Ungarischen Reichs*. I. Theil. Halle, 1797. (Allgemeine Welthistorie 49. Theil.) Az emlékirat *Extract aus der Beschreibung des Mitternhauss, in Neusohl gelegen, durch Hansen Turnschwamb, der Herrn Fugger gewesen Factorem daselbst, samt anderm, was sich in der Kron Hungern zugetragen, geschrieben im Ein Thausend Fünfhundert drey und sechzigsten Jahr* címmel a 190—209. l.-on található. — Egy XVIII. századi kézirat másolata van az Országos Széchényi Könyvtár kézirtárában Quart. Germ. 273. jelzet alatt.

³ *A besztercebányai m. kir. erdőigazgatóság régi okiratainak tartalomjegyzéke*. Összeállította és bevezetéssel ellátta ZIVUSKA Jenő. Besztercebánya, 1906. ZIVUSKA DERNSCHWAM memoárját magyarra fordította (7—30. l.), s hozzá történetírói megjegyzéseket fűzött, nemegyszer tévesen.

⁴ BABINGER, Franz: *Hans Dernschwam's Tagebuch einer Reise nach Konstantinopel und Kleinasien (1553/55.)*. München—Leipzig, 1923. (Studien zur Fugger-Geschichte. Hrsg. von Jacob STRIEDER. 7. Heft) — Erről az útról, a BUSBECK-VERANCICS—ZAY-féle követségjárásról ld. a magyar történetirodalomban THALLÓCZI Lajos: *Csőmőri Zay Ferenc. 1505—1570*. Bp. 1885. 71—106. l. THALLÓCZI DERNSCHWAM-ról, aki csak magánemberként csatlakozott a követséghez, semmiféle említést nem tesz. Forrásai között sem szerepel DERNSCHWAM útinaplója.

⁵ SEBESTYÉN Gyula: *A magyar rovársírás hiteles emlékei*. Bp. 1915. A DERNSCHWAM-féle ún. konstantinápolyi felírral a munka IV. fejezete foglalkozik (69—81. l.).

⁶ Uo. 70. l.

⁷ KIEPERT, Heinrich: *Hans Dernschwam's orientalische Reise 1553—1555. aus Handschriften im Auszuge mitgetheilt*. Globus. LII. (1887) 186., 202., 214., 230. ZIMMERER, Heinrich: *Eine Reise nach Amasia im Jahre 1555*. Programm des K. Gymnasiums Ludwigshaven am Rhein. 1899. Ezek BABINGER adatai: I. m. XIX., XXXII. l.

klasszika epigráfia területén is; Theodor MOMMSEN és munkatársai korszakos jelentőségű nagy feliratkiadványukban, a *Corpus inscriptionum Latinarum*-ban ismételtelen közöltek olyan anyagot, amely DERNSCHWAMnak egy harmadik kéziratából, a bécsi udvari könyvtár őrizetében fennmaradt, 1520—1530. évi magyarországi és erdélyi feliratgyűjteményéből került elő.⁸

Mindezek a tények a kutatás figyelmét fokozott mértékben irányították DERNSCHWAM Jánosra. Szükségessé vált annak tisztázása, ki is volt tulajdonképpen ez a tudománytörténeti szempontból oly érdekes ember, s milyen események kísérték életét. Emellett hátrahagyott iratainak közzétételére is sort kellett keríteni. A feladatra elsősorban ismét német történészek vállalkoztak. Alapvető volt a már említett Franz BABINGERnek 1923-ban megjelent munkája: a FUGGEREK augsburgi levéltárában őrzött eredetiből sajtó alá rendezett keleti útinapló és ennek bevezetőjében DERNSCHWAMnak mintegy másfél nyomtatott ívre terjedő életrajza. Tanulmányában BABINGER saját kutatásai mellett számba vett mindent, ami a forgó időig a német és magyar szakirodalomban idevágólag napvilágot látott.⁹ Egy évtizeddel később magyar folyóirat-kiadvány, az *Ungarische Jahrbücher* közölte a FUGGER-levéltárból egy negyedik DERNSCHWAM-kéziratot az erdélyi sóbányászat 1528-i állapotáról — J. STRIEDER müncheni gazdaságtörténész közreadásában és kísérő tanulmányával.¹⁰ Ez a memoár DERNSCHWAMnak ismét a hazai bányásztörténetben játszott szerepét világította meg új oldalról. Ugyanezt a vonatkozást tárta fel részletekbe menően egy erdélyi szász kutató, G. GÜNDISCH 1941-ben, *Lupaş emlékkönyv*-beli tanulmányában.¹¹ Végül a közelmúltban, 1958-ban G. von PÖLNITZnek hatalmas FUGGER-monográfiája, a kitűnő Anton FUGGER-életrajz számos új adalékkal bővült DERNSCHWAM-képünket szerves összefüggéseibe illesztette be.¹²

Az ismertetett irodalomból mint kétségtelen tény szűrődik le a csehországi német származású DERNSCHWAMnak tulajdonképpen Magyarország volt a hazája: 20 éves korában (1514-ben) szakadt hozzánk, s alkalmi utazásait leszámítva, 74 éves korában történt haláláig (1568) Magyarországon élt, Magyarországon dolgozott. Itt rendezte be otthonát, itt házasodott meg, magyarokból került ki baráti körének zöme, s — habár a FUGGER-érdekeket szolgálta — a magyar társadalom tagja lett.

Ebből a körülményből a magyar történettudomány számára szükségképpen adódik a DERNSCHWAM-kutatás feladata. Történetírásunknak vállalkoznia kell DERNSCHWAM életének és életművének további feltárására, magától értetődően együttműködve a szintén érdekelt szomszédos népek, németek és szlovákok történészeivel.

Rész jut e feladatból a magyar könyvtártörténelemnek is. Útmutatást a BABINGER-féle életrajz ad. Ebből ti. kiderül, hogy DERNSCHWAM hosszú élete folyamán beszercebányai otthonában nagyszerű könyvtárt gyűjtött, amely halála után, 1570-ben az örökösöktől adásvétel útján a bécsi udvari könyvtárba került.¹³ Közlésének hitelességét kétségbevonhatatlanul igazolja az osztrák könyvtártörténeti irodalom. Az udvari könyvtár múltját feltáró első monográfia

⁸ *Inscriptiones Romanae e lapidibus in territorio Hungariae et Transylvaniae annis 1520—1530. collectae*. Vö. *Tabulae codicum manuscriptorum*. VII. Bd. Wien, 1875. S. 269. Nr. 13821. (Supplementum 1601. d. XIX, 20, 8&.) Szintén BABINGER adatai: *I. m.* XVIII. l.

⁹ BABINGER: *I. m.* XIV—XXXVI. l.: *Hans Dernschwam's Leben und Wirken (1494—1568)*. A FUGGER-levéltárba nézve ld. DEININGER, Heinz Friedrich: *A herceg és gróf Fugger-féle augsburgi családi és alapítványi levéltár története*. Levéltári Közl. IV (1926) 177—208. l.

¹⁰ STRIEDER, Jacob: *Ein Bericht des Factors Hans Dernschwam über den Siebenbürger Salzbergbau um 1528*. *Ung. Jahrb.* XIII (1933) 260—290. l.

¹¹ GÜNDISCH, Gustav: *Die siebenbürgische Unternehmung der Fugger 1528—1631*. Bucureşti, 1941. (Sonderabdruck aus der Festschrift „Omăgiu profesorului Ioan Lupuş“.)

¹² PÖLNITZ, Götz Freiherr von: *Anton Fugger*. Bd. I. 1453—1535. Tübingen 1958. Különösen a 72., 135—151., 182—189., 193—225., 234—236., 298. l.

¹³ BABINGER: *I. m.* XX., XXI., XXVIII—XXX. l.

írója, Ignaz Fr. MOSEL már 1835-ben megemlékezett a DERNSCHWAM-hagyatékáról, mint a Bibliotheca Palatina Vindobonensis egyik alapvető gyűjteményéről.¹⁴ Azóta e tény átment a német tudományos köztudatba,¹⁵ s századunk elején újabb megerősítést nyert Rudolf BEER által, aki a császári kéziratgyűjteményről értekezve, beszámolt a DERNSCHWAM-könyvtár egykorú eredeti inventáriumának a Hofbibliothekban történt megtalálásáról.¹⁶

Ettől fogva a DERNSCHWAM-tékával kapcsolatos feladat világosan ki volt tűzve a magyar könyvtártörténeti kutatás számára, sőt a feladat megoldásához szükséges alapvető forrás is rendelkezésre állt. Annak idején azonban könyvtárosaink sokáig nem figyeltek fel a BEER-féle cikkekre, s így a hazai szaktudomány csak 1932-ben szerzett tudomást a DERNSCHWAM-gyűjteményről.¹⁷ SAMBUCUS könyvtára mellett az egyedüli magyarországi humanista bibliotékáról, amely nem szóródott szét a világban, nem semmisült meg; amelynek nyomtatott könyvanyaga nemcsak fennmaradt, hanem úgy látszik együtt is maradt mindmáig.

A DERNSCHWAM-könyvtár jegyzékének a magyar tudományhoz való eljuttatása csak napjainkban történt meg. Az eljuttatás érdeme GYULAY Zoltán műegyetemi tanáré, aki bányászat-történeti kutatásai közben bukkant rá erre a rendkívül becses emlékre. Neki köszönhető, hogy a jegyzék teljes egészében lefényképezve a kezünkbe került, s tanulmányozása alapján a DERNSCHWAM-könyvtár megismertetése e helyen lehetővé vált.¹⁸

II.

A DERNSCHWAM-gyűjtemény inventáriumát az Österreichische Nationalbibliothek ma is ugyanazon jelzet, Cod. 12 652 szám alatt őrzi, mint félévszázaddal ezelőtt, amikor R. BEER hírt adott róla. Részletes leírására akkoriban nem került sor: a cikk csak egy-két adattal jellemezte a kódexet. Ezek közül nekünk, akik az eredetit nem láthattuk, csak egyet kell figyelembe vennünk, azt, amely szerint az inventárium kis-ívrét nagyságú bőrkötéses könyv.¹⁹ Erősen kicsinyített fényképmásolatunkból ugyanis ez nem tűnhet ki.

A GYULAY-féle felvétel alapján az inventáriumról a következő leírást adhatjuk.

Fotokópiánk 163 darab 21 × 15 cm nagyságú levélben tárja fel a kódexet. Függeléként elől még 4 levélnyi felvétel csatlakozik hozzá; e levelek közül azonban csak egy tekinthető a kódex szerves részének, a többi egy kései, valószínűleg a múlt század végén íródott DERNSCHWAM-vonatkozású nyomtatott cikk mása. Meg kell jegyezni, hogy a felvételek nem egyenként ábrázolják a kódex lapjait, hanem kettesével, vagyis a szétnyitott könyvnek mindig teljes tükrét mutatják: valamely fólió verzőját és a következő fólió rektóját egyszerre.

¹⁴ MOSEL, Ig. Fr. von: *Geschichte der Kaiserl. Königl. Hofbibliothek zu Wien*. Wien, 1835. 26. l.

¹⁵ BOGENG, G. A. E.: *Die grossen Bibliophilen*. Geschichte der Büchersammler und ihre Sammlungen. Leipzig, 1932. I. k. 239. l. Különös, hogy a *Lexikon des gesamten Buchwesens* (Hrsg. von Karl LÖFFLER und Joachim KIRCHNER unter Mitwirkung von Wilhelm OLBRICH. I—III. k. Leipzig, 1935—1937) nem szentelt figyelmet DERNSCHWAMnak. (Rövidítése a következőkben LGB.)

¹⁶ BEER, Rudolf: *Zur Geschichte der kaiserlich Handschriftensammlung*. Wien, 1912. (Sonderdruck aus der Weinachtsbeilage der Wiener „Montags-Revue“.) 5—7. l.

¹⁷ A jegyzékét kivonatossan először Iványi Béla közölte (Magy. Könyvszemle 1932—34. 20—21. l.), majd Uő.: *Könyvek, könyvtárak, könyvnyomdák Magyarországon*. Bp. 1937. 135. l. — Később Gulyás is felfigyelt Dernschwamra (Magyar írók élete és munkái. Új sorozat. V. köt. Bp. 1943. 638. h., de könyvgyűjteményéről még ekkor sem tett említést. — Újabban a szóban forgó jegyzék alapján egy német tudós adott tömör jellemzést a tékáról. Probst, Günther Friedrich: *Das deutsche Element im Personal der niederungarischen Bergstädte*. München, 1958. 35—36. l.

¹⁸ Hálás köszönetet kell mondanom GYULAY Zoltán professzornak, nemcsak az inventáriumnak tudományos feldolgozásra való átgondolásáért és az általa gyűjtött idevágó irodalmi anyag rendelkezésemre bocsátásáért, hanem sokoldalú támogatásáért is.

¹⁹ BEER: *I. m.* 5. l.

Az első felvétel kódexünk kötéstábláját szemlélteti. Tipikus XVI. századi vaknyomású bőrkötés-ornamentika áll előttünk. A felső és az alsó táblát ugyanaz a jellegzetes reneszánsz-keret övezi: fel nem ismerhető személyek portréiból és stilizált növényi díszekből szerkesztett, görögökkel nyomott minta, jobb- és baloldalon álló, fenn és lenn fekvő helyzetben. E szegélyen belül elhelyezkedő mezőt függőleges, vízszintes és haránt irányú vonalak, vonalsorok osztják kisebb-nagyobb részekre. A felső tábla közepén egy átlós rombusz uralkodik, — az alsó tábla hat, egymás mellé helyezett átlós téglalapjával rácsos ablakhoz hasonlít. Felírást csak a felső táblán látunk, a legfelső mezőben. Ez a capitalisokból összeállított háromsornyi könyvkötői címirat betűhíven a következő:

INVENTARIVM LIBRORVM
IOAN. DERSCHWAM
MDLII

Valószínűleg a kötéstábla belső oldalán szerepel egy másik, közel egykorú kéziratos cím is. Ez a részben rajzolt capitalisokból álló, részben humanista kurzív írással rögzített feljegyzés már a császári könyvtár registruma: *CATALOGVS LIBRORVM IOANNIS DERNSCHWAMMII, ita ut mense Julio 1575. a Mag. CO D. Helfrico Gutt et Hugone Blotio recensione facta, fuit inventus.*

Ami a kódex bensőjét (terjedelmét és beosztását, írását és bibliográfiai szerkezetét) illeti, arról a következőket állapíthatjuk meg. Kötetünk eredetileg — az egykorú lapszámozás tanúsága szerint — összesen 346 paginára terjedt. Benne a szorosan vett lajstrom — néhány üresen maradt lapot is beleszámítva — az első 273 paginát töltötte ki, a 282—346. paginákra pedig a lajstrom segédletét alkotó index került. (Az indexet követő 2. paginán eredeti, de az inventáriumhoz nem tartozó feljegyzés található, egy 1437—1532-ig terjedő, Közép-Európa történetére vonatkozó kronológiai táblázat.) Kódexünk azonban sajnos ma már nem teljes. Az eleje az idők során megcsönkült: az első két fólió kiszakadt és elveszett. Fényképünkön az inventárium az 5. paginával kezdődik. A kötet belsejében és végén azonban csonkulásnak nincs nyoma.

Az inventárium és indexe elejétől végig, csaknem teljes egészében egyazon kéz írása. Más kezek nyomát csak szórványosan, rövid margináliákban s más apró-cseprő részletekben ismerhetjük fel. A főkéz írása — jellegét tekintve, félkurzív humanista könyvírás basztard vonásokkal — tisztán kiírt, biztosan olvasható, nagy gyakorlottságot, magas kultúrát eláruló manuscriptum. A scriptor műveltsége két tényben fejeződik ki: egyfelől az írás kifinomultságában, másfelől az alapos nyelvi tudásban, a latin, német, olasz idiomával való biztos bányásban.

Bibliográfiai tekintetben a kódex különösen érdekes tanulmányt nyújt. A mintegy harmincfél száz lapra terjedő jegyzék gondos áttekintése nyomán legelső sorban a szerkezetben érvényesülő józan egyszerűsége, feltűnő mesterkéletlensége kell rámutatnunk. Különösen meglepő az ekkoriban már általában dívó szakcsoportosítás teljes mellőzése. A szisztémát egyedül a forma szerinti elrendezés képviseli minden egyéb tagolás nélkül. A könyvek négy osztályban sorakoznak: in folio, in quarto, in octavo, és in sedecimo. Az egyes kategóriákon belül nincsen sem szerzői betűrend, sem tárgyi címszavak szerinti alfabetum, sem kronológiai egymásután, hanem csupán egyszerű, minden külső és belső szemponttól független folyószámozás. Némi komplikációt legfeljebb abban láthatunk, hogy a numerus currens rend kettős: az egyes formacsoportokon belül 1-gyel kezdődő sorszámokat — ezektől törtvonallal elválasztva — négyjegyű, de szintén folyamatosan növekvő számozás kíséri. Pl. 1/7108, 2/7109 stb. Hogy azonban ez sem valami oktalan bonyolultság, az a későbbiek során majd kiderül.

Hasonlóképpen világos és messzemenően következetes a címleírás módja. E tekintetben is teljesen logikus, a modern címleírás elveivel összhangban álló szerkezetiséget figyelhetünk meg. Az alapstruktúra a következő:

Szerző — cím — impresszum — forma
 vagy: *Cím — szerző — impresszum — forma*

Pl. Alexandri ab Alexandro Iurisperiti Neapolitani Genialium
 dierum Libri Sex, Varia ac recondita eruditione referti.
 Impress. Colonie Anno 1539. in folio.

Polyanthea, Opus suauissimis floribus exortum. Authore
 Dominico Nano Mirabellio auctius factum.
 Impress. Salongiati Anno 1539. in folio.

A szerző tehát olykor nemcsak pusztá névvel van megjelölve, hanem egyéb adatokkal (képzettségével, rangjával, lakóhelyével) is; persze nyilván csak olyankor, ha ez a címlapról megállapítható volt.²⁰

Ha valamely művet magyarázatok, kommentárok kísérik, vagy ha a mű fordítás, akkor a kommentárok, illetőleg a fordító neve is belekerül a leírásba a cím után. Ugyancsak helyet kapnak a címfelvételben más fontos körülmények is, mint amilyen a műnek indexszel való felszereltsége vagy illusztrált kivitele.

Pl. Apuleius de Asino Aureo cum Commentarijs Philippi Beroaldi,
 et cum figuris.
 Impress. Venetijs Anno 1516. in folio.

Vitruuij de Architectura Libri X per Gualterum Ruum
 in germanicum translati. Impressum Norimberge Anno 1548.

Joannis Bocatij de Montium, Sylvarum, Fontium, Lacuum,
 Fluiorum, Stagnorum et Marium nominibus Liber I. Index
 fabularum copiosissimus.
 Impress. Basilee Anno 1532. in folio per Heruagium.

Az impresszumban a nyomdász is meg van nevezve az esetek többségében; mindannyiszor amikor a címlapról a tipográfus leolvasható volt.²¹

Több kötetes művek, ha egyszerre jelentek meg, inventáriumunkban közös cím alatt szerepelnek; ha részcímeseik, helyet kapnak a leírásban a részcímek is.

Pl. Eusebii Pamphili Cesariensis Opera omnia, que hactenus inueniri potuerunt. Quorum Catalogus sequitur.
 Tomus primus
 De Euangelij preparatione Georgio Trapezuntio interprete
 Libri XIII —
 Tomus Secundus
 De Euangelij demonstratione, quas Donatus Veronensis transtulit Libri X. etc.
 Impress. Basilee per Henricum Petri Anno 1542. in folio.²²

Ha azonban valamely több kötetes mű folytatólagosan, különböző években került sajtó alá, akkor köteteit külön-külön mint önálló műveket tekinti a katalógus.

²⁰ Az említett két példát ld. *Inventarium*. Fol. 43/a, 43/b.

²¹ Példák: *Inventarium*. Fol. 57, 152, 95/b.

²² Példa: *Inventarium*. Fol. 116.

Pl. *Commentariorum lingue latine Tomus Primus Stephano Doletto Gallo Aurelio autore.*
Impress. Lugduni Anno 1536. in folio per Griphium.

Commentariorum lingue latine Tomus Secundus Stephano Doletto Gallo Aurelio autore.
Impress. Lugduni Anno 1538. in folio per Seb. Griphium.²³

Részletező címléírást kapunk gyakran a többi „könyv”-ből álló nagyobb művekről, s még inkább a különböző szerzők kisebb munkáit egyesítő gyűjteményes kiadásokról.

Pl. *Plinij Secundi Naturalis Historie Libri XXVII.*
Elenchos librorum omnium
Primo Prefatio Operis ad Titum Vespasianum Imp.
Secundo De Mundo, Elementis et Syderibus.
Tertio Primus et Secundus Europe sinus.
Qaurto Tertius Europe sinus.
Quinto describitur Africa
Sexto Asie descriptio continetur.
Annotationes Sigismundi Gelenij in Plinium.
Indices Duo copiosissimi, primus Materias, Secundus Geographica continentes.
Impress. Basilee Anno 1535. in folio Regal. per Heruagium.²⁴

Teljes címléírást ad az inventárium a kolligátumoknak egyes darabjairól is.

Pl. *Epitome compendiosaque introductio in Libros Arithmeticos Boetij per Jacobum Fabrum Stapulensem. Cum Commentario Judoci Clichtoui Neoportuensis.* Impress. Parisijs Anno 1503.
Arithmetica Speculatiua Casparis Lax Arragonensis de Sarinyena Duodecim Libris demonstrata. Impress. Parisijs 1515.
Eiusdem proportiones. Impress. Parisijs Anno 1515. in folio.
Nicolai Copernici Torinensis De Reuolutionibus orbium Celestium Libri Sex. Impressum N[o]r[im]b[er]ge Anno 1543. in folio.²⁵

Ezt a feltűnően akribiás leíró lajstromot az anyagnak szerzők szerint való indikálása követi. Nélkülözhetetlen kiegészítő része ez az index az inventáriumnak, mivel csakis általa volt pótolható a jegyzékbe foglaláskor mellőzött szorosabb elrendezés. Ezzel kapta meg az érdeklődő az eligazodáshoz szükséges támpontokat. Mindegy 60 sűrűn teleírt lapon, két hasámban, a latin ábécé 20 betűjének rendjében, gondos besorolásban követik egymást a lajstromozott művek szerzői s egyéb szellemi kimunkálói: sajtó alá rendezői, magyarázóí, fordítói, — vagy szerző nélküli művek esetében a lényegét kifejező tárgyi címszavak (*Biblia, Formularium, Dictionarium* stb.). A szerző nevét minden esetben rövidített könyvcím is kíséri, hogy azonnal tudni lehessen, a szerzőnek melyik művéről van szó. Az utalás három adattal történik: lap-szám (charta), sorszám (liber) és alak (forma) megjelölésével. A formátumot az index azért közli, mert — mint tudjuk — a könyvek sorszámozása az inventáriumban a négy formacsoporton belül újra kezdődik. Azt is említettük, hogy az inventáriumban kétszeres a sorszámozás: az 1-gyel kezdődő folyószámokat törtvonallal elválasztott négyjegyű (6000—7000-es) folyószámok kísérik. Megmutatkozik ez a kettősség az indexben is; az inventárium folyószámai közül a törtvonal feletti kisebb számot az indikált szerzőnév után a liber feliratú rovatban kap-

²³ Példák: *Inventarium*. Fol. 39, 40

²⁴ Példa: *Inventarium*. Fol. 73, 74.

²⁵ Példa: *Inventarium*. Fol. 153.

juk, a törtvonal alatti négyjegyű számot pedig az indikált szerzőnév előtt. Az index szerkezete tehát így alakul

		Charta	Liber	Forma
6837.	Alexandri Corthesij de Regis Mathie Laudibus bellicis	35	96	Q
7135.	Alexandri Hugon formulare in Germanica lingua	74	177	F

Meg kell még jegyezni, hogy az index nemcsak szerkezetében gondos, hanem utalásaiban is. Sokszoros próbatételekkel arról győződünk meg, hogy a hibás eligazítás benne a legnagyobb ritkaság.

*

A DERNSCHWAM-inventárium formai ismertetése nem lenne teljes, ha a fenti leírason túl kisértet nem tennénk annak a jelentős kérdésnek megvizsgálására, kik voltak ennek a kitűnő gonddal készült lajstromnak és idexének összeállítói.

Szó volt már arról, hogy az inventárium s a hozzá csatlakozó index túlnyomórészt egyazon kéz írása, de szerepelnek benne két további kéztől származó részletek is. Ha ez utóbbi részleteket közelebből megfigyeljük, kitűnik, hogy ezek mind kiegészítő jellegűek, a lajstromhoz és mutatójához utólagosan hozzáírt pótlások. Közéjük tartoznak az ismételtlen emlegetett négyjegyű homályos értelmű sorszámok is. A három írás jellege közötti különbséget gyakorlott szem biztosan felismeri: az első kéz, mint fentebb mondtunk, basztard vonásokat is mutató félkurzív humanista betűket vetett papírra, a második és harmadik kéz inkább humanista kurzívát írt. Kérdés: kit kereshetünk a főírás, s kiket a másik két kézírás mögött? Szerencsés véletlen folytán a kérdésre aránylag könnyen meg tudunk felelni: maga az inventárium adja kezünkbe a kulcsot mindhárom scriptor meghatározásához.

Formai leírásunk kezdetén bemutattuk az inventárium elején olvasható két címiratot. Ezek közül a másodikról, a kötéstáblán belül szereplőről megemlítettük, hogy részben ez is humanista kurzívával íródott. Közelebbi szemrevétel nyomán kiderül, hogy a cím ugyanattól a kéztől származik, amely az inventáriumban az utólagosan bejegyzett margináliák egy részét — leginkább a hiányokat jelző „Deest” megjegyzéseket — is írta. De — láttuk — ennél többet is elárul a címirat: név szerint megjelöli azokat a személyeket, akik 1575 júliusában császári megbízásból az udvari könyvtárba bekebelezett DERNSCHWAM-gyűjteményt átvették. Nyilvánvaló tehát, hogy az inventárium utólagos bejegyzőit ezekben a császári megbízottakban: Helfreich GUTT udvari tanácsosban és Hugo BLOTIUSban, a Hofbibliothek ekkortájt kinevezett könyvtárosában, a híres humanista tudósban kell keresnünk.²⁶ Ők hasonlították össze a Bécsbe került DERNSCHWAM-bibliotéka állományát a hozzátartozó s valószínűleg vele együtt átvett inventáriummal; ők pótolták a lajstromban nem szereplő, de a gyűjteményben meglevő könyvek címeit; ők kísérték a revíziót különböző széljegyzetekkel. Most már megvilágosodik az is, hogy az inventárium kettős sorszámozása is az ő munkájukból származik: ők voltak azok, akik az eredeti folyószámokat ama bizonyos négyjegyű (6000—7000-es) számokkal kombinálták azzal a céllal, hogy a császári könyvtár állományához csatolt DERNSCHWAM-gyűjtemény darabjai ezentúl a császári bibliotéka raktári numerus currens rendjében is megtalálhatók legyenek. Az új számozás azt mutatta, hogy a DERNSCHWAM-könyvtár 1575 nyarán az

²⁶ H. GUTTRÓL MOSEL: *I. m.* 34—35. l.; BLOTIUSRÓL *uo.* 33—38. l.

akkor már 6741 könyvtári egységből álló császári könyvvállományhoz csatlakozott, és a 6742—7739-ig terjedő számsort foglalta el. A további írásösszehasonlítás során az is kiderül, hogy ezek az inventáriumbeli és indexbeli kiegészítő sorszámok s velük együtt a címanyagpótlások nem a belső címirat és a *Deest*-jegyzetek írójától, vagyis nem a második kéztől erednek, hanem a harmadiktól. De éppen ez a harmadik írás az, amelynek scriptora szinte önmagától megmutatkozik, s így tisztázódik: melyik írás melyik császári revizortól származik. Az inventárium 263. pagináján a sedecim formacsoport végén ugyanis ugyanezzel az írással egy kétsoros vizsgálati záradékot (recognitiot) találhatunk. alatta H. GUTT aláírásával. A harmadik kéz írása tehát vitathatatlanul Helfreich GUTTÉ; a másodiknak így minden valószínűség szerint Hugo BLTIUSÉnak kell lennie.

Hátra volna még az első, a főírás scriptorának megállapítása. Viszonylag ez is könnyen és biztosan végbemehet. Nyomravezetőnk az a köztörténeti kronológiai táblázat, amely — mint a formai leírásunk kezdetén említettük — a lajstromkönyvben, túl az indexen, az utolsó lapok egyikén foglal helyet, és 1437-től kezdve 1532-ig bezárólag a közép-európai országok életének némely kiemelkedő eseményeit rögzíti, különös tekintettel a magyar—török küzdelmekre. Ennek a táblázatnak utolsó sora így szól: „*Anŋo 1494. Die 23. Martij natus ego Jo: DERNschwam in Brux.*” Minthogy pedig ezt a sort ugyanaz a kéz vetette papírra, amely az inventáriumot és indexét is zömében írta, vagyis az első kéz, — kimondhatjuk, hogy a mintaszerű könyvjegyzék a könyvtár tulajdonosának és gyűjtőjének, magának DERNSCHWAM Jánosnak műve és írása, minden valószínűség szerint a kötésen szereplő 1552 körüli évekből.

III.

Az inventárium szerkezetének, bibliográfiai rendszerének, összeállítójának és kiegészítőinek megismerése — úgy véljük — még nem nyújt elegendő alapot a benne foglalt könyvanyag vizsgálatához. Ki kell szélesíteni ezt DERNSCHWAM János életének, életkörülményeinek némely, tárgyunk szempontjából kiváltképpen fontos mozzanatával. Rá kell mutatnunk a kutatás által már feltárt olyan adatokra, amelyek a DERNSCHWAM-könyvtár keletkezésének társadalmi hátterét világítják meg.

Mint elhatározóban fontos tényre legelőbb DERNSCHWAM János származására kell utalnunk. A fent elmondottakból már tudjuk, hogy DERNSCHWAM egy Cseh-Érchegegyébéli német városban Brűxben született 1494-ben.²⁷ De alapvetően fontos tudni azt is, hogy szülei minden bizonnyal módos polgárok voltak, hiszen családjának egyik tagját mint szenátort emlegetik a város annalesei.²⁸ Ez a társadalmi helyzet — csehországi német polgári környezet — a XV—XVI. század fordulóján általában kitűnő lehetőségeket nyitott az iskolázásra, a műveltségszerzésre. Ismeretes, hogy az egész szláv-német kultúrkörben Csehország volt az a terület, amelyen először alakult meg az írásbeliség és az írásos kultúra széles körű kibontakozására hi-

²⁷ BABINGER: *I. m.* XIV. 1. ZIVUSKA Jenőnek azt az állítását (*i. m.* 2. l.), hogy DERNSCHWAM a Szeppességen született, feltétlenül tévesnek kell nyilvánítanunk. Az idevágó idézett forráshelyek is tévesek. A „Wagner, Carolus: *Analecta Scepusii* IV. 1. (a)” utalás nem létező irodalmi hely; az *Analecta Scepusii sacrae et profaninae* csak I—II. kötete jelent meg (I. köt. H. n. 1776, II. köt. Viennae, 1774.); a *Supplementumokból* is csak I—III. pars: 1802-ben BARDOSY János, 1889-ben SCHMAUK Mihály és 1908-ban WEBER Samu gondozásában. De DERNSCHWAM-ra vonatkozó okmány ezek egyikében sem fordul elő. Téves a PRAY György-féle *Epistolae procerum regni Hungariae* Pars I. Posonii, 1806. 356. l.-ra való utalás is; itt szerepel ugyancsak egy DERNSCHWAMOT felemlítő irat, de ebben születéshelyéről nem esik szó. Különben is perdöntő magának DERNSCHWAMnak saját kezű bejegyzése az inventárium végső lapján.

²⁸ BABINGER: *I. m.* XV. 1.

vatott intézmény, az egyetem. 1348 óta Prágában, a német-római császári székhelyen működött Közép-Európa első univerzitása, s működésének nyomán kezdett megvilágosodni a társadalom tudatában ezen a tájon az írásba foglalt tudás (*scientia, doctrina*) értéke és jelentősége.²⁹ A prágai kezdeményezés adott ösztönzést nem sokkal utóbb a lengyel és az osztrák államhatalomnak a másik két közép-európai főiskola, a krakkói (1364) és a bécsi (1365) egyetem életrehívásának.³⁰ Nyilván előljárt Csehország Európa közepén a tudomány elvilágiasodásának nagy jelentőségű társadalmi folyamatában is: az *ars clericalis*-nak, vagyis az írás-olvasásnak s vele a könyvkultúrának a világi társadalom részéről történt elsajátításában. DERNSCHWAM születésének idejében a vezető laikus társadalmi osztályok körében már minden közép-európai országban alapvető szükséglet volt a magasabb műveltség megszerzése, mégpedig az ekkortájt kibontakozó, új, humanista világnézet és műveltségismerény felfogása szerint. A tudomány — a vallás és a jog mellett — a kultúrának önálló, a társadalomtól is elismert ágává emelkedett.³¹ A XV—XVI. század fordulóján — az egyetemi anyakönyvek tanúsága szerint — Magyarországról is tömegesen jártak Bécsbe és Krakkóba tanulni az országkormányzatra hivatott főúri sarjak és a városok vezetését intéző nagypolgári családok fiai.³² DERNSCHWAM János mint Csehország szülötte s mint német patrícius-ifjú számára feltétlenül kötelező volt a tanulás egészen az egyetemi fokig. Életrata valóban beszámol felsőbb tanulmányairól: két német egyetemnek, a bécsinek és a lipcseinek látogatásáról.³³ Prága főiskoláján nyilván azért nem tanult, mert a huszita mozgalmak óta köztudomásúlag itt németellenes élel, cseh nemzeti szellemben tanítottak.³⁴ DERNSCHWAM műveltségének jellegére, szellemi igényeinek szintjére a bécsi és lipcsei tanulás nyilván elhatározó jelentőségű volt. A bécsi egyetem éppen ekkoriban, 1490 óta élte egyik virágkorát: ekkortájt vetette le magáról a túlhaladottá vált, szillogizáló skolasztikus racionalizmus nyűgét, és falai között I. MIKSA császár (1459—1519) védelme alatt Johannes CUSPINIANUS (1473—1529), Conrad CELTIS (1459—1508) és Joachimus VADIANUS (1484—1551) ekkoriban hirdette meg az Itáliából kisugárzó új műveltség formái és tartalmi eredményeit; a klasszikus latin-görög poézis és elokvencia művészetét. Ezenfelül ugyanekkor (1501) nyílt meg a bécsi egyetem mellett a híres *Collegium poetarum*, az új kultúra terjesztésére alakult független intézmény.³⁵ Nem kevésbé fontos szerepet játszott a XVI. század elején Lipcse egyeteme. Ide is ebben az időben tört be a humanista műveltség áram. Számos, Olaszországban tanult vándorpoéta (Hermannus BUSCHIUS, Johannes RHAGIUS, Aesticampianus és ennek tanítványa, Ulrich von HUTTEN) került katedrára és követelte az arisztotelészi textusok barbár fordításainak és a skolasztikus kommentároknak félretételét, illetőleg az olasz-görög humanisták fordításainak tanítását. Az egyetem éveken át színtere volt a humanista poéták és a szofistáknak gúnyolt skolasztikusok ádáz szellemi küzdelmének.³⁶

²⁹ PAULSEN, Friedrich: *Geschichte des gelehrten Unterrichts auf den deutschen Schulen und Universitäten vom Ausgang des Mittelalters bis zur Gegenwart*. 2. Aufl. 1. Bd. 26., 129—130. l. A hazai marxista irodalomban újabb alapos tájékoztatást kapunk idevágólag KARDOS Tibor *A magyarországi humanizmus kora*. Bp. 1955. c. munkájából (39—43. l.)

³⁰ PAULSEN: *I. m.* I. köt. 26., 129—130. l.

³¹ *Uo.* I. k. 49. l. KARDOS; *I. m.* *uo.*

³² SCHRAUF Károly: *A bécsi egyetem magyar nemzetének anyakönyve 1453-tól 1630-ig*. Bp. 1902. (Magyarországi tanulók külföldön 4.) SCHRAUF Károly: *Regestrum bursae Hungarorum Cracoviensis. A krakkói magyar tanulók-háza lakóinak jegyzéke (1493—1558.)*. Az eredeti kéziratból közli és magyarázza —. Bp. 1893. (Magyarországi tanulók külföldön 3.) A krakkói egyetemről a XVI. század elején ld. még: BALÁZS János: *Sylvester János és kora*. Bp. 1958. 21—49. l. A főúri családok művelődési igényeiről igen jellemző egykorú megnyilatkozást közöl ECKHARDT Sándor: *Az ismeretlen Balassi Bálint*. Bp. 1943. 46—47. l. Ld. még: FRANKL Vilmos: *A hazai és külföldi iskolázás a XVI. században*. Bp. 1873.

³³ BABINGER: *I. m.* XVI. l.

³⁴ PAULSEN: *I. m.* 129. l. KARDOS: *I. m.* 41. l.

³⁵ PAULSEN: *I. m.* 126—129. l. A bécsi egyetem XVI. század eleji viszonyairól és a bécsi humanizmus jellegéről ld. még BALÁZS János: *I. m.* 322—328. l.

³⁶ PAULSEN: *I. m.* 92—107. l.

DERNSCHWAM tehát mindkét helyen az egyetemi forradalom légkörében, erősen humanizálódó környezetben ismerkedett meg a tudomány világával, de még a peripatetikus tanrendszer túlsúlya idején, 1507 és 1510 között. A skola konzerváló, spekulatív tudományossága és a klasszikus irodalomnak és tudománynak teremtvő újjáélésére törekvő, egyszersmind a természeti valóság tapasztalására irányuló új kultúra egymás mellett élt és egyszerre hatott. A tanulmányok tengelyében még változatlanul a *septem artes liberales* állt a maga hagyományos tárgyaival, de éppen ez a tananyag volt az, amelybe legkönnyebben tudott behatolni a görög-római világnézetet propagáló „*nuova scientia*”. DERNSCHWAM tanulása is az artes területére esett, amely az írásfogalmazástól a bölcséletig és a természettudományokig minden közkeletű ismeretanyagot felölelt, s tulajdonképpen az általános intellektuális meggyúrás célját szolgálta.³⁷ Ő is, mint a legtöbb ifjú, egyetemi tanulásának célját ennek az általános műveltségnek a megszerzésében látta; különleges életpályákra képesítő szaktudományok (jog, orvostan, teológia) megtanulására nem törekedett, bizonyos azonban, hogy — a kor szokása szerint — alapvető tájékozódást az egyetemi kultúrának ezeken a területein is szerzett. Három évi főiskolai tanulás után DERNSCHWAM is baccalaureusi fokozattal s nyilván jeles enciklopedikus készséggel, a tudománynak minden ága iránti tisztelettel és érdeklődéssel, s ezenfelül alapos filológiai felszereléssel lépett ki az életbe.³⁸

Mint a mesterlegények felszabadulásuk után, úgy indultak el a diákok is az egyetemi évek múltán világot látni, tapasztalatokat szerezni, az iskolás ismereteket az élet gyakorlatával gyarapítani. Az Alpoktól északra fekvő országokból a litterátus elemek szinte kivétel nélkül Itáliába iparkodtak, a humanista gondolkodásirány és gondolkodásmód szülőhazájába, a klasszikus világ köbefaragott és tollal rögzített nagyszerű emlékeinek földjére.³⁹ 1510—1512 között DERNSCHWAM is megfordult olasz földön, időzött Rómában⁴⁰ s bizonyosan más olasz városokban is, a polgári életmegújulás fészkeiben. Életének e szakaszát közelebbről nem ismerjük, de alig lehet kétségünk az iránt, hogy német földön szerzett „*sapiens et eloquens pietas*”-a itt jelentékenyen elmélyült, kiteljesedett. Nyilván itt tárult fel előtte a maga csodás gazdagságában a humanista műveltség birodalma annak társadalmi alapjaival együtt: a *studia humana* és a *studia divina* differenciálódása, az új világi ideológiának elsődlegesen reneszánsz városi-polgári jellege, az antik irodalom és művészet tartalmi és formai jelentősége, a múlttal való kapcsolat szerepe a jelen megismerésében, a természetismeretre is kiterjedő szekularizált műveltség roppant gazdagsága (a *humanista polihisztoria*), a kozmopolita mozgalomból kibontakozó olasz nemzeti érzés és nemzeti nyelv kultusza, végül mindennek ragyogó, konkrét megjelenése az olasz patrícius-fejedelmi udvari kultúrában. Nem kétséges, hogy Itáliában ismerte meg és sajátította el DERNSCHWAM az epigrafia tudományát, azt a készséget, amellyel későbbi élete folyamán idegen országokban oly értékes, máig is méltányolt gyűjtőtevékenységet folytathatott. De — ami szempontunkból még nagyobb jelentőségű — most találkozott az itáliai könyvnyomtató művészettel, és ennek társadalmi és szellemi hatásaival. Nagyszerű bőségben láthatta, forgathatta, tanulmányozhatta Velence, Firenze, Róma, Bologna, Nápoly és Milánó officináinak tudós akribiával és kiváló műgonddal készült, s mégis széles körben, könnyed formában publikált remekeit, az új könyveket; tapasztalhatta a nyomtató műhelyeknek szinte az egyetemekével vetekedő szerepét a humanizmus kibontakozásában; megismerkedhetett az új kor műveltségsményével, a könyvkultúrával és új embertípusával, a könyvemberrel;

³⁷ HAJNAL István: *Kézművesség, írásbeliség és európai fejlődés*. (Kéziratban.) PAULSEN I. m. 29—30. l.

³⁸ BABINGER: I. m. XVII. l.

³⁹ A magyar ifjak itáliai továbbtanulására ld. VERES Endre: *Olasz egyetemeken járt magyarországi tanulók anyakönyve és iratai (1221—1864)*. Kiadja —. Bp. 1941. (Olaszországi magyar emlékek 3.)

⁴⁰ BABINGER: I. m. XVII. l.

megfigyelhette a humanista társadalmi rétegek könyvkultúrájának, a bibliofilának kialakulását és megcsodálhatta annak gyakorlati eredményeit, a nagyszerű magánkönyvtárak (kiváltképp a firenzei Laurenziana, a velencei Marciana, a vatikáni könyvtár) létrejöttét.⁴¹ Nem igen férhet kétség hozzá, hogy a DERNSCHWAM-könyvtár keletkezésének gyökereit ezekben a benyomásokban kell keresni. A könyvkedvelés és a könyvgyűjtés szenvedélye nyilván ebben az időszakban keríthette hatalmába a brüxi polgárfiút, sőt feltehetőleg könyvtárának megalapozása — első darabjainak vásárlása — is megkezdődött már az itáliai vándorlás során.

DERNSCHWAM életútjának következő állomása már Magyarország volt. Nem lehet tudni mi hozta őt hazánkba éppen 1514-ben, a Dózsa-féle nagy parasztfelkelés évében.⁴² Olaszország ragyogó humanista világából a műsátlan hírben álló magyar földre jönni bizony nagy elhatározás kellett. Közép-európai viszonylatban azonban Magyarország korántsem volt már ekkor annyira kultúrátlan tájék, mint fél évszázaddal korábban. A XV. század közepén különben Itáliához képest nemcsak Magyarország, hanem Ausztria is barbár országnak számított; így találta ezt a nagy AENEAS SYLVIVUS, Közép-Európa első humanista tanító mestere.⁴³ Azóta azonban nagyot fordult a világ. DERNSCHWAM már bécsi egyetemi tanuló korában sokat hallhatott Magyarországról az ott tanuló magyar diákoktól, hiszen ő maga is, mint a „*natio Hungarica*” egyetemi corporatiojának tagja végezte tanulmányait.⁴⁴ Hallhatott MÁTYÁS király egykori híres humanista társaságáról, a nagy magyar humanista püspökökről, VITÉZ Jánosról és JANUS PANNONIUSRÓL, s tudomása lehetett a JAGELLÓK kisebbszerű, de ugyancsak rétorokat és poétákat vendégül látó és humanista kancelláriával dolgozó budai udvaráról. Tapasztalhatta, hogy a magyar egyetemisták körében sok a polgárfiú, s ebből a magyar városok humanista műveltségi igényeire is következtethetett. Mindezen felül tanulmányaiból azt is tudhatta, hogy Magyarország — mint Pannónia és Dacia — hajdan integráns része volt a római birodalomnak. Emberi kíváncsiság, tudományos érdeklődés, humanista kalandvágy együtt hatása vezethette DERNSCHWAMOT Budára, II. ULÁSZLÓ udvarába. Szerencséjét itt a király olasz bizalmasa, a velencei származású Hieronymus BALBI (†1530) mellett kereste és találta meg.⁴⁵ BALBI 1501 óta élt Magyarországon, de a *Sodalitas Danubiana* révén már a kilencvenes évek óta szoros kapcsolatban állt a magyar humanistákkal, köztük főleg az ifjabb VITÉZ Jánossal. Most ULÁSZLÓ király bőkezűségéből gazdag egyházi javadalmakat élvezett, s ezeknek fejében diplomáciai feladatokkal szolgálta urát.⁴⁶ Mellette tehát igen jó iskolája lehetett egy becsvágyó fiatal humanistának. DERNSCHWAM három éven át (1514—1517) állt BALBI szolgálatában, s ez alatt az idő alatt nyilván elsajátította az udvari embernek nemcsak az életformáját, hanem funkcióit is. Minden valószínűség szerint részt vett BALBI 1515. évi innsbrucki követségjárásában I. MIKSA császárnál, s jelen volt az ugyanez évben lezajlott pozsonyi lengyel-magyar királytalálkozón is.⁴⁷ A *cortiesiano* készségeinek megszerzésével DERNSCHWAMnak lehetősége nyílt az egyszerű polgári életkereteken való felülemelkedésre, illetőleg olyan életfeladat vállalására, aminőre az ő társadalmi osztályához tartozóknak Magyarországon nem igen nyílt alkalmuk.

⁴¹ Minderről általában BURCKHARDT, Jacob: *Die Kultur der Renaissance in Italien*. 2. Aufl. Wien, é.n. Phaidon. 107—109. l. KARDOS: *I. m.* 16—29. l. A könyvkultúráról BOGENG: *I. m.* 221—233. l.

⁴² BARBINGER: *I. m.* XVII. l.

⁴³ HUSZTI József: *Aeneas Sylvius humanista törekvései III. Frigyes udvarában*. Egy. Philol. Közl. 43 (1919) 96—107., 220—238. l. BURCKHARDT: *I. m.* 100. l.

⁴⁴ BABINGER: *I. m.* XVI. l. Megjegyzem: SCHRAUF: *A bécsi egyetem magyar nemzetének anyakönyve* c. id. munkájában (XXXVII. l.) DERNSCHWAM neve nem fordul elő; nincsen nyoma a névmutatóban sem. Magyarország humanista felfedezéséről érdekes képet nyújt TURÓCZI-TROSTLER József: *A magyar nyelv felfedezése*. Bp. 1933. c. tanulmánykötetében (55—64. l.).

⁴⁵ BABINGER: *I. m.* XVII. l.

⁴⁶ HORVÁTH János: *Az irodalmi műveltség megoszlása*. Bp. 1935. 232. l.

⁴⁷ BABINGER: *I. m.* XVII. l.

Néhány ismeretlen évre terjedő intermezzo után 1525-ben DERNSCHWAM mint a világhírű augsburgi FUGGER kereskedő- és bankház magyarországi megbízottja (előbb mint *sindicus*, utóbb mint *factor*) kezdett szerepelni.⁴⁸ Kitűnő tehetsége és sokoldalú felkészültsége ebben a felelősségteljes állásban nyert elismerést. A bankház ekkori zseniális vezetői, Jakob FUGGER der Reiche (1459—1525),⁴⁹ illetőleg Anton FUGGER (1493—1560)⁵⁰ nyilván csak a legjobb garanciák mellett alkalmaztak valakit olyan fontos üzletágban, mint amilyen a magyarországi réziparvállalat volt. S DERNSCHWAM méltónak bizonyult erre a bizalomra. A mohácsi vész körüli válságos években s a későbbi anarchisztikus viszonyok között is derekasan helytállt a vállalat szolgálatában. Működését 1525 nyarán a legsúlyosabb körülmények között kezdte, abban a tumultusban, amely a ZÁPOLYAI-párt politikai agitációja nyomán a FUGGEREK budai ügynökségének, raktárainak feldúlását, a beszercebányai tárnáknak és műhelyeknek lefoglalását és rézbányászati jogosítványuk megszüntetését eredményezte.⁵¹ Jeles diplomáciai képességeit, bányászati és üzleti szakértelmét DERNSCHWAM éppen e nehéz helyzetből kivezető út megtalálásában mutatta meg. Az ő közreműködésével jött létre II. LAJOS király és a FUGGEREK között 1526 tavaszán az a haszonbérleti szerződés, amely 15 évre ismét a FUGGEREK kezébe adta a beszercebányai vállalatot; majd 1528 elején I. FERDINÁNDdal az a jóvátételi megállapodás, amely a két évvel korábban elszenvedett budai károk fejében az erdélyi sókamarak jóvedelmének lekötésével kárpótolta a FUGGEREKET;⁵² végül az 1541. évi pótszerződés, amely a beszercebányai haszonbérletet további 5 évi időtartamra meghosszabbította.⁵³ Ezen túl más kényes missziókat is teljesített DERNSCHWAM, különösen 1530/31-ben JÁNOS királynál, hogy vele is elismertesse a FUGGEREKNEK FERDINÁND által biztosított jogait.⁵⁴ Természetesen nem kevésbé volt jelentékeny az a gyakorlati siker sem, amelyet a beszercebányai bánya-, kohó- és hámor-üzemnek 1548/49-ig tartó műszaki és üzleti vezetésével, s közben 1528—1531-ig az erdélyi (tordai) sóbányák üzemszervezésével elért.⁵⁵

A FUGGEREK szolgálatában eltöltött csaknem negyedszázados gyakorlati gazdasági tevékenység nem térítette el DERNSCHWAMOT a humanista tudománykedvelés és gyűjtés útjától, ellenkezőleg jelentős segítséget nyújtott neki abban, hogy szellemi passzióinak a kispolgári kereteken messze túlmenően élhessen. Ha a városi jegyző szerény sorsát kellett volna vállalnia valahol, valószínűleg sohasem lett volna lehetősége nagyszerű könyvtárának összegyűjtésére és balkáni-kisázsiai tanulmányútjának megtételére. Nem tudjuk, hogy FUGGERÉK milyen mértékben honorálták DERNSCHWAMnak kiválóan értékes, komoly hasznot hajtó szolgálatait, feltehető azonban, hogy nem voltak szűkmarkúak vele szemben. Erre vall, hogy DERNSCHWAM Nagyszombatban mellett birtokot, talán szőlőt szerzett.⁵⁶ De nemcsak az anyagiakon múltott DERNSCHWAM színvonalas, humanista életformájának kialakulása. A FUGGER-szolgálatból adódó egyéb alkalmak is hatékonyan hozzájárultak kulturális vágyainak, bibliofil hajlamainak kibontakozásához. Ilyennek kell tekintenünk mindenekelőtt a FUGGEREKkel való személyes érintkezés tényét. Augsburg, a FUGGER-ház székhelye ebben az időben Németországnak

⁴⁸ Uo. XVIII. 1.

⁴⁹ Életrajzát legújabban ugyancsak Götz Freiherr von PÖLNITZ írta meg: *Jacob Fugger*. I—II. Bd. Tübingen, 1949—1951.

⁵⁰ PÖLNITZ: *Anton Fugger*. I. Bd.

⁵¹ Ezekről az eseményekről maga DERNSCHWAM is szól a 2. jegyzetben említett emlékiratában: ENGEL: *I. m.* 199—207. 1.; továbbá ZIVUSKA: *I. m.* 20—25. 1. Elbeszéli a történetet WENZEL: *A Fuggerék jelentősége*. 27—29. 1.

⁵² PÖLNITZ: *A. Fugger*. 72. 1. BABINGER: *I. m.* XIX. 1. ZIVUSKA: *I. m.* 3. 1. WENZEL: *I. m.* 32—33. 1.

⁵³ WENZEL: *I. h.* 45. 1.

⁵⁴ PÖLNITZ: *A. Fugger*. 182—219. 1.

⁵⁵ STRIEDER: *I. h.* GÜNDISCH: *I. m.* BABINGER: *I. m.* XIX. 1.

⁵⁶ BABINGER: *I. m.* XX—XXI. 1.

egyik legragyogóbb városa volt. Mint a Velence, illetőleg Antwerpen és Lisszabon felé irányuló kontinentális kereskedelem egyik főállomása óriási forgalmával, 18 000 főt számláló, nagyrészt vagyonos lakosságával, korszakunkban a reneszánsz művészetnek és a humanista tudományosságnak egyik főhelyévé nőtt. Itt működött a klasszika-archeológus Conrad PEUTINGER (1465—1547) tudós társasága, tárt kapuval a tudomány minden rendű művelője számára;⁵⁷ s a FUGGER-palotában — amely Németországban a MEDICI-udvar szerepét játszotta — éppen ebben az időben, az 1520-as években kezdte meg a gazdagnak nevezett FUGGER két unokaöccse, Raymund és Antal nagyszerű könyvgyűjtői és mecénási tevékenységét.⁵⁸ Nem kétséges, hogy ez a környezet, amelyben DERNSCHWAMnak olyan gyakran volt alkalma megfordulni, a legerősebb ösztönzést gyakorolhatta rá; minden bizonnyal itt lehet gyanítani már csaknem a fényűzés határait súroló könyvszeretetének okát.⁵⁹ De még ez sem volt minden! Feladatainak ellátása Augsburgon túl is kitekintést nyújtott DERNSCHWAM számára a virágjába szökkenő északi humanizmus központjainak és képviselőinek megismerésére. A besztecebányai réz- és ezüstszállítás ügyeiben bizonyára nem egyszer meg kellett fordulnia a Danzig, Antwerpen, Velence és Nürnberg felé irányuló főútvonalak közelebbi állomásain, s ilyenkor szinte magától kínálkozott számára a lehetőség olyan kiválóságokkal való megismerkedésre, mint Sebastian MÜNSTER, az id. Joachim CAMERARIUS, Joannes CUSPINIANUS, Caspar BRUSCHIUS, Hieronymus WOLF⁶⁰ vagy Ogier Ghislen van BUSBEEK, DERNSCHWAM kisázsiai útítársa, az ancyrai felirat felfedezője volt.⁶¹ Mindezeknek a személyes hatása — feltárandó levelezésükből — egyszer majd nyilván lemérhető lesz DERNSCHWAM tudós törekvésein, kiváltképpen könyvgyűjtő tevékenységén. Ma még csak Sebastian MÜNSTERnek egyik műve elé írt nagyszerű dedikációja sejtet valamit abból a szoros kapcsolatból, amelyben a besztecebányai humanista ezekkel a szellemi előkelőségekkel állt.⁶²

Magának a DERNSCHWAM-könyvtárnak kialakulásába az életrajz gyér adatai sajnos nem igen engednek bepillantást. A kezünkben levő inventárium kötésén feltüntetett évszám arról tanúskodik, hogy a kitűnő bibliotéka zöme 1552-ben már együtt volt. Ekkor nyilván annyira felgyülemlett a könyvanyag, hogy DERNSCHWAM — az aktív szolgálatból visszavonulva — elérkezettnek látta az időt a gyűjtemény lajstromozásához. A gyűjtés persze tovább folyt még vagy egy évtizedig. 1562-ben az újonnan megjelent kiadványok még kimutathatók a könyvtár állományában. Különösen jelentősek voltak DERNSCHWAMnak 1553—1555. évi törökországi útján végzett vásárlásai; ennek keretében szerzett kódexei azonban, köztük Joannes ZONARAS híres kódexe, valószínűleg még a vásárló életében átkerültek az augsburgi FUGGER-könyvtárba.⁶³ 1562 után megjelent nyomtatványok után azonban már hiába kutatunk a jegyzékben. Életének utolsó szakaszában, 70. és 75. életéve között DERNSCHWAM új kiadványokkal többé nem frissítette gyűjteményét. Valószínűnek tartható, hogy a könyvtár nagyjából DERNSCHWAM

⁵⁷ BOGENG: *I. m.* 233., 235. l. Továbbá BOGENG, G. A. E.: *Geschichte der Buchdruckerkunst* II. Bd. von Hermann BARGE. Berlin, 1941. 10., 39. l. Ebben a korszakban a 10 000 lakoson felüli városok jelentették az igazi nagyvárosokat; ilyen mindössze 10—12 volt Németországban. Id. BECHTEL, Heinrich: *Wirtschaftsstil des Spätmittelalters*. Breslau, 1930. 35—36. l.

⁵⁸ LEHMANN, Paul: *Eine Geschichte der alten Fuggerbibliotheken*. I—II. Bd. Tübingen, 1956—1960. 10—40. l.

⁵⁹ *Uo.*

⁶⁰ BABINGER: *I. m.* XXVII. l.

⁶¹ *Uo.* XIV. l. THALLÓCZI: *I. m.* 75—76., 93—94. l.

⁶² MÜNSTER, Sebastianus: *Rudimenta mathematica*. Basel, 1551. Az ajánlás szövegét közli BABINGER: *I. m.* XXVIII. l. Rotterdami ERASMUS-nak P. S. ALLEN által kiadott gazdag levelezését (*Opvs epistolarym* Des. ERASMI Rotterdami. Denuo recognitvm et avctvm per P. S. ALLEN. Tom. I—XI. Oxonii, 1906—1947) áttekintettem e szempontból, de eredménytelenül.

⁶³ BABINGER: *I. m.* XIX. l. LEHMANN: *I. m.* 35—40. l.

faktori szolgáltatának idején alakult ki, s a besztercebányai ódon piactéren levő lakásában, a ma is álló THURZÓ-FUGGER házban volt felállítva egészen a tulajdonosnak 1567/68 fordulóján bekövetkezett haláláig. Ezután a város nem sokáig büszkélkedhetett a bibliotékával; az örökös, DERNSCHWAM Márk ugyanis már 1568-ban, de legkésőbb 1569-ben eladta a gyűjteményt a bécsi udvarnak.⁶⁴ A császári könyvtár részéről történt hivatalos számbavétel — mint tudjuk — 1575 nyarán történt meg.

Hirtelen úgy látszik tehát, mintha a DERNSCHWAM-könyvtár csak múló epizód lett volna Besztercebánya és a hazai polgári humanizmus történetében. Ha azonban fontolóra vesszük a tényeket, be kell látnunk, hogy ez korántsem így van. Nem felejtethjük el, hogy az a negyvenegynéhány év, amely alatt a város a könyvtárt magába zárta, sorsdöntően fontos korszak volt. Ezekben az években Európában, Magyarországon is világot mozgó társadalmi-kulturális folyamatok zajlottak le. A népek előtt nagyszerű új távlatok nyíltak, mintha csak kárpótlást akartak volna nyújtani az ugyanakkor végbement feudális tobzódások és nemzetközi háborúk megpróbáltatásaiért, a magyarságnak kiváltképpen a török előnyomulás okozta mérhetetlen ember- és értékvesztéséért. A kultúra demokratizálódására gondolunk, amely hazánkban a reformáció nyomán mind a német lakosságú városokban, mind a magyar mezővárosi paraszt-polgárság körében hatalmas előhaladást tett; az új embert formáló új módszerekre: a társadalmi szükségletből kinőtt új világi iskolákra, nemkülönben a könyvnyomtatásra, a technika nagy reneszánsz kori vívmányára, amelyek együttesen egy-két generáció élete során szinte a semmiből jelentékeny írni-olvasni tudó réteget teremtettek,⁶⁵ hihetetlenül kiszélesítették az élet írásosságát, kibontakoztatták az írásgondolkodást, a közvetlen szokásoktól szabályozott életviszonyokat mindinkább a betű és a szám uralma alá vetették, s közkeletűvé tették a nyomtatott könyv használatát.⁶⁶ Ebben a lenyűgözően nagyszerű, valósággal a török ágyúk árnyékában végbemenő folyamatban szükségképpen valamelyest szerepet kellett betöltenie a DERNSCHWAM-könyvtárnak is. Besztercebánya azok közé a felvidéki városok közé tartozott, amelyek legkorábban intellektualizálódtak. A reformáció és humanizmus szellemében működő, ekkortájt alakult gimnáziuma már az 1530–40-es években messze földön híres volt;⁶⁷ falai között olyan előkelő főúri gyermekek is tanultak, mint a RÉVAY-füük és — úgy lehet — BALLASSI Bálint.⁶⁸ De a városi polgárfüük ezzel nem is érték be; az ő számukra szinte kötelező volt a külföldi protestáns egyetemek látogatása. A Wittembergből s egyébünnen hazatérő itthon magas műveltség birtokában folytatták polgári foglalkozásukat s intézték a közügyeket. Ilyen szakszerűsödő miliőben egy előkelő városi magánkönyvtár a XVI. század közepén semmi esetre sem térhetett ki bizonyos közfunkciók teljesítése elől. DERNSCHWAM János aligha zárkózott el a könyvkölcsönzésért hozzáforduló besztercebányai művelt polgárok vagy a vele kapcsolatban álló főpapok és főurak — pl. keleti útítársai: VERANCICS Antal vagy ZAY Ferenc — kérése elől. Ezt annál kevésbé tehetette, mert Olaszországban is, Németországban is híres humanisták példája arról győzhette meg, hogy az igazi könyvgyűjtő számára öröm és büszkeség a kölcsönzés. A humanista bibliofilek szigorúan tartották magukat AENEAS SYLVIVUS tanításához, amely kötelezően írta elő a könyvek minden úton-módon, kölcsönzés által való terjesztését

⁶⁴ DERNSCHWAM Márk könyvtáreladásáról BABINGER: *I. m.* XXIX—XXX. 1.

⁶⁵ *A magyar irodalom története 1849-ig.* Szerk. BÓKA László, PÁNDI Pál. Bp. 1957. 54. l. A régebbi irodalomban: FRANKL: *I. m.* 5—9, 195—196. l. TAKÁTS Sándor: *Rajzok a török világból.* 1. köt. Bp. 1915. 2—42. l.

⁶⁶ HAJNAL: *I. m.* THIENEMANN Tivadar: *Irodalomtörténeti alapfogalmak.* 2. kiad. Peccs, 931. 137—162. l.

⁶⁷ ROSENAUER Károly: *A besztercebányai ág. h. ev. gymnasium története.* Besztercebánya, 1876.

⁶⁸ *Uo.* 20. l. és FRANKL Vilmos: *Révai Ferencz nádori helytartó fiainak iskoláztatása 1538—1555.* Pest, 1873. (Értekezések a történeti tudományok köréből 2.) 8—9. l. ECKHARDT Sándor: *Balassi Bálint.* Bp. [1942]. (Magyar írók.) 10. l.

is.⁶⁹ Így jártak el ez időben a többi magyarországi könyvgyűjtők is.⁷⁰ Megfigyelhető, hogy minden magánkönyvtár a maga környezetében közvetítője volt a tudás, az ismeretek felgyülemlett kincseinek. A DERNSCHWAM-könyvtár elveszett darabjai (42 mű) bizonyos fokig e gyakorlat mellett látszanak tanúskodni. Mindenesetre egyszer, majd ha DERNSCHWAM belföldi humanista kapcsolatait is feltárja a hazai és a szlovák történettudomány összehangolt levéltári kutatása, konkrét kézzelfoghatósággal is meg fog bizonyosodni a besztercebányai könyvtár társadalomformáló funkciója: ki fog derülni, mely körökben váltak általa az új kultúrjavak közkinccsé: a társadalmi fejlődést segítő, emelő, irányító eszközökké.

IV.

Az előadottak után most sor kerülhet magának a könyvgyűjteménynek bemutatására: elsősorban az állomány mennyiségi felmérésére, aztán a nyomdai provenienciák feltárására, végül a tudománytörténeti elemzésre és méltatásra.

1. A könyvtár számszerű nagyságának a kifejezése, ismerve az inventárium pontosságát, első pillanatban problémamentesnek tűnik. Említettük, hogy a lajstrom négy formacsoportba osztva sorolja elő a könyvanyagot, az egyes csoportokon belül újrakezdődő sorszámozással. Úgy látszik, mintha az állomány számbavételéhez nem kellene egyebet tenni, mint összegezni a négy nagyságosztály végső sorszámain. E szerint a fólió-csoportban 369 (ténylegesen az inventárium csonkasága és egy belső számozási hiba miatt 349), a kvartban 70, az oktávban 131, a sedecimben 81 számot találunk, vagyis összesen 651 tételt. Rögtön felvetődik azonban a kérdés: mit fejeznek ki ezek a számok? Köteteket, műveket avagy kiadványokat? Bevezetőben, a címleírás módszerének ismertetésekor már szoltunk arról, hogy az inventáriumban többféle leírási forma szerepel; egy-egy szám alatt nemcsak magányos önálló művekkel találkozunk, hanem két, három vagy még több opusból álló gyűjteményes kiadványokkal, illetőleg kolligátumokkal is, azaz egyszerre több művel; más esetben meg valamely önálló műnek csak egy részével, egy-egy kötetével. Ebből arra lehetne következtetni, hogy a jegyzék kötetekben számol, s így a tételszám tulajdonképpen kötetszámot jelent. Ez a feltevés azonban nem áll meg, mert — mint említettük — előfordulnak olyan esetek is, amikor többkötetes művek egyazon szám alatt szerepelnek, amikor ti. egyszerre megjelent kötetekről van szó. Voltaképpen tehát a tételszám nem azonos sem a művek számával, sőt a kolligátumok miatt még a kiadványokéval sem. Így aztán, ha a könyvállomány nagyságát valamely bibliográfiai egységben ki akarjuk fejezni, a tételeket megfelelő szempontból végig kell elemeznünk. A nagy mennyiségben előforduló kolligátumokra tekintettel, legcélszerűbbnek a kiadványok kimutatását véltük. Kiadvány-egységnek az önálló impresszum alatt megjelent nyomtatványokat tekintettük: így — az egykötetes műveken kívül — az egyszerre megjelent többkötetes műveket együttesen, a különböző években megjelent többkötetes műveknek minden egyes kötetét, a gyűjteményes műveket, végül a kolligátumok alkotó elemeit külön-külön. Ezen az alapon számolva, az említett négy nagyságcsoport tételszámaina a következőképpen sikerült felfejtenünk. (A táblázatot lásd a köv. lapon.)

Az inventárium alapján tehát a könyvtárban 1162 önállóan megjelent művet tudunk kimutatni. Ez a szám persze nem egészen fedi a valóságot, mert hiszen a megcsonkult inventárium elejéről hiányzó 19 tételben foglalt kiadványok nem voltak számbavehetőek. Kiadvány és

⁶⁹ HUSZTI: I. h. 234—235. l.

⁷⁰ PL. IVÁNYI Béla: *Batthyány Boldizsár könyvtára. (A Magyar Könyvszemle 1948. évi meg nem jelent számában. Országos Széchényi Könyvtár kéziratára, Fol. Hung. 2903. 96. l.)*

Forma-csoport	Tételszám	Önálló kiadvány	Kolligált kiadvány	Kiadványok száma összesen
Fólió	34b	218	335	553
Kvárt	70	31	211	242
Oktáv	131	64	213	277
Sedecim	81	77	13	90
Összesen	631	390	772	1162

mű nem egészen azonos fogalmak. A reneszánszkori könyvnyomdászat tudvalevőleg igen kedvelte a gyűjteményes kiadványokat: az olyan köteteket, amelyek egyazon szerzőnek több művét vagy különböző szerzőknek különböző műveit ölelték fel. Egy ilyen irányú számlálás az inventáriumban — megfelelő könyvpéldányokon végezhető ellenőrzés hiányában — nem adhatnak teljesen megbízható eredményt. Korlátolt pontossággal azonban megállapíthatjuk, hogy az 1162 kiadvány mögött kb. 2100 mű rejlik.

Ki kell még egészítenünk e képet a könyvgyűjteménynek egykorúlag — valószínűleg DERNSCHWAM kölcsönzéseiből — előállt tényleges hiányaival. Ezekre nézve a BLOTIUS-GUTT-féle 1575. évi revízió nyújt felvilágosítást. Említettük volt, hogy a hagyaték bécsi átvételekor a revizorok az állományban egyidejűleg meg nem talált könyveket az inventárium megfelelő helyén „Deest” megjegyzéssel jelelték. Ilyen megjelölés a fólió-csoportban 12, a kvártban 3, az oktávban 11, a sedecimben 16, mindössze 42 fordul elő. Ennyire tehető tehát a könyvtárnak a használatból eredő eredeti vesztesége.

Mennyiségi szemlének meggyőző bizonyítékát adja a bevezetőben már előrebocsátott véleményünknek, amely szerint a DERNSCHWAM-könyvtárban egy egészen rendkívüli jelentőségű humanista gyűjteményt kell látnunk: a SAMBUCUS-könyvtárat megközelítőt.⁷¹

2. Nem kevésbé fontos következtetéseket lehet vonni valamely könyvgyűjtemény értékére nézve a tipográfiai származási-adatok (provenienciák) vizsgálatából is. A DERNSCHWAM-könyvtár e tekintetben is tanulságos adatokkal szolgál.

Itt több kérdést lehet felvetni: *a)* mely országokban, illetőleg városokban nyomtatták a könyveket? (földrajzi proveniencia), *b)* mely nyomdák voltak az előállítók? (nyomdai proveniencia), *c)* mely időkből származnak a nyomtatványok? (időbeli proveniencia). Vegyük ezeket sorra!

a) Más vonatkozásban beszéltünk már arról, hogy DERNSCHWAM János mint a FUGGER-cég szolgálatában álló külkereskedelmi főtisztviselő, feladatai ellátása kapcsán széleskörű külföldi utazásokat tett. Ezekről az üzleti utakról azonban naplójegyzetek, itineráriumok — sajnos — nem maradtak fenn, vagy legalábbis nem ismeretesek. Idevágólag csak szórványos adatok állnak rendelkezésre. Mégis meglehetősen biztonsággal meg lehet vonni Európa térképén azokat a határokat, amelyeken belül ilyen hivatalos utakat vagy legalább levelezési érintkezést feltételezni lehet. Ezek a határok a FUGGER-ház üzleti emporinumainak (nagyfaktorátusainak és faktorátusainak, levelezőállomásainak, bánya- és olvasztóműveinek) összekötéséből adódnak. GÖTZ VON PÖLNITZ, a FUGGER-ek modern monográfusa kartográfiailag is rögzítette a cég üzleti hálózatát. Rajzából kitűnik, hogy Áugsburgból mint középpontból nagyjában öt irányban

⁷¹ A SAMBUCUS-könyvtár számszerű adatairól GULYÁS: *Bibliotheca J. Sambuci* 31—32. l.

orientálódott a vállalat: keletre, Salzburgon és Bécsen át Budáig, Besztercebányáig és Erdélyig; északra-északkeletre Krakkóig, illetőleg Lipcsén és Breslaun át Danzigig; északnyugatra Nürnberg főgynökségen, Frankfurt am Mainon, Kölnön keresztül Antwerpenig; délre Innsbruck főállomáson, Villachon át Velencéig és Rómáig; végül délnyugatra, mint mellék-irányba Milánón és Genuán át Madrid, illetőleg Sevilla felé. Vagyis Ausztria, Szilézia és Csehország, Lengyelország, Szászország és a Keleti-tenger partvidéke, a Rajna-vidék és Németalföld, Észak- és Közép-Itália, valamint Spanyolország alkotta az augsburgi bankház érdekkörét.⁷² Így a cég exponensei is közvetlenül vagy közvetve érintkezésben voltak vagy lehettek mindezekkel a területekkel. Nyilvánvaló tehát, hogy DERNSCHWAMnak kitűnő alkalmá nyílt az említett országok és városok könyvtármását, illetőleg könyvpiacát figyelemmel kísérni és az őt érdeklő nyomtatványokat mindenünnen beszerezni.

Valóban, ha az inventáriumban rögzített impresszumos-anyagot statisztikailag feldolgozzuk, arra az érdekes megállapításra juthatunk, hogy a könyvtár anyagának származási területe jobbra egybeesik a FUGGEREK üzleti érdekterületével. Az első alapvető, egyben magától értetődő tény az, hogy a könyvgyűjtemény legnagyobb hányadát a Németbirodalom területén nyomtatott kiadványok alkotják, különös súllyal Dél-Németországra, a Rajna-vidékre és Szászországra. További jellemző eredmény, hogy a gazdasági érdekelttség fontosságának megfelelően, uralkodó szerepet játszanak az olaszországi nyomtatványok. Viszont a keleti területek, Lengyelország, Csehország—Szilézia és Magyarország könyvtermése, bár szintén képviselve van a bibliotékában, erősen alárendelt tényező. Végül jelen van, de ugyancsak mellékes összetevőként a németalföldi könyv is. Ami a proveniencia-térképen nem egyezik a gazdasági térkép adataival, az egy jelentéktelen hiány és két lényeges többlet. A hiány, hogy spanyolországi eredetű könyv egyáltalán nem fordul elő a gyűjteményben. A többlet, hogy elsőrangú, a németországival vetekedő szektort alkotnak a svájci könyvek, illetőleg hogy az itáliai nyomdatermékekkel csaknem azonos mértékben lépnek fel a franciaországiak.

Számokban rögzítve ez a helyzet:

Az előállító ország	Németország	Svájc	Itália	Franciaország	Ausztria	Németalföld	Lengyelország	Csehország és Szilézia	Magyarország	Bizonytalan	Összesen
Kiadványok száma	350	328	173	161	31	14	6	3	2	94	1162

Ha a földrajzi eredet kutatását tovább részletezzük, vagyis ha adataink az egyes országokon belül városonként is szemügyre vesszük, akkor kialakul előttünk a nyomdavárosoknak a DERNSCHWAM-gyűjteményre jellemző rangsora: a különböző kulturális központokból származó könyvanyagnak a könyvtár összetételében vitt szerepe. Értelmet ennek a vizsgálatnak nemcsak az a körülmény ad, hogy a XVI. század kultúrája Európa nyugatán és közepén már par excellence városokhoz kötött műveltség volt, hanem az is, hogy a városok korántsem éltek még a nemzet, hanem inkább a kommunák öncélú életét, s ez az elkülönültség művelődési igényeikben, törekvéseikben, műveltségükben mint eredményeikben sajátos eltéréseket hozott létre.⁷³ Ennek folyománya az, hogy minden város könyvtermése bizonyos sajátos színezetet, elvi irányzatot, tárgyi meghatározottságot fejez ki: Köln pl. mint nagy skolasztikus hagyományok őrzője az „*obskurantizmus fővárosa*”-ként szerepelt a köztudatban, Mainz viszont, ALBRECHT VON BRANDENBURG, a „*német X. Leó*” hatása alatt a humanista műveltség egyik erőssége volt.⁷⁴ Wittemberg, Zürich, Genf, Basel vagy Löwen különleges viszonyulását a koreszmék-

⁷² PÖLNITZ: *J. Fugger* c. kötetének végéhez csatolt térképmelléklet: *Niederlassungen und Handelswege der Fugger im Zeitraum von 1495 bis 1525*.

⁷³ HAJNAL István: *Az európai város kialakulása*. Városi Szle. 27 (1941). 801—841. 1.

⁷⁴ PAULSEN: *I. m.* 118—119. 1.

hez magyarázat nélkül is tudjuk, s közismertek Velence, Firenze, Róma és Nápoly kultúrájának sajátos egyéni vonásai is. Ilyen megfontolások alapján mutatjuk be az alábbiakban DERNSCHWAM könyvanyagának városok szerinti statisztikáját.

Németország nyomdatermékei⁷⁵ pl. a következőképpen oszlanak meg az egyes nyomdavárosok között:

Strassburg 67, Nürnberg 66, Köln 40, Frankfurt am Main 37, Wittenberg 34, Ingolstadt 19, Tübingen 12, Hagenau 10, Augsburg, Mainz és Leipzig 9—9, Insy 7, Magdeburg 6, Marburg 4, Freiburg im Breisgau, Solingen, Konstanz 3—3, Dillingen, Oppenheim, Pforzheim 2—2, Brixen, Colmar, Mutzschen, Steckelberg és Würzburg 1—1 kiadvánnyal szerepel.

A svájci nyomtatványok⁷⁶ városközi arányai így alakulnak: Basel 259, Zürich 46, Genf 18 és Bern 5 kiadvánnyal.

Itália⁷⁷ a következő nyomdavárosokkal és kiadványmennyiségekkel van képviselve: Velence 138, Róma 10, Milánó és Bologna 6—6, Firenze 5, Genua, Parma, Ostrona, Toscolano, Vincenza és Capo d'Italia 1—1 kiadvánnyal.

A franciaországi nyomtatványok⁷⁸ két városból kerültek ki, mégpedig: Lyonból 88, Párizsból pedig 73 darab.

Az ausztriai nyomtatványokat, 31 darabot egyedül Bécs szolgáltatta.⁷⁹

Németalföld⁸⁰ ismét két várossal szerepel: Antwerppel, ahonnan 13, és Löwennel, ahonnan 1 nyomtatvány származik.

Végül, ami a közép-kelet-európai területeket illeti, a lengyelországi nyomdatermékek Krakkóból, a csehországiak Prágából, a sziléziaiak Breslauból,⁸¹ a magyarországiak Brassóból, illetve Sárovar—Újszigetről kerültek ki.

b) Fokozott jelentőséget nyer ez a földrajzi statisztika, ha a nyomdászprovenienciával is kiegészül. A nyomdásznevek feltárásának szükségességét lényegében ugyanazok a szempon-

⁷⁵ Proveniencia-vizsgálataim során német vonatkozásban egy modern nyomdászattörténeti kézikönyvre támaszkodhattam: BENZING Joseph: *Buchdruckerlexikon des 16. Jahrhunderts. (Deutsches Sprachgebiet.)* Frankfurt am Main, 1952.

⁷⁶ A svájci vonatkozásokat is tartalmazza BENZING i. m.

⁷⁷ Az olasz nyomdátörténetre nézve két új feldolgozásunk is van: ASCARELLI, Fernanda: *La tipografia cinquecentesca Italiana*. 1953. (Contributi alla Biblioteca Bibliografica Italiana Diretta da Marino Parenti I.) és NORTON, F. J.: *Italian printers 1501—1520*. London, 1958. (Cambridge Bibliographical Society monograph 3.). De nem lehet nélkülözni Giuseppe FUMAGALLI két régebbi munkáját sem: 1. *Dictionnaire géographique d'Italie pour servir à l'histoire de l'imprimerie dans ce pays*. Florence, 1905. (Lexicon Typographicum Italiae.) 2. *Giunte e correzioni al Lexicon Typographicum Italiae*. Firenze, 1939. Ezekon kívül alapvetően fontos RENOUEAU, Ant. Aug.: *Annales de l'imprimerie des Aldes*. 3. éd. Paris, 1834, 1834., továbbá a British Museum vonatkozó modern kiadványa: *Short-title catalogue of books printed in Italy and of Italian books printed in other countries from 1465 to 1600 now in the British Museum*. London, 1958.

⁷⁸ A francia nyomdátörténetre vonatkozólag sajnos egyetlen összefoglaló jellegű modern kézikönyvhöz sem tudtam hozzájutni, s így csak régi kiadványokra támaszkodhattam. Ezek BEAULIEUX, Charles: *Catalogue de la réserve XVIe siècle (1501—1540) de la Bibliothèque de l'Université de Paris*. Paris, 1910. RENOUEAU, Ant. Aug.: *Annales de l'imprimerie des Estienne ou histoire de la famille des Estienne et de ses éditions*. 2. éd. Paris, 1843. Kisegítőként itt is a British Museum egy új katalóguskötetét használtam: *Short-title catalogue of books printed in France and of French books printed in other countries from 1470 to 1600 now in the British Museum*. London, 1924.

⁷⁹ Segédkönyvem itt MAYER, Anton: *Wiens Buchdruckergeschichte 1482—1882* (I. Bd. Wien, 1883.) volt.

⁸⁰ Erre a fontos területre nézve csak RUELENS, C. — BACKER, A. de: *Annales Plantiniennes*. Paris, 1866. c. jeles munkája állt rendelkezésemre. PLANTIN-nyomtatványokat azonban egyelőre nem tudunk felfedezni a DERNSCHWAM-könyvtárban.

⁸¹ Sajnos ezeknek a szomszédos országoknak hasznavehető nyomdászattörténeti irodalmához sem tudtam hozzájutni.

tok értetik meg, amelyeket a városok egyéni kultúraalakító szerepével kapcsolatban fentebb vázoltunk. A nyomdákat ti. a városok a várospolitika alárendelt szerveiként kezelték, akárcsak az iskolákat. Egy-egy város és a benne működő nyomdák eredetileg ugyanazt a társadalmi-ideológiai irányzatot fejezték ki. A XVI. században azonban a műveltségváltás nagy fordulójában a városi polgárság társadalmi-kulturális megoszlásának következményeként a nyomdászok is részesei lettek a városokban lefolyt pártharcoknak, s nem képviseltek többé ugyanazon a helyen sem azonos irányzatot. A nyomdák irodalmi, tudományos vagy propagandatevékenységét esetenként az a társadalmi-szellemi front határozta meg, amely a nyomdászt a maga táborába tudta csalogatni vagy kényszeríteni. Minden nyomdásznév tehát szűkebb-tágabb határok között bizonyos társadalmi-kulturális program kifejezője. De ezen túlmenően is jelentős az officinák ismerete, mert minden műhely, minden mester más technikai, művészi és tudományos színvonalat képviselt.⁸² A nyomtatott könyv autoritása, tudományos értéke ebben a korban legalább annyira múltott a tipográfuson, mint a szerzőn, hiszen a tudós könyvnyomtatók műhelyeiben bontakoztak ki a kézíratos hagyományból a modern nyomtatott irodalom (elsősorban a tudományos irodalom) alapformái.⁸³ Az alábbiakban városról-városra menve, felsoroljuk a DERNSCHWAM-jegyzékben kimutatott valamennyi nyomdát, figyelmen kívül hagyva azonban egyelőre előforduló kiadványai számát. Ezt majd csak később közöljük, egy összefoglaló, nagy statisztikai táblázat keretében. Megjegyezzük azonban, hogy a nyomdásznév sorunk nem teljes; DERNSCHWAM ugyanis sok esetben mellőzte vagy nem is ismerte az előállító tipográfust.

A németországi nyomdászok közül gyűjteményünkben a következők szerepelnek:

Strassburgból egy-egy nyomtatványunk van az idősebb Joannes HERVAGIUSTÓL, továbbá a skolasztikus, humanista és reformációs kiadványokat egyaránt előállító Johann KNOBLAUCHTÓL (CNOBLOCHUS), a Bécs és Közép-Keleteurópa felé is kapcsolatokkal bíró Hans SCHOTTENTÓL és Wendelin RIHELTÓL, CALVIN, SLEIDAN, Johann STURM és M. BUCER kiadójától.⁸⁴ A nürnbergiek közül az ekkoriban már lehanyatlott híres KOBERGER-család egyik tagja, Johann KOBERGER szerepel és a flandriai származású neves hangjegy-nyomtató, Johann von BERG (Joannes MONTANUS); ugyaninnen van nyomtatványunk a tudományos képzettségű, szabadságáról híres Johann PETREIUSTÓL is.⁸⁵ Kölnből Peter QUENTEL, Eucharius CERVICORIUS (eredetileg HITZHORN) és a katolikus egyház harcos nyomdásza, egyben író és fordító, Jaspas von GENNEP van képviselve.⁸⁶ Frankfurt am Mainnak két tipográfusa mutatható ki: Peter BREUBACH, a reformációt lelkesen szolgáló nyomdász és Cristoph EGENOLPHIUS a híres betűöntő, MELANCHTHON barátja, a legműveltebb tudós tipográfusok egyike.⁸⁷ Wittenbergből szerepel Hans LUFT, a lutheri mozgalom főnyomdásza, a 100 000 példányos LUTHER-biblia előállítója, s mellette Josef KLUG (CLUG) és Johann KRAFFT (CRATO).⁸⁸ Ingolstadt méltán híres officinájának mestereitől, Peter és Georg APIUSTÓL is van művünk.⁸⁹ Tübingen, Hagenau és Pforzheim nagy humanista nyomdásza a MELANCHTHON korrekortorként foglalkoztató Thomas ANSHELM néhány művel szintén jelen van.⁹⁰ A kimutatható németországi nyomdászok sorát a sokoldalú és gazdag munkásságot folytató Johann SCHÖFFEREL, Mainz jó hírű nyomdászával zárhatjuk.⁹¹

⁸² Vö. BOGENG: *Geschichte der Buchdruckerkunst*. 2. 3—34. l.

⁸³ THIENEMANN: *I. m.* 154. l.

⁸⁴ BENZING: *I. m.* 159., 161., 163. l. BEAULIEUX: *I. m.* 310. l.

⁸⁵ BENZING: *I. m.* 129., 131., 134. l. BEAULIEUX: *I. m.* 309. l.

⁸⁶ BENZING: *I. m.* 87—90. l.

⁸⁷ *Uo.* 51—52. l.

⁸⁸ *Uo.* 182—184. l.

⁸⁹ *Uo.* 81. l.

⁹⁰ *Uo.* 67., 144., 171. l.

⁹¹ *Uo.* 117. l.

Nem kevésbé nagy nevekkal találkozhatunk gyűjteményünkben a svájci városköztársaságok nyomdászainak köréből, különösen Baseltől, a XVI. századi humanista tipográfiának az Alpokon inneni legjelentősebb központjából. Ebből az egy városból nem kevesebb, mint 13 műhely kiadványait tudjuk kimutatni. Főszereplő sok szebbnél szebb, hibátlanságáról közmondásos remekművel a világhírű FROBENIUS-officina, ERASMUS Desiderius és Hans HOLBEIN egykori kedves munkahelye, korszakunkban a reformációval szemben tartózkodó Hieronymus FROBEN vezetése alatt. Mellette s vele szinte dinasztikus érdekközösségben a következő kitűnő mestereket említhetjük: Johann HERWAGENT, Hieronymus FROBEN mostohaapját és üzlettársát; Nicolaus EPISCOPIUST, szintén FROBEN-tokont; a szép és hibátlan klasszikus kiadványok mesterét, Johann OPORINUST, PARACELUS hívét, FROBEN tanítványát; Robert WINTER, OPORINUS sógorát. A FROBEN-tokonságba tartozott, de annak nobiles hagyományait nem mindenben követte az orvosdoktori diplomás Heinrich (Henricus) PETRI; ennek nevét jogosulatlan utánnomásai (kalózkidásai) tették bizonyos fokig hírhedtté. Egy másik kisebb érdekcsoport Andreas CRATANDER körül alakult ki Johann BEBEL és a hibátlan munkájáról híres ARISTOTELES-kiadó Michael ISENGRIN részvételével. Ezeken túl négy egyedülálló nyomdászt kell még említenünk, mint könyvtárunkban művekkel szereplőt: A XV—XVI. század fordulóján működött Nicolaus KESSLERT, Johann WALDERT (WALDERUS), Jacob KÜNDIGET (PARCUS) és a század közepéről Peter PERNÁT, az olasz bevándoroltat.⁹²

A zürichi nyomdászok közül gazdagon van képviselve Christoph FROSCHAUER (FROSTHOVERUS), ZWINGLI és BULLINGER nyomdásza, a bibliakiadványok nagymestere; mellette csak mutatóban a GESSNER-testvérek, Andreas és Hans Jacob.⁹³ Genfből, a kálvinizmus szülővárosából jónéhány nyomtatványunk van az itt emigrációban élő világhírű párizsi filológus-nyomdásztól, Robert ESTIENNE-től (Robertus STEPHANUS), KÁLVIN és Théodore de BÈZE munkatársától. Említhető még ugyaninnen Johann CRISPINUS.⁹⁴

Aránylag kevés nyomdászt tudunk kimutatni az olasz városokból. Öröndetes tény, hogy Velence officinái közül igen tekintélyes számú kiadvánnyal szerepel a nagyszerű MANUZIO-üzem, mégpedig három különböző korszakával: a nagy Aldo idején készült művekkel (1515 előtt), Andrea TORRESANO kiadványaival (1529-ig) s végül az ifjú Aldus-fi Paolo MANUZIO produkcióival.⁹⁵ Csak jelentéktelen nyoma van egy másik velencei nyomdász, Michael SCOTO (SCOTUS) működésének.⁹⁶ A többiek homályban maradnak. Rómának két tipográfusáról szerzünk tudomást a könyvanyagból: a zenei művek nyomtatásával s héber és etióp kiadványokkal kitűnt Antonio BLADORÓL, valamint Giovanni Maria VIOTTIRÓL. Felbukkan egy genuai nyomdász is Pietro Paolo PORRO személyében.⁹⁷

A francia városok neves mesterei sorából csak hatról tesz említést inventáriumunk: Sébastien GRIPHE (GRYPHIUS) és Mathias BONHOMME lyoni tipográfusról,⁹⁸ valamint Párizs nagy tudós-nyomdászáról, a genfi vonatkozásban már említett európai hírű Robert ESTIENNE-ről (STEPHANUS), továbbá Simone de COLINES (COLINAEUS), Josse BADE (Jodocus BADIUS Ascensius) és Charlotte GUILLARDRÓL, szintén jónévű párizsi tipográfusokról.⁹⁹

⁹² Uo. 22—29. l. Basel jelentőségéről egy kitűnő, széles történeti távlatokba állított új feldolgozásunk is van; programja és módszere nemcsak nyomdatörténet, hanem igen helyesen tudománytörténet is. LUCHSINGER, Friedrich: *Der Basler Buchdruck als Vermittler italienischen Geistes (1470—1529)*. Basel, 1953. ERASMUS és FROBENIUS együttműködéséről világhírű monográfia: HUIZINGA, J.: *Erasmus*. Basel, [1928]. 181—192. l.

⁹³ BENZING: *I. m.* 191, 193. l.

⁹⁴ RENOARD: *Annales de l'imprimerie des Estienne*. 283—373. l. CRISPINUSRÓL *LGB* I. k. 381. l.

⁹⁵ ASCARELLI: *I. m.* 158—162. l.

⁹⁶ Uo. 180. l.

⁹⁷ Uo. 70. l.

⁹⁸ BEAULIEUX: *I. m.* 310—311. l.

⁹⁹ Uo. 312. l.

Németalföldnek csak egy műhelyét fedi fel a könyvjegyzék, az antwerpeni Joannes STEELSIUS-félté.¹⁰⁰ A közép-keleteurópai nyomdász mesterek nevééről egyáltalán nem közöl adatokat az inventárium.

c) Gyűjteményünk nyomdászati provenienciájára irányuló vizsgálatainkat az impresszumok időadatainak elemzése teszi teljessé. Itt azt a módszert alkalmazzuk, hogy az egyes művek megjelenési évszámait — a korlátolt pontosság elve alapján — csak mint évtized-adatokat értékeljük, s állítjuk számoszlopokba. Számadataink mindenekelőtt azt mutatják meg, hogy a könyvtár a maga korában szorosan vett modern könyvtár volt: a gyűjtő minden igyekezetét elsősorban a saját korában megjelent kiadványok megszerzésére fordította, s aránylag csekély érdeklődést mutatott a korát megelőző nyomdatermékek iránt. Azaz a DERNSCHWAM-gyűjtemény ma mint tipikus antikva-könyvtár jelenik meg; az ősnymotatvány-anyag benne egészen jelentéktelen tényező.¹⁰¹ Másik eredményünk: egy kifejező számsor, amely módot ad a könyvtár gyarapodási ütemét szemléltető grafikon megrajzolására. E szerint a XVI. század első évtizedétől ötödik évtizedéig (1540-ig) állandó, egyre fokozódó állománynövekedést lehet megfigyelni; a hatodik évtizedben (1550-től) megkezdődik a visszaesés, s ez a hetedik évtizedben (az 1560-as években) eléri az első évtized színvonalát. Íme a vázlatos táblázat:

Sorszám	Az előállító ország	Ősnyomtatvány	1500	1510	1520	1530	1540	1550	1560	Év nélkül	Összesen
			é v t i z e d								
1.	Németország	2	5	29	35	105	91	54	15	14	350
2.	Svájc	—	1	4	38	88	96	75	7	19	328
3.	Itália	17	34	47	25	5	18	17	1	9	173
4.	Franciaország	3	2	19	6	16	71	38	3	3	161
5.	Ausztria	1	—	8	6	3	2	7	1	3	31
6.	Németalföld	—	—	—	—	6	3	3	2	—	14
7.	Lengyelország	—	1	3	—	1	1	—	—	—	6
8.	Csehország és Szilézia	—	—	—	—	—	3	—	—	—	3
9.	Magyarország	—	—	—	—	—	2	—	—	—	2
10.	Bizonytalan	—	1	2	5	7	11	32	18	18	94
Összesen		23	44	112	115	231	298	226	47	66	1162

¹⁰⁰ Uo. 310. l. és LGB 3. k. 328. l.

¹⁰¹ A gyűjteményben előforduló 23 incunabulumot a leginkább közkeletű ősnymotatvány jegyzékekben előforduló sorszámaik szerint az alábbiakban közlöm: 1. H 151. — BMC II. 421. l. 2. H 1282. — C 5671. — GW 2268. 3. H 1287. — BMC VI. 773. l. 4. HC (+ Add) R 1639. — GW 2324. 5. H 2250. — GW 3181. 6. H 2421. — GW 3340. 7. H 4371. 8. H 4813. — BMC V. 453. l. 9. H 5451. 10—12. 6241. — BMC V. 358—359. l. — 13. H 6707. — GW 4445. 14. H 7059. — BMC V. 486. l. 15. H 7274. 16. H 7412. 17. H 10 030. 18. H 11 938. 19. H 11 946. 20. H 12 380. — BMC V. 477. l. 21. H 13 218. — BMC V. 559. l. 22. H 13 896. — BMC V. 438. l. 23. GW 8348.

További részletszámításokkal ezek az adatok a városokra, sőt a nyomdászokra kiterjedően is felbonthatók. S ezen a ponton kerülünk abba a helyzetbe, hogy a provenienciákra vonatkozó összes adatainkat egy összesített statisztikai táblázatba foglalhatjuk.

Sorszám	A z e l ő á l l í t ó			Önyom- tatvány	1500.	1510.	1520.	1530.	1540.	1550.	1560.	Év nélkül	Összesen	
	ország	város	nyomdász		é v t i z e d									
46.	S v á j c	Basel	<i>Bebelius</i>					2				1	3	
47.		"	<i>Cratander</i>			1	10	6					17	
48.		"	<i>Episcopus</i>							1			1	
49.		"	<i>Frobenius</i>			2	17	28	26	3			76	
50.		"	<i>Hervagius</i>					17	8	5			30	
51.		"	<i>Isengrenius</i>					2	6	3		1	12	
52.		"	<i>Kesler</i>		1								1	
53.		"	<i>Oporinus</i>						15	15		1	31	
54.		"	<i>Parcus</i>							1			1	
55.		"	<i>Perna</i>								1		1	
56.		"	<i>H. Petri</i>				2	6	7	11	1		27	
57.		"	<i>Wallerus</i>					1					1	
58.		"	<i>Winter</i>						2				2	
59.		"	<i>Hervagius & Oporinus</i>							2			2	
60.		"	<i>Hervagius & Frobenius</i>					1					1	
61.		"	—			1	8	17	10	9	1	7	53	
62.		Bern	—						2	2		1	5	
63.		Genf	<i>Crispinus</i>							1			1	
64.		"	<i>R. Stephanus</i>					2	1	10			13	
65.		"	—						1	3			4	
66.		Zürich	<i>Frothoverus</i>					2	6	3	2	3	16	
67.		"	<i>Gesnerus</i>										1	
68.		"	—				1	4	12	5	2	5	29	
Összesen					1	4	38	88	96	75	7	19	328	
69.	I t á l i a	Bologna	—	1	4	1							6	
70.		Capo d'Italia	—							1			1	
71.		Firenze	<i>Porro</i>		1		1		1	2			5	
72.		Genua	—			1							1	
73.		Milano	—	1	3	1		1					6	
74.		Ostrona	—			1							1	
75.		Parma	—			1							1	
76.		Róma	<i>Bladus</i>						1	1			2	
77.		"	<i>Viotti</i>							1			1	
78.		"	—	1		1	2		2	1			7	
79.		Toscolano	—				1						1	
80.		Venezia	<i>Aldus</i>	1	9	11	11	1	2	2		3	40	
81.		"	<i>Scotus</i>			1							1	
82.		"	—	12	17	29	10	3	12	9	1	6	99	
83.		Vicenza	—	1									1	
Összesen				17	34	47	25	5	18	17	1	9	173	
84.	Franciaország	Párizs	<i>Ascensius</i>			1		1					2	
85.		"	<i>Colinaeus</i>				1		1				2	
86.		"	<i>Guillard</i>						9				9	
87.		"	<i>R. Stephanus</i>					2	4	1			7	
88.		"	—		1	13	4	7	15	10	1	2	53	
89.		Lyon	<i>Bonhomme</i>							2			2	
90.		"	<i>Gríphius</i>			1			3	1	2		7	
91.		"	—	3	1	4	1	6	39	24		1	79	
Összesen				3	2	19	6	16	71	38	3	3	161	

Sorszám	A z e l ő á l l í t ó		Összo- m- tatvány	1500.	1510.	1520.	1530.	1540.	1550.	1560.	Év nélkül	Összesen	
	ország	város		nyomdász	é v t i z e d								
1.	N é m e r o p t a n i	Augsburg	—				7		1		1	9	
2.		Brixen	—		1							1	
3.		Colmar	—					1				1	
4.		Dillingen	—						2			2	
5.		Frankfurt a. M.	<i>Breubach</i>							2		2	
6.		„	<i>Egenolphius</i>					1				1	
7.		„	—					10	10	12	2	34	
8.		Freiburg i. B.	—					1	1	1		3	
9.		Hagenau	<i>Anshelmus</i>								1	1	
10.		„	—			4	4	1				9	
11.		Ingolstadt ...	<i>Apius</i>					1				1	
12.		„	—					3	3	6	6	18	
13.		Isny	—						7			7	
14.		Konstanz	—			1			2			3	
15.		Köln	<i>Cervicornus</i>					1	1			2	
16.		„	<i>Gennep</i>							1		1	
17.		„	<i>Quentel</i>					2	1			3	
18.		„	—		1	2	4	15	4	4	2	2	34
19.		Leipzig	—			1		3	2	2	1	9	
20.		Magdeburg ..	—						2	3		6	
21.		Mainz	<i>Schöffner</i>				1					1	2
22.		„	—				1	3	2	1		7	
23.		Marburg	—					4				4	
24.		Mutzschen ..	—	1								1	
25.		Nürnberg	<i>Koberger</i>			1						1	
26.		„	<i>Montanus</i>							1		1	
27.		„	<i>Petreius</i>					2	2	1		5	
28.		„	—	1		2	9	13	26	4		5	60
29.		Oppenheim	<i>Köbel</i>			1						1	
30.		„	—			1						1	
31.		Pforzheim ...	<i>Anshelmus</i>		2							2	
32.		Solingen	—					3				3	
33.		Strassburg ...	<i>Hervagius</i>				1					1	
34.		„	<i>Knoblauch</i>				1					1	
35.		„	<i>Rihelius</i>							1		1	
36.		„	<i>Schotten</i>						1			1	
37.		„	—		1	12	11	27	8	2		2	63
38.		Steckelberg ..	—			1						1	
39.		Tübingen	<i>Anshelmus</i>			1						1	
40.		„	—			2	1	3		1	3	1	11
41.		Wittenberg ..	<i>Clug</i>							1		1	
42.		„	<i>Krafft</i>							1		1	
43.		„	<i>Lufft</i>							2		2	
44.		„	—				2	6	16	5	1		30
45.		Würzburg ...	—						1			1	
Összesen				2	5	29	35	105	91	54	15	14	350

Sorszám	A z e l ő á l l í t t ó			Öszo- nyom- tatvány	1500.	1510.	1520.	1530.	1540.	1550.	1560.	Év nélkül	Összesen	
	ország	város	nyomdász		é v t i z e d									
92.	Ausz- tria	Wien	—	1		8	6	3	2	7	1	3	31	
93.	Németalföld	Antwerpen ...	<i>Steelsius</i>					1		1			2	
94.		„ ...	—					4		2	1		7	
95.		„ ...	—					1	2		1		4	
96.		Löwen	—						1				1	
Összesen								6	3	3	2		14	
97.	Lengyel- orsz.	Krakkó	—		1	3		1	1				6	
98.	Cseh orsz.	Prága	—						2				2	
99.	Balti- nia	Breslau	—						1				1	
Összesen									3				3	
100.	Magyar- ország	Brassó	—						1				1	
101.		Újsziget	—						1				1	
Összesen									2				2	

3. A DERNSCHWAM-könyvtár ismertetésének utolsó programpontja: a könyvvállomány minőségi vizsgálata. Itt módszertanilag eléggé ki nem taposott útra lépünk. Az ezernél több kiadványból álló gyűjtemény irodalmi-tudományos jelentőségét egy vázlatos ismeretetés keretében nyilván nem lehet maradéktalanul felmérni, mégis elkerülhetetlenül számot kell adni az egész gyűjtemény belső tartalmi értékéről. Úgy véljük, ez nem mehet végbe másként, mint sokoldalú tudománytörténeti megfontolás alapján végzendő szelekcióval. Erre teszünk kísérletet az alábbiakban.

A kiindulásnál azonban itt is a számok segítségéhez kell folyamodnunk. El kell végeznünk a következő háromrendbeli számítást: *a)* milyen nyelvű kiadványok, hány százalékban szerepelnek a könyvtár anyagában? *b)* mekkora hányadát alkotják a könyvvállománynak az ókori, a középkori és a reneszánsz kori alkotások? *c)* hogyan aránylanak egymáshoz az egyetemeken tanított fő tudománycsoportok (a szabadművészetek, a jogi, az orvosi és a hittudomány) körébe vágó kiadványok?

a) Az első számítás igen jellemző, semmiképpen sem meglepő eredményt mutat. Kiderül, hogy könyvgyűjteményünkben négy nyelvnek van fontos szerepe: a latinnak és a görögnek, a németnek és az olasznak, mégpedig a latin-görögnek, együttesen 88%, a másik kettőnek 9% és 2.5%-os arányban. Ezekon kívül egészen jelentéktelen hányadban (összesen 0,5%) előfordul még néhány magyar, egy cseh és egy szír nyelvű kiadvány. Ez a százalékarány nyelvi oldalról a humanista könyvtár egyik tipikus jellemvonását szemlélteti. Mert biztosra vehető az, hogy itt nem DERNSCHWAM Jánosnak a német vagy az olasz nyelvű művek iránti csekélyebb érdeklődése nyilvánul meg (ezt legfeljebb magyar és cseh viszonylagban lehet megállapítani), hanem a középkori és a humanista műveltség uralkodó jellege fejeződik ki: az élő és a holt, a vulgáris és a klasszikus latinság, az egyház, illetve a *bonae litterae* arisztokratikus szellemi közösségének nemzetek feletti nyelve s vele együtt, bár igen alárendelten a görög. De tipikus jelenség az olasz, német, magyar nyelvű kiadványok szereplése is: jelzi, hogy a kozmopolitiz

mus programjával fellépő humanizmus Itáliában megmutatta olasz öntudatát, kezdettől fogva népi-nemzeti törekvések hordozására és kifejezésére irányuló hivatását; az Alpoktól északra eső országokban pedig — keresván a latin nyelvhez vezető legcélszerűbb, legjobb utat — akaratlanul is felfedezte a szerény eszközül szolgáló „barbár” nemzeti nyelveket, s ezek immár többé-kevésbé beléptek az irodalmat hordozó nyelvek sorába.¹⁰² A *vulgus profanum* betört a műveltek céhének, a *res publica litterarum*-nak a falai közé.

b) Egészen szabályszerű az a kép is, amely a művelődéstörténet három nagy korszakában létrejött irodalmi-tudományos alkotások arányszámait tárja fel. Eszerint a reneszánsz kori művek 66.5%-át teszik a könyvvállománynak, az antik világ írásai 21.2%-át, a középkor szellemi termékei pedig 12.3%-át. Mit mutatnak ezek a számok? Elsősorban azt, hogy a DERNSCHWAM-könyvtár állományának túlnyomó többsége $21.2 + 66.5 = 88.7\%$ a tulajdonos reneszánsz-humanista műveltségeszményének felel meg; a 12.3%-os középkori eredetű anyag viszont arra mutat, hogy a humanista műveltség feudális-középkori keretéből nőtt ki. Tudott dolog, hogy a reneszánsz és a humanizmus polgári műveltség volt, amely a városokban alakult új tökéletes termelési mód talajából sarjadt ki, de korai polgári műveltség, amely minden oldalról feudális társadalmi környezetbe volt beágyazva. Ez a korai polgári kultúra tulajdonképpen még a feudális város érdekeit és nézeteit fejezte ki. Annyit jelent ez, hogy az új intellektualizmus lett legyen bár az antik kultúrának bármilyen lelkes rajongója és propagátora, állhatott ugyan döntő ellentétben a középkor tudományos felfogásával, megvethette, lenézhetette a skolasztikus logikát, fizikát, metafizikát és etikát, tekinthette mindazt barbár és értelmetlen szószátyárkodásnak, „szofizmus”-nak, — az őt körülvevő feudális társadalomban elfoglalt helyénél fogva mégsem tudott teljesen szakítani a középkor egyházi-feudális kultúrájával. Nem merte nyíltan kimondani, hogy a tudományt a vallás trónjára akarja ültetni. Nem tehette ezt, mert hiszen az új kultúrát nem az antik hatás hozta létre, hanem a kor aktuális társadalmi szükségletei. A humanizmus tehát egyfelől nem lehetett kizárólagos követője, utánzója, másolója az antik hagyományoknak, másfelől — bármily messze távolodott is el a keresztény filozófiai és erkölcsi felfogástól, — nem szakíthatott teljesen a középkori kultúrával, mert benne élt abban.¹⁰³

A humanista kultúra nem nélkülözhetette a középkor könyveit. Rá volt utalva ezekre először is azért, mivel a XVI. századi Európában még javában folyt a műveltségváltás, a középkor és az újkor egymást szinte áthatva, egyszerre élt még, s ebben a tomboló világnézeti-tudományos harcban, különösen a német egyetemi forradalomban egyik fél sem nélkülözhetette polemikus fegyvertárából a másik irodalmi termékét.¹⁰⁴ Másodszor: nem lehetett mindenestől elvetni a középkori tudományosságot azért sem, mivel tulajdonképpen az is az antik világ hagyatékán alapult, és gazdag klasszikus műveltségi anyag megőrzője, továbbsszármaztatója volt, csakúgy mint az arab kultúra. A reneszánsz humanizmus sajátos érdeme nem is annyira az ókori kultúrájuk felfedezésében áll, bár ezen a téren is sokat tett, hanem az antik világ irányában elfoglalt értékelő álláspontjában: abban, hogy a görög-latin írásművek tartalmát nemcsak világnézeti szempontból vizsgálta, mint a középkor tette, hanem minden oldalról; vagyis a tudománynak és irodalomnak az antik kultúrához való viszonyát, amely a középkorban megmerevedett, újra fejlődésképpé tette.¹⁰⁵ Harmadszor: a kapitalista pénzgazdálkodás

¹⁰² A latin nyelvűségről BURCKHARDT: *I. m.* 139—152. l. Az olasz népies humanizmusról KARDOS: *I. m.* 16—25. l. A nemzeti nyelvek felfedezéséről TURÓCZI-TROSTLER *I. m.* 8—9., 27—30. l., A nemzeti eszme szerepéről a humanizmusban EPSTEJN, A. D.: *A reneszánsz korának világnézete és kultúrája*. Irodalomtud. Ért. III. (1953). 116—119. l.

¹⁰³ Minderről EPSTEJN: *I. m.* 115., 121—122., 130. l.

¹⁰⁴ PAULSEN: *I. m.* 59., 69—74. l.

¹⁰⁵ BURDACH, Konrad: *Reformation, Renaissance, Humanismus*. Aufl. Berlin—Leipzig, 1926. 130—131. l.

léggörében nevelkedett polgári humanizmus semmi esetre sem mondhatott le arról, hogy a középkor könyvkultúrájában rejlő pozitív tudást felül ne vizsgálja, s azt, ami belőle hasznos, értékesíthető, ne tőkésítse.¹⁰⁶ A dolgokhoz való ilyen viszonyulás magyarázza meg azt, hogy éppen a reneszánsz korában ment végbe a középkor kéziratos könyveinek magányukból való kiragadása; különös módon éppen a humanizmus változtatta nyomtatott könyvekké nemcsak az ókor, hanem az arab és a keresztény középkor szellemi hagyatékát is. Végül negyedszer vegyük tekintetbe azt is, ami talán leginkább jellemző a humanistáknak a középkor kultúrája iránti toleranciájára, az Alpoktól északra fekvő területeken az ún. biblikus humanizmus kialakulását. A *humanitas Erasmiána*, mint a tudományos gondolkodást megújító olasz kritikai szellem kiteljesítője, a humanisták eredeti programját megőrizve vallotta, hogy nemcsak az antik-klasszikus, hanem a keresztény embereszményt is fel kell fedezni, s e felfedezésben szintén a forrásokig kell visszamenni. Az „*ad fontes!*” jelszó Északon már nemcsak a görög-latin emlékek feltárását tette a humanisták kötelességévé, hanem a kereszténység ősforrásainak, az egyházatyák írásainak a különösképpen a bibliának a filológiai vizsgálatát és sajtó alá rendezését is. Végös fokozat ugyan a humanizmus elvben elhatárolta magát a középkori tudományosságot képviselő teológiától, s éppen ERASMUS és REUCHLIN által deklarálta, hogy a *bonae litterae* és a teológia egymástól független értékrendszerek, — a literatura és a biblicizmus mégis a legszorosabb kapcsolatba került egymással.¹⁰⁷ Ez a helyzet, a reneszánsz műveltség antik és középkori talajban való gyökerezése fejeződik ki a DERNSCHWAM-könyvtár középkori könyvanyagának az arányában!

c) Ami a könyvtár szaktudományi megoszlását feltáró harmadik számításunkat illeti, erre nézve — a legközkeletűbb humanista tudományrendszerezést, a Conrad GESNER-féle kategóriákat követve¹⁰⁸, — a következő számadatokkal szolgálhatunk.

1. Az ún. *lényeges mesterségek és tudományok* (artes et scientiae substantiales) csoportjába tartozó a) keresztény hittudomány (theologia Christiana) részesedése a DERNSCHWAM-gyűjteményben 34% volt, b) a különböző filozófiáké (philosophia naturalis, prima philosophia sive metaphysica, philosophia genitilium, philosophia moralis, philosophia oeconomica) és a politikáé (res politica id est civilis ac militaris) együttvéve 3.7%, c) az orvostudományé (res medica) 9.3%, d) a jogtudományé (iurisprudentia) ismét 3.7%.

2. Az *előkészítő mesterek és tudományok* (artes et scientiae praeparantes) csoportjában pedig a) a beszéd művészetére (sermonicales) és a számok világára (mathematica) oktató ún. *szükséges tudományok* (necessaria), azaz tulajdonképpen a hét szabadművészet (septem artes liberales) könyvanyaga összesen 30%-os hányadban volt jelen, b) az ún. *díszítő tudományok* (orantes) körébe sorolt történelem (historia), földrajz (geographia), műszaki mesterségek (diversae artes mechanicae) és a jóslás-varázslat (divinatio, magia) kiadványanyaga pedig 19.3%-ban

A könyvtár állományának ehhez a megoszláshoz a következő magyarázó megjegyzéseket fűzhetjük.

A legfeltűnőbb tény kétségtelenül a *sacrae litterae* könyveinek főtenyezőként szereplése. Ennek oka nem azonos azzal, amit a humanizmusnak a középkor tudományosságához való viszonyáról fentebb elmondottunk. Ez a hatalmas könyvtömeg (mintegy 400 kiadvány) zömében nem a skolasztika és a misztika, de még nem is az antik keresztény teológia anyagából ke-

¹⁰⁶ EPSTEIN: I. m. 120. l.

¹⁰⁷ HUIZINGA: I. m. 132—133., 203—204. l. TRENCSENYI-WALDAFFEL Imre: *Erasmus és magyar barátai*. Bp. 1941. 15—17., 29., 36. l. A „devotio moderna” irányzatáról és ERASMUS-ról KARDOS: I. m. 33—35. l. THIENEMANN: I. m. 157. l.

¹⁰⁸ GULYÁS PÁL: *A bibliográfia kézikönyve*. Bevezetés a könyvészetbe. I. k. A leíró és rendszerező bibliográfia, Bp. 1941. 245—246. l. GESNER értékeléséről TURÓCZI-TROSTLER: I. m. 78. l.

rült ki, hanem a katolikummal szembenálló frontot képviselte, ti. a reformációt. Felvetődhetik a kérdés: természetes-e, hogy a könyvtár anyagának túlnyomó többsége a reformáció világnézetét képviseli? Úgy véljük, igen, minthogy DERNSCHWAM a humanista ember természetes érdeklődésével fordult a reformáció minden áramlata felé. Természetesnek mondhatjuk ezt az érdeklődést, mivel a reformációnak két alaptétele — világnézeti vélemény szabadság és egyházi decentralizáció — régi humanista programot volt hivatva megvalósítani. DERNSCHWAM tehát mint humanista szükségképpen magáénak érezhette ezeket a reformációban kifejeződött elveket, bár a lutheri irányzat nem volt mentes az evangéliumi misztika elemeitől.¹⁰⁹ E mellett okvetlen erősítette DERNSCHWAM érdeklődését a reformáció iránt egy másik körülmény is: az a nyilvánvalóan felismert tény, hogy a reformáció is, mint a humanizmus, lényegében a városi polgárság antifeudális érdekeit fejezte ki, mégpedig nemcsak kálvini és zwingliánus irányzatában, hanem a lutheriben is. Ahogyan MELACHTHON, Ulrich von HUTTEN és társaik teljesen harmonikusnak érezték a *pietas*-t és a *sapientia*-t,¹¹⁰ ugyanúgy, sőt még teljesebb egységben foglalta össze DERNSCHWAM könyvtára a kereszténység minden felekezetének irodalmi termését a humanitas közkinccsé vált tudásanyagával.

A hét szabad művészet irodalmi anyagának tekintélyes arányszáma is szükségessé teszi egy kérdés felvetését: megtartott-e valamit a humanizmus a *septem artes liberales* antik-középkori eredetű ismeretkánónából? Válaszunk a következő: igen, a humanizmus megtartotta az artes formai kereteit, de teljesen új tartalommal töltötte meg azokat. Így jelentkezhetett a *trivium* régi keretei között az új literatura (az ünnepi beszéd, az elegáns levél, az újlatin poézis),¹¹¹ továbbá az antik örökséget az új kornak közvetítő „modern” szakismeret, a szövegeket tartalmilag, nyelviileg, stilisztikailag tanulmányozó klasszika-filológia, a humanizmus vezértudománya is.¹¹² Még szembetűnőbb volt az új tartalom a *quadrivium* keretei között. Itt jutott kifejeződésre az új ember- és társadalomszemlélettel párhuzamosan kibontakozó reneszánsz természetszemlélet is. Ismeretes, hogy a városi pénzgazdálkodásból született polgári hatalmi ákarat a természet erőinek fokozott kihasználására törekedett, s ennek útját a természet megismerésében kereste (*scientia est potestas*). S ez a társadalmi szükséglet új, a középkorritól lényegesen eltérő természetvizsgálat kiindulópontja lett. A quadrivium régi, merőben spekulatív erudíciója nem volt többé kielégítő, új gondolkodási formákra és módszerekre volt szükség: kutatásra, kísérletre. A *scientia experimentalis*-ban új jelentőséget nyert a matematika. Ennek a középkorban elért eredményei tették lehetővé a mechanikai törvények felismerését s általuk a polgári naturalisztikus világkép megszerkesztését, illetőleg az élethatalmat jelentő technika kialakítását.¹¹³ Érthető tehát, hogy a quadrivium szekularizált és kibővült matematikai tudománycsoportja csakúgy mint a belőle kiszakadt és önállósult *artes mechanices* (építészeti, hajózási, bányászati és haditechnika) az új világrend úttörőinek, a humanistáknak körében kitűnő aktualitást nyert, s kifejeződött a DERNSCHWAM-könyvtár állományában is.

A könyvtár anyagának szakonkénti megoszlásához fűzött fenti felvilágosításaink csakúgy, mint az állomány nyelvi és korbeli arányaival kapcsolatos, például kiragadott, nagyon is hézagos megjegyzéseink mintegy tudománytörténeti prológusként szolgálnak a könyvgyűjtemény felett tartandó részletes szemlénkhez. Célunk az volt, hogy a humanizmust, amelyben a

¹⁰⁹ LORTZ, Joseph: *Die Reformation in Deutschland*. Freiburg i. Br. 1941. I. k. 297—304. I., 2. k. 53—54. I. PAULSEN: *I. m.* 196—197. I. LUTHER és ERASMUS vitájáról HUIZINGA: *I. m.* 192—202. I.

¹¹⁰ LORTZ: *I. m.* I. k. 67. I. PAULSEN: *I. m.* 198—208. I.

¹¹¹ BURCKHARDT: *I. m.* 128—134., 143—152. I.

¹¹² HORVÁTH JÁNOS: *I. m.* 7. I. TRENCSENYI-WALDAPFEL: *I. m.* 15—17. I.

¹¹³ BURCKHARDT: *I. m.* 160—166. I. — EPSTEIN: *I. m.* 120—121. I. Az újabb tudománytörténeti irodalomból ld. még: PERRIN, Fernand: *Histoire des sciences*. Essai sur l'évolution des connaissances scientifiques. Paris, 1956. 67—101. I., valamint STÖRIG, Hans Joachim: *Kleine Weltgeschichte der Wissenschaft*. Stuttgart, 1957. 209—275. I.

leszűkített közkeletű értelmezés a reneszánsz-mozgalomnak csupán nyelvi-stilisztikai-irodalmi területen való jelentkezését látja, legtagabb jelentése szerint érzékeltessük. Azt akartuk megmutatni, hogy a humanista műveltség voltaképpen átfogja az élet egész területét: a reneszánsz kultúrának teljes eszmei tartalmát jelenti, az egyetemes világképben gyökerező egységes ember-, társadalom- és természetszemléletet.¹¹⁴

Mindezek után kitűzött feladatunkra térhetünk: a DERNSCHWAM-gyűjtemény állományának tartalmi vizsgálatára. Kikeressük és bemutatjuk a tudománytörténetileg jelentős műveket, hogy rajtuk keresztül érzékeltessük a könyvtárnak belső, szellemi értékét. Szemlénket a történelem nagy korszakain, az ókoron, a középkoron és a reneszánszon keresztül tartjuk meg irodalomról és tudományról.

1. A humanizmus eszményképét, az antik kultúrát DERNSCHWAM könyvtára hatalmas arányokban, csaknem teljességében reprezentálja. Az emberben, a társadalomban és a természetben gyökerező nagyszerű szellemi értékek, az irodalom és a tudomány sokoldalúan lenyűgöző gazdagságában lépnek eléink mind a görög, mind a római műveltség alkotásaiban.

a) Legelsősorban a görög társadalom fokozatos tudatra ébredésének kifejező irodalmi műveket kell számba vennünk, a költői műfajoknak abban a sorrendjében, ahogy azok bizonyos törvényszerűséggel követik egymást: elsősorban az epika, majd a líra, végül a dráma termését.¹¹⁵ Majd az irodalommal szerves strukturális kapcsolatban megjelenő filozófiát és az ebből kibontakozó szaktudományokat.¹¹⁶

A görög irodalomtörténet első tényét alkotó csodát, HOMEROS eposzait,¹¹⁷ a könyvtárban 4 kiadvány mutatja be: két *Ilias* latin fordításban (Párizs, 1545, ny. n.; Basel, 1549, OPORINUS), egy latin nyelvű *Odyssea* (Basel, 1549, OPORINUS) és egy görög nyelvű antológia az *Iliasszal*, az *Odysseával*, a *Hymnival* és a *Batrachomiomachiával* (Velence, 1524, ALDUS).

Az epika után jelentkező líra mestere, PINDAROS, a „*lyricorum princeps*”¹¹⁸ két kiadásban fordul elő: egy görögben (Velence, 1523, ALDUS) és egy latinban (Basel, 1528, ny. n.).

A dráma képviselői mind jelen vannak. A három tragédiáról: AISCHYLOS görögül (Velence, 1518, ALDUS), SOPHOKLES görögül (uo. é. n. ALDUS) és EURIPIDES 3 kiadvánnyal, mégpedig egy görög és egy latin gyűjteménnyel (Velence, 1503, ALDUS; ill. Bern, 1550, ny. n.) és egy magános tragédiával, ORESZESSzel latinul (Basel, 1551, OPORINUS). Ugyancsak szerepel a vígjátékiró ARISTOPHANES is egy latin kiadással (impr. n.) és egy göröggel (Velence, 1516, ALDUS).¹¹⁹

AESOPUS¹²⁰ a meseíró megvan latinul (Basel, 1534, HERVAGIUS) és magyarul PESTI Gábor fordításában (Bécs, 1536).

A szépirodalom és a történetírás határán álló HERODOTOSnak egy latin (Köln, 1537, Eucharis CERVICORNUS), THUKYDIDESnek¹²¹ egy görög és egy latin kiadása van (Velence, 1502, ALDUS és Köln, 1544, Eucharis CERVICORNUS).

A szó hatalmát felfedező és tanító nagy rétorok, DEMOSTHENES és ISOKRATES¹²² négy, illetőleg két kiadásban találhatók meg. Az előbbinek három görög kiadása közül kettőről nem tudunk számot adni, mert az inventárium hiányzó részében voltak feljegyezve, csak egyről tudjuk biztosan, hogy ALDUS nyomta Velencében. Az utóbbinak is csak egyik kiadását ismerjük (Basel, 1548, OPORINUS).

¹¹⁴ Ugyanezt az álláspontot vallja EPSTEJN: *I. m.* 106. l.

¹¹⁵ Vezetőül e vonatkozásban a *The Oxford classical dictionary*. Edited by M. CARY, J. D. DENNIS-TON etc. Oxford, (1948) c. lexikont használtam. (Rövidítése a következőkben *OCD*.)

¹¹⁶ Szemlémbe e tekintetben az *OCD* mellett részint SARTON, George: *A history of science. Ancient science through the golden age of Greece*. Cambridge, 1952. c. munkájára támaszkodtam, részint PERRIN és STÖRIG id. művére. A bibliográfiai adatokat, amelyeket az inventárium közöl, ennek az ismeretetésnek keretében ellenőrizni nem tartottam szükségesnek. Ez majd az inventárium közzétételével járó forráskritikai feladat lesz.

¹¹⁷ *OCD* 435—437. l.

¹¹⁸ *Uo.* 692—693. l.

¹¹⁹ *Uo.* 14—16., 848—850., 347—350. l.

¹²⁰ *Uo.* 355. l. *Fable* címszó alatt.

¹²¹ SARTON: *I. m.* 304—325. l. STÖRIG: *I. m.* 96—98. l.

¹²² *OCD* 268—269., 460—461. l.

Az első memoáriró XENOPHON¹²³ négyszeresen is fellelhető görögül (Velence, 1525, ALDUS) és latinul (Basel, 1545, ny. n.; két kiad. impr. n.).

Az i. e. VI. században megjelenő görög filozófiát PYTHAGORAS¹²⁴ képviseli egy-egy vegyes gyűjteményes kötetben latinul, görögül (Velence, 1516, ALDUS; Köln, 1536, ny. n.) és HERAKLEITOS két vegyes gyűjteményes kötetben (Velence, é. n., ALDUS; Basel, 1548, OPORINUS).

Az V. század tudományosságából a matematikusok közül abdarai DEMOKRITOS szerepel különböző filozófusok és rétorok gyűjteményében görögül (Velence, é. n. ALDUS). Rajta kívül jelen van a szofista ANTIPHON is görögül (impr. n.).¹²⁵

Az V. századi görög orvostudomány képviselőjének és reformátorának, az ókor leghíresebb orvosának, HIPPOKRATES-nek nevéhez kapcsoltan hatalmas könyvgyűjtemény maradt ránk, az egykori orvosok elmélkedő kedvének és szorgalmának fényes bizonyysága.¹²⁶ Könyvtárunk is hat kiadást őriz ebből az anyagból: két görögöt (Velence, 1526, ALDUS; uo., é. n., ALDUS) és négy latint (Velence, 1514, ny. n.; Strassburg, 1544, ny. n.; Basel, 1546, FROBENIUS; H. é. ny. n.).

A IV. század nagy filozófusa, a tudomány társadalomreformáló mindenhatóságát hirdető PLATON¹²⁷ kétszer van meg görögül (gyűjteményben Velence, é. n., ALDUS; ismeretlen kiad.) és kétszer latinul (Zürich, 1543, FROSTHOVERUS; ismeretlen kiad.).

A görög szaktudományi kutatás megalapítójának, ARISTOTELES-nek¹²⁸ államfilozófiai, etikai és természettudományi (biológiai) munkássága 13 kiadványban táru elénk, mégpedig görögül három editio (impr. n.), a többi latinul (Basel, 1510, ny. n.; Velence, 1516, ALDUS; Velence, 1523, ALDUS; kétszer: Basel, 1534, CRATANDER; gyűjt. Frankfurt, 1550, ny. n.; három esetben impr. n.; Velence, é. n., ALDUS).

Kimutathatók a könyvtár állományában a hellenisztikus kor tudományosságának jeles képviselői is. Mindenekelőtt ARISTOTELES tanítványa, az alexandriai Museion büszksége, eresosi THEOPHRASTOS, a mineralógia, és a botanika atyja,¹²⁹ aki jelentőségének megfelelően tíz kiadvánnyal szerepel; ezek közül 7 görög nyelvű (ismeretlen kiadványok) és csak három latin (gyűjt. Velence, 1516, ALDUS; Basel, 1534, CRATANDER).

Két matematikussal is találkozunk az alexandriai tudósok közül: EUKLEIDESSzel egy gyűjteményes kiadásban (Basel, 1537, HERVAGIUS) és a kísérleti tudomány jeles képviselőjével, ARCHIMEDESSzel (Basel, 1544, HERVAGIUS).¹³⁰

A kései hellenisztikus kor (i. u. I–IV. század) természettudósai közül az alexandriai csillagásztól, Klaudios PTOLEMAIOS-tól,¹³¹ a geocentrikus világkép nagytekintélyű megerősítőjétől 5 kiadványt őriz a könyvtár (Krakkó, 1514, ny. n.; Velence, 1518, ny. n.; gyűjt. Basel, 1533, HERVAGIUS; gyűjt. Basel, 1550, ny. n.; kettő: Basel, 1551, H. PETRI), — STRABONTól¹³² a földrajztudóstól csak egy munkát (Basel, 1557, H. PETRI).

Ugyanebből a korból megtaláljuk a pergamoni GALENUS-t¹³³ is, HIPPOKRATES mellett egészen PARACELSUS fellépéséig a világ legnagyobb orvosi szaktekintélyét műveinek görög (Basel, 1538, CRATANDER; uo. 1538, BEBELIUS; uo. 1538, HERVAGIUS és FROBENIUS; uo. 1538, ISENGRENIUS) és latin kiadásaiival (nyolc kiadv.: Basel, 1549, FROBENIUS; egy ismeretlen kiadv.).

A hellenisztikus társadalomtudományok művelői közül négy történetírót említhetünk: POLYBIOS-t¹³⁴ (gyűjt. Basel, 1537, ny. n.; Lyon, 1548, ny. n.; gör. és lat. kiad. Basel, 1549, HERVAGIUS), DIODOROS SICULUS-t¹³⁵ (Velence, 1518, ny. n.) és PLUTARCHOS-t¹³⁶ (gyűjt. Velence, 1498, ALDUS; gyűjt. Párizs, 1521, COLINAELUS; öt ismeretlen kiadvány). Itt kell említeni a grammatikus és költő KALLIMACHOS-t¹³⁷ is, az

¹²³ SARTON: *I. m.* 455–466. I. STÖRIG: *I. m.* 99. I.

¹²⁴ SARTON: *I. m.* 199–217., 239–241. I. STÖRIG: *I. m.* 68–70. I.

¹²⁵ SARTON: *I. m.* 277., 285–286. I. PERRIN: *I. m.* 21. I. DEMOKRITOS-ról.

¹²⁶ SARTON: *I. m.* 348–383. I. STÖRIG: *I. m.* 91–94. I.

¹²⁷ SARTON: *I. m.* 395–430. I. STÖRIG: *I. m.* 78–79. I. PERRIN: *I. m.* 28–29. I.

¹²⁸ SARTON: *I. m.* 467–500. I. STÖRIG: *I. m.* 85–89. I. PERRIN: *I. m.* 30–31. I.

¹²⁹ SARTON: *I. m.* 547–551. I. STÖRIG: *I. m.* 89–91. I.

¹³⁰ STÖRIG: *I. m.* 104–113. I.

¹³¹ Uo. 117–119. I. PERRIN: *I. m.* 41–42. I.

¹³² STÖRIG: *I. m.* 128. I. PERRIN: *I. m.* 27. I.

¹³³ STÖRIG: *I. m.* 130. I.

¹³⁴ Uo. 131–132. I.

¹³⁵ Uo. 132. I.

¹³⁶ Uo. 132–133. I.

¹³⁷ OCD 157–158. I.

alexandriai Museion könyvtárának vezetőjét, a tudományos bibliográfia megalapítóját (gyűjt. Velence, 1528, ALDUS; ismeretlen kiadv.).

A klasszikus filozófia gondolkodásának utolsó nagy képviselőjét is megemlíthetjük, az itáliai reneszánszban különösen nagyrabecsült PLOTINOS¹³⁸ a III. századból (ismeretlen kiadv.) és két másik újplatonikust: IAMBLIKOS¹³⁹ (gyűjt. Lyon, 1549. ny. n.; ismeretlen kiadv.) és PORPHYRIOS¹⁴⁰ (gyűjt. Lyon, 1549. ny. n.; két ismeretlen kiadv.).

b) Hasonlóképpen gazdag irodalmi, tudományos anyaggal jelenik meg a DERNESCHWAM-gyűjteményben a görögök szellemi hagyatékának első örököse: a római kultúra is.

A köztársaság korának közismert nagy íróművészei szinte egytől egyig kimutathatók a címjegyzékben: PLAUTUS,¹⁴¹ görög komédiák átdolgozója (Velence, 1518, ny. n.), TERENTIUS¹⁴² már önálló drámaíró (Velence, 1515, ny. n.; Lyon, 1546, ny. n.; Velence, 1548, ny. n.), CATO,¹⁴³ az első híres latin prózaíró (görögül gyűjt. Bologna, 1504, ny. n.; Lyon, 1511, ny. n.; Velence, 1517, ALDUS; gyűjt. Basel, 1535, HERVAGIUS), LUCRETIVUS,¹⁴⁴ a latin költészet első nagy alkotója (Bologna, 1511, ny. n.; Lyon, 1546, ny. n.), CATULLUS¹⁴⁵ (gyűjt. Velence, 1520, ny. n.) és CICERO¹⁴⁶ (gyűjt. Bologna, 1501, ny. n.; gyűjt. Velence, 1514, ny. n.; Basel, 1528, CRATANDER; gyűjt. uo. 1544, HERVAGIUS; Lyon, 1548, ny. n.; uo. 1550, GRIPHIVS; uo. 1551, ny. n.), — a görög szellem legnagyobb avatottjai és terjesztői: CAESAR¹⁴⁷ mint emlékiró (Freiburg i. Br. 1538, ny. n.; Velence, 1539, ny. n.; Lyon, 1546, ny. n.; Antwerpen, 1550, ny. n.) és SALLUSTIUS¹⁴⁸ (gyűjt. Velence, 1514, ny. n.; Lyon, 1545, ny. n.).

Az ún. aranykor irodalmáról is teljes képet kapunk. Megvannak a következő remekírók: VERGIILIUS,¹⁴⁹ a latin *Iliás* megteremtője (gyűjt. Velence, 1515, ny. n.; Lyon, 1546, ny. n.), HORATIUS,¹⁵⁰ a sokszínű urbánus poéta (Velence, 1520, ny. n.; Lyon, 1547, ny. n.), TIBULLUS,¹⁵¹ a szerelmes elégiaköltő (gyűjt. Velence, 1520, ny. n.; gyűjt. Lyon, 1546, ny. n.), PROPERTIUS¹⁵² szintén elégiaköltő (gyűjt. Velence, 1520, ny. n.; gyűjt. Velence, é. n. ALDUS), a harmadik nagy elégikus, OVIDIUS¹⁵³ (Velence, 1502, ALDUS; uo. 1507, ny. n.; uo. 1509, ny. n.; uo. 1511, ny. n.; uo. 1514, ny. n.; uo. 1515, ny. n.; két kiadv. uo. 1518, ny. n.; uo. 1520, ny. n.; uo. é. ny. n.; gyűjt. Augsburg, 1537, ny. n.) és LIVIUS,¹⁵⁴ a történetíró (két kiadv. Basel, 1534, FROBENIUS; négy kiadv. Lyon, 1548, ny. n.).

Ugyanígy hiánytalan az ezüstkor írógárdájának képviselője. Szerepelnek: SENECA,¹⁵⁵ a sztoikus filozófus és drámaíró (Velence, 1522, ny. n.; Basel, 1537, HERVAGIUS; Lyon, 1547, ny. n.), LUCANUS,¹⁵⁶ a retorikus eposzköltő (Velence, 1511, ny. n.; Lyon, 1546, ny. n.), JUVENALIS,¹⁵⁷ a nagy szatirikus (Velence, 1512, ny. n.; Lyon, 1547, ny. n.), MATRIALIS,¹⁵⁸ a csípős epigrammaköltő (Velence, 1514, ny. n.; gyűjt. uo. 1514, ny. n.; gyűjt. Basel, 1550, H. PETRI), TACITUS,¹⁵⁹ a kor legnagyobb írója (Basel, 1533, FROBENIUS; Lyon, 1551, ny. n.).

¹³⁸ Uo. 705—706. l. PERRIN: *I. m.* 45. l.

¹³⁹ OCD 447—448. l.

¹⁴⁰ Uo. 719—720. l.

¹⁴¹ Uo. 702—703. l.

¹⁴² Uo. 884—885. l.

¹⁴³ Uo. 173—174. l.

¹⁴⁴ Uo. 516—517. l.

¹⁴⁵ Uo. 175—176. l.

¹⁴⁶ Uo. 191—192. l.

¹⁴⁷ Uo. 153—154. l. STÖRIG: *I. m.* 133. l.

¹⁴⁸ OCD 789—790. l. STÖRIG: *I. m.* 133—134. l.

¹⁴⁹ OCD 949—951. l.

¹⁵⁰ Uo. 438—440. l.

¹⁵¹ Uo. 907—908. l.

¹⁵² Uo. 737. l.

¹⁵³ Uo. 630—632. l.

¹⁵⁴ Uo. 509—510. l. STÖRIG: *I. m.* 134. l.

¹⁵⁵ OCD 826—828. l. PERRIN: *I. m.* 29—30., 39. l.

¹⁵⁶ OCD 514. l.

¹⁵⁷ OCD 474. l.

¹⁵⁸ Uo. 542—534. l.

¹⁵⁹ Uo. 876—878. l. STÖRIG: *I. m.* 134. l.

A hanyatlás korának íróit a következők reprezentálják: QUINTILIANUS,¹⁶⁰ a szónoklattanár, a humanistáknak CÍCERO mellett elsőrangú mintaképe (ismeretlen kiadv.) SUETONIUS,¹⁶¹ a pszichológus történetíró (Bologna, 1506, ny. n.; gyűjt. Basel, 1533, FROBENIUS; Lyon, 1547, ny. n.), id. PLINIUS,¹⁶² a nagy természettudós-enciklopedista (gyűjt. Basel, 1528, CRATANDER; Párizs, 1530, ny. n.; Basel, 1535, HERVAGIUS; Würzburg, 1548, ny. n.; gyűjt. Köln, 1550, ny. n.) és APULIUS¹⁶³ (Velence, 1516, ny. n.; uo. 1521, ALDUS; gyűjt. Basel, 1528, CRATANDER; gyűjt. Zürich, é. ny. n.).

A római tudomány nagyjai közül a következőkre hivatkozhatunk: Marcus Terentius VARRORA,¹⁶⁴ a legnagyobb római polihisztorra, a rómaiak ARISTOTELESÉRE (Bologna, 1504, ny. n.; gyűjt. Basel, 1535, HERVAGIUS), az AUGUSTUS-kori műépítő és mérnök VITRUVIUS Pollióra,¹⁶⁵ pontosan *De architectura* c. művére (gyűjt. Velence, 1497, ny. n.; Nürnberg, 1548, ny. n.), a két VEGETIUS-ra:¹⁶⁶ Flavius Renatusra, a katonai szakíróra (gyűjt. Köln, 1532, ny. n.) és Publiusra, az egyetlen római állatorvosi mű szerzőjére (Basel, 1528, ny. n.), azután a történetíró HERODIANUS-ra¹⁶⁷ (gyűjt. Velence, 1498, ALDUS; gyűjt. Basel, 1533, FROBENIUS), aki a császárok történetét írta meg, továbbá AMMIANUS Marcellinusra,¹⁶⁸ TACITUS folytatójára (Bologna, 1517, ny. n.; Basel, 1533, FROBENIUS) és COLUMMELÁRA,¹⁶⁹ a rómaiak legjelentősebb mezőgazdasági írójára (gyűjt. Basel, 1535, HERVAGIUS; ismeretlen kiadv.).

A másod-harmadrangú tudósok és műveik egész sorát nem említhetjük.

c) Külön kell szólnunk a keresztény ókor irodalmáról, a könyvtárnak szintén nagy bőségben kimutatható anyagáról. Az őskereszténység irodalmi szükséglete — az értékek a társadalomban kialakult új táblája szerint — tudjuk merőben más volt, mint a pogány görög-római világé. Bár a keresztény auctorok pogány iskolázású litterátorok közül regrutálódtak, s az antik szellemi alkotásokból és az új hitből alakították ki a keresztény kultúrát, tőlük nem elégiák, ódák, szatírák maradtak ránk, nem is az ész és tapasztalat ismeretforrásából eredő világi érdekű tudományos írások, hanem a hitet magyarázó és védő vagy áhitatot keltő sajátos új műfajok: homiliák, apológiák, filozófikus levelek, szentírásmagyarázatok és énekszövegek, himnuszok. Az alábbiakban az új világkép szellemi összetevőinek, a *stylus Christianus*-nak és a *doctrina Christiana*-nak legkiemelkedőbb művelőitől származó s a DERNSCHWAM-jegyzékben szereplő alkotásokat vesszük számba.

A sor elején áll ORIGENES,¹⁷⁰ a keresztény hitrendszernek a görög filozófia nyelvére fordítója (két kiadv. Basel, 1536, FROBENIUS), JUSTINUS mártír¹⁷¹ (gyűjt. Basel, 1550, H. PETRI) és KLEMENS ALEXANDRINUS¹⁷² (Firenze, 1550—1551, ny. n.) két apologeta, aztán TERTULLIANUS,¹⁷³ a klasszikus kultúrát kárhóztató hitvitázó (Basel, 1521. FROBENIUS), végül LACTANTIUS,¹⁷⁴ a keresztény CÍCERO, a *Divinae institutiones* szerzője (gyűjt. Basel, 1527, Adamus PETRUS; gyűjt. Velence, 1502, ALDUS).

Utánuk következnek a legkiválóbb görög és latin egyházatyák: BASILIUS Magnus¹⁷⁵ (Basel, 1540, HERVAGIUS), JOANNES Chrysostomos¹⁷⁶ (1—5. k.; Basel, 1521—1522, CRATANDER), GREGORIUS

¹⁶⁰ OCD 753—754. l.

¹⁶¹ Uo. 865—866. l. STÖRIG: *I. m.* 134. l.

¹⁶² STÖRIG: *I. m.* 123. l. PERRIN: *I. m.* 39—40. l.

¹⁶³ OCD 73—74. l.

¹⁶⁴ Uo. 937. l. — STÖRIG: *I. m.* 136. l. PERRIN: *I. m.* 39. l.

¹⁶⁵ OCD 952—953. l.

¹⁶⁶ Ókori lexikon. Szerk. PETZ Vilmos. Bp. 1902—1904. 2. k. 1194. l.

¹⁶⁷ OCD 421. l.

¹⁶⁸ Uo. 43. l.

¹⁶⁹ Uo. 215. l.

¹⁷⁰ Uo. 625—626. l. *Lexikon für Theologie und Kirche*. 2. Aufl. Hsrg. von Michael BUCHBERGER. Freiburg i. B. 1930—1938. 7. k. 776—781. h. (Rövidítése a következőkben: LTK).

¹⁷¹ LTK 5. k. 733. h.

¹⁷² OCD 200. l. LTK 6. k. 34—35. h.

¹⁷³ OCD 886—887. l. LTK 9. k. 1053—1055. h.

¹⁷⁴ OCD 477. l.

¹⁷⁵ LTK 2. k. 26—28. h.

¹⁷⁶ LTK 2. k. 951—955. h.

Nasiansenus¹⁷⁷ (Basel, 1550, HERVAGIUS), HIERONYMUS,¹⁷⁸ a görög, zsidó és latin műveltség nagy egyesítője, a *Vulgata*-fordítás alkotója (összes művek 1—8. k.: Basel, 1536—1537, FROBENIUS; 1—8. k.: Párizs, 1546, CAROLA GUILLARD; gyűjt. Basel, 1545, Rob. WINTER) és AURELIUS AUGUSTINUS,¹⁷⁹ a legnagyobb keresztény gondolkodó és író (összes művek 1—10. k.: Basel, 1529, FROBENIUS; egyes művek. Augsburg, 1537, ny. n.; Basel, 1542, FROBENIUS).

A szűkebben vett irodalom művelői közül megtalálhatók: HILARIUS,¹⁸⁰ a legrégebb latin himnusz-költő (Basel, 1535, FROBENIUS), AMBROSIIUS, az egyházi költészet és énekszerzés nagymestere (összes művek, 1—4. k.: Basel, 1538, FROBENIUS; 5. k.: Párizs, 1549, ny. n.), PRUDENTIUS,¹⁸¹ a jeles őskeresztény dalmok (Schlettstadt, 1520, ny. n.) és GREGORIUS Magnus pápa¹⁸² (összes művek: 1—2. k.: Lyon, 1540, ny. n.), a musica sacra legnemesebb középkori anyagának összegyűjtője és végső kialakítója, végül EUSEBIUS,¹⁸³ az első keresztény egyháztörténetíró, a tudós alexandriai hagyományok folytatója (gyűjt. Basel, 1549, H. PETRI; összes művek: Basel, 1542, H. PETRI; gyűjt. uo. 1523, FROBENIUS; Basel, 1544, FROBENIUS).

De még felbukkannak az antik költői és tudományos műfajok utolsó mohikánjai is: CLAUDIUS,¹⁸⁴ STILICHO udvaroncra, panegrizsek, epillionok és egyéb gúnyversek költője (Lyon, 1548, ny. n.), PROKOPIOS,¹⁸⁵ JUSTINIANUS császár korának történetírója (gyűjt. Basel, 1531, HERVAGIUS; gyűjt. Velence, é. n., ALDUS), TRIBONIANUS¹⁸⁶ jogtudós, a JUSTINIANUS császár neve alatt ismert római kódex főszerkesztője (Párizs, 1531, ny. n.; uo. 1536, ny. n.; két kiadv. uo. 1538, ny. n.).

A könyvtárban még számos történeti szerzőre, illetőleg műre lehetne rámutatni, de a kevésbé jelentős darabok felemlítéséről eleve le kell mondanunk.

2. A középkort a modern irodalom- és tudománytörténet mint a „megőrzés és incubatio” nagy korszakát fogja fel.¹⁸⁷ Valóban, Európa mindkét kultúrákörében: mind a bizánci-arab, mind a latin világban kiváltképpen arra irányult a literátorok igyekezete, hogy megmentsék és a késői korok számára fenntartsák az antik szellem örökségét.

a) A germán és arab népvándorlás viharait átvészelt Bizáncnak, amely az antik görög kultúrát anyanyelvén és közvetlen dokumentumokban őrizte meg, a XVI. század közepéig csak kevés középkori alkotása került sajtó alá. Így aztán a DERNSCHWAM-könyvtárban is csak elvétve fordul elő egy-egy kisebb jelentőségű opus, mint pl. Johannes ZONARASnak,¹⁸⁸ a XI—XII. századi szerzetes történetírónak *Epitome historias*-a (Basel, 1557, OPORINUS).

Jóval több emléke mutatható ki a barbárságból kivetkőző és a VIII. századtól kezdve a régi művelt népek (perzsák, görögök) örökébe lépő arab kultúra termésének. Megvan mindenekelőtt az iszlám szentírása és első irodalmi terméke, a könyvvé összeszerkesztett *Korán*¹⁸⁹ (gyűjt. H. ny. n. 1550.). Az Abbaszidák korában kibontakozott, s előbb (VIII—IX. század) Mezopotámiában, majd (X—XI. század) Spanyolországban is felvirágzott kompiláló jellegű, lényegében görög tartalmú tudományosságból¹⁹⁰ különösképpen filozófiai, asztronómiai és orvosi művek keltették fel a nyugati világ figyelmét. Könyvtárunkban a következő, jobbára aristotelianus polihisztorok szerepelnek egy-két munkával: AVICENNA¹⁹¹ filozófiai (impr. n.) AVERROES (gyűjt. Strassburg, 1531, ny. n.), ALBUCASIS (gyűjt. Velence, 1500, ny. n.), MESUA (Lyon, 1548, ny. n.) és ALMANSOR, más néven RHAZES (Velence, 1514, ny. n.; gyűjt. Strassburg, 1531, ny. n.; gyűjt. Basel, 1543, H. PETRI) orvosi művekkel.¹⁹² A csillagászat és asztrológia¹⁹³ művelői

¹⁷⁷ LTK 4. k. 676—679. h.

¹⁷⁸ OCD 427—428. l. LTK 5. k. 13—17. h.

¹⁷⁹ OCD 121. l. LTK 1. k. 827—833. h.

¹⁸⁰ LTK 5. k. 25—27. h.

¹⁸¹ OCD 742. l. LTK 8. k. 531—533. h.

¹⁸² LTK 4. k. 660—661. h.

¹⁸³ OCD 351. l. LTK 3. k. 856—859. h.

¹⁸⁴ OCD 196. l.

¹⁸⁵ Uo. 732—733. l.

¹⁸⁶ STÖRIG: I. m. 141—142. l. OCD 472—473. l. (*Justinian, Jurisprudence* címszók alatt), 923. l.

¹⁸⁷ STÖRIG: I. m. 166. l.

¹⁸⁸ LTK 10. k. 1092—1093. h.

¹⁸⁹ STÖRIG: I. m. 143—144. l.

¹⁹⁰ Uo. 144—149. l.

¹⁹¹ Uo. 148—149., 155—156. l.

¹⁹² Uo. 158—159. l.

¹⁹³ Uo. 152—153. l.

közül előfordul: ALFRAGANUS (gyűjt. Nürnberg, 1537, ny. n.), ALBOHASEN (Velece, 1520, ny. n.; Basel, 1551, H. PETRI), ALBUBATER (Nürnberg, 1540, ny. n.; ismeretlen kiadv.), ALBUMAZAR (Velece, 1515, ny. n.) és ALCABITIUS (Velece, 1512, ny. n.; Lyon, é. ny. n.).

b) A népvándorlás következtében elbarbárosodott, az írásbeliségből kivetkőzött latin kultúrkörben a kora-középkor (650—1100) kulturális tevékenysége a kolostorok falai közé szorult, és az antik műveltségi hagyaték feljegyzésének, magyarázatának, fordításának, egy szóval megmentésének jegyében folyt.¹⁹⁴

A kolostori műveltség nagyjai közül két nevet emel ki a tudománytörténet: a THEODORIK udvarában élt BOETHIUSÉ¹⁹⁵ és CASSIODORUSÉ¹⁹⁶ mint a középkori enciklopédizmus megalapítóit. Könyvtárunk mindkettő munkásságáról tanúskodik. BOETHIUS összes művei az elveszett jegyzékrészben voltak feljegyezve, CASSIODORUS *Vivariuma* és más két műve azonban ismert (gyűjt. Basel, 1523, FROBENIUS; Augsburg, 1533, ny. n.; gyűjt. Basel, 1549, H. PETRI). Az ugyanilyen jellegű munkásságot folytató spanyol ISIDORUS Hispalensis¹⁹⁷ (Párizs, 1509, ny. n.), az angolszász BEDA Venerabilis¹⁹⁸ (Basel, 1529, H. PETRI; Basel, 1536, ny. n.) és a német HRABANUS MAURUS¹⁹⁹ (Pforzheim, 1503, ny. n.) egy-egy munkáját is felmutathatjuk. Nem hiányoznak a kisebb kompilációk és kivonatok sem, pl. a gót JORDANESnek²⁰⁰ CASSIODORUS nyomán írt gót története (gyűjt. Basel, 1531, HERVAGIUS), PAULUS DIACONUSnak,²⁰¹ a montecassini bencésnek longobárd története (két ismeretlen kiadv.), s megvan az önállóságnak első nyomát mutató EINHARDnak²⁰² (EGINHARDUS) NAGY KÁROLY császár életét és tetteit megörökítő életrajza (Basel, 1532, HERVAGIUS) is.

A félévezredes előkészület után kibontakozó, az írásbeliséget egyre szélesebb körben alkalmazó un. nagyközépkorban (XII—XVI. század) a kultúra kilép a kolostorokból. Előbb Párizsban és Bolognában, majd Nyugat- és Közép-Európában számos teológiai-filozófiai főiskola, egyetem alakul, s ezeken hatalmas arányú ismeretrendszerzés megy végbe. A természet és a társadalom létrendjét akarja a tudományos gondolkodás megállapítani, mégpedig az arisztotelési filozófia segítségével. Kialakul a skolasztikus tudományosság, és ennek eredményeként létrejönnek a tudás egészének rendszerét nyújtó summák.²⁰³

Könyvtárunk erről a folyamatról bizonyos fokig hiányos áttekintést nyújt, amennyiben a nagy skolasztikus gondolatrendszereket kidolgozó művek közül csak ALBERTUS Magnus²⁰⁴ (Oppenheim, 1518, ny. n.; Velece, 1519, ny. n.; Frankfurt a. M. 1531, ny. n.; Strassburg, 1514, ny. n.) és a rendi társadalom falait döngető nominalista Guilelmus OCKHAM²⁰⁵ (Lyon, 1495, ny. n.) munkáit tartalmazza, de pl. AQUINÓI TAMÁSnak egyetlen művét sem. Ez nyilván a humanisták antiskolasztikus felfogásának megnyilvánulása.

Nagy bőségben jelen vannak azonban a skolasztika korának egyes rész tudományok területén híressé vált tudósai, a reneszánsz tudományosságnak mindegy előfutárai; elsősorban említhetjük ezek közül azokat a gondolkodókat, akiknek nevéhez az önálló nyugati matematika és természettudományok születése fűződik, így a német dominikánust, JORDANUS Nemorariust,²⁰⁶ aki elsőnek függetlenítette magát az iszlám befolyástól (Nürnberg, 1533, ny. n.), és a fizikában (statika, mechanika) új eredményeket ért el, aztán a ferences Roger BACONT²⁰⁷ (gyűjt. Bern, 1545, ny. n.), aki az optika terén lépett fel eredeti új ta-

¹⁹⁴ Uo. 166—172. l.

¹⁹⁵ LTK 2. k. 416—418. h.

¹⁹⁶ Uo. 2. k. 785—786. h.

¹⁹⁷ Uo. 5. k. 626—627. h.

¹⁹⁸ Uo. 2. k. 82—83. h.

¹⁹⁹ Uo. 160—161. h.

²⁰⁰ Uo. 5. k. 557. h.

²⁰¹ Uo. 8. k. 45—46. h.

²⁰² Uo. 3. k. 599—600. h.

²⁰³ STÖRIG: I. m. 173—179. l.

²⁰⁴ Uo. 192—193. l. LTK 1. k. 214—217. h. PERRIN: I. m. 81. l.

²⁰⁵ LTK 7. k. 667—670. h.

²⁰⁶ STÖRIG: I. m. 183. l.

²⁰⁷ Uo. 184—189. l. PERRIN: I. m. 81. l.

okkal, továbbá a spanyol ARNOLDUS DE VILLANOVÁ²⁰⁸ (Lyon, 1532, ny. n.), az orvostudomány első reformátorát, a kísérleti és tapasztalati módszer nagy úttörőjét. Végül egy újonnan életrekelő tudományterületnek, a jogtudománynak első képviselőiről is szólni kell: IRNERIUSRÓL,²⁰⁹ a bolognai jogi iskola meg-alapítójáról, a JUSTINIANUS-féle *Corpus Iuris* kommentátoráról (Basel, 1528, FROBENIUS) és ennek tanít-ványáról, GRATIANUSRÓL,²¹⁰ az egyházjog első kodifikátoráról (Párizs, 1518, ny. n.), továbbá BALDUS DE PERUSIORÓL,²¹¹ a postglossatorok egyikéről, a római jog egyik „modernizáló”-járól, a kialakuló városi élet új jogterületeinek művelőjéről (gyűjt. Velence, 1546, ny. n.).

Ezekkel a teljesítményekkel a skolasztikus tudományosság a csúcsra ért. Velük már tulajdonképpen bontogatni kezdi szárnyait egy új világszemlélet. De egyéb is történik. A XIII–XIV. század fordulóján a hittudományba ágyazott, a társadalmi univerzalizmus alapján álló száraz logikus iratok özönében egyszerre csak megjelennek DANTÉNAK, PETRARCÁNAK ÉS BOCCACCIONAK az okszerűt, az egyénit, a szépet klasszikus formában kifejező írásai, s megkezdődik a humanitás életrekelése.²¹²

3. FRANCIS BACON a reneszánsz irodalmat és tudományosságot „instauratio magna”-nak nevezte. Ma már tudjuk, hogy jóval több volt ennél: hosszú társadalomfejlődés eredményeképpen létrejött korai polgári kultúra az antik teljesítményeket messze felülmúló eredményekkel.²¹³ Ez a folyamat először az itáliai városokban jutott érvényre a XIV. század közepétől kezdve; az Alpoktól északra fekvő városok körében csak egy évszázaddal később jelentkezett többé-kevésbé eltérő formák között és más törekvésekkel.²¹⁴ A polgárság új világi műveltségének e két változatát a nyomtatásban objektívalódott tudás tükrében külön-külön fogjuk figyelemmel kísérni.

a) Az itáliai humanizmusnak már első jelentkezése megállapítható PETRARCA (Velence, 1501, ny. n.; Velence, 1546, ALDUS) és BOCCACCIO (Basel, 1532, HERVAGIUS) műveiben.²¹⁵ Az új műveltség fejlődésének lökést adott még a trecentóban egy bizánci görög nyelv- és irodalomtanárnak, MANUEL CHRYZOLORASNAK megjelenése (Velence, 1517, ALDUS) Firenzében; *Erotemata* című nyelvtanának és PLATON *Politeia*jának latinra fordításával első propagátora volt a görög kultúrának olasz földön.²¹⁶ Utána más szerencsét próbáló görög tudósok is tanítottak és dolgoztak Itáliában. Könyvtárunk különösen Georgius TRAPESUNTIUS²¹⁷ (Párizs, 1520, ny. n.; Velence, 1522, ALDUS; gyűjt. Velence, 1523, ALDUS; Basel, 1524, ny. n.; uo. 1539, H. PETRI; uo. 1542, H. PETRI; uo. 1551, H. PETRI), THEODOROS GHAZA²¹⁸ (Velence, 1517 és 1525, ALDUS; gyűjt. Basel, 1556, LUCIUS & STELLA; gyűjt. Zürich, 1556, GESSNER) és BASILIUS BESSARION²¹⁹ (Velence, 1516, ALDUS) fordítói és interpretátori munkásságának nyomait őrzi. Szorosan együttműködött velük ALDO MANUZIO,²²⁰ a tudós velencei nyomdász, 28 görögbetűs editio princeps kiadója, maga is neves grammatikus, fordító és egy görög nyelvtan írója (Velence, 1515, ALDUS; Basel, 1550, HERVAGIUS). Ennek a görög tudós kolóniának az ösztönzésére keletkezett Firenzében egy neoplatonikus szellemű

²⁰⁸ STÖRIG: *I. m.* 198. l.

²⁰⁹ Uo. 206. l.

²¹⁰ Uo. 205–206. l.

²¹¹ Uo. 206–207. l.

²¹² Uo. 203–205. l. FUETER, Eduard: *Geschichte der neueren Historiographie* München—Berlin, 1911. (*Handbuch der mittelalterlichen und neueren Geschichte*. Hrsg von G. v. BELOW und F. MEINECKE.) 2–9. l.

²¹³ EPSTEIN: *I. m.* 107., 114–116. l. STÖRIG: *I. m.* 208. l.

²¹⁴ KARDOS: *I. m.* 7–53. l. A reneszánsz nemzeti sajátosságairól az egyes országokban ld. még EPSTEIN: *I. m.* 132–135. l.

²¹⁵ BURCKHARDT: *I. m.* 114. l. KARDOS: *I. m.* 16–18. l. STÖRIG: *I. m.* 204–205. l.

²¹⁶ BURCKHARDT: *I. m.* 111. l. STÖRIG: *I. m.* 263. l. FIRMIN-DIDOT, Ambroise: *Alde Manuce et l'hellénisme à Venise*. 1875. 20–22. l.

²¹⁷ BURCKHARDT: *I. m.* 111. l. FIRMIN-DIDOT: *I. m.* 24–25. l.

²¹⁸ BURCKHARDT: *I. m.* 111. l. FIRMIN-DIDOT: *I. m.* 24–25. l.

²¹⁹ BURCKHARDT: *I. m.* 111. l. FIRMIN-DIDOT: *I. m.* 26. l.

²²⁰ FIRMIN-DIDOT: *I. m.* 6–16., 45–432. l.

filozófiai-filológiai társaság, az ún. platoni akadémia,²²¹ hasonlóképpen Rómában is, Nápolyban is egy-egy efféle intézmény.²²²

A firenzei akadémikusok közül Angelo POLITIANO,²²³ a kitűnő episztolográfus (gyűjt. Velence, 1497, ny. n.; uo. 1498, ALDUS; gyűjt. uo. 1508, ALDUS) és Marsiglio FICINO,²²⁴ PLATON és PLOTINOS műveinek remekbekészült fordításával a filológia (Velence, 1495, ny. n.; Strassburg, 1509, ny. n.; Velence, 1516, ALDUS), Giovanni PICO DELLA MIRANDOLA²²⁵ pedig *Conclusiones philosophicae cabalisticae et theologiae* című főrradalmi vitatétével a bölcsélet terén lépett fel új kezdeményezésekkel (Összes művek: Basel, é. ny. n.; Strassburg, 1511, ny. n.). A kor- és pályatársak közül Georgios MERULA²²⁶ (Velence, 1507, ny. n.) Giovanni Baptista EGNazio²²⁷ (gyűjt. Basel, 1533, FROBENIUS; gyűjt. uo. 1533, H. PETRI; Lyon, 1547, ny. n.), Domizio CALDERINO²²⁸ (gyűjt. Velence, 1508, ny. n.; két kiadv. uo. 1515, ny. n.), Ermolao BARBARO²²⁹ (Róma, 1493, ny. n.; Strassburg, 1509, ny. n.), Philippo BEROALDO²³⁰ (Velence, 1515, ny. n.; uo. 1516, ny. n.; uo. 1520, ny. n.; Bologna, 1506, ny. n.) görög és római auktorek kiadói és interpretátori tolmacsolják gyűjteményünkben a klasszika-filológia kibontakozását. Külön figyelmet érdemel Pietro BEMBO,²³¹ a stilsztika, az episztolográfia mestere (Basel, 1539, ny. n.), Ambrosio CALEPINO,²³² a híres *Dictionarium Latino-Germanicum* írója (Lyon, 1538, GRIPHUS) és Georgius VALLA,²³³ többek közt egy 42 könyvből álló hatalmas enciklopédia szerzője (Velence, 1501, ALDUS; gyűjt. Basel, 1551, H. PETRI).

Hasonló, jobbra filológiai tevékenység folyt a római és a nápolyi akadémiaiban és egyetemen is Lorenzo VALLA²³⁴ (Georgius nagybátyja) HOMEROS, HERODOTOS, és THUKYDIDES fordítója, *De donatione Constantini Magni* c. híres kúria-ellenes mű szerzője, egyben a filológiai történeti kritika megalapítója (Velence, 1513, ny. n.; gyűjt. uo. 1514, ny. n.; Basel, 1540, PETREIUS) és POMPONIUS LAETUS,²³⁵ az első kritikai VERGILIUS kiadás sajtó alá rendezője (gyűjt. Basel, 1533, H. PETRI; gyűjt. Basel, 1533, FROBENIUS; Lyon, 1537, ny. n.; Strassburg, 1515, ny. n.) szellemi vezetése alatt. De nem vesztethetjük szem elől az itáliai humanizmus egyik legjellegzetesebb, legteljesebb, legsokoldalúbb apostolát, a költőnek, szónoknak, grammatikusnak, pedagógusnak és életrajzírónak, geográfusnak és archeológusnak, diplomatának és politikusnak egyaránt kiváló, könyvtárunkban 10 művel szereplő Enea Silvio PICCOLOMINI²³⁶ sem (Nürnberg, 1481, ny. n.; Basel, 1533, BEBELIUS; gyűjt. H. n. 1550, ny. n.; Basel 1532, HERVAGIUS; uo. 1551, H. PETRI; Krakkó, 1519, ny. n.; Solingen, 1538, ny. n.; Köln, 1535, ny. n.).

Külön ki kell emelnünk a gyűjteményben a két nagy kéziratfelfedezőt, GUARINO VERONENSIS²³⁷ (Basel, 1553, OPORINUS) és Poggio BRACCIOLINI²³⁸ a „levéltárak Columbus”-át (Basel, 1538, H. PETRI).

Természetesen nem hiányzik a hírhedt Pietro ARETINO,²³⁹ mint jeles vigjátékok szerzője (Velence, 1549, ny. n.) és már a maga korában is nagyszerű Niccolo MACCHIAVELLI²⁴⁰ sem, ugyancsak mint komédiáíró (Firenze, 1548, ny. n.).

A klasszika-filológiai működés mindent elnyomó uralma, az antik retorikai forma kultusza és a polihisztóriára való hajlam miatt még roppant nehéz az olasz tudományosságban egy-egy jeles szaktudóst, szaktudományi munkát felfedezni. A kezdetek azonban kimutathatók a matematika, az építéstudomány,

²²¹ BURCKHARDT: *I. m.* 122. l. Plotinos a szépről és a jóról. Bp. 1925. (Filozófiai könyvtár 9.)

²²² BURCKHARDT: *I. m.* 158—159. l.

²²³ BURCKHARDT: *I. m.* 203. l. *Nouvelle biographie universelle* (később: *Générale*). Publiée par M. M. FIRMIN-DIDOT frères sous la direction de M. le HOEFER. 1—46. k. Paris, 1852—1870. (Rövidítése a következőkben: NBG)

²²⁴ STÖRIG: *I. m.* 264. l.

²²⁵ BURCKHARDT: *I. m.* 112. l. NBG 40. k. 44—47. h. EPSTEIN: *I. m.* 130. l.

²²⁶ NBG 35. k. 126—127. h.

²²⁷ Uo. 15. k. 735—736. h.

²²⁸ Uo. 8. k. 169—170. h.

²²⁹ Uo. 4. k. 418—419. h.

²³⁰ Uo. 5. k. 654. h.

²³¹ Uo. 5. k. 313—315. h.

²³² Uo. 8. k. 180—181. h.

²³³ Uo. 45. k. 881—882. h.

²³⁴ Uo. 45. k. 877—881. h. STÖRIG: *I. m.* 264. l.

²³⁵ BURCKHARDT: *I. m.* 158. l.

²³⁶ Uo. 103—104., 161—162., 170., 191., 201. l. FUETER: *I. m.* 116—118. l.

²³⁷ BURCKHARDT: *I. m.* 119. l.

²³⁸ Uo. 102., 108—109. l. STÖRIG: *I. m.* 263—264. l. FUETER: *I. m.* 22—23. l.

²³⁹ BURCKHARDT: *I. m.* 94—96. l.

²⁴⁰ FUETER: *I. m.* 61—69. l. STÖRIG: *I. m.* 269—272. l.

a jogtudomány, a felfedező utazásokkal kibontakozó földrajz és különösen a történetírás területén. Tanúságul szolgálunk könyvtárunkból a következők: a zseniális matematikus, Geronimo CARDANO,²⁴¹ a harmad- és negyedfokú egyenletek megoldásának felfedezője több művel (Milánó, 1539, ny. n.; Nürnberg, 1543, ny. n.; uo. 1545, ny. n.; uo. 1550, PETREIUS), Leone Battista ALBERTI,²⁴² a művészetelmélet mestere *De re aedificatoria* c. nagyszerű munkájával (Párizs, 1512, ny. n.), Andrea ALCIATI,²⁴³ a jogtudománynak humanista alapra fektetője, főleg *Emblematum libellus* c. könyvével (Augsburg, 1531, ny. n.; gyűjt. Frankfurt a. M. 1532, ny. n.) és egy *Nouus orbis regionum ac insularum veteribus incognitarum* c. (Basel, 1532, HERVAGIUS) gyűjteményes munka Christophoro COLOMBÓNAK²⁴⁴ *Navigatio ad insulas hactenus incognitas*, valamint Amerigo VESPUCCINAK²⁴⁵ *Navigaciones quatuor* c. útleírásával.

Külön áttekintést kívánnak az olasz nemzeti eszme szolgálatában létrejött laicizált történetírás emlékei. A Leonardo BRUNI²⁴⁶ által megalapított humanista retorikai annalsztyikát, az esztétikai és politikai célokat egyaránt szolgáló történetírói irányzatot gyűjteményünkben a velencei Marcus Antonius SABELLICUS, olaszosan Marcantonio COCCIO²⁴⁷ (Velence, 1502, ny. n.; gyűjt. uo. 1508, ny. n.; Basel, 1538, HERVAGIUS) és a nápolyi Giovanni Joviano PONTANO²⁴⁸ (Velence, 1513, ALDUS; uo. 1518, ALDUS; uo. 1518—1519, ALDUS; gyűjt. Basel, 1545, H. PETRI) képviseli. Egyéb irányok reprezentánsai: Paolo GIOVIO vagy Paulus JOVIUS²⁴⁹ kortörténetíró, a zsurnalisztikai történetírás elindítója (Basel, 1532, HERVAGIUS; H. ny. n. 1550.) és Flavius BLONDUS,²⁵⁰ a régészeti alapokra helyezett tudományos történetírói iskola megalapítója *Italia illustrata* c. nagy hírű mintaművével (Basel, 1531, FROBENIUS; uo. 1533, BEBELIUS).

Utoljára kell említenünk az itáliai reneszánsz-irodalom végét jelző két világhírű író: Baldassare CASTIGLIONE²⁵¹ az *Il cortegiano*-val (Velence, 1552, ny. n.) és Lodovico ARIOSTÓT²⁵² egy olasz nyelvű vigjátékával (Velence, 1546, ny. n.).

b) Az északi, az Alpokon inneni humanizmus könyvterméséből magától értetődően még többet ölel fel a DERNSCHWAM-könyvtár, s így a reneszánsz műveltségnek ezt az irányát még részletesebben tudjuk nyomon kísérni. A középpontban természetesen a német kultúra területe (Németország, Svájc, Németalföld és Ausztria) s ennek irodalma áll, a francia, az angol és a szláv-magyar műveltségnek csak legkimagaslóbb tényei jutnak kifejezésre.

A skolasztikus tudományosságról a reneszánsz műveltségre való átmenetet a nagyszerű polihisztor-nak, Nicolaus CUSANUSNAK,²⁵³ a páduai egyetem neveltjének, AENEAS SYLVIUS és Laurentius VALLA barátjának, PLAUTUS-kéziratok felfedezőjének egy munkája jelzi (H. ny. n. 1550). Maga a humanizmus Északon kétféle formában és programmal jelentkezett: egyrészt az olaszokat utánóзва, mint a hatásos kifejező képességnek, a retorikának és a poézisnek művészete, másrészt mint a forráskutatás, a tartalom, a nyelv, a stílus elmélyedő vizsgálatának tudománya.²⁵⁴

Az ún. egyetemi forradalmat megindító vándorköltők és szónokok népes táborából a legjelentősebbeket bemutatja könyvtárunk, így: Ulrich von HUTTEN, a skolasztikus tudomány szellemes kicsúfolóját, az *Epistolae obscurorum virorum* c. gúnyirat főszerzőjét, a német nemzeti öntudatnak nagy ébresztőjét, a lutheri reformáció bajnokát²⁵⁵ (Steckelberg, 1519, ny. n.; gyűjt. Nürnberg, 1542, ny. n.) és Helius Eubanus HESSUST,²⁵⁶ a *rex poetarum*ot, idillek, epigrammok, alkalmi versek páratlanul ügyes költőjét, HOMEROS és THEOKRITOS finomtollú fordítóját (Párizs, 1545, ny. n.).

²⁴¹ BURCKHARDT: *I. m.* 192—193. I. STÖRIG: *I. m.* 227. I. — PERRIN: *I. m.* 87. I.

²⁴² BURCKHARDT: *I. m.* 80—82. I.

²⁴³ NBG I. k. 696—697. h.

²⁴⁴ BURCKHARDT: *I. m.* 160. I. STÖRIG: *I. m.* 249—250. I. PERRIN: *I. m.* 72—74.

²⁴⁵ STÖRIG: *I. m.* 250. I. PERRIN: *I. m.* 74. I.

²⁴⁶ FUETER: *I. m.* 16—22. I.

²⁴⁷ Uo. 30—35. I.

²⁴⁸ Uo. 39—40. I.

²⁴⁹ Uo. 51—55. I.

²⁵⁰ Uo. 106—110. I. STÖRIG: *I. m.* 264. I.

²⁵¹ NBG 9. k. 109—110. h. SZERB Antal: *Az udvari ember*. Bp. 1927. (Minerva könyvtár 7.)

²⁵² NBG 3. k. 152—155. I.

²⁵³ STÖRIG: *I. m.* 229. I.

²⁵⁴ KARDOS: *I. m.* 30—48. I. STÖRIG: *I. m.* 264—265. I.

²⁵⁵ PAULSEN: *I. m.* 81., 83., 86., 175. I. NBG 25. k. 648—655. h.

²⁵⁶ PAULSEN: *I. m.* 79—81, 89—90. I.

Méginkább kibontakozik a szövegkiadó, szövegmagyarázó filológusok köre. A gyűjtemény főhelyén természetesen a „*doctor univesalis*”, a tudományok fejedelme, a biblia humanista fordítója, ERASMUS ROTTERDAMUS áll,²⁵⁷ nem kevesebb mint 15 munkával (gyűjt. művek 1—9. k.: Basel, 1540—1541, FROBENIUS; Bécs, 1525, ny. n.; Antwerpen, 1535, ny. n.; Basel, 1535, ny. n.; Nürnberg, 1535, ny. n.; Lyon, 1542, ny. n.; uo. 1547, ny. n.; uo. 1550, ny. n.). Szerényebb helyet foglal el Joannes REUCHLIN vagy KAPNION,²⁵⁸ a klasszika-filológia másik nagy alapítója, a görög és héber tanulmányok mestere és propagátora (Pforzheim, 1506, ANSHELMUS; Tübingen, 1514, ANSHELMUS; Hagenoi, 1517, ANSHELMUS; uo. 1518, ny. n.). Rátalálhatunk ERASMUS legközelebbi tudós híveire: löweni egyetemi tanártársára, a spanyol Juan Luis VIVESre,²⁵⁹ antiskolasztikus hittani, bölcséleti és lélektani művek jeles szerzőjére (Köln, 1537, ny. n.; gyűjt. H. ny. n. 1550; Lyon, 1551, ny. n.), aztán halhatatlan angol barátjára, Thomas MORUSra²⁶⁰ (*Epigrammata*: Basel, 1520, BEBELIUS), továbbá a legszorosabb munkatársi köréhez tartozó, a vele triumvirként emlegetett Joachimus CAMERARIUSra,²⁶¹ a legnagyobb német polihisztorra, a *Commentarii linguae Graecae et Latinae* c. nagyszerű filológiai reál-szótár írójára (Basel, 1536, HERVAGIUS; uo. 1551, HERVAGIUS; gyűjt. uo. 1551, H. PETRI) és Philippus MELANCHTHONra,²⁶² a protestáns tudományos teológia megalapítójára s a reformáció humanisztikus iskolareformjának elgondolójára (gyűjt. Strassburg, 1523, ny. n.; gyűjt. Hagenoi, 1527, ny. n.; Nürnberg, 1524, ny. n.; gyűjt. Bécs, 1524, ny. n.; Nürnberg, 1534, ny. n.; gyűjt. Frankfurt, 1523, ny. n.; Strassburg, 1538, ny. n.; gyűjt. Basel, 1549, HERVAGIUS; gyűjt. H. ny. n. 1550). De nem hiányzik a MELANCHTHON elvein alapuló gyakorlati pedagógia mestere, Johann von STURM²⁶³ sem (Basel, 1553, OPORINUS).

A svájci németek körében folyó értékes filológiai munkásságra Joachim VADIANUS²⁶⁴ értekezései nyújtanak példát (gyűjt. Zürich, 1536, ny. n.; gyűjt. Köln, 1550, ny. n.), a franciákéra pedig Johann Ravisius TEXTOR²⁶⁵ párizsi professzor két munkája (Lyon, 1532, ny. n.; Basel, é. ny. n.).

Amint a latin költészetért és retorikáért való rajongás szükségképpen hozta létre a filológiát, ugyanúgy a filológia is további tudományos fejlődés kiindulópontja lett: a szakszerűen sajtó alá adott és interpretált forrásanyag valósággal kényszerítette a tudósokat a klasszikus szövegekben foglalt tárgyi ismeretanyag kiaknázására. A filológia ösztönzésére így egész sor szaktudomány kezdett kialakulni. A biblicum mellett nagy arányban bontakozott ki a lexikográfia és a grammatika, s velük párhuzamosan a filológiai-kritikai történetkutatás számos történeti segéd- és résztudománnyal (archeológia, kronológia, metrológia stb.), illetleg a filológiai jogtudomány. — Másfelől az eredeti görög-latin matematikai és természetvizsgáló opusokra támaszkodva lábraálltak a különböző természetismereti ágak s velük az orvostudomány is, és meglepően hamar önálló életet kezdtek élni.²⁶⁶

A filológiából a történettudomány felé való eltolódást könyvtárunk anyagában Joannes CUSPINIUS²⁶⁷ bécsi egyetemi tanárnak egy tanulmánya (impr. n.) és Joannes TRITHEMIUSnak²⁶⁸ az értekezései jelzik (Konstanz, 1518, ny. n.; Frankfurt, 1545, ny. n.; uo. 1549, ny. n.). Az első komoly kísérlet a BLONDUS-féle kritikai módszer alkalmazására Beatus RHENANUSnak²⁶⁹ *Rerum Germanicarum libri III.* c. műve (Basel, 1531, FROBENIUS; uo. 1533, FROBENIUS; uo. 1534, FROBENIUS). Az archeológiai szakosodás német útmutatója az augsburgi Conrad PEUTINGER²⁷⁰ *De mirandis Germaniae antiquitatibus* c. írásával (Strassburg, 1530, ny. n.) s egy más munkájával (gyűjt. Basel, 1531, HERVAGIUS). A középkori annalisztikus történetírás persze nem tűnt el egyszerre; erre vall Joannes NAUCLERUS²⁷¹ világkrónikája (Köln, 1544, P. QUENTEL). BLONDUS és AENEAS SYLVIUS hatása kifejezetten Albertus CRANTIUSnak²⁷² Észak-Németország és Skandinávia történetét tárgyaló munkáin jelentkezik (Strassburg, 1545, 1548, J. SCHOTTEN, Basel, 1548, OPORINUS). Ugyancsak az *Italia illustrata* mintájára készült az első összefoglaló svájci történelem a zürichi Johann STUMPF²⁷³ munkája (Zürich, 1548, ny. n.). Egy másik svájci történeti monográfia, Egidius TSCHUDIé,²⁷⁴ a BLODUS-iskola aktahűségét a novellisztikus feldíszítés humanista szokásával kombinálta (Basel, 1538, ISENGRENIUS). De más módszerek is utat törtek az északi történetírásban.

²⁵⁷ HUIZINGA: *I. m.* KARDOS: *I. m.* 35. I. STÖRIG: *I. m.* 266—267. I.

²⁵⁸ NBG 42. k. 51—59. I. STÖRIG: *I. m.* 265—266. I.

²⁵⁹ NBG XLVI. k. 320—322. h. HUIZINGA: *I. m.* 193, 197. I.

²⁶⁰ KARDOS: *I. m.* 32—35. I. HUIZINGA: *I. m.* 38., 44., 92., 95., 104., 184., 218., I.

²⁶¹ NBG 8. k. 320—322. h.

²⁶² STÖRIG: *I. m.* 267—268. I. PAULSEN: *I. m.* 203—207. I.

²⁶³ FINÁCZY Ernő: *A renaissance-kori nevelés története.* Bp. 1919. 184., 224—231. I.

²⁶⁴ NBG 46. k. 597—598. h.

²⁶⁵ Uo. 41. k. 7—28. h. STÖRIG: *I. m.* 264—265. I.

²⁷¹ FUETER: *I. m.* 185. I.

²⁷² Uo. 193. I.

²⁷³ Uo. 207—209. I.

²⁷⁴ Uo. 209—211. I.

Így a francia diplomaták történeti módszerének alkalmazását mutatják Johannes SLEIDANUS²⁷⁵ protestáns kortörténeti művei (Strassburg, 1544, ny. n.; uo. 1545, ny. n.). Ezen túl bepillantást enged könyvtárunk az Alpoktól északra fekvő egyéb országok humanista történetírásának kialakulásába is, mégpedig: Paulus AEMILIUSnak²⁷⁶ *De rebus gestis Francorum libri X.* c. művével a francia annalszlikába (Párizs, 1548, ny. n.), Phillippus COMMINEUS²⁷⁷ *De rebus gestis Ludovici XI.* c. munkájával a gyakorlati fejedelmi tükör műfajába (Strassburg, 1545, ny. n.), másfelől Polidorus VIRGILIUS²⁷⁸ *Anglicae historiae libri XXVI.* c. művén át az angol hivatalos historiográfiába (Basel, 1546, ISENGRENIUS).

Kevesebb mű által, de mégis igen határozottan rajzolódik ki a humanizmus által megtermékenyített északi matematika és természettudományosság s velük összefüggésben a műszaki gyakorlati szakismeretek körvonalai is. Az önállóságra jutott szaktudományok közül csaknem mindegyiknek teljesítményei lemérhetők a könyvtár anyagán.

A korszaknak legnagyobb jelentőségű, valóban epochális alkotása Nicolaus COPERNICUSnak²⁷⁹ a ptolemaioszi kétezer éves geocentrikus világképet leromboló s a heliocentrikus világrendszert meghirdető örökbecsű írása: *De revolutionibus orbium coelestium libri VI.* (Nürnberg, 1543, ny. n.). A matematika és csillagászat terén kifejtett roppant erőfeszítésekről más tudománytörténeti nevek és könyvcímek is tanúszkodnak. Így: Georgius PEURBACH²⁸⁰ bécsi egyetemi tanár bolygótáblái és állócsillag-katalógusa (gyűjt. Bécs, 1514, ny. n.; uo. 1518, ny. n.; gyűjt. Velence, 1518, ny. n.; gyűjt. Nürnberg, 1544, ny. n.), aztán Joannes REGIOMONTANUSnak²⁸¹ szintén bécsi professzornak, a trigonometria megteremtőjének hét munkája (Krakkó, 1514, ny. n.; Bécs, 1514, ny. n.; gyűjt. Velence, 1518, ny. n.; gyűjt. Nürnberg, 1537, ny. n.; Augsburg(?), 1539, ny. n.; gyűjt. Basel, 1540, OPORINUS; gyűjt. Nürnberg, 1544, ny. n.), Joannes STOEFLERnek²⁸² a naptárreform egyik neves propagátorának írásai (gyűjt. Tübingen, 1514, ny. n.; Oppenheim, 1518, J. KÖBEL; Tübingen, 1534, ny. n.; Mainz, 1535, ny. n.; Velence, 1532, ny. n.; H. n. 1537, ny. n.; Zürich, 1548, ny. n.; Frankfurt a. M. 1536, ny. n.), Michael STIEFELnek²⁸³ az *Arithmetica integra* c., MELANCHTHON bevezetésével megjelent műve (Nürnberg, 1545, ny. n.; Nürnberg, 1546, ny. n.), Sebastian MÜNSTERnek²⁸⁴ STOEFLER tanítványának több, különböző tudományterületről szóló könyve (Basel, 1523, FROBENIUS; uo., H. PETRI; uo. 1532, HERVAGIUS; uo. 1533, ny. n.; uo. 1536, H. PETRI; gyűjt. uo. 1545, H. PETRI), köztük a *Cosmographia universalis* (Basel, 1550, H. PETRI) és a *Rudimenta mathematicae* (Basel, 1551, H. PETRI), amely utóbbi DERNSCHWAMNak szóló ajánlással jelent meg. A francia tudományosságba e vonalon a Collège de France-ot megszervező Guillaume BUDAESUSnak²⁸⁵ a tudományos metrológia megalapítójának *De asse et partibus eius* (Párizs, 1516, ASCENSIVS) c. műve révén nyerünk bepillantást.

A szintén gyors ütemben fejlődött földrajzot — amelynek területén Sebastian MÜNSTER is tevékenykedett — kiváltképpen a svájci polihisztor, Henricus GLAREANUS²⁸⁶ reprezentálja könyvtárunkban (Freiburg i. Br. 1551, ny. n.; uo. 1539, ny. n.; egyéb művei: Basel, 1534, FROBENIUS; uo. 1547, H. PETRI; uo. 1549, FROBENIUS; uo. 1550, ISENGRENIUS).

A botanika és a zoológia ismét svájci polihisztorban, Conradus GESNERben²⁸⁷ a „német Plinius”-ban talált új szellemű és módszerű művelőre (Zürich, 1551, FROSTHOVERUS; egyéb művei: uo. 1545, FROSTHOVERUS; uo. 1546, FROSTHOVERUS, uo. 1547—1549, FROSTHOVERUS). Mellette jeles eredményeket mutattak fel a botanika művelésében az orvos és asztrológus Otto BRUNFELS²⁸⁸ többek közt a *Herbarum vivae icones* c. munkájával (Strassburg, 1532, 1536, ny. n.; uo. 1534, ny. n.; egyéb művek: Basel, é. ny. n.; Strassburg, 1527, ny. n.; Basel, 1533, HERVAGIUS) és a szintén orvos Leonhard FUCHS²⁸⁹ a

²⁷⁵ Uo. 188., 201—203. l.

²⁷⁶ Uo. 139—141. l.

²⁷⁷ Uo. 149—151. l. STÖRIG: *I. m.* 273. l.

²⁷⁸ FUETER: *I. m.* 164. l.

²⁷⁹ STÖRIG: *I. m.* 230—232. l.

²⁸⁰ Uo. 229. l.

²⁸¹ Uo.

²⁸² NBG 44. k. 513—515. h.

²⁸³ Uo. 44. k. 502—503. h.

²⁸⁴ Uo. 36. k. 952—954. h.

²⁸⁵ Uo. 7. k. 718—725. h. PERRIN: *I. m.* 85. l.

²⁸⁶ NBG 20. k. 791—793. h.

²⁸⁷ A botanika és a zoológia fejlődéséről általában STÖRIG: *I. m.* 257. l. — GESNERről uo. és NBG 20. k. 339—341. h.

²⁸⁸ NBG 7. k. 621—622. h.

²⁸⁹ STÖRIG: *I. m.* 257. l.

növény-nomenclatura első úttörője, a *Historia stirpium* szerzője (Basel, 1549, ny. n.). Megemlíthető még egy kelet-európai tudós is, a cseh Janus DUBRAVIUS²⁹⁰ *De piscinis* (Breslau, 1547, ny. n.) c. művével.

Az újkori ásványtani tudomány és a metallurgia születéséről is tudomást szerezhettünk Georgius AGRICOLÁNAK,²⁹¹ a joachimstali orvosnak gazdag irodalmi munkássága által; *Bermannus, sive de re metallica dialogus* c. műve az első bányászati szakmunka (gyűjt. Basel, 1546, FROBENIUS; egyéb művei: uo. 1549, FROBENIUS; uo. 1550, FROBENIUS).

A szűkebb orvostudománynak a hippokratesi-galenusi évezredes keretből való kiemelése és magasabb tudományos szintre állítása érdekében is emlékezetes erőfeszítések történtek Északon, és időtálló új eredmények is születtek. A korszakos kutatásoknak talán a legnevezetesebbikére hívja fel a figyelmünket a könyvtár a németalföldi Andreas VESALIUSNAK,²⁹² a tudományos bonctan megalapítójának *De humani corporis fabrica libri VII* (Basel, 1543, OPORINUS) c. művével.

Négy száz év távlatából nézve is hatalmas eredmények ezek, már nem az öncélú tudósság terméketlen erőfeszítései, hanem az élet követelte magasabb szakképzettségből fakadt társadalmi produktumok. A mágikus művészetek nagy szédelgője, Henricus Cornelius AGRIPPA AB NETTESHEIM²⁹³ hírhedt könyve, a könyvtárunkban is meglevő *De incertitudine et vanitate scientiarum* (H. ny. n. 1536) s egyéb, részben hasonló szellemű írásai (H. ny. n. 1533; Strassburg, 1535, ny. n.; Solingen, 1536, ny. n.) már nem tudták a tudomány tekintélyét lerombolni, és a szkeptikus jelszó: *Nihil scire felicissima vita*, nem találhatott visszhangra.

Az artes és az orvostudomány mellett a harmadik egyetemi tudománycsoport, a jogtudomány fejlődéséről is képet ad a könyvtár anyaga. Ezt a fejlődést az északi országokban, különösen német földön az ősi particularis jogszokásoknak háttérbe szorítása és a római jognak, helyesebben a XIII–XIV. századi itáliai tudományos jogász jogak recepciója jellemzi. A forradalmi átalakulásnak néhány tipikus mozzanata állapítható meg Johann OLDENDORP²⁹⁴ és Jacob SPIEGEL²⁹⁵ irodalmi munkásságában, főképp a *Lexicon juris civilis* c. kötetben (Basel, 1549, HERVAGIUS).

A legnagyobb irodalmi termést azonban Északon, a társadalmi érdeklődésnek és a társadalmi forradalmak színezetének megfelelően, mégis a hittudomány mutatta fel. Talál az a nézet, hogy az Alpokon inneni Európa reneszánszának tulajdonképpen a reformációt tekintethetjük.²⁹⁶ Valóban, akár a humanisták finom filológiai elemzéseit, akár a polgári vagy a népi antifeudális mozgalmak harcos ideológiai irodalmát nézzük,²⁹⁷ a teológiai téma minden más ismeretkört felülmúló mértékben uralkodik a sajtótermékek tömegében. Ezt az állapotot híven tükrözi könyvtárunk.

A reformációs irodalom élén természetesen Martin LUTHER munkásságát²⁹⁸ találjuk, mégpedig részben önálló, olykor német nyelvű művek formájában (Wittenberg, 1527, ny. n.; uo. 1539, ny. n.; uo. 1544, ny. n.; uo. 1545, ny. n.; Lipcse, 1545, ny. n.; Nürnberg, 1550, ny. n.), részben egy kétkötetes nagy latin nyelvű gyűjteményes kiadványban (Wittenberg, 1545–1557, LUFFT & KLUG). A svájci német reformáció vezérének, Ulrich ZWINGLINEK íásaiból²⁹⁹ ugyancsak egy latinra fordított többkötetes gyűjtemény (1–4. k.: Zürich, é. n. FROSTHOVERUS) kerül elénk. A harmadik nagy reformátornak, a svájci francia Joannes CALVINUSNAK³⁰⁰ elsősorban alapvető nagy munkáját mutathatjuk fel, az *Institutio totius Chris-*

²⁹⁰ NBG 14. k. 897–898. h.

²⁹¹ Uo. 1. k. 410–411. h.

²⁹² STÖRIG: I. m. 260–261. l.

²⁹³ NBG 1. k. 421–423. h.

²⁹⁴ A római jog recepciójáról STÖRIG: I. m. 274–275. l. OLDENDORP-ról NBG 38. k. 598–599. h.

²⁹⁵ LTK 9. k. 723. h.

²⁹⁶ ENGELS, (Frígyes): *A természet dialektikája*. Bp. 1950. 9. l. HAJNAL István: *Az újkor története*. Bp. 1936. 181. l.

²⁹⁷ PAULSEN: I. m. 173–209. l. STÖRIG: 211–214. l. SZMIRIN, M. M.: *Münzer Tamás népi reformációja*. Bp. 1954. *Weltkirchenlexikon*. Handbuch der Ökumene. Hrsg. v. Franklin H. LITTEL und Hans Hermann VALZ. Stuttgart, 1960, 566–569., 1218–1222. h. (Rövidítése ezután WKL).

²⁹⁸ LORTZ: I. m. 1. k. 170., 181., 209., 225., 229., 232., 234., 250., 291., 331., 332., 334., 385., 397., 404., 412., 419., 2. k. 157., 254., 1 WKL 859–862. h. *Die Religion in Geschichte und Gegenwart*. Hrsg. von Hermann GUNKEL und Leopold ZSCHARNACK. 2. Aufl. 1–5. k. Register. Tübingen, 1927–1932. 3. k. 1755–1774. h. (Rövidítése a következőkben RGG).

²⁹⁹ WKL 1647–1648. h. RGG 5. k. 2152–2158. h.

³⁰⁰ WKL 203–206. h. RGG 1. k. 1425–1437. h.

tianae religionist (Genf, 1550, ny. n.), aztán egy kisebb iratokat felölelő kötetét, (Genf, 1549, ny. n.). A vezérek opuszai mellett hosszán felsorakoznak a reformáció második vonalbeli teológusainak művei is: a) LUTHER köréből Joannes POMERANUS³⁰¹ zsoldárfordításai és szentírási annotációi (Nürnberg, 1524, ny. n.; Basel, 1525, ny. n.), Martin BUCER³⁰² (Basel, 1562, ny. n.) és Caspar HEDIO³⁰³ értekezései (Strassburg, 1532, 1535, ny. n.; Basel, 1538, HERVAGIUS), b) ZWINGLI csoportjából Heinrich BULLINGER³⁰⁴ evangéliumi kommentárjai és beszédei (Zürich, 1540—1549, FROSTHOVERUS), Joannes OEKOLAMPADIUS³⁰⁵ homiliái (Basel, 1525, ny. n.), egy apologetikai irata (Basel, 1526, ny. n.) és evangéliumi interpretációi (Párizs, 1534, ASCENSUS), aztán Conrad PELLICAN³⁰⁶ ószövetségi kommentárjai (Zürich, 1536, 1538, 1540, FROSTHOVERUS), loci communes-e (Zürich, é. n. FROSTHOVERUS), *Szent Pál levelei*hez írt kommentárjai (Zürich, 1539, ny. n.), c) a helvét hívei közül Wolfgangus MUSCULUS³⁰⁷ zsoldárkommentárjai (Basel, 1551, HERVAGIUS, Nagy Szent VAZUL-fordítása (Basel, 1540, HERVAGIUS) és Nazianzi Szent GERGELY-kiadása (Basel, 1550, HERVAGIUS). Végül meg kell említeni a neves francia bibliafordítót és polihisztert, Jacobus FABERT³⁰⁸ is hittudományi munkáival (Párizs, 1513, ny. n.; Basel, 1523, CRATANDER, uo. 1539, H. PETRI). Túl az időszakos témákon felsorakoztatta a reformáció a maga eszmei frontjának erősítésére az előfutárok írásait is: sajtó alá került John WICLIFF³⁰⁹ *Dialogorum libri IV.* (H. n. 1525, ny. n.) c. műve, s megjelentek Jan HUS³¹⁰ valamint HIERONYMUS PRAGENSIS³¹¹ hátrahagyott írásai (Nürnberg, 1558, MONTANUS; H. n. 1520 és 1525, ny. n.).

Sokkal jelentősebb műveltségalkotó eredménye volt a reformáció — s részben a humanizmus — szellemi tevékenységének a hatalmas arányú biblikus irodalom: a nagyszerű szentírási-kiadások, -fordítások és -magyarázatok. Könyvtárunk állományában nem kevesebb, mint 24 különböző editio fordul elő. Ezek közül a teljes bibliát nyújtja 11 (Velence, 1518, ALDUS; uo. 1519, ny. n.; Basel, 1538, FROBENIUS; Wittenberg, 1514, ny. n.; Velence, 1542, ALDUS; Párizs, 1545, R. STEPHANUS; Párizs, 1546, R. STEPHANUS; Prága, 1549, ny. n.; Basel, 1551, OPORINUS; Párizs, 1555, R. STEPHANUS; Genf, 1557, R. STEPHANUS), csak az ószövetséget 3 (Velence, é. n. n.; Velence, é. n. ALDUS; Basel, 1546, ny. n.), csak az újszövetséget 5 (Bécs, 1536, ny. n.; Újsziget, 1541, ny. n.; Párizs, é. n. R. STEPHANUS; Párizs, 1549, ny. n.; Velence, 1551, ny. n.), ószövetségi részleteket 3 (Párizs, 1547, ny. n.; Lyon, 1550 és 1551, ny. n.), újszövetségi részleteket 2 kiadvány (Basel, 1537, ny. n.; Párizs, 1549, ny. n.). Nyelv szerint van: 9 latin (Basel, 1551, OPORINUS; uo. 1538, FROBENIUS; Párizs, 1546, R. STEPHANUS; uo. é. n. R. STEPHANUS; uo. 1545, R. STEPHANUS; uo. 1555, R. STEPHANUS; uo. 1557, R. STEPHANUS; Velence, 1519, ny. n.; Lyon, 1551, ny. n.), 3 héber (káld) (Velence, é. n. n.; Basel, 1546, ISENGRENIUS; Velence, é. n., ALDUS), 2 görög (Velence, 1518, ALDUS; Velence, 1542, ny. n.), 2 görög—latin (2 kiadv.: Párizs, 1549, ny. n.), 2 magyar (RMK I. 6., I. 15.), 1 német (Wittenberg, 1541, ny. n.), 1 cseh (Prága, 1549, ny. n.), 1 latin—olasz kiadás (Velence, 1551, ny. n.), 1 héber—latin (Basel, 1537, ny. n.) és egy héber—latin—francia (Párizs, 1513, ny. n.), Concordanciákat 3 kiadvány nyújt (Basel, 1546, OPORINUS; uo. 1549, HERVAGIUS; Párizs, 1551, R. STEPHANUS), s majd minden kiadványt kommentárok kísérnek.³¹²

Ebben a széles körű biblikus irodalomban szinte láthatóvá válik a protestantizmusnak egész Észak-Európát magával ragadó hatalmas árama. De mellette — ha szerény nyomokban is — feltűnnek már a római egyház ellentámadásának első jelei is: megtaláljuk az 1545-től 1563-ig ülésező tridenti zsinat egyik közép-európai delegátusának, a lengyel Stanislaus HOSIUS³¹³ bíborosnak két munkáját is: a *Confessio catholica fidei Christianae* (Bécs, 1561, ny. n.) és a *Confutatio prolegomenon Brentii* (Köln, 1560, ny. n.), továbbá egy a zsinat ellen állást foglaló evangélikus iratot (Wittenberg, 1546, ny. n.). De a zsinat előtti hitviták prominens katolikus képviselői közül is fellelhető egy-kettő: így LUTHER híres ellenfele: Jo-

³⁰¹ NBG 7. k. 751—752. h. Bugenhagen, Jean címszó alatt. RGG 1. k. 1349—1350. h.

³⁰² WKL 200—201. h. RGG 1. k. 1294—1298. h.

³⁰³ NBG 23. k. 717—719. h. RGG 2. k. 1676. h.

³⁰⁴ WKL 195—196. h. RGG 1. k. 1357—1358. h.

³⁰⁵ NBG 38. k. 504—508. h. RGG 4. k. 633—634. h.

³⁰⁶ NBG 28. k. 282—284. h. Kurschner, Conrad címszó alatt. RGG 4. k. 1062. h.

³⁰⁷ RGG 4. k. 293. h.

³⁰⁸ NBG 30. k. 333—339. h. Lefèvre d'Étaples, Jacques alatt. RGG 2. k. 492. h.

³⁰⁹ WKL 1606—1607. h. RGG 5. k. 1903—1906. h.

³¹⁰ WKL 569—570. h. RGG 2. k. 2053—2055. h.

³¹¹ RGG 2. k. 1880. h.

³¹² A bibliakiadásokról és bibliafordításokról részletesen: RGG 1. k. 1004—1010, 1043—1064. h. Tovább a Luther-bibliáig bezárólag: *Lexikon des gesamten Buchwesens*. 1. k. 184—186. l. Jelentőségéről: LORTZ: I. m. 1. k. 52., 112., 291., 1. 2. k. 184. l.

³¹³ LTK 5. k. 150—152. h.

hann Mayr von Eck³¹⁴ az *Enchiridion*nal (Velence, 1538, ny. n.) és Johann FABER³¹⁵ bécsi püspök két vitairat-gyűjteménnyel (Lipcsé, 1547 és Köln, 1539, ny. n.).

A humanizmus és a reformáció jegyében kibontakozott északi kultúrának a XVI. század közepén már integráns részét alkotta a magyar irodalmi műveltség is. Könyvtárunk anyagában ez a tény is kifejeződik, bár korántsem jelentősége szerint. DERNSCHWAM a magyar humanizmus és reformáció sajtótermékeit nem gyűjtötte olyan részletekbe menő igényességgel, mint a külföldét, hanem erős válogatással, csak a kiemelkedőbb művekre szorítkozva. Gyűjteményében így inkább csak nagy nyomjelzőit látjuk a XVI. századi tüneményesen felvirágzott magyar nyelvű, magyar tárgyú és vonatkozású litteratúrának. Mindössze egy tucat könyv az, amelyet az írásművek rengetegéből mint magyar érdekű termést kiemelhetünk. Igaz, hogy ez valóban reprezentáns anyag. Elsőül azt a gyűjteményes kötetet mutathatjuk fel, amely MÁTYÁS király olasz humanistáinak irodalmi működésébe enged bepillantást, kezünkbe adva BONFININEK *Rerum Vngaricum decades*t, Michael RITIUSnak *De regibus Vngariae libri III.*-ét, P. CALLIMACHUS Experiensnek *Attila* c. értekezését és T. Alexander CORTESIUSnak *De Matthiae regis laudibus bellicis* c. munkáját (Basel, 1543, R. WINTER).³¹⁶ Ugyanennek a fényes kornak a humanizmusa magyar szerző által is kifejeződik JANUS PANNONIUSnak *Sylva panegiricá*jával és Epigrammatájával (Basel, 1518, FROBENIUS).³¹⁷ A JAGELLO-kori kancelláriai humanizmus ismét művel szerepel: Hieronymus BALBI *Opusculum epigrammatum*ával (Bécs, 1494, ny. n.)³¹⁸ és WERBŐCZI *Tripartitum*ával (Bécs, 1545, SINGRENIUS).³¹⁹ A Mohács utáni idők Magyarországaival és a török veszedelemmel foglalkozó széles körű külföldi irodalomból is adódik egy-két jellegzetes mű: az olasz Jacopo SADOLETO bíboros és pápai titkár *De regno Vngariae ab hostibus Turcis oppresso et capto homilia*³²⁰ (Lyon, 1541, GRIPHUS) c. és a bécsi Joannes CUSPINIANUS *Oratio de bello Turcis inferendo deque interitu Ludovici regis et dotibus Hungariae* (impr. n.)³²¹ c. munkája. Az utóbbi ritkaság számba megy. Beszámolhatunk még egy-két magyar vonatkozású természettudományi műről: HONTERUS János *Rudimentorum cosmographicarum libri IV.*-járól (Brassó, 1542)³²² és Georgius WERNHER *De admirandis in Hungaria aquis hypomemation-járól*³²³ (Bécs, 1551, Egidius AQUILA). Végül bemutathatjuk a magyar nyelv felfedezésének és humanista recepciójának, a magyar irodalom nyelvi öntudatosulásának első jeles emlékeit: PESTI Gábor *Novum Testamentum*át (Bécs, 1536, SINGRENIUS)³²⁴ és *Esopus fabula*yt (Bécs, 1536, SINGRENIUS),³²⁵ valamint SYLVESTER János *Új testamentum*át (Sárvár-Újsziget, 1541, ABADI Benedek)³²⁶ és *Nomenclatura sex linguarum*át (Bécs, 1538, SINGRENIUS).³²⁷ A zárókövet e kis magyar gyűjteményen OLÁH Miklós két munkája, az *Ordo et ritus metropolitanae ecclesiae Strigoniensis* (Bécs, 1550)³²⁸ és a *Catholice ac Cristiane Religionis praecipua quaedam capita* (Bécs, 1561, R. HOFHALTER)³²⁹ c. latin kiadványa alkotja.

*

A DERNSCHWAM-könyvtár anyaga felett tartott irodalmi szemlénknek végére értünk. Ismertetésünk nyilvánvaló fogyatékosságainak ellenére is, úgy véljük, sikerült adnunk annak a szellemi értéknek nagyságáról és minőségéről, amelyet ez a gyűjtemény felölel. Nagy szélességben és mélységben feltárul előttünk egy XVI. századi hazai humanista kulturális érdeklődése, kifejezve a nemzetközi humanista műveltségnek erre az időszakra végbement hatalmas arányú kitágulását, a szellemi életnyilvánulásoknak minden területére való általános kiterjeszkedését.

³¹⁴ Uo. 3. k. 523—526. h. LORTZ: *I. m.* 2. k. 89—91. l.

³¹⁵ NBG 16. k. 894. h.

³²⁰ APPONYI: *I. m.* 1. k. 282. sz.

³²¹ APPONYINÁL sem az 1., sem a 3. kötetben nem szerepel. GRAESSE, Jean George Théodore: *Trésor de livres rares et précieux*. 3. k. Dresde, 1861. 314. l. említ egy tartalmilag egyező munkát CUSPINIANUS-tól. Azonosságuk bizonytalan.

³²² SZABÓ Károly: *Régi magyar könyvtár*. 2. k. Bp. 1885. 28. sz.

³²³ SZABÓ — HELLEBRANT: *I. m.* 3. k. 395. sz. APPONYI: *I. m.* 1. k. 320. sz.

³²⁴ SZABÓ Károly: *I. m.* 1. k. Bp. 1879. 6. sz. Ld. még: *A magyar irodalom története 1849-ig*. Szerk. BÓKA László, PÁNDI Pál. Bp. 1957. 57. l.

³²⁵ SZABÓ Károly: *I. m.* 1. k. 7. sz. TURÓCZI-TROSTLER: *I. m.* 43., 45. l.

³²⁶ SZABÓ Károly: *I. m.* 1. k. 15. sz. Ld. még: BALÁZS János: *Sylvester*. 239—272. l.

³²⁷ SZABÓ Károly: *I. m.* 1. k. 9. sz.

³²⁸ SZABÓ — HELLEBRANT: *I. m.* 3. k. 474. sz.

³²⁹ Uo. 484. sz.

S a DERNSCHWAM-könyvtárnak, mint magyarországi művelődéstörténeti tényezőnek jelentőségét éppen ebben a tényben, az integrált humanizmus közvetítésében ismerhetjük fel. Egyik legkifejezőbb bizonyosságát találtuk meg benne annak az eredményeiben ismert, de lefo-lyásában eléggé fel nem tárt társadalmi-kulturális folyamatnak, amely a XVI. századi Magyar-országon a nyomtatott könyv segítségével végbement. Konkrét példát mutathatunk immár ar-ra, hogyan törték át a kor társadalmi törekvéseit kifejező kulturális erők országunk határait, városok, várak falait, s hogyan hatották át meglepő gyorsasággal Európa e szélső területének társadalmát. Kézzelfoghatóvá válik, hogy az iskolázásnak és az írásbeliségnek elterjedése nyo-mán mely ismeretkörökre terjedhetett ki a XVI. század közepéig a hazai műveltség, s miféle tartalmakkal töltekezhetett. Végül határozott vonásokkal kirajzolódnak kulturális fejlődé-sünknek ez időbeli nagy nevelőterületei is.

Sorozatunk könyvtártörténeti köteteinek második darabjaként egy olyan kódex kiadására vállalkoztunk, amely a hazai könyvtártörténetírás egy régen felfedezett, de kiadót mindeddig nem talált forrása. Berlász Jenő, aki 1964-ben részletesen elemezte a katalógust, most közreműködésünket kérte az általa elkészített olvasat sajtó alá rendezéséhez. Így állt össze ez a kötet, amely első részében a kódex betűhív szövegét tartalmazza, majd újraközzöltük Berlász Jenő tanulmányát. Az utószóban megtalálható a Bécsben őrzött kódex formai leírása is, ezért ezzel kapcsolatban itt csupán néhány kiegészítő megjegyzést teszünk.

A tanulmányban Berlász Jenő említette, hogy a kódex első két lapja (charta 1–4.) hiányzik. Az elemzés megírásakor azonban elkerülte figyelmét, hogy az itt feljegyzett 19 tétel az index minor alapján tartalmilag rekonstruálható. A mutató ugyanis utal a könyv mindkét helyrajzi számára, méretére és arra, hogy a kódex hányadik oldalán volt eredetileg feljegyezve. Az így rekonstruált 19 tételt megfelelő helyén, a kódex elején közzöltük. A címleírás kiegészítését nem láttuk indokoltnak, mivel nagyjából olyan művekről van szó, melyek — még ha csak a szóbajöhető XVI. századi kiadásokat tekintjük is — számos alkalommal láttak napvilágot, s az indexben feltüntetett adatok alapján a feloldás legjobb esetben is csak hozzávetőleges pontosságú lenne.

A kódex e két lap hiánytól eltekintve teljes; egy helyen azonban hibás az eredeti oldalszámolás: a 170. charta után a 173. következik. Szerencsére ez a kihagyás — vagy elveszett lap — nem teszi hiányossá a könyvanyaggal kapcsolatos ismereteinket, mert bizonyosan állítható, hogy a 171–180. oldalak üresen maradtak a folio méretű kötetek gyarapodásának feljegyzésére. Fennttartható ez az állítás még akkor is, ha tudjuk: a császári könyvtár kurrens számozása pontosan ezen a helyen szakad meg. Nem szerepel ugyanis a jegyzéken 7106-os és 7107-es számú tétel; ám ezekre az index minorban sem található utalás.

A könyveket összeíró Dernschwam is tévedett egy alkalommal. A folio méretű kötetek sorolásakor kihagyta a 257. tételt. E hiányt a revízió alkalmával Helfreich Gutt észrevette, és egy margójegyzetben jelezte (94. oldal). Az index összeállításakor is kimaradt néhány tétel, s e hiányt utóbb ugyancsak Gutt pótolta. Az I, M, és P betűknél azonban nem volt hely e kiegészítésekre, ezért a kódex végére jegyezte fel a hiányt. A kötetben ezt a megfelelő betűk után szedettük, utalva a szövegrész eredeti helyére. Az indexben — összeállítójának minden alaposága ellenére is — található néhány hibás utalás. Ezeket meghagytuk úgy, ahogy azok az eredetiben vannak, és a hibát gömbölyű zárójelbe tett felkiáltójellel jeleztük.

A szöveg gondozásakor általános elvünk volt a betűhív közlés. Ettől csupán a kis- és nagybetűk használatánál tekintettünk el. Nagy kezdőbetűvel írtuk például a szerzők nevét, még ha a kéziratban ez nincs is így.

A kódexben szereplő rövidítések csak nagy általánosságban mondhatók következetesnek. Ezeket mi jelölés nélkül oldottuk fel, s ha bizonytalanok voltunk a feloldás helyességében, akkor ezt gömbölyű zárójelbe tett kérdőjellel jeleztük. A (...) jellel olyan szövegrészre utaltunk, amelyet nem tudunk elolvasni, a (!) jel pedig (így!) értékű.

Megtartottuk a kódex helyesírását is. Ez elsősorban a névalakokra vonatkozik, továbbá a főnévragozásban szereplő -ae rag nem egységes írásmódjára. Az esetek többségében Dernschwam ezt -e betűvel jelölte, ám ettől több esetben eltért. A Gutt-tól származó bejegyzésekben következetesen -ae szerepel. Az eredeti helyesírás megtartását ott is feladatunknak tekintettük, ahol rövidítést oldottunk fel. Ez esetben a kódexíró által egyébként használt szóalak volt az irányadó. Például ha a feloldás „a” tövű singularis genitívust kívánt, akkor „-e”-vel oldot-

tuk fel. Ha a feloldott szó a kódexben több alakban kiírva szerepelt, akkor a ma elfogadott szótári alakkal éltünk. Például Nürnberg latin neve szerepel Norinberg illetve Norimberg alakban a latin szövegrészekben; ha rövidítve volt, akkor mi az utóbbira, német szövegben a Dernschwam által használt Nurenberg alakra oldottuk fel.

Az említett jeleken kívül csupán a szögletes zárójelet használtuk. Ezzel a kódexben is szereplő zárójelet írtuk át. Saját megjegyzéseink minden esetben gömbölyű zárójelben találhatók.

A személy- és helynévmutatók alapjául a latinos névalakot tettük, mivel a katalógusban szinte kizárólag csak ez szerepel. A nevekhez fűzött kiegészítő megjegyzések is a kódexben előforduló alakjukban állnak, az esetek többségében latinul (imperator, rex, rhetor, stb.), néhány alkalommal német nyelven (pl. Marggraf). A helynevek esetében zárójelben tüntettük fel a közismert nemzeti nyelvi alakot, s amennyiben ez ismertebb a kódexben előforduló névformánál, úgy utaloztuk is a mai alakról. Minden esetben utalás történt a magyar hely- és személynévekről azok latin nyelvű alakjára.

Abban az esetben, ha egy név a kódexben több, különféle alakban fordul elő, akkor egy-egy, lexikonból vett formában, a variánsok zárójelben való feltüntetésével közöltük.

Az azonos nevű szerzők, pápák, uralkodók, akiket a szövegösszefüggés alapján nem tudunk elkülöníteni, közös névvel, kiegészítő megjegyzés nélkül; a számunkra feloldhatatlan nevek a katalógusban szereplő alakban találhatók meg a mutatóban.

A bibliai személyek, szentek, mártírok közül csak a szerzőként felfogottak szerepelnek. Nem tüntettük fel a mitológiai személyek, irodalmi hősök neveit, és azokat a helyneveket sem, amelyek uralkodók, egyházi tisztségviselők címeiben szerepelnek, vagy a személynév részének tekinthetők. Kihagytuk az utószóban előforduló neveket is.

A mutatóban nem csak a nevek előfordulási helyét jelöltük, hanem — az oldalszámhoz tartozó kitevő formájában — azt is, hogy az illető név hányszor fordul elő az oldalon.

A katalógus közreadásával művelődéstörténet-írásunknak akartunk szolgálni egy olyan forrással, amelynek feldolgozása — a szakirodalom számos utalása, s Berlász Jenő kiinduló tanulmánya után — csak így válik lehetségessé. A könyvanyag elemzése nem csupán a hazai humanizmus jellemzéséhez szolgálhat alapul, hanem több filológiai részletkérdés tisztázásához is hozzásegíthet. Befejezésül ez utóbbi lehetőség felhasználására álljon itt egy példa:

A Dernschwam-könyvtár 19/7126-os tétele a következő:

Apitij Celij de Re Coquinaria libri X. Impress. Venetijs, 1493. in quarto

E műnek a Gesamtkatalog der Wiegendrucke (Leipzig, 1926. Bd. II.) két kiadását ismeri: Mailand, 1498. Guillaume Le Signerre, in quarto (GW 2267); Velence, 1500 körül, Bernardinus de Vitalibus, in quarto (GW 2268). Borsa Gedeon: Clavis Typographorum Librariorum-que Italiae 1465—1600. Tomus I. (Bp. 1980) szerint Bernardino Vitali Velencében 1494—1507. jüliusig nyomtatott. A Dernschwam-könyvtár katalógusa alapján talán feltehető, hogy a GW 2268-as nyomtatvány volt az, amely Velencében 1493-ban megjelent, s hogy a nyomdász is talán már az év végén felállította sajtóját.

Végezetül köszönetet mondunk Karácsonyi Béla tanár úrnak, a latin szövegrészek értelmezésében nyújtott segítségével, és Szajbély Mihálynak, aki segítségünkre volt abban, hogy a Bécsi Nemzeti Könyvtár tulajdonában lévő Dernschwam-kötetokről fotómásolatokat kaphassunk. Ezek közül néhányat a kötet képmellékleteként adunk közre.

Keveházi Katalin — Monok István

Die Bibliothek des Johann Dernschwam
Buchverzeichnis eines Humanisten in Ungarn

Archiv zur Geschichte der ungarischen Geistesströmungen in 16—18. Jh. Band 12. Hrsg. von Bálint Keserü)

Johann Dernschwam (1494—1568) hat als Kurator der Thurzó-Fugger Kupferbergbauunternehmung den grössten Teil seines Lebens in Oberungarn verbracht. In seinem Haus in Besztercebánya (Neusohl, heute Banská Bystrica in der Slowakei) hat er eine äusserst bedeutende Bibliothek zusammengestellt, die neben seiner eigenen Benutzung zugleich den Lesebedürfnissen seiner Freunde als Leihbibliothek dienen konnte. Für diese Leihfähigkeit spricht die Tatsache, dass man im Inventar der Bibliothek bei der späteren Wiener Übernahme (1575) mehrere Bücher für vermisst oder verloren erklären musste.

Die wissenschaftliche Untersuchung und Auswertung dieser bedeutenden Bibliothek ist für die ungarische Bildungsgeschichte eine Aufgabe von grösster Wichtigkeit. Die vorliegende Veröffentlichung des Bücherkatalogs der Bibliothek wird jetzt als Basis der weiteren Forschungsarbeit benutzt.

Der Katalog wurde von dem Besitzer selbst im Jahre 1552 zusammengestellt, weitere Ergänzungen stammen von Hugo Blotius und Helfreich Gutt aus dem Jahre 1575, als die Büchersammlung der Wiener Hofbibliothek verkauft wurde.

Der Band enthält also die textkritische Ausgabe des Kodexes, der als ein reiches Quellenmaterial für die Erforschung des ungarländischen Humanismus und zugleich für die Geschichte der Hofbibliothek in Wien betrachtet werden kann: die Ziffer vor dem Titel eines Buches bedeutet nämlich die Nummer des damaligen Bestandsverzeichnisses.

Die textkritische Ausgabe wurde von Jenő Berlász vorbereitet, und von zwei Mitarbeitern der Universitätsbibliothek zu Szeged mit Namen- und Ortsregister dem Drucke übergeben. Der Textausgabe folgt eine Abhandlung von J. Berlász, in der der Verfasser die Büchersammlung zum erstenmal gründlich auszuwerten versucht. Aufgrund seiner Untersuchungen und der offen gebliebenen Fragen werden Anregungen der weiteren Erforschung des hier erschlossenen Materials gegeben.

József Attila Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kara
Felelős kiadó: Serfőző Lajos
82-2409 — Szegedi Nyomda
Felelős vezető: Dobó József igazgató
Megjelent 1000 példányban 30,1 (A5) ív terjedelemben,
fényszedéssel szedve.